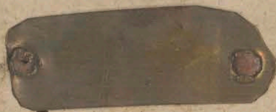
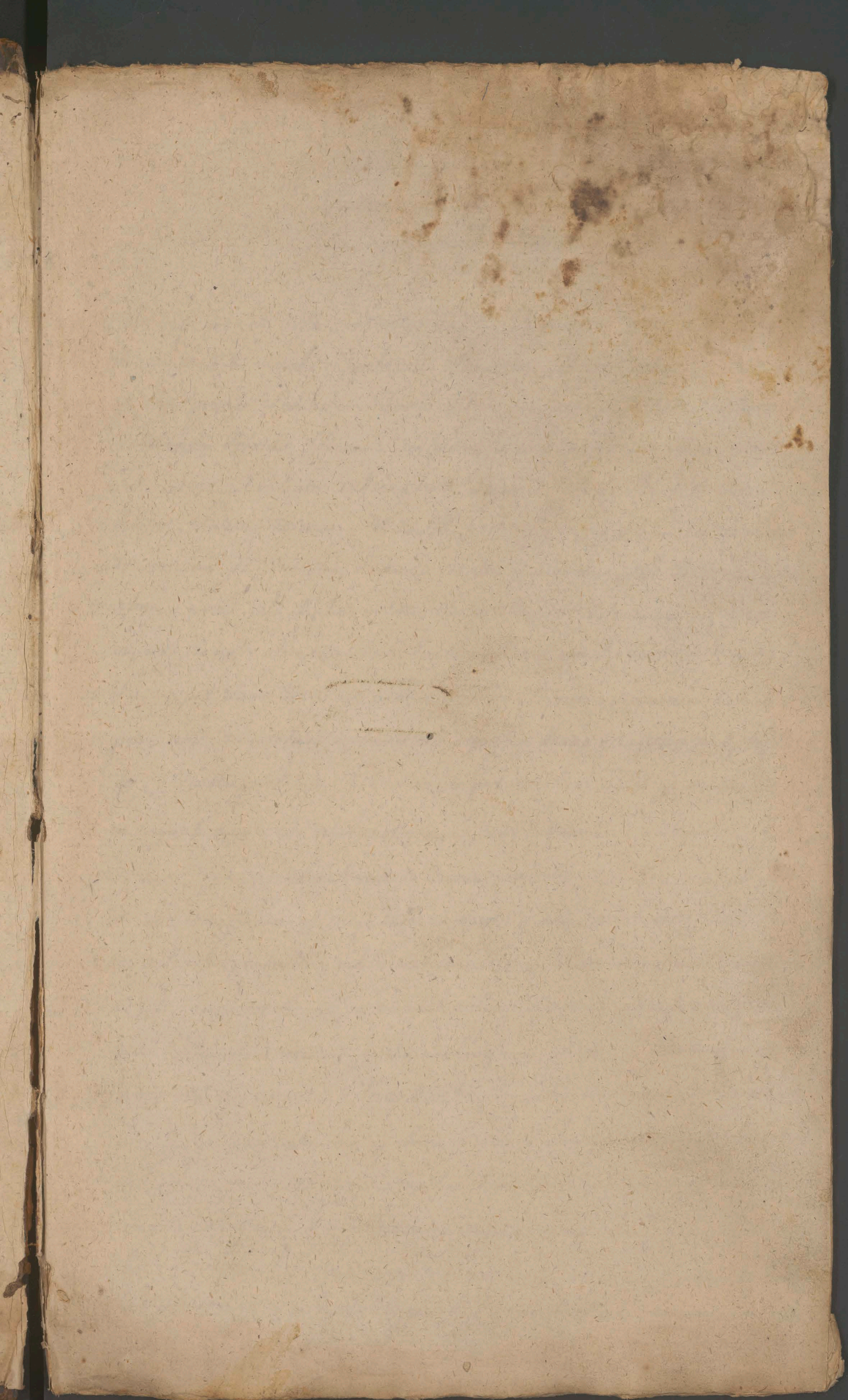
Manuskript No 7
Schrank III.

Mowy pisane sub no
115.

Actum in Curia Regia Varsaviensi sub Tempus Interregni Feria Secunda post Dominicam Misericordiæ proxima Annô Domini Millesimô Septingentesimô Sexagesimô Quartô.

Ad Officium et Acta præsentia Capitlis Varsavienis plter vns Illris Magcus Andreas Mokranowski Capitaneus Janoviens ad Comitialia Convocationalia ex Capitaneatu Podlachiæ Terra autem Bielscens Electus Nuntius Manifestationem Polonico Idiomate scriptam, Manibus Illrium Magcorum Senatorum ac Nuntium subscriptam Tenoris talis: My Senatorowie Duchowni y Swieccy Koronni y W.X.Lit. ziechawszy się na Seym Convocationis Universałem J.O. Xcia Jmc Prymasa na Dzien Siodmy, przed Bogiem, Swiatem całem, y przed całą Rplitą y wszystkiemi Nayiasn: Potencyami oto iz zastalismy nietylko nasze ale y wszystkich Narodow Prawa zgwałcone przez Woyska Rosyiskie iuz pod Samą Warszawą przed Samemże Seymem zciągnione a Dzis do Warszawy samey z Armatami wprowadzone a podług Prawa y zwyczaiu nie tylko Polskiego y Litewskiego ale wszystkich Narodow pod Woyskami y Potegą obcą zadne osobliwe naywalnieysze obrady odprawiać y expedyować zabraniaiącego Seymu nam niedopuszczaiące. Jako zaś Senatorowie tu dawniey przytomni napisali y podpisali Listy do sprzyiaiących nam potencyi, żaląc się na wtargnienie Woysk Rosyiskich tak y my żal nasz sprawiedliwy publicznie oswiadczamy, alubo nieomylney iesteśmy nadziei że cała Europa zapatrzywszy się na ucisk wolnego Narodu y wzgarde Praw y wolności naszych niezamknie czuwaiącego oka, nieublizey nam potrzebnych doratowania Oyczyzny naszey, atoli dla pokazania całemu Swiatu y tey miłey wraz znami Oyczyznie przyciśnioney, niewinność nasze zjedney strony, a zdrugiey chęci y ochotę wyratowania się y wydźwignienia zostatniego niebespieczeństwa Praw zdeptanych y wolności iuz prawie wniewolą przeniesioney Manifestuiemy się, naypzod przed całą Oyczyzną iakośmy tu: Moskwy niesprowadzili ani: o przystanie oney prosili ani za przyiście oney dziękowali. Protestuiemy się y przed wszystkiemi tak Pogranicznemi iako y sprzyiaiącemi nam

Nayiaśnieyszemi Potencyami, nawet y przed sama Nayiaśnieysza Carowa Jmć iakosmy Jey niedali zadney przyczyny wtargnienia wkray nasz zwoyskiem swoim, oswiadczaiąc się przed Bogiem ktoremu wszystkie skrytości serc Ludzkich wiadome sa, iz nie inszy iest od mysli naszych tylko ratowac wolność y Oyczyzne y przyniey tak iako y przy Wierze Swiętey katolickiey chwalebnym Przykładem Przodkow naszych Fortuny Maiętności a naostatek krew y Zycie nasze podac inholocaustum. Aże dochodza nas pewne y zawodne wiadomości od J.O. JW. Senatorow Dygnitarzow y urzednikow, oraz y innych zacnych Obywatelow W.X. Litt iz od pewnych wpomienionym W.X. Litt spisanych Oyczyznie niebespiecznych a starozytnym Imieniom y zasłuzonym Osobom urazliwych woysko Rosyiskie tamze podtenczas znayduiącesię gwałtowie Braciaę naszą Szlachte dopodpisania przymuszało y przynaglało. Przeto przeciwko temu gwałtowi y przymuszeniu iako y innym na roznych mieyscach podobnym manifestuiemy się Tudziez y przeciwko Memoryałom Rossyiskim Mianowicie Dnia Czwartego Maia J.O. Xciu Jmć Prymasowi podanym a Woysko komputowe Koronę wnie się niewdawaiące niewinnie y mimo wszelką sprawiedliwość opisuiącym y ostawiaiącym Manifestuiemy się. Aże oraz zprzyczyny tychże Woysk Rossyiskich niedoszedł Generał Pruski w Grudziondzu a zatym Posłow Pruskich na Termin Seymu nineyszego spodziwac się niemozemy zapraszamy Tychże Jmciow ktorzy tu przyiada, ażeby iako są nierozdzielonym ciałem wraz zcałą Oyczyzna byli myslą y sentymentami rowno znami złączeni czego się tym predzey spodziwamy impewnieysi iestesmy że czuwa Jmcżi bez prawie y krzywdy ktore imsię w Grudziondzu stały ktory to Manifest Rękami własnemi podpisuiemy zostawuiąc sobie moc y wolność wdalszym czasie poprawienia umnieyszenia przyczynienia y odmienienia teraznieyszego Manifestu Dan w Warszawie Dnia 7mo Maj 1764. Ao. Adam Krasinski Biskup Kamieniecki. Jan Branicki Kasztelan Krakowę H.W.K. Wacław Rzewuski Wda Krak. H.P.K. Antoni z Prusow Jabłonowski Wda Poznanę. Karol Xże Radziwił Wda Wileńę Ignacy Twardowski Wda Kaliski A. Dąbski Wda Kuiawski. F. S. Potocki Wda Kijowski Jozef z Tęczyna Ossolinski Wda Wołynę. Antoni Lubomirski Wda Lubel. J. z Prusow Jabłonowski W.G.L.n.G. JW. Miączynski W.C. F. Bilinski M.W.K. Jerzy

Mniszek M.N.K. G.W.W. Jozef Xże Sanguszko M.N.W. X. Litt. Tadeusz Lipski kasz: czycki. Adam Brzostowski kasztel. Połocki. Ignacy Zboinski kasztel. Płocki. Stefan Kunicki kasztel. Chełmiń. Jozef Stępocki kasztel. Kruswicki Jozef z Lubrania Dąbski kasztel. Kowalski. My Posłowie z Woiewodztw Ziem y Powiatow Korony Polski y W.X. Litt. zapatruiąc się na Gorliwość Braci naszych starszych w utrzymaniu wolności y swobod szacownieyszych u nas nad Życie nasze ten Manifest wraz z starszemi Braciami naszemi podpisuiemy. Stanisław Łętowski Podkomorzy y Poseł Wdztwa Krak. Adam Lodzia Poninski Poseł Wdztwa Pozn. Kuchmistrz K. Sta. Bab. Kasper Lodzia z Zwonowa Rogalinski Nakiel. Obor. Sta. Poseł z Wdztw Poznan. Andrzej Niegolewski Chorąży Pozn. y Poseł z Wdztwa Poznan. Franciszek Drogosław Skorzewski Gene. Le. Cheff. Rey. Dragonii Pan. Poseł z Wdztwa Poznan. S. Garczynski Woiewodzic Poznan. Poseł z Wdztwa Poznan. Ignacy Pac Podstoli W.X.L. Poseł z Wdztwa Wilen. Jan Monkiewicz Poseł z Wdztwa Wilen. y Podsędek tegoż Wdztwa. Jozef Korsbok Łącki Podkomorzy Brzeski Kuiawski Wdztwa Kalisk. Poseł. Jozef z Iwazna Turno Stolnik Kaliski Poseł z Wdztwa Kalisk. Jan Lipski Miecznik y Surrogator Wdztwa Kalisk. Poseł z Wdztwa Kalisk. Alex Sułkowski Poseł z Wdztwa Kalisk. Sta. Odolan. S. T. Luba Poseł Wdztwa Kalisk. Felix Szołdrski P.W.K. Ignacy Potocki Poseł Ziemie Halicki. Stanisław Dąbski Poseł Wdztwa Brzesk. Kuiaw. Jozef z Lubienca Niemojowski kasztelanic Bydgowski Poseł Wdztwa Inowrocławsk. Teodor Wysocki Sędzia Kaptur. y Grodzki Kruswicki Poseł Wdztwa Inowrocławsk. Ludwik Mokronowski S.L.K. Poseł pierwszy z Ziemie Dobrzyn. Jozef Rzewuski Generał Leutnant Poseł z Ziemi Chełm. J. Szymon Olszewski Stolnik Wołyn. y Poseł Wdzta Wołyn. Jan Amor Hrabia Tarnowski Poseł z Wdztwa Wołyn. Stefan Aksak Porucznik Z.P. Poseł z Wdztwa Wołynskiego. Jozef Felix Bersza Drzewiecki Poseł z Wdzta Wołynsk. Michał Baltazar na Borku Podhorski Poseł Wdztwa Wołyn. Jozef Potocki Sta. L. Poseł Wdztwa Podolskiego. Sewerin Rzewuski Generał Major Woysk R.P. Poseł Wdztwa Podolskiego. Stefan Darowski Podsędek Ziemie y Poseł Wdztwa Podolskiego. Michał Xawier Sapiecha Krayczy W.X. Litt. Poseł Powiatu Słonimskiego. Hilary Felix Trzoska Sędzia Ziemi Łomzynski y w teyże Ziemi Poseł. Piotr Jozef

Gozdawa Godlewski Pisarz Ziemie Grodzki Lomzenski Obrany Poseł Custa:
chiusz Potocki General Altyleryi WX. Litt. Lwowe Generalny Urzędowski
Starosta Poseł y Marszałek Konfederacyi Wdztwa Lubelskiego. Antoni
Wyzga Stolnik Grabowiecki Poseł Wdztwa Bełskiego. J. O. Xże Radziwił
Poseł Nowogrodzki. Michał Xże. Poseł Powiatu Oszmianskiego. Jozef Sa:
piecha G. W. Cz. Franciszek Buczynski Poseł y Rol. Powiatu Orszanskiego
Stanisław Ferdynad Rzewuski Chorązy W. X. Litt. Poseł Powiatu Wiłkomir
Andreas Mokronowski S. J. Poseł z Ziemi Bielskiey. J. G. Ledochowski
P. W. Cz. S. W. Jgnacy Malczewski Regent Kancellaryi Koronny. Poseł
Wdztwa Bracławskiego. Jgnacy Bogatko Podczaszy Urzedowski Poseł Wdztwa
Bracławskiego Franciszek z Grabowa Grocholski Poseł y Podstoli Wdztwa
Bracławskiego. Jgnacy Myszka Chotoniewski Poseł Wdztwa Bracławskiego
Jozef Sadtucki Poseł z Powiatu Grodzienc. In parata Copia porrexit et
manu propria subscripsit originaleq. ejusd. circa Acta praesentia reli:
quit. L. + S. Correxit Puchała mpp Lect per Chrzanowski.

Actum in Curia Regia Varsaviensi sub Tempus
Moderni Interregni Feria Quarta post Dominicam
Misericordiae proxima Anno Domini Millesimo Se
ptingentesimo Sexagesimo Quarto.

Ad Officium et Acta praesens Castrens Capitli Varsaviens personaliter
venientes Illres Mafci ad Comitia Convocationalia electi Nuntij infrascripti
Cielem Officio et Actis praesens Manifestationem infra exaratam Polonico Idiomate
scriptam tenoris sequentis. Widzi Bog mysli, przenika Serca, będzie sądził
uczynnosci nasze że potylu wszystkich prawie Rolkey urzędow przestępstwach, poty
lu zamieszanych przez spor rozroznionych Seymikach gwałtownych, naywyzszych
Jurysdykcyi stanowieniach, y licznych wielorakiego rodzaiu bez prawiach nie:
rządnym Osob między sobą walczących pobudzeniem, ale żywą Oyczyzny Jey
Dobra y pozytkow miłoscią zagrzani z Wojewodztw naszych obrani Posłowie na
mieysce obradom przyzwoite powszechnym [niegdy] szczękiem broni Woien.

nych

nych Duchem prawdy nieparcyonalnosci uzbroieni przyiechawszy ieden cel maiąc przed oczyma Boga, Sumnienię wolność y utrzymanie Praw od Przodkow naszych ustanowio:nych ztym zdaniem dla prętszego ratunku Oyczyzny choćby była oppozycya Liberi veto ad normam Seymu Convocationis Anni 1696. postapię, Gdyśmy na Dniu przez uniwersał J.O. Xcia Jmc Prymasa wyznaczony przeiezdzaiąc srodkiem Ludzi zbroynych, wchodząc srodkiem Ludzi zbroynych, y orężnych do swiątnice obrad weszli y upraszali Jmci Pana Marszałka opodniesienie Laski, nastapiła oppozycya Liberi veto ustami Po słow oswiadczona którą bez czucia nayżałosnieyszego wspomnie niepodobna nietylko Braci nasi krew ze krwi naszey, ale wzdrygaiąsię usta wolne mowię, ręce swobodnie pisać, przykładem od wiekow niesłychanem, a Bogday, potomnym czasom dowiadomości nie podanym liczba wielka Nadwornych Ludzi woyskowych do szabel porwałasię, zgwałcona przezto swiątnica Obrad ile wchrzescianskim Narodzie tak iak Boska, Libertas sentienti ustraszona, zdeptane Kardynalne Prawa, tylu konstytucyami obespeczenstwie Seymowania w opisane, wolność głosow przymuszona, że tylko tyle siły ma przed Swiatem Oyczy:zna nieznosne czyniąc użalenie. Powaga Marszałkowska wosobie JW Jmc Pana Krayczego Koronnę chwalebnie na Seymie 1758 Laske piastuiącego na Seymach 1760. 1761. 1762. podnoszącego Głowę Rady pierwsza pierwszy Głos głosow wolnych wielkiem Człowieku w Oyczyznie zasłużonym, w Izbie Poselskiey naydawnieyszym zniżona nachylona więc na ten widok patrzący my Posłowie nowoscią zadumieni, ubolewaniem nad nieszczęsliwoscią Oyczyzny do żywego tchnieni, wrzawą y hałasem zatłumieni, factum ne est istud in Diebus nostris aut indiebus Patrum nostrorum iedni przed podpisaniem Laski nowey drugi powołowaniu na Marszałka z Izby Po:selski wyslismy do Senatu na użalenie y oswiadczenie że się doniey niewrocimy. Przysli ztamtąd że dla zaszłego na Dniu wczorayszym Swięta podać Manifestu ad Acta niemogli na dzisieyszem tychże samych będąc mysli przekonani na Sumnieniu y umysle iako nayrzewliwiey przeciwko dobyciu Oręża y gwałtownosciom in sacrario Libertatis uczynionym manifestuiemysię. D. 9 Maj Roku Tysiąc Siedmset Sześćdziesiątego Czwartego w Warszawie C. Wodzicki Sta stop. Poseł Wdztwa Krak. Piotr Małachowski Xże Zatorę Oswicimę Sta y Poseł. Franciszek Wielopolski Poseł X. Zatorskiego y oswiecimskiego Jozef Sołtyk Miecznik y Poseł Wdztwa Sendome. Hieroniem Xże Szangusko Sta Czerne Poseł Wdztwa Kiiowskiego. Franciszek z Pielicho

wa

wa y Jagurzyc Jagurowski Sta Owrucę Wdztwa kiiowskie Felicyan Bierzynski Chorąży Owrucki Poseł Wdzta kiiowę Szczęsny Czacki Podczaszy Koronę Poseł Wdztwa Wołynę Jozef z Pielichowa y Jagurzyc Jagorski Miecznik y Poseł Wdztwa Woll Celestyn z Szpanowa Czaplic Podczaszy kiiowę Poseł Wdztwa Woll Jan Dąbski Poseł Gostynę Jan Borch podkomorzy y Poseł z Ktwa Inflanckę pro sorte Prowincyi WXLd. Franciszek Czacki Poseł Wdzta Czerniechę Sta Nowogrodzki. D. Xę Jabłonowski Sta kowelski Poseł Wdzta Czernię inparata Copia possexerunt et manibus suis subscripserunt originaleq ejusd mutationis circa Acta praesenę reliquerunt Lc. Puchała manu propria Lectt per Skrodski.

Actum in Curia Regia Varsaviensi sub Tempus moderni Interregni Feria Quarta post Dominicam Misericordiae proxima Anno Domini Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Quarto.

Ad Officium et Acta praesenę Castrenę Capitt Varsavienę pter veniens Illris Mgfcus Adamus Małachowski Incisor Regni ad Comitia Convocationę Electus Nuntius eidem Officio et Actis praesenę inpascriptam Manifestum Polonico Idiomate scriptam tenoris sequentis: Wymiar zaszczytu kazdego Narodu tym iest Okazalszy y lustrowniejszy kiedy obfite Praw y ustaw zaszczepy na powszechne Obywatelow wykwitnią uszczęśliwienia, a utrzymanie Ich staię się pomnazaiącym onegoz wigorem. Niemasz Prawa niemaß ustanowienia bardziey funduiącego się na Prawie nayważ szey wszechmocnosci nad Prawo Polskie, kiedy wßystkie kroki Patryotow tak są konstytucyami ograniczone że nikt bez noty przed Bogiem y Swiatem przestąpić Granic tego niemoże. Padła na Dniu onegdayszym nieprzeyzrzana o bogday potomnym Wiekom niezostaiąca fatalna klęska, ktora wyrwała zobrebu swego naydelikatnieysze wolnosci ustawy kiedy JWJmć Pn Kosowski Sta Sieradzki z Wdztwa tego Poseł wychowany na Łonie tey wolnosci, żyiącey Matki Syn znaiąc Prawa obserwne, o bezpieczenstwie mieysca obrad, znaiąc tyle ustaw o wolnym głosie znaiąc wyrazne ustanowienie tylu konstytucyami y konsyderacyami reasummowane o wprowadzeniu Woysk

Zagranicznych będąc wiadomym iż żadna sprawność obrad bydź niemoże gdzie prawo zwykłego niema kursu, wiedząc naostatek ustaw zwyczay że starey Saski Marszałek daie początek Seymowania, a przecię nieuważaiąc na ostatnie ozdob y swobod Narodu nachylenia, y widząc że Praw y ustaw kuźnice Nadwornym y Zagranicznym Żołnierzem zewsząd opasaną, y pełną blasku dobytego oręża przez Ludzi Nadwornych wsamey Izbie Poselski na Braci y krew Synow Oyczystych. Maiąc widoczny Manifest odzgromadzonego namieysce obrad Senatu, y rownie dowspolnie rady wybranych y wysłanych zposrodku pozostałych w Domach Braci Posłow uczyniony. widząc scisnioną ostatnim uciskiem wolność przez gwałtowne Izby Poselskiey roznym orężem otoczenie, widząc załamowaną Izbie całey sprawność obrad od rownych sobie Posłow JW. JmćPa Lubelskiego. JWJmć Podlaskiego JWJmćPa Inflandskiego, y innych będąc sam widocznym swiadkiem, iakie nasprawiedliwe circa Liberum veto y przywolności tychże JmćPanow Posłow obwstawanie powstały tumulty y niepraktykowane Rzpltey ciężkie spieczenstwa, zktorego salwowac się nieprzyszło było inaczey gdyby była zacnych Posłow powolność niewyprowadziła przez posrodek dobytego oręża, podniosł in passivis tę laskę do ktorey żadne nieprzywiązało prawo, gdyż ta podług ustaw koronę przez maiącego schodzie Marszałka za powszechnym Izby uzwoleniem podniesiona bydz powinna y bieg Seymowania otwierać zwykła. A tym sposobem nietylko zgwałcone wyrazne Prawo ale też zaćmione Oyczyzny swobody y każdy nalne wolności, Prawa skrzywdzone, zaczem aby takowe Actus powszechnemu Prawu y zdzieny wolności niestały się skazą y sladem bezprawia a oraz ostatnią zgubą, ludziusz ostrzegaiąc tym y przyszłym czasom całość Prawa y Prerogatywy tey Izby Marszałkom służącey przeciwko temuż JWJmćPu. Kossowskiemu Stcie Sieradzkiemu ztegoż Wdztwa Posłowi o wzruszenie tey ustawy koronę manifestuię się y protestuię. Salve umnieyszenia, przyczynienia lub winszą, Terme odmienienia Manifestu niniejszego zupełnie sobie zachowuiąc. Dat w Warszawie Dnia Dziewiątego Maia Roku Panskiego Tysiąc Sedmset Sześcdziesiątego Czwartego. Adam Małachowski kk. Sk. P. J. k mei in parata copia porexit et manu sua subscripsit originale vero circa acta praesene reliquit. L. + S. Puchała

Legit Staniszewski

Actum coram Actis Capitularibus Jarocimensibus Feria Sexta post Dominicam Misericordiæ proxima Anno Domini Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Quarto.

Ad Judicium Actaq præsentia Capitularia Jarocimen personaliter veniens Illris Mgficus Mathias Sołtyk Castellanus Varsavien suo et Illmorum Rcumorum, ac Illustris Magnifici infe rius specificatorum nomine, cod coram Judicio et eius actis Manifestationem polonorico idiomate scriptam ratione infrascriptorum, idq prævia de non suscepto contra Judicium Capitulare Varsavienz ad Acta sua suscepit intenore tali. My niżey podpisani Senatorowie Duchowni y Swieccy na Seym Convocationis wrinieyszym bez krolewiu przed Aktami temi wylewamy ziak nayWiększą Gorszkością zale nasze, ktore nietylko całą Europę, ale cały Swiat, cały Narod ludzki do kompasyi nad nami wzruszyc się wystarczaiące. Wtey nay więcey krytyczny Oyczyzny naszey sytuacyi trzymaiąc się Prawa przyrodzonego, rozumu, y Prawa Narodow oswiecenia, ktora przepisuie, ażeby wnieszczęsciach Rzpltey każdy chcący ją ratowac to czynił, co podług Boga, Sumnienia, y Prawa do skutecznego ratunku sądzi być nayprzyzwoitszego, byliśmy wnas samych przekonani, iz wstanie neutralności, do żadney się strony niewiążący zostaiąc, mogliśmy bydz wstaraniu się oziednoczenie poroznionych umysłow, wprzygaszeniu zarzących się animozyi, y włamowaniu wymierzonych na Prawa kardynalne zamachow nayużytecznieysi do służenia strapioney wtych ucisках Oyczyznie. Jakoz Bogu, ktory na wszystko patrzy, et publico, ktore o wszystkiem wielbie zwykło, wiadome są kroki nasze, odkryte usiłowania, ktoremi wkilku Tygodniowym czasie Seym poprzedzaiącym zmierzaliśmy dotego celu zbawienie Rzpltey obiecuiącego. Ale gdy doswiadczamy że starania nasze zlak Swiętey pobutki łożone żadnego nieodbieraią skutku, kiedy przykład od pierwiastkow Rzpltey niesłychany, przeraza serca y oczy, że wporze obradom Seymowym naznaczoney nietylko, okolice, Przedmiescia y ulice miasta Warszawy, ledwie niedosa: nych progow Swiątnicy obrad zagranicznym woyskiem iak do boiu, y potyczki we wszystko przygotowanym osiadła, ale nadto sam Zamek, wewnątrz y zewnątrz, sama Izba Poselska, y Senat, mieysca te Nayswietsze naywiększą wolnoscią od Przodkow y Praw naszych zaszczycone, wielkiemi kupami Zołnierzy Nadwornych otoczone y napełnione, oraz dobyciem dwoch krotnym oręza na Posłow dobrze obranych przy Prawach y wolności obstawaiących znieważone zostały; Niegodzi nam się, iuz iako Oyczyzny kochaiącym na te iey rany, na te wolnosci y Praw uszczerbki, okiem indyfferencyi patrzyc ktora tylko mieysce miała, poty, puki rzeczone ustaw kraiu naygruntownieyszych zdeptania skutkiem samem spełnione niebyły. Na ktore przeto przed

całym Swiatem y Narodem ludzkiem klejnot wolności zanaydroszy zawsze szanującym uskarżając się, ninieyszem Manifestem naszem iak naysolennieyszym przychylamy się do Manifestu sub Actu Feria Quarta post Dnicam Misericordiae Anno currenti przez J.O. J.W. Posłow przed Aktami niniejszemi uczynionego. Poznaiemy to wprawdzie dobrze, iak słabe siły nasze, gdy sprawiedliwość bez asystencyi Boskiey przeciwko gwałtom y mocy bronienia bydz miała, alec dziela Tego nayzwyższego Swiata Jedynowładcy, ktoremi Ramie wszechmocności swoiey od wiekow uwielbia, bardzo nas iasno upewniaią, iak wielkiem y potężnym, on iest sprawiedliwości obronca, wnim cała ufność y nadzieia nasza. Jego iest Boskie Prawo kochać Oyczyznę bronić wolności, y Praw Narodowych przez Jego Dobrodzieystwo zyskanych, więc iego wszechmocney Ręki sprawa będzie dać pomoc Synom Oyczyzny; fortuny, krew y Życie dla zachowania całości y swobod iey łożyć gotowym który to Manifest nasz zachowując sobie wolność wdalszym go czasie poprawienia umnieyszenia przyczynienia y odmienienia. Rękami własnemi podpisuiemy. Działosie w Warszawie Dnia Dziesiątego Miesiąca Maia Roku Panskiego Tysiącnego Siedmsetnego Szescdziesiątego Czwartego. Kaietan Soltyk Biskup krak. Xże Siewierskie. X. Jozef Załuski Biskup kiiowski y Czerniechowski amicus personarum inimicus mocy agendi. Adam Krasinski Biskup kamieniecki. Tomasz Sołtyk Woiewoda Łęczycki. Maciey Sołtyk kasztelan Ziemi Warszawskiey. Ex Actis prdsen. Capturalibus Zakrocime Reforum. L. S. Olszewski Lect cum parata copia Grzymbczewski

---

Kopia Listu Xcia Jmc Biskupa Krakowskiego do Obranego Krola Jmc Stanisława Augusta D. 28 7bris 1764. Kielc pisanego.

Z Oyczyzny Syna zostawszy Wk. Mości Monarcha. Tron ten osiadaiący który na zazdrości całego Swiata nad samą wolnoscią panuie znas nay doskonaley Nayswiętsze obowiązki każdego Obywatela, a zeby to czynic usiłował co zbawiennego Oyczyznie sądzi a zwłaszcza wokropnieyszey bez Krolewia porze kiedy Rzeczpospolita z Oycowskiey Krola władzy Prawa y wolnosci Narodowe utrzymuiącey ogołocona wszystkiem naykrytycznieyszym Okolicznosciom celem się stała.

Kroki moie ostatnim bez Krolewia czynione nietayne są Wk. Mc. y że zrodłem ich sama miłość Dobrapublicznego była niepotrzeba wywodu przed Monarchą wPatryotyzmie do rządow naziemi Naywyzszym wypielęgnowanym y uformowanym.

Zna Bog skrytość serca przenikaiący Zna Oyczyzna zem tylko na Jey Interess patrzyłem Zem zawsze usiłował łączyc się zsercem y Osobą do Sprawowania nayokazalszych dzieł RzeczyPltey wprzeszłych obradach walnych zem przybył na Ziazd wybrania Wk. Mci do posiadania Maiestatu y że wraz zinnemi pragnąłem głosem moim oznaymic Swia

Swiatu wola, Krola Krolow y Pana Panuiacych, ktora WKMę do władania ogromnoscią Tronu Polskiego od wiekow przeznaczyła, ale że okoliczność WKMę wiadoma oddaliły mnie od szczęscia widzenia dnia tego w ktorym Bog zastępow z Narodem Polskiem mowił skazuiąc Palcem, wszechwładno cnosci swoiey osobe WKMę zawsze Naywyzszemi krolewskiemi przymio tami ozdobioną, powrociłem do Dyecezyi moiey błagac Boga z kapłany y Ludem mi powierzonym o iak nayszczesliwsze odprawienie Aktu wybra nia Krola nadewszystko Oyczyzne interessuiącego. A gdy iuz to obranie zyscilo się na Osobie WKMę y przymierze między nimy Rzeczą Plitą poprzysiężone zaszły, nim mi przyidzie osobiscie tym listym poprze: dzam oswiadczeniem winnej WKMę iuz iako Panu memu Rekognicyi wmo cnym zostaiąc ufaniu iż gdy dla uszczesliwienia powszechney Opatrznosci ro: sporządzeniem osadziło WKMość na Tronie wolnego Narodu tak wielkiemi cnotami y doskonałą Praw Oyczystych Nauką iasnieiącego niedasz Wierze y wolnosci upadac Prawa y ustawy nadwątlone wzmocnisz y cokolwiek zo brębow wypadło w kluby przyzwoite zwrocisz, ta zaś rekognicya moia azeby zupełną szczerosci y rzetelnosci miała wiare y żeby opaczne zniszczone były mniemania że mnie Duch Uporu ad fovendum spokoynosci publi czney obyiciem utrzymywał owszem żebym pokazał że nadewszystko spokoynośc publiczna przekładam mam honor prezentowac WKMę Re: cess od Manifestu z Bracią memi uczyniony.

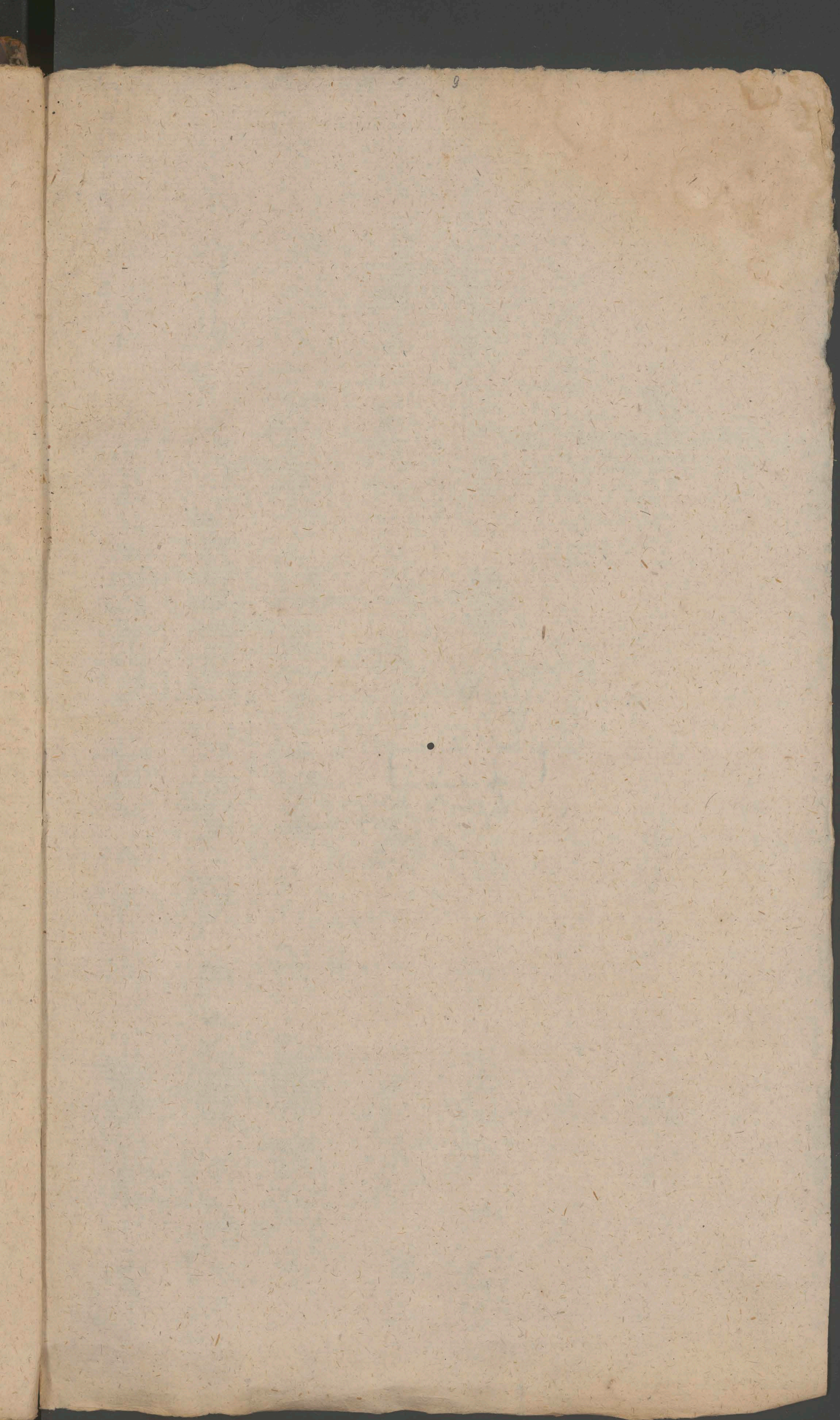
Kończę naygoretszym życzeniem aby nieskonczona dobroc Boska ktora nam WKMość za Pana wyznaczyła zdrowie Jego utrzymywała w nieska zytelne w naydłuzsze lata na ktorym się Dobro Rzeczypltey ugruntuie, oblewaiąc go wszystkiemi Błogosławienstwy ktorych tylko panuiących pragnienia osiągnąc mogą, dodaiąc mu Swiatła swego do sprawowania Nayiasnieyszego Krolestwa tego rządow oraz schylam głowe na uszanowa nie Tronu zagrzewam serce do wiernośći y miłosci ku Panu na ktorym umysł dosłuchania roskazow Jego y wyznawam się bydz z naywiększem Respektem.

Respens JWJMC Pana Sołtyka, Woiewody Łeczyckiego, ad Deliberatorios 1766 Anno pisany.

Znam to dobrze, że takiemu Krolowi, Jakim w Osobie WKMci Narod Polski iest zaszczycony, radę dawac iest Supervacaneum. Pan między nami urodzony, z między nas na tron wybrany, nieporownanemi przymiotami przyozdobiony, sentymenta Patryotyczne dla Narodu własciwe w sobie maiący, Sam naydoskonaley o tey Oyczyznie, z Syna iey stawszy się Oycem radzić potrafi; w Jego staraniu, pieczołowitosci, skłonnosci naturalney bo rodowitey, do Dobra Rzeczypospolitey, Narod cały ufność pokłada

bo wie, że WKMC doskonale znasz i czujesz, iaka iest Satysfakcya bydz w wol-
ności urodzinym, i iaki szacunek, w tym nieoszacowanym wolnego Obywatela
zawiera się Tytule. Wie ten Narod że WKMC przez dostateczna dzieiow Oyczystych
sądzisz iakby pragnął mieć piastowane prawa prerogatywy wolności ich, do
ktorych za pracowitym a długim Srodkow przyszedł Staraniem. Czyni sobie
nieplonne nadzieie, że te za Słodkiego WKMCi Panowania, zmnieyszone
bynaymniey niebędą, i owszem Nayiaśnieyszy Panie, iako znasz dostatecznie
onych szacunek, tak powaga Maiestatu twego, i przezorna na całości
ich baczności naymocnieysza ich będzie twierdzą. Niewątpi bynaymniey
ten Narod, że WKMC iesteś pewien prawdziwey Jego, i nieposzlakowaney
wierności dla siebie. Jest gruntownie ubespieczony że w Osobie WKMCi, ma
łaskawego Pana i Dobrotliwego Oyca, a ztąd pierwszy Punkt zdania
mego wypada: że utrzymywanie dotąd Konfederacyi, czynić może nieiaka
ab extra, et ab intra impressyą, że iescze iakowas ukrywa się czyli Pana
do Obywatelow, czyli obywatelow do Pana niechęć; bo aby i cienia nay-
mnieyszego pozoru niemiało, i aby Swiat i Narod cały znał, i wiedział, że
Monarchy ukochanego od Ludu sława i bezpieczeństwo, na miłości i
wierności ludu tego, i wzaiemnie szczęśliwość Ludu, na zaufaniu w dobroci
panuiącego polega. Życzyłbym, ażeby na tym przyszłym Seymie, ante omnia
Konfederacya rozwiązana była. Przydasz WKMC ten lustr stanie swo-
iey, że zupełna wolność zażyta będzie, tym chwalebniey, im wolniey, na
pożytek Oyczyzny, a panowaniu twemu Nayiaśnieyszy Panie nieporo-
wnana przyniesie ozdobę. Doznaliśmy na przeszłym Seymie Koronacyinz-
nym, iako PP. Dyssydenci mocnego przykładali Starania, ażeby im Liberum
exercitium Religionis pozwolone było, i podobno życzyli sobie bydz przypuszczo-
nemi do wszelkich prerogatyw Obywatelskich, że to rzecz szkodliwa byłaby Rze-
czypospolitey, wiem że tak WKMC Pan nasz Miłościwy sądzisz. Jest tego rękoymią
przykładne przez WKMC prawdziwey Religii zachowanie, iest dowodem wiadomość,
iakie się wtenczas, kiedy Dyssydenci, przenosili prawie liczbę w radę wchodzących
Obywatelow mnożyły rosterki, kłotnie, i zamieszania w Rzeczypospolitey. Doznaw-
szy tego Rzeczpospolita Stanowionemi prawami, zrobiła tamę exkluduiąc
Dyssydentow od rady, i prerogatyw Narodowych, et ab omni na wszelkich
urzędach Activitate. Niezrozumiałbym aby sobie można czynić nadzieię, tym sposobem
zaludnienia kraiu, wprowadzenia Manufaktur, pomnożenia handlow, i innych
pożytkow, bo pewnie spodziewać się nienależy, aby z ktorego kraiu pozwolono
znaczney liczbie ludzi, ile w rzemiosłach wyćwiczonych, przenosić się
do innego kraiu, miałbym owszem przykłady dowodzące, że i iednego
Rzemieślnika wyprowadzić niedopuszczono. Świeża mamy experiencyą
że zagranicznych ludzi, chociaż od dawnego czasu w Polszcze zasiedziałych
z znacznemi do nich pretensyami wracać musiano. A tak ieżeli by się co takow-
ych ludzi, kraiowi naszemu dostało, pewnie by tacy byli, o ktorych by tam
niedbano, i ktoremi bardziey by się kray nasz zaraził, niżeli zapomogł.
Jeżeli do pomnożenia handlu przydziemy, niemamy podobno przykładu, ażeby
się tacy znaczni, i bogaci kupcy, z obcego Kraiu, do naszego sprowadzili. Ci ktorych
teraz mamy Negocyantow, Cudzoziemcow, czyli sami, czyli ich Przodkowie, tu
się w Polszcze zbogacili, i ztąd podobno niemało pieniędzy, za granicę wysłali
o takich zawsze łatwo, i cisnąć się sami będą. Maią i tak Dyssydenci liberum
exercitium, tylko rozszerzenie onego iest prawem zabronione, maią toleran-
tiam, et securitatem omnem Personarum, et bonorum, więcey pretend-
ować niemogą. Mamy z Monarchii Angielskiey przykład, iaki tam
zelus contra Catholicismum, tym bardziey, zelować się nam należy

przy naszey, bo prawdziwey Religii. Rożność opinii w naypartykularnie-
szey materyi, naturalnie nienawiść między rożniącemi się przynosi.
Jako iedność w kaźdey okoliczności iest zbawienna, tak rownie
rozność iest szkodliwa. Przekonany przytym Prawdą i Swiętością
wiary moiey, niemogę tylko supplikować WKMci, abyś w Instrukcy-
ach Woiewodztwom zalecić raczył, niedopuszczanie Liberi Exercitij
Religionis Dyssydentom, nad ten wymiar, ktory iest prawem
opisany, ale i sam powagą Maiestatu Swego, odwrocił te ich
niepotrzebną Expostulacyą. Jako naywiększa kraiowa intrata
iest z zboża, i za ten towar, niemało pieniędzy z zagranicy, przez
Gdańsk wchodzi do Polski; tak należy mieć mocną baczność,
aźeby sposobność exportowania zboża za granicę, wszytka nie upadała.
Gdy zaś wiadomo iest że w Szpicy Montawskiey woda przerwała się
i odwraca od Tczewski ku Kożyatewi, tak dalece, że statki Leniwką
ku Gdańsku idące częstokroć bez Liktonkow obeyść się niemogą
i one naymować muszą. Więc aby WKMC powagą swoią Miasto Gdańsk
zachęcić raczył i skłonić, aby ugruntowanie defluitacyi Gdańskiey
wzięło na siebie, ile że się wszystek zysk tego handlu przy nim zostaie,
i Jch iest naywiększy w tym Interes. Mogłby też i skarb Koronny in
parte przyłożyć się ad hoc monumentum publicae utilitatis. Inaczey
łatwo sobie trzeba unosić konsequencyą, że gdyby to zboże, ktore przez Gdańsk
za granicę wychodzi, miało się w kraiu zostać, niemaiąc sposobności
do Evekty onego, musiałoby zalegaiąc podpadać korrupcyi, iako i teraz
przy zyznych latach doznaiemy, że się go wiele przez długie
leżenie psuie i wniwecz obraca. A gdy WKMC otwarciem Mennicy
czynisz pożądaną nadzieię, że kray będzie dobrą napełniony monetą,
należy mi supplikować abyś WKMC raczył zalecić karut Gdańszczanom,
aźeby i oni ad proportionem Polskiey monety swoie bili, i złoto eodem
pretio za zboże dawali, iakie tu w Polszcze mieć będzie. Wielką bowiem
przedaiący zboża swoie do Gdańska ponoszą od Gdańszczanow krzywdę
gdy pretium złota iak chcą stanowią, srebrną monetę tak podłą biią
że iey brać niemożna. Nie zostaie mi tylko przy złożeniu wierney rady
moiey, złożyć oraz y wierne życzenie abyś WKMC Pan moy Miłościwy,
napełniaiąc z Oycowskiego i dobrotliwego starania Swego, tę Rzeczpo-
spolitę napełniaiąc pomyślnościami, Sam w nich desiderale w dłu-
gim lat przeciągu obfitował. Zostawam z iak nayglębszym respektem.

Actum in Castro Petricoviensi post aperta Acta vigore Laudi publici Comitiolorum Palatinatus Siradiensis in Schadek confecti Feria Sexta ante Festum Sancti Valentini Martyris proxima Anno Domini Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Quarto

Ad Officium Actaque praesentia Castrensia Capitanealia Petricoviensia personaliter veniens Gnosus Ignatius Janrzewski Illustris et Magci Comitis Malachowski Loci praesentis Capitanei et Ptus Siradien Confoederationis Mareschalci ex eodemque Ptu Siradiensi ad Comitia Regni Convocationis electi Nuntij aulicus Nomine et pro Parte cujus interest obtulit Officio praesenti ad Acticandum et Actis Suis ad inserendum porrexit Laudum Ptus Siradien in Comitijs ejusce Ptus anteconvocationalibus in Schadek agitatis subscriptum manu Ejusce Illris et Magci Mareschalci et Consiliariorum Ejus subscriptum infrascriptum tenoris sequentis My Rady Dignitarze Urzędnicy y wszystko Rycerstwo Województwa Sieradzkiego po śmierci nieodżałowaney całemi wiekami pamięci Nayiaśnieyszego Augusta Trzeciego Krola Polskiego za Uniwersałem Jaśnie Oświeconego Xiążęcia Jmći Prymasa Korony Polskiey y Wielkiego Xięstwa Litewskiego de Actu onegoż w Warszawie Dnia Dwunastego Miesiąca Listopada Roku niedawno przeszłego Tysiącznego Siedmsetnego Sześcdziesiątego Trzeciego wydanym na dzień Szosty Miesiąca Lutego w Roku teraznieyszym Tysiącznym Siedmsetnym Sześcdziesiątym Czwartym naznaczony Zjechawszy się do Szadku na mieysce Obradom naszym zwyczayne Byłysię o uszy nasze w niey spodziewany obiac zaczęt odgłos o myślach nonnullorum absentium Concivium wątpienia o ważności zagaionych nam nnieyszych naszych na fundamencie Praw y zwyczaiow dawnych złożonych Obrad przez Jaśnie Wielmożnego Jmći Pana Jgna Męcinskiego Kasztelana Sieradzkiego Jmieniem Kredytem y zasługami w Wojewodztwie naszym nieustannemi zaszczyconego dawno nam ulubionego Senatora stosuiąc się do praw y zwyczaiow przez

Przodkow naszych podczas bezkrolewia zawsze obserwowane
go, iednomyślną zagrzani miłością udawszy się naypierwiey pod
Opiekę y wszechmocną władność Naywyższego wszech rządcy
tudzież do powagi Praw y Konstytucyi o Konfederacyach sta
nowionych Potem y kroką Przodkow naszych ukmutych y
bytych dla tym ważnieyszego między nami się ziednoczenia
pragnąc oraz Woiewodztwu naszemu bezpieczeństwo zawsze
a teraz tym bardziey potrzebne w przywroceniu rozdawniczey
nam w Sądach sprawiedliwości obmyślić przystąpiliśmy
more Interregnorum ad vinculum Confoederationis Generalis
Woiewodztwa naszego y wsposob takowy iednostaynym okrzykiem
przy Wierze świętey prawach y swobodach naszych obstawać
sobie abinvicem przyrzekszy vinculos sacramenti et illibatae
fidei sub fide honore et conscientia ieden drugiego w niwczym
nieodstępuiąc aż do czasu porządanego nam Krola a Pana
wolnemi tak Synow Koronnych iako y Wielkiego Xięstwa
Litewskiego wykrzyknienia głosami y dostatecznego Oyczy
zny naszey uspokoienia nierozerwanie się obowiązawszy za
Marszałka Konfederacyi ninieyszey Jaśnie Wielmożnego Jmć
Pana Jacka Małachowskiego Starostę Piotrkowskiego znako
mitego Imieniem y zasługami w Oyczyznie Ktorego activitas
y aequanimitas dobrze nam iest wyprobowana zgodnemi obra
liśmy y uprosili głosami In socios oraz laboris wyznaczy
liśmy y uprosili e medio nostri Wielmożnych Ichm Mć Panow
Konsyliarzow z każdego Powiatu po iednemu to iest z Powiatu
Sieradzkiego Wielmożnego Jmć Pana Pawła Zymienieckiego Pi
sarza Grodzkiego Sieradzkiego z Powiatu Szadkowskiego Wielmo
żnego Jmć Pana Stanisława Stawiskiego Subdelegata Grodz
kiego Sieradzkiego z Powiatu Piotrkowskiego Wielmożne
go Jmć Pana Ignacego Sucheckiego Stolnika Czerniecho
wskiego z Powiatu Radomskiego Wielmożnego Jmć Pana
Macieja Łomońskiego Podstolego Zytomirskiego a nie
szacownieyszego niemaiąc nad Oyczyznę y wolność kiedy
nieochronna fati necessitas częstszego nigdy parendi by
czyźnie naszey niepodała prawa na zadosyć uczynienie

onemuż

onemuż y dla osięgnienia wynikaiących z Instrukcyi Praw y swobod ucałenia y ad orbitam Legum wprowadzenia obrali smy y delegowali na Seym Convocationis Generalis na dzień Siodmy Miesiąca Maja w Warszawie Roku teraźnieyszego za Posłow Jaśnie Wielmożnego Kępowskiego Starostę Sieradzkiego Jaśnie Wielmożnego JmPana Jaśka Małachowskiego Starostę Piotrkowskiego Koła naszego Skonfederowanego Marszałka Jaśnie Wielmożnego Męcińskiego Chorążego Sieradzkiego Jaśnie Wielmożnego JPna Kobierzyckiego Podstolego Sieradzkiego obligując pomienionych Jaśnie Wielmożnych Posłow aby probata et intaminata fide desideria nasze dzielnością swoią do skutku przywieść usiłowali Jako co in papu Instrukcyi według punktow zgodnie przez nas umowionych spisać y Jaśnie Wielmożnemu Marszałkowi związku naszego wraz z Wielmożnemi Konsyliarzami podpisać zlecamy. Maiąc przytym w naypierwszey uwadze Jaśnie Oświeconego Xiążęcia JmcPrymasa Korony Polskiey y Wielkiego Xięstwa Litewskiego moderni Interregni Primi Principis niesfatygowaną o dobro pospolite veręTosc Ktora przyzwoitey wyciąga rekognicyi dla zawdzięczenia publicznych fatyg Jego z oswiadczeniem winnego dziękczynienia od skonfederowanego Koła woiewodztwa naszego wyznaczeliśmy za Posłow Wielmożnego Jakuba Prądzkiego Stolnikiewicza Wieluńskiego Wielmożnego Macieia Krobanowskiego Chorążyca Piotrkowskiego Ktorzy Imieniem Woiewodztwa naszego za utrzymanie żub tristi et dolendo Interregno uspokoienia wdzięczność oswiadczyć Jaśnie Oświeconemu JmPanu Branickiemu Kasztelanowi Krakowskiemu Hetmanowi Wielkiemu Koronnemu za przyzwoitą Urzędu swego pełność y chwalebne utrzymanie y upewnienie interne et externe securitatis w ubespieczeniu domowym y pogranicznym iako niewygasła należy wdzięczność tak eum exhibitione należytey rekognicyi wysełamy e gremio nostro Posłow Wielmożnego Antoniego Radulskiego Woyskiego Sieradzkiego Wielmożnego Zygmunta Wężyka Podstolica Brze

skiego Kuyawskiego Towarzysza Znaku Husarskiego aby cię
Wielmożni Jchmcipanowie Posłowie za usilne w czasie
osieroconey Oyczyzny pieczołowania należyte wyznali po
dziękowanie. Niemogąc znakomitych zasług Wielmożnego
Jmcipana Walewskiego Stolnika Sieradzkiego Wielmożnego
Jmcipana Michała Radoszewskiego Starosty Szadkowskie
go Wielmożnego Jmcipana Zymowskiego Woyskiego Sie
radzkiego y Sędziego Grodzkiego Piotrkowskiego Wielmożnego
Jmcipana Maxyma Żurskiego Chorążego Znaku Husar
skiego Wielmożnego Jmcipana Jgnacego Suchekiego Stol
nika Czernichowskiego Wielmożnego Jmcipana Pawła Zału
skowskiego Skarbnika y Sędziego Grodzkiego Sieradzkiego w te
raźnieyszym Obrad naszych czasie piastowane funkcyi
Przeto pamięć aequanimitatis onychże w sercach naszych
niewygasłą zachowuiąc do pierwszey w Woiewodztwie
naszym trafic się mogącey funkcyi zostawuiemy. Apo
niewaz Jaśnie W. Jmcipan Marszałek Koła naszego z kon
federowanego Distributionis aerary publici tak koro
nnego iako y szczególnego w Woiewodztwie naszym przypada
iącego mieć chce na siebie sumere Provinciam więc tez
dystrybutę do przyszłych da Bog szczęśliwie następu
iących Woiewodztwa naszego Obrad przydawnym
zwyczaiu zostawuiemy aby zas in hac Acephala Repu
blica silentibus Woiewodztw jurisdictionibus wszelkim
bezprawiom zatamować zamachy stosuiąc się do li
czrych Konstytucyi formam sprawiedliwości lub inter
regnis opisuiących Sądy Kapturowe iedne w Sieradzu dru
gie w Piotrkowie deklaruiemy Do ktorych sądzenia
z posrodka nas obraliśmy y wysadzili z Powiatu Sieradz
kiego y Szadkowskiego Jaśnie Wielmożnego Męcinskiego
Kasztelana Sieradzkiego Wielmożnych Woyciecha Wale
wskiego Podsędka Ziemskiego Sieradzkiego Jana Gołem bo
wskiego Pisarza Ziemskiego Sieradzkiego Pawła Załuskowskie
go Skarbnika y Sędziego Grodzkiego Sieradzkiego Radosze
wskiego

wskiego Starostę Szadkowskiego Pawła Zymieniëckiego Pisarza Grodzkiego Sieradzkiego Sędziego Słuckiego Komornika Granicznego Sieradzkiego Kiedrowskiego Komornika Ziemskiego Sieradzkiego Tomasza Domaniewskiego Starosca Szczurowieckiego Stanisława Stawiskiego Pawła Czartkowskiego Kopszywskiego Burgrabiego Grodzkiego Sieradzkiego Konstantego Milewskiego Macieia Krobanowskiego Jana Gołembowskiego Józefa Błeszyńskiego Franciszka Piotrkowskiego Woyciecha Niemiewskiego Wiktora Pruszkowskiego Przysieckiego Macieja Wężyka Konstantego Wężyka Józefa Grabinskiego Starzyńskiego Kantego Gołembowskiego Komornika Granicznego Sieradzkiego Stanisława Zymienieckiego Psarskiego Morawskiego Kowalkowskiego Zabłockiego Pawła Warszewskiego Jana Szulmierskiego Melchiora Krobanowskiego Sołeckiego Ustowskiego Stanisława Ordęże Jakuba Zubinskiego Jana Cieleckiego Woyciecha Porczyńskiego Subdelegata Sieradzkiego Adama Chmielewskiego Z Powiatu Piotrkowskiego y Radomskiego Jaśnie Wielmożnego Sarczyńskiego Kasztelana Rospirskiego Wielmożnego Zaremby Sędziego Ziemskiego Sieradzkiego Wielmożnego Bystrzanowskiego Łowczego Piotrkowskiego Wielmożnych Zymowskiego Woyskiego Sieradzkiego Radlickiego Woyskiego Sieradzkiego Święcickiego Miecznika Sieradzkiego Starczewskiego Pisarza Grodzkiego Piotrkowskiego Siemienskiego Burgrabiego Piotrkowskiego Kobielskiego Komornika Granicznego Sieradzkiego Zymowskiego Cześnika Wieluńskiego Zaremby Komornika Ziemskiego Sieradzkiego Jakuba Kempistego Komornika Granicznego Wieluńskiego Alexandra Księżkowskiego Chorążego Pancernego Woysk Koronnych Macieja Gomolinskiego Podstolego Żytomirskiego Walentego Kobierzyckiego Stolnika Budgowskiego Woyciecha Kobierzyckiego Podczaszego Kaliskiego Macieja Mostowskiego Regenta Grodzkiego Piotrkowskiego

Władysława Wężyka Sędziego Grodzkiego Brzezinskie
go Tomasza Kuffyana Subdelegata Piotrkowskiego
Jana Nekandę Trepkę Skarbnika Wiskiego Maszkowskie
go Podczaszego Dobrzynskiego Jurzynskiego Stolnika Ino
włodzkiego Kazimierza Wężyka Burgrabiego Brzezino
wskiego Adama Tomickiego Subdelegata Piotrkowskiego
Macieia Czyżkowskiego Podstolica Inowłodzkiego Ludwi
ka Pohtalskiego Subdelegata Piotrkowskiego Macieia Kro
banowskiego Adama Trepkę Skarbnikiewicza Piotrko
wskiego Franciszka Jankowskiego Walewskiego Meyoro
wicza Woysk Koronnych Jakuba Taranowskiego Kę
pickiego Subdelegata Grodzkiego Piotrkowskiego Którzy
to Ich Mci Panowie Sędziowie Kapturowi zjechawszy
się na mieysca naznaczone przysięgę według roty pra
wem dla Sędziów Trybunalskich opisaney ad mentem
Legis w czasie y dniu prawem opisanym to iest dnia
Dwudziestego Siodmego Lutego w Roku teraznieyszym
Tysiącznym Siedmsetnym Szescdziesiątym Czwartym
wypełnić powinni będą y Jurisdykcyę swoię przy wszy
solennitatibus debitis ufundują na ktore to Sądy Pozwy
pod pieczęcią Grodow swoich exportowane y wydawane
bydź maią dwoma niedzielami przed przypadaiącą sprawą
wę a sprawy nie inne maią bydź sądzone tylko które
są prawem opisane sub nullitate Decretorum et Pro
cessus a iako to nieomylna Prawda że omnis potestas
a Deo est więc powagę Sądow Kapturowych chcąc mieć
securam wszelkie onym według Praw wyznaczamy
bespieczenstwo y violatores securitatis pod rygor prawa
podciągamy Aby zas ta Jurisdykcya ab intra et illi
bata obowiązkiem zwysz wyrażonym ich Ich Mci Panow
Sędziow aby będąc ex multis selecti były oraz justitiae
et honestatis exemplar pod winami na przestępnych
Sędziow w prawie opisanemi Sprawy zas do Sądu przy
chodzące

chodzące decydowane y rozsądzone bydź maią aliorum absentia non obstante dummodo sex adsint. Otwarcie Xiąg Grodzkich Woiewodztwa naszego dla przyimowania tranzakcyi wszelkich tak na fundamencie opisu w Uniwersale Jaśnie Oświeconego Xiążęcia Jmci Prymasa wyrażonego iako też mocą teraznieyszey Konfederacyi ab Actu oblatae eiusce Jch Mci Panom Rezentow zlecamy które to Laudum aby do przyszłey wszystkich przyść mogło wiadomości Jaśnie Wielmożnemu Marszałkowi Koła naszego z podpisem ręki właśney y Wielmożnych Konsiliarzow do Grodow Sieradzkiego y Piotrkowskiego podać zleciliśmy Działo się w Sieradzku Dnia Dziewiątego Lutego Roku Pańskiego Tysiącznego Siedemsetnego Sześcdziesiątego Czwartego Hyacynt Nałęcz Małachowski Starosta Piotrkowski Woiewodztwa Sieradzkiego Konfederacyi Marszałek manu propria Paweł Zaremba Zymieniecki Pisarz Grodzki Sieradzki Konsyliarz z Powiatu Sieradzkiego nimieyszey Konfederacyi manu propria Stanisław Kajetan Stawiski Nimieyszey Konfederacyi z Powiatu Szadkowskiego Konsiliarz manu propria Ignacy na Sulmicycach Sulmicki Stolnik Czernichowski Konsyliarz z Powiatu Piotrkowskiego Konfederacyi Woiewodztwa Sieradzkiego manu propria Maciey Saryusz Gomolinski Podstoli Żytomirski Konsyliarz Konfederacyi Woiewodztwa Sieradzkiego z Powiatu Radomskiego manu propria Originale eiusce Laudi idem Offerens circa Acta reliquit

Komornicki

Lectum cum Actis

Laudi Palatinatus Sira
diens in Schadek con
fecti

Oblata

In Octobre

1762

Actum in Castro Petricoviensi post aperta acta vigore Laudi Publici Comitiolorum Palatinatus Sieradiensis in Schadek confecti Feria Sexta ante festum Sancti Valentini Martyris proxima anno Domini Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Quarto.

Ad officium actaq presentia Castrensia Capitanealia Petricoviensia personaliter veniens Gnus Ignatius Janiszewski Illres Magci Małachowski loci presentis Capitanei et Confoederationis Comitibor ante Convocationisluum Palatinatus Sieradiensis Mareschalci et ad Comitia Convocationis Regni ex eodem Pallum Nuntiy Aulicus nomine et pro parte eiius interest obtulit officio presenti ad acticandum et Actis hisce adinserendum porrexit puncta instructionis Illstrim et Mgcis ad Comitia Regni Convocationalia Confecta et porrecta manibus prius Illstris et Magci suprafati Mareschalci et Consiliariorum Cpris subscripta in fra scripta Tenoris Sequentis. Instru

Instrukcya Iaśnie Wielmoznym Ichmoścom Panom Stanisławowi Koszowskiemu Staroscie Sieradzkiemu Hyacyntowi Nałęczowi z Małachowic Małachowskiemu Staroscie Piotrkowskiemu Alexandrowi Maczynskiemu Chorazemu Sieradzkiemu Ianowi Kobierzyckiemu Podstolemu Sieradzkiemu e medio nostri zgodnemi głosami na Seym nastepuiacy Warszawski Convocationis z Woiewodztwa Naszego Sieradzkiego Obranym y Uproszonym Posłom. Dan w Szadku Dnia szostego Miesiaca Lutego Roku Panskiego Tysiacznego Siedmset Szescdziesiat Czwartego.

Naleza naypierw Nieskonczone Wszechmocnemu Dzieki ze Swieta Jego y oczulna opatrznosc nietylko pod Oycowskiemi Krolow zostaiaca Oyczyzne naszę Rzadami w miłych nas y zadosnych dziwnie utrzymywal Radzy Swobodach ale nawet po wypełnionych zwych powołaniach do Wiecznosci wyrokach na Osobie naylepszego z Krolow Nayiasnieyszego niewystawioney pamieci naszego niegdys Krola a Oyca Augusta Trzeciego w tym nasym bez Krolewiu porzadnego w Swobodach dozwala Nam zazywać pokoiu. Winna wdzięcznosc iezeli od cały naszey Oyczyzny nalezy J.O. Xiazeciu Władysławowi

Lubinskiemu Prymasowi y Pierwszemu Xiążęciu Korony Polskiey y W.X.
Lit. tym bardziey od Woiewodztwa Naszego Sieradzkiego gdy z zaszczytem
Ziemianstwa naszego Prymacyalney Godności piastuią Dostoienstwo Cu
swą Przezornością y zabiegłym Rozrządzeniem wszelkiemi możnemi usiłu
sposobami aby miły pokoy swobod y Nasze porządana inter Magnat
et concives iedność y mi[łość] wiekowały a Prawa uchylone w Dawne pr
brane zostały Lustr y powagę. Jako Wiara Swięta Nasza Rzymska Kat
licka iest twierdzą wszystkich naszych ustaw tak Jchmość Panowie Pos
wie starać się będą aby źle takowego ustanowionego nie było coby się onę
umnieyszać zdało y Dyssidencyi tylko od Rozmaw dawnieyszych Konf
deratyi przyswoych zostawali Prawach. Na fundowanie nowych zbor
Jchmość Panowie Posłowie Pozwalać ukoniecznie nie modo wedle dawnych
praw et passu stanowionych Instabunt Jchmość Panowie Posłowie qu
crissime aby Dawne prawa reasumuiąc onemże Surowszy przypisać kar
aby Dyssydencyi nietylko na wyzszych Magistraturach Starostach urzędach
Krolewszczyznach ale nawet y na pocztach y Komorach Rzeczypospolitey y
Krolewskich się nie znaydowali sub libera cuius possessionato Nobili eun
dem dissidente actione w Grodzie lub Ziemstwie y pena abiudicationis
tamże irremissibiliter decernenda super eodem Dissidente zeło zo temu
winy trzech tysięcy grzywien na pieczętarza Pieczętuiącego Przywiley ia
y Podskarbiego Konsensuiącego Dyssydentowi Komorę lub oney admini
cyi Starać się będą Jchmość Panowie Posłowie o ponowienie prawa
onego Rex Catholicus esto y ktoż prawo rozszerzą do Nayiaśnieyszego
da Bog Panować mającego Małżonki. Jako na Następuiący Convoca
tionis Statuum Regni et Magni Ducatus Lithvaniae Seym w Szcze
śliwym przyszłego da Bog nam Pana przezierać nie może
okiem tak Jchmość Panowie Posłowie w tey mierze ante omnia pr
merować maią spisanie futuro Regnanti Articulorum pactorum
Conventorum nie radząc przysiąg takowych na następuiącym Seymie
których łamanie y przestępować nieomylną Naywyższego ściąga
na Kray cały zemstę y Gniew w Opisaniu zaś formy przyszłey dla B
Elekcyi starać się będą aby prawa dawne o Elekcyach Krolow y
nominandi et coronandi Reges Prymasom nadane niemniey z Taw
y chenor Narodu Naszego in venit inych wszeze trwaiąca Polakow
Mież wolna Każdemu Szlachcicowi Krolow a Panow swych obierani
moc y władza w pierwszych zostawały względach. Załosnym wid Ziem
okiem iako w Rzeczypospolitey naszey często się dzieią bez prawa
gwałty więc Jchmość Panowie Posłowie Incubunt cum statibus Regni
o wymysleniu sposobow skutecznych aby rada w Kraiu y sprawiedli
wość zawsze była. Z Nieznośnym zgorszeniem obcym Narodom
praktykowany dawnieyszemi czasami na ostatnim Warszawskim

przykład

Seymie przykład dobycia szabel in officina Cudendarum legum iako
iest przeciwny samemu prawie Natury naszey instynktowi tak też sprze
ciwia się wyraznym prawom ut Sole 1347 1505 1598 et 1601 więc Jmość
Panowie Posłowie dopominać się będą obostrzenia Prawem aby takowy
Poseł lub Arbiter dobywaiący szabli non obstante lege immunitatis
Niemey imo choć in Puncto restricta/ był ex re delicti do Grodu lub Sądów
Marszałkowskich pozwany a do wiedziony exces ma być karany in Capa
citate. Possidenti bona quavis lub honores ad educenti tomo cedere. Aby
Naustałow naszych władza y szacunek Synow Rzeczypospolitey naszey
Uciążliwa być niemogła Jchmość Panowie Posłowie obstawać będą Ofe
rowane prawa aby nikt tego uwnosić nawet nikt nieśmiał aby proles
Regia mogła dostępować dystrybuty ullo tytulo Panis bene merentium
Aukcya Woyska tak dawno porządana aby nastąpić mogła zaleca prze
świetne Woiewodztwo nasze Jchmość Panom Posłom z wynalezieniem
środkow bezpiecznych a stanowi Szlacheckiemu/ na ktorym trwa nasza
Oyczyzna/ mniey Uciążliwym dotrzeniem oraz aby w tym woysku Sla
chta Polska Pierwszy miała Szyk służący oraz w czynie tego samego pil
nuiąc chleba innych nienapierali się Magistratur W miesiącach raś
Żołnierskich żadney niecierpili propedycyi sub nullitate Privilegiorum
imo poena na Pieczętarza Pieczętuiącego Quemque Militum Marcarum
Parti per Judicium Terrestre ad judicanda. Żołnierz/ oraz gdzie zechce wybie
raią aby tam że go konsumował sub Nullitate Ordynansow oprocz
podczas aktualnie wydaney Woyny. Immunitas dobr Ziemskich iako
tylą warowana prawami aby żadney niecierpiała w kołach Stanowi
skach czyli przechodach quovis titulo krzywdy instabunt instabunt
Jchmość Panowie Posłowie z zostrzeniem prawa anni 1717 y daniem mocy
in hoc casu Ziemstwom Kassowania Ordynansow takowych y Ukara
nia wieżą y pięcią tysięcy grzywien. Woiewodztwa Ruskie wołynskie
Podolskie Kiiowskie y cała zgoła ukraina ziemia mowić można w swo
ut żywnosciach mlekiem y miodem płynąca, aby rowno ciężarni poda
tkowania z nami doznawały domowią się Jchmość Panowie Posłowie
dorzakrze ten ciężar tylko na lat Siedm wzięły na siebie onus Woiewod
ztwa Nasze. Naśmiewaią się obce narody Sierności widząc ciąg wypisa
nych praw naszych ktore lubo wyższe zniesione być się zdaią poźnieysze
mi że iednak wyraznego in praemissis prawa Naszego niemasz determi
nuiącego y często kroć Sędziom daią pochop do żągania wyższego
Prawa poźnieyszą decyzyą zniesionego więc co in passu owyrazne dopominać
się maią Jchmość Panowie Posłowie wypisane aby ich żadney obowiąz
pluwości nie podlegali y Sędziowie in hoc casu maiący dołożone ut
sequantur dictamen conscientiae nieważyli się transgredi literam Legis

na ktorego exekucyą teseram sud immolant conscientia. Po
o sukcessyach y posagach iako nemamy wyraźnie opisanego
razem Dinque gradu oraz currere ma transformacyą substantie
więc y w tym Jchmość Panowie Posłowie cum Statibus inibunt media
ad salvandam justitiam. Cudzoziemcy choć by w possych naydystyn
gwowaystkoni zaszczyceni Szlachestwa krainach kleynotami gdy ieo
ad normam konstytucyi 1633 y innych nie wywiodą się całego
in kapacs tak żadne onych ie sufragani niemogą otrzymowane
Magistratury. Prawo Pruskie nazwane Jus correctum Pruskie iako
za konsensem Rzeczypospolity spysane aby ac tandem per delega
tos a statibus strutynowane było y otrzymało się decyzyonem
stabunt Jchmość Panowie Posłowie. Że zas woiewodztwo Pruskie
niema pakta submissionis terrar Prusk Nayiaśnieyszemu nie
Kazimierzowi Jagiellonczykowi in anno 1454 unikaiąc cięzkiey odm
y opressyi nam się codzien ypsi subiecerant aterar in certis suis laudo
normam et Spharam submittentur przechodzić ustawa piora zstaw
Regno uwierzliconym wyborze Posłow przbe te kurnice praw nas
mnostwem ocrasem a katolikom łomiąc więc Jchmość Panowie
Posłowie w spomnie maią prawo 1647 tytułu ordynacya powiatu
Bytowskiego nakazuiące aby tylko z każdego powiatu po dwoch
Seym było Posłow. Nalegać oraz maią cię Jchmość Panowie Posłow
aby ac tandem rozsnizneni samych że ziemian Pruskich myśli
rzy possesye swoie z oycow maią lub ktorzy dziedzictwa swe maią
wym sposobem te indygenatow ma być nabyciem ycżyli z Lecami
cych o uciekłych zbiegłych poddanych maią in stare Jchmość Panow
Posłowie o uformowa prawa z przykładow Litewskich aby proces
być in foro per praetati delicti mianowie wszytki chłopa z dobr tem
zas zaresta być ma po Dzrone w Dobrach gdzie go zastanie lecz do Gro
du tego ktorego jurisdictionis sub iacet Dobra z ktorych Poddanym
ust aby zas kapeye niebyły obwiane temu terminu poelo przy iu
niedwoch niedzielnego ale ozw niedzielnego. cresu ex pineum mieć ma
y chłopa do urzędzonego przyzięłłonego in sex ab actu restitucya
być ma sub poena duor millium marcar parti a fieo ctio per media
Jako przeciwko wszelkiemu rozsądkowi myślić się komu zdało
mocnieystych od nas zastępować nam Stabizyn sąsiadowo iednak

vires deesent ad id consilium Jchmość więc Panowie Posłowie domawiać
się niezaniedbaią aby nietylko ukrzywdzeni tak w Koronie iako y W. X. Lit.
od przechodow woysk zagranicznych mieli nieodwłoczną satisfakcyą
lecz oraz aby przyrzeczone surowszych nastąpiło ordynansow. Sprawy o
wystawienie nowych zborow contra sancita legum in executione legis
zubsekie w Trybunałach aby decydowane były niewywodząc ad tres ordi
nes na Seym tych spraw ktore iuż zakazaiącą otrzymały decyzyą. Żydzi
narod ten od czasow pochanbienia swego powszystkie ogulnie graciach
wyśmiewisku podobny że zniemnością naszą chanbią częstokroć wio
ski arenduią lubo oni się rządzą comissiami zleconemi więc należeć bę
dzie Jchmościom Panom Posłow instare aby mocą prawa nietylko Żyd
to osiągaiący carceribus, ale y Pan to dozwalaiący pana duor millium
marcar in Judicio aut offitio terrestri parte deducenti in rem publicam
ad Judicanda był karany. Dziesięciny pia et justissima Przodkow
naszych mens oddania Bogu Stworcy y Jego Kościołom dziesiątą częś
zbioru ze per summum abusum niegrzecznego y nierządnego wyszukania
uprzedz przodkom naszym in anno 1635. nieznaną stała się extorsyą
więc Jchmość Panow Posłow obliguiemy iak nay mocniey należą
ne exekucyi rzeczonego prawa tak co do odpowiadania in foro
seculari eodem designato iako tyż ad manum cautionem compositi
legatos ex capitulis wysadzeni do układania po Dyecezyach kompo
zyt słusznych gdzie defitiunt. Zazdrosnym stołzaśie sposobem czyiaż Narod
nasz Polski że każdy z nas tey kochaney Oyczyzny Synow nietylko mo
żniejszemu równa się zeną prawo zaszczytu osiągania tronu Pol
skiego. Te y inne pochlubne nam Polakom dozwolone przywilei roźi
przymuszaią nas do stwarzenia iak nayusilnieyszego aby nić każde
żadnym niemogło sposobem zaszczytu tey narodowi naszey uchlubiare
Xięgi ortus nostri powierzone są in manus dignissimi lubo charakte
ry rozmaity atoli kondycyi Plebanow y Wikaryuszow ktorzy nezlien
tio lubo malevolentia mogą nachonorze zkodzić, tego Jchmość Pano
wie Posłowie obstawać będą aby nie tylko Illustrissimi loci ordynarij
dawnieysze xięgi rozkazali ad acta propria districtus perroblatam po
doć tego corocznie to xięgę z każdey Plebanii wykonywał sub poena mille
marcar sub eodem offitio Castren ab appellatione parti decernenda de
ducendi. Urząd Jaśnie wielmożnych Podskarbich iako tyle krotremi opi
sany est prawami mianowicie in liquidatione proventibus tam prova

Tem

tum Rpublica iako immense Regie y administracyi Krolescz
zudziez w nietrzymaniu na komorach Cudzoziemcow chocby y katoli
kow Zydow tak Jchmość Panowie Posłowie ponowią te myśli Rzeczypo
litey y zdania. Jakoto te rachunki coram statibus Regni wypełnia
iąc tak należyć będzie Prawo Anni 1613 o Soborach stanowcone
rozszerzyć y na skarbie tyczące się osoby aby do poki kwitu do skarb
nieczyska in officina Cudendae signum znaydować się mogł. Że
myst Rzeczypospolitey w wyznaczonych z Krolewszczyzn Kwartach
nie iest in reali sui satisfactione więc Jchmość PP. Posłowie insta
bunt ut satis fiat oney niedozwalaiąc excepcyi nayintratniey
szym Starostwom na Rusi ktore ani Kozakow chorodowych ani
Kwarty na Woysko niedaia. Quadruple od Nowych Possessorow aby pro
presse ad normam legum na fundusz attylleryi nie inne potrzeby obra
cane były instabunt Jchmość PP. Posłowie. Lubo Przodkowie nasi wypra
wnie myśleli aby in hac equali Republica kazdy rownym zaszczycony
tytułem zagranicznych niezaciągał ponowią iednak pamięć prawa Anni
1635 hoc in passu Sancita Jchmość PP. Posłowie żeby ta szacowna rowność
nie podpadała niebespieczenstwie oppressyi od Maiętnieyszych ponowie
należy prawa tylko krotne mianowicie 1736 aby nikt dwoch iny
dyk quovis titulo Grodowych trzymać sub amissione niewarytże ani
więcey nad dwa Starostwa Proventowe urzędnych zostawać niemogły
ręku wczym Jmość PP. Sekretarze Sukcessuiący przywileie contra San
cta huius legis in culpati maia sub poenie pena 5000 marcanim
Prawa Starodawne aby na Zamki y Starostwa Pogranicne Jura
niewychodziły communicatwa tudzież ostatnie anni 1736 aby Bia
toglowe nad dwa Jura Communicatwa zyskiwać niemogła aby in
plena vel byly executione instabunt oto Jchmość SS. Posłowie
Lubo oszacowałyn Panstwa Naszego teraznieyszym w stanie Na
dzie nasze fundują się że tron nasz wokaiący Rodowitoscią za
szczycony będzie iednak maią in stare Jchmość PP. Posłowie aby cu
dzoziemcy nie tylko w dostoienstwach ale y insinuacyach do po
dawania papierow do podpisu Krolewskiego ullo tytulo admissi
biles nie byli ale ad mentem Konstytucyi 1669 Papiery przez Zco
pieczentarzow szły aci statibus w odpowiedzi byli zawychodzące
contra mentem Legum Przywileie Jako dobra Szlacheckie Zien
skie są podporą iedyną podatkow y sił Rzeczypospolitey tak Jchmość SS.
Posłowie obstawać będą aby prawo 1633 et 1673 in sui stel exe
cutione y Duchowni ullo titulo Dobr nabywac niemogli

Prawo dawne statuwe obowiązujące o palow aby młodź edukowali y Poselstwa odbywali gdy niema swey exekucyi domowią się Jchmość PP. Posłowie aby Lub Poselstwa odbywali Lub contribuent summo certes w onych wysyłanie osobliwie że które nie poszły per commendam in do 1736 y Arendę spoza in manibus mortuis. Prawa $ 613 sturące Woiewodztwa naszemu względem formowy Seymikowania aby ponowione zostało starać się będą Jchmość PP. Posłowie z załdrzeniem aby ukłądaiąc porządek każdy wotuiący własną czyli trzymaną wypisał ręką Imie przezwisko y naymnieysze choćby swą w tym Woiewodztwie ....rey wzi. posesyą. Rzeki Warta y Pilica iako na instancyą dawniey wniesioną od status Regni Woiewodztwa naszego obwarowane są wszych wolnych defluctacyach tak Panowie te Prawa surowiey starać się będą Jchmość Panowie Posłowie Akademia Krakowska y Lwowska PP. Voc. Jezu mente erudiendæ Nobilitatis Nostræ ufondowane aby w swych obiec niezwankowały Prawach tylko equali Lenna sparte być obstawać maią Jchmość PP. Posłowie Ratusz Piotrkowski po ponionym ogniu sumptem skarbu koronnego reparowany aby trowacyuss pod stelążowiey delacyi maią instare Jchmość PP. Posłowie Intuitu skrocenia processu należy obstawać Jchmość PP. Posłom aby sprawy ullo modo w Grodzkie y Ziemskie nie trakowane do Trybunału niewchodziły ale nayprzód w Grodach uważane status causæ sądzie się maią sadwe do Ziemstwa w desinitiva appellatione Ziemski zas sąd approbuiąc sentencyam Castrensem niema ullo modo indulgere per ras promentas evocationis y od Ziemstwa niowniey non nisi adefinitiva do Trybunału ma być konnotowana appellacya Trybunałowi należy koniecznie dare in clan konwulsyi Dekretom y in legis ad certum reducere modum udrzą cum statibus sposoby Jchmość PP. Posłowie. Pragnąc aby każdy w tym miał satisfactyą z krzywd czeniu maiąc fere Jchmość PP. Posłowie aby Proces otrzymany od Stolicy na Lera torie był w Metryce oblatowany Koronny czyli Litewski y so facto utrzymywał go do wykonania przysięgi czyli wotow dawania w Izbie Senatorskiey we tym obligari maią Jmość PP. Naystatkowie koronni y Litewscy ut invigilent sub pœna trium millium marcarum Prawa licznie de Senatus Consiliorum redendaratione niedawania się w materia status wswierszey więc będą pamięci Jchmość PP. Posłowie Jako Domow możnych mnostwo może aliquando ewersionem status wnieść tak Jchmość Panowie Posłowie żadną miarą nie pozwalać będą na majoraty exklusyi zwostr y inne domowe contra formam legum

legum uchwały rozrodzenie bowiem familij iako oną słabi w Maię
tnosciach tak Stanowi Szlacheckiemu dacie sposob nabywania posse
ssyi które w Maioratach y Ordynacyach nie daią. Posagi które aby
extra Regnum niewychodziły ale niech szukaią córki Polskie in vi
scenibus Regni Metów lub amissione Prawa Hæreditandi imo par
ticipandi Subsistentiam in Patriam exstantem Prymacyalna Godność
monendi ipsos Reges aby w swoich szanowana była prerogatywach
in stabunt Jchmość PP. Posłowie Jurisdictie aby iedna w drugiey moc
y iurysdicta nie involwowały się serio się Jmość PP Posłom lub Nullita
te quorumvis rescriptorum. Ustawiczne peruna które się dzieią na celach
y Komorach iako nas napełniaią trwogą Gniewu Bożego tak Jmość
PP. Posłowie inibunt media cum statibus Regni w Udzerżeniu orta gene
ralnego znosząc per omnia particularne Myta Sol do Woiewodztwa
naszego idąca że nie ad normam innych Woiewodztw mianowicie Kra
kowskiego w Bałwanach lub po rzesi beczek na Bawan wydawana
była domowią się Jmość PP Posłowie. Powiaty zaraz Sieradzki y Szadkowski
maiące meliorem Commoditatem od bierania też Sol w Zlignicwie aby
ią tu odbierać mogły Obligantur Jmość PP Posłowie Moneta aby
coraz gorsza niewchodziła należy inire media statibus iak nay dokładniey
Nowszym in stabunt Jmć PP Posłowie. Aby rad y Senatorowie niewa
żyły się otwierać quovis titulo mennice sine decisione Rzeczpospolitey
obstawać będą Jchmość PP Posłowie. Jako wiele na tym należy Rzeczpospolitey
aby ci tylko w Woli mieli Possessya którzy sub sunt Juri et Jand Regni
blud tak Jmość PP Posłowie domowią się aby Familia Nayiaśnieyszego
niegdyś Saurackiego futuro da Bóg Regnante ex re possessyi swo
iey dziedziczney Pałacu Warszawskiego Juramentum Obedientiæ
præstet per Commissarios. Chorągwie tak Husarskie iako y Pancerne
tak w Koronie iako y w WXLitt. Szlachcie dawać rodowitey. Interes
W Załuskowskiego Skarbnika y Sędziego Grodzkiego Sieradzkiego w za
daniu kommutacyi z Kollegiatą Sieradzką czyli Duchownych w wo
cnym y pilnym mieć będą staraniu Jchmość PP Posłowie. Trybu
nały iako Sprawiedliwość Swiętą rozdawaią kraiowi tak aby nie
wychodziły ex meta legum o Nowego Prawa obostrzaiącego funda
cyą in stabunt Jchmość PP. Posłowie o sobliwey aby zabiegaiąc Kommissy
om każdy robot wpis imię swe przezwisko y sprawę czyli do Graniczny
czyli sukcessyonalną wyrażaiąc Stancye ex officio iako niynie
Miasta y wygody żadney Sędziom lub Posłom nie przynoszą tak
w stronie od mianie tego Prawa in stabunt Jmć PP Posłowie. Zasługi
JW Jana Maczynskiego Kasztelana Naszego Sieradzkiego Liebe.
wiadome całey Oyczyźnie lecz kiedy gdy coraz większemi in publico
pomnożaiące wysługami należyć będzie Jmć PP Posłowie Singu
larissime stanom koronnym inniere. Woytostwa tak w dobrach

Duchownych

Duchownych iako y Krolewskich aby oddawane były Stachcie Polskiey instabunt Jchmość PP. Posłowie. Wchuiąca się w przeszłym domu Lubinskich Krolewszczyzna Walczowo nazwana aby mogła prawem lennym z przyznaniem summy cedere domowi temuż dopomagać Jmć PP. Posłowie. Interesie Jmći Pana Bartłomieia Koszubskiego intu tu rozgraniczenia wsi Kiełczek y rogewa z Dobrami JO. Jmća Prymasa Przykona nazwanemi y Pastwisk wniesą usilności swoie Jchmć PP. Posłowie w Interesie Jchmć Panow Jana y Zygmunta Kiedrowskich instabunt Solicitaciami swoiemi u JW. Wdy Kiiowskiego rownie iako y u Xięcia Jmści Wdy Poznanskiego w zadach WWW. Suchorskich Wies Boryńia y Jabłonow cum attinentijs w ziemi Przemyskiey a Possessyi W. Borysławskiego Chorążego Halickiego będąca konferowana Jure Regalu ufsure PP. iego dziadowi aby naturam nabrały Juris terrestris Favore Łaskawsce Domus in [illegible] Jchmć PP. Posłowie. Urzędu Podskarbstwa Nadwornego Koronnego Prerogativa Constitutione Anni Millesimi Septingentesimi Trzeciego Szosty sparta aby zamocny m Zostawała Warunku pamiętni będą Jchmość PP. Posłowie. Ażeby Officia Castren nimo nadgrody za Publiczne wysługi ieszcze są obciążone podatkiem płacenia ab Officijs więcey co in Szypu o alleviacyą instabunt Jchmość PP. Posłowie Zasługuiące się ustawicznemi w Trybunałach pracami Ziemstwo Sieradzkie pożeczmy Stanom Koronnym Jchmć PP. Posłowie Zaszłe in Juribus Dobr Ostrzeszcich rozmaite deszeptatie uważaiąc Jchmć PP. Posłowie obserwatam regulisimam Jus Terrestra tych Dobr y mana Tenebunt pewnoszcząż by woyskowy Szczawise dici non praepudicando Juri naturali. Wintersie JW. Jabłonowskich przez Rzeczpospolitą mowiony mentoram y expensa wszystko przyobiecana pamięć inducent stanom Jmć PP. Posłowie w interesie Jchmość PP. Czapskiego Starosty Kniszyńskiego y Wilczewskiego Podkomorzego Nadwornego Jego Krolewski Mości iako Miasto Gnask excessit metam Legum Patrniar y statutu Toronskiego tak hoc in passu domowiązie Jchmość PP. Posłowie. Otaż dezyderia Collegium Piotrkowskiego Societatis Jesu y Oycow Piiarow aby mieć mogły beneficium pociorder haereditate bonor pro summis equivalentibus ktore ponosić będą circa exemptiones Dobra Oycow Jasney gory Częstochowskiey od stanowisk woyskowych prawami uwolnione ne atgrauant maią nowym obostrzyć prawem Jchmość PP. Posłowie. Jako do Stworcy przez Klientow Pańskich daliśie droga błagania zawnie skuteczna tak onych ze stawy pomnożenie y chwały starać się iako mamy tak Signanewis rodakow naszych Błogosławionego Jana Kantego Boguhita maiąc w nieustanney pamięci Jchmość PP. Posłowie instabunt ad status Regni o interpozycyą do Swiętey Stolice Apostolskiey o accelaracyą onych Kanonizacyi. Wielebny Rafał Chylinski

Za konu Swiętego Franciszka w konwencii Langiewni kuire Sty-
nnej Klarysta dziwne cudow aby takze mogl w predkiem czasie poryskac
Beatyficacyia przypomina Jehmosci P.P. Posłowie aby się stany Kon
ne interesowaly. Naostatek zycze J.W. Jehmosciow Posłow obowiązu
my aby indivisim et junctim przy wyzey wyrazonych punktach
wedle mozności pro sua dexteritate et activitate in defesse pracowa
li. Dan w szatku przy konczeniu obrad naszych dnia dziewiątego
miesiąca Lutego Roku Pans. Tysiącznego Siedmsetnego Szeszdzie-
siatego Czwartego.

Hyacynt Nałecz Małachowski Starosta Piotrkow-
ski Województwa Sieradzkiego Konfederacyi Mar-
szałek. Paweł Zaręba Tymieniecki Pisarz Grodzki Sie-
radzki z Powiatu Sieradzkiego Konsiliarz niniejszey
Konfederacyi. Stanisław Kaźlan Staniski niniey-
szey Konfederacyi z Powiatu Sieradzkiego Ignacy
na Suchcycach Suchecki Consiliarz z powiatu Piotrkow-
skiego Konfederacyi Województwa Sieradzkiego.

Actum Vieluny in Judicijs Capturalibus vigore Laudi Comitiolorum Antecomitialium Convocationis Terræ Vielunensis Tempore Interregni post Fata olim Serenissimi Augusti Tertij Regis Poloniæ Celebratorum Constitutis Feria Secundâ post Dominicam Oculi Quadragesimalem proximâ Anno Domini Millesimo, Septingentesimo Sexagesimo Quarto

In Termino hodierno virtute Laudi Publici Inclitæ Terræ Vielunen et Dystrictus Ostrzeszoviensis hic in Wieluń Die Sexta mensis Februarij Anno præsenti Millesimo, Septingentesimo Sexagesimo Quarto Sanciti, et ad acta Castren Vielunen Feria Tertia Postridie Festi Sanctæ Dorotheæ Virginis et Martyris anno eodem modo oblatæ porrecti post Subsecuta lamentabilia fata Serenissimi Augusti Tertij Regis Poloniæ et Magni Ducatus Lithvaniæ, Universam Poloniam nimio Luctu afficientia, et prementia, Spem tantum in Rege Regum Domino Dominantium, et singulas sortes in manibus ejus Omnium Patriotarum Reipublicæ Polonæ ponentium, administrandæ Justitiæ, et Securitati publicæ subvenire Conando, Coram Illustri Magnifico Vladislao a Bartochow Bartochowski Castellano Vielunensi, ac Judice Capturali Judiciorum præsentium, Illustres et Magnifici Franciscus Xaverius a Psary Psarski Dapifer et Vicecapitaneus ac Judex Castrensis Vielunen, Josephus Stawta in Staw Stawski Pocillator Terræ Vielun, Adamus Myszkowski Dapifer Ostrzeszovien, Felicianus Wierzchleyski Venator Dobrinen, Antonius in Morzkow Morzkowski Notarius Castrensis Vielunensis Carolus Mastowski Subdapiferida Vielunensis, Stanislaus Poninski Palatinida Posnaniensis, Ludovicus Subjudicida Vielunen et Josephus Pocillator Bielscensis Madalinscy Fratres inter se Germani Franciscus Xaverius Walewski Castellanides Rospiriensis, Felicianus Suchecki Venatorides Bielscen, Vladislaus Psarski Vexilifer

Exercituum Regni, Alexander Szembek Ensiferides Ostrzeszovien
Josephus Skorzewski Locillator Dobrinensis, Stanislaus Kozuchows
Judicida Terræ Vielunensis, Martinus Zaremba, Judicida Castren
Siradien, Teodorus Niemojowski Venator Luceonen, Thomas Kar
snicki Locillator Bielscen, Casimirus Karsnicki - - - -
Maximilianus Wietowreyski, Carolus Myszkowski, Mathias
kowski, Petrus Chodakowski Ensifer Lostinen, Eustachius Węgiersk
Tribunides Ostrzeszoviensis, Michael Nieniewski Subjudicida Vie
lunen, Antonius Stamirowski Subdapiferida Raven, Gabriel Kar
snicki, Dominicus Wierzbicki. Jam vero Idem Illmi Magcus Bar
tochowski Castellanus Vielunen, Juramenta super Munus Jud
cum Deputatorum ad Judicia Interregni ordine quo supra Rotha
Judicum Deputatorum Tribunalis Regni, necnon Illris Magcu
Josephus Madalinski Locillator Bielscen, anteactus ad Judicia
Tribunalitia Regni ex Terra Vielunensi Deputatus Juramentum
ad mentem suprascripti Laudi Terræ Vielunen, a Functione De
putatica sua abjurando, siquidem ob ægram valetudinem Lu
bliny hocce Juramentum præstare non valuit Rotha Legibus Re
gni descripta, In præsentia plurimæ Nobilitatis et Diversæ Conditio
nis Personarum, nec non Ministerialis Regni Glis Providi Mar
tini Hetmanczyk de Wielun authentici et Jurati, Debita Juramen
torum Observata solennitate præstiterunt, ac Loca seu Stalla sua
obtinuerunt, Alyi vero Illustribus Magnificis Judicibus Captura
libus Deputatis in Laudo Terræ Vielunen et Districtus Ostrze
szovien, Comitiolorum memorato exaratis adpræsens, non Com
parentibus, dum et quando Comparuerint dummodo ali
quod Impedimentum Legis non obest, in futura Cadentia
Judiciorum Juramentum præstandum Mediante admissione
ad

ad eadem Judicia reservatur. Post praestita vero Juramenta et locationem Illustrium Magnificorum Judicum ad Electionem Illris Magnifici Mareschalci Judiciorum Suorum ad normam Tribunalis Regni Condescendendo, consideratisq meritis et praeclaris virtutibus ac in Republica Rectefactis Illustris Magnifici Vladislai Bartochowski Castellani Vielunen, amoreq Concivium erga Eum flagran ducti, Idem Illris Magcus Castellanus Vielunen de unanimi Illrum Magnificorum Judicum assensu concordibus votis et vocibus, atq Suffragijs ad Stallum Mareschalcatus virgamq Directionis Electus est. Cum vero mente Legis Electio Illris Magci Notarij Judiciorum praesen permissa est, Notariatum praemissorum Judiciorum Nostrorum Illri Mco Antonio in Morzkow Morzkowski Notario Castren Vielunen et Judici Collegij nostri Capturali, unanimi itidem voto tribuit, Eidemq Illustri Magnifico Notario Judiciorum Nostrorum Omne munus et potestatem Officio Notariatus in Judicio Nostro Competentem agnoscit, et dum Contigerit Alicujus Cadentiae eune Illrem Mcum Notarium electum abesse in absentia Ejusce pro illo tempore absentiae tantum alio cuivis ex Illustribus Magcis Judicibus Capturalibus connotationem Decretorum praecommittit. Quoniam vero Instigatores ad Judicium praesens juxta Praxim in Tribunali Regni Observari Solitam requiruntur, Ideo ex mente Illris Magci Mareschalci accedente totius Stubae Judicialis Consensu, Gnosum Albertum Luacz ad manutentionem Regestrorum Judicialium quorum genera per Judicium Suum modo infrascripto designantur, Annotationem Inscriptionum et attentationem ex Regestris Simplicium Causarum Arestorum, tum ad exactione vadiorum Marcarum et Luitarum pro parte Judicij provenientium juxta nexum De

cretorum in Judicio Suo emanandorum mediante de[...]
ex actis Illribus Magnifici Deputati reali dando Calcu[...]
tum quoq Dnos Casimirum Starzewski, Josephum Nagorski
ad Attentandam Securitatem Adhibita assistentia Pre[...]
sidij Judicij Sui Compescen Licentiatarum Personarum [...]
juscunq Status et Conditionis existene, omnemq ex manda[...]
Illris Magci Mareschalci Judicij presene ac totius Judi[...]
Sui Observandum Munus, Judicium presens Constituit. Qui
Constituti Juramenta destinctim Super munus Instigatorum [...]
tha propter Instigatores Tribunalis Regni Constituta et officio Com[...]
Competenti Observata Debita Juramentorum Solennitate praest[...]
terunt. His itaq peractis Summas Gratiarum actiones Deo Ter Opti[...]
mo Maximo pollicendo quod in tristi ac lugubri Statu Fatorum Sere[...]
nissimi Augusti Tertij Regis Poloniæ et Magni Ducatus Lithvaniæ
modos Conservandæ Justitiæ et Tranquilitati providere dignatus est
Celsissimoq et eminentissimo Vladislao Lubinski Archi Episcopo
Gnesnensi Primati Regni Poloniæ et Magni Ducatus Lithvaniæ
pro indefessis erga Rempublicam Curis ac studijs quibus hoc sub tem[...]
pore Interregni executionem Legum ad debitam Conatur perducere
Satisfactionem. Profundissimas Gratiarum Actiones, et Immorituras
obligationes ac Recognitiones vovendo, ad Constitutionem Ordina[...]
tionis Judicij Sui ulteriorem Judicium accessit. Et quidem primo
Genera Regestrorum ac Causas omnes Jure descriptas ut pote, Li[...]
quidarum Exemptionum et Expulsionum Criminum et Facti vio[...]
lenti, Homicidiorum, et Omnium Injuriarum Personalium et
Pretensionum, ac aliarum Officio Capitaneali Incumbentium
Causarum Fisci, Deniq Incarceratorum actualiter in Carceribus
hic vel uspiam Sub Judicijs Capturalibus degentium, ex Terminoq
Facti emicantium Simplicium et ex aresto quæ ad Judicium
pro exigentia Decidendarum Causarum de mane ex aresto

post

post meridiem Simplicium per Gnosum Instigatorem debito ordi ne et numero observato Scripta porrigentur Ordinat, Causas vero omnes Successionis Cognitionisq Transactionum virtute Legis ex cludit, Gnosus vero Instigator Regestra in Folio preparata ut Causae in Simplici Regestro Inscriptae ex opposito Circa Aresta an sint arestatae vel ne suo ordine Connotari possint procurare debet, Jam autem patientes seu eorum Patroni, si et inquantum circa Aresta Producta sua ad Causas spectantes, ad primam acclamationem Causae in Arestis non porrexerint, et in Secunda acclamatione Arestorum sub iisdem Inscriptionibus non productionem Productorum Idem Gnosus Instigator Curet annotari, Si in tertia acclamatione Arestorum Causa arestata non fuerit Condemnationem his verbis Stet Condemna tio sub eae Inscriptione Inscribat. Ad ultimum Regestrum Poena lium juxta suam Cadentiam Gnosus Instigator applicet, Denique Gnosus Instigator Causas quam meliori ordine adhibita omni di ligentia Inscribat etaquavis onerosa exactione se se abstineat, Idque sub animadversione Judicij precustodit. Adjudicata vero pro par te Judicij a Partibus litigantibus prefatus Gnosus Instigator a Retentoribus ex eoe Regestro Poenalium vindicari Curet, eoque intuitu Regestrum Poenalium circa Gnosum Instigatorem haerere constituit, Studendoque Justitiae et aequitati ne Magistratus Vietunene Civitatis Jurisdictione sua Judiciali Potestatem et authoritatem Judicij sui Lege concessam quivis preteare Convellere audeat Praemonet et injuriatis suo in Judicio vin dicationem precustodit. Prospiciendo itaque integritati horumce Inter Populum Universum ad Civitatem presentem Judiciaque sua congregatorum et congregandorum, ne inter ementes et vendentes contentiones oriantur ad Constituendam Taxam Liquorum Mensurarum Coretorum, Cubitorum aliorumque

Conducibilium e medio Judicy Nostri Illustres Magnificos Judi
ces delegand providit, Currentiamq antiquam Monetã juxta
Reductionem precavet, Juribus tamen Magci Vice Palatini pro
Terram Vielunenę illesis manentibus, Cum vero Interna Pacis
Justitia nonnisi paccate peragi, et administrari debeat Omni
bus proinde Cujuscunq Status et Conditionis hominibus Authorita
te Legum Publicarum Omnimodam tam Judicia pseng adeun
tibus quam residentibus et Redeuntibus Judicium Securitatem
prospicit, et ne Seditiones Convulnerationes aliasq violentias in
Personis et rebus cuipiam attentare, adversaq quepiam ali
cui gerere presumant serio Inhibet, tum pro Bono Publico et Com
moditate Omnium Securitateq Universa, ut Camini ex quibus Peri
culum Incendiorum evenire solet expurgentur, Putei aquarum
restaurentur, Personę vagabundę ex Civitate expellantur, vię Pu
blicę tam intra quam extra mœnia reparentur, Loca Cœnosa et
Lutosa purgentur. Presidium Civitatense Judicio suo aptetet. Custodia
nocturna ut observetur. Magistratui Civitatensi Vielunensi deman
dat sub Pœnis Arbitrarys Termino Tacto vindicandis. Nihilomi
nus pro Commodo Illrium Magcorum Judicum Residentias
Congruas et competentes per Magistratum Vielunenę absq qua
vi pretensa ab eisdem Solutione designandam esse vult et de
clarat et ut presens ordinatio Universis innotescat ean
dem in Loco Competenti Ministeriali prefato Regni Ge
nerali Judicy sui Apparitori publicandam Censuit. Ad ex
tremum insistendo Laudo prefato Terre Episcę Vielunenę
Tam Illustres Magci Capitanei quam alia Bona Regalia
et Spiritualia Milites seu Pedissequos bene Ornatos pro
Presidio Judicy sui ac pro Securitate Totius Terrę, et
quidem Bona Illustrissimi Capituli Gnesnenę utpote Tractus
Kamionienę

Milites
Nº. 67.

Kamionicen Millites seu Pedissequos Sexdecem. Popowice
militem Unum, Capitaneatus Wielun cum Civitate Wielun
Pedissequos Duos, Capitaneatus Bolesławien Pedissequos De
cem, Capitaneatus Sokolnicen Pedissequos Sex, Capitanea
tus Mokrzcen Pedissequos Sex, Ex villis Starokrzepice, Zas
rzeczki Szarki et Kuzniczka Millites Pedissequos Sex, Villa
Sors Regalis Biała Pedissequum Unum, Villa Bieniec Pedis
sequum Unum. Ex villa Turow et Kurow Millites Pedissequos
Duos, Dzietrzniki Milites Duos, Ex villis ad Conventum Kono
pnicensem Patrum Paulinorum Spectantibus militem unum
Ex Bonis Conventus Ołobocen videlicet ex Bonis Lubnice Dzietz
kowice Mieleszyn, Ochędzyn Radostkow Chroscin Millites octo
Ex Bonis Conventus Cracovien Monialium Ordinis S. Francisci
Tertiae Regulae utpote ex villis Cykarzow Mykanow Kakawa
Rybna Millites Pedissequos Quatuor, Ex villa Wrzosowe Con
ventus Clarimontis Częstochovien Patrum Paulinorum Millitem
Pedissequum Unum pro primis et proximis Judicijs suis cum
omni Armorum Genere sub Poena Banitionis in Casu Contra
ventionis circa Manifestationem per Gnosum Quaez Instiga
torem Judicij sui faciendam Publicanda cum providenda Exe
Sufficientia disponit et Declarat, Suprafati quoq expediti Mi
lites ad omnem Dispositionem Illris Magci Vladislai Bartochowski
Castellani et Mareschalci Judiciorum Capturalium Terrae Velun
pertinere debebunt et ab eodem Illustri Magco Castellano omni
Commenda regulabitur Generali. Qui subalternos Commen
datores super praemissis militibus ordinabit, Jam vero ut
nominati subalterni Commendatores aliquam habeant
Recompensam Disponimus ut ex omnibus Civitatibus op
pidis et villis Regalibus Spiritualibus et Nobilitatis
quiq Possessor unam Simplam Pobor nuncupatam
Statuere

hinc et ab Actu presenti in Duodecem Septimanis juxta Taryffam in Actis Castrene Velunene existentem Lobor nuncupati Contribuat, Idq Contingens ad manus et Quietationem Grosi Puak Instigatori Judicy Nostri enumeret et ea vat Idq Sub Poena Bannitionis in Judicys Capturalibus post Quamlibet Contraventionem Publicanda

Ordinationis tam Causarum Judicandarum quam Expeditioni Pedissequorum aliarumq Rerum per Illres Meos Judices Capturales Velunene conscriptae et Sanctae

Decretum

Veluny in Judicys Capturalibus A.D. 1764

Projekt względem otworzenia Mennic a wygubienia złey monety Zagraniczney

1mo Zebrane Konstytucye o Monecie Anni 1504 v 1 Fol 297 iż PodsKarbi Wielki
Koronny Menniczarzow dla bicia monety miec y chowac ma.

Anni 1598 v 2 Fol 1452 postanowiono aby Moneta Cudzoziemska insza w Kraiu nie
była brana tylko ta, co iest przez Urzędniki do tego należące y Probarze przysię-
głe uznana y doswiadczona.

Anni 1601 v 2 fol 1509 W. PodsKarbi Koronny ma bydz Mennice sprawcą y dozorcą
to niegdzie indziey tylko w Krakowie, Olkuszu ma bydz bita a Mennice wszy-
stkie które Ludzie prywatni po roznych Miastach y Miasteczkach in Suum
usum bili, aby extunc zniesione były nakazane.

Anni 1633 v 4 Fol 800 aby Cudzoziemska moneta do Panstw Rzeczypospolitey nie
była przyimowana ale y zgubiona y niszczona.

Anni 1654 v 4 Fol 453 Ligę Monety y walor aby W. PodsKarbi Koronny redukował
uti Supremus Rei Monetariae Praefectus w tey Samey Konstytucyi rigor poenae pecu-
liatus na Menniczarzow Którzy kważą się walor wnętrzney umnieyszać monety

Anni 1649 v 4 Fol 288 Cokolwiek pozytku z Mennice będzie to na potrzebę Rzeczypltey obro-
cone bydz ma a PodsKarbi W. z niey rachowac się na kożdym Seymie winien będzie
wyznaczeni zas Komissarze maią pstare Corporale Juramentum ze Sameyo Dobra
publicznego w Straży bicia monety przestrzegac będą, a Mennic mieysce de-
stynowane Kraków Poznań Wilno y Bydgoszcz.

Anni 1677 v 5 Fol 457 Mennicę Koronną in Curam W PodsKarbiemu Którą oddano aby
omnino starał się Złota y Srebrną Mennicę otworzyc, tak iednak zeby w Lidze wa-
dze niebyła insza y podleysza nad Ordynacyą 1658 y zeby Uniformis weuszystkim
Moneta iednego Narodu z drugiemi była, cokolwiek by zas z niey pozytku wy-
nalesc by się mogło, na żadne Expensa, tylko na zaciągnienie większego Kapi-
tału y Materyi na Kontynuacyą Mennice obracac się ma.

Anni 1678 v 5 Fol 583 Mennica Srebrna wobuygu Narodach puszczona Dyfuzo-
wi Lucyuszowi Boratyniemu, a to bydz ma pod dozorem y dyrekcyą WW Pod-
skarbich Obydwoch Narodow Którzy wtey mierze sufficientem cutey Rzpltey ca-
vent Evictionem.

Anni 1685 v 5 Fol 714 Mennica Srebrna poniewaz mało fruktyfikowała do przy-
szłego Seymu zawarta Ejusdem Anni fol. 716. tit Summa menniczona Komissya
wyznaczona dla doyscia przyczyn dla Których Bydgoska Mennica wakowała, y
wysłuchania Kalkulacyi, Co iednak juribus W PodsKarbiego Korony in futurum
praejudicare niepowinno.

Anni 1710 v 6 Fol 183 tit Skarb Korony wici PodsKarbiego W Korony publikowane,
aby per publicum Instrumentum Koequacyą monety sine intermissione ponian
kiwał, y one ad Certum et justum pretium redukował.

Anni 1714 v 6 Fol 790 tit Skarb Korony Kurrencya monety do przyszłego Seymu
postanowiona przez Uniwersały W PodsKarbiego ogłoszona Czerwony Złoty
po Zło. 18 Talerbity po Złł 8 Tynfa Złł 1 Groszy 8 Szostak po Groszy
12 Sz. 2 oraz W PodsKarbiego. apprensya Skarbu juryzdykcyą administra-
cyą secundum veteres Leges assecurat. Poczawszy od Władysława IV az do teraz
wie Nam panuiącego Augusta III przyobiecali in Pactis Conventis Nayia-
snieysi Panowie Zniosszy z Stanami Rzpltey aby Mennice iak nayprędzey mo-
gły bydz otworzone, a juxta Legum Imperij et Vicinorum Principum Mone-
ta Srebrna, Złota bita była z Którey Prowent wiecznemi czasy Stanom Rzpltey
assekurowali iak w Sobie zamyka Konstytucya ostatnia Anni 1736
ti Fol 630mo.

N° 2. O przyczynach do bicia nowey Monety dobrey.

Zaczynaiwszy od Nayiaśnieyszego Aż do Nayuboższego Rzpltey Obywatela
ktoż z Nas rzeczna nie widzi nie poznaie iak zazdrosna Sąsiadow ręka przez
wprowadzenie do Kraju od lat kilku Zagraniczney Monety nie maiącey y przez
połowę weunętrznego Waloru wyprowadziła z Kraju złotą y Srebrną Starą Mone
przez to subtelnym Sposobem wprawiła Nas do tak znaczney a prawie codzien
ney Kontrybucyi kiedy Czerwonych Złotych nabywać musiemy po Tynf 20 a
wszystkie tak zagraniczne iako y Domowe Towary dla tey złey Monety ledwo
wdwoynasob opłacamy, miarkuiąc że ad minimum przez te lat kilka do ninie
szey daty weszło do Kraju Naszego tey złey Monety 6000000 Tynfow
Że zaś Tynfa nie ma weunętrznego Waloru choćby nayuięcey rachuiąc S
stakowo 2 to ztąd publicum ponosi szkodę czyli wypłaciło Kontrybucyi
2000000 Tynff a na kożdym Czerwonym Złotym tracąc 6 Tynfow 5 Groszy S
siła to Milionow wyniknie oczywistey szkody a gdy tey fałszywey Monety Kur
rencyi wprędce nie zatrzezemy a inney dobrey mieć niebędziemy to insensibili
ter cały Kray ad ultimam przyprowadziemy egestatem. Utracaiąc wraz więcey
Kapitału Rzpltey kiedy co raz bardziey Żydzi y inni tym niegodziwym Rzemio
słem bawiący się Handlerze. iuż y nowe Tynfy za granicę wykupuia y wy
zą a na gorszą monetę przebiiaią Nasz Kray ze wsząd otwarty onę zarażaią
że na ostatek poczekawszy zostać by nam przyszło, za miast Srebra przy Sa
mey miedzianey Monecie, toć tak gwałtowna całey Rzpltey potrzeba ostatnią
zgubą nam grożąca gwałtem przymusza, y wyciąga od rady Naszey iak
nayprędszego ratunku żeby nieczekaiąc Seymu ktorego doyścia dla Naszy
niezgod y nieszczęśliwych prywat podobno się nie doczekamy. Ta mówią
ostatnia Rzpltey potrzeba gdzie y Woysko wszczuplym Swym żołdzie pła
cąc wszystko prawie bez ceny znaczną ponosi krzywdę y dłużey subsisto
re niebędzie mogło. Ta przymusza Nas potrzeba do wzięcia rezolucyi
y obligowania JW Podskarbiego W Korone aby in fundamento wyż wym
ionych Konstytucyi wraz z JWW Senatu wyznaczonemi Komissarzami
otworzył mennicę zniosłszy Zagraniczną monetę niżey wyrażonym Sposobem.

N° 3 O Otworzeniu Mennice.

Poniewaz otworzenie Mennice y bicie monety bez znacznych Kapitałow
obyiść się nie może a Rzplta bez zgody wszystkich Trzech Stanow dostate
czniey Sposobu obmyślić niepotrafi dla wynalezienia Summ tak wielkiey Expen
sie wystarczaiących więc starać się potrzeba zaciągnąć z Zagranicy Kapitali
stow ktorzyby wszelkie unkoszta otwarcia Mennice bicia monety zastąpieli.
Że zaś Antrepeneur co swoim Unkosztem w Saxonij bił monetę chce łożyć swe
kapitały na sprowadzenia funsilbra y inne unkoszta Menniczne ktory gdy dla
tym większego Rzpltey bespieczyństwa przybierze sobie do Kompanii naznacz
nieyszych Miast Naszych Bankierow, Snadno Kray bez naymnieyszego
zatrudnienia Kosztu y niebespieczyństwa dobrey nabędziemy a złey pozbędzie
my Monety kiedy sub praesidentia J W. Podskarbiego y wyznaczonych
Komissarzow otworzy Mennice, to iest chcąc przyprowadzić, aby ad mentem
Konstytucyi Anni 1717. y teraz Czerwony Złł nie szedł wyżey, iak Złł 18.
trzeba wziąść probę y wagę tych ostatnich złych Tynfow z miarkować siła
Otemsilbru dodać należy aby z dawnemi Tynfow w Walorze zgadzały się po
tym wykalkulować siła Mennicznego Expens y prowent należący Kontrahen

towi

towi wynosić będzie dogadzaiąc zaś publico żeby iak naymniey na tey złey
monecie szkodowało, powinien by doczekanemu Kontrahentowi, a tak exacte
wykalkulowawszy wzwyż wyrażone Expensa należałoby dopiero z mnieyszyc
Cenę tey Złey Zagraniczney Monety a Kurrencyi Oney po wyiściu kilku mie
sięcy lub Roku po całym Kraju zakazać żeby nigdzie żadnego nie miała
Waloru oprócz w Mennicy gdzie dobrą nową Monetę podług umowioney
proby y wagi Srebra te złą Zagraniczną płacić y według z mnieyszo
ney Ceny w Mennicach przyimować ią będą, a dla zabieżenia żeby
Zagranicą pod teraznieyszym Stęplem Rok odmieniwszy monety nie fa
brykowano, to cały Stępel nową Jnwencyą odmienić potrzeba, a dla tym
skuteczniejszego Zabieżenia aby żadna Moneta z Zagranicy y Gdań
ska do Kraju nie wychodziła należyć będzie głosić Uniwersałami po wszy
stkich Grodach Miastach y Miasteczkach publikowanemi, aby ad mentem
Konstytucyi Anni 1620 bądź cuiuscunque Status et Conditionis nikt niewa
żył się brać Zagranicą za Towary Srebrney monety y onez do Kraju
prowadzić sub pœnis Confiscationis illius Summæ et Mille Marcarum
per medium Delatoris et Fisco in quo vis Judicio et Officio Regni mnie
sze Oneyoz ad cuiusvis Jnstantiam. Kiedy kto z Zagraniczną monetą
przytrzymany lub udawać one ważyć się będzie. Żyd zaś sub pœna capi
tis a ta Moneta Zagraniczna na fundamencie tey Konstytucyi zaraz
przy Sądzie ma bydź potępiona y w Mennicy przebita, ale wszyscy
Handluiący za swe Towary Złoto brać, y One do Kraju prowadzić win
ni będą lub Wexle, do Mennice co żeby tym lepszy y prędszy wziąło skut
tek żadne bryki Bagaże czyiekolwiek bądź y Nayiaśnieyszego Pana
ieżeli łaskawie pozwoli idące z Zagranicy od rewizyi Skarbowey uwolnio
ne bydź nie maią a dla bespieczeństwa y większey Skarbu y Dobra po
wszechnego pilności która z lekkiey Chorągwie z Ordynansu JW Hetma
na W Koronn. do Komor pogranicznych Skarbowi Koronn. pro assistentia
aby dodane były y pod tymże samym rygorem y na Wodnych Skar
bowych Komorach wszystkie statki nemine excepto rewidowane y examino
wane bydź maią.
Że zaś Kontrahenci nie potrzebuią od Rzpltey żadnych Summ na otwarcie y
inne unkoszta Menniczne szczegulnie żądaią dostatecznego Osób Fortun y
Kapitałów Jch ubespieczenia które że bez doyścia Seymu od wszystkich
Stanów Rzpltey obmyślone im bydź nie może desiderat aby łaski JKMci
y od przytomnego Senatu toż bespieczeństwo tudziez zachowanie Kontra
któw y umowy iak naygruntowniey było im obwarowane.
Względem rygoru na Kontrahentów y Menniczarzów ieżeliby się ważył
który w probie lub wadze Srebra iaki Fałsz uczynić za co, w którym
Sądzie ma się sprawić reassumetur, wszystkie Konstytucye a osobliwie
Anni 1654 pœna peculiatus wszakże na to będzie dozor y pilne oko
JW Podskarbiego W Koronn. tudzież wyznaczonych Komisarzów gieinte
ressowanych w Rachunkach y znajomości rei monetariæ wydoskonało
nych dadzą dozor y mieć staranie aby Srebro nie szło pod Stępel pokie
nie będzie przez przysięgłych na rotę opisaną wyprobowane y nacecho
wane y na Cechowane a żaden Rynsz z Mennice wyiść nie może pokie

przez

przez przysięgłych nie będzie odważony y według umówioney Kwoty
w Workach zapieczętowany.
Mieysce do bicia Monety to iest Krakow, Poznań Wilno, Bydgoszcz
Olkusz Prawem ut supra Opisane

FILOZOFIA Augusta III

Po śmierci w 130. wierszach wyrazona
August III po Smierci Filozof

Dla Fakcyi Cesarskiey Karola szostego
Przez Moskwe Tron Krolestwa osiadłem Polskiego
Wygnawszy Stanisława, Ktory był obranym
Y ia pierwszy przykładem z wieku niesłychanym
Utrzymałem się Krolem, zelżywszy Polakow
Sławę, dla pogranicznych ustaw Austryakow
Lubo to z krzywdą moią, lecz com szczęsciem sądził
Doznałem potym wkrotce, żem tym samym zbłądził
Bo lepiey mi było bydz w Elektorskiey Mitrze,
A niż w Polskiey Koronie, oszukanym chytrze
I swiat by był niepoznał moiey niedołęgi,
Żem do rządu Polskiego miał rozum nie tęgi
Pozazdrosciłem nad się zdolnieyszemu Tronu
Niewiedząc że trza w Polszcze z rozumem rezonu
Bog mi to wszystko oddał iakąm mierzył miarą
Taką oddac kazawszy pomsty swoią karą
Panstwo mi spustoszono z ktoregom wygnany
Wpadłem w ten sam doł, co na kogo był kopany
W tym poczciwi Polacy słusznie zwac się mogą
Że lubom im dokuczył, wolnosc gwałcąc drogą
Przecie mi wierni byli, taką cięską karę
Cierpliwie znosząc abym przebrał miarę
Cnoty w nich niepoznałem bowiem Graff Bruhl chciwy
Niepozwolił abym był do konca szczęsliwy
Ktory chciwy Minister y zbytnie zuchwały
Slepo w onym dufaiąc, łask kompat niemały
Serce ku mnie narodow przez swe konszta psował.
Mnie niszczył, a swą w gorę Fortunę windował.
Honorami bez wstydnie chandluiąc korzysci
Przymnażał sobie większey a mnie nienawisci
Aż wyniosł się na ohonor skarb zebrawszy mnogi
Sam to dwie utracił, y został ubogi
Z tąd nastąpiło, ze Leyni przez tak długie lata
Jeden stanął bo musiał z tym wstydem u Swiata.

Ztąd Polacy wmieszczęsin, ktorzy mnie ratowac
Mogli gdy zas Krol Pruski zaczoł tryumfowac
Gdy Saskie Panstwo niszczył chaniebnie bez miary.
Cieszyli się patrząc na wszystko przez szpary
Ci zaszczyt maią dawny ze Krolow na Tronie
Swym piastuiąc, niedbali o moiey obronie
Niechciałem woysk Aukcyi y temum przeszkadzał
Rozumieiąc ze Moskal tak będzie wprowadzał
W przyszły czas Syna mego na Tron, iak się stało
Lecz mnie to rozumienie wcale oszukało
Niech przyszli zemnie biorą wzor Sukcessorowie
Przez moi Polskiey Korony nieskładac na głowie
ktorą dopiero widzę ize sam Bog rzadzi
A kto nad wolą Iego mieć ią chce ten błądzi
Tymem się y ia zmartwił przez to wsmutney dobie
Zostaiąc y mniemałem sam iuz biedząc sobie
Bym przed Swiatem nietracił wesołosci cery.
Komedyami, albo włoskiemi opery
Mysłim smutne rozrywał lub też polowaniem
Dni moie lekce tylko przez wstyd gdy gorzała
Saxonia pożarem aż mnie smierc zastała
Ktora wszystkie na koniec mi kto poły starła
Niesławe zostawiwszy ktora nieumarła
Bom niczym znacznym mego niewsławił Imienia
Co przyszłym będzie wiekom az do podziwienia
Sasi, oraz Polacy będą mieschydzili.
w dzieciach zeci Fortune, ci sławe stracili
Polakow prawda długim głaskałem pokoiem
Coż potym, gdy ten pokoy stał Im dobrym boiem
Y owszem gorszy niż boy bo woysk pogranicznych
Przechody częsta są krzywd okazya licznych
Y Panom y Rycerstwu co Ich bardziey drazni
Ze to dla moiey z Moskwą z Austryą przyiazni
Ponosić tak musieli będąc sobie wolni
A do odporu dla mey prywaty niezdolni
I iuz przez mych Ministrow rozsiane niezgody.
Słusznie takze wewnętrzne przyniesły Im szkody

Tak całe Państwo zdobrych wyzułem piniędzy
Przez co przyszedł nieieden do ostatniey nędzy
Iak wakanse bezwstydnie na taxe puszczone
Czym wspaniałe odemnie serce oddalone
Iak poczciwi zmartwienia, chytrzy y też chciwi
Iak kredyt u mnie mieli byby byli szczęśliwi
To wszystko iest przyczyną żem pozwalał ucha
Bruhlowi, źle kiedy kto Towarzysza słucha
Potrzeba żebym się był swoim rządził zdaniem
Za mądrym gardzę, polegałem na niem
A mnie potrzeba było dla czci Maiestatu
W saxonij Ministrow, a wPolszcze Senatu,
Radzić się y tych słuchać, a ten miec usilny
Wgląd, kto prywat miłośnik a ktoś cnoty dzielny
Kto życzliwy Oyczyźnie bez żadney makuły
Ten mnie ważył, a ten też, zrobił o szkoputy
Byłem wprawdzie zosoby słuszny y wspaniały
Ogromny wzrostu, kształtu, znaczny okazały
Miny własnie krolewskiey głowa do korony
Ręką do berła wcale byłem urodzony
Udatnością postury, urodny przystoyny
Coż potym gdy do rządu niezdolny do woyny
Ach! niewarta chumorow, pełna głowa szumu
Złe być, źle krolem wPolszcze, kto niema rozumu
Więc przestrzegam następcy wcześnie że mnie kaycie
Przez potencyą Tronu chciwie nie chwytaycie
Niechay sobie Polacy obieraią wgodzie
Krolow, wtey, wktorey Im Bog pozwolił swobodzie
Boza was wtym upewniam że chociażby chciano
Dwoch tak iedrzeć utrzymać, iak mnie też umiano
Ato sił swoim Polacy dziwnym Fatem stroią
Przydzie ten czas że komu, setrną kurtę skroią
Na raz dwa a naywięcey trzoy, sztuka uchodzi
A kto kocha bezprawnie ten sam sobie szkodzi
Przestrzegam y was wczasie Polacy poczciwi
Trzymaycie się iedności będziecie szczęśliwi
Sami sobie niechcicie Krolow na Tron wsadzać
Cudzoziemcow bo ci was bendą zawsze zdradzać
Wszak macie to przysłowie: że iako swiat swiatem
Nigdy niebendzie Niemiec Polakowi Bratem

Trzymaycie się żadnego nie idąc na udry
Bo inaczey z Niemieckiey niewyidziecie pludry
Y was saskie Xiążęta moi Potomkowie
Przestrzegam także Polskiey korony na głowie
Niepragnieycie mieć więcey dla swoiey godnosci
Chcecieliby być w chonorze y Panstwa całosci
Widzicie iak Ia zbłądził słuchaiąc Cesarza
Ktory mnie na Tron Polski natrętnie naraza
Przez co wam Sukcessya Austryacka stracił
Y chonory y Panstwo szkodamem przypłacił
Dla niepewnych Sukcessyi ktore mi nadano
Humor moy był pewniey szym tym snadniey obrano
Więc kiedy w Albertynskim na Elektoracie
Sami też iasniey chcecie przyść ku wiekszey stracie
Polskiego Sukcessyi zaniechaycie Tronu
Inaczey Ernestynska dopędzi was zgonu
Y osiadłe dziedzictwo utracicie snadnie
Przez co na sercu waszym żal nieszczesny padnie.

Proiekt

Interes Skarbowy promowujący

Jak wielką ma przez to szkodę y krzywdę
Rzeczpospolita, że się co rocznie w Trybunałach
Skarbowych Radomskich rachować Podskarbiom
niekazała, dobrze to widzieć y poznać teraz ka
żdy może, z kim teraz proszę czynić tęż Rachun
ki z tylu lat będzie kto ię oddać z niewiadomych
potrafi. Po Zmarłych Podskarbiach, gdy y Offi
cialistowie starzy w Skarbie powymierali, Suk
cessorow Zmarłych Podskarbiow trudno stringere
et compellere do tego bo niewiadomoscią Interes
su, Skarbowego Exkuzować się będą, tym że ieżeli
ko ztaszki swoiey dać sami kiedy podziękować
y za to trzeba im będzie, a nie; niewiedzie co
z nimi czynić niewiedząc czego się od nich upo
minać. Doznawszy zatym iaką sobie przez to szko
dę y detryment Rzeczpospolita uczyniła, że tak
non circumspecte czas Rachowania się z Prowen
tow Skarbowych pod czas Seymow Podskarbiom
czas wyznaczyła, gdy czas ten y pieniędzy
Milionow wielu ią pozbawił y Seymow ięy
wiele napsuł. Byłby bowiem szczęśliwszym
y nader Cnotliwym Człowiekiem; Człowiekiem
nader sumiennym y Bogoboynym Podskarbi
ten, ktoryby się Rachować cały Seym zepsuć
wolał, doznawszy mowię Rzeczpospolita co za szko
dę z tąd poniosła, powinnaby przezorniey po
myslić o sposobie, a bardziey czasie Rachowa
nia się Podskarbiow, ktorych zaco by Trybunał
Radomski gdy w nim obywa Ordines Reipublicae
zasiadaią rachunkow słuchać niemiał szczero
z umiałbym żeby się temu kto sprzeciwiać słu
sznie mogł. Jako za tym sposob y czas do
rachowania się pomienionym Podskarbiom
obmyslony y wyznaczony będzie niepowin
na Rzeczpospolita zapominać weyrzeć intrin
sece we wszystkie rządy Podskarbiow nale
życie examinuiąc iezeli podług Prawa na
tym urzędzie sprawuią się we wszystkim
JchMcPP. Podskarbiowie. Jezeli in Officiis

Siebie Conditionis Ludzi, ale tylko Szlachtę samę trzymaią. Jezeli przez Libertacye szkody Skarbowi nie przynoszą, iezeli przez Kontrakty dawne Kupcom zagranicznym y Skarbu y własnego Kraju swego Kupcom nie krzywdzą, iezeli przez branie Ryczałtowych Soluciy od Kupcow Skarbu non Damnificant, Jezeli Kupcow zagranicznych Handle swoie przez Kray Polski prowadzących do brania Kontraktow nie necessytuią, iezeli od Zydow za Dyskrecyą się z niemi Officyalistow Skarbowych co in iunctis Jego obchodzenie przy expedycyach Donatyw niebiorą, iezeli percepty wszelkie fideliter w Rejestra Skarbowe inkludowac każą, Jezeli Komory iakiey Prawem ustanowioney za Opłaceniem się Miasta ktorego nie skassowali, iezeli od Zydow Pocztowe szkaczących alterum tantum co daią niebiorą, ta mniey Szczere y pilne całosci Podatku Pilnowanie. Jezeli w Księgach Skarbowych Fabrykacyi nieczynią. Jezeli Pieniędzmi Skarbowemi na Pensye y Kapitulacye dla utrzymania własnych swoich Interessow nie szafuią, Jezeli w Zuppach Solnych do Handlu Soli przed Katolikami praeferencyi Zydom nie daią. Jezeli teraz sub Interregnum ad mentem Prawa w Ekonomiach Krolewskich bez krzywdy nay mnieyszey szlachty rządzą się. Podskarbi każdy tysięczne mieć może sposoby krzywdzenia szlachty w ey Prowenciencyach. Kiedy by czas ctu swoie plus offerenti puszczac umyslita, iak inz to uczynie intencyonowana była, gdy iey na roku Xzę Lubomierski Starosta Spiski Dwa Miliony z nich wypłacac chciał, odięłaby zupełnie sposob ten krzywdzenia siebie Podskarbiom.

Władysław Bartochowski Kasztelan Ziemi Wiekunski Salva pensione per Constitutionem 1736 Moszynskiemu służący, żeby obmyslone iuz bezpieczenstwo szlachty potwierdzieła.

Kopia Listu JW. Jmś X. Biskupa Wilenś: pisanego d. 29 Februarij do JO. Xiążęcia Jmśi Prymasa.

Iako powagę powołania y Urzędu mego utrzymywać, tak gdy się z uymą co iey sta nie publicznie się żali, y JO. Waszey Xiążęcey Mśi Dobrodi dozieść mam za obowią zek y przyzwoitą powinnosc. Niesłychanym nigdy przykładem stało się bardzo zwa we y nieznośne nastąpienie na dostoienstwo moie. Dnia albowiem wczorayszego JO Xiążę Woiewoda Wilenski w zebraney kompaniy do wszelkich zbrodni przyzwycza iowey, y w większey liczbie Prawem iuż przekonaney, z bronią y milicyą swoią do akcyi gotową (: kiedy uczynione w tych dniach do przyiazni między nami kroki, a bardziey iescze publiczne bespieczenstwo tylą w Osobie moiey Przywileiami powią kpone niczego mi się bać niekazały:) iuż nocną porą na moy Pałac rownie niespo dzianie iako gwałtownie naiachał: poniewaz ten naiazd zaczął od przymuszenia Szylwacha z zmierzonym Pistoletem do niego, aby zamkniętą w zpoznionym cza sie otworzył Bramę, a tak wiachawszy na srodek Dziedzinca mego, y uszyko wawszy w nim, y przy dwoch wiezdnych Bramach Zołnierzy swoich, z tąz kom panią na wszystko rezolwowaną, wszedł do moich Pokoiow, na ktorych (: iz opu szczę podłey Duszy w mowie okazane Sentymenta:) oswiadczył że mnie Stani sławem, a siebie uczyni Bolesławem. Akkommodował przyzwoite temu zdanie miny, Prałatom przy mnie będącym sromotnym groził biciem, y nad to za wy stępki Exkommuniką skaranych z sobą przyprowadzonych mnie ukazuiąc, z tey Duchowney kary tak szydził zuchwale, iż się tam wiele Rzymowi, a wię cey Swiętey dostało Wierze. Z tego krotkiego rzeczy namienienia możesz Wasza Xcą Mść Dobrodzi domyslić się w iakim wczora zostawałem Stanie? w iakim dziś iestem? gdy życia mego bronić tam muszę, gdzie mi kosciół y Oy czyzna naywiększą dała władzę. Iakoż gdy to piszę, Pałac moy Przyiaciołami y Zołnierzami kompułowemi y Nadwornemi dniem y nocą mnie pilnuiącemi iest napełniony, y wystawione Armaty powtornego strzegą naiazdu, do ktorego iuż pokazał był ochotę y porywczosc, lecz wstrzymany oswiadczonym odemnie przez usta JW. Jmśi Pa Kasztelana Nowogrodzkiego azardem, bronienia się do ostatka. Zadziwiwszy się nad tak dzikiem Xcia Woiewody postępkiem, racz Wasza Xiążę ca Mść Dobrodziey dać mi radę co mam czynić? y łaskawą w czynieniu pomoc. Nie kładę zadnych nad tym excessem uwag, zgwałcone Boskie y ludzkie Prawa, mowią więcey nad to wszystko, coby się wyrazić mogło. Powszechny zatym Wiary, y całey Oyczyzny iest interess, oddaię zdanie JO. Waszey Xcey Mśi Dd, ktorego Pry maywalne dostoienstwo nad obiema tymi naydroszemi rzeczami naypierwszym uczyniło Strożem, a to tym chętniey, im mi bardziey gorliwosc Jego, w takich obo

kiernosciach

Li znosiach iest wiadoma. W tęskliwym na rezolucyą W. X Mści Dobrodª oczekiwan[iu]
mam honor zostawac w nalezytym poszanowaniu.
PS. Inney nieznayduię tego naiazdu przyczyny, iako dyskretne y sekretne między nam[i]
dwiema upomnienie Xcia Wdy o wszeteczne zycie, ktorego gwałty w tey materyi
pospolite, y wiele publicznych dawnych y swiezych popełnionych znayduie się =
kryminałow.

Kopia Listu JO. Xcia Imści Prymasa, do Xcia Woiewody Wilenskiego.

Lubo w liscie W X Mści de Die 22. currentis znalazłem przyczyny do radowani[a]
się w Duchu z wielkich Iego Sentymentow, ale z tego samego wyczytałem do więks[ze]
go zadziwienia się materyą nad pretensyą W X Mści, że niebywszy na Seymiku chce[sz]
po czasie, co się tam stało zadysputowac, y według woli swoiey poprawic.
Gdym zas od JW. Imści X Biskupa Wilenskię: a Pasterza W X Mści de die 29 eiu[s]
pozniey odebrał, mocno zmartwiony zostałem z relacyi o W. X Mści z nim postępk[u]
ten bowiem iezeli był nocny, y bespieczenstwo w Domu własnym wzruszaiący, urodze
niu W X Mści, sladom chwalebnych zawsze czynow wielkich Przodkow Iego, pierszen
stwu w Senacie Swieckim Litewskim osobliwiey do dobrego przykładu y prawnych
zawsze krolow obligowanemu iest wcale przeciwny. Sam W X Mść sądz iak gen
ralnie wszystkich gorszyc by musiał takowy uczynek, że tak wysoki Senator Mo
szałkiem kaptuře dla bespieczenstwa kraiu y Osob postanowionym bydz usiłu[ią]
cy, w Wierze S. katolickiey wychowany, y do szanowania Namiestnikow Bos[kich]
Boskich przyuczony, na noc ciemną, zamknięta Bramę, Pałac Biskupi y Oso
bę samego Biskupa względu niemiał, y tak nieprzyzwoitą niebespieczenstwo
grożącą wizytę Iemuz z wielką wzgardą y z niewagą oddał. Ia zas y kozdy
Senator dopieroz kray bez tey uwagi bydz bysmy niemogli, że co W. X Mść w Wil[nie]
nie zrobiłes, tego wszędzie domyslac się gotowes, ktoz więc bedzie mogł bydz bespi[e]
czny? y komuz się podobac może z W X Mścią przestawac. Zmiłuy się W. X Mść
nad swoim własnym honorem y reputacyą, pamiętay o rownosci w ktorey iestes[my]
urodzeni, o Prawie że ie wszyscy zachowac powinnismy, a niebawnie pomysl o s[ro]
dkach do zatarcia mniey uważnego przykładu, y mnie ich komunikuy, żebym w[raz]
z W X Mścią do ucalenia sławy Iego, y tak wielkiego zgorszenia przyzwoitego przy:
zwoitego przez rowną obrazie nadgrodę przykładał się. Tym czasem upraszam
W X Mści o wiarę, że nietylko starszy Brat, y pierwszy kapłan tey Rzpltey, ale [i]
z mocnego do W X Mści przywiązania pragnę tego całym Sercem, żeby wszystkie W X M[ści]
Kroli powszechną miały approbacyą, y nadzieię z mnieyszone że Godnosc Woiewodz[ka]
Wilenskiego zawsze chwalebnie sprawowac będziesz powrocięty się, oraz że z pra:
wdziwym uszanowaniem iestem.

w Warszawie d 14 Martij
1764to.

W. Xcey Mści życzliwym Bratem
y uniżonym Sługą

Haec Observanda in resolvendis Limitibus

1mo. Scopuli Angulares te się nazywaią od ktorych Strona in lite zostaiąca terminum a quo biorąc dukt swoy zaczyna y tych niemoże bydź więcey tylko trzy albo cztery

2do U tych Narożnikow zwykły strony kontrowertowac de loco fundanda jurisdictionis, jednakże jest strona powodowa Sąd Polowy lokuie tam się zwykła fundowac Jurisdykcya z tym dokładem non praejudicando juribus et defensis Partium.

3tio Po zafundowaney Jurisdykcyi, kładą strony dokumenta ad Probationem Scopulorum Angularium, y jedna strona protestuie się że nie na tym mieyscu idk należało fundowana Jurisdykcya drugie e contra, y te Protestacye dyktuią Patronowie a ktoś Pioro trzymał w Sądzie Polowym fideliter konnotuie.

4to. Po zapisanych Protestacyach Collaterales Bonorum interrogantur, czyli te są narożniki czyli Scopuli Angulares rzetelne albo nie y czyli afirmabunt czyli negabunt w istocie prawdy Sąd Polowy opisuie.

5to. His subsecutis strony domagaią się Comportationem Documentorum Granitialium tak zaiemnie od siebie etiam a Collateralibus Bonorum. Na te gllacya Sąd Polowy decidit żeby Partes Principaliter agentes et Collaterales dokumenta mediante Comprobatione comportowali, na komportacya przysięgaią, czasem też bywa że sobie jurament indulsent.

6to. Uskuteczniony komportacyą strona powodowa praecedente sententia Sądu Polowego, dukt swoy prowadzi zaczynaiąc a Scopulis Angularibus y w ścienności bywaią struga rivuli naturales, fluvij Parietem designantes kopce ktore się zowią Parietales, znaki granitzne na drzewach et demonstrat pro signis naturalibus, ktory dukt jest w rzeczy samey że Patron Partis ducentis dyktuie, Sąd Polowy fideliter konnotuie, a gdyby co niebyło in rei veritate ziemi, tedy contra rei veritatem opisowania duktu Sąd Polowy nie dozwala a co jest w istocie prawdy wyraża

7mo Przy każdym kopcu ściennym albo znaku graniczym pokazanym zwykła się druga strona protestowac a pars ducens reprotestowac ktore protestacye fideliter connotantur a przy tych Protestacyach kontrowersyuią strony y dokumenta kładą super Probationem limitum.

8vo Gdzie Konczy Strona Powodowa Dukt swoy tam się nazywa in Scopuli Aciales y Zaraz Vocantur Collaterales Czyli agno- scunt pro Scopulis Acialibus albo nie y iak allegatum fideliter Connotatur. et Iterum Zachodzą a Partibus Protestacye de Nullitate totius ductus et e Contra et fideliter Conno- tantur

9no Po Wyprowadzoney iedney Strony Dukcie Druga Strona Zwy- kła Dukt swoy Prowadzie, y Zaczyna od tych Samych Na- rożników albo też w innym Mieyscu gdzie Narożniki pokaże to iest Scopulos Angulares y od tych Parietaliter Prowadzi ich ad Scopulos Aciales, w czym Sąd Polowy tak sobie powinien Procedere iako y w Pierwszym Dukcie.

10. Po expedyowanych Duktach przez Obydwie Strony Sąd Polowy tak decyduie Suspensa resolutione Ductuum expeditorum da- Każe Jnkwizycya per testes Senes fide dignos notitiam li- mitum habentes. po Dwunastu Swiadkow distinctim ab utraque Parte.

11 Po takowey Sentencyi Strony Pisuią Jnterrogatoria ab invi- cem Sobie Kommunikuią o Swiadkach urzawiaią się, y Re- gestra Swiadkow Podaią przysięgaią Super Incorruptionem Testium, potym nayprzod Pierwsza potym druga Strona wy- wodzi Jnkwizycye, Kozdy swiadek Przysięga Super fideli Testimonium, których trzeba Strikte examinować na Ko- żdym Punkcie Jnterrogatoriorum, y co powiedzą fideliter Konnotować,

12. Po wywiedzionych Jnkwizycyach Patronowie Zwykli Kontrower- tować, probować Dokumentami Granicznemi et ratiocinari de legalitate Ductu

13. Po nastąpionych Kontrowersyach Sąd Polowy nakazuie Ustęp ad Finalem Decisionem, rewiduie Papiery Graniczne Kon- frontuie z Jnkwizycyami, kto był in Usu fundorum absque Controversia kto ma Agnitionem Collateralium Czasem bywa choć by był y Usus fundorum kiedy contra Documentum Censetur pro Abusu, et his trutinatis tak decyduie aprobato ductu Partis N Jam vero Partis N. reprobato ad Sipationem Scopulorum Procedit w tenczas PodKomorzy albo Komornik adhibito Adminiculo Populi Kopce Sypie iedne Nowe drugie Stare renowuie Signa Me- tallica w nie kładzie Zaczowszy a Scopulis Angularibus Sive Parietales ad Ultimum Aciales et in Ultimo Sco- pulo Aciali Pars ductum lucrans Zaprzysięga cum testibus ad mentem Statuti.

14. Bywa podczas że Utriusque Partis bywaią Dukta Wątpliwe, w ciec Sąd Polowy tak decyduie reprobatis ductibus Partis utriusque Jnszy Dukt formuie iuxta limitum et Conscien- tiam Sui. Kopce Sypie, y iusz takowego Duktu Partes

nie zaprzysięgaią

15. Gdzie rzeka Granicy Consideratur Antiquus et Novus meatus y nie nowy ale Starodawny meat gdy się pokaże z Inkwizycyi Graniczne powinien reliquo Usus Magistra Docebit.

Proiekt

In Ordyne do Przyszłego Seymu Convocationis 1764

Do Czytelnika

Proszę przeczytać cierpliwie nagana gniewu ani żalu niewzbudzi kto poprawi lub co lepszego napisze Oyczyzna cała wraz zemną dzięki mu poniesie

Przemowa

Od czasu jak nieszczęśliwym y nie praktykowanym nigdy przedtym a zawsze z tym zwyczajem zaczęły się Seymy rwać z tak ostabiały Rady Rzeczypospolitey że inaczey nie doskonałego postanowić niemogła chyba przez iedne konfederacyę podczas których wszystko się pluralitte decyduie trzy bowiem Stany z których się Rzeczpospolita nasza składa nigdy sobie zupełnie dowierzały tak dalece że albo Majestas albo Senat lub też Stan Rycerski był zawsze przeszkodą obradom Oyczyzny Tu notandum że ten Stan Rycerski który to niby zawsze psuł Seymy niebył tylko płaszczem zakrywaiącym zamysły Tronu lub Senatu z których to dwoch Stanow iden czasem y obydwa wraz sztucznie zrywały Seymy y publiczne psuły Obrady Nie trzeba nam zbyt sięgać do dawnych przykładow stawmy tylko sobie przed Oczy ostatni Seym niedoszły przed wyiazdem S. P. Krola a takie iak zwierciadło zobaczymy kto szukał Posłow kto ich zbierał, kto podarunkami obietnicami na ostatek y pieniędzmi wymawiał do podpisowania Manifestow a z tąd znadno y tego doydziemy kto nam psuł Obrady Rzecz dziwna iż że Stan Rycerski Naymocnieyszy y nay potężnieyszy w tey Oyczyznie tak iest dotąd zaślepiony iż gorsze bogatszych Szlachty z których naywiększą część sama ślepa wyniosła fortuna da sobą rządzić y opiekować się dać całą garstkę Ludzi iedni z Interessu drudzy z potrzeby a naywięcey niewiedząc za co y na co Teraz czas y godzina ocknąć się Stanowi Szlacheckiemu z tego zapominałego osobie samych Letargu czas y moment sposobny do utrzymania wynoszących się nad rowność kilku familii które się przesuszyły uzurpować sobie w tey Oyczyznie iakąś władzę nie tylko nad rownemi sobie ale y nad samemi Prawami Wspomnimy sobie kiedy iak Trybunały odprawowały się pod Imieniem Dworskich Potockich Czartoryskich Radziwiłow etc etc nie iest że to wstyd y chańba całego Narodu iż ten w którego ręku życie y fortuny nasze ma sobie za zaszczyt być Niewolnikiem rownego sobie Szlachcica przypatrzymy się na ostatku, co y teraz publicznie widziemy że trudno przystęp pozwać do Sekwestru dokąd tych wielkich familii nieprzeprosiemy A gdzież to ta większa wolność Rzeczypospolitey znaydować się powinna: to iuż Uboższy nie iest rowny z bogatszemu Wybacz mi Stanie Rycerski rzec prawdę powiem nie nieiest rowien. Uboższy łowiek prawo Prawo bogatszemu iest podane y tak zawsze będzie iezeli i teraz nie postrzeżemy, kiedy przy nas Szlachcie pewna Pluralitas która podczas interregnum wszystko decydować zwykła, Ja co wiedziałem nay potrzebnieyszego dla przywrocenia nam istotney wolności to w tym krotkim Proiekcie wyrażam który iezeli Stanowi Rycerskiemu przypadnie do smaku będzie go umieć zażyć na leży

mi kaleh

mikach przed konwokacyą przypadaiących włożyłby w Instrukcyą JJPP Posłom następuiące punkta

1mo Securitas interna et externa podczas Interregnum

2do Przywrocenie do rownosci

3tio Iak zawsze ustawiczną y przytomną radę mieć możemy

4to Libertas Exercitii jaka y iak ma bydź

5to O pomnożeniu Lit Ruskich

6to O sposobach podatkowania

7mo Exekucya Praw aby była nie omylna

8vo Cudzoziemcy aby niebyli In Officiis ktore się Szlachcie należą

9no Iak zabieżeć temu aby nie Szlachta nie czynili się Szlachtą

10mo Aby wszyscy Xięży Biskupi nie święcili tylko Szlachtę

11mo Przypuszczenie Czwartego Stanu ad Consilia Publica

12mo Jedyny sposob otworzenia gor Olkuskich y monety bicia

13mo Zniesienie Jurizdykcyi tam gdzie są mimo Prawa albo przeciwko Prawu

14to Zniesienie ab ex Officio urzędzie

Securitas

Interna et externa pod czas Interregnum

Bezpieczenstwo wewnętrzne na tym szczegulnie zawisło abyśmy wszyscy Prawu byli posłuszni, ażeby drugim niechcieli bydź Panami Sędziami y Exekutorami swoich własnych Zamysłow, ktore często gwałtowne Prawu y Sprawiedliwości przeciwne bo{-}mitość własna przeszkadza nam bydź w własnych naszych sprawach Sprawiedliwemi Sędziami

Bezpieczenstwo zewnętrzne fundnie się na zachowaniu Sąsiedzkiej przyiaźni Administracyi ludziom pogranicznym Sprawiedliwości y na silach naszych, bez ktorych y Million konstytucyi nieuczyni nas y na moment Bezpiecznieyszemi od tych ktorym się bedzie podobało postać Woyska do Kraiow naszych

Chcąc tedy bydź bezpiecznemi y w kraiu y od Sąsiedzkiey potencyi trzeba abyśmy byli skromni y Prawom posłuszni y do tego żebyśmy mieli Woysko nie dla nabycia ale dla obrony Kraiu

Proiekt

Iak zawsze ustawiczną y przytomną radę mieć możemy

Spodziewam się że każdy Szlachcic Polski znało y wie że z doswiadczenia źle nam bez Rady y w Domu ktora skoro przeszła natraciliśmy co nie miało Kraiu kto by zas chciał obszerniey tey dowiedzieć się prawdy niech sobie mądrą y zbawienną przeczyta Xiążkę Żarliwego o Dobro publiczne Patryoty JMCi Rzędza Konarskiego ktory obszerniey y dostatecznie dowiodł że nam źle bez Rady y podał kilkanascie sposobow jakby Radę złożyć y mnie się zdaie

Kto by zas wstąpił

Ktoby zas wątpił o tym że nam źle bez Rady niech teraz spyta się Zaco JMci Xiąże Prymas wprzód niewydał Uniwersałow na Seymiki y Seym Convocationis odpowie ten Pan mądry y przezorny że czeka za takiemi Senatorami z Litwy z ktorych dotąd żadnego niemasz a potrzebna koniecznie w takowych okolicznościach Rada Senatu Chwała Bogu że spokoyne Interregnum dlatego to przedłużenie Uniwersałow nieczyni nam żadney krzywdy ani szkody, ale w uchowey Boże zamieszania dopieroby śmy lamentowali że nam źle bez Rady

Naszukaymy za Granicą tey Prawdy że źle bez rady znaydziemy ią w domu u siebie w Prusach naszych wszystkie Miasta y Miasteczka lepsze y bogatsze jak u nas bo tam zawsze rada przytomna, u nas Miasta nawet większe piękne y bogate, bo w nich Rada zawsze przytomna, a małe mizerne y ubogie bo rady niemaią teraz czas y pora ażebyśmy usta nowili to Consilium perpetuum ktoreby zawsze decydowało przypadaiące ab extra et ab intra przychodzące nowe przypadki prawem nieopisane to tak Consilium mogło by bydź takowe

Seymy u nas przypadaią co dwa lata na te obierani bywaią Posłowie na owczas trzeba Duplicare Numeru tych Posłow y potym wzięże tylo drugie Super Numerarios obierać tak daleće ażeby z kąd albo z dwudziestu było czterech, czterech Sup Numerarios ktorzyby Sup Numerarii mogliby owszem powinniby wchodzić ad omnia Consilia sine activitate, tak tyszko jak teraz Arbitrowie chodzą z tą dystynkcyą żeby rowno z Posłami siedzieli, po zakończonym Seymie pierwszy Poseł z każdego Woiewodztwa powinien bydź obligowany siedzieć pół Roku y bydź zawsze przy każdey Radzie y tam imieniem swoiego woiewodztwa lub Ziemi wotowáć na drugie pół Roku, drugi po nim idący z tym dokładem żeby się wolno y pierwszemu zostać z tym drugim na trzecie pół Roku, trzeci na czwarte Czwarty a gdyby ktory z nich zachorował mógł by na jego mieyscu siedzieć Sup Numerariusz nieuprzod iednak ażeby nie stało istotnych Posłow, gdyby zas chorujący Poseł ozdrowiał może przyiechać y mieć v(ocem) activa, a przeto niema bydź exclusus Ow(e)n ktory na iego mieyscu zasiadał, choćby też był y super Numerarius To iuż mamy Ordinem Equestrem

Każde Woiewodztwo ma kilku Senatorow, te Ziemie ktore niedependuią od żadnego Woiewodztwa, maią także swoich Senatorow, ktorzy niechayby także po pół Roku mieszkali circa Consilium, a gdyby ci chorowali, lub umarli na ich mieyscu Urzędnicy Koronni y Litt potych Podkomorzowie, Ziemscy, y Grodowi Starostowie, otoż iest y Senat

Krol JMć zawsze powinien Mieszkać w Kraiu, y bydź przytomnym wszystkim Rozakonkludzonych dwoch Leciech dopieroby Seym approbować lub kassować Actus Consilij, y widziałby widział co niedoskonałego czyniące pluralité zawsze by mógł odmienić poprawić y na ostatku znieść coby się niepodobało.

Przywroceniu do Rownosci

Jest codzienne u nas przysłowie Szlachcic na Ogrodzie rowna się z Woiewodzie Obaczmy iezeli to przysłowie prawdzi się y w iakich okolicznościach jakbym to z moiey strony tak dystyngwował, że co do wzrostu zdrowia zmysłow y innych przymiotow ciała Zgadzam się że każdy Szlachcic rowna się y naywiększemu Panu Co zas do zażycia Wolności y swobod Oyczystych nietylko ale żaden Szlachcic nieżażywa y przez to nieiest rowien

Panu

Panu, ale owszem cały Stan Rycerski iest wniewoli u Panow

Pierwszy Fundament Naszey Wolnosci iest ten Neminem captivabimus nisi Jure victum Nasze ni-
szczeciel to Prawo kardynalne niestaczy tylko Panom, bo co na Szlachcie czesto iuz praktykowali
że ich łapano y tracić kazano inych Warsztatek Kijmi Zabijano achoc Żadney Prawney
Konwikcyi na nich niemiano

Drugi Fundament Naszey Wolności iest Liberum Veto Niepozwalam podtym żdo tego kto
Niepozwala, aprzez to ieden nie Szlachcic bo ten rad Swoiey Spokoynosci, ale Pan mu kaze y on
dlatego niepozwala, aprzez to ieden Pan może mieć w całey Polszcze Aktivitten, nawet y w ty-
siach gdzie Żadney Possesyi niema byle tam miał Jurgieltnika ten Imieniem Jego całą Ziemię
lub Woiewodztwo trzyma wniewoli, gdy ni żadnych Obrad niedopuszcza y tak dla Interessu
partykularnego iakiego Pana Interes Woiewodztwa lub Ziemi upada, gdy to ani Postow
na Seym ani Deputatow na Trybunał ani Kommissarzy w Radomiu niemaią zato że
Familia ta lub owa kazała porwać Seymiki

Trzeci Fundament wolnosci Naszey iest bezpieczenstwo Osob Dobr y Urzędow Naszych
tey Wolności Naszey Stan Szlachecki mało zażywa Sila Zon Męzom z Domu Panowie
brali, Sila im gruntow Łąk Lasow bez prawnie poodbierali, Sila nietylko od Urzędow ale y
od czci y Wiary odsądzili, niech sobie każdy w Domu porachuie Cóz mowię o Publicznych
Radach w ktorych Żadnemu Postowi własnym Duchem nie mowić niegodzi się y niewolno
a gdyby się też ktory y za Dobro Oyczyzny chciał Sakryfikować to mniemany Zelant za
się Upomnieć ogwałt prawa, Osobie lub Fortunie ucyniony ...
Wolności z kąd ta zawołał Lista Aktivitten y wzel wszystkim gdy zuchwa, iuz niegodzi
dowaney Naszey wolności y stać to iest Istota preter-

Obaczmyż teraz co nam się przywrocić może oto iedna pluralitas za nas porowna tyle
bowiem na Seymiku y Seymie Waszy będzie głos każdego Szlachcica ile y naywiększego
Pana, bo ten cięzko y wcale niepodobno, aby sobie tak mogł zakupić Adrasstem tak
teraz snadno zakupić może iedną Osobę ktora ma moc zrywać Seymu y uniwecz obrocić
wszystkie rady y Obrady Ziem Woiewodztw y całey nawet Oyczyzny

Libertas Czerauty

Jaka y iak ma bydz

Każdy kray na swiecie o to się stara aby był iak naylu(d)nieyszy mnostwo bowiem Ludzi
iest Istotnym Bogactwem Panstwa, rozumiem że Polak wiadomy Kraju swoiego wodzi
... y czuie iak iest nieludna Polska; niewiem ieżeliby kto znalazł w całey Koronie y
Litwie iedną przynaymniey Wieś w ktoreyby iuz więcey Ludzi osadzić niemożna Ja sam
choc chudy Pacholek podiął bym się ieszcze na moiey szczupłey Fortunie osadzić
cztery Tysiące Ludzi coz mowić o Panach ktorych liczne Włosci rozsciągaią się
po wszystkich prawie Woiewodztwach

Położenie Polski iest takowe że prawie z żadnym katolickim Panstwem niegraniczy
a zatym naturalnie spodziewać się niemożna, aby do nas katolicy przychodzili ztamtąd
gdzie ich albo mało co, albo wcale niemasz

Żeby zas

Żeby zaś y nayzarliwsi Katolicy wiedzieli żeby w tym Wiara y Kościół Prawowierny żadney
szkody nie ponosi, tak się krótko dowodzi.

Pytam się nayprzód co z tąd Wiara y Kościół Boży przyczynki że Luterzy albo Kalwini mieszkaią
w Londynie w Amszterdamie w Berlinie w Dreźnie etc. ani w Krakowie w Warszawie we Lwowie
w Poznaniu etc. każdymi odpowie że nic nie przyczynkuią na tym ani Wiara ani Kościół Boży, a ja mowię
więcey że y Wiara y Kościół Boży szkoduią na tym gdyby bowiem ci Dyssydenci którzy mieszkaią za Gra-
nicą tu mieszkali w Polszcze mieliby zawsze Oczekiwanem przykład do nawrócenia się mieszkaiące
za granicą żadney do tego mieć nie mogą sposobności.

Pytam się powtore zaco Żydzi Naród od Boga przeklęty nayprzeciwny Chrześciańskiemu Imieniowi
przecież ma pozwolone Bożnice, a równi nam Chrześcianie maią zakaz chwalić Boga nawet w Ora-
toryach. Jeżeli co do Wiary niech mi kto powie że znał Żyda Chrzconego podciwego, a ja bym
mógł mianować sto y drugie drugie Dyssydentow, którzy zostawszy Katolikami powydawali mądre y
doskonałości pełne Xięgi w trzymaniu się Wiary S. Katolickiey.

Mowmyż teraz co do Interessu doczesnego Duchowieństwa Żyd od Obrzezania nie płaci Zapowiedzi
nie potrzebuie, Szlub cały zdeptana y stłuczona Szklanka, Pogrzeb bez żadney Ceremonij y bez
opowiedzenia się nawet Plebanowi. Dyssydent wszystkie Jura opłaca y płaci Ze z ochotą aby
mu tylko wolno było zaśpiewać w swoim Kościele y Kazania wysłuchać.

Podźmy teraz co do pożytku Oyczyzny Naród Żydowski iest Naród szalbierski y Leniwy wszystkie
rzemiosła lekkie y szachrowanie, do niczego więcey nie sposobny Dyssydenci są y Kupcy y Rzemieślnicy
Wyborni Mieszczanie nieszacowani Żołnierze Wierni Officierowie doskonali.

Naostatek co do osobliwey każdego Szlachcica ~~każdego~~ usługi pominąwszy wyższe Urzędy Dworskie
każdy może mieć Dyssydenta Szafarzem Kucharzem, Ogrodnikiem, Lokaiem Hayduk[iem] Stan-
nym Żyd do tego wszystkiego nie sposobny

Niechcę zaś tu rozszerzać zaco Duchowieństwo nasze osobliwie Regularne tak iest przeciwne Dyssy-
dentom obaczyc to będzie można w Broszurze o Opisaniu Duchowieństwa to tylko namieniam że póki Dyssy-
denci mieli u nas Liberum Exercitium, dotąd nie było tyle wyderkafow ani tylo obciążonych Dobr
Summami Duchownemi, dotąd po Miastach Miasteczkach y Wsiach Krolewskich nie trzymali Księża
Kamienic Domostw Rol y Łąk Legowanych Testamentami albo pozostawianych Duchowieństwom.

Żeby się zaś nie zdawało że ten proiekt iest bez żadnego pożytku dla Rzpltey, wyiesię tu krótko
wykładaią pożytki z tąd wynikaiące

Miasta w Koronie w których wszystkiego kupić dostanie y wszelkiego Rzemieślnika znaydzie, są te
Kraków, Poznań, Lwów, Warszawa, Gdańsk, Toruń y Elbląg. Nayprzód uczynmy różnice między temi
Miastami Pruskiemi a wszystkiemi innemi Polskiemi y pytaymy się siebie sami samo zaco bardziey
Commercium kwitnie w Miastach Pruskich niżeli w naszych 2do zaco tam tanie wszystkiego dostanie jak
w naszych Miastach 3tio zaco Szlachta wszystko drożey sprzedać mogą y prędzey w Pruskich Miastach
aniżeli my w swoich Ad 1mum w Pruskich Miastach iest Liberum Exercitium zatym idzie nieomylnie
na Consequentia że w nich są Ludzie z rożnych Krajów są Anglikowie Hollendrzy etc. z Narodów
których całe siły zawisły na Commercium, ci Ludzie naturalnie tak dla swoiego własnego pożytku iako
też y dla pożytku swoich krewnych, kollygatow, Przyiacioł, starają się o to, aby im dostawiali Towa-
row, których oni z Polski potrzebuią, a nam tych których my od tamtych Narodow potrzebuiemy.
takżo iest prawda że gdyby dziś w Zakroczymiu w Sochaczowie etc. było ich Liberum Exercitium, dziś
byłyby

by w tych Miasteczkach tak kwitło Commercium, iak kwitnie w Lesznie, w Szkowie, w Bojanowie,
y w innych Miasteczkach Wielko Polskich, gdzie iest Libertas Exercitij, niewspominam tu mnieyszych
Miasteczek Panskich, między ktoremi niemasz żadnego tak mizernego iak są unas w Polszcze,
a z ktorych naymizernieyszy Gotłob ktory nie ma Liberum Exercitium lecz nadobitkę wiemy niedaw
postawione Miasto przez wielkiey pamięci Wielkiego Senatora y Wielkiego w całey Europie Czło
wieka JW JmP Pana Poniatowskiego Kasztellana Krakowskiego nazwane Zaleszczyki, przy Wło
szech aby mieszkańcy mieli Commoditatem exercendæ Religionis kupił od Turkow w Wołoszeck
Ziemi kawał y na nim Kościoł y Cmętarz Luterski kazał postawić a kaźdy się dziwi w iak
krotkim czasie to Miasto wszelkim kupcem y Rzemieśnikiem napełnione.

Ad 2dum Opowiadaią że w Pruskich Miastach wszystkiego dostanie dziwi się to dlatego, że tam iest
Libertas Exercitij, ktora nieskonczoną moc ludzi sprowadziła, Rzemiosła y roboty Rozmaite umie
iących, Ci będąc w daleko większey Liczbie, aniżeli są w Miastach naszych Polskich, muszą tani robo
ty swoiey taxowac dla łatwieyszego Sobie y Familij Swoich pożywienia.

Ad 3tium Że Szlachta w Pruskich Miastach wszystko prędzey y drożey sprzedać może, aniżeli
my w Naszych, pochodziło z dwoch przyczyn Z pierwszey Że przez Libertatem Exercitij Miasta Pruskie są
daleko Ludnieysze aniżeli nasze Z drugiey Że w Miastach Pruskich niebawią się Mieszczanie
rolnym Gospodarstwem, lecz samemi handlami y rzemiosłem, co bowiem w takim Mieście może
Szlachcic lub Chłop sprzedać, gdzie sami Mieszczanie maią na sprzedaż zboża y drobiazgi, może
się to iescze y ta przydać przyczyna że w Pruskich Miastach niemaią Mieszczanie Propi
nacyi, ale Miasto z ktorey to Propinacyi idzie pożytek na publiczne Miasta potrzeby.
Po uczynioney roźnicy między Miastami Pruskiemi y naszemi przez ktorą się pokazało
że wszystkie Awantaże ktore ta Prowincya ma nad nas pochodzą szczegulnie z Libertate
Exercitij, podźmy teraz do Naszych Miast y pytaymy się znowu sami siebie zaco Commercium
lepsze w Krakowie a w Oświęcimiu w Kętach, w Brzeźnicach w Lwowie etc Zaco w tymże
Krakowie lepiey wszystko y kupić y przedać, niżeli w wspomnionych Miastach, każdy mi odpowie
bo Krakow Ludnieyszy niż te wszystkie Miasteczka inne, ale gdy znowu pytam zaco Ludniey
szy odpowiedzą mi, a już też w Krakowie niemasz Liberum Exercitium Zgadzam się na to, ale dali
bóg że ten Krakow tam od Granicy y czyż daleko od niego w tymże Woiewodztwie są Dyssy
denckie Kościoły, dawnoż tam przestały być owe Familie, z ktorych iescze Mathmanowie
y Billingowie trwaią, Toż samo możemy mowić y o Poznaniu. Podźmy teraz do Warszawy
z ktorey gdyby miano wyrugować Dyssydentow, podobnoby musiała spustoszeć, patrzmy iak Ga
iedna Stayni na Koniarach w ktorey pozwolono Dyssydentom modlić się, y drugi kirchof na
Lesznie rozprzestrzeniły spoyrzymy tylko dwadzieścia Lat nazad obaczymy że tam niebyło
prawie nowego Swiata, na ktorym za Moiey pamięci Chłop Kobyłę w środ ulicy utopił,
niebyło kiedina kto na ow czas myślał że tu będą murować Pałace na Grzybowie koło Cechtauzu
na Nalewkach pod Koszarami etc A coż tu za krzywda z tąd Prawowierny kościoł ponosi
cożby mu y z tąd za krzywda była, żeby zamiast w Stayni modlili się Dyssydenci w Kościele, czy
liż lepiey aby się ci Ludzie wcale niemodlili, aniżeli żeby po swoiemu P. Boga chwalili, niech
sobie przeczyta Psalmy Dawidowe a obaczy w nich iaka tam iest Sposobow chwalenia Boga
y iakgo Dawid nawet y Poganom chwalić radzi w Psalmach nz w Psalmie 150 na ostatku otwórz
my oczy y na to, że Bog mocnieyszy nad nas wszystkich czyliżby niemogł w iednym momencie

wszystkich

wszystkich Dyssydentow wygubic y wyczyscic, ale on się z tym oswiadczył przez Syna swego że nie chce śmierci grzesznika ale bardziey pragnie aby się nawrocił, y żył wiecznie, wszystka Ziemia Pańska, zaczym ty żałowac mamy tak ludziom od Boga Stworzonym y tak drogą krwią odkupionych Syna Jego iako y my sami.

Z tych tedy uwag wszystkich widziec oczywiscie można, iako nie szkodzi nie będzie ani Wierze S. katolickiey ani Kosciołowi Bożemu wprowadzone do Polski Liberum Exercitium, a więcey pomoże y owszem uszczęśliwi całą Oyczyznę Naszę.

Radbym wiedział za co wszyscy niby żelanci za Wiarę katolicką mowili y mowią, iż Dyssydenci Mieszczanie Kupcy Rzemieśnicy y kupcy Rolnicy, wprowadzeni do Polski, y Stan y Wiarę przewracać. Mity Boże, to kupiec ktory iedną tylko zysk ma, namyśli y naywiększe w tym staranie aby korrespondencyę z ludźmi krajami regularnie prowadzi wszle zakupie one, albo przesyłać do innego kraiu, albo w swoim własnym negocyowac, To mizerny Rzemieśnik ktory dzień y noc z potem czoła swego, pracą rąk swoich wyrabia, sobie kawałek chleba na uczciwe wyżywienie sobie y swoiey żyzney familii, To pracowity Rolnik z codziennym osłabieniem sił swoich ktore całe łoży na zbogacenie kraiu y Pana swego ana całkiez kolwiek wyżywienie liczney często gromady Potomstwa od ktorey cały ten tak ye wszystkie podatki publiczne z ochotą płaci przeszkadzają y Wierze y Prawom Oyczystym, a Dyssydent, ktory nie nikomu nie daiąc owszem od wszystkich biorąc, iak chciał rządzi całą Polską, Prawa by deptał, Stare dawne familie przyciskał, Urzędy wszystkie po Starostwach komorach salinach Ekonomiach należące się Prawem y sprawiedliwością Stanowi Szlacheckiemu wręcz Dyssydenckie poddawał. Ten mowię Dyssydent nieszkodził nic ani Wierze ani Oyczyźnie, a zaczym, bo ani szewc ani żaden Rzemieśnik tak jako żaden Mieszczanin Kupiec nie miał y mieć nie mogł, ani może szafunku łask Krolewskich w rękach swoich, a zatym każdy widziec może, że ci niby żelanci za Wiarę pod pretekstem oney kościoła krzywdy swoiego tylko szukali pożytku. Bogday by im Mieszczanie Rzemieśnicy Rolnicy Dyssydenci mogliby tak wie pozdawać Wakanse, iużby do tąd tyle osm albo dziesięc razy Ludzi miała Polska, ile ich dziś naliczy, iużbyśmy widzieli handlowniejsze przymioty Pola, a co większa liczniejsze Woyska y pewność obywateli w kraju.

Gdyż pozwolmy na to żebyśmy znaleźli sposob na zapłatę Woysku ktorego możemy mieć tak iak teraz nieludny kray 200000 bez zbytniego podatkowania owszem z lekkich bardzo y nikomu nie przykrzących Podatkow, iako się to oczywiście pokaże w Proiekcie Sposobu Podatkowania, pytam się zkądbyśmy tyle Ludzi wzięli bez ukrzywdzenia Kraiu, Krol Pruski nie pozwoli nam werbować w swoich Państwach bo on sam u nas Ludzi szuka, Carowa Moskiewska ani myśleć o tym aby kray swoy dość nieludny z Ludzi dla nas obnażała. Dom Austryacki nie dopuści nam pewno rekrutować tegoż samego od wszystkich Sąsiedzkich Potencyi spodziewać powinniśmy, więc ani Rekrutow w samey Polszcze szukać y brać by nam przyszło.

W tey Polszcze wraz z Litwą nie rachuię więcey nad osm Millionow Ludzi, między temi osmiu Millionami trzeba wytrącić przynaymniey dwa Milliony Żydow ktorzy się nie zdadzą na Żołnierzy, wytrącić całe Duchowieństwo tak Łacinskie iako y Greckie ritus, nie zostanie się iak szesc Millionow kilka kroć sto Tysięcy Ludzi, z tych według zwyczayney na całym świecie kalkulacyi wytrącić iescze trzeba połowę większą białey Płci, zostanie się dwa Milliony kilka kroć sto Tysięcy Ludzi, ktore kilka kroć sto Tysięcy Ludzi wytrącić się powinno na ułomnych chorych y do Żołnierki niesposobnych zostanie się dwa Milliony, z tych iescze trzeba odtrącić Starych y Dzieci, zostanie się Million, z ktorego chcąc Rekrutować trzebaby zabrać gwałtem piątą część Ludzi ~~aby~~ aby Woysko wynosiło 200000 Ludzi.

Daymyzto

Daymyżto żebyśmy tak kochali Dobro Publiczne żebyśmy dla umocnienia Oyczyzny y Siebie Samych oddali dobrowolnie tę Piątą część Ludzi, ktoraby nałych Żołnierzy robił y Kontrybucye składał, gdyby piątą część całego Gospodarstwa w Polszcze y Litwie upadła, byłoby podobno kto broni, ani miał czego y kogo. Podźmyż dali maiąc tak znaczne Woysko niedalibyśmy Sobie tak Sąsiednim Potencyom grać na Nosie. Ze przyzwyczaionę rozkazywać nam co chcą gnębić Kray Woy prowadzili y w nim z kilka kroć sto Tysięcy Ludzi Utracili, z kąd żeby nawoczas brać Rekrutow bez zupełnego zniszczenia Kraju. Obnażywszy bowiem z Ludzi Polskę musielibyśmy na ostatku zwinąć Woysko tak iakośmy go 1717 zwinęli. Tu Proszę uważyć tę Epokę że od zakazania Liberi Exercitij w Polszcze wraz moc ysiła upadały y upadać musiały. Napełnione odtąd zostały Miasteczka nasze na mieyscu kupcow y Rzemieśnikow niedoskonałemi Rolnikami y Żydami do niczego niesposobnemi. Pozostawała część Dobr Swieckich wręcz Duchownych, zdezolowane dotąd leżą wsi Zato że niemasz Katolikow, ktorzyby ie osiedli, a Dyssydenci nie poydą na nie bo im Prawa Nasze zakazały Boga Chwalić według obrządkuich Kościoła.

Żałuie tego do dnia dzisieyszego y nigdy odżałować niemoże Francya, że Hugenottow wypędziła, a myśmy Wiekami płakać powinni żeśmy ich nieprzyięli na ow czas kiedy chcieli osiedź Trzydzieści Mil pustey Ukrainy ktoreyśmy powiększey części Utracili, y tam wybudować Nam Trzydzieści Fortec, one swemi Ludźmi pod Kommendą Hetmańską opatrzyć, oprocz rownych z innemi Obywatelami Polskiemi kontrybucyi iszcze swoim kosztem Trzydzieści Tysięcy Woyska na obronę Rzpltey. Ci to są Hugonoci, ktorzy potym osiadszy w Prusiech y w Brandeburgii przez Fabryki y Manufaktury uczynili Krola Pruskiego tak mocnym że się teraz niedał kilka Potencyom, weźmy teraz z tego tak mądrego Monarchy przykład, iak on pozwolił Katolikom w Berlinie wspaniały wybudować Kościoł, y dał im wszelką Wolność sprawowania w nim Nabożeństwa, iedynie dlatego aby to Miasto Ludźmi napełnić.

Wspomniyżmy sobie na to za wmy Ukrainę utracili oto dlatego żeśmy z Schizmatykow oppymowali, Arędowie cali Cerkwie Żydom, ktorzy ie potym zamykali dokąd im się Chłop nie opłacił od Chrztu Slubu lub Pogrzebu.

Dotąd Szlachta wszystka y Mieszczanie bogaci przedaią Len a kupuią Płotno, przedaią Wełnę kupuią Sukno, Skory Żydzi zoy kupuią, a my też same Skorki wyprawne im Quadruplo od kupuiemy y wiele innych Materyałow ktore potym w innych Kraiach poprawione przez rożne Fabryki z niezmiernemi unkosztami nazad od kupuiemy, weźmy przykład o Francyi, ktora iuż pozwoleniu Kalwinskiemu Aleksandrowi Van Robers nazwanemu nadała, bardzo wielkie Przywileia względem Liberum Exercitium za to tylko że wprowadził Fabrykę Sukien, a zaczym niechcemy pozwolić Ludziom uczynić Kray Nasz y Ludnieyszym y bogatszym szczęśliwie dlatego że się inaczey modlą iak my.

Starostwo Spiskie nadwie części w Sobie, iedna nazywa się Dominium y Zamek ma w Sobie trzy Miasta [15] y wsi wielkich Druga Trzynaście Miast Węgierskich tak iak ią tam nazywaią od czasu iak in Dominio zniesiona Libertas Exercitij Dominium lubo daleko rozległeysze niezynało tylko 600 a naywięcey trzy uczynić może Węgierskie zaś Trzynaście Miast gdzie iest Liberum Exercitium przynoszą do Roku Starości Effective 13000 ₶ bo w Miastach y Wsiach Polskich nieruchome mało nie dwa Tysiące Ludzi a w Trzynastu Węgierskich Rachuią 40000 Ludzi

Ziarno

Tumi się kto spyta za co to gdzie są Dyssydenci tam y Miasta y Wsi Ludnieysze y bogatsze, przyczyna ludności iest że w ich Wierze ze znoszą Celibatum, Bogaców zaś są nayprzyczynieysze naystępuiące Pierwsza Że Dyssydenci niemaią tyle Swiąt które by im dorobku przeszkadzały Druga Że co Ociec zabito się Dzieciom dostanie gdyż u nich nie idą żadne Zapisy Legata y Wyderkaffy na duchowieństwo

Przy wyniesieniu na Katedrę Apostolską Oyca S. Hollandya ofiaruie Kardynałowi nowo obranemu Papieżowi 100000# aby pozwolił oprawiać kazać Katolikom a to dlaczego aby Anioł Stróż y Kościoła tudzież Oliwy nie upadał Hollendrom za Dyssydentom tak głęboka Polityka rodzi Miłe Refleksyą którzy wie czeli Sąsiedzi Nasi Niedaią Zelantom naszym Zapłaty aby nadopuszczali nigdy Liberum Exercitium którzy by zapewne z ich Kraiów przyiminiętych nieznośnemi prawie Podatkami przeprowadziło do nas wszystkich prawie Ludzi, którymi iest co naturze danie zawołności uszkodata który by ponieśli zutratą Ludzi przenosiłaby daleko większą szkodę którąby Hollenderzy mieli na Śledziach y Kościołach

Na ostatek to proszę uważyć że gdybyśmy mieli dziesięć razy tyle ludu ile go mamy to iest zamiast ośmiu osm dziesiąt Millionów Ludzi bylibyśmy y Sąsiadom straszni y sobie pożyteczni, bo Ludność Kraiu dziesięć razy tak wielka zaraz by nam Woysko podniosła y bez odmiany podatku nadziesięć razy tyle iak go teraz mamy a przez to bardziey byśmy byli poważani od Sąsiadów naszych, też Ludność w dziesięć osob większa przyczyniłaby każdemu dziesięć razy tyle Intraty, ile y teraz każdy ma a przez to bylibyśmy bogatszemi

Jest wielu takich którzy znaią całą Polskę, niech sobie kalkuluią gdzie tak drogo można przedać kawałek Ziemi iak w Prusiech, gdzie Ludno bo Libertas Exercitii

O Pomnożeniu Sił Naszych

Kto temu niewierzy, że nam pomnożenie sił potrzebne, niech sobie przeczyta całą Polską Historyą tam Obaczy zaczymy rozprzestrzeniali Granice nasze y dlaczegośmy tak wiele Prowincyi potracili a na ostatek patrzmy za cośmy dla Cudzey Woyny niedawno w kilku przeszłych Leciech tak wiele ucierpieli od Pruskich Austryackich Moskiewskich woysk z których ostatnie iszcze dotąd w Granicach naszych znayduią się, dlatego że Woysko iszcze by mało, ażeby się mogło oprzeć wchodzącemu lub przechodzącemu przez Granice Nasze Sąsiedzkiemu Woysku, trzeba nam tedy Sił y wszelkich Sił z kąd pomnożyć te siły pokaże to Proiekt o sposobie podatkowania teraz oto idzie iak

Imo Wielką Aukcyą Woyska uczynić
2do Jakiey Natury ma bydź to Woysko
3tio Kto nemi ma rządzić
4to Jak to Woysko ma bydź rozłożono czyli Lokowane

Co do liczby Woyska uważaiąc na przestronność Kraiu Naszego nie możemy mniey Woyska trzymać iak 200000

Co do natury Woyska Kray nas żadney prawie niemaiący Fortecy y mieyśc nawet mało w których by można zakładać magazyny więcey daleko potrzebuie Kawaleryi niż Infanteryi której dość gdy będzie trzecia część

Luboli zaś będzie sposob niemyślny na utrzymanie 200000 Woyska przecież uważaiąc na niedostatek tak Artyleryi do których y amunicye należeć powinny iako też y Fortec których na Granicach wcale niemamy wyiąwszy Kamieniec y S. Troycy mizerne Forteczki, dosyć będzie gdy będziemy mieli tak w Koronie iako y w Litwie 130000 Woyska niech tym czasem idzie na przysposobienie Artyleryi poprawę Fortec y rozbudowanie onych, po Granicach Co się tyczy rządu y Kommendy Woyska tym rządzić będą y kommenderować Hetmani Koronni w Koronie, Litewscy w Litwie tak iednak aby zawsze dependowali a Consilio Bellico które się niżey wypisze, żeby się z tego nie bawić tą Rzeczą zbyteczney

Hetmanow moy

Hetmanow mocy y potęgi zdawało by mi się dać pod Kommendę Hetmana W K 50000 ludzi w Litwie zaś niech by Hetman W Litt miał pod swoią Kommendą 12000 a Hetman Polny Litt drugie tyleż (i zaś wszyscy czterech Hetmani aby Independenter od siebie Woyskiem rządzili, żeby im nikt Ordynansow wydawać niemógł tylko Consilium Bellicum, Lecz Lokacya tegoż Woyska

Lecz Lokacya tegoż Woyska trzeba aby była 20000 w wielkiey Polszcze Inclusive z Prusami przy ktorym aby Hetman ieden zawsze w tey że Prowincyi mieszkał obwarować, w małey Polszcze także 20000 Woyska aby zawsze leżało, y ieden także z Hetmanow przy nich mieszkał, a w Litwie aby każdy Hetman miał pod swoią Kommendą 25000 Woyska,

Rzekło się wyżey że Hetmani powinni dependować a Consilio Bellico, teraz się tu podaie sposob uformowania tegoż Consilium

Mamy wiele Praw de incompatibilitate Żołnierskiey Służby cum Officiis et Dignitatibus Civilibus ktore Prawa należy się przywieść do Exekucyi, a gdy nastąpi Wysłużeni y pracowani Hetmani dla Wieku podeszłego y od poczynku każdemu miłego szukać będą Senatorskiey Godności, otoż zaraz będziemy mieli Capacissima Subjecta ex Senatorio Ordine, do wspomnionego Consilium do ktorego dość aby ieden był z każdey Prowincyi Senator; Mamy y mieć będziemy wielu zacnych y zasłużonych Officyerow in Equestri Ordine Zostaiących, tym dać Urzędy opatrzyć ich Chlebem Krolewskim, y posadzić ich in Consilio bellico, niech służą Oyczyźnie rozumiem y radą gdy wszelkiey ich macy niewystarczą albo dla słabości zdrowia, lub dla podeszłości Wieku lub dla iakiego w Woynie zyskanego Kalectwa, a tych przynaymniey trzeba aby każdy Prowincyi było po trzech, Głową zaś całey Wozenney rady, będzie Krol Jmc wszystko iednak Pluralitate Votorum mavie wnosy decydować. Tu się przypomni Fundacya na Inwalidow przy każdym Woysku koniecznie potrzebna, y na całym Swiecie oprocz u nas praktykowana.

O Sposobach Podatkowania

Dotąd niemogliśmy się zgodzić na podwyższeni Podatkow, na zmocnienie lub Naszych, albo lez się teraz zgodziemy na zmnieyszenie iednych a naznacze swnie drugich

Rodzaie Podatkow ktoryśmy dotąd zażywali, za zapłatę Woyska są te

Pogłowne
Kwarta
Hyberna

Pogłowne z samego Imienia iest Podatek nieprzyzwoity Wolnemu Narodowi przykry y nieznośny niektorym Woiewodztwom Ziemiom y Powiatom przeładowanym do Coequacyi nigdy przyyść niemogący Wiadomo bowiem każdemu Wiele Seymow było zerwanych na tamey Coequacyi, a zatym nay krotszy sposob znieść Podatek wcale ten tak przykry y tak szpetny w Wolnym Narodzie

Kwarta Jest to także Podatek cięzki y prawdziwie nieznośny gdyby był sprawiedliwie płacony w naydespotycznieyszych Panstwach, juz to iest bardzo cięzki podatek, kiedy Lud iest przymuszony płacić Dziesiąty Grosz z Intrat swoich, tego zas przykładu na Swiecie dotąd niebyło żeby gdzie czwartą część Intrat na podatek Publiczny oddawano, a zatym y ten by znieść należało.

Hyberna z tych trzech Podatkow zdaie się rzecz bydź nay sprawiedliwsza, lecz gdyby y ta iescze

potrzebna

potrzebna ieszcze była inaczey by włożyć należało, ale otym niżey będzie Mowa.

Zważywszy wspomnione Podatki trzeba otym myśleć aby inny Sposob płacenia Wynaleść Wszystkie y taki Sposob ktoryby nam Lit podwyższył a nie umnieyszył.

Ja cztery Sposoby Podatkowania Uznaię za Nayprędszy y Naydoskonalsze Naysłuszniejsze y rownaiące nayuboższego z nay bogatszym

Podatek Ultimæ Consumentiæ pod ktory podpada y Czopowe

Agraria Contributio alias Łanowe

Podymne

Cło Generalne

Podatek Ultimæ Consumentiæ mocney potrzebuie Explikacyi, a niżey przed co do Trunkow należy a co teraz pod Tytułem Czopowego y Szelężnego chodzi, trzeba Dystynkcyą czynić między Trunkami a Trunkami, Są Trunki ktore do Nas z Zagranic przychodzą, od tych ponieważ już każdy Cło płaci, kto kolwiek prowadzi je zdaie się rzecz niesłuszna z iednego Wołu dwie Skory zdeymować, a zatym nienależałoby się od żadnych Win według Sprawiedliwości wyciągać Czopowego wziąwszy iuż Cło na Rzpltą Krola.

Drugie Trunki są te ktore można nazwać Domowemi, iako to między Wiśniaki Maliniki Gorzałki proste y przepalane Piwa w Polszcze y Litwie robione od tych wszystkich Czopowego należy się Sprawiedliwie nemine excepto oddawać na Obronę Oyczyzny.

Dawne przysłowie, że wielu choć uboższych snadno iednego zbogacą, y naybogatszy ieden wszystkich zbogacić niepotrafi. Ten ci to Defekt był zawsze y dotąd iest w podatkowaniu. Naszym chcemy aby mało Ludzi wiele płacili, stąd pochodzi, że y ci ubodzy y Rzplta niebogata, Nieoglądaymy się na Stany y Kondycyi Ludzi, wszyscy iesteśmy tey Oyczyzny Dzieci wszyscy rowno w niey Dziedziczemy, każdy według Stanu swego Obronę od Prawa Spokoyność Życia, pewność Possessyi, przyłożmyż się wszyscy zarowno do Upewnienia sobie wszystkiego, niech płaci Krol y Senat tak Duchowny iako y Swiecki. Niech płaci Stan Duchowny Xięża, Opaci Mnichy Zakonnicy y Zakonnice, niech płaci Mieszczanin y Kmieć a wszystkim nam dobrze będzie y tak weźmy na przykład od Beczki Piwa ktorą przedaią po groszy uczyni to wielką summę ktorą tak dowodzę.

Rachuiemy w Polszcze Osm Millionow Ludzi a na każdego nadaię tylko kwartę Piwa, na dzień iednego na drugiego rachuię uczyni to na dzień 22222 Beczek, a od tey po groszu od każdey rachuiąc uczyni Samo Piwo Na Rok 8111030 fl Daymy wodki kwaterkę na każdego Człowieka codzien a rachuiąc od każdego Garca Grosz Uczyni to na Rok Złł Złł 6082090 Miodu zaś dwa proporcione z niego uczyni tylko Szostą Część uczyni to 1013820 fl Cowszystko iunctim złączywszy wynosi Na Rok fl 15206930

O ten ieden Podatek ktory Urzędnicy niepotrzebnie między sobie rozrywaią, a mało co z niego pożytku maią, coby mogł Importować Sprawiedliwie oddany ktory rozumiem że każdy zochotą odda Coż dopiero gdybyśmy przyłożyli na każdego tylo drugie Piwa to iest po dwie kwarty na dzień przyrosłoby 8111030 a na owczas uczyniłby ten Podatek fl 23312960 a Upewniam że ten Podatek nikomu nie będzie z nieprzykrzeniem Wybieranie zaś Podatku tego byłoby snadne, obrachować po Klasztorach Miastach y Wsiach Osoby, y włożyć na każdą z nich Półgarca Piwa kwaterkę wodki na dzień y dwa proporcione Wodki Szostą Część Miodu ktoren lubo Ludzie nie codzień piią, a tego też w iednym posiedzeniu wypiią więcey iak Dziesięć dni Gorzałki.

Niewspomniało się mi o Winie bo ten Trunek iako się wyżey rzekło pod Cło generalne podpadać niepowinien

Drugi

Drugi Sposob Podatkowania iest Agraria Contributio. przez ktory takze porownaią się wszystkie Stany, ten odzwymiaru całey Polski y W.X. Litt. dependować będzie, Trzeba zaś aby Dobra Tak Krolewskie jako tez y Duchowne ednakowo płaciły od Włoki naprzykład Chełmińskiey zł 1 ato y od Lasow y od wszelkiego niepozytkuiącego lub niepozytkowniego Gruntu, Jateraz tylko dla Ciekawości Czytelnika rachuię rozległość Polski y Litwy dany Naszemu Krolowi Historyey wszystkey długości 250 Mil szerokości 220 mil to rachuię przez Multyplikacyą Uczyni kwadratowych 55 Mil wkazdey mili rachuiąc Włok kwadratowych 500 Uczyni Włok kwadratowych 25 Millionow, niech ze moy rachunek ma wsobie omyłki 5 Millionow Zostanie się pewnych na kontrybucyą Publiczną 20 Millionow zł rachuiąc po złłd 1 od Włoki ktoz zochotą nieodda dobrowolnie tak lekkiey kontrybucyi

Trzeci Sposob podatkowania toiest Podymne Generalne jako to Dom kazdy wktorym się pali, sa wprawdzie takie Domy wktorych więcey po kilkadziesiąt Ludzi, iakie są Pałace Zamki Dwory Panskie, Klasztory Zakonnikow Zakonnic Mnichow y Mniszek są y Domy Kamienice po Miastach ale tez y są y takie wktorych ieden dwoch anaywięcey Czterech Więcey Ludzi Ja nakazdy Dom rachuię osmiu Ludzi, azatym Million Domow, zktorych od kazdego rachuię po złł 1 uczyni y ten Podatek zł 1000000

Czwarty Podatkowania Sposob iest Cło Generalne ktorego dotąd Polska nieznała, boto Cło ktore dotąd kupcy na sobie nosili, było bardziey zdzierstwem anizeli Podatkiem, y złego Przemycania Protekcye Libertacye y Million Inkonweniencyi krzywdzących Rzptą, To Cło Redukuymy nadwa Procentum od Towarow ktore wychodzą za Granice y przychodzą do Nas z Zagranicy, y weźmy tylko Połowę Ludzi ktorzy odnego zapłacą dwa złłt na Rok, toiest ze kazdy ztych Ludzi będzie potrzebował Towaru Cudzoziemskiego, za 100 złłt na Rok uczyni to osm Millionow, weźmy drugą połowę na Rok ze się wcale bez Towaru Cudzoziemskiego obeydzie, atylko Intra Regnum przedawać lub kupować a vendictoribus alias od przekupnikow, będzie y ze kazdy znich kupi lub przeda za 100 złłt do Roku to uczyni 4000000 na Rok, otoz iuz mamy z Cła Generalnego 12000000 ateraz ztak Cyzkey Impozycyi nie uczyni nam Skarb Koronny y Litt. tylko 600000

1mo Tu Notandum nay przod ze trzeba wszystkie Partykularne Cła Myta Komory y przykomorki Znieść

2do Zeby kazdy począwszy od Krola az do Mnicha nemine excepto. płacił.

Atak skomputowawszy te wszystkie podatki Uczynią

1mo	Czopowe - - - - - - - - -	zł 23312960.
2do	Agraria - - - - - -	zł 20000000.
3tio	Podymne - - - - - -	zł 1000000.
4to	Cło Generalne - - - - - -	zł 12000000.

Efficit Summa zł 56312960.

Exekucya Praw aby była Nieomylna

Weyrzawszy głęboko wpierwsze przyczyny Stanowienia Praw, snadno poznać można, ze te szczególnie tym koncem były postanowione na całym Swiecie aby Ubozszy niemogł być przyciśniony od bogatszego

od Bogatszego Słabszy od Mocnieyszego azatym można śmiele mowić że Prawa są postanowione nayskromienie mocnych y bogatych, u nas dotąd opak się dzieie, trzeba teraz tego poprawić, nie już przez Prawo bobyśmy widzieli, że też nie nieważy gdy wolno mocnym y możnym bez kary one przystępować mamy w prawdzie naznaczone Kary na przestępców Prawa. Coż potym kiedy te nieściągaią się tylko na Ubozszych y Słabszych Autorowie wszyscy Executionem Legis tak definiią Est vis quaedam externa coactiva. Gdzież tey mocy ze wnętrzney szukać, iuż nie w Prawie ale w Osobach utrzymuiących Prawo Mamy naypierwszego Stroża Praw Naszych Krola, moglibyśmy mu dać moc złożenia z Urzędow odebrania Krolewszczyzn przestępuiącym Prawa. Mamy Hetmanow niechby Woyskiem exekwowali Panas Legum na przestępcach Praw tocodomożnieyszych, co do słabszych są Urzędowie Ziemstwa Grody można im Injungere sub amissione officiorum ad Instantiam cujusvis in quocunque Subsellio byle intra Provinciam.

Zagęściły się teraz Bannicye między ktoremi a kondemnatami Prawie wszystkie Subsellia żadney nie czynią rożnicy a przecież są Prawa Nasze mocno opisały, y żeby się należało przyprowadzić ad Executionem, tak dalece aby bannik nie mogł się znaydować w Granicach, y żeby go zaraz łapano y sądzono Criminaliter, gdyby miał temu Contravenire, a za kondemnaty zaś ktore tylko powinny być sub poenis pecuniariis non bannitionis, niechay każdy płaci podług Statutu.

Cudzoziemcy aby nie byli in officiis ktore się Szlachcie należą

Mamy Praw wiele ktore zakazuią aby Cudzoziemcy nie byli in Officiis ktore się samey tylko Szlachcie należą, ale te konstytucye dotąd nigdy do skutku nieprzyszły radbym wiedział dlaczego, oto dlatego że my Szlachta na Sobie się nieznamy y więcey Panom nad Skazuiemy mieli się należy

Przyzwyczajony do przykładow ktore codzień mamy przed Oczyma iżemożności domowey referuię Zawsze nie oddytając bez potrzeby Czytelnika do dawnych dzieiow albo do zagranicznych Przykładow Odebrał J. O. Xiążę JMć Prymas Poczty P. Marszałkowi uczynił to arcy sprawiedliwie tym bardziey że ją oddał wręcz uniczym nieposzlakowanego Szlachcica P. Cudzoziemiec nikt się pod Protekcyą wziąć naganiaią postępek niektorzy Prymasowski aco większa iż sami ktorzy naganiali Ostoia że to Officium wręcz Cudzoziemca oddał Upewniam że y po Seymikach nie już P. Marszał ale Jego protektorowie znaydą Przyczynę y będą chcieli, aby ten Cudzoziemiec był przywrocony do Swego Officium iżeli się to temu JMci uda drugi Cudzoziemiec znaydzie dla siebie innych Protektorow, trzeci Dziesiąty y Setny innych, y tak iedni pozwolam Piotrowi z kondycyą aby też y Pawel mogł się tymże Sposobem przeciwko Prawom y Słuszności pozywić, y naostatku znowu Cudzoziemcy wszystkie Officia ozwaią y Szlachcie się przy nich nie pożywi Niemasz innego Sposobu pozbyć się tych Ich Mościow tylko ten ieden, dla nikogo dystynkcyi dla nikogo niemieć Konniwencyi, albo wszystko wymieść, albo całe Paskudztwo tak iak było zostawić, Ktoż nam teraz może zabronić przyprowadzić Prawo Stanowi Rycerskiemu tak pożyteczne, Kondescendencya iedna dla Panow, a czyż można tym lepiey życzyć iak sobie samym

Żaden dotąd Cudzoziemiec niewziął, Biskupstw Senatoryi Ministerium, Buław, Podskarbstw Starostw wielkich, boć są dla Panow napełnione Woytostwa Szołectwa Lemaństwa Wybraniectwa Poczty Cła Myta Komory Solne y Skarbowe y inne officia Cudzoziemcami boć

Sq rzeczy dla Szlachty Zostawione Poznaymyz się natym teraz iak Pańswie Z krzywdą Stanu ... ktore robią Sobie Imię za Granicą że są Protektorami Cudzoziemcow apotym nasz tego Kredytu za Granicą Zazywaią na ostatnią zgubę Stanu Rycerskiego podciąc cały Oyczyznę w Niebespieczeństwo Przyznam Się tu że mi Dziwne iest nasze zaslepienie y iakis ow zwyczay chodzi w Iarzmie nie Umalowanym Farbą Wolności, tak nas czyni nieczułemi że tylko temu się dziwuiemy co widziemy atego cięzaru ktory czuiemy zrzucić z Siebie nie chcemy. Odważmy się raz tylko bydź bez dependencyi zobaczemy czy Mocarze bez nas potrafią

Aby inszych Xięży Biskupi nie swięcili tylko Samę Szlachtę

Uważywszy terazniejszy Stan Rzpltey iak się z niey Szlachta zrodziła, aiak tey nieżmiernej liczbie iest Szczupły kawałek Chleba, niewiem iak się temu dziwować, że się czasem y szczególney ... cii domyśli wszystko małe y nie płatne, adotego y tam trudna droga dla Szlachcica, obaczyć ty ... ieden Regiment Gwardyi Koronney y porachowac w nim Officyerow Szlachtę y Cudzoziemcow Za... pewne ostatni przewyższy ich w liczbie. Tu mi kto powie Cudzoziemcy są daleko sposobnieysi dotey Służby, przyznam że są Godni Ludzie między Cudzoziemcami y tych się należy w Woysku dystyngwować, ale Znam między nimi takich ktorzy ledwo tyle co Polacy Służbę rozumieią a przecięż są preferowani nad nich.

Panowie mało Szlachty trzymaią y żadnego w edukacyi niedaią zerwać Legmik z listem lub ... plementer ciekać y stać przy Panu, kiedy przed Karty iego nie ... iest cale dzieło, y cała Służba Sekretarz Cudzoziemiec Bibliotekarz Kucharz podskarbi takiż Kommissarz nie Polak, Koniuszy zaś Francuz lub inszego Narodu, czegoż się tedy ma Młodź Polska przy Dworach uczyć, y do czego może bydź sposobna kiedy iey do niczego nie zażywaią

Jednaby rzecze drugi była dla nas Szlachty Stan Duchowny, ale y tam pytać się kto Opat, nie Szlachcic, kto Przeor, Cudzoziemiec, kto Proboszcz lub Pleban Krawcow do Pewnych Antoniewicz Minasiewicz ... Zbudowałem się Zostawszy Dziecię a w rodzie Kraszewskiego rownego każdemu Szlachcicowi ktoremu Mizerny Wykarz Wuy czyli Stryi iego na szkoły nakładał Cożby ten poczciwy Człek uczynił dla Imienia Szlacheckiego, gdyby był przynaymniey Przeorem adopieroż Opatem lecz się tego niech ... niespodziewa bo y tam Chłopi gorę wzięli

Ktoż tedy niewidzi że ich Swięcić niepotrzeba, gdzież to iakie Opactwo Probostwo lub Plebania fundował iaki Maciek Bartek Antek Iwan Fiedor lub Arcesy żadney wszystkie wolszczyzny y Litwy Fundacye są albo Xiążęce y Krolewskie albo Szlacheckie, a przecięż y ten kawałek Chleba nadany nad poparcie Imienia Szlacheckiego zradaią Cudzoziemcy, y nasi wlasni Chłopi, a rzecze ... Szlachcie dokuczeni.

Azatym należy się postanowić Prawo aby Biskupi inszych nie swięcili osob, tylko Szlachtę a zarazem prawo zakazujące otrzymać Szlachcie Opactwo Probostwo et Majora quaevis Beneficia, przywieść ad plenariam Executionem y poodbierać tym ktorzy ie dotąd przeciw Prawu trzymali y trzymaią.

Jak zabieżec temu aby nie Szlachta nie czynieli się Szlachtą

Pytanie

Pytany pewny Cudzoziemiec czego ci tak mało w Polszcze odpowiedział że Szlachty mało ato dlatego że y Chłopi z Szablą chodzą dobrze było cyszcze było żeby Chłopow Szlachcie do na samym noszeniu Szabel zawisło Lecz to gorzey że oni za prawie na wszystkich Urzędach Oyczyzny

Rozrodziłasię Szlachta bez końca zubożała tak mocno że juz żedni muszą orać siać gnoy wywozić co tak by cyszcze była naymnieysza, gdyż y za starych Rzymian Jurabat Populi: posito modo Consul aratro, Ale to gorzey równą rownym Służą a cieszcze do takich usług za Lokaiy Za Hayduków za Pachołków do chędożenia sukien y Butow Pańskich, y do chędożenia nawet Koni, y wyrzucania z pod nich gnoju, a ztąd idzie że często Parobek dobrze się zasługuiący Szlachcicowi bierze Corkę Jego y w posagu Jmię Szlachectwo Oyca żony swoiey ciak to cięzki abusus a dotąd nikt niemysłał ciak mu zabieć

Sposob temu zabieżenia może bydz wieloraki między inszemi rozumiałbym bydz te nayprędszemi do Exekucyi

Naypierwey aby każdy Szlachcic Metryki Dzieci swoich po wpisaniu ich w Xięgi kościelne oblatowali w tydzień anaydaley według Niedzieli oblatował w Grodzie własnym przy dwoch Szlachtach dobrze znajomych Grodowi na świadectwo

Powtore aby każdy Szlachcic ktory się przenosi z Prowincyi do Prowincyi lub z Wdztwa do Wdztwa pokazali Wdztwu swoią Genealogią Dokumentami Authentycznemu dowiedziana y też zaraz ablatował w Grodzie tegoż Wdztwa w ktorym się chce lokować.

Przypuszczenie Czwartego Stanu ad Consilia Publica.

Niechce ja przykładem wielu ktorzy przedemną w tey Materyi pisali podawać na przykład Naszey Rzptey Sposob rządzenia się innych Rzpltych, bo się nie zawsze może zgadzać kawałek całości iednego Rządu z całością drugiego, owszem Naturalnym w tey okoliczności poydą sposobem y porządkiem, a naypierwey spytam się ieżeli przy puszczeniu Czwartego Stanu do Rad publicznych byłoby ze szkodą lub pożytkiem Naszey Oyczyzny że ze szkodą bydz niemoże a pozytek wielki przynieść musi. bo coż zaszkodzi trzema osobom zdanie czwartey osoby, gdzie pluralitas idzie gdy te trzy Osoby iednego są zdania. Mamy trzy Stany Naszey Oyczyzny przypuśćmy Czwarty z Miast ale w tey proporcyi, aby ten Czwarty Stan był też y nayliczniejszy więcey nigdy nieprezentował in pluralitate tylko czwartą część wotuiących, a tak szkodzie nigdy niepotrafi Pożytki zaś te za sobą pociągnie.

1mo W Wielu Deliberacyach Commercyi y Ekonomicznych moze nas ten Czwarty Stan oswiecic

2do Jako Constatus będzie ich bardzey tykac o zraszenie Prerogatyw y Praw naszych iako to widziemy teraz w Miesciech Pruskich.

3tio Upadłe Domy Szlacheckie będą się mogły podwyzszac przez ozenienia.

4to Cirkulacya Pieniedzy będzie większa w kraju gdy będą musieli iezdzic na Seymy y inne Obrady Publiczne

5to Miasta w Gorę poydą kiedy y Szlachcic będzie sobie poważał Mieszczanina a ztąd upadnie wiele Krzywd y Violencyi ktore się dotąd dzieiaty. Tyrannia niektorych Starostow wezmie koniec nawet y Panowie Dziedzice lepiey swoich Mieszczan traktowac muszą.

Radbym iszcze zeby z każdego Powiatowego Miasta byli obrani Tribuni Plebis ktorzyby mogli dac Assystencyą Chłopstwu Dziedzicznemu przeciwko własnym ich Panom gdy od nich Krzywdę cierpią y zeby Pan Chłopu nie gwałtem brac niemogł, zdaie się to niejednemu rzecz przykra ale y nie sprawiedliwa lecz było czas pokazać iakbysmy mieli Dobra Dochodne y Ludźmi napełnione a Ludzmi ktorzyby nas kochali iak Oycow.

Notandum Że ten Czwarty Stan niepowinien należeć tylko do Materyi Ekonomicznych Rzpltey na przykład Commercyi Cett. Manufaktur Monopoliow, y tym podobnych z ktorychby zawsze mogł bydz znaleziony Fundusz do przyczynienia Intrat Publicznych.

Zniesienie ab ex Officio wszędzie

Jezeli moze bydz rzecz niesprawiedliwsza na swiecie iako cudzey rzeczy nie tylko pragnąc ale iey y zazywac.

Niktsię w Miastach nieprzykładał y nieprzykłada do murowania kamienic budowania Dworkow Domostw Stayni Wozownicc a przecięz Jchmosciowie zazywac chcemy. Wspomnijmy sobie nato iak nam markotno gdy Moskwa Prusacy lub Austryacy stoją chociaż iden w naszych Wsiach, a chociaz czesto się trafiło że zastanowisko zapłacili, a my nieuwazaiac nato, czego sam sobie nieżyczysz tego bliznemu nieczyń, darmo darmo bez naymnieyszey zapłaty mieszkac chcemy po Domach y Kamienicach kilka kilkanascie Niedziel, a czasem Rok, y kilka Lat, iak że się to zgodzic moze z dziesiątym Przykazaniem Boskim, a zatym należy się znieść ex Officio dopiero każdy obaczy iakie budynki w Miastach do Gory podnoszą y iak Stancye tanie będą. Ten

bowiem

bowiem co czwartą część daią na ex Officio wyciąga tylo z trzech Części Kamienicy coby wziął z całey, kto daie połowę Domostwa temu tyle trzeba zapłacić z połowy coby był wziął z całego, bo każdy naturalnie swoiey straty żeiga y chce ią sobie nadgrodzić.

Miasta nasze Włoscì Utrzymuią które im są bliżey wszystkich Miast tym namwięcey Intraty przynoszą My Obywatele tych Miast iak nieprzyiaciół Waszych traktuiemy wyciągaiąc od nich Quaterunkow tylko że pod Tytułem inszym

Actum in Castro Opocznensi Feria Quinta post Festa Solemnia Sacri Paschatis proximâ Anno Domini Millesimo Septingentesimo Quinquagesimo Nono.

Ad Officium et Acta praesentia Castren Capitanealia Opocznen personaliter veniens Illris Mgficus Joannes Comes in Konskie et Bialaczow à Małachowice Małachowski Supremus Regni Cancellarius Ostrołęcen Grodecen & Casneus, Eidem Officio obtulit manifestationem polonico Idiomate scriptam, manu ejusd Illmi Mgfici Supremi Regni Cancellarij subscriptam tenoris sequentis: Ja Jan Małachowski Kanclerz Wielki Koronny, stanąwszy przed Aktami Grodzkiemi Opoczynskiemi w krzywdzie bardziey publiczney niżeli swoiey, tę do Xiąg Grodu tego zanoszę skargę: Iż będąc tknięty manifestem a bardziey wizyą manifestu in Curia Regia Varsaviensi Feria Sexta ante Dominicam septuagesima proxima Anno Dni 1759nô przez Iasnie Wielmożnego JMci Pana Ierzego Mniszka Marszałka nadwornego Koronnego dla publiczney Informacyi podaię obiasnienie. A naypierwey nieprzywiczywszy do takowego stylu ktoryby więcey passyą niż interessow potrzebe mogł wytłomaczyć, iakom się wzwyczaił z wszelkim się uszanowaniem Godney Osoby JMPana Marszałka Nadwornego Koronnego wspoł ze mną Ministra Status, tak nie pożyczam znikąd słow grubych, ktorych u siebie nieznayduie. Zaniesiona Appellacya od Sądow zadwornych JKMci P.N. Miłościwego na sądy relacyalne Iahre JKM. P.N. Miłościwego przez JMPana Koreckiego Plenipotenta specialnego JMPana Marszałka Nadwornego Koronnego w sprawie między mną a JMPanem Jozefem Karwickim Regentem Kancellaryi Koronney, o Kobiłtną Włość w Woiewodztwie Kiiowskim leżącą. Ale ta Appellacya w Sądzie Konnotacyi godna nieprzyznana ponieważ Suprema Iudicia po całym świecie non admittunt, Co et in imperio y we Francyi y wszędzie się praktykuie, aby ukrzywdzeni znaleźli tandem satisfactionis modum przez finalną dalszey zwłoki niecierpiącą sędziego decyzyą. Znowu potym ad personalem comparitionem w Grodzie Warszawskim, iako się wyżey namieniło potwierdził Apellacyą JMPan Marszałek Nadworny Koronny. Zwyczayna to iest człowieka każdego passya, mieć niekontentowanie do tego, ktory nie daie Arbitri tey satysfakcyi ktorey sobie życzy. A zatym że Kondycya każdego Sędziego, iest podległa zawsze takiemu nieszczęsciu na swoiey doznawać osobie. każdy maiący z kim sprawę niemoże bydź sędzią Interessu swego, bo wrodzona każdego siebie miłość pokaże w cudzey sprawie defekta, a w swoiey własny zakryie. Zdawało się JMPanu Marszałkowi Nadwornemu Koronnemu że miał sprawiedliwą sprawę, Iam ią za sprawiedliwą nieuznał. Trzeba

było

było dogadzaiąc rządzy swoiey przyiąć pochlebstwo niektorych /: iwy
kły przy wszystkich Ministrach Assystencya :/ że idzie Appella-
cya od Sądow Zadwornych JKMci P. N. M. aby uniknąć exe-
kucyi tego Dekretu ktory niebył do gustu. Ale czyli Appellacya
od Sądow Zadwornych JKMci P. N. M. idzie do Sądow Rela-
cyinych, także JKMci P. N. M. à parte rei albo nie. y od-
daliwszy prywatnych interessow na stronę racyą czyli
publice convenit appellacya od Sądow Zadwornych JK.
M. P. N. M. do Relacyinych; gdyby y prawo niebyło tu
dopiero nad tym zastanowiłam się! Sądy wszelkie krolew-
skie ex origine sui były suprema subselia bo inszych niebyło
sprzykrzyła się Sądow subiekcya Krolom oddali ziem-
skich Dobr Sądy Trybunałom Koronnym kommissyom
Radomskim żołnierskie, marszałkom securitatis Sądy y
insze sprawy w Konstytucyi wyrażone y na te sądy trzeba
było konstytucyi że są suprema Iudicia bo stawały poźniey
crescente Republica. Sądy zas JKMci P. N. M. iako były
ab origine suprema, tak udzieliwszy spraw innym Sądom
niemogły podpadać interpretacyi że nie są suprema Iudicia,
iakżeby bowiem innym udzielały moc same Sey nie ma-
iąc ale kiedy potym od sądow Zadwornych JKM. probo-
wać zaczęli Appellacyi do Sądow Relacyinych, Krol
JMość Zygmunt Trzeci w dekrecie Relacyinym uznał
w sprawie między Zalinskim, Warszawskim a Łodzin-
skim Błonskim Starostami 1588smego roku że sąd
Zadworny y Relacyiny są to iedne sądy, y daley poźniey
szym wiekiem tenże Krol w sprawie Andrzeia Zaboktrzy-
ckiego Podwoiewodzego Łęczyckiego a Mikołaiem Zabo-
krzyckim Bratem za iedno subselium potwierdził y
deklarował et super appellantes karę naznaczył. Tenta-
tum potym było od Gdanszczanow w sprawie JMością
Xiędzem Biskupem na owczas Kuiawskim zanosząc
appellacyę na Seymowe Sądy ale zaraz 1595tego Ro-
ku zabiegł temu Dekret Seymowy nietylko kary super
appellantes ale dołożył his verbis że powaga Sądow Za-
dwornych JKMci P. N. M. rowno nie może in dubium voca-
ri, przez Appellacye iako Trybunałow ktore od krolow vim
et Authoritatem sumpserunt, Tandem że niektorzy pre-
cz starze dopuscili iuxta aliqua praejudicata Appellacyi
Zabiegł temu Jan Trzeci Krol Ordynacyą Sądow Zadwor-
nych Krolewskich 1683ciego roku Konstytucyą. Appro-
bowana taż ordynacya Sądow zadwornych JKMci P. N. M.
w ktorey te kładzie słowa że Sądy Zadworne ex origine
sui są suprema y od tąd nikt w aktach żadney od Pieczęta-
rzow nieznayduie Appellacyi iako Testimonium metri-
kantow Koronnych do metryki koronney per oblatam po-
dane swiadczy. Dekreta tak w sądach assesorskich iako y
Relacyinych promolgowane Krol JMość Jan Trzeci w tey
swoiey Ordynacyi stanowi bydz rem Iudicatam. Y przed tym
Krol JMość Zygmunt Trzeci w Dekrecie swoim Relacyinym

anni

anni 1591mi postępek appellacyi a re judicata sądow assesorskich prozekwowany zuchwałym bydz y karze podległym determinował. A wszakże według wszelkich w Europie Praw wszystkim Sędziom y Praktykom wiadomym nieinaczey możesz nazwać takowy Dekret zaraz po swoiey publikacyi Res judicata, tylko gdy in judicio promulgatur, albowiem w wszystkich Sądach Dekreta nie przez promulgacyą swoie nabywaią Vim rei Judicatæ lecz dopiero wtenczas gdy od nich strony żadney nie załorzą do wyższego Sądu Appellacyi. Tak Krol Kazimierz Wielki w statucie swoim 1368vi kwalifikował Dekreta niższych Sądow his in verbis Nos itaq. hujusmodi sententiam Judicio quæ non fuit aliqua provocatione suspensa declaramus transiisse in rem judicatam. Herburtus titulo Appellacye. Przeto hoc motivo kwalifikowanych Sądow Zadwornych Relacyinych y assesorskich Naywyższemi Sądami y ich Dekretow, Auctoritatem rei Judicatæ. Była nato osobliwsza Baczność wprzerzeczoney Ordynacyi że wniey zostawione Sądow to beneficium że jeżeliby contra rem Judicatam Sądow JKM. assesorskich manifestum documentum vel notonietas nova in Judicio non allegata adsit strony przymowić sy mogą y Pieczętarz wtakowym przypadku ma władzę poprawienia przeczytanego Dekretu, co żadnemu niższemu Sądowi nieiest y niemogła bydz pozwolona, bo ma nad sobą wyższy Sąd ktory go poprawić powinien, y strona iest w niższym sądzie przegraiąca ma wolną appellacyą do Naywyższego a takowa appellacya stronom gdy a re judicata supremi Judicii Regii w całey pomienioney ordynacyi nieiest pozwolona z tey przyczyny wolnie do Sądow illacye pozwolono. Naostatku y pacta conventa między stanami Rzeczypospolitey a Nayiaśnieyszym niewygasłey pamięci Augustem wtorym Sądow Zadwornych maię statum supremi Judicii prezentują. Ad extremum gdyby Sądowych dekretow Relacyinych y konstytucyi pro dignitate Sądow Zadwornych JKM. P. N. M. niebyło, a poszły per Appellationes sprawy do sądow Zadwornych Koronnych y Litewskich et per consequens y Referendarskich Oboyga Narodow do Relacyinych ; ponieważ ex ratione coæquationis Jurium cosy mowi o Koronie, to y W. Xstwu Litewskiemu służy. / Krolowie zas y Monarchowie o całości Państw sobie powierzonych myślący nie mogliby naturalnie tym Sądom zadosyć uczynić zalat kilka mnostwo spraw nierozsądzonych załamowałoby sprawiedliwości drogę y tak kto utrzymuie appellationem a Decretis Sądow Zadwornych JKM. P. N. M. znosi ie, kiedy exekucyi per viam appellationis przeszkadza y tam do tego Sądu zmierza w ktorym nigdy sy sprawy nie doczeka. Uskarżasy JMPan Marszałek

Nadworny

Koronny ze contra legem et Justitiam ferowany Dekret
ze contra legem Ledwo się przyznać nie muszę w Aktoracie
expulsionis, iz circuitiva sententia Actoratum Reindu
ctionis oddali tem unikaiąc rigoru prawa 1699ni
y innych przy ubespieczeniu własności kazdego; ale quo
ad Justitiam in Jure petitorio iuz z drogi sprawiedliwości
cale nie zszedłem. Otrzymał JMPan Marszałek Nad
worny Koronny Przywilej na Kohitną, iakoby po uło
dzonym Łowieckim ktory przywiley urodzonego
Łobieckiego sam przez się zniknął kiedy we dwa mie
siące po nim nastąpiła konstytucya 1590 naturę im
Dobr Ziemskich daiąc. Jakze tedy dobra ziemskie mogą
znowu za przywilejem iak dobra Krolewskie chodzić.
kiedy ze, konstytucya za ziemskie przyznała y są nato
exportowany przywiley za nie ważny uznałem. Zem ka
zał przywrocić JMPanu Karwickiemu Regentowi
Kancellaryi Koronney Dobra, ktory Originale Jur. non
produxit iako strona pretendowała. Uczy mnie Konsty
tucya 1661mi Anni Woiewodom Bracławskiemu Ki
iowskiemu y Wołyńskiemu służąca, według ktorey
dosyc pokazać ante Hostium possesionem albo ią y przez
swiadki dowieść ex ratione Hostilitatis subsecutæ y ta
konstytucya przy spalonych Actach, iako iest strożem
wszystkich substancyi Szlacheckich tak oddaliwszy
się niewiem kogobym zostawił in Possesione Dobr Szlachec
kich. Pretendowano tego abym na Seym odesłał te sprawe
circa apprehensionem Dobr Kohitny violentam JM.
Pana Marszałka Nadwornego Koronnego ale mnie
taz konstytucya 1661mi wyzey wspomniona od tego
odwiodła. Niemam Ja tey Imaginacyi aby JMPan
Marszałek Nadworny Koronny był appetyczny cu
dzey substancyi y owszę nigdy tey chciwości nie po
kazał. Ale czyli to przez Oeconoma Factum czyli iakim
innym sposobem iednakowo rzeczy się stała violento
modo Gdyby tedy takowe praejudicatum mogłem
zrobić, zaiazd bez prawny bez dania pozwu przyznać
a in jure petitorio odesłać na Seymowe sądy ktore
iak widziemy przy niedoyściu Seymow reasumowa
ne bydź niemogą była by ta usłana droga ad violen
tas Apprehensiones tym ktorzy są chciwi substancyi
y całość fortun szlacheckich byłaby nadwątlona
takowym sposobem. Dołozył y to JMPan Marsza
łek Nadworny koronny w Manifescie swoim ze
usurpative et incompetenter. ale gdyz Bog przywile
ie ad malam informationem exportowac z kassowa
ne iezeli nie w Sądach krolewskich Zadwornych
poniewaz Trybunałom non competit cognitio Privilegiorum

ktoz ma sądzić ieżeli nie Pieczętarz, kiedy dawnieyszych praw sama Ordynacya Sądów Zadwornych Konstytucye Anni 1683tii Approbowana kładzie pro Praeside ie- dnego z Pieczętarzow à iakże tedy usurpative et incom- petenter sądzić mogłem. Mogłbymsię uskarżać prze- ciwko JMPanu Kiemierze Susceptantowi Grodu War- szawskiego że przy ostrych Terminach przyiął JMPa- na Marszałka Nadwornego Koronnego widende Mani- festacyi y mogłbym w Trybunale urgere Penas in Pra- wie 1726ti Anni decretas, ale miarkuię substan- cyą Jego przy szczupłą iż nieprzyimuiąc takowey Ma- nifestacyi obawiał się utracić prowentu suscepty ktorey podobno zazardem siedzenia w wieży niechciał by stracić puszczam to mimo siebie życząc iednak dla innych nie tak dyskretnych iak Ta poprawy. Całego tedy tego Interessu publiczne uczyniwszy ob- iaśnienie przy oswiadczeniu nieustaiący mniey ku Maiestatowi wiernosci uciekam się do Krola y Pana Mego od ktorego iako wszystkie sądy moc y po- wagę biorą tak y ia przy namiestniczey od niego wlaney na mnie władzy sądow zadwornych bieg od- prawuiąc do Jego udaię się protekcyi. W Umartwie- niu zaś moim ktore z okazyi Sądów ponoszę szukam konsolacyi w Łaskawych sercach WM Panow y Braci Kleynotem szlacheckiego stanu zaszczyconych. Jeże- li zaś Sprawiedliwość Swięta wyciey ieszcze potrzebuie względu dla słabszych w intratach ktory prędzey upaść mogą przy szczupłości dochodow niezmnieyszą ażeby znoscią pilnowałem zawsze konstytucyi 1661mi Anni, stosuiącey się Przeswietnemu Woiewodztwom Kiiowskiemu Wołhynskiemu y Bracławskie- mu, ktora po spustoszeniu całego kraiu bez żadnych zostawiwszy obywatelow do Substancyi Dokumen- tow samą possessyą ubespieczyła ante Stachium do włosci Jamecznych każdemu prawo. ktore uchy- liwszy na stronę rzadko kto do swoiey trafiłby włas- ności, mam tedy zupełną ufnosć w Affektach WW MPanow y Braci że gdyby tego wyciągała potrzeba w pełnym dobroci ku mnie ich sercu szukać by- dę mogł ratunku ktore znayduię zawczasu stodze gorzkości

Jan Małachowski
Kanclerz W. K. mp

Ex Actis Castren Capitanealibus Opocznen extradit.

In parva Copia porrexit.

O Assessorach Sądow Zadwornych.

Kiedy się poczęli Assessorowie, od kogo y iak postanowieni, dokładnie wiedzieć nie można, ponieważ y tego samego wyraźnie wiedzieć nie można, kiedy Kanclerze sądzić powagą y imieniem Krolewskim zaczęli. Czemuż nam nie powinno być dziwno, że tych wiadomości ex antiquitate nie mamy, ponieważ y w nayrządnieyszych y nayciekawszych suarum antiquitatum Państwach, iako w Niemieckich nikt nie wie dokładnie Epoki y Originem siedmiu Elektorow, ani we Francyi swego Parlamentu, y iego dawnych Jurysdykcyi, chociaż w tych Krajach wielkich moc iest niezliczona Pisarzow.

Z dawnych tedy wiekow Kazimierza Wielkiego mamy taką postać Zadwornych Sądow, iaka iest A. 1346. fol. 6. Vol: 1. od tegoż Kazimierza opisana, Tytuł Prawa taki: de Judicibus Terræ cujuslibet ad Curiam Regis venturis. Prawo zaś temi słowy. Quia ex multiplicitate Judicum prout experientia nos edocuit, in Causis super eodem facto variæ et diversimodæ plerumque sententiæ proferebantur, ideo volentes certum numerum statuere Judicum, et occurrere varietati, prædicto statuimus, quod unus in Cracoviensi, et alter in Sandomiriensi, Terris Judices nostri habeantur. Itaque dum nos contigerit alicujus Terrarum earundem limites subintrare volumus, quod Judex et Subjudex Terræ intra cujus limites morabimur, in Curia nostra de Causis Judicare et cognoscere teneantur. Declarantes potestatem eorundem Judicum, quod deinceps in cujuslibet causis magnis etiam Hæreditarijs, Terminos ultra tres Septimanas non possint, nec valeant assignare, sed cum quæstio fuerit hæreditaria, Judex vel Subjudex eandem quæstionem teneatur nobis referre, cujus cognitionem in nostra Baronumque nostrorum præsentia, volumus et decernimus pertractari: Et si aliquo impedimento fuerimus præpediti, tunc sex vel ad minus quatuor Baronibus per nos Judici vel Subjudici adjungendis, ipse Judex cum Subjudice una cum dictis Baronibus ad eandem quæstionem seu Causam hæreditariam definiendi et cognoscendi, habeant plenam facultatem.

Dlatego to się Prawo słowo w słowo wypisało, że w nim z nayday nieyszych Praw, ktore nam pozostały, widać dobrze obraz y model pierwszych naydawnieyszych Sądow Zadwornych: nie pytaiąc się prożnie iak przed tym Prawem 1346 Sądy Zadworne odprawowane były.

Widać z tego Prawa oczywiście 1mo że y o dziedzictwa sprawy Causæ Hæreditariæ natenczas do Sądow Zadwornych należały, dopiero z inne spraw rodzaie co poty na rożne Sądy podzielono.

Widać 2do z tego Prawa, że naznaczeni byli Sędziowie y Podsędkowie Krakowscy y Sandomirscy, co potym y do innych Władztw rozciągniono, ktorzy u Dworu mnieysze sprawy przy boku Krolewskim sami sądzić byli powinni. Większe zaś sprawy albo przy Krolu, y przytomności Krola, albo z Baronami sztermią, albo szcześcią od Krola na to naznaczonemi, ktorzy to Baronowie bez wątpienia pierwsi Assessorowie Sądow Zadwornych byli, y z niemi Sędziowie y Podsędkowie sprawy sądzili, y dekretowali. Ten się tedy pierwszy wydaie początek Assessorow Sądow Zadwornych

z Baronow albo Senatorow, y wielszych Urzędnikow złożonych. Toć oczywista rzecz
iest że zdawna Assessorowie od Krola przydani definiowania każdey Sprawy
naywiększey mieli moc zupełną z Sędzią y Podsędkiem, y to czynieli Imieniem
y powagą Krolewską. Widząc potrzecie że dawnieysi są Prezy-
denci w Sądach Zadwornych Sędziowie y Podsędkowie Ziem, niżeli Kanclerze, kto-
rym Sędziom y Podsędkom Ziemskim Zadworne Sądy sądzącym Krol przydał Ba-
ronow to iest Senatorow za Assessorow. Ci zaś Sędziowie y Podsędkowie poki takie
Zadworne Sądy sądzieli, zwali się Judices Terrarum Generales, y były to Urzędy wie-
ce szacowne. Ale podczas albo po czasie Zygmunta I. ci Judices Generales ustali, ponie-
waż już o nich więcey zmianki nie masz nigdzie, Zygmunt zaś II. August pierwszy
raz Roku 1560. w Piotrkowie w Zadwornych Sądach Kanclerzow mianuie y tym Prawem sta-
tuit: Causas Theutonicas Referendarij quoq audient, quas cum Cancellario Regni Regi
referent. Prawo temi słowy: Quia in Judicijs Theuthonicalibus multas causas nobilitas
habere solet, cum ergo tales causae obvenient, tum eas cum Consiliarijs, qui circa nos tunc Prae-
tes fuerint judicabimus atque absolvemus. Cancellariae verò officiales cum Referendarijs
audient eas et partibus praesentibus nobis referent.
Z tego Prawa znać że Kanclerz y Podkanclerzy Cancellariae Officiales za owych Sędziow
po Woiewództwach Generalnych mieysce zastąpieli; y Referendarze z niemi (ile że więcey
się rzekło:) w Zadwornych Sądach, poty o Sędziach y Podsędkach wzmianki nie masz.
Ale co iescze do naszey o Assessorach materyi w tym dopiero opisanym Prawie ob-
serwować należy, iest to; że w takowych Zadwornych Sądach Krol obiecuie z przytom-
nemi u boku Konsyliarzami sądzić, cum Consiliarijs qui circa nos tunc praesentes fue-
rint judicabimus. Przytomnych więc u Boku swego Senatorow za Assessorow na-
turalnych przybiera, a Kanclerzow y Referendarzow tylko do relacyi uczynienia
na ten czas Krolowie zażywali: Cancellarij tum Referendarii audient eas causas
et partibus praesentibus nobis referent. Powoli do Kanclerzow Prezydencya Sądow
Zadwornych zamiast Judicum Generalium przeniosła się, ktorzy iuż y pod Zy-
gmuntem Augustem musieli tym Sądom prezydować, kiedy Heindenszteyn
pag 60. swiadczy, że po Elekcyi Henryka Krola, Senatorowie naradzieli się, y sta-
nowieli, aby Sądy Kanclerzow w Pałacu Krolewskim lub na Ratuszu odprawowały
się, za Konsensem obudwuch Pieczętarzow, aby przez Referendarzow y innych Asse-
sorow y przytomni Assessorowie na tych Sądach mieysce mieli, aby gdy się Asses-
sorowie niezgodzą, sprawa cała do Krola doniesiona była. To Lengnich z Heindensztei-
usza wypisuie.
Z kąd się pokazuie że Kanclerze iuż na ten czas Sądom Zadwornym prezy-
dowali, że Referendarzow y innych Assessorow mieli, że Assessorowie Sentencye
iak Sędziowie dawali, ponieważ Senatorowie stanowili, aby kiedy Assessorowie
się niezgodzą, do Krola Sprawa poszła. Toć ci Assessorowie musieli na ten czas dawać
ważne Sentencye, bo gdyby tak było żeby Kanclerz sam decydował, iak teraz, ieśli
toby niezgodnych Sentencyi Assessorow niepowinien był uważać, ani dla ich
niezgody sprawa do Krola niebyłaby odesłana. A przynaymniey to znać z tego
Heinden steiniusza swiadectwa, że iuż na ten czas na to Senatorowie dzarliali,
żeby Kanclerz sam przy niezgodnych Assessorow sentencyach miał Dekret fer-
wać, ale że takie sprawy gdzie przeciwne Assessorow zachodziły sentencye, po-
winne były bydź do Krola odesłane. Toć Assessorow sentencye na ten czas według
zdania Senatorow niepowinny były bydź daremne y próżne.
Praw zaś lubo takich nie masz, ktoreby wyraźnemi słowami wagę Assessorskim
Sentencyom dawały, kiedy iednak Prawa opisuią, że Krol w Zadwornych Sądach ma juxta
pluralitatem decydować, co wyraźnie y ostatnie Pacta conventa Krolom opisuią. De-
creta per pluralitatem votorum Senatorow conscribi mandavimus, toć oczywista rzecz
iest, że Ass

fuit aliqua provocatione suspensa declaramus transivisse in rem judicatam. Kerburtus titulo appellacyi przeto hoc motivo kwalifikowanych Sądow Zadwornych Relacyinych y Assessorskich naywyższemi Sądami y Ich Dekretow słusznie rei judicatae była nato osobliwsza ważność przerzeczoney Ordynacyi że u niey zostawiono Sądom to Beneficium, że ieżeliby contra rem judicatam Sądow JKMci Assessorskich manifestum documentum notarietas nova in Judicio non allegato adsit, strony przymowic się mogą. Sieczentarz w takowym przypadku ma władzę poprawienia promulgatam rem judicatam. Takowa władza poprawienia przeczytanego Dekretu żadnemu niższemu Sądowi nie iest, y nie mogła bydź pozwolona, bo ma nad sobą wyższy Sąd ktory go poprawić powinien y strona też w niższym Sądzie przegraiąca ma wolną appellacyą do naywyższego. A takowa appellacya stronom gdy a re judicata Supremi Judicii Regii w całey Ordynacyi pomienioney nie iest pozwolona, żeby przyczyny wolne są do Sądow illacyi, pozwolono na ostatku y pacta conventa między stanami Rzpłtey a Nayiaśnieyszym niewygasłey pamięci Augustem Wtorym Sądow Zadwornych maiestatem Supremi Judicii prezentuie. Adextremum gdyby Seymowych Dekretow Relacyinych y Konstytucyi pro dignitate Sądow Zadwornych JKMci S. N. miłtto nie było a poszły per appellationes sprawy do Sądow Zadwornych Koronnych y Litewskich et per consequens Referendarskich Oboyga narodow do Relacyinych /: poniewaz ex ratione coequationis Jurium co się mowi o Koronie to y w Wielkim Xięstwie Litewskim służy:/ Krolowie zaś y Monarchowie o całości Panstw sobie powierzonych myśląc nie mogliby naturalnie tym Sądom zadosyć czynić za tak wielką mnostwo spraw nierozsądzonych zatamowałoby sprawiedliwości drogę, y tak kto utrzymuie appellationem Sądow Zadwornych JK. Mci S. N. miłtto znosi ią, kiedy Exekucyi per vim appellationis y tam do tego Sądu zmierza, w ktorym nigdy się sprawy nie doszcha. Uskarża się JmPan Marszałek nadworny koronny że contra Legem et Justitiam ferowany Dekret, że contra Legem tedwo się przyznać nie musze w Alteracie Expulsionis iż circuitiva Sententia Actoratum Inductionis oddała, ten uniknąc rygoru prawa 1699. y innych przy ubezpieczeniu wolności każdego, ale quo ad Justitiam in Jure petitorio już z drogi sprawiedliwości cale nie szedłem. Otrzymał JmPan Marszałek nadworny Koronny Przywiley na Kolitnią iakoby po Urodzonym Łowczskim, ktory Przywiley urodzonego Łowczskiego sam przez się znikinął, kiedy we dwa miesiące po nim nastąpiła Konstytucya 1590. naturę im Dobr Ziemskich daiąc, iakże tedy Dobra Ziemskie mogą znowu za Przywileiem iak Dobra Krolewskie chodzić, kiedy ią Konstytucya za Ziemskie przyznała, y Ja nato exportowany Przywiley za nie ważny uznałem, tem kazał przywrocic JmPanu Karwickiemu Regentowi

Kancella.

Kancellaryi Koronney. Dobra ktory Jus Originale non produxit, Jako strona
pretendowała, uczy mię Konstytucya 1661mi Anni Woiewodztwom Bra-
cławskiemu, Kijowskiemu, y Wołynskiemu służąca, według ktorey dosyc
mi pokazac ante Hostilicam Possessionem, albo y przez swiadki dowiesc,
ex ratione hostilitatis subsecutæ, y ta Konstytucya przy wspolnych
Aktach iako iest Strożem wszystkich Substancyi Szlacheckich, tak
oddawszy Ją niewiem Kogobym zostawił in Possessione firma, Dobr
Szlacheckich. Pretendowano tego abym na Seym odesłał tę sprawę
circa apprehensionem Dobr Kolitki violentam Jmci Pana Marszał-
ka nadwornego Koronnego, ale mnie taż Konstytucya 1661mi wyżey
wspomniona od tego odwiodła; niemam Ja tey imaginacyi aby JmPan
Marszałek Nadworny Koronny był appetyczny cudzey Substancyi,
y owszem nigdy tey chciwosci niepokazał, ale czyli to przez Ekonoma
factum, czyli innym iakim sposobem, jednakowo się rzecz stała violento modo,
gdyby tedy takowe praejudicatum mogłem zrobic zaiazd bez prawny bez
dania pozwu przyznac, a in Jure petitorio odesłac na Seymowe Sądy,
ktore iak widziemy przy niedoysciu Seymow reassumowane bydz
nie mogą, byłaby to własna droga ad violentas apprehensiones tym
ktorzy są chciwi Substancyi, y całość Fortun Szlacheckich byłaby
nadwątlona takowym sposobem. Dołożył y to JmPan Marszałek
Nadworny Koronny w Manifescie swoim, że usurpativè et incompe-
tenter, ale gdzie będą Przywileie ad malam informationem expartowane
Kassowane, ieżeli nie w Sądach Krolewskich Zadwornych, ponieważ
Trybunałom non competit cognitio Privilegiorum, Ktoż ma sądzic, ie-
żeli nie Referendarz, ktory okrom dawnieyszych Praw sama Ordynacya
Sądow Zadwornych Anni 1683tii approbowana, kładzie pro Praeside
iednego z Referendarzow, a iakże tedy usurpative et incompetenter sądzic
mogłem, mogłbym się uskarżyc przeciwko Jmci Panu Niemierze Su-
sceptantowi Grodu Warszawskiego że przy ostrych terminach przy-
iął Jmci Pana Marszałka Nadwornego Koronnego Widendę Mani-
festacyi, y mogłbym w Trybunale urgere poenas w Prawie 1726to
Anni Decretas, ale miarkując Substancyą Jego przyszczupłą, y ie
nieprzyimuiąc takowey Manifestacyi obawiał się utracic Prowentu
Suscepti, ktory podobno y z azardem siedzenia Wieży niechciałby utra-
cic. Puszczam to mimo siebie życząc iednak dla innych nietak Dys-
krych iak Ja poprawy. Całego tedy Interessu tego publiczne uczyniwszy
obiasnienie przy oswiadczeniu nieustaiącey moiey ku Majestatowi Wier-
nosci. Uciekam się do Krola y Pana mego, od Ktorego iako wszystkie Sądy
moc y powagę biorą, tak y Ja przy namienioney od niego własney na-

mnie

kmie władzy Sądów Zadwornych bieg odprawuiąc do JExo udaię się Protekcyi; W umartwieniu zaś moim ktore z okazyi Sądów ponoszę szukam Konsolacyi w łaskawych sercach WWMMPanow y Braci Kleynotem Szlacheckiego Stanu zaszczyconych, ieżeli zaś sprawiedliwość Święta więcey ieszcze potrzebuie względu dla słabszych w Intratach, ktorzy prędzey upaść mogą przy szczupłości dochodów nie zmnieysza ostrożnością piłnowałem zawsze Konstytucyi Anni 1661mi służący Prześwietnym Wdztwom Kijowskiemu, Wołyńskiemu, y Bracławskiemu, ktora po spustoszeniu całego Kraju bez żadnych zostawiwszy Obywatelow do Substancyi Dokumentow Samą Possessyą ubespieczyła, ante Notitiam do Włości tameczznych Prawa ktore uchyliwszy na stronę rzadko kto do swoi trafiłby własności, mam tedy zupełną ufność w Affektach WWMMPanow y Braci że gdyby tego wyciągała potrzeba w pełnym dobroci Ich mnie Ich Sercu szukać będę mogł ratunku, y tym wszelkie u siebie ktore znayduię słodkości.

Jan Małachowski Kanclerz Wielki Koronny manu propria

In parata Copia porrexit.

Actum in Curia Regia Varsaviensi Feria 2da post Dcam misericordiae proxima Anno Dni 1759no.

Ja Jerzy Mniszek Marszałek Nadworny Koronny, nie tylko na fundamencie Wizyi manifestu przezemnie Feria 6ta post Dcam Septuagesimae przed Aktami niniejszymi zapisaney, lecz ieszcze dowiedziawszy się o manifeście przez JW. JmPana na Konskich y Białaczowie z Małachowic Małachowskiego Kanclerza W. Koronnego w Grodzie Opoczyńskim Feria 2ta post Festa Solennia Sacri Paschatis proxima uczynionym, ten dla ucalenia Fortuny y Honoru mego publiczny zanoszę manifest y remanifest. A ponieważ Dekret Sądów Assessorskich w osm niedziel po Ferowaniu y publikacyi swoiey sposobem niżey opisanym zdziwiony, tudziesz wspomniony Opoczyński manifest Apologium y Obronę Sprawy WJmPana Karwickiego Regenta Kancellaryi Koronney, zemną miancy, w sobie zawieraią, y z teyże Sprawy JW. JmPan Kanclerz Koronny publiczną iakąś zakłada Krzywdę. Więc nayprzod dla usprawiedliwienia moiego krotko y prawdziwie ten wykładam Interess, protestuiąc się iż w tym całym manifeście moim nikogo wszczegulności urazić nie szukam, chyba komuby prawda urazą by się zdała. Dobra

Rolitnia

Rokitnia nazwane we Województwie Kijowskim leżące w Roku 1590. Dnia 10 Februarij za Przywilejem nayiaśnieyszego Króla Zygmunta Trzeciego dane za Prawem dożywotnim Piotrowi Łowczeckiemu, te-go 7 Roku Konstytucya Dnia 10 Aprilis ustanowiona, pozwala Krolowi dać na Dziedzictwo według woli y zdania Jego Manastyra Czerchezymerowski nad Dnieprem Barnozpoli y Siedliczem Iwankowskim, Horodyszcze Włodareckie y Siedliszcze z Wołożki nad Rzeką Rossay Rokitnią nad tąż Rzeką y Rokitnią leżącą, na dwa pierwsze znayduią się, mocą teyże Konstytucyi nadane Przywileie na Rokitnią /: oprocz wspomnionego dożywotniego Przywileiu :/ nie tylko się nie znayduie ani in Originali, ani in Oblata, ale y żadna zmianka Jego w żadnym Autentycznym Papierze, lubo w pięć lat po teyże Konstytucyi Process o pomienione Dobra w Ziemstwie y Grodzie Kijowskim w Trybunale Koronnym zaczęty był widziany. Xiążę Janusz Ostrogski Starosta na ten czas Białocerkiewski a pierwszy Ordynacyi Ostrogskiey Fundator, otrzymał Dekret w Trybunale Lubelskim Anno 1595. Xiążęty Wisniowieckiemi, ktory Dekret nakazuie Xiążętom Wisniowieckim, ażeby Dobra Rokitnia od zmarłego przed dwiema laty Brata Ich kupione Xiążęciu Ostrogskiemu rezygnowali w Roku 1621. Suryna Podsędek Kijowski pozywa tegoż Xiążęcia Ostrogskiego o expulsyą z teyże Rokitni y innych Dobr iakoby dawno swoich Dziedzicznych do Sądu Ziemskiego Kijowskiego, y tam Xiążę Ostrogski po Konstytucyi siodmiu, po Dekrecie Lubelskim, we dwie lecie nie broni w Sądzie swieżo nabytym Dziedzictwem swoim, lecz tylko Possessyą uprzywileiowaną iako Starosta Białocerkiewski y na fundamencie Konstytucyi Anni 1588. de Bonis nulliter receptis napisaney prosi o Remissę na Seym, y onę utrzymuie, przeciwko temu Dekretowi Surynowie w Trybunale otrzymali Kondemnatę na Xiążęciu Ostrogskim ktorey przecie przez moc utrzymuiąc się w Possessyi Rokitni, onę potym w Tranzakcyach domowych y innych Dziedziczną niesłusznie nazywał, y w Possessyą Sukcessorom podał, do Ordynacyi iednak iako niepewnego Prawa Dobr nie przyłączył, successu temporis Starostowie Białocerkiewscy mocą Przywileiow swoich trzymali Rokitnią y Sukcessorowie Surynow pozywali Ich o nią, y tak w Grodzie Kijowskim Roku 1726. sprawa Ich z JWżnym Jabłonowskim Woiewodą Ruskim, Starostą Białocerkiewskim o tęż Rokitnią sądzona, odesłana na Seym, y wpis tamże znayduie się, Sukcessorowie Xiążąt Ostrogskich milczeli, dopiero W. JmP. Karwicki Regent Kancellaryi Koronny pod czas Funkcyi swoiey Deputackiey y Marszałkowskiey w Trybunale Koronnym otrzymał pod Imieniem Krewnego swoiego JmPana Dunina Brzezinskiego Donacyą teyże Rokitni, od J.O. Xiążęcia Jmci Janusza

Sanguszka

Sanguszka Marszałka nadwornego Litewskiego, y pod swoią Łaską, kiłka Kondy=
nat w Imieniu tegoż Jmc. Brzezinskiego otrzymawszy, na ś.p. JW. Jmć Panu
Jabłonowskim Woiewodzic Ruskim, Starościc Białocerkiewskim, y za uczy=
nioną od post tnim Komplanacyą, a potym za Rezygnacyą od pomienionego
Jmć Pana Dunina Brzezinskiego na siebie zrobioną, wszedł w Possessyą
teyże Kolitni po śmierci ś.p. JW. Jabłonowskiego Wdy. Ruskiego, maiąc
sobie z Łaski nayiaśnieyszego Króla Jmci P. N. Miłł. oddane Starostwo
Białocerkiewskie stante Administratione rozszarpnione y rozerwane
przez sposoby Pokoju Onę windykowałem. z Jmcią Pm. zaś Karwickim
Regentem Kancellaryi Koronney, zgody lubo y przez sposoby od niego
samego podane traktowaney załonczyć niemogąc, przeyrzawszy się, iż
Kolitnia od Roku 1590 Wolnym Piotrowi Łowczeckiemu chodziła nadanym
Prawem, na też Kolitnią osobny Przywiley z Łaski nayiaśnieyszego Pana
otrzymawszy, z wiadomości Prawa, iż żaden Starosta, ani Donataryusz
Królewski sam tylko dożywotnie maiący Prawo, dla niczego przez Kompla=
nacyę Awulsów nie może czynić, ani w uczynionych dłużey nad siebie
pozwoloną, fundowac Possessyi, tudzież zapatrzywszy się, iż Konstytucya
1590 probabiliter exclusyi, co do Kolitni niemiała, z Surynami zaś za
aktualną y nie na Sądach Seymowych z Starostami była litis pendentia,
mocą Przywileiu mego poszedłem do Kolitni y Onę, bez Wiolencyi w swoie
odebrałem Dzierżenie. Jmci Panu Karwickiemu zaś Regentowi Kancellaryi
koronney, od którego do Assessorskich Sądów pozwany byłem, po tentowanych
kilkokrotnie przez rożne godne Osoby zgodach, y zawsze zerwanych, Man=
dat na Seym ad Actualem litis pendentiam tamże z Surynami, iako nowemu
vigore Jurium praetensorum do Kolitni Konkurrentowi wydałem, w tey tedy
Sprawie przypadłey w Assessoryi Koronney, na pierwszym Terminie Senten=
cyą dilationis, ad monimenta iako do raki Jch niemaiąc odebrałem, na ostatnim
zaś Terminie kiedy Jmć Pan Regent z racyi żadaney mi Expulsyi Reindukcyą
mi zyskać usiłował, takowa wniesiona akcya Jego za nie maiąca mieysca
Dekretem osądzona. W dalszey zaś Jndukcie kiedy obstante cognitione Constitu=
tionis 1590. et ejus executiones tum Decreti między Surynami ante eundem
per Regem Haeredem, to iest per Serenissimum Sigismundum Augustum
Anno 1553 lati, tum Privilegiorum super advitalitatem eorundem Bonorum
collatorum, actualiq. litis pendentia oto na Seymie dotąd taż Sprawa per
Judicia Terrestre et Castrense Kijoviense odesłana była ac defectu Juris
radicalis, którego ani Juris Dator, in primo Capite Jmć Pana Regenta nigdy
nie pokazał, ani on pokazać niemogł, Remissę na Seym iako do Forum
Competens Patronowie moi, è converso zaś Jmci Pana Regenta, ad invenien=
dum

Dum Forum Konkludowali, negotium zas z mojey strony y słowem iustyfikowane niebyło, y Przywiley Tysławicami od Nayiaśnieyszego Krola JMci dany y wspomniony niebył, ale pure in Assessorio Remissionis Causae wstęp był nakazany. Po dziesięciodniowey deliberacyi Dekret był publikowany Remissionis, Tey sprawy do Trybunału Koronnego Lubelskiego z przydatkiem nie tylko przeciwnym Sentencyi iescze nie oschłey in Accessorio praetenso Expulsionis ferowany, ale o co y Kontrowersyi stron niebyło, azeby Dobra Kolitnia y Olszanice, ktora ostatnie o nie Konstytucya 1590. ani w Dekret injunctae Resignationis 1595. niewchodzi oddac w Possessyą JMci Panu Regentowi ad decisionem Causae una cum praestando calculo ab actu moiey Possessyi nakazano. Od tey tedy przeciwney sobie w iednym Dekrecie y ultra illationes Partium publikowaney Sentencyi, kiedy Plenipotent moy JMć Pan Kossecki Starosta Morozowicki Prawem y wyznaniem Nayiaśnieyszych Krolow naszych y ustawicznemi przykładami /: iako się niżey wspomina :/ pozwoloną od Sądow Assessorskich do Relacyinych własnych JKMci założył appellacyą; Sąd Assessorski czyraczey iako z Opoczynskiego manifestu doczytuię się, Sam JW JmćPan Kanclerz tym sprawiedliwym w krzywdzie moiey Krolikiem urażony nie tylko appellacyą tę pro in connotabili deklarował, ale ieszcze na same tylko publiczne crimina kary wskazanym w Prawie sposobem Instygatorowi Koronnemu lub komu innemu z powagi Sądow Krolewskich czynic chcącemu przeciwko Plenipotentowi moiemu o oswiadczenie teyże appellacyi Salvam actionem zostawił, y potym Dekretu tego aperta Izba czytanego przez dziesięć dni deliberacyi formowanego, przez osm niedziel na ustawiczne z Prawa zachodzące Rekwizycye moie wydawac zakazał, tak żem ledwie Essencyalia tegoż Dekretu od JMci Pana Pisarza Dekretowego /: ktorych iednak podpisac niechciał :/ wymogł, y dopiero die 8va Aprilis w osm niedziel po Publikowanym tymże Dekrecie bez wezwania przytomnych, przy tym na sprawie JchMciPanow Assessorow, po intymowaney w Sądzie przez Plenipotenta potwierdzoney w Grodzie przezemnie appellacyi, na illacyą samego JMci Pana Regenta Kancellaryi Koronney bez przytomnosci y ostrzeżenia drugiey strony, ktora w osm niedziel po przeczytanym y appellowanym Dekrecie żadney się według Prawa illacyi y nowey krzywdy spodziewac się niemogła. JW JmćPan Kanclerz tenże Dekret zgruntu odmienił, y własnym tylko zdaniem swoim iakiby inszy zaocznie ferował, o co tedy z tey rzetelney y prostey Interessu Explikacyi widoczne krzywdy moie zaniesiona przezemnie w Grodzie

w Grodzie tuteyszym Manifestu Wiżyą potwierdzaiąc y generalne Termina y wyrażenia Gły iako przyzwoitą y bez Intencyi urażenia zażytą explikuiąc. Manifestuię się iż ten Dekret Assessorski przeciwko sprawiedliwości dwie przeciwne sobie ratione Reinductionis zawieraiący sentencye, bez Kontrowersyi stron in negotio Principali z Krzywdą Prawa ferowany Dekret, iż przeciwko Prawu Koronnemu Sądy Assessorskie autoryzuiącemu Ordinationis eorundem Judiciorum, Anni 1600, confecta, Konstytucyą Anni 1683 approbata, tenże Dekret do wydania zakazaney iż przeciwko teyże Ordynacyi tudzież pactum Conventum nayiaśnieyszego nieśmiertelney pamięci Augusta Wtorego, y teraźnieyszego Daу Boże iako naydłużey nam panuiącego Augusta Trzeciego, tenże Dekret w osm niedziel contra omnes Juris gradus sposobem wyżey wyrażonym z gruntu odmieniony, że w nim przeciwko Prawu unum idemą negotium ad duplex Forum destynowano, toiest: do Assessoryi y Trybunału, że w nim non Genduto Principali negotio in praejudicium Tertii non Citati nec comparentis z wdaniem się w decyzyą Tranzakcyi ziemskich y innych przez trzy Stany Rzpltey postanowionych, tudzież per Regem Heredem ferowanego Dekretu, per latam Sententiam decisa causa, niechay przez Interessu Ludzie sądzą, czy competenter et non aggravatorie, że w nim wzgledem appellacyi przywłaszczona Majestatu powaga, z uniżeniem y owszem zgnębieniem Przywileiow wolnego narodu, y porownaniem się w władzy Krolowi, cum irrogatione poena publica super appellantem Actum, że naostateli w nim słowa takie w Ordynacyi Anni 1683, iako et in Pactis Conventis nieśmiertelney pamięci nayiaśnieyszego Augusta Wtorego De Suprema Authoritate Judiciorum Regiorum oczywiście o Osobach Krolewskich napisane do siebie regulowane publicum pronuntiet, ieżeli non usurpazione. Żebym iednak pod oczy wszystkich podał, to co na Sąd publiczny oddaie, wspomnione Prawa cytuię: A naypierwey Ordynacyia Sądow Assessorskich te ma słowa: proinde nos qui in hoc Solio collocati vicaria DEI Potestate Judicia exercemus. Omnia inconvenientia (: quibus antea Judicia Regia perturbabantur.) longe amovere, justitiam vero Sacro Sanctam quam accuratissime unicuiq administrari respectus quosvis et delectus personarum aboliri, authoritatem dignitatemą Judiciorum Nostrorum Regalium (: quae ex primaeva sui Origine Suprema sunt.) conservare exornareque volentes. ~~Hec~~ w Punkt zaś Pactorum Conventorum w Manifescie Opeczynskim

Cytowany iestem: A poniewaz sub praetextu Mensae Regiae rozne Do-
bra ad mensam Regiam nigdy nienależące titulo avulsionis do Sądow
Zadwornych pociągane bywaią, a te sub Arbitrio Maiestatis Supremi
Judicii zostaią, Ztąd ze w Ordynacyi ex origine sua Suprema Judicia
Regia nie Kanclerskie Sądy nazwane, origo Ich pierwsza z Prawa
w tey Ordynacyi będąca iasnie dowodzi, ze zaś w Paktach Konwentach
Sądy Zadworne sub arbitrio Supremi Judicii Maiestatis własne Kro-
lewskie Relationum rozumieć się maią. W tymże Voluminis Legum
otwarciu wyżey widziec iest text taki: W Sądach Zadwornych według
opisanych Praw Henrykowskich ex Sententia Panow Senatorow
y Urzędnikow przy nas będących postępowac, y deliberacye trzeciego
dnia expedyowac Ztąd będziemy etc. Na Sąd tedy y samego JmPana
Kanclerza było w manifescie swoim ostrzeżony każdemu w własney
sprawie zwyczayney passyi uchylic raczył. Odwołuię się, ieżeli tu o Są-
dach Kanclerskich rzecz czyli tez o Krolewskich in persona, a przecież
te tota niewzruszone fundamenta na ktorych JW JmPan Kanclerz
w Manifescie swoim suprematam sądow swoich fundue. Ja zaś
niżey dowody appellabilitatis onych przytocze, teraz do sprawy
iesczcze przydam zeby się mnicy o krzywdę moię skarżyc mogł.
y expressya contra Legem et Justitiam słusznie grubaby nazwana
była, gdybym Prawa po sobie niemiał przeciwko ktoremu w De-
krecie postąpiono. A nayprzod Ordynacya 1683. tak mowi alia vero
Decreta quae ex controversione Partium, ex cruda Citatione proferun-
tur, vel quae aliquam insignem meliorationem vel notum aliquid
continent, Generosus Notarius postea quam requisitus fuerit conci-
piat, conceptum maneat dies tres in manuali non extradatur.
Intra quos quidem dies tres liceat utriq. Parti illud legere quod si
Procuratores ad Cancellariam Decretorum venire et legere in hos
tres dies noluerit aut neglexerint non obstante neglectu aut absen-
tia Procuratoris et Parte altera instante extradatur, similiter si
postea quam legerint Contradictio in suite Controversiarum aut
Inductionis Processus nulla exorta fuerit, itidem extradatur, si
vero Causae sint Majoris importantiae neq. puncta Decreti et tales
Sententiae uno ictu comprehendi, vel declarari possent talia Decreta
Generosus Notarius in hospicio suo concipiat, Interim Judicium delibe-
concepta autem Judici et Assessoribus exponantur, et publicentur.
Punkta zaś Konwentu Serenissimi Augusti Secundi oprocz wyżey cy-
towanego Ich ratione extradendorum in triduo Decretorum Punktus niż-

te słow

te słowa maią: na Sądach Seymowych Zadwornych y wszelkich innych Sententiam nostram ad pluralitatem Votorum stosowac będziemy; A takowy Dekret zaraz Ziemski Sąd w Protokuł, a in Causis Fisci et Civilibus Pisarz Dekretowy Koronny w Koronie, a w Wielkim Xięstwie Litewskim według Zwyczaiu który przy Sądach zasiadac będzie iako przeczyta, poprawowac go niepowinien &c. &c. Punkta też Konwenta teraznieyszego szczęśliwie nam panuiącego Nayiasnieyszego Krola JMci toż samo mowią: A naypierwod na Sądach Seymowych Zadwornych y innych wszelkich Sprawy &c. y nic czynic in preiudicium Justitiae et Injuriatorum nie będziemy. Confirmando Sententiam Nostram et pluralitatem Votorum, Ktora zaraz in triduo sine depactatione vel immutatione Stronom indebita forma wydana bydz powinna; Gdy to są zdaniem się Prawa ktore Nayiasnieysi Krolowie nasi na siebie y swoie Sądy przyięli y ktoremi w Imieniu Ich sądzący rządzic się powinni sinceris kiedy oczywiście przeciwko nim wyrocza, gniewac by się nie mieli, ieżeli contra Legem et Justitiam processerunt. Kto powie nie tak iescze w zepsowanym wieku żyiemy żeby się obawiac należało iakiego publicznego Prawa, żeby się prawdy mowic, pisac, y do Grodow przyimowac niegodziło. Protestuie się zem wpisaniu sprawy y w niey postępku moiego prawdzie nic nie uiał, a przydał, ufam że ztąd każdy zemną osądzi moralną naukę w Manifescie Opaczyńskim o wrodzoney Każdemu w sprawie swoiey własney miłosci wyrażoną niezasłużył, przez wiele moy w Oczach narodu mego na publicznych Usługach żyiąc, Boż Publicum y samego JW JmPana Kanclerza W. Koronnego swiadkiem wzywam, że mna nigdy ani podłe łakomstwo, ani Interess, ani cudzey Fortuny apetyt, nie władał, y wiem że cudzego ani grosza, ani piędzi Ziemi w swoiey niemam. Jestem zas wyperswadowany iż rowna uczciwość wyciąga własnosci swoiey bronic, iako y cudzego niepragnąc, y dlatego, Prawem natury, prawem rownosci Szlacheckiey, Prawem naostatek pisanym narodu mego, o własnosc moię czynię, y w tym wolnym Krolestwie maiąc szczęscie bydz urodzonym, y w Urzędzie Ministerii osadzonym do przestrzegania Praw y prerogatyw Szlacheckich, Przysięgą będąc obowiązany nie tylko z własnego, ale z publicznego Interessu mam sobie za powinnosc te tylko zwierzchnosci władze uznawac Ktore dla mnie y dla wszystkich Prawo ustanowiło, iednego Krola Panem moim chcie uszanowac, ktorego y w Osobie Jego dostoieństwa y udzielone rożnym Subselliom y Juryzdykcyom, władzą, iako iest; y prawo skazuie. Te zas y dostoienstwo y władza takie są tym własne ktorym nadane, iż go bez zezwolenia nadaiących nikomu udzielic niemoże.

Tak

Wiem Ja iż Sądow Krolewskich w zrzodle y początku swoim naywyż-
sza była powaga y ta w Ordynacyi Anni 1683. y w punkcie Sacrorum
Conventorum, Nayiaśnieyszego Augusta Wtorego sprawiedliwie tak
rażwana, ale tey iako nigdy Rzplta na Kanclerzow przenieść niepo-
zwalała tak tez dana Im bydź niemogła ale w Osobach Krolow Na-
szych iako w zrzodle swoim zostać się znaydowała, bo ci lubo Panami
Naszemi są, lecz bez nas Praw stanowić niemogą, raczey y owszem
ciż Nayiaśnieysi Krolowie nasi dla bespieczeństwa Fortun Szlachec-
kich y z własney władzy uronic, tak Zygmunt pierwszy na Seymie
Koronacyi swoiey w Krakowie 1507mo Statutem swoim Suprema do-
tąd Judicia sua Regia appellabilia uczynił, folio 361mo titulo qua-
liter litterae ad tollenda etc Statuimus etc et quae licite, juste et
legitime inscripta sunt aut contra cognoscat, et decernatur per Nos
et Consiliarios Nostros, Quod si quis hujusmodi cognitione et Decre-
to gravatum se senserit liberum sit ei cognitionem gravaminis
per appellationem deferre ad conventum generalem. To tedy w
Sprawach o Dobra Krolewskie iuż na ten czas od Dekretow Kro-
lewskich szły appellacye, teraz od Assessorskich żadnym Prawem
aż ad Annum 1683. nie tylko niepostanowionych ale y niewspomnio-
nych, gdzie zachodzi Cognitio Dekretow Regum Antecedentium z Konstytu-
cyi Seymowych et litis pendentiae na Seym Appellacya iść niema
Ja prawa de appellabilitate kładę, Manifest zaś Opoczynski Con-
venientiam ultimae w nich Instancyę allequie, niechay w tymże Ma-
nifeście niewiem iakim celem Apostrofowana nobilitas sądzi, de
Legalitate Allegatorum, niespodziewam się żeby JW. JmPan Kanclerz
Manifest swoy tak, iak Decreta in appellabilem et ultimae Instantiae
bydź rozumiał. To wiem że Godność Kanclerska ani z Prawa, ani z
Urzędu swego Sądow Assessorskich y innych żadnych nie ma, y
Kto to zemną wiedzieć chce niechay przeczyta w Statucie przysięgę
Kanclerską, obaczy że tam y słowa o sądach niemasz tylko iak
zwyczay nie w Senatorskich przysięgach. In judiciis recte senten-
tiam dicam; Marszałkowie zaś y Hetmani ktorym Prawo do Urzę-
dow sądy dało, inaczey przysięgaią iest in extenso Ordynacya
Sądow zadwornych J.K.Mci, 1683. in Volumine, niechay każdy w niey
szuka tey prerogatywy ultimae Instantiae Juryzdykcyi Assessorskiey,
y nie zaprzątaiąc się Dyalektyką wymuszonych dystynkcyi racyi,
niechay osądzi, ieżeli sprawiedliwie Manifest Opoczynski zarzuca mi,
że Ja dogadzaiąc żądzy moiey przyiąłem podchlebstwo niektorych zwy-
kłą Ministrow Assystencyą, że od Sądow Assessorskich idzie appella-
cya

cya

cya, y czyli tey łagodney sentencyi niemożnaby sprawiedliwie retorquere
na Autora, ktory de in appellabilitate tychże Sądow samą tylko wiarą dochodzi.
Ja moich podchlebcow wydam, a ci są Statut Zygmunta pierwszego dopiero
cytowany, drugi Kromerus de Magistratibus et Republica Polonorum przez
Zelaszewskiego folio 50000 de Cancellariis et ViceCancellariis cytowany, Kan-
cellarii Praesident cognitioni Causarum et provocationum ab Urbanis et Oppi-
danis, Praefectorumq Judicii ad Regium Tribunal devolutarum similiter
causarum Fisci et similium, quas cum Assessoribus definiunt, salva appella-
tione ad Sacram Regiam Majestatem, Trzeci Dyploma Nayiaśnieyszego
Jana Trzeciego, iuż po uczynioney Ordynacyi Miastom dane Pruskim, w
Roku 1626. w ktorym oczywiście Appellacya od Sądu Assessorskiego ad Rela-
tionum propriarum Judicia iest obwarowana, tudzież Jus publicum Re-
gni Polonici Lengnich, y potym Hartknoch libro secundo, capite Octavo,
Paragrapho 3tio folio 515to otwarcie y oczywiście o Appellacyach od Są-
dow Assessorskich piszący. Nakoniec samego JW Jmć Pana Kanclerza
w siłu sprawach uczynione do Sądow Relacyinych JKo K. Mći zużna-
niem Superioritatis onychże Remissy ktorych iako przeciwko wiadome-
mu spraw swoich niecytuie. Owoż to tych podchlebstwu uwierzyłem,
rozumiem że przyzwoita Ministeryi Assystencya. W Dekrecie zaś prze-
ciwko mnie ferowanym przewidzione y w Manifeście Opoczynskim
cytowane Dekreta Annorum 1591mi et 1595ti. Pierwszy między Zabolotzkic-
kim y Kłodzinskim, o grunta w Mieście Łęczycy sprawiedliwą karą za
appellacyą ferowany, iako in Causa pure Civili et parvi momenti od spra-
wiedliwego Dekretu per gravamen wyłożony, przecież niebez oczywistey
Kondyktu suspicyi y podchlebnie dla Kanclerza na ów czas napisaney
Aryngi, ponieważ naznaczona appelluiącemu Wieża ob tenuitatem fortu-
narum remittit, ale mimo te affektacya, y Kondyktu suspicya nic iestże
non evincit. Naypierwod ob parvitatem Interessu, w ktorym appellatam a potym
tenże Dekret mowi: Appellationes quas illi ad nos admittere solent etc
toc oczywiście takowe non permitterentur gdyby Sąd Assessorski był
ultimae Instantiae. Dekret zaś drugi między Miastem Gdanskiem y
Biskupem na ów czas Kuiawskim ferowany Seymowy iest nie Relacyi-
ny, y Gdanski nie za appellacyą od Sądow Assessorskich do Relacyinych
lecz od Relacyinych na Seym acsi interpositam skarany. Tu zaś całe
non ad Casum iest cytowany, sądzić powinienem znaiąc przezorność,
ostrożność y doskonałość JKo Mći Pana Kanclerza że te Dekreta ad sugge-
stionem znayduiących się w Assystencyi JKo podchlebcow niedawszy
sobie sam czasu widzieć y przeczytać Jch cytował. Zadowody inappellabili-
tatis ktore vera ieden Contrarium, drugi nil probat, y Relacyine nie Assessor-
skie Sądy utwierdza. Mnie powinność Sprawiedliwości miłość y powsze-

chne

chne fortun bespieczenstwo więcey pilnosci radził, y dla tego nie dały, ale in extenso dowody moie publicas wydać y podać offiaruię, y dla tego tu nie złożone inne opuszczaiąc praejudicata, kilka ile naznieszienie przeciwnych dosyć nadmienię. Nayprzod Anno 1597mo Varsaviae Feria Quarta ante Festum Ascensionis Christi Domini inter Instigatorem Regni Bawarowski et Venceslaum Elisabetham et Catharinam Bawarowskie ex admissa appellatione Dekret in Contumatiam Actoris w Sądach Relacyinych ferowany, sine poenis super appellantem; Ta sprawa wzbudzona przez pp. WJmci P. Trembinskiego Podsędka Lubelskiego, przeciwko Jmci Pu Gruszczeckiemu przez samegoż JW Jmci Pana Kanclerza Wo Korond. ad Judicia Relationum przed kilka lat odesłana. Drugi Dekret tychże Sądow Relacyinych z Appellacyi od Assessorskich w Roku 1628. Dnia 13 marca. między Romanem Jezeskim y Sukcessorami Samuela Rodonskiego ferowany, ktorym Dekretem Sentencya Assessorska iest potwierdzona, bez kary żawsze y nagany appellującego. Trzeci na ostatek Dekret tychże Sądow Relacyinych ex appellatione za Władysława Czwartego w Roku 1636. dnia 10go Aprilis ferowany, między Mikołajem Boratynskim Podsędkiem Warszawskim, a Jerzym Samuelem y Eliaszem Surynowiczami, Lewoszkiewiczami Krzywcami, ktorym to Dekretom Dekret Assessorski cale relewowany his formalibus.
A zatym Dekret Sądu Naszego Assessorskiego podniosł tszy etc: Że tedy trzy Dekreta z Appellacyi w rożnych Prawa stopniach ferowane, datą wszystkie poźnieysze od tych na ktorych fundamencie Dekret Assessorski Plenipotentowi moiemu reatum poenae Publicae impingit, dowodzą iż ten Dekret y krzywdę moią y zelżywą na Plenipotenta mego. Sentencyą bez fundamentu profert, należy mi ieszcze do dowodow przydać do moiey przykład, w sprawie Dziada mego Jerzego Mniszka Wdy Wołyńskiego z WJ nym Jm Panem Koskim Podkomorzym Mienskim założona przez tegoż JmPana Podkomorzego appellacya od Sądow Assessorskich ad Judicia Relationum propria, y pozwolona w Roku 1688. a zatym już po Ordynacyi 1683tii toż Dyploma Nayiasnieyszego Kroła Jana Trzeciego Miastom Pruskim dane y taż appellacya obiaśnia ią doskonale ieżeli w Ordynacyi słowa /: quae ab Origine sua suprema sunt :/ y inne usilnie nakręcane ultimam Instantiam Sądom Assessorskim przyznaią y ieżeli wspomniony nieśmiertelney pamięci Nayiasnieyszy Jan Trzeci przez tę Ordynacyą Sądow Zadwornych Appellacyą od Sądow Assessorskich zabiegł, ktory sam one per Diploma pozwolił, y sam zaniesioną sądził, Odwołuię się manifestem Opocżynski na Imperyi Francyi y innych w Europie Państw zwyczaie, Jak zas manifestuię się, że mi na Prawach y zwyczaiach narodu mego dożyc

y tych z

iest że Assessorowie Sądow Zadwornych Krolewskich maią sententiam decisivam. A ieżeli Krol pluralitatem sequi, powinien swoich Assessorow na Relacyinych Sądach: dopieroż Kanclerz pluralitatem swoich Assessorow, gdyż Kanclerz nic nie iest większego nad Krola, y Jego tylko mocą y powagą sądzi, ktora nie może bydź większa nad Krolewską: y widzieliśmy przykłady y model w naydawnieyszych pod Kazimierzem Wielkim y innych Krolach w Zadwornych Sądach sub Judicibus Generalibus, że Baronowie, to iest Senatorowie im Assessorowie przydani rowną z niemi mocą sądzili y sprawy decydowali.

Na ten tedy wizerunek czyniąc y do niego się stosuiąc naysprawiedliwiey y nayłatwiey by było Zygmunta II. Augusta Prawo naśladować: Cum tales causae obvenient, tum eas cum Consiliariis, qui circa nos tunc praesentes fuerint, judicabimus atque absolvemus. y Prawo Zygmunta I. Quaestiones cognitionem in nostra Baronumque praesentia volumus et decernimus pertractari, et si aliquo impedimento fuerimus praepediti, tunc sex vel ad minus quatuor Baronibus per nos Judici adjungendis, ipse Judex una cum dictis Baronibus eam quaestionem seu Causam definiendi et cognoscendi habeant plenam facultatem. W tych dwoch mowię Prawach naylepszy iest do naśladowania w teraźnieyszych okolicznościach model, ktore pokazuią, że z przytomnych u boku Senatorow Krolowie Assessorow naywyższym Zadwornych Sądow Sędziom cztereh czyli sześciu dobierali, y zupełną im wszelakich Spraw decydowania moc oddawali. Toc y N: August III. z przytomnych u boku swego Senatorow, Assessorow cum plena definiendi causas facultate, iako przedtym Judicibus Generalibus, tak teraz Judici Generali Cancellario oddawać może.

Y ten sposob naylepszy y naybespiecznieyszy y pełen łatwości się daie, bo żeby Sekretarze, y Referendarze, Regenci, Metrykanci perpetui Assessores sami byli, to iest rzecz bardzo trudna, boby sądzić wszyscy ile razy Kanclerz sądzi, nie mogli zawsze w Warszawie, albo by im znaczne Pensye ponaznaczać potrzeba. Dażby tudzież wszystkich indistincte Senatorow, Urzędnikow Koronnych, Starostow Grodowych dać na Assessorow naznaczać, y toby w praktyce rzecz była niepożyteczna, bo niewiedzieć ktorzy Senatorowie, Urzędnicy, Starostowie mogą znaydować się w Warszawie a czasem nieznaydowałby się y żaden z nich, do tego byłoby to na kształt perpetuam dictaturam, żeby każdy z przerzeczonych miał bydź natus Judex, czego y w Trybunałach niemasz, na ktore w rok inni są obierani Sędziowie. Toby raz by było nadto tych Assessorow y z wielką Sądow Konfuzyą, a drugi raz mało albo nic.

A na ostatek tak głowny y poważny sąd iaki iest Zadworny J.K.Mci nie powinien bydź na hazard puszczony z iakichkolwiek trafiłby się ludzi, boby się y mniey sposobni y mniey zgodni, do tak wielkiey sądzenia Funkcyi trafiali, lecz godzi się aby zawsze godnieysze y zdolne osoby na Assessorow wybierane bywały.

Przeto za przykładem Zygmunta Augusta idąc y Oyca Jego Consiliarios qui circa Regem praesentes fuerint, to iest Senatorow y Panow ad latus na każdy rok na Assessorow naznaczaiąc wszystkieby się te uchroniły inkonweniencye.

Co dwa lata naznacza się Prezydent do Trybunału Radomskiego, y Kommissarze z Senatu, tudzież Rezydenci do boku Krolewskiego. Więc też co dwa lata mogliby bydź naznaczeni Assessorowie do Sądow Zadwornych, naprzod z Senatorow ad latus naznaczonych, potym Urzędnikow Koronnych y Starostow Grodowych pobliższych z opisaniem iako więcey nad sześciu, a mniey nad czterech przy Kanclerzu sądzić nie maią, miarkuiąc aby czy Krzesłem, czy Urzędem, czy Grodem, poprzedzaiący nad pośledniejszych mieli w Sądzie mieysce, albo lepiey ieszcze distincte na ieden y na drugi rok na każdą Sądow Zadwornych Kadencyą sześć czyli cum Substitutis więcey naznaczyć Assessorow.

Kadencye Sądow zaś Zadwornych iako wszystkich innych Sądow opisane są

tak by bydź trzy przyczyny opisane powinny, żeby Assessorowie wyznaczeni na Ka
Kadencyą na pewne Terminy ziechać mogli.

Ustanowienie takiey Ordynacyi swoich Sądów Zadwornych, oczywista rzecz
iest, że iest w mocy Królewskiey, ani w niey nic by się nie działo przeciw Prawo
o Sądach Zadwornych in Volu: Legum opisanym: Bo tego tylko Ordynacya opisywa
nie mogła przeciwnie, co było by to przeciw iakiemu wyraźnemu Prawu, ale Król ma
moc zupełną swoy własny Sąd, który sobie Królowie rezerwowali, zordynować, y
naylepszą dać mu formę. Ordynacya zaś Królewska iako była Jana III. w
lata po ustanowieniu oney approbowana od Seymu, tak y ta, y od każdego n
pierwszego Seymu niewątpliwie approbowana y pochwalona będzie.

Wyrazenie powodow Nayiasnieyszey Imperatorowey Jmci Rosyiskiey Katarzyny II w Kurlandzkim Interesie.

Wstępuiąc na Tron Nayiasnieysza Imperatorowa JeyMć Rosyiska nayistotnieyszemi dowodami chęci swoich do zachowania przyiaznego Sąsiedztwa z Krolem Jmcią y Rzptą Polską bydz sądziła wracać wolności tym za ktoremi się o to Krol y Senat tyle kroć y tak usilnie u Imperatorowy Jeymci Elzbiety interesowali.

Z tych to względow Imperatorowa Jey Mość uwolniła Xcia Ernesta Jana Kurlandzkiego y oraz włozyła się za nim u Nayiasnieyszego Krola Jmci Polskiego aby przerzeczonego Xcia Jmci przywrocić raczył do Xięstw Jego y oddać mu Dobra ktorych Części sam był wystąpił a części mu była od sławney pamięci Imperatorowy Anny ustąpiona.

Im bardziey ta restituzycya gruntowała się na Prawie y słuszności tym mniey spodziała się Imperatorowa JeyMć y spodziewać się mogła aby podpadać miała takiey explikacyi według Responsu Krolewskiego de 13tia 7bris Roku przeszłego iakoby Imperatorowa JeyMć wkraczała w Prawa Supremi Dominij Krola y Rzptey.

Ale iak wkraczanie takowe zadawać temu ktory w zachodzącym Interesie udaie się właśnie ad supremum Dominium y iak można tak nieprzyiaznie tłomaczyć tak sprawiedliwą Rossyi restituzycyą.

Ale kazdemu wiadoma Konstytucya 1736. Communi Consensu wszech Stanow Rzptey postanowiła iz po wygasłey Familij Kettlerowskiey Feudum Kurlandzkie miało bydz konserwowane Nowemu Xięciu na niego y Potomkow Jego Męskich mediante Diplomate uwitato po umowionych kondycyach nadanego Feudi. Co wszystko też podług wspomnionych konstytucyi tak wykonano było Xzę Ernest Jan odebrał Krolewskie Diploma Kommissarze od Rzptey mianowani umowili się z nim o kondycyach Feudi inwestygowany był podług zwyczaiu y Diploma Investiturae było mu solennie expedyowane pod obiema Pieczęciami Koronną y Litewską z obietnicą Nowemu Feudataryuszowi iz go Rzptta y Potomkow Jego w Xięstwach Kurlandyi y Semigallij przeciwko kazdemu bronić y zasłaniać będzie przez

co tenże Xiąże na Siebie y Męskich Potomkow swoich nabył do tych Xięstw zupełne y niewątpliwe Prawo.

A kiedy żaden Feudataryusz niepopełniwszy Crimen Feloniae niemoże bydź słusznie wyzuty z swego Feudum legaliter nabytego, iakimże Prawem może bydź przerzeczony Xiąże Ernest Jan obnażony z swoich Xięstw bez sprawy bez sądu bez winy przeciwko Krolowi y Rzpltey.

Jezeli w tym czasie gdy mu odbierać Jego Xięstwa umyślnie znaydowały się racye Status trzymać go od nich oddalonym, w tym wyraźnieysze teraz przywrocenie mu onych gdyż reddere unicuiq Suum iest ze wszystkich naypierwsze y naycelnieysze Prawo iako zaś iest Juris Naturae et Bonae Vicinitatis wspierać y zasłaniać przyciśnionych Sąsiadow przeciw Niesprawiedliwey Mocy. Imperatorowa Jeymć przyzwoicie utrzymuie Xiążę y Stany Kurlandzkie przy Ich Prawach Przywileiach y Prerogatywach.

Wiadomo iest Imperatorowy Jmći iż Xięstwa Kurlandyi Semigalli są to Feudum całey Rzpltey Polskiey a nie iedynie Polskiego secundum Tenorem Diplomatis Inkorporacyi ... y Konstytucyi za zgodą Trzech Stanow Rzpltey in Anno 1736 zaszłey

Więc Imperatorowa Jeymć niechce y niemoże nigdy zezwolić aby to co iest przez całą Rzpltę ustanowione było przez Część teyże Rzpltey wywrocone, ani aby przynależyte całości Rzpltey Prawa były złamane.

Nietylko tedy Imperatorowa Jeymć niewracza w Prawa Rzpltey lecz uznaiąc y przyznać doskonale Supremum Dominium Rzpltey nad Xięstwami Kurlandyi y Semigallij mocno y stale iest rezolwowana utrzymywać ie w dependencyi Ich Feudalney od Rzpltey Polskiey nieuznaie y uznawać nigdy niebędzie nikogo inney za Prawego Xcia Kurlandyi y Semigally iako Xcia Ernesta Jana prawnie Inwestygowanego za dozwoleniem całey Rzpltey.

Imperatorowa Jeymć zadosyć czyniąc sprawiedliwości y Dobrego Sąsiedztwa obowiązkom idzie oraz za Konstytucyami y Prawem całey Rzpltey y za przykładem wszystkich Nacyi Europeyskich ktore na Fundamencie tychże Konstytucyi uznały Ernesta Jana za Prawego Xiącia Kurlandyi.

Actum in Curia Regia Varsavien[s] Sabbato post pridie Festi S. Lucae Evangelistae Anno Domini Millesimo Septingentesimo quinquagesimo quarto.

Ad off[iciu]m et Acta praesen[tia] Castren[sia] Capitanealia Varsaviensia personaliter venien[s] Illustris Magnificus Michael Strawinski Dapifer Starodubowiensis et ex eod[em] Districtu pro Comitiis Regni Gnalibus Varsavien[sibus] electus Nuntius coram eod[em] officio et Actis p[rae]sen[tibus] manifestationem polonico idiomate scriptam et manu p[ro]pria scriptam tenoris sequentis. Przystąpiwszy do Akt niniejszych Jaśnie Wielmożny JMć Pan Michał Strawinski Stolnik Starodubowski y z tego Powiatu na Seym teraźnieyszy Walny Warszawski obrany Poseł, subveniendo Całości Praw Koronnych Publicznemu y Prywatnemu Osob y fortun bespieczenstwu Solenny zanosi Manifest. Iż gdy z innemi Kolegami nie inszą intencyą na teraźnieysze Rady ziechał, tylko ażeby po tak wielu zepsowanych Seymach w tym przynaymniey Czasie mogł sanare rany wielce dolegliwe Oyczyzny, tak wielkich do tego dokładał sposobow aby Seym teraźnieyszy ad optimum eventum doprowadzic y dlatego widząc, że interes Ostrogski iest teraźnieyszym Obradom pro lapide offensionis a wiedząc o tym że Krol JMć Pan Nasz Miłościwy iako łaskawy y dobrotliwy Pan staraiący zaraz w Seroleskiem swoim raczył impendere prace y starania swoie, żeby Mediis pacis mogł być uspokoiony zważaiąc oraz oczywiście że propter difformes nonnullorum sensus nie nastąpiłaby ad mentem Praw zgodna onego decyzya raczey po obranym Marszałku większe zachodziłyby strony Posłow per activam vocem exacerbationes nieprzystępuiąc do elekcyi Marszałka y nie daiąc wszystkim indytacyom mieysca sprawiedliwe przez JMć Pana Marszałka starey Laski iak Nayiaśnieyszego Króla JMć Pana naszego Miłościwego zanosili prośby ażeby iako

iuż zaczął z Oycowskiey Serca swego dobroci y nieustanni
o publiczny Pokoy pieczołowitości wynaydować media do uś-
koienia y Pańską Powagą swoią Donataryuszow przywieść
do Acceptowania podanego od siebie proiektu tak, ażeby
Jnne do tego interessujące się Osoby Authoritate sua do przyię-
nia na wspomnionym Proiekcie nakłonić mogł, maiąc nieza-
dną nadzieię że żądanie J. K. Mci Pana naszego Miłościwe-
go iako zawsze sprawiedliwe y z Prawami naszemi zgadza-
ce się, owszem one utrzymujące, było by przez Osoby pryncy-
palne do tego interessujące się przyięto było zupełną ymate-
żeby Akceptacyą w Izbie Poselskiey, a zatym wolne by zosta-
to pole circa integritatem liberi veto, nad wszystkie naydo-
skonalszego Prawa o wielu potrzebnych radzenia materyi
iako to: dawna pożądanym przyczynieniu sił Rzeczypospolitey
o utrzymaniu powagi Seymikowych Woiewodztw Ziem
y Powiatów, aby Obranych Obywatelow Braci naszych na
Magistraty Elekcye pod żądnie zwyczayni tylko zwłocz-
ości podpadała, a nie pod gwałtowne Praw y wolności prze-
ciwny decyzyą o niezaniedbaney Senatorow Funkcyi, ktorzy
ad latus Regium residować y rady w publicznych Materyi-
ach dawać powinni o rożnych Subselliach y Ministrach
aby co im de lege incumbit nic nad Prawo nie uzurpowa-
wszystko należycie zachowali, była by procz partykularny
Woiewodztw desideriorum po tak innych wielu na przeszł
Seymach traktowanych Materyach y Prawach e cardini-
bus wypadłych potrzebna rada, lecz kiedy nie tylko nie po-
zwolone półtorych Prosbą do Maiestatu o uprzątnienie tak
wielkiey przeszkody, aby o pożytecznych dla dobra pospolite-
go radzić można interesach, ale nad to w tey Izbie naszey k-
rwią dokupione przez Przodkow naszych Prawa o bespie-
czenstwie fortun y Osob napisane umacniać y utrzymywać zu-
sła, niespodziewanie ad stuporem populi wypadła Propozycya
aby adire Maiestatem y na Dobra Ostrogskie Prawom
Ziemskim podległe, iak by na Krolewszczyzne post fata Po-
sessoris y to iescze nie praktykowanym według Prawa spo-
sobem o administracyę upraszać, o u niektorych swoie zna-
zło poparcie, tak dalece że gdy się temu szkodliwemu Proiek-

recte Sentientes opponowali in Contra nie tylko turmatim targano
się groźno pluralitate straszono, ale na koniec ipsam patientiam
Sextendam in furorem deklarowano, atak liberam vocem Posłów
vili pendendo novam formam Obrad nibi inducere chcieli. Za
czym niżey Wyrażony Manifestant, widząc oczywiście że ta
propozycya in eversionem Kardynalnych Praw wynaleziona,
albowiem Dobra Ziemskie iedyny Stanu Szlacheckiego Aliment
upadły by w swoim Niebespieczeństwie y w tak wielorakich
Prawach, gdy by przez Administracyą chodzić miały, upadłaby
każdego Honoris et fortunae tak mocno Prawem obwarowana
securitas, gdyby non convicto Cive za iakiemkolwiek Prawem do
syc że diuturno Possessoris fortuny odbierać miano y Ante Ju
dicium exilio z tey że fortuny kazać, upadłaby Authoritas Rze
czypospolitey która przez recess millesimi Sexcentesimi Septua
gesimi Septimi Sobie Samey zostawiła decydować czyli to iest
Ordynacya, czyli nie iest gdyby tamtym iuż osądzone ad Kościół
Dobra pro Arbitrio rozdawano, upadłaby nadzieia kiedykol
wiek dochodzenia Seymów bo Administratorowie żeby rzecz
do decyzyi nieprzyszła y do oddania Kalkulacyi Seymy by
tamowali, aby naydłużey te Dobra trzymać Wszystko to by y
tak wiele innych niepomyślnych konsekwencyi, któreby
tak iawne Praw zgwałcenie pociągało za sobą. Lubo zaś
J. K. Mci Pana Naszego Miłościwego Świątobliwa Praw
naszych obserwancya, y w szem w nim naybespiecznieysza
tychże Praw protekcya imaginować tego dopuszczenia za
kazuie, aby tak wielkie Sposobom naszym stać się miało prae
judicium, że iednak niektórych Kollegów Naszych Srodki
wa Sollicitando żadney do uspokoienia tego interesu nie
zostawuie nadzieie, tego zaś nie uspokoiwszy, do innych wa
le zamknięta iest droga. Zacym aby ta nieodmienna teraz
differmitates Sensuum do większey w Izbie naszey nieprzy
chodziły exacerbacyi, z której gdy głos wolny opprimere
y zyścić usiłuią niepomyślna strzeż Boże mogłaby wyni
knąć Animositas, a tey nie chcąc dawać sposobnego czasu
y mieysca Sistendo ulteriorem obrad teraznieyszych gradum
et omnem in hac passivitate per obranego Marszałka
iako być może Activitatem Iterum iterumq Manifestuię się

supplikuię pokornie Nayiaśnieyszemu Maiestatowi Panskie-
mu ażeby nim szczęśliwsza do rezolucyi recessu Seymowego
stąpi, Opera zaczęte do ułatwienia sposoby dobrotliwie kon-
tinuować raczył, Salvam eiusdem Manifestationis augendi u(t) m-
liorandi zostawuiąc potestatem, Michał Strawinski Stolnik
y Poseł Powiatu Starodubowskiego in parata Copia porrexit
et manu propria sua subscripsit.

WOTUM

J. O. Xcia JMści Czartoryskiego Kanclerza W. wx Litt na Senatus Consilium Warszawskim pro 13 May Annô 1761. determinowanym miana.

Krolu Nayiasnieyszy Panie Moy Miłościwy

Było to patrzącym iest nam żyiącym w podziwieniu użalonym y stroskanym, dopieroz następcom naszym, dzieje wieku terazneyszego rozważaiącym czytelnikom, będzie wzadumieniu niepoiętym, że Oyczyzna Nasza maiąc w Panuiącey Osobie W. K. Mśći Pana y Oyca zbiorem Naypożądańszych cnot przymiotow Dobroci y łaskawych Chęci w sobie napełnionego zamiast tych skutkow ktore tą przez to uszczęśliwiać mogły y powinny były, tylorakie ponosiła, y ponasza Szkodliwości destrukcye y peryklitacye Po Seymie Pacifikacyi od lat dwudziestu y piąciu znanduiemy się y zostawamy bez Urządzenia Całowładnością Seymuiących trzech Stanow Rzeczypospolitey, co iest do upadłkow nachylonym podźwignąć, co iest w zepsowaniu naprawiać, co do pożytkow co do ulepszenia co do ubespieczenia wewnętrznego y zewnętrznego się sciąga, naradzać y ustanawiać Seymami tylko

mogącey.

mogącey; a tylu już Seymow niedochodzenia w tak długim lat przeciągu Smutną dla nas, a urąganiu innych Narodow podpadaiącą. O Rzeczypospolitey naszey Sprawiją decfinicyą że już niemal tylko iest rzeczy niebędącey nomenklaturą. w Takowym gatunku poniekąd Anarchÿ coraz bardziey coraz więcey umnażaią się nieobserwowania praw essencyalnych, Ustaw Rządowych y porządkowych wzgardy przestępuiące. Z przyczyn na ow czas zruynowanego Kraju woiennemi rewolucyami y przez złączoną fatalność depopulacyi morowym powietrzem traktatową Pacyfikacyą w Roku 1717. tak mały komput Woysk swoich Rzeczpospolita determinowała. w ktorey sił szczupłosci u innych narodow w konsyderacyi y poważaniu bydz niemożemy ani w przypadtkowych nagle ingruencyach do naturalney Krajow swoich Obrony dostarczaiącemi bydz niemoglismy. Cokolwiek Bogactwem czyni Państwa, w Sposobach do zdarzoney podatkowania potrzeby silnemi wszystko to iest u nas w deteryoracyach Spustoszałości, y zubożały miasta y Miasteczka, upadły w ludnosci w handlach w manufakturach y rzemioslach, zrzodła narodowey opulencyi.

Ta Cywilnego urządzenia część walna, ktora Zawisła w władzach Sądowych Koniecznie potrzebnych, dla ubespieczenia

niu

Obywatelow zycia maiątkow y spokoynośći dla skromiącego rozpustuiących ukarania dla ferowania Iudykatow, Prawom y uiawnioney Sprawiedliwosci konfurmuiących się do takich iuz przyszła abusum Stopniow y Coraz bardziey przychodzi do zepsucia postępuiącego, ze o korektury Trybunałow są iuz dawno y coraz bardziey anhelantes Oboyga Rzeczypospolitey narodow pragnienia, ządania iako y o zabiezenia inkonweniencyom zrzodłowym corocznych reasumpcyach nowych Trybunałow zbroyną mocą często stanowionych y na ten czas znie-dopuszczaniem do przysięgi należycie Obranych Deputatow a stworzycielstwem Arbitralnym Sędziow o ktorych albo na Seymikach ani wzmianki nie-było, albo głosne onym były kontradykcye y Solenne na nich Manifestacye Oddawnosci tego czasu iuz wiekow kilka, w ktorym predecessorowie WKMsci P. N. M: na Thronie Polskim zdali zupełnie na Kanclerzow tę część Sądow swoich ktora ma naturę y zazywanie Sądow zadwornych, dla tego że za Dworem obecnosci Krolewskiey w Panstwie Rzeczypospolitey przenaszać się powinny.

dopiero

dopiero od lat kilka uroszczona kwestya niesłychana, tyle bezprawności y nayszkodliwszych Konsequencyi w sobie maiącą, de pluralitate na tych sądach de appellabilitate od onych progrediendo Imsci Pana Kanclerza Wielkiego Koronnego do Trybunału Offerowane Iudicatum zapozwano, Wyrobiono Dekret Trybunalski łamiący tyle Konstytucyi wyraźnie zakazujących żeby Assesorskie Sądy Trybunalskich Dekretow, iako też Trybunały Assesorskich przesądzać nieważyły się sub nullitate decretorum, a potym złey że Okazyi przy kończącym się Trybunale Lubelskim w Roku przeszłym bez Pozwow, wpisow mimo przeciwne Starania Plenipotentow naszych. Imści Panu Kanclerzowi W. Koronnemu y mnie arbitrarie zapisano Seymową Suspensę. Jeżeli Sąd władzą y namiestnistwem Krolowania Spoważniony podlegałby Litygantow Objektyom, wolnie przewiiaiącym się, ieżeli Osoby Ministrow za dzielania Swoie Urzędowe do Cywilnych Sądow miały by bydz pociąganemi? Cożby iuż w instytuacyach Regiminis było Sacrum, cożby per robora legum było Securum?

Nader przeciągłemu musiało by bydz mowienie moie gdybym Chciał Wyobrażać w demonstracyach to wszystko, co Sprawiło y Sprawuie tak wielce Smutną postać

Oyczyzny naszey

MOWA

J. W. JMći Pana Jerzego Mniszcha, Marszałka Nadwornego Koron: na Senatûs Consilium Warszawskim złożonym. ⅅ 13 Maja. 1761. Roku miana.

Nayiaśnieyszy Krolu P: moy Miło:

Gdybyśmy z Praw Boskich y ludzkich, żadnego niezasiągali Obiaśnienia ale Samemu tylko od natury danemu Swiatłu byli zostawieni; Słodtki y przezorny Rząd Twoy. Nayiasnieyszy Miłosciwy Krolu, nauczyłby nas y Boga y prawa Znajomości co tak w Sprawiedliwym Panowaniu twoim wyobrażasz, iż Krolewskie Sprawy Twoie, tak będży wiscie z Boga y prawa mocy wypływaią. że naymniey Oswieconych narodow przykładem |: ktore cnotliwych y w Panowaniu Szczęśliwych Krolow Szczegulnym Niebios darem bydz wyznawali :| niepodobna niewielbic Naywyższa w przeznaczęniu Opatrzności iako spraw Twoich zrodło y nieprzyznać że z Osobą WKMści P: N Mi: zprzymierzyła całosc y szczęśliwosc Naszą przeciągiem lat nieodmięnną powtorzonym Europy zamięszaniem niewzruszoną y Okolicznych Woien pożarem niezagarnioną Wnas tylko Samych. |: Ktorych bez nas doskonale Uszczęsliwić niemożesz :| bez silną y bez skuteczną, y owszem w niektorych albo nieuznaną albo przeciwko własnego Serca Swiadectwu nieużyna

nai

Niemożemy Albowiem nic przyznawać naszym siłom, ktore nie są w porownaniu z potęgą Sąsiadow, a[ni] też zabiegom y czynnosciom naszym; poniewaz iawnie bez rady zostaiemy, ale cnoty, Swiątobliwość, Sprawiedliwość y nieporownaną w przeciwnosciach wspaniałość twoią. Nayiasnieyszy Miłosciwy Panie nadgradza Niebo uszczęsliwieniem Krolestwa Rządom twoim powierzonego; Czego pamiętnym w naydalszą Potomność będzie dowodem dwudziesto Osmioletnie Spokoyne Twoie Panowanie Swiezym zas Skutkiem iest Seym Extra Ordynaryiny. Ktorego Złozeniem pokazałes Nayiasnieyszy Krolu ze Oycowskie łożyłes Staranie do wyprowadzenia nas rownaiącey się Naywiększey klęsce zarazy fałszywych pieniędzy. Dogodziłes powszechnemu wzdychaniu utyskuiącego ludu na zgubę fortun, zubozenie y wyniszczenie Twoie Raczyłes łaskawie wysłuchać prozby y Zdania Senatu, raz przez godne Usta Xięcia JMci Prymasa powszechne Zdania do Waszey Krolewski Mości zanoszącego po zpełzłym zaraz bezskutecznie Ostatnym Seymie Ordynaryinym Powtornie, gdy blisko przed złozeniem teraznieyszego przytomney zawsze przy Boku twoim radzie Swiątobliwe Twoie Zamysły Otworzyć raczyłes, Ktora niemogła, tylko sławić Opatrzną około nas dobroć y prosić o Skutek mysli Panskich; ktore że zawiedzione stało się zwyczayną Naszą nieszczęsliwoscią walczących zawsze y w Radach Publicznych

umysłow.

Czyniona dystynkcya Senatus Consilij od rady Senatorow lub Konferencyi nieprzywraca Straty zerwanego Seymu y raczey skryte przyczyny upadtku onegoz układnym pokrywa pozorem, nietak przeciez Chęć korzystania zdobroci Pańskiey koloryzuiąc żeby iey istota wotwartym Sprzeciwianiu się niewydawała; Oswiadczone zas Zdanie Xięcia JMci Biskupa Krakowskiego iako y Większosc zdania Senatu wywiodły dostatecznie że praiwnie y że potrzebnie Seym Ostatny złożony. Niechcę ia wywodzić Wielkosci krzywdy powszechney w zerwanym Seymie, gdyż ta przez się iawna, nie umawiam się o przeciwne tłumaczenia ~~niezeby [illegible]~~; niezeby Sposoby gruntowney Odpowiedzi dostarczac niemiały. lecz iako powinne Uszanowanie Obecego Majestatu rownie wyciąga po nas, umiarkowaną Skromność tak znam to dobrze że się znanduię w Swiątnycy rady, a nie na placu kontroversyi ktore że pospolicie widocznąo Dobru powszechnemu przynoszą Szkodę Smutnym doznaięmy od tak wielu lat y swieżym doswiadczeniem. Wzbudzasz iednak WKMści zwyczayną swoią dobrocią upadłe nadzieie gdy nas wzywaí raczysz na to Mieysce rady abysmy widzieli Stateczne twoie Nay Iasnieyszy Panie ratowania nas żądze y zwłasną się zdaniach

naszych explikowali Otwartoscią, W czym pełniąc rozkaz Waszey Krolewski Msci mam honor na podane propozycye wyznać. Nay przod że iako prawo władzy panuią cych nam Krolow zostawiło Składanie Seymow Extraordynaryinych, tak zosta ie w upodobaniu Waszey Krolewski Mości złożyć onże wczasie ktory Opatrznoscią Swoią Nayprzyzwoitszy Osądzisz. A iako na ostatni immediate zerwany Seym iedyna była insinuacya Pańska w wyszłych Uniwersałach Wyrażona wykorzenienia złych pieniedzy. Taky na powtorny Seym Extra Ordynaryiny, gdy będzie złożony aby raz gwałtowna potrzeba była szczegulnie pro Obiecto Zalecona, Supplikuię. Inne zas wniesione Materye mianowicie przyczynienia sił y Woyska, nieprzecząc że są potrzebne Sądziłbym do Ordynaryinego Seymu Odłożyć. Potrzeba Rzeczypospolitey niemoże bydz większa y uniwersalnieysza nad tę w ktorey Zostaiemy zarazy fałszywych w wielorakich A Coraz gorszych Mnożących się gatunkach pieniędzy ktorych ani się bez Mennicy pozbyć ani bez redukcyi do Sprawiedliwego karbu przyprowadzić niemożemy. Tego zas Oboyga wykonanie Nayskutecznieysze Stosuiąc się relative Otworzenie Mennicy do Redukcyi a Redukcyą do Mennicy. Co gdy inaczey stać się

niemoże

niemoze iak w Zupełnych Stanach Rzeczy pospolitey; niełalezy ani inszym ufać ani się innych chwytać srzodkow tylko Seymu. Rożności zas Sentymentow po Woiewodztwach wspoł Braci naszych, wzglądem Mennicy lub redukcyi zdaniem moim Ustałaby gdybysmy radząc tutay zgodne przedsięwzięli mysli y tez same w wierzących nam Braci w Nawiali. Co zas IchMsc PP. Podskarbiowie nieuznaią aby mieli moc z Prawa czynienia arbitralney Redukcyi, ktorą gdyby Stanowie mieli Stan Szlachecki ziakimby to przyiął nieukontentowaniem y iakie ztąd by mogły wyniknąc Konsequencye niech kto chce y iako chce Miarkuie. Zeby iednak więcey nieprzybywało tey zarazy do Panstw Rzeczypospolitey Raczysz Wasza K.Mść. P.N.Mi: zalecić IchMsc PP Podskarbim Hetmanom Oboyga Narodow azeby dostarczaiacą assystencyą Woyskową dopomagali IchMsciom PP Podskarbim Wielkim zachować przygranicach scistą Ostroznośi traktow Publicznych a tych Naybardziey od ktorych naywięcey tey zarazy Obawiać się potrzeba, zeby od szukaiących zezgubą naszą zysku dobra, ktora ieszcze znaydowac się moze zkraju niewywozona ani zła wkray niebyła wprowadzona moneta, pod Sprawiedliwą bez zadnego na kogoz kolwiek bądz względu Konfiszkacyą. Gdy by zas miało bydz podeyrzenie wewnętrznosciach Kraiu miały by wymkać te złe pieniądze, nalezy kozdemu o

dobro

o dobro powszechne prawdziwie Zarliwe-
mu nieukrycie y oboiętnie, ale prawnie y
istotnie dochodzić tak zdradzieczkiey y
Nayszkodliwszey całey Oyczyznie Krzywdy
a niegodziwych wydać Autorow.
Pokoy wewnętrzny y zachowana sąsiada
mi przyiazń dziełem są Oycowskiey Waszey
Krolewski Mści nad nami opieki bezpieczeń-
stwo zas pogranicznych Woiewodztw czę-
scią iest Urzędu y Władzy dystyngwowa
nych Wodzow, Stateczney straży całość gra-
nic y ich gruntowne utrzymanie oddaię.
Do punktualności Sądow Pogranicznych
zachęcą przezorne Kancellarye Waszey Kro-
lewski Mści Authoryzowanych Sędziow
Ktorym usługa Publiczna aby niebyła
uciążliwa. Raczysz NayJasnieyszy Pa-
nie Zalecić IchMściom PP. Podskarbim
Oboyga Narodow a zwyczayne Pensye
były im zupełnie wypłacane.
Seymiki Relacyine sprawą są Wyzna-
czone dla Wiadomosci Woiewodztw Ziem
y Powiatow o Sukcessie Obrad Publicznych
ktore aby Bracia nasi obwieszczeni by-
li przez tez Seymiki a co z naznaszczeniem
onych do woli y terminacyi Pańskiey odwo-
łuie się. Seymiki zas z powtornych od ła-
skawych W K Mści P.N.M. Nadanych Uni-
wersałow że przykładnie według prawa
y bez nagany expedyowane były, dosyć mi
wspomnieć Seymik tuteyszy Warsza-
wski rownie iak ~~y~~ inne wszystkie należycie
legitime

legitime y pomyslnie doszły. Domaganie się powtornego złozenia Senatus Consilij iako nieiest celem terazniejszey rady ale ie-dyney Mocy Majestatu tak wtey mierze że czcic y referowac się do wyrokow Pań-skich szczegulnie nalezy, nikt przeczyć nie-może. Składam przytym głębokie WKmci P.N.M. dzięki zes własnemi y znakomitych Przodtkow zasługami dystyngwowanych Woyczyznie ludzi Xięcia Jmści Prymasa dawnosc Zasług przy boku swoim pier-wszeństem dostoieństwa Xięcia Jmci Biskupa Krakowskiego doskonałosc rządem ie-dney znayokazalszych Dyecezyi Jmści Xię-dza Biskupa Premyskiego Podkanclerzego Koronnego, przymioty, y przytomne usługi Jmści Xiędza Biskupa Kiiowskie-go długie wurzędzie Konferendarj Ko-ronney Oczekiwanie Jmści Xiędza Bi-skupa Kamienieckiego okazane ta-lenta y wyroki sprawiedliwosci Jmści Pana Podskarbiego WK przywiązanie y wiernosc sprawiedliwą zaszczycił pro-mocyą łozone dla honoru narodu na expedycye y Posłannikow Oryentalnych wydatki. Jmści Pana Woiewody Krakowskie-go Hetmana WK. aby nalezytą miały satysfakcyą upraszam.

Ichmści PP Marszałkow Trybunalskich mia-nowicie Jmści P Zboinskiego Kasztelana Płockiego y terazniejszego Jmści Pana Woiewodę Poznańskiego z Familij y oso-

by swoiey

zasługuiącego się iako y Trybunału Głownego W. X. Imści litt. Marszałka, JMści Pana Paca Podstolego W X litt wspaniałym łaskom Waszey Krolewski Mści polecam; JMści Pana Krayczego Koronnego Dobroczynnosci Panskiey rekomenduię; JMści Pan Kuchmistrz W X Litt Poseł do Porty Ottomanskiey, z Sekretarzem legacyi swoiey aby był Chlebem zasłużonych rekompensowany Suppli-kuię. Woiewodztwa Wielkopolskie dolegliwosci powszechne cierpiące względu wi Majestatu y ukrzywdzonych tychże Woiewodztw Braci naszych Szafunkowi Choynych Łask W K Mści zalecam. Zawyiednaną Komissyą Torunską y dotrzymania istotney Satysfakcyi o dalszą Protekcyą Pańską iak Naypokorniey upraszam. Zeby zas Staremi tynfami, teraz kiedy ich niemasz płacić Woysku, zdaie mi się niepodobna ale raczey niech by Zydowskie pogłowne w złocie wypłacone było. Co zas Woiewodztwa Wielkopolskie podatkami Publicznemi obciązone Osztrzegam Sprzeproszeniem JMści Pana Podskarbiego W Koronnego, że Uniwersay intymacyi iego wykonywac niebędą a żadne też Jurysdykcye ile prawa po sobie niemaiące do tego ich niepociągną iako Chwalebnie w głosie swoim Oswiadczył JMści Pan Woiewoda Poznański

Marszałek Trybunału Koronnego.

Urząd y Iurysdykcyą Marszałkowską rownie y władzę Hetmanską, wyraznemi Prawami zaszczycone iak zawsze tak y teraz iednostaynie Protekcyi WKMści oddaię.

Należy mi także dopomnieć sprawa iako y spubliczney potrzeby aby prerogatywy y Iurysdykcye Ichmći PP. Kanclerzow godnych Kollegow Moich bez Uzurpowania sobie Dostoięstw y Suppremacyi W Sądach swoich assessorskich pod Naywyższą Powagą Pańską y powinną iako od Stworzenia Stworcy swemu dependencyą, wprzyzwoitym prawa Obrębie Utrzymane y zachowane były. y aby dłużey Sprawiedliwości zukrzywdzeniem oczekuiących oney niewakowała.

Względem zas mniemanego uwłaszczania supremo pieczęci Ministerio, niech mi się godzi przymowić, że iak zsenatu Rezydentow prawo do czasu wyznacza tak y Ministrow Status toż prawo do ustawicznego przy boku Panskim zostawaniu wiąże.

Trybunały Koronne y W.X.Litt Naywyższe w Oyczyźnie naszey Sądy, y namiestniczą Majestatu Powagę reprezentuiące że się za z. Syłaniem zramienia Panskiego delegowanych Osob przykładnie y Spokoynie funduią y niezrywaią; Powszechne Waszey Krolewski Mosci Panu Memu Miłosciwemu.

należą dzięk czynienia. Naupatrzenie upadaiących Arsenałow w Kamieńcu w Lwowowie y tutay w Warszawie iako y na potrzebę Artyleryi Koronney ktorą Imość Pan General Artyleryi własnym Kosztem oporządził a co rachować y Sprawować z Urzędu Swego to iak prawo y zwyczay Mieć chcę, zawsze powinien w Zupełnych Stanach przed Delegowanemi z Senatu y z Izby Poselskiey, a bynamniey niewedług znamienionego tutay wniesienia na reparacyą ruynuiącego Zamku tuteyszego y wypłacenie naznaczoney kwoty na bruki rządem y Staraniem Imsci Pana Marszałka WK: kontynuowane, na wspomożenie Miast Stołecznych Poznania, Krakowa, y Osobliwie Wilna Tuteyszego y wypłacenie zaznaczoney Kwoty na bruki rządem y Staraniem Imsci Pana Marszałka W Kor kontynuowane Na w Spomożenie Miast Stołecznych Poznania Krakowa y Osobliwie Wilna Tuteyszego zniszczonego pożarem ognia, tudziesz na Satysfakcyą Imsci Pana Bienkowskiego Pisarza Ziem: y grod Warszawskiego y Imsci Pana Wolskiego aby Imść Pan Podskarbi Wielki Koronny z intrat Publicznych exspensa łożył wzywam

powagi y insynuacyi Panskiey.
Niezachowanie dawnych Konkordatow Rzymskich ubliżaiąći powadze y majestatu y Chonorowi narodu na szego, pociąga y mnie w Spolnie z Starszemi Kollegami memi dopraszać się abyś Nay Jasnieyszy Krolu naznaczyć raczył ablegata do Rzymu ktoryby dostatecznie dopomniał się powinney Satys fakcyi y do tey Publiczney Usługi tak z własney Sposobnosci iako y zpamięci dystyngwowanych Oyca zasług rekomenduię Imsci Pana Poninskiego Starostę Ostrskiego
Zostaie mi ieszcze przy Nayszacowniey szym Szlacheckim zaszczycie rownośći odwołać się do Konstytucyi Roku 1699. karty 71 tytułu Zniesienie Słowa, contra equalitatem. Słowa Prawa te własnie że in equalitate ani Większego ani Mnieyszego nie muszę

Na Koniec Nay Jasnieyszy Panie gdyby się podobało Nay wyzszym wyrokom przez ktore Panuią Monarchowie wykonać na Osobie Waszey Krolewski Mośći zyczenia; ktorych przez Wiernosc iako Panu przez Sprawiedliwośi iako

Naylepszemu z Krolow, przez wdzięcznośći iako łaskawemu powszechnemu Oycu pełen iestem Panowałbys nam Wasza Krolewska Mśći tak długo iak żaden dotąd z Krolow Wiedziałbys się W K Mśći, Nayjasnieyszą Familią swoią, Oyczyznę Naszą y Państwa swoie dziedziczne wtym stopniu Szczęsliwośći ktoraby do swego dopełnienia nic przydać niepotrzebowała.

Oyczyzny naszey zranioney, bezrządney bez silney zubożoney w niessfornosciach bez godney, żadnego niemaiące ab extra ubespieczenia.

Tam znakomitym Rzeczypospolitey dolegliwosciom Ostatnie (strzeż Boże) do gnienia od grażaiącym, naybardziey nayskuteczniey przynaszać może porądny ratunki istotna Mądrość, doskonała roztropność, naturalna Dobroć, Oycowska pieczołowitość, W. K. Mści P. N. Miłosciwego gdy niedozwolisz aby ci ktorym dawać chcesz poufania Swoie Onemi abutantur, gdy każdy urząd w Rzeczypospolitey mieć zechcesz w swerze swoiey zostawuiącym to odbywaiącym co onemu institutiwe iest attrybuowanym, bez uzurpacyi gerendorum przez inne Urzędy gdy sam przez się zapewne naydoskonaley y przez to Nayskuteczniey władać będziesz Berłem od wolnego narodu sobie nadanym, y dla szczęśliwienia swego powierzonym, przez co także na nas w Urzędowych Usługach będących wlewac dona Charismatu y wrażać nam będziesz emulaminu iedynosci w należytym Panu y Oyczyznie zasługowaniu się. Tym gruntownieysze ufania nasze Osobistey pieczy W. K. Mści P. N. Miłosciwego bydz powinny że prawdziwa y w Mo-

narchach

narchach tak przykładnie rzadtka pobożności czyni nas pewnemi o tey Nayiasnieyszy Miłosciwy Panie całe uwadze Twoiey o ktorey y kazdego znas chcesz miec wierzącego, iż będąc Panuiącym nad nami, masz ieszcze wyzszych nad sobą dwoch Panow toiest Boga, y prawo.

Gdy zas wtych Materyach, ktore spectant et aficiunt constituenter gentis integrū, przez Seymy tylko Stanowione bydz mogą łekkie ratunki, naprawy, y prospiciencye, po tak wielu niedoszłych Seymach ktore enervacye tylko sprawiły Millionow Setnościami daremnie od Seymikuiących, y Seymuiących Wyexspensowanemi: doproszam się y ia Nayunizeniey abys W.K. Mść. Pan nas Miłosciwy złożyć raczył Seym Extra Ordynaryiny iezeli bliski, to ex Resultato teraznieyszey Rady, iezeli w czasie nieco dalszym to podług przepisow Prawami Wyraznemi za poprzedzaiącą znowu Senatu Radą deliberuiącą Consulenter o tym co uniwersały, co Instrukcye na Seymiki wsobie zawierac maią z potrzeb juz Aktualnych, y tych ktoreby Accedenter przypadac mogły, tak dla swoistości iako y zprzyczyn postronności. Wielbię dowodną

y wtym łaskawośći WKMści Pana Na: Miłościwego, że chcąc dobrotliwie aby wszystkie Woiewodztwa, Ziemie y powiaty Seymikuiące, rownie kontrybuowały przez Obranych Posłow swoich do potrzebnych wpowszechnośći ustaw, Seymowych, użyczyć raczyłeś Uniwersały na powtorne Seymiki Poselskie wtych mieyscach wielu, gdzie pierwsze Seymikowania były bez skuteczne, ale gdy są skarżenia się że wrożnych Seymikach powtornych Opuszczone było Essenciałne requisitū Publikacyi Uniwersału dwoma tygodniami przez Seymikiem. y tylko paucorᵘ scitu et libitu cœtu Obywatelow ignorante. obierali się Posłowie, quasi omniū Zdania do Seymu ex Comisso od Braci sobie Arbitrarie winstrukcyach zapisawszy; Iest powinnością Urzędu mego reprezentować maxima z Seymikow taliter Stałych praejudicia maxima dla Rzeczypospolitey pericula, gdyby się takowe abusus zagęszczać y umnażać miały. Więc Suplikować mnie należy, abyś WKMść P N Miłościwy wuniwersałach na takowe Seymiki zawsze wyrażać explicite rozkazał koniecznośc Publikacyi

nakazaney

prawem nakazaney pod nieważnoscią aliter Seymikowania Suplikuię oraz gdy ex post będzie wolą dobrotliwą W.K.Mści P.N. Miłosciwego dawac uniwersały na powtorne Seymiki poselskie, aby Prowincya W.X. Litt. rownie partycypowała w tey Panskiey łaskawości.

Lubo Seymiki relacyine podług nazwiska Swego w tey tylko są naturze, w takowey tylko potrzebie, aby Obrani y zastani na Seymy Posłowie referant Elektorom swoim, et Committentibus sobie co Rzeczpospolita na doszłym Seymie Sancivit, et Constituit, iednakże Zdan w tym przedemną wyrażonych łączę y moie abyś W.K.Mści P.N. Miłosciwy Seymiki relacyine y teraz intimowac raczył, tym koncem, tym skutkiem aby nobilitas całego narodu była dostateczniey przez referuiących Posłow wiadomiona, o przyczynach niedoyscia Seymu Ostatniego, iako y innych anterius iuz tak wielu odległiwosciach Narodowych o potrzebach Publicznych y o sposobach ratunkowych w czym wszystkim rozwazniey Woiewodztwa, Ziemie y powiaty gotowac będą mogły curanda et injugenda Posłom swoim do

pierwszego Seymu ktory będzie nastę-
puiący.
Powszechna iest dotkliwość y akkla-
macya słuszna, o wyprowadzeniu z kra-
iow naszych dobrey a wszczęte y przy-
rastaiące narzuty podley y coraz po
dleyszey monety. Ta calamitas inversa
lis większe y cięższe juz in esse et in sub-
secuturis sprawiła szkody, y ruiny rady-
kalne, niżeliby uczynic mogła była kraj
naszym iaka nayuciązliwsza z nieprzy-
iacielstwem woyna. Niewchodzę w kwe-
styą extra sphæram rady teraznieyszy
quid et unde tanti causa morbi? Ale
słyszawszy y słysząc niektore zdania
że tey juz in extremo krzywdzie y zgu-
bie powszechney iedynie może bydz Sey-
mem poradzenie y wyratowanie się ta-
kowego mniemania, takowey powieści,
treść skutkować mogącą zrozumiewać
y poymować nieumiem, poki w somsiedztwach
naszych trwać będzie dziejąca się woy-
na, własną bić monetę dobrą niemoże
bić Rzeczpospolita bo w kilku miesią
cach byłaby ta wykupioną y zagrani
czne na spodlone monety przetapianą
w podobnych daleko mniey Oyczyzniesz szko
dliwosciach nanoszonych złych monet
postronnych, przy warunku opatrzonym
aby kurencya

narodowey Monety Seymową tylko władzą była dysponowana ustanowiła w Słowach wyraznych Rzeczpospolita cytowanemi na tey radzie w głosach godnych Konstytucyami An. 1598.
NB et 1602. aby Ich PP Podskarbiowie utriusq gentis takowe Monety Postronne ad justū Valorem redukowali, Więc ia zmieysca y zdania mego Suplikuię Ichmść PP Podskarbich Wielkich aby in tam primenti Oyczyzny necessitate jussa legum wypełniali Certuią niektorzy że wtych prawach nieznanduią się słowa perpetuitatem sanciti wyrażaiące ale nieznanduie się tez wonych żadne słowo doczesną tylko moc okryslaiąc Podskarbim Wielkim Cytowane zas prawa lat dawnieyszych y Swiez-
NB sze Annorū 1710 1717 iedynie się sciągaią do Kurencyi monet Nacyonalnych oraz Czerwonych Złotych y talerow. Więc pod Tarczą tych praw dwoch pierwey w Spomnionych etiam ginącego Państwa, publica salus powinna NB bydz do tego powodem Ich Mściom PP Podskarbim Wielkim zeby iedynym Sposobem uzytecznym redukcyi tynfow zpostronnych mennic Wyszłych y Wychodzących ingentem juz leczyli

Calamitatem Publicam dalszey ad extremũ zabiegali ne sint Bogu. WKMci Panu Naszemu Milosciwemu Oyczyznie viventibus et posteris responsuri, o swoie Urzędowe wtym zaniedbanie. Dales WKMśc PN Milosciwemu Sprawiedliwy przykład y pochop juz redukcyi złey monety, wydanemi do Zup Solnych pro re Skarbu Krolewskiego Uniwersałami naśladowników tego, juz był Imsc Pan Podskarbi WK: Uniwersałami swemi nakazawszy aby celne importancye dobrą tylko monetą wybierane były. Wielce Dystyngwowany w Oyczyznie Senator Imść Pan Woiewoda Podolski doskonałą uczynił remonstracyą że Woysku Rzpłtey naznacona płaca regularna w Roku 1717 przez uwiększone juz dawno pretia rerũ była niedostateczna iakoz teraz bydz moze niedostarczaiącą na wyzywienie y inne potrzeby Zołnierstwa też Sama in Numerico złotych Polskich płaca gdy każdą w Sowitosci opłacac trzeba z przyczyny złey Monety wtym zas płacy defekcie albo

juz niekt.

iuz nikt do głodney służby Woyskowey zaciągać się nie chce, albo zamiast wielce potrzebney Aukcyi Woysk iuż tak mały onych Komput, trzeba będzie ieszcze umnieyszać przez Suplement porcyi, y racyi Slepych dostarczaiąc Służących Żołnierzy Subsystencyi, albo ſtrzeż Boże! disciplina Millitaris necessytowane działy by się naruszenia cum periculo tych dezolacyi fatalnych, iakie w czasach dawnieyszych ponosiła Oyczyzna od niepłatnego Woyska własnego.

Był by Abominandus ten każdy ktory by nieżyczył pożytecznego Oyczyznie Swoiey tandem Seymu doyścia, ale wtrwożeniu się z doswiadczenia pochodzącym, ieżeli z kontynuowanych defektow a znowu by Spełzł Seym następować Maiący, coż za inna rada będzie mogła bydz ratuiącą w okolicznosci złych monet postronnych iako żeby mianym na to Prawem Ich Msć Pp. Podskarbowie Wielcy one do Kurrencyi znosney redukowali. Czemuż lepiey puszczać to teraz wodkład ruinę powiększaiący co posledniey będzie necessitatum. Da

remne

bytyby Straze JMci Pana Podskarbie-
go W: Koronnego choćby z przyda-
nem Zolnierstwem do niewypuszcza-
nia z kraiu dobrey Monety a nie
wpuszczania złey, bo okrom prze-
smykow, to Panskich y Szlache-
ckich Wozow takze bryk protego-
wanych trudne będą rewidowa-
nia, bo handluiącym za granicą
podłą tylko Monetą Sa y będą
Solucye, bo liczne w Krajach na-
szych Woyska Extotyczne takową
expensuią monetę.

Moze bydz niepłonną y ta boiaźń,
że ci ktorzy wprowadzeniem do
Kraiow naszych złey Monety Mil-
lionowe mieli y maią Zyski miec
będą wusilowaniu ze psowanie
Seymu tey zgubie powszechney
poradzac Chcącego. A gdy ex nunc
zbawienną redukcyą uczynią Jch-
mść Panowie Podskarbowie Wielcy
zustaiącym przez to takich Osob Zy-
skiem uiętym będzie ten Skryty po-
wod do Annihilacyi Seymowych.

urad o Monecie.

urad o Monecie.
W uregulowaniu juz Koronnych Sądow pogranicznych aby Skarb Koronny destynowanym do tego Sędziom zwykle na expensa onych czynił solucye y ia dopraszam się. A Prowincyi W.X. Litt. Sancita nakazuią, zeby Woiewodztwa y powiaty na Seymikach Gospodarskich uchwality solaria dla obranych swoich Sędziow Pogranicznych. Zastawienia w Oyczyznie Wiekopomnych Przodkow Imienia y Krwi swoiey uwiększaiący Wszelakością Wielkich zasług Panu y Państwu JW. P. Woiewoda Krakowski Hetman W.K. aby załozoną Summę na Oryentalne Wydatki ze Skarbu Koronnego odebrał Consulit to aquitas ipsa.
Z potrzeby tłumacza Oryentalnych ięzykow Wynika potrzeba naznaczenia onemu pensyi
Na Opatrzenia Artyleryi Utriusque gentis na restauracyę y ulepszenia Fortecy Kamienieckiey z niebogatych Skarbow Rzeczypospolitey naznaczać modicum byłoby mało co pomocnym y daremnym. Ale gdy hoc Utriusque prospiciendum Wielce in-

interest Rzeczypospolitey upraszam
Ich Msciow PP Hetmanow Oboyga Na-
rodow aby ex munere Wladz Swoich
destynowali officierow Sposobnosciach
do tego Wybranych, y onim nakazali
ziechanie do Cekkauzu, a w Koronie
y do Kamienca dla uformowania rap-
portow iakie Artyleryi y w Spomio-
ney fortecy są potrzeby zukalkulo-
waniem także iakie Summy na to są
potrzebne. Te zas informacye Aby z Kan-
cellaryi Utriusq gentis do expedycyi
na przed Seymowe Seymiki były przy-
łączone dla remonstracyi iak wiel-
kiey iest konsequencyi, aby Woiewodztwa
Ziemie y powiaty instruant Postow swo-
ich na Seym y umocowali do Usta-
nowienia Seymem Supplementow
dostarczaiących na restauracye Ar-
tyleryi y Fortecy Kamienieckiey adro-
bora Oyczyzny y wtey częsci Opatrzne-
go iey Ubespieczenia. Przy wielkich
Woyczyznie zasługach gdy JMsc P.
Marszałek WKoronny tak pozytecznym
Staraniem bruki Warszawskie Znaczną
juz częscią Wyrestaurowal, aby na dal
sze brukowania kontynuowane były
ze Skarbu R. Suplementowania y ia suplikuie
WKMsci PNMiłosciwego. nayuniżeniey
dopraszam się.

JMći Pana Kuchmistrza L: hoc loco rekomendacye Legacyi Swoiey do Turek relacyą czyniącego
Tylą plagami dotknięte y niszczeiące Stołeczne całey Prowincyi Miasto Wilno aby Klemencyą y Kompassyą szczodrobliwą WKMśći doznało nayuniżeniey doprasza
JMći Pan Bienkowski Pisarz Ziemski Warszawski plurimi Obsequij Publici y Sekretaryi dwoch Seymow zalety Maiący aby już dawno naznaczoną sobie Mercedem ze skarbu K: odebrał do prozb wtym Kollegow moich pokornie y moią przytaczam.
Jeszcze Nay Jasnieyszy Miłosciwy Panie wyrazam powinne admiratie y wielbienia gdy wielośći y Wielkośći cnot Swoich w mądrośći y Dobrotliwości Wolnemu Panuiąc narodowi daiesz z siebie WKMći wzor przykład y naukę, że senciendi et dicendi libertas tylko łagodnie byc powinna, dopiero nikomu wrownosci będącemu godzi się może aby ią Censurował y ganił. Od lat 39 będąc umieszczonym już teraz Dziekaństwem wstanie Przeswietnego Senatu, dawnosc y ustawiczność nieskazitelnie Wiernych Usług moich perswaduia niezawodnie że wrzesie dni moich będą iednostayne wiernośći y przywiązania moie Usługuiące Panu y Oyczyznie wtych Umysłu y Serca Sentymentach istotnych od nikogo przewyższonym byc niemoże in: timu Zyczenia mego abys WKMći P: N: M: przy nay osobliwszych Znayiasnieyszey Familij Swoiey Konsolacyach dla szczęsliwosci Oyczyzny Naszey żył długoletnie Panował nam Tak kawie.

Respons J. O. X. Jmci Prymasa, na respons przeszły J. O. X. Jmci
Kanclerzowi WW. X. Litt. d. 21. Augusti 1759. spisany.

Respons W. X. Jmci d. 20. elapsi na list moy przeszły podaie materyą do dal-
szey w zupełney poufałości Korrespondencyi y na Punkta Jego z przyzwoitym
względem odpowiedzi. Przyczyna zamilczenia przed W. X. Mcią moiego szczo-
drobliwą ręką Pańską wyniesienia na Prymasowską godność była nieprzey-
rzana, nieszukana y nadspodziewanie naszła moia Nominacya, za którą
zaraz Obuyga narodow hurmem następuiące Powinszowania zabroniły
dawać Łaskawym Przyiaciołom za nowinę, co iuż wszędzie było wiadomo y
nietayno, z równą iednak nayrańszym ku mnie przychylnościom wdzię-
cznością przyimuię teraźnieysze ukontentowania tego z Promocyi moiey
oswiadczone y za nie serdecznie dziękuię.

Wielce zatuię tak przenikaiącym y dotkliwym między W. X. Mcią y
JmPanem Generałem Artyleryi Koronney listownych rozmów, czytałem pilnie,
te które W. X. Mć przyłączyć mi raczyłeś, y za zbytnie żywe osądziłem, żywszą
zaś ieszcze, iż też Jch czyni wspomnionego JmPana Generała responsowi
Wezyrowskim stylem nazywania, y to nie tylko Jego samego y w raz
wszystkich z nim natężone ku dobru Pospolitemu y wsparciu nachylonych
w tym czasie rządów y Praw Oyczystych maiących myśli, gorszy, ale też
J. K. Mć dotyka, gdy w Chrześciańskim Królestwie, Katolickie naprzykład
narodów Panowanie Pogańskiemu równasz.

Te to opaczne dobrych czynów tłomaczenia tępią niezmyśloną JmPa-
na y pełniących wolą Jego ochotę do nieustannego radzenia o uszczęśliwie-
niu y ziednoczeniu Rzeczypospolitey oraz przeszkadzaią do otwartego
zobopolnie znoszenia się w okolicznościach publicznych. Wspomnio-
ne w Liście W. X. Mci obowiązki Sternistwa Prymasowskiego tym
bardziey mnie troskliwym czynią, im iawniey widzę że się zanosi
naburzą, a bez autoryzowaney pomocy Godnych y Zacnych Obuyga
narodów ministrów, na których dozorze prawem opisanym całe po-
spolite bespieczeństwo zawisło. Podłuz naszey nieoszacowaną wolno-
ścią y swobodą Żądowney, aktualnie zaś igrzyskiem nawałności to
domowych, to obcych będącey do pożądanego Portu doprowadzić nie
potrafię. Jedni bowiem iakby zapomnieli poprzysiężoney Królowi
y Oyczyźnie powinności, przytomną radą usłużyć, domowemi za-
przątaią się zabawami: Drudzy pod publiczne prywatne podszywa-
iąc sprawy Dworowi przypisuią, sobie winne wyrzucaiące z nich
skutki.

Ledwo zaś kto iest żeby zmarszczył na to oko, że wspomniony nasz
Skarb na głębokim iest morzu y samemi unoszony Fluktami, władą
moment bez przyłożenia prawy ostatnią grozić będzie zgubą. Dwor

iest ten sam, ktory bywał pod mieszkanie WX. Mci przy nim łaskawość
ska na zasłużonych, sprawiedliwość dla ukrzywdzonych, dobroć dla przyu
zanych, są te same, iakich WXMć zawsze doświadczyłeś. Od pozwolenia U
pacyi y przeszkody w sprawowaniu Urzędow daleki Krol JMć y prawd
zawsze kocha, ale kiedy ci ktorych ustami Krolewskiemi prawo mieć chci
mieczą na wszystko, co się złe dzieie, y własnie niebacząc od kogo maj
sobie powierzoną władzą bez dołożenia się Pana, absolutnie rzecz czyn
y słuchać nielubią, gdy im kto spraw Ich dependencyą od Krola y Rzpltey
wspomina, kogoż tu winować gdy sobie zabawkę nic dobrego Oyczyźnie p
noszącą zrobią.

Co się w Lublinie działo WXMć iako tam bliski naylepiey wiedziałeś, Ja
wiem że Krol JMć żałosny był, y na to iest, że kto był pociągniony do
wa do Protekcyi Jego, żadnego nieuczynił Krolu y mocą tylko swoiey
urzędu Sąd tameczny ziednać sobie usiłował.

Tego zakrycia faworow Dworskich chwalić trudno, ale kto się do ni
przyzna, kiedy iuż brakować zaczyna, ktoby ię pamiętał y znał
za nie do wdzięczności, wszyscyby radzi byli nayblizszemi serca Pańs
a nie wszyscy rowno na nię zasługują, miłość iednak własna wie
zaślepia, iż im się y kredyt y łaski należą za powinność, a przecięż
wymuszać się niedadzą.

Zgoła cokolwiek WXMć znaydujesz w porządku zdrożnego, chcieyż wie
im: Panu, ktorego to całe pisanie moie zdaniem iest zaszczycone y
pliwą mnie o ty, cobym WXMci reprezentować miał informacyą
JWW Jchmcm Panom Strożom Praw y bezpieczeństwa Oyczystych to
wszystko przypisać należy. mowi albowiem że gdyby ci przy Boku Jego mie
kali, niepieczętowali wbrew Prawu Papierow, istotę Praw przed oczy pr
kładali, w Sądach Zadwornych niepomogą y zdaniem własnym decyd
wali Assessorow Prawem naznaczonych nie pro forma mieli, y prze
reskrypta ich liczby do pozoru tylko niepomnażali, wypadłe z fugo
swoich Prawa y szafunku łaskami Krolewskiemi napsowanie spra
wiedliwości podstrzegali, y o nich donosili, zasłużonych tylko do Urzędo
y Honorow zalecali y prywatą uwodzić się niechcieli, znaleźliby w Łago
dnym sprawiedliwym y wszystkich Cnot Chrześciańskich pełny Panu go
wość do tego wszystkiego co do całości y uszczęśliwienia Oyczyzny pom
y przydać się może.

Prawdziwa rzecz że totalitatem Reipublicae afficit et respicit okoliczność
Edyktow wydanych y publikowanych przez JmPana Graffa Dochna Ko
mendanta na owczas Woysk Pruskich w Polskę wkraczaiących, a za
tym niedobyta iest potrzeba, żeby ci wszyscy ktorych BOG władnących
sercem Pańskim do rady y straży Jey naznaczył zgromadzeni do Boku
Krolewskiego, radzili o niey y strzegli Jey chcieli.

Zgadzam się

Respons J.O. Xiążęcia Prymasa Korony Polskiey y W. X. Lite
wskiego na respons JW. Jmci Pana Kanclerza W. K. replikuiący
die 26 Julij A. D. 1759.

Przyznam się JW. Panu że nieżyczyłbym był sobie inkommodowaćą
powtórnym Listem moim iże zaś JW. WPan publikował respons
swoy do mnie y w nim iakowąś instrukcyą timiditatis a wo
et parcialitatis namieniłeś. Muszę to po przyiacielsku bo
niechcę po Prymasowsku wytłumaczyć JW. WPana przysięgłem
Bogu, Krolowi, Oyczyznie wierności y poczciwości to przysięga
rowna mi iest Senatem et Comministerio boiaźni czyli ti-
miditatis wszystkich nas serce y sumnienie przeraża bo
samemu scrutatori cordium teyże przysięgi rationem oddać
musiemy. Wiem dla siebie non plus ultra nie myślę szu-
kać więcey fortuny, honoru respektu emulacyi ani prywa-
tnego mienia uczę się szczegulnie od Ducha prawdy iak mam
naypożyteczniey sprawować się w powierzonych Oyczyznie
obowiązkach moich wie naydoskonaley Nayiaśnieyszy Pan bo
z woli Jego wie y cała Warszawa żem nieżałował pracy y
zdrowia tłumiąc wszelkiemi srzodkami dyssydencye Ministe-
ryi nieżałowałem z własności moiey udzielenia pensyi co-
roczney stronie przyczyną będący poroznienia tego dla
łatwieyszego skutku ostudzenia Passyi przeto Bog sam wie
iaky prawdą y poczciwością zabiegać usiłowałem Konse-
kwencyom nieodbytym rozdzielenia duchow w naymilszey
Oyczyznie. Y ta to iest wdzięczność że Prymasowi y Pasterzo-
wi zadać JW. WPan raczyłeś timiditatem et parcialitatem
wyznaię żem za Szlachcicem Listy do Trybunału pisał uro-
dzonym Szlachcicem znam się być y nieinaczey ale iako
Prymas Szlachtę wszystkę bronić muszę y nie wstydzę się
że wszędzie Praw Szlacheckich naszych strożem wraz y pro-
tektorem od Rzeczypospolitey wyznaczonym będę. Przyjdą
rady Senatu przyidzie y Seym nie zawstydzę się ani komu
odpowiem że iakążkolwiek bądź przyczyną. Nie zapłone-
łem się wcale na odgłos publikowanego w Lublinie JW. WPana
responsu do mnie bo mnie cała Oyczyzna zna wiernym Jey
Synem a teraz nieustraszonym y nieparcyonalnym wol-
ności y Praw Jey Prymasem. Nie zmieszam się zgłosić Sta-
now Rzeczypospolitey że Prawa Jey w Straży zagrzebione y
że aequalitas mocno cierpi od Strożow Jey. Nayiaśnieyszy
Pan żalił się na to y pisać mi oto kazał iakom w pierwszym

Liscie

Liszie do JWWPana wyrazit nie z zemstey zadney to pisze [?]
z powinnosci iako mi prawo każe bo chcę bydz [?] newo[?]
ciesz[?] y podciwy Szlachecki Prymas upewnic przytym mo[?]
że iako bytem z prawdziwym przywiązaniem tak iezdem z
deczyym ucałowaniem JWWPana &c.

Zgadzam się z WMM że Seym w tym razie byłby srzodek nayprzyzwoitszey do odwrocenia od nas tey y innych wielu przeciwnosci, ale y tego złożenie powinna poprzedzic z Senatem y ministrami rada, a od tey prywatnemi Interessami do Domow przylutych iest wielu daleklich.

Tym czasem widoczna Opatrznosc Boska pobożnemu Panu bez rady Granicom bez Straży była na pomocy, gdy napastna moc zniszczeła y siły nadwątlone za Odr ustąpic musiały. Seymow niedochodzenie iak boli mi: Pana wyrazic trudno, y w tym punkcie iak czyste Jego Sumnienie iest Bogu znajome, tak na Boskii Sąd przykładaiących się do zrucia y zrywania publicznych obrad w raz z krzywdą tak słodkiego Panowania Swoiego y krzywdą Oyczyzny zdaie.

Niechętnie zas odemnie słuchał przyczyn WMM dla ktorych ad Regiam przybydz niemyslisz, powiadaiąc że na usługę Krola y Oyczyzny nie załowane zdrowie Bog sprawiedliwy chował y pomnażaćby raczył, w lasną Substancya zas dobrze hoynoscią Jego obrazszona wystarczyćby na dalsze y teraznieysze okazye mogła.

Dotąd na głos Panski przez mnie oznaymiony iuz JeyMc Hetman Wiel. Xsa Lit. y wielu Jchmciow Senatorow Duchownych y Swieckich przybyło, gdy WMM słuchac go zechcesz, wdzięczną rzecz JKMci y Rzpltey uczynisz. Jezeli zas Determinacya WMMci będzie nieodmienna racz zostać swoiey przynaymniey zdalcka poufałoscią ze mną certowac w zajemna y swoie dayrzale, ktore tylko do Dobra pospolitego zaprzydatne, osądzisz otwierac mi zdanie, tym smieley dopraszam się tego WMM affektu do mnie, im za jawnieyszą przyznaię prawdę, że WMM z funkcyi swoiey należysz do moiego Stylu, y nazywaiąc się wiązem. Eadem jura imperant Tibi, quae mihi.

Zastanowienie się Woyski Samsiedzkich w Wielkiey Polszcze y Prusach podobne iak y w Litwie Obywatelom przynoszące szkody, całe na to mi: o natężyło staranie, żeby podobny iak w Litwie sposobem to iest przez Kommissyą wszystkie krzywdy uznane były, y każdy sprawiedliwą Jch odebrał nadgrodę. Jakoż bliska nadzieja iest że prędka od Dworu Rossyiskiego wiadomość o wyznaczonych iuż Kommissarzach przyidzie. Zostawam zatym z należytym na zawsze uszanowaniem. Ut.

Sprzeczka między wodą y winem, to iest między Thetydą y Lieuszem o pierszeństwo, wyrozumiana od pewnego w zachwyceniu będącego, którego Imie niewiadome iest:

Były niegdyś bankiety rzęsisto sprawione
Potrawy y napoiem suto zagęszczone,
Aż ia w tenczas do woli dogodziwszy sobie,
Po odeyściu kochanych Przyiacioł, w żałobie
Zostałem; bo gdy rozum był winem zalany,
Y zmysły odebrane, duchownie zarwany
Byłem, y wtymże czasie ledwom się w trzeciego
Nieba oparł przysionku: Tak niespodzianego
Przeląkłszy się widoku, zewszząd otoczony
Niewymownym postrachem, ledwo umorzony
Niepoległem,: Aliści znagła orzeźwieie
Y ciekawe obracam na przedziwne dzieie
Oczy; Zasiada owdzie w rozłożystym tronie.
Bóg Sędzia, przed którego obliczem na stronie
Jedney Thetys, Lieusz tuż na drugiey stawa,
Jako Mowca y Winny, prosząc by ich sprawa
Bydź mogła rozsądzona; a gdy przypuszczenie
Swey sprawy otrzymali, wszczyna użalenie

Thetys:

Rzetelny Sędzio, żąda Lieusz przodkować
Gen. 1. v. 2. Na demną, chociaż ludzie pierwszey ofiarować
Mnie czci, niewątpią nigdy; gdyż skoro stworzony
Swiat powstał, Tyś na demną bywał unoszony.

Lieusz:

Cóż ci, co pomódz mogą takowe sarkania?
Czysz twą stronę naprawią takie narzekania?
Wszak wiesz, że co gorszego to naypierwey daią,
A co iest naylepszego na koniec chowaią.
Tak y mnie poźniey sobie niż ciebie obrali,
Ażeby mnie Ziemianie po Tobie piiali.

Woda.

Mnie chwała od Chrystusa samego iest dana,
Joan. 4. v. 7. Gdy, bym z studni ku Jego była naczerpana
Ochłodzie, żądał; Y gdy mnie w drodze z strumienia
Pił, co być sądzi Dawid znakiem wywyższenia.

Wino.

Czemuż mnie Bóg niestworzył z Tobą w połączeniu?
Czemu nam dał wyroki trwania w rozróżnieniu?
Więc kto się chłodzi winem z wodą pomieszanym
Ten chce być razem zimnym y razem rozgrzanym.

Woda:

Ephes. 5. v. 18 Całą powagą swoią Apostoł zaklina
By się wszyscy chronili Liewsza wina
Gdyż tam cnota w pogardzie, gdzie szacunek maią
Wina, tam z drogi Boskiey ludzie wybaczaią.

Wino:

Te Męża przedziwnego słowa przywiedzione
Nie wnoszą, że nam wcale wino zabronione,
Bo gdy woda żołądkom iest często ku szkodzie,
Trzeba żeby bywały wina ku ochłodzie

Woda:

4. Reg: 5. v. 10 Niemiał wszakże Naaman zdrowia odzyskania
Nadziei, gdy zażyte lekarstwa, wzmagania
Chorob Jego przyczyną były: lecz w Jordanie
Że miał być ozywiony, to Proroka zdanie.

Wino.

Oto Jerozolimczyk od łotrów zraniony,
Luc. 10. v. 3. 4. Już od Xiędza, Lewity swego nawiedzony,
Gdyby wina był niemiał do rany obmycia,
w Ciężkich bolach y żalu dokonałby życia.

Woda.

Mnie obrawszy, woleli Nazareńczykowie
Niż wino, swe w mych skutkach zasadzaiąc zdrowie
O czym y święte Pisma iawne znaki daią,
Ioan. 5. v. 4. Gdy [sic] że Anioł w sadzawce uzdrawiał, stwierdzaią.

Wino.

Lecz cóż za skutek z ciebie miła wodo maią
Ludzie? ten chyba tylko, że ledwie dźwigaią
Nadęte swe żołądki: skąd, między prozbami
Psl: 68. v. 16 Król David y te mieści, by między falami
Wód niebył pogrążony.

Woda:

Gen: 9. v. 21. v. 25. Z ciebie wina, iż Noe zasnął obnażony,
Skąd przekleństwo zaciąga od niego spłodzony
Gen: 19. v. 33. Syn; a Lota upadek komu przyczytany
Będzie? winu; z Corkami ktorym był zagrzany.

Wino.

Godne w prawdzie pogardy y wcale ubogie
Te bankiety, na ktorych nie iest wino drogie;
Zaś w pociechy niemałe ludzie obfituią
Kiedy w swoich piwnicach dobre wina czuią.

Woda.

Tobie iakieś szaleństwo twa natura dała,
Mnie własność, bym szaleństwo twoie uśmierzała;
Psl: 45. v 6. Gdyż (iako Pismo świadczy) wody wytryskanie
Niewina, uwesela wieczne pomieszkanie

Wino.

Twóy się równa truciznom napoy zarażony
4. Reg: 2. v. 21 Dla tego od Proroka solą poświęcony;
Owszem z umysłu ciebie we mnie przemieniono
Joan: 2. v. 9. Gdy Chrystusa na sławne gody zaproszono.

Woda.

Szum głowy, y rozumu utratę miewaią,
Którzy nad miarę wina często zażywaią.
Gdyż twe łagodne weyście zrazu zmysły bawi,
Prov. 23. v 32. A potym iad wężowy po sobie zostawi.

Wino.

Ciebię na iakiekolwiek drogi wylewaią,
Mnie, iak coś godnieyszego mocno zamykaią,
Tobą bywa y wieyskie bydło napoione,
Psl: 103 v. 15. Odemnie serce ludzkie trwa rozweselone.

Woda.

Pewnie tysiączne daie ziemia uprawiona
Pożytki swym oraczom, gęstym przyodziana
Urodzaiem na lato, ieżeli spuszczone
Deszcze, napoią przy sianiu ziarna wysuszone.

Wino.

Choć naylepsze potrawy przyprawne do smaku
Wszystkie bezemnie będą niesmaczne, bez braku,
Z ciebie mieć może napóy bogacz y zniędzniony,
Psl. 22. v. 5. Móy zaś kielich poiący, o! iak iest wsławiony

Woda.

Jam pierwszy Sakramentom wiary, wzrost nadała
Marc. 1. v 9. Gdy mną w Jordanie ręka Janowa polała
Chrystusa, przezemnieć to prawa dokonane
Joan. 19 v 34. Zakonu, wody z boku gdy były wylane.

Wino.

Chociaż pierwszą przez ciebie grzesznik odzyskuie
Łaskę, y we mnie wielu zbawienie znayduie,
Jednakże zemną, ty być niemożesz zrównana,
Marc: 14. v 24 Bo przezemnie krew Boga światu iest wydana.

Woda.

Moie są do mądrości skutki przyrównane,
Bo mną choć gardła tylko będą napawane,
Razem y serca biorą czyste napoienie.
Ani może upadać ich żadne pragnienie.

Wino.

Cant. 2. v. 4.

Dość iawne Salomonów Oblubieniec daie
Nauki, a w nich godność mnie wielką przyznaie,
I oblubienicy piersi gdy między winami
Wino z mlekiem roskosznym ssał swemi ustami.

Woda.

w Kościele w prawey stronie iam iest zawieszona
Przezemnie grzechu zmaza by była zgładzona
Nawet którego, pierwszą iest winą zmazana
Dusza, na tey obmycie iam od Boga dana

Wino

Chociasz kiedy się ludzie rodzą, przez cię wlana
Bywa łaska na duszę, ale odzyskana
Znowu przez cię niebywa; a ztąd moia władza
Większa, iż mnie biorący zawsze się odradza.

Woda.

Gdy wyszły Izraela gromady złączone,
Egiptu opuszczaiąc granice skażone,
z Moyżeszem, Bóg wyiawił swą cudowną sprawę
w Mym rozdziale, czym swoią w rzeszach wzmocnił sławę.

Wino.

Jak miłe ludzie Niebu wydawaią pienia
Gdy w sobie winem gaszą powzięte pragnienia,
A którzy więcey tego napoiu kosztuią
Chwałą Bogu w Niebiesiech dobrze wyspiewuią.

Koniec y treść zachwycenia

Wszystkie te sędzia skargi gdy dobrze rozważa,
Jako wino chełpliwie swe chwały powtarza:
Krzykną Mieszkańcy Niebios, niech pokóy panuie
Nad ludem, dobra wola któremu chołduie;
Temi nieco wzbudzony Nieba okrzykami,
Napełnione uczuwszy serce pociechami,
Iż wino nad czcią wode było przeniesione,
Wydawałem płąsania z innymi złączone

Applauz

Na bankietach rzęsisto wina ustawiaią,
Gdy mężkie niesmakuie, to słodkie wstawiaią
Ten dwoiaki win rodzay, wcale iest cudowny,
Gdy ktokolwiek, Łacinnik iest po nim wymowny.

Ad. M. D. Gloriam.

August Trzeci z Bozey Łaski Krol Polski.

Oznaymuiemy tym Listem Extraktem naszym wszem wobec y kozde
mu z osobna komu otym wiedziec należy, iż Stanąwszy Osobiscie
przed Aktami niniyszemy Metryki Kancellaryi naszey Wielkiey
W.X.LL. urodzeni Posłowie Woiewodztw, Ziem, y Powiatow Korony Pol
skiey y W.X.LL. na Seym tegoroczni obrani y Zgromadzeni, Manifest
Swoy rękami własnemi podpisany przed temiż Aktami Zaniesli y
Oczywisto zeznali Tenoris sequentis. Szczescie urodzenia Naszego w
tym Krolestwie Mieszkancami bydz nas zaszczyciło, gdzie Przodkow Na
szych odgłos dające na swiat cały męstwo nayprzyiemnieysze naturze
Ludzkiey zyskało wolnosc, a długim doswiadczeniem wydoskonalona tych
ze Przodkow przezornosc, w przepisanych dobrego rządu Sposobach miłe
dla wolnosci położywszy granice, tak ią unas Jey uczestnikow ze wszech
miar wielorakiemy ubezpieczyła Prawami iż oprocz przewiększenia
Woyska Otwarcia Menniey (: do czego nowe żądane prawo :) wszystkie dotyka
jące Kray nasz dolegliwosci niętrudnosc wymuszu Nowego Prawa nam
Żadaią, lecz o Zachowanie dawnych zewszącd nas ostrzegaią y wtym po
trzebnym dla Oyczyzny naszey umysle, My niżey podpisani od Woiewodztw
naszych na Seym terazniejszy Walny Warszawski obrani Posłowie
niosąc pełne uzalenia Instrukcye o Wielorakie w Wielkich publicznych
Materyach, Prawom ublizenia chęci y żądzy naszych było dac ratunek
Oyczyznie przez pokazanie Upadkow Praw Kardynalnych, y onych w Mocy
y Ważnosci Swiey postanowienie, A naprzod iako nam są wiadome Prawa
pierwsze wroku 1690. a drugie ostatnie wroku 1736. o porządku Seymowania
ustanowione, bez wdawania się w żadne Insze Materye do Obierania Mar
szałka przystępować Posłom nakazuiące, tak y to niemogło bydz tayno iz
tylko Rodowitosci Synow tey a nie inszey Oyczyzny Zaszczycona Szlachta
narodu tresc spadaiąca, te wsobie Zawieramy Prerogatywy, ktore nam Wa
lecznie Przodkowie krwią okupione w Dziedzictwie zostawieli y ktore tyl
ko unas z Zyciem tracic powinnismy, Polska tylko Szlachta tego Szczegul
nieyszego uzywamy Przywileju że sam samym y Potomstwu naszemu Pra
wa Przepisywac y wsrod Siebie Marszałka Seymowego obierac mozemy
rowni rzecz wiadoma nam iako y wszystkim była y iest Zacna y godna
w Zagranicznych Panstwach Ich PP. Graffow Bruchlow Familia do czasu
Piotrkowskiego Dekretu w roku 1749. nastąpionego, w żadney tey krwią
Przodkow naszych opłacony Dziedzinie nieprzywłaszczała Sobie cząstki
ani uzywała pozytkow ktore Polskie prawa za wypełnione Szlachectwa
obowiązaty, to iest Obrone Wiary, Krolow, Praw, y wolnosci za Azardy
Zycia

Zycia y fortun za tyłu z Nieprzyiacielami Woynach, Pospolitych ruszeniach
okazywaniach, Konfederacyach, Elekcyach wybrane, zaczynione na
Seymikach, Magistraturach y wszelkich Jurysdykcyach wyboru
publiczne Narodowe posługi samym tylko tey Rzeczy Pltey Syn
iako Mieszkancom z Nad Dziadow swoich w nadgrodę wyznaczy.
Lecz skoro raz Ich PP. Graffow Bruchlow Familia dystyngwowana
swoich Kraiach, wbrew wszystkim wyraznym wtey mierze prawom p
stała Dekret przyznaiący prerogatywy Indygenie własciwe wspomni
bez Zalu niemozna, iako wielorakie prawa z swoiey wzruszone po
a naypprzod przez takowy Otrzymania Indygenatow sposob, Dziewięc
wyraznych Konstytucyi. Annorum 1601, 1607, 1641, 1662, 1673,
1676, 1669, 1674, 1699, uchylona waznosc, ktore tego y temi
nieprzez Dekreta Trybunalskie wyciągaią, aby Indygenaty tym ty
na Seymach za Zgodą wszech Stanow dawane były, ktorzyby tak w
nie y WXLL. na Seymiku złym się przez Rekomendacye Krolow y
Panow odzywały a przez Posłow Ziemskich mieli za sobą Instancy
y takowi Deductionem Nobilitatis Documentis Authen Principis sui
u Rplice w ktorey się rodzieli comprobare super fidelitatem Stanom
czyPltey przysięge y wiary Katolicki bydz powinni, potym przez
manie Urzędu Artyleryi Korony na Osobę Jmć Pana Ministra Saskiego
dwie o tym urzędu oddalone Konstytucye Anno 1637 titulo Quarta et
1638. titulo Artilleria ktore wyraznie nie Zagranicznego lecz Polsk
Szlachcica nad Koronną Artylerye miec chcą przełozonym, Coz dop
nowie zjeczywszy do Urzędu Artyleryi znaydującego się w Osobie O
urzęd Czesnikostwa Korony reprezentowany na Osobie Syna y tak
czne wszyze Ich PP. Graffow Bruchlow Familiy zebrane, iako to Spiskie
Warszawskie, Lipnickie, Bolimoskie, Bidgoskie, Piasoczynskie, B
skie y Jnne Starostwa, oraz obszerne Zakupione Dziedzictwa y
sesye Osiemnascie razy powtorzone prawo o swoie ucisnienie woła
iasnie to wyrazaiące iz Cudzoziemcy zadnych Urzędow, zadnych Sta
rostw, zadnych Dziedzicznych lub zastawnych Possesyi miec unas n
powinni, ani się wrzędy y Dyspozycye Panstwa wdawać że tedy
wszystkie ustawy w Osobie Jmci Pana Ministra Saskiego y godney Jego
Familiy wielorakiem skazone przestępstwem Zgadały od nas ratun
ku, ktory łatwo ofiarowała wspoł Braci naszych y nas samych N
łosc nie Zukontentowaniem patrzyca nato że Krwią Polską opłacone
Krolestwa tego w Urzędach ozdoby y Possesye Cudzoziemskie nam Za
bieraią ręce, radziła przezorna boiazn, iz gdy Day Boze po naydłuzszy
me nam Boskie rządy, y mogą ieszcze y nieraz Berło Polskie zagranicz
mu powierzye Ksiązęciu, a zatym y terazniejszy przykład moze utoro
wać

Drogę przyszłym faworytom, aby pod zasłoną Pańskiey Łaskawości wpierali
się w Imię y Przywileje Naszego Szlachectwa, a strzegę się między nami
verendum aby na koniec niezaćmieli Oryginalnego płomienia Starożytnych
Polaków y z tych słusznych Konsyderacyi chcąc na teraźnieyszym
Seymie wzwyż wyrażone Prawa do swoiego przywrócić wigoru a wi
dząc w Poselskiey Izbie przywłaszczaiącego sobie tytuł Posła JmP. Sude
rika Graffa Bruchla, należało koniecznie co do samy tylko Exekucyi Mar
szałka w żadne Inne niewdawaiąc się Materye upraszać aby był JmPan
Graff Bruchl niechciał sobie uzurpować prawa do Wotowania na Mar
szałka, C napierwszym Dniu gdy przez wszystkie Sposoby zamawianiem
Innych których Prawo dopuścić niemogło głosow, tey in Ordine Exekucyi Mar
szałka uczynić niepozwolono remonstracyi Słowo się znią nazaiutrz ney
przod JmPan Poniatowski Stolnik WXLL. Poseł Woiewództwa Podlaskiego
a przynim Brat Jego JmPan Podkomorzy Koronny, Branicki Kasztelanic
Bracławski Poseł Woiewództwa Bełzkiego Lubomirski Strażnik Koronny
Woiewództwa Sędomirskiego, Rzewuski Pisarz Polny Koronny, Xiążę Czarto
ryski Gnat Podolski Woiewództwa Ruskiego, Pociey Strażnik WXLitt.
powiatu Wołkowyskiego, Piaskowski Poseł Wołyński y inni kto
rych Chuk y tłum przeciwny słyszeć niepozwolił Posłowie odezwali
nietylko przez nas dotąd niewidziany, ale Bogdayby y przyszłym
wiekom nieznany y niesłychany do tych Szabel ledwie uspokoiony
zaczął się tumult, który zdania y głosow wolności poswięconą Pol
skę Izbę Swiętokradzką skaziwszy ręką, y skład publicznego bezpieczeń
stwa zgwałciwszy, a przy wzrastaiący coraz Licencyi podobnego Broń Bo
że przykładu gdyby wyśc miał bez kary, w Senatorskiey Izbie etiam
sub presentia Majestatis pogrozkę zostawiwszy Exekucyi Prawa Wobieraniu
Marszałka niedopuscił tak daleće że samo nad Szkaradnością występku
zadumienie y słuszna w szukaniu winnego y kary na niem Posłow gorli
wość do solwowania Sessyi wystarczyła. Gdy zas trzeciego Dnia Seymowa
nia w intencyi obrania Marszałka, a potym poparcia kary za tak nad
zbyt smiałą wolności urazę y w tey obrad swiątnicy, a w niey Charakte
ryzowanych Osob zgwałcone bezpieczeństwo zeszliśmy się do Poselskiey
Izby, alisci zamiast spodziewany modestyi y powinnego tey Izbie Usza
nowania Tłum Ludzi w sieczne y Ogniowe Oręże uzbroionych y ledwie w
ciągnąć się Posłom pozwalaiących a miasto ulgi żądaney ranie Wolno
ści głosu Jednego Posła zastaliśmy natychmiast wszystkich nas y
Kollegow Naszych nateyże głosow wolności zabiiaiącą ranę Manifest
JmP. Szymanowskiego Stolnika Ziemi Ciechanowski y z teyże ziemi
Posła wszystkim nam wiążący usta o nieważność Seymu Uczyniony
przez który gdy nam o całość Praw Oyczystych w tey wyżey wyrażoney
y wielu Innych Materyach niezachowanych o bezpieczeństwo Osob y

głosu

głosu wolnego mowic zabroniono, Nayiasnieyszemu Maiestatowi
razonych w Instrukcyach Osob, do Walczących Pieczęci relewmo
wanza z Krzywdą całego Narodu/: gdyż te tylko ad vota Senatu y
kommendacye Posłow według Praw na Seymie oddane bydź mogą:/ prze
szczono, przez to miejsca niemaiąc dla Skuteczney Oyczyznie usłu
y wykonania włożony na nas przez pozostałych w Domach
naszych powinności chęć szczerą tu w Metrycze W. X. Litt. Oświad
my y o zniewagę wolnego głosu Praw y bezpieczenstwa na
nay solennieyszy zanosiemy Manifest Datt. w Warszawie D
7ma Pazdziernika 1762. Roku utego Manifestu podpisy włas
Rękami urodzonych Posłow takowe.

1. Woyciech Męcinski SSta Wielunski Poseł Wdztwa Krakow
2. Ignacy Przebendowski S.M. SSta Poseł Wdztwa Krakow
3. Franciszek Dembinski Poseł Wdztwa Krakow
4 Franciszek Offenowski SSta Szczercowski Poseł Wdztwa Krakow
5 Jozef Wielopolski SSta Lanckoronski Poseł Xstwa Oswiecimskiego y Zat
6 Stanisław Lubomirski Strażnik W. Korony Poseł Wdztwa Sendomi
7. Leo Korwin Kochanowski Poseł Wdztwa Sendomirskiego
8. Woyciech Żebrowski Poseł y Czesnik Ziemi Stężycki z Wdztwa S
9 Franciszek Rzewuski Pisarz Polny Korony Poseł Ziemi Lwowski
10. Adam Xże Czartoryski Gnał Ziem Podolskich Poseł Ziemi Przemys
11. Roch Jozef Wieniawski Czesnik Ziemi y Poseł Przemyslskiey
12. Samuel Lewicki Podwoiewodzy Przemyski Poseł Ziemi Sanocki
13. Rafał Skarbek Chorąży Kołomyyskiey
14. Ludwik Chełchowski Stolnik y Poseł Powiatu Kowienskiego
15. Kilian Wisłocki Stolnik Trembowolski Poseł Ziemi Halicki
16. Ignacy Potocki SSta Glinianski Poseł Ziemi Halicki
17. Roman Szumlanski Chorąży y Poseł Halicki
18. Antoni Dulski Poseł Halicki
19. Mikołay Janusza Piaskowski Woyski Włodzimirski y Poseł Wdztwa Wołynskiego
20 Woyciech Borzeniec Jełowicki SSta Nowosielecki Poseł Wdztwa Wołyn
21 Jozef Skrzetuski SSta Mogilnicki Poseł Wdztwa Podolskiego
22 J. Kicki SSta Owrucki Poseł Wdztwa Podol
23. Tomasz Dłuski Łowczy Wdztwa y Sędzia Grodu Lubelskiego y Pos
z tegoż Woiewodztwa.

24. Kazimierz Poniatowski Podk. Koron. Poseł Wdztwa Bełzk.
25. Franciszek Branicki Kasztel. Bracław. Poseł Wdztwo Bełz.
26. Ludwik Pociey Strażnik W.X.Lit. Poseł Wołkowysk.
27. Ignacy Kaczanowski Pisarz Ziemski y Poseł Wdztwa Witebsk.
28. Stanisław Ciołek Poniatowski Stolnik W.X.Lit. Poseł Wdztw. Podlask. Ziemi Mielnicki
29. Andrzey Borkowski Podsta Grodzki y Poseł Ziemi Mielnicki z Podlask.
30. Ignacy z Rogalina Iwanowski Ssta Sądowy Wo. Minskie Poseł.
31. Antoni Swiętozycki Podczasy Minski y Poseł z tegoż Wdztwa
32. Ignacy Kazmierz Pruszanowski
33. Stanisław Odachowski
34. Arnolff Radziminski Sstric Dimitr. Poseł z Wdztwa Czerniechowsk.
35. Felicyan Jabłonowski S.W. Poseł Wo. Czerniech.
36. Franciszek Kałuwaski Podk. y Poseł Ziemi Wyszogrodz.

Manifest Imci Pana Grafa Bruhla Czesnika Koronnego.

Coram Subdelegato Illustri Mco Michaele à Suszczyn Suszczynski Castellano Cernensi / quem infra scriptus Illustris loci praesentis Capitaneus in locum sui qua Subdelegatum impetravit / Ad Officium et Acta p̄sentia Castren. Capitanealia Varsavien. personaliter veniens Illustris Mcus Cō Fridericus de Ocieszyno Bruhl Pincerna Regni, loci praesentis et Capitaneus Suo, et Illustris Mci de eodem Ocieszyno Bruhl Gnalis Altilleriae Regni Parentis Sui ac totius vetustae in Rplica Domus suae Bruhlovianae Nomine, eo sensibiliori dolore permotus, quo acerbius à Personis infra Indigitandis impetitus, in et contra Illmos, Illustres p̄ principalibus in manifestatione infra Specifanc.

expressos solenniter questus, manifestatusq est, idq in eo,
cum Illustris M.cus Manifestans, Illustrisq Parens, atq
Fratres ipsius vestigiis satis tritis Antecessorum Suorum
inniti omni studio de Rep.lica bene mereri intenderint, nih
qd non bonos Patriæ Cives probaret, semper meditarentur.
Quidam tamen Personarum /: contra quos præsens infertur
querela /: animi impetus sui manifestantium conatibus adv
sus adeo efferbuit, ut non modo se manifestantem sub agi
tione immediatorum Regni Comitiorum in conclavi Nunc
orum acrioribus verbis perstrinxerit, ratione cujus, in ibidem Co
Illustri Stabe Nuntior. Marschalco Publico, questus est, vero
in procuratione sub Dat. 7. obris proxime prætenta actis M
inius Magni Ducatus Lithvaniæ hic Varsaviæ inserta, D
tius sui manifestantis Domûs adversûs sese declarationi
quraq Sui manifestantis indisputabile infringere intende=
runt. Ne itaq per dissimulationem Sui Protestantium legiti
mata fore adversi animi Sui arbitrentur, studia sibiq Protestan
licet levioribus in Casibus modestâ injuriarum tolleranti â sit opus
virtutis, in Circumstantia tamen honoris suo pretio vitam supera
vitio imputet, suppositaq ea vi resentiæ insensibilitas ad ulte
riores adversantis mentes conatus monstrare viam videatur,
hanc ad Acta Illustris M.cus Manifestans suo, et quorum supra
nomine subveniendo Personarum et Domûs Suæ honori provi=
dendo jurium suorum per Partem Contrariam sinistre interpretator

integritati infert querimoniam, salva toties, quoties opus fuerit praesentis Manifestationis pleno in robore reservata melioratione.

(L. S.) Correxit Puchała Lectū cum Actis per Stokowski.

Remanifest JMci Pana Grafa Bruchla.

Powszechne nieszczęście wielorakiem uchyleniem prawa w własney go Sździnicy rowno z Seymem zaczęte nie tylko nie zachowaniem Seymowania porządkiem wygranym przez dobyte oręże z mieysca radom y skromnosci poświęconego bespieczeństwa naostatek zerwaniem Seymu dopełnienie przystało żałosnym utopic milczeniem y ten niesłychany zepsowany Obyczaiow przykład a w nim wstyd wielu naszego przed przyszłemi, ile być mogło zakryć y utaic, kiedy iednak podany do Xiąg Metryki W. X. Litt. Dnia Siodmego praesentis Manifest ten nam daie nadzieię y myśl milczenia odbiera więc my niżey podpisani Woiewodztw y Ziem Powiatow (: labo wielka część Kolegow naszych do Domow swych roziachała się :) tey ieszcze iakoś znayduiemy liczbie żałowe z siebie y z nieprzytomnych teraznieyszym y potomnym czasom podaiemy usprawiedliwienie, ato stosuiąc przed całą Oyczyzną naszą, iż dobro Jey iedynym zawsze celem myśli naszych było y będzie, iż zaszczytu Szlachectwa Polskiego krwią y Przodkow naszych nabytego Prawami obwarowanego na ktorym wszytkie wolności Swobody naszey iak węgielnym kamieniem spieraią się, nie tylko strzec, bronić, ale też y nie naruszenie przyszłym Wiekom zachować y podać chcemy, y zawsze usiłowac będziemy, lecz ieszcze że tey dostoyności szczegulnie na obronę Praw y dobra powszechnego, z ochotą Fortun y krwi naszych ofiarą, a nie na uszczerbek onych zażywać będziemy, iż to dostoieństwo w nas nigdy wrażaiącą sprawiedliwości ani dopełniaiącą

szczegulney niechęci y zemsty broniè będzie. Tym umysłem y teraz ustawy od braci naszych ziechalismy się na Seym walny, według Prawa od Naylepszych z Krolow ułożonych na ktorym gdy iawnie w przyczynach y zamierzonych skutkach odkryły się niechęci nieszczęsliwym dla Oyczyzny doswiadczeniem, zawsze Seymom y powszechnemu nieszczęsciu szkodliwe chcielismy Prawem Anni 1690. y ostatnim Anni 1736. oporządku Seymowania znieść y przełomać, y tychże konstytucyi mocą na inne nie pozwalaiąc głosy do obrania Marszałka przystąpić tudzież z publiczną walnieyszych krzywdą Koronney y Litewskiey pieczęci oddanie ustawić o iakiekolwiek zarzuty według tegoż Prawa circa Turnum do czynienia pozwolone, do swego czasu. Sąd zaś y uznanie onych Drogom odłożyć, nie podobała się ta prawa powolnosc y przysługi Sądu narzuty pewna sprawiedliwość ale raczey zdała się Primo Turnum JoMci Pana Fryderyka z Ociczyzna Bruchla Czesnika Koronnego Posła y Starosty Warszawskiego y tylekroć przez siebie y Braci swoich na publiczney Poselstwa funkcyi będącego Starostwem Sądowym przez Cessyą od Xiążęcia JoMci Czartoryiskiego Woiewody Ruskiego uczyniona za wykonaną przysięgą przed godney pamięci nigdy JoMściem Panem Poniatowskim Kasztelanem Krakowskim na owczas Woiewodą od lat 12. teraz zaś Urzędem Koronnym ozdobionego Dekretem Trybunału Piotrkowskiego Aᵒ 1749. nie od Indigenatu przypiszczonego, lecz do dawnego Przodkow swoich tey Oyczyzny Obywatelow Dziedzictwa y Sukcessyi przywroconego na ustąpienie z Izby Poselskiey według czasu y Prawa wyzywać w momencie potym powstał wielki bardzo

zbogday odtąd nigdy niesłychany tumult bo w oka mgnieniu postrze-
gliśmy przerażaiącym myśli nasze zadziwieniem blask okropnych szabel
y szpad dobytych w takiey liczbie mnieysze że Izba Poselska do Echow
woiennych niż obrad Seymowych podobnieysza była y w niey pod
czastego zgiełku ogniste nawet oręże wiele postrzeżono straszny ten wy-
dok tym był dla nas nieznośnieyszym że się w nim iawnie wydała
Maiestatu y Tronu zuchwała bardzo obrazu Senatu y Izby bliski ego
zniewaga Charakterow Poselskich wzgarda, rozlania krwi Braterskiey
niebespieczeństwo y szkodliwa a potomnym czasom zgorszenie
przynosząca, krwawego boiu w pośrodku Obrad publicznych Seymo-
wych wprowadzeniu y to te tak straszne na wolny głos zamachy
powodem bydź mogły JW. Panu Szymakowskiemu Stolni-
kowi Ziemi Ciechanowskiey do zanoszenia Manifestu o niewa-
żność Seymu domawialiśmy się o sąd y karę na tak szkaradnego
wystepku, boby dobyia szabel Autora Nayiaśnieyszy Pan zwy-
ciem cnot swoich powodem iak naypilnicy JW. Panom Oboyga
Narodom Wielkim Marszałkom zakazać to raczył, y ufać należy że
tego wgorszenia czynienie Bog wyiawi, Sąd ukaże, lecz iako strapiony
własnych Synow obelgą Oyczyznie złe prawem w ostatnich ych słow
nieniu zwątplone sieły powrocieł to w chwalebnym, szczęśliwym,
spokoynym, sprawiedliwym panowaniu uczynionym plamę zmaże,
żeby oto iednak sprawiedliwą przyszłych Wiekow skarga a nie cały
Narod podała. My manifestuiemy się przed Bogiem y Swiatem,
że nie tylko do liczby winnych tumultu tego nie należemy, lecz go-
towiśmy te y zaszczyty Szlachectwa Polskiego ucalenie praw y wol-
ności Narodu Naszego obespieczeństwo Swiątnicy tych że praw for-
tuny, zdrowia y życia naszego łożyć, że praw naszych inaczey

zażywać niechcemy tak żeby salus publica suprema lex sit y na to się własnemi rękami podpisuiemy. Datum w Warszawie d. 8 Października Roku 1762. Skrypt in eadem manifestationem Manibus propriis Nuntiorum Terrestrium expressar[um] tenoris talis.

1mus. Stanisław z Łątowa Łątowski Podkomorzy y Poseł Krakowski.
2dus. Fryderyk Jozef Moszynski St[aros]ta Nowomieyski Poseł Woj: Sędomirsk[iego].
3tius. Adam Mniszech Chorąży Nadworny Kor[onny] Poseł Woje: Ruskie Ziemi Lwowskiey.
4tus. Seweryn Rzewuski St[aros]ta Doliński Poseł Woiewodztwa Podolskiego.
5tus. Jozef Rzewuski St[aros]ta Drochobycki Poseł Ziemi Chełmskiey.
6tus. Ignacy Prus Szymanowski Podstoli y Poseł Wojew. Podolskiego.
7mus. Michał Wielochowski Kuchmistrz W.X. Litt Poseł Ziemi Sochaczew[skiej].
8vus. Stanisław Małachowski St[aros]ta Wąwolnicki Podstoli Owiecin Woiew. Rawskiego.
9nus. Adam Łącki Pułkownik Regim[entu] Koron[nego] Buławy Polney Kor[onnej] Poseł z Woie: Sand[omierskiego].
10mus. Stanisław Wybranowski Chorąży W.X. Litt y tegoż Woiewodztwa Poseł.
11mus. Jan Borch Podkomorzy y Poseł z X. Lanckiego St[aros]ta Szaczynski.
12mus. Antoni z Korzelska Oginski St[aros]ta Sądowy Powiatu Oświecimskiego.
13tius. Jozef Sapieha Poseł Pierwszy Woiewodztwa Wołynskiego.
14tus. Antoni Tulaszko Poseł Powiatu Wołkowyskiego.
15tus. Karol Xiążę Radziwiłł Miecznik W.X. Litt Poseł Inflancki.
16tus Stanisław Ferdynand Rzewuski Chorąży W.X. Litt Poseł Powiatu Słowin[skiego].
17mus Ignacy Bolesz Miecznik y Pisarz Grodzki Poseł Woie: Wołynskiego.
18vus. Stanisław Kropinski Pułkownik znaku Peterburskiego Poseł w Brestin[skim].
19nus. Jozef Łom Matowicz Poseł Powiatu Trockiego.
20mus. Jozef Rędata Cześnik y Poseł z Ziemi Zakroczymskiey.
21mus. Jozef Kurcewski St[aros]ta y Poseł Ziemi Liwskiey.
22dus Andrzey Koszerzycki Podczaszy y Poseł Ziemi Rożanskiey.
23tius Jan z Drudonowa Ciemnicki Cześnik y Poseł Ziemi Rożanskiey.
24tus Jan Rustowski St[aros]ta y Poseł Wieyski Ziemi X. Mazowieckiego.

25tus. Fryderyk na Ożarzynie Bruchl Cześnik Koron. Sta y Poseł Ziemi Warszawskiey.
26tus. Teodor Szydłowski Chorąży Warszawski Poseł Ziemi Nurskiey.
27mus. Michał z Kucielowa Koszel Stolnik y Poseł z Woiewodz. Podlaskiego.
28vus. Krzysztof Cieszkowski Sta Zmudzki Poseł Woiew. Mazowieckiego y Ziemi.
29nus. Stanisław Brzustowski Poseł Powiatu Bracławskiego.
30mus. Michał Xiążę Radziwił Poseł Woiewodztwa Nowogrodzkiego.
31mus. Jan Ludowik Bruchlow Frater Sta Lubocki Poseł Powiatu Wołkowickiego.
32dus. Woyciech Przymała Ostrowski Podsędek y Poseł Woiew. Łęczyckiego.
33tius. Antoni Wągrocki Podkomorzy Ziemi Zakroczymskiey.
34tus. Jan Radwański Chorąży znaku Pancernego JW. JP. Hetma. WK. Poseł z Wołyn.
35tus. Jozef Potocki Poseł Woiewodztwa Ruskiego.
36tus. Jozef Osolinski Poseł Woiewodztwa y Ziemi Nurskiey.
37mus. Maciey Szymanowskiey Poseł Woiewodztwa Rawskiego
38vus. Stanisław Dąbski Poseł Woie. Rawskiego y Ziemi Gostyńskiey.
39nus. Paweł na Bożym Boski Chorąży y Poseł z Ziemi Czerskiey X. Mazowieckiey.
40mus. Konstanty Ludwik Jelinski Miecznik Tyrski Poseł Wilkomirski.
41mus. Mateusz Oginski Sta Monicki Poseł Woiewodztwa Witebskiego.
42dus. Stefan Szałat Poseł Woiewodztwa Wołynskiego.
43tius. Wiktoryn Kuczynski Podstoli z Ziemi Drohickiey W. Podlaskiego Poseł
44tus. Franciszek Pidowski Sta Rypinski Poseł z Ziemi Ciechanowskiey.
45tus. Tomasz Potocki Sta Smożycki Poseł Woiewodztwa Podolskiego.
46tus. Stefan Bilikowicz Poseł y Pisarz Grodzki Powiatu Bracławskiego.
47mus. Michał Wielochowski Kuchmistrz W. X. Litt. Poseł z Ziemi Sochaczewskiey Woiewodztwa Rawskiego.

MOWA.

JW. JP. Walewskiego Kasztelana Łęczyckiego, podczas Senatus Consilium w Warszawie miana in Obri A. 1762.

Myśl Ludzką zastanowić należy zapatruiąc się iak panowanie W. K. Mci Wszechmocna sekunduie ręka, kiedy złączone w Królestwie Polskim Narody z całey wewnętrzney y zewnętrzney obnażone Ekonomij, wyzute z Praw, Rady, y Konfidencyi, przecież ogłaszaią uszczęśliwienie Ludu y Berłu y Władaniu Twoiemu powierzonego. Skutki to są Oycowskiego starania W. K. Mci, gdy y teraz widząc że Seymow irritis conatus, nutantem et suspensam zostawiły Rempublicam, zwołuiesz nas do rady z zdrowia y fatyg swoich ofiarą. Za co gdyby można nayglębsze otworzyć serc skrytości, niebyś tam innego Nayiaśnieyszy Panie nie wyczytał, tylko iednostayne in tuitionem et obsequium Maiestati Pańskiego tknienia y pragnienia.

Co do Punktow Propozycyi od Tronu W. K. Mci podanych, w krotkim słow zbiorze tak się przymawiam. Seymu extraordynaryinego złożenie w Rękach W. K. Mci zostawione, ktorego lub y teraz radzą graviores Reipublicae necessitates, ale onego odradzaią usitatae Consvetudines. Więc gdy iuż prawie nadzieia odpada dochodzenia Seymow ze skutkiem onych Władania doprasząć się W. K. Mci należy; bo szkody y expensa ziezdzaiących quis restituet? ale zabiegaiąc effrenatae licentiae, myśl moię składam u tronu Pańskiego, supplikuiąc ażeby w Uniwersałach przedSeymowych rekomendować po Woiewodztwach dla przyszłych Posłow pod obowiązkiem iaki nayścisleyszym, choć by też sub vinculo Iuramenti, iako Prawo o porządku

Seymowania sacrosanctè zachowania, y Seymu zrywać sub fide, honore, et omni incapacitate nie będą. A ieżeliby y Samemu Bogu złomana zostało przyrzeczenie, tedy na ów czas pozwól N. M. Panie zabiegać się do Walney Rady sposobami dawnieyszych czasów praktykowanemi, y tę Wolą Pańską po Województwach Uniwersały niechay ogłoszą, aby Actus Walney Rady pod temiż Postami był zawarowany. Jeśliby zaś inwestygować perpetratum scelus nie praktykowaney w Izbie Poselskiey inkonweniencyi Maiestat WKMci urażaiącey y bespieczeństwo teyże Izby gwałcącey, przezornsi JchMciów Panów Marszałków utriusq Gentis, ieżeli Delinquentem wynaleść nie potrafi zapewne Jurament non indigitabit, aniby m sądził za rzecz sprawiedliwą niewinnego y nayminieyszemu mniemaniu y podeyrzeniu podległego pociągać ad Juramentum, y czynić go semireum etiam justa vitanda. W przyszłych zaś czasach zabiegaiąc takiemu Kryminałowi naywybornieyszy zdaie się bydź sposob wymierzeniem osobnego mieysca y wyznaczeniem drzwi innych dla JchMciów Panów Arbitrów, żeby mogli przysłuchywać się sentymentów potrzebnych, a nie mięszać się w okrąg Postom wyznaczony.

Niszcząca Kray cały bez excepcyi każdego człowieka, Kondycyi zła ukorzeniona moneta, strażą y obiaśnieniem JWJchMciów Panów Podskarbich cokolwiek wstrętu maiąca y naczey zdaniem moim wyplewiona y wykorzeniona z Królestwa bydź nie może, chyba otwarciem mennicy, ktorey otworzenie sine tribus Ordinibus widoralić przez y zaliazuią Konstytucye. Więc za rzecz sprawiedliwą N. Panie bydź sądzę, ażeby Miasta Pruskie maiące Jus cudendae monetae, ktore od wielu przedemną mówiących, iuż cytowane, mniey cytowania potrzebuią, przy uczynioney z JWJchMc Panami Podskarbiemi Konwencyi zaczęły bić pieniądze pod dozorem y Kondycyami in Contractu wyrażonemi. A tu kończąc mowę moię życzę N. M. Panie aby zdrowie WKMci

quo vivit vigetq; Oyczyzna, stwierdzone do iak naypoznieyszego Wieku w napełnionych pomyślnosciach nienaruszone zostało, w ktorym się zamyka Orbis Patrii pars summa Salutis.

LIST OYCZYZNY

Do Synow koronnych o konfederacyi

Initijs læta, tractu dura, eventu tristia. Tacitus

Zasmucacie mię, kochani Synowie day Boże, aby płonnie rozsianemi wiesciami o knuiącey się konfederacyi, Coż się to przez Bog dzieie? Trydziestoletniego Pokoiu słodycz mogłaż by wam, nudnosć y niesmak sprawić? Dar Nieba Narodom naypożądańszy, możez być, samym tylko Polakom nieprzyiemny, Tak że to, sprzykrzono by sobie obfitosć, dostatki, bogactwa, swobodne w domach mieszkanie, płod szczęśliwy Pokoiu, żeby to wszystko puscić na los szczęscia chciano? Czytaycie dziiopisow waszych, a zpodania ich, dowiecie się, że iedna konfederacya drugą przeciwną wzniecać, a obie krwawą woynę za sobą pociągać zwykły. Doświadczenie wiekow, y was samych, iawnie dowodzi, że to bywało, bo czyż dawno mieliście dwie przeciwne konfederacye, ktore całą Polskę skrwawiły, y nadpustoszyły, teraz zaś tym bardziey, obawiać wam się należy, podobney klęski, kiedy możnieysze Domy, na rowney sił szali ważące się, zwawie między sobą poniechęcone widzicie, a możeż być rzecz przydatna, albo choć bespieczna, w otwartych y iawnych niezgodach, konfederacye czynić, y Pokoy wzruszać.

Patrzcie na dal, kochani Synowie, a wystawcie mysli waszey okropny y straszny Obraz, tych opłakanych nieszczęsliwości, ktore by poyść mogły za konfederacyą. Naprzod, rozdwoienie zdań Wspołbraci, iednych skłaniaiących się do konfederacyi, drugich sprzeciwiaiących się konfederacyi, Potym, iedna częsć, mogła by złamać, y przemoc drugą. Daley, słabsza częsć, wezwać by mogła na pomoc, Woysk zagranicznych. Naostatek, y druga częsć zaszczycić by się, y bronić mogła, zaciągnionemi inszey Potęgi Woyskami, ztąd, krwi rozlanie, tez Poddanstwa wycisnienie, Panow zubożenie, Maietnosci zniszczenie, z dostatkow ogołocenie, wyniknąć by mogły, a Polska tak slicznie kwitnąca, y we wszystko opływaiąca, w popioły y wperzyny obrocić by się mogła, iesliby ieszcze na tym się skonczyło: bo obce Woyska krew swoią, na woynie wylaną, nie wswoiey ale wPolskiey sprawie, y potrzebie, nie wiem czyby chciały, darmo stracić, y strwonić a mogłyby zadać, w nadgrode, y wodpłatę iey, oderwania od Polski, Prowincyi iakiey sobie przyległy.

Powaga Prawa Roku P: 1717. Volumine Sexto, Folio 243. titulo Dla czego o konfederacyach postanowionego, surowe a często powtarzane konstytucye, zakazuiące sciągaiących się do konfederacyi niektorych czynow, niechay was kochani Synowie, wstrzymuią od zwawości, y porywczości niewczesney, y niebespieczney, Wszakże y lekarstwo, albo w nieprzyzwoitym czasie dane, albo zbyt mocne y przesadzone, trucizną bywa, a gorsze iest czasem niżeli choroba, Macie kochani Synowie, bardziey Oyca niż krola, kilkokrotną przysięgą, dozgonnie mi poslubionego, prawdziwie Polskiego Salomona, wszystek czas panowania swego, Pokoiem wymierzaiącego, potrafi on, przy Łasce Boskiey, rany wasze, iesli są iakie, uleczyc y zgoić, ile że nie maią być głębokie, ale tylko zaskurnie, y do małego zadrasnienia podobne.

Jezeliby kochani Synowie, głos y płacz moy Macierzynski był w uszach y w sercu waszym bezskuteczny, to niech przynaymniey przerazi was, y zmiękczy, Wyrok, y Głos samego Boga, w Ewangelij, u Swiętego Jana w Rozdziale iedynastym, w wierszu Siedmnastym na wszystkie Państwa wołaiący, a rozdwoionym krolestwom srogą klęskę y zgubę temi strasznemi słowy, przepowiadaiący: każde krolestwo przeciwko sobie rozdwoione, będzie spustoszone; a dom, na dom, upadać będzie, zważcie to, wielkie y możne z oboiey strony Domy.

Przytulam was do Macierzynskiego serca, kochani Synowie gorącemi modły prosząc Pana Boga, abyście w Braterskiey miłości w Staropolskiey iedności dni y lata, pokoiem, sławą, dostatkami, zyznością, obfitością, y zdrowia czerstwością, od Niebios ubłogosławione szczęśliwie y swobodnie przepędzali, Dan, na Łonie Macierzynskim, R: P: 1763. Dnia 3 Sierpnia.

Kochaiąca Matka Wasza Oyczyzna

Na Remonstracye JmcIow Dyssydentow Seymowi Convocationis podane Roku 1764.

Treść cała tego czego sobie życzą Jmc Panowie Dyssydenci iest ta aby capaces być mogli do Poselstw do Senatorskich krzeseł do Sądowych wszystkich Jurysdykcyi do urzędow y honorow wszystkich Korone y W. X. Lit. y w Woiewodstwach do wszelkich Prerogatyw znać iawnie że nic nie cierpią, kiedy cała ich prosba o same honory y urzędy.

Wyraznie mowią że wolność wnabożeństwie że rowna sprawiedliwość że protekcya Rzeplitey akkordowaney im żadney wagi miec niemogą to iest nie unich nie ważą puty puki do wszystkich urzędow y prerogatyw Stanu Szlacheckiego nie przyiął.

Memoryał zaś ten od Jmciow podany bardzo dobrze spoczątku zaraz pokazuie iż to oni znaią y uznaią że przeciwko tey ich pretensyi Prawa Rzeplitey są wyrazne: ktorych zapierać niemogąc zaczynaią od tey Insynuacyi aby teraz stany Rzeczy Pltey nie miały wstrętu odstąpienia od tych Praw kraiu, iak Jmciom się zdaie nieuszczęśliwiaiących y okrutnie na niewinność zażytych.

Ale kiedy Praw tak oczywistych negować niemogą ktore JmcIm Dyssydentom do Poselskiey Izby do Senatu y Jurysdykcyi wieczyście zamknęły drogę toć y tey mocy ani odiąć ani przec Prawom niemogą że lex Jubet non disputat że im y oni y my wszyscy winnismy posłuszenstwo.

Ci ktorzy stanowili te prawa przodkowie nasi zważyli wprzody iż są na dobro wiary Swiętey panuiącey y nazachowanie Pokoiu w Oyczyznie potrzebne y pożyteczne, więc poniewaz bez zniszczenia obalenia albo zdeptania tak wielu dawnych y swieższych tak iawnych y mocnych Praw do Izby Senatorski y Poselski miec wstępu niemogą, na tym samym Praw Oyczystych respekcie y oni uspokoic się y my przestać powinny.

Czyliż bowiem J.O. Jmc X. Prymas czyliż przytomny przeswietny Byskupow y Swiecki Senat czyliż Przytomna Przeswietna Izba Poselska ztak zacnych y dobrych Katolikow dziś złożona, maią ustąpić Przodkom swoim wgorliwości o Wiarę S. maią psować, obalać, kazić, wywracać Prawa tak gruntuiące panuiącą Religią y spokoyność wewnętrzną, czuż by to za Opoka Narodu naszego natym Seymie była aby odniego tak straszna praw fundamentalnych

tyczących się Religii stać się miała odmiana niechay tey tak krzywdzącey opinii o Senacie y Posłach nineyszych Jchmość Dyssydenci niemaią.
Na uciążliwość to iest nato iedno że do Senatu Poselstwo y Jurysdykcyi Stanowi Szlacheckiemu własnych oni choć zacnie y rownie urodzona Szlachta dopuszczeni bez Prawo nie są, nato mowie narzekać niemaią ale na swoie trwania wtych Religiach rezolucyą, ktory im nikt nienakazuie, nikt niebroni wolno im trzymać się swoich opinij wolno ie odmienić y uczynić się dowszystkiego kapaces w Rzeplitey ieżeli zaś dla tey doczesności wiary sentyment odmieniać za hanbę maią, iakoż dla samych tylko doczesnych korzyści wiarę inszą przyimować to się y zhonorem niezgodzą ale czys temu co winna Rzeczplita.
Prawa iey za uciążenie swoie poczytuią uskarżaią się na nielitość Matki powszechny nadniemi do kompasyi Braci wzbudzaią srogości y okrucienstwa że odnich nie są podług rowności urodzenia traktowani przypisuią na Chrzescianską odwołuią się milość a w Anglij, w Cholandyi a w Szwecyj, a w Danij, a w Rossyi a po Niemczech, to y tam milości Chrzescianskiey niemasz; litości niemasz, sprawiedliwości niemasz y tam Oyczyzny ich srogie są y okrutne na swoich, gdyż katolicy rownie zdrugiemi urodzeni y nayzacnieysi ani ludzie inszych Religij pewnie tam nigdzie, do Magistratu do Senatu do Rad do Jurysdykcyi nawet y dozyskuiących cokolwiek publicznych funkcyi nienależą y od tego wszystkiego Prawami etiam czwiertemi exkludowani są.
Na to Jmćw Dyssydentow naszych cała odpowiedź, a nam co da Anglij, Cholandyi &c: pewnie nie: ale y to pewna że ieżeli to iest niesprawiedliwość, niemiłość, nielitość Chrzescianska oddalać rownych do uczesnictwa Rządow y Rad Oyczystych to od kalwinskich y Luterskiey Religij pokraiach wszystkich to się nielitość y niemiłość zaczęła a deymy /: niepozwalaiąc na to ko oto woyna parcyalnych Historykow :/ że się to y od katolikow wszczęło ieżeli to złe złego naśladować tym częstować złe rowne lub większe oddawać się niegodzi, na czoż tedy te wszystkie tak wielkie krolestwa y Rzeplitę naminione tenże styl tak zły przeięły, y tak tak strasznemi Prawami exkludowały katolikow, ieżeli zaś wet zawet oddały, to znowu y unas wet zawet lubo to niechwalebna była naniewinnych zemsta, ale ludzie wszędzie ludzie. Lecz ani Anglia ani Cholandya ani Szwecya ani Rossya &c. nieprzyznaią że tounich złe na coż Jmość Dyssydenci czy Dysunici tychże Religij koniecznie wpieraią że to złe.

alko ie gdzie indziey to dobrze a w Polszcze tylko złe y nielutościwie sie-
dzieię.

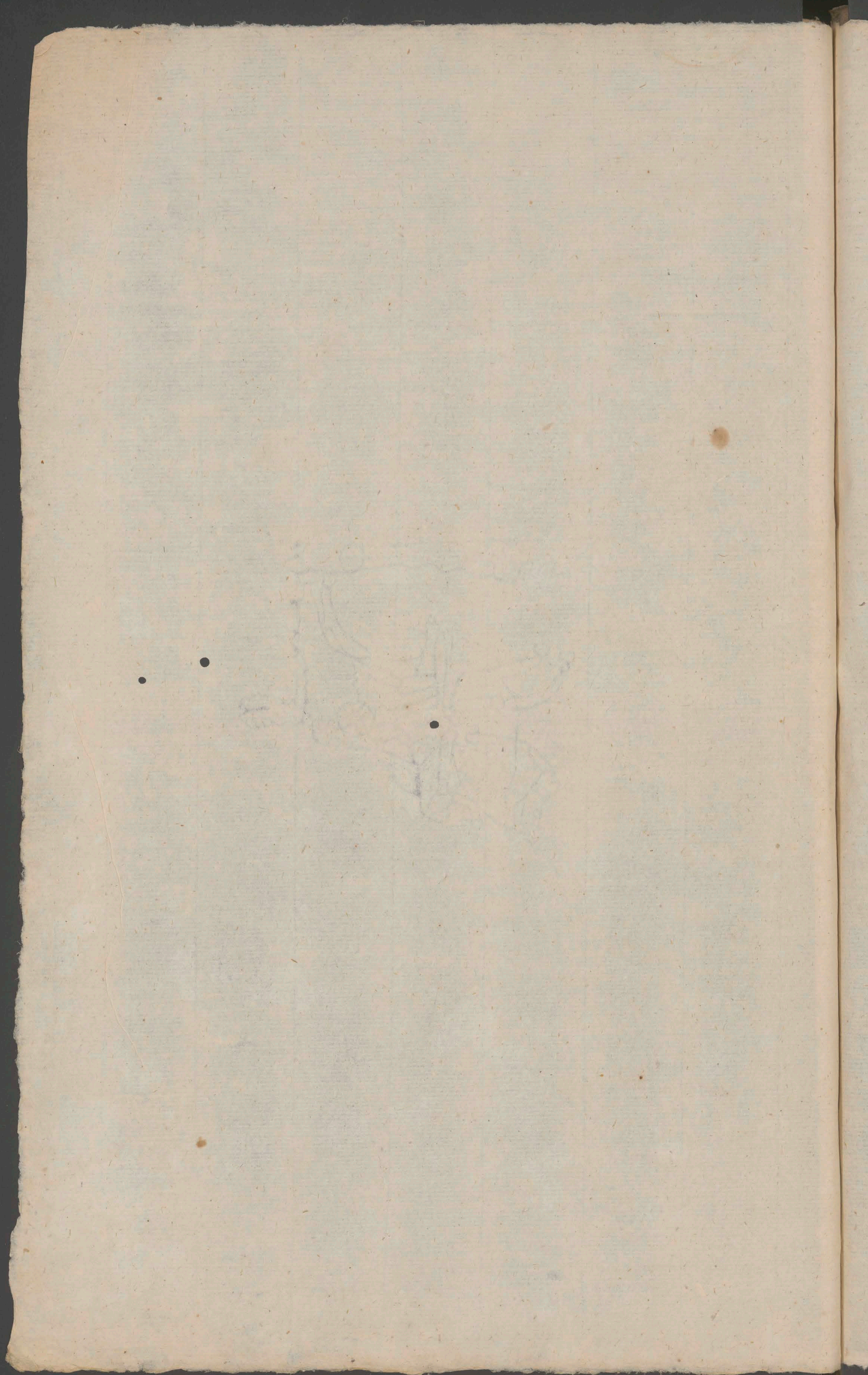
Wszędzie Panuiące Religie niechcą cierpieć wdzierania się inszych, a choćbyśmy
zamilkli o interessie Religij /: którey ieżli wtym Punkcie Fanatyzm Fana-
tycy przypisuią, to przeciwnie Ateiści y źle mianowani Deiści całe onię y
o iey Interess niedbaią :/ to ma zawsze za własny Interess każde Państwo
aby ile można żadnych scyssyi w Sentymentach o wierze niedopuszczać y onym
zabiegać. Nieszukaymy w Niemczech, w Szwaycarach, holandyi, di Religionis
woien, złego z dodła wszelkich puty trwaiących puki albo sekta sekty nie
zniosła albo do iakiego Equilibrium nieprzyszły, mamy y unas domowe
przykłady, Zebrzydowskiego pod Zygmontem rokosz y woyne który żeby
niebył unas zbity dzium by unas było o katolickiey panuiącey Religij.

Kiedy wkraczały w Polskę kalwinizm y Luterya były słabe y bez porownania
słabsze iak teraz potem przez nowości ciekawość y Ludzkie skłonności
y passye tak się powoli zmocniły że prawie przeważyć chciały wagę
y iuż ią przeważyły w Senacie. Konfederacye dla Pokoiu zmocna y mocno
walczącą Partyą na wiele zezwolić musiały. Ale potym Gorkowie, Leszczyń-
scy, Kmitowie, Tarnowscy, Liszkowie, Zborowscy, Ostrowscy, Firleiowie,
Zebrzydowscy, Radziwiłłowie, Hotkiewiczowie y Tarłowie, kalwinski Le-
ruj y kilkadziesiąt wielkich Familij przez prewidencyą nad wiarą S.
zgasły. Dyssydenci osłabieni Rzeczplita do dawnych Jagiellonskich Praw
powrocenia się znalazła porę, y ugruntowała panuiącą Religią. Pokoy
wtey mierze mieliśmy y mamy pozwoliwszy na toleracyą, et Pacem
cum Dissidentibus y mieć będziemy puki Prawa te trwaią, przysię-
żone dobrowolnie Prawa przeciw przysiężonym pod Zygmontem z Musu.

Niechżeby teraz znowu y unaymnieyszey liczbie Ymość Dyssydenci weszli
w Senat, w Izbę Poselską, w Oyczyste wszystkie Jurysdykcye, czyżby
na tym się skonczyło, powoliby to rosło teraz wymogłszy tyle osmie-
liliby się coraz więcey wymagać y pewnieby wymogli, wtakiez kryzes
wątpliwie wprowadzonaby była Rzeczplita ziakich ią Boska pod Zy-
gmontem wymogła opatrzność. Jeżeli nierazem do przeważenia dla
niemożności wpoczątkach to pewnie powoli do rowności sił y mocy da-
żyliby Ymość Dyssydenci bo to iest wludzkiey y Sekt każdych na-
turze, przyszedłby tenczas podobno że iak teraz oni się kłaniaią o wpu-
szczenie do Senatu, Izby, y do Jurysdykcyi tak potem o to samo
im kłaniać by się musieli katolicy. Zygmonta Pobie, Augusta,
Henryka, Stefana y Zygmonta 3ciego, przypomnieymy czasy
y to inaczey być niemoże.

Niema więc racyi Rzecząplita w tosie niebespieczenstwo podawac y azardowac pokoy swoy wewnetrzny y panuiącą Religią da proke na tym Seymie że to Seym iest takich iak ich Przodkowie Katolików y tak rozsadnych iak byli ich Przodkowie Polityków. Jmcie Dyssydenci nadto swoie wy razaią uciążenia którym wolne posessye Szlacheckie, y by naywiększe bogactwa, którym wolne dystyngwowanie się woyskach którym trwony: honor od nas wszystkich swiadczony którym wolne Nabozenstwa ich y Sumnienia, którym rowna iak nam sprawiedliwości administracya pokoy zupełny, ani żokazyi Wiary żadney im krzywdy nikt dawnie nie powinien którym iednakowa iak nam Rzeczplitey protekcya.

Kupcom Rzemiesnikom pospulstu iako Kraiowi potrzebnym a do Rządu y Rad Rzeczypltey należącym Nabozenstwa ich y Sumnienia zupet na wolnosci y spokoynosci prawami są ubespieczone y ubespieczać ie należy iezeli ciężkosc kto im czyni w to Rzecząplita niech weyrzy, oni tez od nas nic więcey nieprętendują tylko ubespieczaiącey ich Stanu Protekcyi. Jaeny zas Szlachcie Praw ile Anni 1717. y traktatow dochowac ich iak Braci kochac y szanowac ale oraz mocą ich teraz rozsądnemi prawami ujętey wewnątrz y zewnątrz rostropnie obawiac się należy.

List Przyiaciela do JmPana Wołowicza Marszałka Słonimskiego pisany z okazyi Listu Jego pisanego do JmX. Śliwickiego Wizytatora Missyonarzow, chwaląc Xiążkę wyszłą z Druku o skutecznym Rad sposobie, albo o utrzymaniu Seymow Ordynaryinych, a probuiące pluralitatem Votorum w Radach.

Jm wiadomszy iestem przykładney Starożytnego Domu WmPana, o całości Praw Oyczystych y wolność publiczną żarliwości, im pewnieyszy iestem pożytecznych Jego Dobru publicznemu Sentymentow, tym więcey podziwienia sprawiła we mnie pochwała od WmPana, w Liście Jego 26 Martij, w Roku teraznieyszym do JmX. Śliwickiego Wizytatora Missyonarzow pisanym, wyrażona Xiążki wyszłey z Druku o skutecznym Rad sposobie, albo o utrzymaniu Ordynaryinych Seymow.

Ta Xiążka iako pełna iadu wzniesiła w wiernych Oyczyzny Synach, publiczne obrzydzenie, tylko że w pierwszym wydrukowanym iuż Tomie, szkodliwa wolności trucizna, to iest pluralitas Votorum była ukryta, dlatego zdała się na dwa Tomy obiecane oczekiwać, aby zatem iak nayżywiey dowieść, że ten sposob iest naybezpiecznieyszy dla wolności od innych, y gorszy od samey choroby, że Autor tey roboty, ktoremu z Zakonności o Teologij, y o Brewiarzu należy wiedzieć, z ustawy partykularney Zakonu swego młode Dzieci w pobożności tylko wychowywać, nie przyzwoicie Stanowi swemu ganiące wszystkie sposoby utrzymania Seymow Ordynaryinych nay pewnieyszy do złomania wolności, a podobno y Wiary. Hunc Libertas, quam Religio, y wtaiemnie ukrywszy w pierwszym Tomie w następuiących pluralitatis Votorum myśli wydał.

Według dawnych Politykow zdania, sprawiedliwy w naszym Krolestwie wszystkie Stany maią podział, tak dalece że się według swych sprawuiące Obowiązkow, y Oyczyznie są pożyteczne, y sobie samym wzaiemnie potrzebne. Krol aby rządził z Radą Senatu y Stanu Rycerskiego, Senat y Stan Rycerski aby wiernie Krolowi y Oyczyźnie radzili, aby się piersiami żywemi o Wiarę Wolność y Bezpieczeństwo Krola zastawiali, ~~aby~~ Zakonnicy aby Boga za grzechy Narodu błagaiąc, o trwałą Jego szczęśliwość y zdrowie Krola prosili. Kupcy aby Handle, Rzemieślnicy aby rzemiosła, Chłopi aby rolę, obfite Krolestwu przynosili pożytki.

Rzeczpospolita uczczona tytułem Orthodoxum Regnum od Stolicy Apostolskiey chcąc nienaruszoną Wiarę, Wolność, y Sprawiedliwość zachować, w Senacie Arcy Biskupow Biskupow Gradualnych y pierwsze do siedzenia y mowienia naznaczyła mieysce, w iednego Duchownego ręku pieczęć według Alternaty, y iednego z Duchownego Senatu, do Prezydencyi Trybunałowi Radomskiemu mieć chciała, Prałaci czytać y pisać y mowić o Prawie Boskim mogą, bo ci do strzeżenia go y w Urzędach w Funkcyach Deputackich są obowiązani, a do tego Kapituły, y Opactwa Seminaria Biskupow, ktorzy na tę godność wybierani bywaią, do samych to tylko Zakonnikow wdaiących się w publiczne y prywatne Interessa, słowa Pawła S. stosować się powinny, w Liście drugim do Tymoteusza wyrażone, Nemo militans Deo implicat se negotijs Saecularibus, ut ei placeant cui se probavit, aby niewdaiąc się w nienależyte so

bie

roboty do tego swego przykładali starania, do czego z obowiązków zakonnych Reguł są powołani. Trzebaby w tey materie ponowić pełne żalu westchnienia S. Bernarda. Labor et latebrae, et voluntaria paupertas, haec sunt Monachorum insignia, haec vitam solent nobilitare Monasticam; nostri autem oculi omne sublime vident, nostri pedes omne forum circumeunt, nostrae linguae in omnibus audiuntur consilijs, nostrae manus omne diripiunt Patrimonium.

W odpowiedzi na xiążkę wytłomaczą się te słowa S. Bernarda, że się zupełnie stosuią, a teraz przystępuię że pluralitas pretendowana w decydowaniu interessów publicznych, iest naganna y szkodliwa. Wyraża Wm Pan że inter bene sentientes opanowała się rozpacz, y ta opinia, że nikogo niebyło do ratowania Oyczyzny w tym nieszczęśliwym stanie. Rozpacz iest zakazana Chrześcianinom, quoadque spiramus, speramus, tym więcey w publicznych interessach miłość Oyczyzny wspierać powinna nadzieię. Niniwa Miasto sławne w czterdziestu dni za ogłoszeniem przez Jonasza Proroka miało bydź wywrócone, a gdy się do Boga przez pokutę nawróciło ocalone zostało.

Rozszerzone nieustanowania Wiary prawowierney, rozmnożone Przykazań Boskich, Kościelnych y Praw Oyczystych gwałcenia, krzywoprzysięstwa, niesprawiedliwości, uciemiężenia słabszych od możnieyszych prześladowania ludzi cnotliwych, zapaliły do gniewu sprawiedliwość Boską, że się obawiać należy skutków groźby Amossa Proroka. Ecce oculi Domini super Regnum peccans, et conteram illud a facie terrae. Przystoyniey y przyzwoiciey było Autorowi tey xiążki z obowiązku stanu swoiego, do szczerey żarliwie pobudzać pokuty, do staropolskiey cnoty, do gorliwego wiary y iey obrządków utrzymowania, do zachowania Przykazań Boskich, Kościelnych Praw Oyczystych, postów nakazanych do zupełney każdemu publicznie y prywatnie czynienia sprawiedliwości, do miłości Oyczyzny y Bliźniego, do wstrzymania się od tysiącznych nieprawości, które miłość własna, pragnienie wywyższenia swego y przyczynienia fortuny rodzi, niżeli podchlebnie radzić pluralitatem Votorum w Radach. A Bóg przebłagany, w Radach nieprzebrany, w sposobach obfity, w mocy nieźmierzony, pożądanemi Oyczyznę naszą ubłogosławi pomyślnościami, że nie tylko dawnego lustru mocy y sławy przyidzie, ale dawnieysze przewyższać będzie czasy. Si pænitentiam egerint gens illa a malo suo quod locutus sum adversus eam, et ego pænitentiam super malo quod cogitavi, ut facerem ei; et subito loquar de Gente et Regno, ut ædificem et plantem illud, si fecerit malum in oculis meis, ut non audiat vocem meam, pænitentiam agam super bono qd locutus sum ut facerem ei. Jeremias 18.

Ale że prowadzać pluralitatem votorum dla utrzymowania Seymów, iest to ostatnie Antidotum, naybespiecznieysza do obrony wolności wydziwiać sposób. Nie dochodzą z talentu poblicznym Seymy, zostaiemy iednakże w naszych wolnościach y swo

bodach

nienaruszeni, Między boiaźnią utraty ich a pomyślnieyszego Oyczyzny naszey Stanu, znieść zas z Seymow głos wolny, poddacie się pluralita-ti nieuchronney wolności upadek bez nadziei powstania.

Może głos wolny źle zażyty potrzebom publicznym przeszkodzić obradom, y niedopuście dobrze uczynić ale dobrze wżyty zabroni źle uczynić, y z ostatniego wyrwać może niebespieczenstwa.

Niemasz tak dobrey a nawet y tak świętey rzeczy, ktoreyby ludzie na złe niemieli zażyć, a przecie z tąd nieprzestaie bydź świętą y dobrą, y nienależy jey odrzucać, gdy iest w samey isto-cie dobra y święta. Y zaliż że głos wolny źle zażyty daleko niepewne ma dla wolności niebespieczeństwa pluralitatem voto-rum należy obierać, ktora nie tylko bliższe y nieodmienne wol-ności przynosi niebespieczenstwa ale sama byłaby iey zgubą. By-to by to schorzałego człowieka ktory za leksza[?] czas może u-mrzeć, a może też wyzdrowieć. (: bo czy opuszczeni od doktorow chorzy często do zdrowia przychodzą :) zaraz dobiiać aby życie prze-stał lepiey bydź do niewoli przymuszonym, iak do niey dobro-wolnie[?] się cisnąć.

Potrzebne są Krolestwom dla Ich całości Rady a mieli by publi-czną słabszy niżeli wolność, dobrze że im wolny głos prawami y przywileiami ubespieczony przeszkodzi y niedopuści.

Wiem Ja że w Wenecyi gdzie tak długo nienaruszenie praw dziwa trwa wolność, pluralitate Votorum kończą się Rady, ale tam Xiąże Weneckie żadnego Łask w ręku swych niema szafun-ku, y bardzo ścisnioną Prawami ma władzę. Przeciw tamu w ręku Kro-low swych nadgrody prac wiernie zasługuiących się zostawiła, Biskupstwa, Opactwa, Krzesła, Ministeria, Urzędy, Nadworne Ziemskie, Prelatury, Starostwa, Krolewszczyzny, a iak wiel-kie to są ponęty zdolne ludzi do wielkich naprowadzić niepra-wości, trzebaż to grontowney cnoty, aby wielkim darom y obie-tnicom większych łask zostawiła się, Y zaliżby tym sposobem niebyła zawsze przy Krolu pluralitas, y zaliżby Krolowie nie czynili tego wszystkiego coby im się podobało, y zaliby od wszy-stkich z przyrodzenia pożądana wolność y swobody nasze nie zginęły, Krolowie to nazywaią ustawą, co może ugrontować y rozszerzyć władzę Ich, a rozumieią bydź pomyślaniem, rozer-waniem, złym rządem to wszystko co może utrzymać przystoyną poddanych wolność.

Luboć dobroć Boska, takim nas uszczęśliwiła Panem, kto-ry za chwałę ma Tronu swego, niezgwałcone nasze prawa, swo-body y wolności zachować, powszechne iest mu życzenie setnych y niezamierzonych lat, ale nieśmiertelnym bydź nie może, prze-cież iako przykłady więcey radzą, tak słowa z liczby Posłow na Seymy przeszłe obieranych, iak często bywała mnieysza

do samych Oyczyzny Dobra, przywiązanych bosiatnią ani nadzie ią niewzruszonych z Liczby Deputatow na Trybunały, iako ma ła sprawiedliwych, y nieparcyalnych bywało, y dla tego więcey złych iak dobrych wypada Dekretow, można wnosić kon sekwencyę ale niesczęśliwe, gdyby Seymy pluralitate Voto rum miały się konczyć Senatu Rady, ieżeli nie ustaią, aby plu ralitas zawsze bywała, przy prawach y sprawiedliwości iako Konstytucyą 1576 v 2do fol 98 Articulo 6to, czyli pa ctis Conventis Krolowi Stefanowi podanemi rozrządza, przy tych konkludować, ktorzyby się nayblizey ku wolno ściom prawom y zwyczaiom, według praw każdey ziemi y dobremu rzeczy p. tey skłaniali. Konstytucyą 1588 v 6to 2do fol 294 ostrzegła habito respectu pluralitatis Votorum aequitati et legibus non repugnantium. Sam Wm Pan w Li ście swoim wyraziłeś, rospacz, że nikt o Oyczyznie nie myśli, a iakże mozhaby się spodziewać, aby pluralitas Votorum na Seymach była iey pożyteczna.

Daymy to aby pluralitas Votorum na dwoch Trzech Czterech consecutive Seymach, pożyteczne publico uczyniła ustawy, czego więcey życzyć iak spodziewać się można, bo uwaga Cyce rona codziennym daie się widzieć doświadczeniem, Cupiditas honoris, potentia gloria in maximis animis, splendidissimisq ingenijs existunt. Cupiditates sunt insatiabiles, quae non mo do singulos homines, sed universas Familias evertunt, totam etiam saepe labefactant Rempublicam. Czwartego, Piątego Seymu że wszystkie swoie pięk ne ustawy y dawnieysze pra wo, na ostatek wolność publiczną y swobody obaliłaby, y o kropną wprowadziłaby niewolą.

Skracam List zostawuiąc dalsze odpowiedzi na Xięgzy prze rzeczoną, upraszam Wm Pana abyś torem swych Przodkow idąc, tak złośliwych y nayszkodliwszych wolności nieprzyimował maxym, owszem od rzucał, y owszem abyś tak w swym Powiecie iako y innych, gdzie masz kredyt, Halasowych bronił Proiektow, a przytoczył starania o ponowienie Konstytucyi wolny głos ubespieczaiących, szczęśliwszy ten Rzeczypspey Stan zachowuiący dawne prawa y zwyczaie, choćiaż gorszeod tey ktora cżęsto odmienia, Toli Ateneczykowie Solonowych, Spartanie czykowie Likurga, Kretenczykowie Minossa praw y ustaw przestrzegali, nienaruszoną mieli wolność, iak ie zaczęli odmieniać, poprawiać utracili wolności, trafia się to z potrzeby nieodbitey, z przypadkow nowych, że się pra wa odmieniaią, ale Kardynalne Prawa na ktorych Krolestwo całość zasadza się, powinny bydź niewzruszone, tym bardziey wolny głos, ktory iest grontownym wolności Polskich

Fundamentem

y naymnieyszą podporą. Po zniesieniu wolnego głosu szacownu nay
naydrozsze Skarby upadnie wolnosc, a obrzydliwa z Jmieniem nay
przykrzeysza z skutkow nastąpi niewola
Jeraznieysze Konwikty w mocney należy mieć uwadze, z uszczerb.
kiem Wiary y wolnosci, zniszczeniem Stanu Szlacheckiego, z ubo
zenium Miast rozszerzone. Wstydzą się PP. Konwiktorowie isc z
Swiecami przed Nayswiętszym Sakramentem, powiadaiąc że są Ka
walerami nie Studentami. Niech się niewstydzą Jmienia Studentow,
nikt nie nieumie nieucząc się, w łona mądrosc z Nadziei Cudem,
Monarchowie y nayzacnieysi ludzie niewstydzą się swemu Stworcy
głębokiego publicznie oddawać uszanowania, y poprzedzać z
Swiecą Nayswiętszy Sakrament, ktorego cześć Dom Austry
acki do Cesarskiey podniosła, tak długo trwaiącey w tey Fa
milij Korony, a temu nie nabozenstwu ulegaiąc WW. Oycowie,
podobno dlatego że maią z tąd znaczne pożytki. Jest uszczerbek
wolnosci bo z młodu zaczynaią gardzić rownoscią, kiedy poważa
ią, nie maiących spodobnosci, albo niechcących tak drogo płacić,
a rownosc iest podporą wolnosci. Patrzmy na maxymy niedawno
w Kalędarzykach wyrażone, iak z iednego szostaka, dwa robic
dawano, przecież że się to niegodzi, ale za coz nauczać grzeszyć.
O toż piękne skutki, bo dawny Tynfa szacownieyszy niż dzie
siąc nowych, usiłuiące przez tę niegodziwą xiązkę znieść fun
dament wolnosci, wolny głos, czegoż się od Młodzierzy w tey
wychowaney zdaniach można spodziewać, tylko okropnych
skutkow, są mowię Konwikty zniszczeniem Stanu Szlache
ckiego z bogatszych y możnieyszych ludzi Dzieci ubozszych
Szlachty w urodzeniu zawsze rowney na oych koszcie uczyło się,
z tąd wielu wielkich ludzi powychodziło, kosciołowi, Oyczy
znie y swym Familiom pożytecznych, teraz do kilku iak
się stowarzą Kawalerow, ieden Lokay niecież że to krzywda
ubozszych Szlachty, za ktorych zgubą możnieysi y bogatsi prze
drzeyupadną. Konwikty są zubożeniem Miast, ktore są ozdo
bą y mocą Krolestw, przedtym Stancye, a niektorzy Stoły
u Mieszczan naymowali, z tąd mieli pożytki Mieszczanie, te
wszystkie sobie Zakonnicy przywłaszczyli, gdy im tak dro
go płacą, mnieyby kosztowała, a lepsza w Stancyach wła
snych byłaby wygoda, y kiedy by ubozszych Szlacheckich
Synow pożywiło się, przystoynie, lepszyby był dla bogat
szych Dozorcow, bo czy lżej to podobna, aby ieden Xiądz
y ieden Lokay wystarczył należytey Dyrekcyi, sześciorga
Dzieci pilności, z tąd rozne wzmagaią się rospusty, swawole
a z nich złe skutki. Jezeli dla Języków Cudzoziemskich, a zaliz
przy szkołach swyczaynych niemożna do tego Nauczycielow
konserwować, ialeby do innych nauk kawalerskich, każdy
chcący się w nich ćwiczyć, płaciłby onym, a w szkołach
przyzwoitych uczył by się nauk, tylko aby starszi zako

doskonałych dawali Professorow, mnieyby kosztowało, pożyteczniey y bespiecznieyby było. Chwalę Ja Konwikty, ale te ktore z Fundacyi uboższą Szlachtę konserwuią, suknie stoły y inne wygody bez zapłaty im daią, a do powszechnych chodzą szkoł, ale te nowomodne Konwikty z wszech miar publico et privato szkodliwe ganię, radzie będę y Wm Pana proszę sposobami przyzwoitemi, o zniesienie Ych, czyli przez Ynstrukcye Posłom, czyli sam będąc na tey Funkcyi ustnością dodać.

Trzeba abyśmy wziętą od Przodkow naszych, y drogo bo Ych krwią, y wielkiemi pracami nabytą wolność naszym zostawili Następcom, trzeba niszczyć szkodliwe wznagaiące się sentymentow, do ostatniego Oyczyzny ciągnące upadku, tym żywiey zabiegać należy im większe powstaią niebespieczeństwa. Proszę Wm Pana, y na miłość Oyczyzny zaklinam, ktora wszystkich powinna Ych przewyższać obowiązki, abyś na moich przestać raczył żądaniach, y do uszczęśliwienia Oyczyzny swym kredytem y staraniem przydawał. Bog tegoż Ych chwalebne prace, iako zwykł wiernych Oyczyzny Synow uszczęśliwiać, nadgrodzi nayprzemyślnieyszemi Sukcessami, nieśmiertelna Wm Panu sława nienaruszona Ych Familiy wolność zostanie się. Ja zaś piszę się z powinną obserwancyą.

List Przyiacielski do
JP. Wołowicza Mar
szałka.

Excerpt z Memoryału podanego Wielkiemu Sołtanowi przez
Pana Rezydenta Pruskiego Krola Posła do Ottomanskiey Porty, ze między
innemi nayprzednieysze, Vigore Ktorego z pomienioną Potencyą
traktat a Pruskim Krolem Ofensive et defensive przeciwko Moskwie
dnia drugiego Kwietnia Roku 1761 w Konstantynopolu po drugiey
na dywanie uwadze. Stanął.

Zeby Wielki Sołtan zaniechał z Maltą Woyny a miał wzgląd pilny
na potencyą Moskiewską, Ktora iedna w pułnocy daleko nierownie
szkodliwsza może bydz Interesom Porty Ottomanskiey, a niżeliby urosł
pożytek z podbicia Dziesiąciu takich Wysp jaka iest Malta na Morzu
Srzodziennym żeby Usilny Miała wzgląd na tyle Kroć łomane przez
Moskwę tych dwoch Traktatow Karłowieckiego y Nadpruskiego
ustawy że Krol Polski przeciwny zawsze swego Krolestwa Stanom a
wzaiem na przyszłey w Polszcze Sukcessyi Dworowi przychylny Peter
sburskiemu Zawarszy Sekretną z nim Alianse. Także z Krolową
Węgierską y wprowadziwszy liczne do Polski teraz Woyska może wcza
sie wynikniemiem bydz szkodliwego y Niebezpiecznego tym bardziey
na Ottomanską Portę Woyny. Pozarcie zwłaszcza przez oddalenie od
Krolestwa Prowincyi dwoch Podola y Ukrainy na Ktore od dawna
mocno Inhiat ta Potencya A Krol Polski dla Sukcessyi gotowy za
wsze onych ustąpić &c &c &c.
To bardziey aprendować ma Porta a niżeli Interes Malty z jednego
utracenia wszczęty Okrętu Ktory zawsze jey bydz może przywrocony
ile wziąwszy przed Oczy ten mocny wzgląd że tu. Ktora jest Mo
skwa Religią większa Nierownie tamże poddanych Ktory teraz pod
Posłuszeństwem Zostaią Sołtana Wielkiego y Ktorych snadnie za
zbliżeniem się Ku Granicom Chocimia y Obierdiem w Moc Ka
mienca Fortecy fomentować do Rebelij pułnocna niezaniedba po
tencya tak jako postąpiła sobie dawniey y postępuie dotąd z Pola
Kami przez Zbuntowanie na nich Kozakow skłonnych zawsze
do Rebellij podobnych Wołochom Multanom Serbom y Bulgarom
łotrostwem tylko Zyiącym y samą Niewiernoscią Narodowi tosiąc
Narodom przez za odpadnieniem od Posłuszeństwa tych ludzi ó
do Moskwy większą częsć Ukrainy wspomnieni utracili Polacy
Zeby Pamiętała na to y uważała mocno Przeswietna Porta Ottoman
ska że odtąd iak Karol XII Krol Szwedzki niepomyslnie uznał for
tuny swoiey zapędy Dwor Petebursk podbiwszy wiele Szwedzkich
Kraiow Silnieyszym począł bydz Porcie Ottomanskiey y tyle Kroć
odważał się porwać na nię do Broni chociaż bez słusznych przy
czyn chcąc jey przepisować prawo Krom Zadnego na Sąsiedzką
przyiazn respektu. Czego tym bardziey Obawiać się Porta w teraznie
szych ma Konjunkturach Gdy tu Naprzod od Wołoszczyzny się do
czego bardzo blisko iak jednego utrzyma jeszcze Krola: Iż dwie opa
nuie Prowincye y sam z drugiey Strony Zupełniey Bałtyckiego Mo
rza podług ułożonym z Wiedenskim Dworem planty dostąpi Possessyi dę.
Ze wprowadzenie Woyska w Kraie Wolney Rzpltey Polskiey przez in
trygę Krola nad Wolą Stanow tego Panstwa nad Sukcessya Sekretnie
aspiruiącego tylko do tego iedyna zmierza Celu Ktoremu Dwor
Wiedenski w ten Sposob za podięte przez Woyny Szkody z swego wy
nikniona Interessu przyszłym w Polszcze rekompensować umyslił
Dziedzictem Aby na potym Silnieyszy mogł się Stać Porcie y zaupa
trzona

trzona Łatwością z temi trzema z piękniony Potencyami tym pozy
czniejsze dla Siebie zacząc z nią Woyny aby swoie od Węgier rekla
rował Awulsa zwłaszcza gdyby tym czasem Moskal opanował
resztę Polskiey ukrainy y całe Podole iak był tym przez Włoszczyzny
gościńcem do Stołecznego Maszerowac by Sobie Konstantynopol
niecomieszkał. &c &c Ktora to Rzeczpospolita trzymaiąc iuż tym Sp
sobem Rosyiska Impetatorowa iak Wareście Sposobnieysza będzie
zawsze bez wątpienia Ku wykonaniu Swoich Intencyi przez p
muszenie Swoią Potencyą Polakow do Swoiey Woli tak iak uczy
ta przeszła Intercessorka pobudziwszy wprzod do Niezgody Tronu
dzieia niektorych w tym Panstwie Magnatow a potym pod za
tey Obłudy utrzymawszy im teraznieyszego Krola tego Ktoren
podobał Wideńskiemu Dworowi, y Ondy a przeciw Intencyi
now Polskich Wolno Obranego Wygnawszy z Panstwa Stanisła
za Ktorą w Krotce Akcyą potrafiła ~~[illegible]~~ utorowac Sobie bite
do Wołoszczyzny drogę w Kroczywszy przez Panstwo teyże nieroz
waney Rzpltey zburzyc Chocim y Posłanowi wolney Prowincyi
Hospodarem będącą Kandyminka z Wielkim Ottomanskiey Port
na całą Europę Sławy uszczerbkiem. &c &c &c
Że zaszła z domem Austryackim a Petebur Skim Dworem Liga
ta zawsze y Iest Szkodliwa Porcie Ottomanskiey czego tak Sz
wiłości Sarney niedawnym doznała czasem kiedy Zieдney s
ny Niemcy z Usługi Carowa Moskiewska w Przyległą Porcie w
czywszy z Woyskiem Prowincyą a potym y do Własnego Onyże
stargnąwszy Smiało Kraiu niebezpieczna wzniesła przeciw ko
niey niespodziewanie Woyne, a znacznych poczynieniem Szkod
tylko Wiedenyi Ktora li iż zakonczona wprędce pokoiem Wiel
w tym była przezornosc Porty. Przy Ktorym to traktacie iak zna
czną widziała honoru swego wzgardę y lekkie Ottomanskiego
Imienia poważenie a to przez Surowe pogrozki y Luchwałe pory
wania się do Szpady pod Samym nawet Namiotem Ministrow
Moskiewskich przeciwko Wielkiego Sołtana Posłom w przytomno
wielce na Ow Czas Cudzoziemcow. &c
Żeby Przeswietna Ottomanska Porta miała się na Ostrożności y
to w pilney uwadze że uzurpacya Imperatorskiego w Moskwie
tytułu od Petra Cara iż korona Sobie przywłaszczona także po
stanowieni Sobie wysokiey między Duchowieństwem Patryarchy
władzy na Obyczay Konstantynopola nic innego nie znacza było
pod Imieniem Rosyiskim iakoby iakowa została Uzurpowano
Sobie z lekka dawnego Greckich Imperatorow Honoru przeciw
powadze Sołtana Ktory tym tytułem przez Prawo Szabli Wiel
kiego Sołtana Machometa nabyte Sprawiedliwie się zaszczy
o Dwor zas Petebur Ski tym Sposobem rości Sobie do Panstwa
Wielkiego Sołtana pretensyą Ktorą zamyśla rekuperowac w
szac należącą Sobie Carogrodu Sukcessyą nie tylko przez Krewnośc
Wielkiego niegdy Włodzimiera zapewnemi Grekow Cesarzami
była ale też z Racyi Religii Ktorey za powszechną głowę Zofij meczes
uznawa y Onego załozyca się Protektorem Dla czego Konserwu
u Siebie na Moskwie Patryarchę pod Imieniem Arhireja goto
będąc Każdego Czasu za podaniem Sposobney Okazyi przy potędze
Woysk Swoich na Iego do Konstantynopola prowadzic go Katedrę
wyrugowawszy z tamtąd wprzod Turkow &c &c

Zaczym Przeswiętna Ottomanska Porta miałaby słusznie obey-
rzec się na to y niezaniedbywać aby na dalszy czas podobne za-
bronione były Carom Moskiewskim Tytuły ponieważ Rządom Poli-
tycznym Porty y szkodliwe są względem Greków y oraz niebezpie-
czney [illegible] Ciągną za sobą Konsekwencye.

Sekret z Francuskiego na Polski przetłomaczony.

Piotr Alexiewicz Car Moskiewski pomiarkowawszy moc Pań-
stwa swego życzył sobie tytułu Cesarza Wschodniego, a gdyby
mocna y samego Państwa, więc oświadczał się że Unią chciał
przyiąć pod pewnemi kondycyami, z których y ta była aby ty-
tuł Cesarza był mu przyznany, ale dowiaduiąc w tym wiele trud-
ności, y widząc że Papież przenikał powierzchowne oświad-
czenia o pomnożeniu Schizmy; Cesarz też także z Elektorami
nieżyczył sobie nowego Kompetytora, zaczął mocy używać to lubo
mu się nieco udało, w odebraniu niektórych Państw od Turka
y Persa, przecież go wiele kosztowało, y nad skutkiem o niebez-
pieczeństwo przyprawiło, zdał się tedy sposób skutecznieyszy
mieć porozumienie z Grekami wschodniey Cerkwi podległemi
Turkowi, y ziednać sobie kredyt przez pobożność, więc Biskupom
Greckim, Cerkwiom po sławnieyszych Monasterach gdzie się ludzi
więcey schodzić zwykło rozdawać ogromnie Jałmużny z skarbu
swego kazał, co y w Polszcze czynił dla wsparcia Interessów swoich
przecież za życia swego niemógł tey planty do skutku przyprowa-
dzić, y zostawił ią Sukcessorom swoim. Ci utrzymywali ią ale
na wykonanie iey odważyć się ~~nieśmieli~~ niemogli dla wielu
przeszkód. Przybyło im iednak kredytu u Narodów wschodnich że mo-
żnieysi Grecy, Albańczykowie, Georgianie, Macedończykowie, Dalma-
towie świeżo do Moskwy przysłali synów, którzy do Domów
powróciwszy gotowali Ziomków do przyszłey roboty. Umysł Petro-
wicz Naśladownik Elżbiety, nieudał się do tego że bardzo był przy-
wiązany do Króla Pruskiego, któremu iako Elektorowi zwierzy-
ć się było niepodobna. Żona iego do tego zdała się być
sposobnieysza, więc tamten odmieniony, ta wzięta na Tron
z porady Cudzoziemców w Petersburgu przytomnych. Polska
ieszcze była na przeszkodzie, że tu był Królem Elektor, a nie-
którzy Panowie y Dwory były przyiaźnieysze Turczynowi
niż Moskwie, trzeba było prędko takiego Króla któryby wie-
dział tę plantę, był wierny y wdzięczny Moskwie, czynił
co każe zachęcony wyższą Godnością. Tym Czasem nieiakie
Bunty wszczęły się w Egypcie Georgii y Dalmacyi, które bar-
dziey w Gazetach niżeli w samey rzeczy były, wynoszono dla
wzbudzenia Serca w innych Grekach, a gdy y to wszystko u-
dało się na oświadczenie radości z Warszawy, wyszło było

hasło dla wiadomych Sekretu przypiasane do Stroiu, Chustek Tabakier, etc. które à la Grecque nazywano, y znaczyło po Grecku, albo w rzeczy samey iwi Grecya nasza. Gdy się zaś potym w Polszcze pomnożyła przez wielu takowych pieniędzmi, y Krolewszczyznami, y wyższych honorami, Statecznych pogróżkami y więzieniem wyszło było drugie à l'Eclipse znaczące że iwi następnie zaćmienie Xiężyca Tureckiego. Dociekły tego potencye Europeyskie y przestrzegły Turczyna nie tak stronę iego trzymaiąc, iak obawiaiąc się wielkiego zmocnienia iednego Państwa w Europie. Turczyn tego dosiedł sam więcey gdy Staffanetty który niedawno był między Kadetami w Petersburgu, zaczął bunty w Dalmacyi, więc zaczął bydz ostrożnym y gotować się na danie odporu, czekał iednak iakiey okazyi przeciwko Moskwie, która musi się pozdała przez udanie się do niego Konfederatów przyiął ich ochotnie nie tak broniąc wiary y wolności, iako bardziey samego siebie, wtargnąłby on był zaraz w Polskę dla zniesienia Moskwy, ale go przestrzeżono żeby tego nieczynił gdyby wydano Universały na pospolite ruszenie przeciwko niemu gdyż przytomna Moskwa każdego by napędziła do związku

Memoryał Króla Pruskiego do Porty na Moskwę.

Kopia Listu od JmPana Giertadziewskiego do JmPana Po-
niatowskiego Stolnika W.X. Litewskiego Pisanego Anno 1762
d. 15 Aprilis.

Monseigneur.

Że u każdego poczciwego człowieka samacnota iest mu akcyi Jego zupełną
nadgrodą, wątpić niemożna że JWMPan przez akcye swoie in Publico do
końca tego szczególnie zmierzaiące, nieżądasz a Publico recognicyi, nieża-
dasz pochwały tym bardziey iakowego zysku, ale za lekkie dasz sobie natym
żebyś czynił to co czynić cnotliwemu y poczciwemu człeku przystoi y trzy-
masz się tey maxymy Ipsa sibi pretium virtus, z tym wszystkim gdy pra-
sentibus wyrazić mi JWMPanu przychodzi naiaki wielką, nie iak mo-
cną zarobiłeś sobie przez expedyowane dwie Funkcye Poselskie ostatni
in Publico reputacyą rozumiem że to przyda tym większey ochoty iż dosko-
nale poznałey o Dobro publiczne y całość Praw JWMPana bez pochleb-
stwa tedy wszelkiego którego dla niego zażywać nie zwykłem do pierw-
względem JWMPana niemam żadney potrzeby ponieważ mnie w tym
Liscie ktoś iestem niepoznasz, wyrażam JWMPanowi żeś sobie na publi-
czną estymacyą y miłość całey Polszcze u poczciwych Ludzi y dobrych Pa-
tryotów a nawet y przeciwnych mu na konsyderacyą przez dwa osta-
tnie Seymy zarobił, na Extraordynaryinym zaś JWMPan powagę nie-
próżną przedtym a teraz wzgardzoną Senatu utrzymuiąc złożenie Sey-
mu non precedente Senatus Consilio mocno y żwawie przygotowa-
wszy się na to równie iako też ex abrupto śmiało y bez pomieszania się
owszem chcących go pomieszać konfundując nagaruił, sprawiło mu-
to mocną attencyą y konsyderacyą u przytomnych na tym Seymie, a
u nieprzytomnych po województwach o tym dowiadujących się tym wię-
kszą sławę y estymacyą, gdyby albowiem ten sposób składanie Sey-
mu raz wszedł, Senat by się przemienił w Gabinetową Radę, a składa-
nie tym sposobem Seymowych non precedente Senatus Consilio Sey-
mów ostatnią fundamentalnym Prawom y tu wszystkie ożywiaiący
y utrzymuiący wolności mogłyby przynieść klęskę y upadek. Na
ostatnim Extraordynaryinym Seymie pełnego śmiałości wyniosłeś

JWMPan

JWW MM Pan y cardinates otwarcie na te publiczną prawom Kardynalnym
rane, ktorą lubo wiele czuli sensibilitatem iednak iedni dla dogodzen
ambicyi y chciwości w dobre nie pokazywali, drudzy według prywatney
treby ukrywali y tłumili bez wątpienia. JWW Graffow Bruchlow go
iest zagraniczna Familia, że Bruchlow Familia była w Polszcze ma
tego ex Actis Publicis vestigia y że byli pod tym nazwiskiem Szlach
y nie Szlachta z tychże Aktow to wiemy, a kto niewie w Metryce Koro
ney się dowie. Drukowany nawet Poraw kond w Lipsku Ładowskiego
uczy nas że y w Saxonij dworacy Bruchlowie byli y są podobno, p
niewal w tey edycyi pod Herbami Krolestwa Polskiego y Krolew
mi podpisane (sculpsit Bruhl) słyszeliśmy dawniey że zamyślał
Bruhl starać się o Indygenat, czemu zabiegaiąc przeświadczeni temu, p
kurowali w Instytucyach Woiewodztw aby na Indygenaty niepozw
lać żadne, z ktoremi na Seymie 1746. Posłowie byli w tak zadawni
nym tedy sposobie nie Tytułu ale plenus Ordines potrzebował
do roztrząśnienia y rezolucyi ktora że nastąpiła przez wiadome
wszystkim kondycyi, mało pomogło owszem szkodzi, a zamysł o sta
ranie o Indygenat odmiana w wyprowadzeniu Genealogyi z Polski p
branie się do Sobie, mocnemu podpada podeyrzeniu, zwłaszcza że iedn
Dobra do ktorych się brali JWW Bruhlowie zapłacili lubo cicho, ale
wszystkim to głośno, od Inszych zaś bez rekompensy żadney dla
dobre exi tey ze Genealogij na siebie spadaiących y spadłych odstą
pili.

W każdym Narodzie zawsze delikatniey że Arcanum Status maią obcym
ad Interna nie dopuszczać, w absolutnych nawet monarchiach y sam
żey nie lżeyszey rewolucyi przyczyny raz przed Panowaniem Elżbiety drugi
raz po Jey śmierci w Moskwie nawet naszych wiekow dopiero do do
skonałey Polityki przychodzącey widzieliśmy. U nas zaś w Polszcze
iak wielka była na to z dawien zdawna animadwersya o wygnaniu
Ryxy z Kazimierzem Synem ktorego Przodkowie nasi po kilkole-
tnim Interregnum z Klasztoru potymże Tron wprowadzili y wy-

gnaniu

y wygnaniu Władysława II z Polski a z nim odpadnienia Szląska uczą nas Historye. Wątpliwe czyli pewnego za czasów Ludwika y Węgierskiego Króla pod Cinianami dzieie Przywiley iednak tego Króla między Przywilejami od Królów nam nadanemi naypierwszy extraneos od Starostw Grodowych exkluduiący, uczy nas iuż dawna przezorność naydawnieysi Przodkowie nasi mieli w niedopuszczeniu do Magistratur raz cudzoziemców a nas tym bardziey z sąsiedzkich Węgier tym sposobem przytłumiona wolność ostrzegać powinna.

Cóż zaś co uważać y iest się nad czym zadumieć rozstrząsaiąc wszelkie okoliczności co było początkiem y przyczyną tak zamieszanego, y burzliwego Seymu, iaki a condita rep. nigdy niebył, bo ziazd Lwowski za Zygmunta Starego iescze burzliwszy, za Seym nachować niemożna ale raczey za pospolite ruszenie y Rzeczp. w Obozie nie w Radzie. Bywały uważliwsze y dawnego Maiestatu tyczące się Materye, iakoto za Zygmunta Augusta gdy Matka Królewska wyiezdzać z Polski chciała czego iey Stany w Rzeczyp. tamowały, gdy na tegoż Zygmunta Augusta nalegano ażeby z tak ukochaną temu Królowi Żoną Radziwiłłówną bez rady y pozwolenia Rzeczyp. poiętą, rozwód uczynił. Za Henryka Walezyusza gdy Dyssydenci in Religione przeciwko Królowi y Katolikom tak zwanie o ubezpieczenie servandae pacis inter Dissidentes in Religione krzątali. Gdy Stefanowi Batoremu Zborowscy na ten czas w Polszcze y Ich Partya sprzeciwiali się a nawet y Zamoyski Królewski przyjaciel y synowi co Królewskiey złączony pro tuendis libertatibus gore nie iała brać nad tem chęcy z Rady Królewski sprzeciwiał się. Gdy Janowi Kazimierzowi po wiele razy o naruszenie Praw y Arbitrowane z Francyą skryte proiekta zmiało mówiono, a raz tak się naprzykrzano że na Maiestacie dowiedzieć niemógł y passyą wzruszony Senat na mieyscach siedzący zostawiwszy, z Izby radny wyszedł. Gdy Michałowi po zawartym przez tegoż wprzód zwycięstwo potym z Turkami pokoiu bez wszelkich ogródek mówiono aby albo przestał panować albo roztropniey panował. Gdy Janowi III nie tylko

Hetmanowie

Hetmanowi ieszcze zdradę Oyczyzny publicznie w Senacie zadawano albo
nięcego iuż po kilka razy o naruszone Prawo słusznie czyli niesłu-
sznie dopominano się. Gdy u Augusta III o przywrocenie bez prawa
odiętey władzy nad woyskiem cudzoziemskiego zaciągu Hetman
o odebranie Kurlandyi bez prawną Elekcyą przywłaszczaiące
sobie Xięciu Maurycemu naturalnemu Synowi Krolewskiemu
pod Infamii tegoż na Seymie uznanie, na co albo dobry y sprawie-
dliwy Krol dopominaiącym się Stanom Rzeczypltey pozwolił, nale-
gano a przecie w tych wszystkich Koniunkturach samych
Osob Krolewskich tyczących się, ani Krolowie nie byli tak nie-
cierpliwi azeby przynależytey skromności w wysłuchaniu wolnego
Narodu nie zachowali, ani był z przysięgłych do Mayestatu tak
zuchwały azeby na własną Oyczyznę zbroyną podnosił rękę y Braci
swoich ręką chciał gwałcić wolności, Kiedy którego za swego
Przodka liczą JW. Brulchowie Tarnowski Zebrzydowski, Brzo-
ski, Podlodowski, Słuszkowie, Wisniowieccy, Pociejowie Oginscy Sa-
pieżowie, Potoccy, Czartoryscy cała wzaiemnych w Polsce czynili in pu-
blico wymowek, a gdy sami wolnemi tak zawsze nie orężem słow-
czyli. Tu nie tchnięcie było Mayestatu bo tych czasow czyli przez spra-
wiedliwe uszanowanie Mayestatu miłości dobrego z siebie Pana czyli
też przez podłości y dla samey chciwości y ambicyi ulegali y wzglę-
dy każdy prawie do pochlebstwa ubiega się, y z poprzysiężoney na-
wet wymowienia prawdy ledwie się kto odezwie, a lecz od Posła za-
danie Posłowi że nie iest Indygena a przeto że w Poselskiey niepo-
winien się mieścić Izbie, Zadałeś JWMPan Syn pierwszego Sena-
tora którego sława w cały Europie Polskiemu Narodowi zaszczy-
tow przyczyniła, y iuż po wyiściu z Sessyi zapomniano ponowi-
ła, Zadałeś JWMPan Poseł y urzędnik wielki JW. Brulowi
z Oyca tylko y z Dziada do zaszczytu Szlachectwa Polskiego garną-
cemu się czyli przywracaiącemu, także Posłowi z Ziemi War-
szawskiey obranemu y rownym Urzędem Koron zaszczyconemu na

Że obiekcye

na te obie lecye od JWWMPana JW Bruchlowi rownemu JWWMPanu wzacno-
ści urodzenia chociazby nie był tylko Saski Naturalista, ale niemogącemu się
rownać w Prerogatywach Szlachectwa Polskiego gdy przez same urzeszenie
JWWMPana y przez powszechną o tym wątpliwości podpada to questyi czyli
godziło się ażeby Przyiaciele JWW Bruchlow na obronę tych do Broni na
JWWMPana porywali się dali przeciw Publico do wzumienia o JW PP. Bru-
chlach że do utrzymania ich przy prerogatywach Szlachectwa Polskiego sa-
ma tylko broni ich może gwałtowności.
Jak zaś wielka hanba wstyd y niesława wynika z tego dla Narodu Polskiego
gdy cała Europa wiedząc y znaiąc JWW Bruchlow za Sasow oraz że Ci
w Jncygenatach z nieukontentowaniem całego Narodu y naruszeniem wszys-
tkich Praw Kardynalnych drogą nieprzyzwoitą weszli, dowie się że by-
li Polacy ktorzy na JWWMPana rodowitego Polaka y Jemu rownych
z nim y iedno rozumieiącym do Broni się porywali, chcąc krew Starożyt-
nych Polakow rozlewać dla wprowadzenia obcey, lub przynaymniey
do tych że obcą pospolitą perswazyą miarą, gdyby się przy tym przymo-
wieniem Krolowi, wzruszeni do Broni porwali, powinniby być uważeni za
gorliwych Obywatelow przy Maiestacie ale oraz za Oppressorow wolno-
ści. Ubezpieczyły albowiem u nas Prawa Powagę Maiestatu y prawie z
natury swoiey narod Polski wszystek czynie wszelkie usiłowania do
uszanowania tey, ale iako Crimen Laesae Maiestatis na osobę u nas opisy y
kary tak wolności do mowienia się o całości y zachowanie Praw u panu-
iących nawet ustrzownie ubezpieczony. Tym zaś ktorzy nie przy po-
wadze Maiestatu nie przy Tronie nie przy Ministrze Polskim bo w to-
szcze tylko Generała Artyleryi Synowi tak ostro y tak zuchwale in
oppressionem Libertatis stawili się y naruszeniu tak szpetnego Rzecz-
pospolitey nie maiąc żadnego na siebie to obeyscie nie praktykowaną zaro-
bili. Tako i tedy zarobili sobie na niesławę u całey Europy awersyi
szydzenia y zemsty całego Narodu Polskiego, tak JWWMPan dowy-
mowiłeś przyzwoitą y powinną każdemu w tey Rzeczyp. wolności to,
na co Oni wszyscy ustyszaniu wyiąwszy niektorych rozumnemi czasy

Jnnych

Innych do tego interessowanych milczeli, zarobiłeś sobie na generalną znaiących go ~~nieumie~~ nawet Szlachty miłość, zarobiłeś na Stanie poc weyo człowieka y dobrego Patryoty w cały Europie o tym dowiaduiącey Piękne to y przyzwoite dla JWWmcPana epitetum w supplemencie G zet. Londyńskich Nro 88. w artykule z Warszawy 29. 8bris le comte niatowski digne du Nom glorieux de Polonois świadczy, a potym czas do wiekopomney pamięci poda.

Po zerwaniu zaś tak burzliwego Seymu par un mercenaire iak go Gazety sobie nazywaią y iako było w samey rzeczy z iedni wraz z JWWm Panem Manifest popieraiący to co JWWmcPan w Izbie Poselskiey wyr tes uczynili drudzy w większey liczbie przeciwney, a trzeci ad Neutra tem wzięli się iest się równie nad czym zastanowić y zadomić, a na przód Ci co uczynili Manifest zarobili zarobili sobie wszyscy ogoln na generalną estymacyą in Publico, że bez wszelkiego Interessu prywatne Interessa własne osobliwie niektórzy przy prawach pr gatywach Stanu Szlacheckiego przy wolnym głosie JWWmcPan tak otwarcie stawili się przeciwko Ministrowi y Faworytom Kr skim w których ręku wszystkich tak Pańskich szafunek, nar cały cieszyć się powinien że tak kilkadziesiąt naliczeni w samey a liczyi chciwości uprowadzeni względy Łaskawy Starzystnych Prod nad naywiększe dostatki, nad naypierwsze dostoyności dobro publ y honor narodów przekładaiących ponowili.

Pozwolisz zaś JWWmcPan prawdę sobie wyrazić że publicum dwom o liczności w tym zachodzącym ponieważ dziwiuie się raz że cit te scandalum publicum palam pokazali y odkryli którzy Autor tego będąc osobliwie zastorzy dla ukrywania tego przez wiele lat wy stali. A wyraźniey JWWmcPanu powiem że studio JO. Xiążęcey Fam Czartoryiskich którey drzewa nieposlednią JWWmcPan gałęzią JW. Bratek Szlachcicem Polskim reprezentowany y tać sama Fam insze z nim teraz wyprawia sceny co y w remanifeście tyże wyra no chcąc przez to perswadować Publico że ci gotowi zaws ze czynić chcą y mogą, przy wolnej nie co się godzi, śmieiąc się w prawdzie wszy

recte So

recte sentientes że tak podłych y błachych na utrzymanie JWW. Brülchow
przy prerogatywach Stanu Szlacheckiego Przyiaciele teyże y sam w zema-
nifescie zażywaią okrom że JO. Xże Wda Ruski Starostwa ustąpił War-
szawskiego że JO. Pan Krakowski Oyciec JWWMćPana przysięgi słuchał
bardzo to bowiem ~~bardzo~~ słaby Fundament do Legitymacyi Szlachectwa że JO
Xże Wda Ruski cessyą vigore przywileyi Regij uczynił, zatym JO. Xże
Generał Podolski Syn Jego JW. Brülcha cessyonaryuszem Starostwa mieć
za Szlachcica Polskiego że JO. Pan Poricutwski Krakowski przysięgi słu-
chał zatym JWMćPan Syn Jego z JWWJmćPan Podkomorzy Koronny niepo-
wiennie Zadawać że nie iest Polski Szlachcic y tak bardzo słaba kon-
sequencya, tym słabsza zas ażeby tey dyssymulacya czyli konniwen-
cya całey Polszcze miała zamykać usta, iako tez na exprobracyę tey-
ku Familij JOO. Xiążąt y dla dyskredytowania in Publico, ta cessya
y attencya przysięgi wspomniona w zemanifescie która lubo przyno-
si y czyni iakąś plamę Familij Xiążęcey, y tey nie iako dyskredyt wpro-
wadza, nie utrzymuią iednak tey o co rzecz idzie ale tą swoią konni-
wencyę y exprobracyą zbiia y znosi. Przecież lubo ta okoliczność JWW.
Brülchow nie wspiera y pieczętana naybardziey który fuit adce-
dendum pieczętował, obwinia iednakże bez ogródki prawdę maiące
tych że Xiążąt nie pomału obwinia w obowiązkach przysięgi Sena-
torskiey y konfunduie, & ex procedentibus w dyskredyt in Publico
wprowadza, ita consequentibus in futurum emergendis, nad czym
chciey JWWMćPan uczynić sobie reflexyą iak to peccata status pecca-
ta publica gdy by nay dłuższym czasom dyssymulowane, nigdy uday-
te być nie mogą y nie tylko na przykre kiedyś tedyś przychodzą wy-
mówki y zawstydzenia, ale też przez pewny karę Boskiey do pu-
bliczney upadku o całey Familij zniszczenia przywodzą przez
głoszący tey w potomne czasy Hystoryi.

Drugie zas iest in Publico podziwienie że się na Manifescie przeciwko
JWW. Brülchom podpisał JW. Pociey Strażnik Litt, Połocky JWPani Brü-
lowy Cześnikowy Koronney ciotkę rodzoną za sobą maiący y JW. Potocki

Starosta

Starosta Gliniański Strażnik W. X. Litt. posądza Publicum że to z nie
ukontentowania za odmowioną sobie Buławę Polną Litewską, którey
w niey miał uczynione sobie nadzieie y przez zemstę uczynił albo ru
publiczną w tym krzywdę, że się temu godnemu człowiekowi ze wszech mia
nie dostała Buława w tym skutku, ale czas z Prowidencyi Boskiey zda
by też Publicum upatrzeć, że przez uchybienie napiętych umysłów y
nadziei często same godnych ludzi do myśli, o samym Dobru publicznym
y zapomniany chciwością y ambicyą uwodzących się Oyczyznie przywod
Starosty Glinianskiego kto zna charakter poczciwy miłości prawdy y
należeniu myśli ku Dobru publicznemu Oyczyzny, uważy że żadnych
przyczyn nie miał do nieukontentowania, owszem z wielu miar mógł
mieć nadzieie Dworskich fawworów, cnotę tylko kiwiczną w tym
chwalić a przez cnotliwych y dobrego Patryoty Sentymentów inny
w nim tey pobudki upatrzyć niemożna. Nie był albowiem nikt tak
skłoniony z Familią JW. WMć Pana swoiey też przeciwnie w tym niedo
godził y naraził się, lubo to teraz publicznie oświadczył pod s. pa
mięci JO. Krakowski y Hetman W. X. Kor. Potocki y cała ta Fami
lia zawsze trzymali y głosili do niedawnego czasu. Uczynił tedy to
co powinien był dobremu charakterowi swemu y Oyczyznie y dał
dowód że płonnie często to oświadcza że to nad wszystko y nad
wszystkich in publicis subselliis preferować zawsze będzie. Fa
milii zaś swoiey żadney nie uczynił krzywdy bo JW. Brühl Syn
pierwszego Ministra Królewskiego y także Ministra Saskiego
Wnuk Marszałka nie tylko zacny beł Saskiey Szlachcic Niemiec
ki ale Hrabia Państwa Rzymskiego y żadna nie stawa nie uczyni ztąd
dla Domu Potockich, choć Dama z tego Domu będzie za cudzoziemca
iako podobnie wiele Dam Polskich było. Nie iest tedy quid essentiale dla
tego Domu aby JW. Brühl był Szlachcicem Polskim, owszem wiele
dla Familii swoiey teraz JW. Potocki Starosta Gliniański uczynił gdy sa
kryfikuie wszystkie swoie nadzieie y narażaiąc się temu przez kto

rego wszyst

którego wszystkie łaski Pańskich wypływaią, pokazał że y tilu tylko w tem czasu są Potoccy, takiemi zawże byli dobro Oyczyzny y całość Praw fundamentalnych nad wszystkie prywaty przekładaiący.

Remanifest że Posłowie favore JWW. Brulchów w tak znaczney liczbie uczynili uczynili przeciwko Manifestowi tym że przeciwnego, mocną ma animadwersyą publicum y gorszy się z tego że gdy na Seymie Extraordynaryinym Anni 1761 zadawali Posłowie w Izbie że Seym JKMci illegaliter ze non procedente Senatus Consilio złożony y kilkadziesiąt Posłów de Illegalitate Seymu y w inszych okolicznościach Rządów Maiestatu y ministrów tyczących się dalszy kurs Seymowania tamuiący naniesiono, nikt przeciw Posłów Legalitatem Seymu broniący lubo nie który etiam Lesionem JMtis w przeciwnych propozycyach upatrowali y wymowiali że mowie nikt przeciwko Manifestuiącym się remanifestu nie zaniosł favore JMtis a bardziey Ministrom Polskim, do których się w Manifeście wyrażone wymowki ściągały, a tak wielce addycyą y ochotę do obrony dla JW. Brulcha Ministra iak dla samego Krola większa dla Familiy JWW Brulchów iak dla własnych Polskich Ministrów a JchMście na Remanifeście podpisuiący się których wielu było Posłami, y na Seymie Extraordynaryinym pokazali. Zdumiewa się tedy Publicum nad tym przywiązaniem JchMciów y uczynioną prewencyą dla Familiy JWW. Brulchów, a niemniey dziwnie się y dopomni się oto że JchMście obrani będąc Posłami na Seym dla utrzymania Interessów publicznych a w niektórych Województwach przysięgą do tego obowiązani aby w partykularne y prywatne Interessa nie wdawali się, ważyli się popełnić abusum Funkcyi Poselskiey y publicznego karakteru w tak prywatnego Interessu bo kiedy tylko Familii daie się w obronie a że zdawało się JchMciom bronić JWW Brulchów y czynić Jnsacrificium tey przysługi to mogli czynić iak prywatne osoby ale nie iako od wszystkiego publicznego Funkcyą karakteryzowane. Jeżeli albowiem JWW Brulchowie

się extrawney

są extranei albo przynaymniey iest to w kwestyi, a do mieszczeni są do
wakansów które tylko Indigenis należą, naruszenie iest w tym Praw Fun-
damentalnych a zatym o to Posłom domawiać się o w niesposobności do
mówienia się w Aktach Koronnych publiczne uwalniaiąc ex is Fun-
kcyi Poselskiey należy, bo to iest publiczny całey Rzeczypospolitey Inter.
Jeżeli JWW Bulchowie są vero ex Antecessoribus Indigenae a JWWMci
z Innemi Kollegami zasiadł w Izbie Poselskiey a potym przez
Manifest że są extranei y na naruszenie w tym Praw Kardynal-
nych uskarży też się przed Aktami do JWW Bulchow samych Rema-
nifestować się y Autentycznemi Dokumentami bronić się należało,
azeby Posłowie to favore JchMciów uczynili, nie cudzey racyi y ko-
nexyi bo ci Publicznych tylko Interessow całości ex munere Fun-
kcyi swoiey bronić powinni, nie iedney którey z kolwiek Do-
mu y Familii, gdyby zaś obiekcya JWWMciPana y Innych była nie-
słuszna samym JWW Bulchowom uczyniona była krzywda przez
JWWMciPana pokazałaby się y Jch w tym złośliwa prywata która
w czasie dowodami tych że JWW Bulchow była by zawstydzona.
JWW Bulchowie przy swoich Prawach prerogatywach ocaleliby,
pocol ci Posłom mieszać się y chcieć tłumić czarliwość dobrych
Patryotów podłości nad podłościami.
Że czas w liczbie podpisów Remanifestuiących się JWWMciPana prze-
wyższeli iak wielka z tąd krzywda całego Narodu Polskiego, ca-
ła albowiem Europa tych wszystkich okoliczności przez mini-
strow swoich w Warszawie rezyduiących wiadoma, gdy porachu-
ie z obudwoch stron podpisy osądzi y z tych uniesie sobie że w Pol-
szcze większa iest liczba dla Prywat wszystko zalecy fikcia-
cych iak dobrych Patryotów, więcey Dusz podłych iak Staropolską
wspaniałością tchnących.
Czytaiąc zaś podpisy na Remanifeście y w osobach rozpatruiąc
się Województwa Wileńskiego xięstwo y JOO. Radziwiłłowie z
dependenduiącemi od siebie naywięcey które maią miejsce podpisali.

Cichtorzyn

Ci ktorym Starsi dla swoich nadziei kazali, y ci ktorzy mało talentu
do tego maią radziby wyżwo uynici y z Dworskich Fawarow przez
podłe Podchlebstwo profitowac, naczym nic pewniey szczego że się zawio-
dą, bo tych wszystkich ukontentowac, szafownicze Łaski niewy-
starczą, y wolałby był JW Minister Rayski y Polski niestarac się
z tą usilnoscią iaka była do Popisow, bo pluralitas tu dla Interessu
nic nie pomoże y od iednego w takiey okolicznosci obiekcya więcey
szkodzi iak od stu gdyby przeciwko temu były w Remanifescie
oppozycye, a tak wielu będąc obligowanym niemogąc chciwosci po-
wzawdzięczeniach wystarczac niech się spodziewa w czasie tym
srozszych dla siebie nieprzyiaciol, iako po większey części nie przez
przywiązanie do JW. Ministra ale przez nadzieie swoich. ztąd z-
stac na publiczną niesławe y nienawisc awarduiących się.
Ci ktorzy in Neutralitate zostali zastrzyli na applikacyą do Wiel-
kiego przysłowia ktore iest omieszkaiących na srzednim pietrze,
dali oni poznac swoy karakter zeza tak szczęsliwego y podłego umy-
słu azeby dla nadziei mieli aktualne uczynic sobie niesławe, a pu-
bliczno krzywdę, lub sławe, wydali się iednak iak są słabego serca
y in hambicya złączona z chciwoscią, pasuiąc się w nich z miło-
scią Oyczyzny chcą dobrey y prawdziwey sławy, w tym czasie gu-
bic Oyczyznę niegotowi, ale y bronic nie smieli w czasie, ktora
Passya weźmie nad nimi gorę dalsze koniektury poznac dadzą
etym wszystkim zawiedą się niepewnie na tym koncu, ktorzy sie
bie cało wyli, to iest że niechcieli narazic się Ministrowi, Mi-
nister albowiem tak biegły praktyk w obrotach polityki, czy-
li może dobrze myslec o tych neutralistach ktorzy mu pomoc cze-
go po nich rząd at niechcieli, te ich dyssymulacya y umknienie się
od pomocy poznaie co wczynic stan dla swoich Interessow nieprzychyl-
ność, y na rowni tych z otwartemi sobie przeciwnikami waży cza-

Ci

Szali y inaczey JchM rachować niemoże ani powinien tylko między nieprzy
iaciołmi swemi.
To Jatedy JWWMciPanu praesentibus kommunikuię co po rożnych Woje
wództwach od rozważaiących to Ziemian słyszałem y słyszę, ale
gdy tak szczerze wszystko JWWMciPanu donoszę y tego zamilczeć
nmogę że publicum zrażone wielu podobnemi okolicznościami, po
sądza Familią JWWMciPana do czego przeciwni tey pomagaią że
to co czyni przez JWWMciPana y przez Jnnych czyni, nie przez gor
liwość y końcem dobra publicznego, ale przez złość, zemstę, za
zdrość y dla uzrobienia y wymuszenia rożnych Interessow y Pro
iektow swoich Prywatnych u Dworu. Pamiętna albowiem Publi
co iak S. pamięci Potocki Kasztelan Krakowski y Hetman Wiel.
Kor. trudnił wydanie Ordynansu JW Brulchowi na Generalstwo
Artyleryi Koronney maiącego za cudzoziemca, pamiętny memoryał
tegoż JO. Krakowskiego wtak żwawych Terminach przeciwko Wiel
szym. Domu JWWMciPana y JW Brulchowi, Krolowi podany, świe
szy teraźnieyszego JO Pana Krakowskiego a na ten czas WWdy y
Hetmana Wiel Kor. y przypomnienia niepotrzebuie. Zachmurzo
na o zgwałcenie Praw naypierwszych w tym Krolestwie y Rzeczyp.
Osobliwszy grozić zdała się gromami na gwałcicielow tey Rzeczyp
tym czasem promienie łaski Pańskich od Osoby Kierzicielem tey
nienawiści była obliczące się y rożne kierowane nie tylko te po
wstaiące burze wypogodziły ale nienawiść do przyiaźni wstręt y
wzgardę do związkow y pokrewieństwa zapalić potrafiły, niemo
że albowiem tych wiekow y tego czasu w naszey Rzeczy Pospolitey
mowić nasz August co mowił August Rzymski wychodzące z rady
tamtey Rzeczyp. o venalem Remp. si emptorem invenisset, są albo
wiem nasi przedawcy, są y kupcy ci iescze tandetnicy ktorzy
przedaią małym zyskiem sprawiedliwość w Sądach, ktorzy prze
daią głos wolny w radach pomnieyszych y walnych, są w powsze
chney

w powszechney wzgardzie y palcem zurągowiskiem bywaią wytyka-
ne ale wielcy kupcy y przedawcy ci ktorzy przedaią y kupuią Magistra-
tury, Ci ktorzy ze zysku krociowych Intrat lub wysokich dostoień-
stw przedaią poprzysiężone sumnienie Interessa Rzeczyp. y publi-
czne Dobro bez naymnieyszego o to od kogo nayabania, maią moc
maią poszanowanie y poczciwych Patryotow wolnego Narodu w nie-
woli y w ich tyranij trzymaią ci ktoby znakomitszym urodzeniem,
możnieyszym, fortuną zacnieyszym, Magistraturami y Senator-
ską przysięgą charakteryzowanym osobom od pomnieyszych go-
dziło się występkami publicznemi dystyngwować się.

Zrażone temi okolicznościami y przykładami Publicum y wszem ko-
chaiący Dobro Oyczyzny y prawdę, niemogąc uwe rozeznać prywaty
pod pretextem dobra publicznego od prawdziwey gorliwości, a prze-
to nie śmieią się przywięzywać nie śmieią z sentymentami otwie-
rać, gdy widzą ustawnie pierwszych w tey Rzeczyp. Ludzi tych zacz-
nych approbuiących y utrzymuiących to co przedtym ganili y cze-
mu się sprzeciwiali, y ganiących y sprzeciwiaiących temu co przed-
tym utrzymywali y aprobowali, przez co ustała publiczna wiara
y poufałość y to co to pewnie było przyczyną neutralitatis wielu
Osob na przeszłym Seymie ktorych poczciwość publico wiadoma
że nie wierzyli y podobno niewierną gorliwym Patryotom reprezentu-
iącym posądzaiąc iak że co czynią własney prywaty koncencyi
y żeby swoich kieszkow dopięli.

Nierozumi zas JWMCPan żebym go chciał pobudzać temi uwaga-
mi moiemi do zawziętości przeciwko JWW. Bruhlow nie mam albo-
wiem żadney do JW. Bruhla Ministra owszem znam go za iednego
Człowieka mam za oczywistego w rzeczach Polskich Polityka
y wielkiego Filozofa że umiał doskonale poznać namiętności y sła-
bości Narodu naszego y wiele tych zręcznie zażywać na zażywienie Polakow

powiększey

po większey części a mianowicie znakomitszych podług woli y upodo-
bania swego z takąż mocą y absolutnością na iaką nie tylko żaden z mi-
nistrow ale y panuiących nawet Przodkow naszych Krolow przed nim
nie odważył się y ieżeli iest co do narzekania o to wszystko mniey
w odpowiedzi JW. Brulik być powinien bo on Rzeczyp. nie przy-
siegał quid quid nolis sciven non avertam iako Minister Kro-
lewski czyni to co się mu zdaie być dobrym z Krola lub Familii
Krolewskiey ktore swobodno zakłada w dobieraniu Osob do Urzędow
ktore osiadaią niezdolnych, a często powolnych w słabości iż
Rzeczyp. w zatrzymaniu tey z pieniędzy a nadewszystko w upadku
Rady Seymowey, iako Człowiek stara się aby był wygod-
Familią swoię zbogacił, honorami przyozdobił przez różne związ-
ki w Polszcze umocnił. Jeżeli tedy dzieie się w cum laesione Juris Pu-
blici y Bogu y Rzeczyp. za nie zachowanie obowiązkow przy-
sięgi swoiey odpowiedzieć powinni ktorzy temu nie zabiegali, nie
zabiegaią y nieprzeszkadzaią; dopiero ktorzy pomagali lub po-
magaią. Ja gdybym o tym wiedział by y tego pewnie niewiem że
JW. Brulik nie iest Polskich Krolow nie tylko pozwolił był
na Seymie aby był przyięty za Polskiego Szlachcica ale za były mu
Statue podle Zygmunta wystawiono aby tylko wprzod kiedy osią-
gnął serce Pańskie tak tym kierował aby cnotą y zdolności
do dźwigania urzędow y Dostoieństw w Rzeczyp. nie pieniądze y
datki czyniły przystęp, do Chleba zasłużonych same zasługi nie
publiczne przeciwko Rzeczyp. występki a tak że ambicya y chci-
wość są przywodzoną podnietą do dobrego y do złego ~~nad~~ naro-
dowi Ludzkiemu a Polskiemu szczegulniey właściwa. Gdy am-
bicyi y chciwości przez cnotę, zdolności y publiczne tylko zasługi
do honorow y fortuny w Krolewszczyznach przystęp będzie

cnotliwi

cnotliwi politycy y zasłużeni prim w Sprawach y Rzeczyp. prowadzić
będą, wrocą się Seymy a w nich Stan dawny Rzeczyp. będzie przy do-
chodzeniu tych woyska y siły, a tak ustanie wzgarda w całey Euro-
pie przywroci się Sprawiedliwości a tym prepotencya do upadku
Rzeczyp. przywodząca ustąpi gdy do tego Stanu rzeczy wyskierowie
niechay będzie na Seymie uznany za Polskiego Szlachcica niech ma sobie
wystawione Statuy y wieczney sławy Kolossyi więcey albowiem nader
Zaszczyt zrobił by sobie iak gdyby krew swoie za te Rzeczp. przelewał iak
gdyby, ~~swoie~~ swoie zasługi y wniy przodkow swoich wyliczał gdy by upada-
iącą w Rządach swoich Rzeczyp. podźwignął y od ostatniego upad-
ku tym sposobem wstrzymał. Mowię ieszcze niechay nastąpi nieskry-
nie approbata Dekretu Trybunalskiego y ieżeli pokaże procede-
cyą od Polskich Brachtow a gdy y procedencyi nie pokaże niechay bę-
dzie dany Indygenat ale niechay zyskuie ten zaszczyt przez zasłu-
gi nie przez niegodziwe zabiegi, niech zyskuie na Seymie Łaski
Rzeczyp. z tey będzie wdzięczen nie od Potentatow w tey Rzeczyp.
w ktorey nieprawna pomoc iak mu teraz bardziey szkodzi sam
poznaie. Co tedy Publicum sądzi w tey okoliczności y co Ja uwa-
żam komunikuię JW. WMć Panu ~~Je~~ Jemu przypominam te błogo-
sławienstwo beatus qui perseveraverit przepraszam oraz
że przydługi y niemodny List piszę do JW. WMć Pana bo też y
okoliczności niemodna ktora mnie do pisania tego przywiodła,
kończę całym życzeniem ut firmet Deus quod operatus est in
Te a żebyś trwał bez obłudy w prawdziwey w szczerey y nie inte-
ressowaney żarliwości o całość Praw y Dobro publiczne a tym
Sposobem miał pomnożenie Fortuny, Honorow, miłości y kre-
dytu w tey Rzeczyp. piszę się z prawdziwym szacunkiem.

108

LIST
do
Przyiaciela
Z Warszawy
Die 18 8bris. 1762.
Pisany.

Lubo na mało mi się zdało bydź teraz w Warszawie y mego trudu y kosztu żałować bym powinien, przecież uspokojony jestem, żem się przynaymniey osobliwszych rzeczy y nasłuchał, y napatrzył. A że o wszystkim rzetelnie jako prawdziwemu Przyiacielowi obiecałem ci donieść, a znasz mnie, że do nikogo nienależę, swego zdania byłem zawsze y iestem: fałszu pisać nie lubię pewien jestem, że zupełną dasz wiarę relacyi moiey, którą ci wyrażam, co się działo przed Seymem, na samym Seymie, y po skończonym.

Stanyłem tu kilką dniami przed zaczęciem Seymu, zastałem wszystko w wielkim zamieszaniu, jak zwyczaynie u nas powiadają Respublica in turbido

Wakanse tak wielkie y naypierwsze prawie, procz starających się o nie albo interessujących zaniemi, wszystkich nas ciekawych czyniły, jak się obrocą, iedynie tylko o nich był wszędzie dyskurs, a układanie ich ustawicznie się odmieniało, że nikt niczego niemogł bydź pewny, aż kiedy miał w ręku Przywiley.

Jam też z boku wszystkiego słuchał y uważał, to co złego będzie! znając dobrze ludzi, kto doczego może bydz zdatny. Wiedziałem że Pieczęci niemogły bydź przed samym Seymem oddane, ale insze wakanse mogły bydź konferowane. Koronnych nie było, tylko Kasztelania Krakowska, ale ta tylko Niedzielami, wprzod cessit Hetmanowi W. K., a Województwo Krakowskie ponim Hetmanowi P. K.

Podolskie Wojewodzie Podlaskiemu, a Podlaskie Kuchmistrzowi Koronnemu y moim zdaniem bardzo sprawiedliwie tak dysponowano. O Litewskie tylko Urzędy gra była, y targi ustawiczne. Wiesz Przyiacielu jak teraz rzeczy u nas idą, że nie zasługi, nie Capacitas zwykła mieć swoy szacunek, ale plus offerentia, y ta przemogła. Województwo tedy Wilenskie cessit Xiążęciu Radziwiłowi Miecznikowi W. X. Litt. który ustąpił Starostwa Lwowskiego Generała Artyleryi Litewskiey Buława Polska Litt dostała się Wojewodzie Połockiemu. Co się dziać będzie w Litwie osobliwie przy Reazumpcyi Trybunału da się swego czasu słyszeć. Żebym ci zaś nie miał y otym donieść, co ludzie y wiary godni gadają jak to iest mocno opłacono, a zkądinąd dowiedziałbyś się, miałbyś mi za złe, że ci nie wszystko opisuję; jest tedy Publiczny per famam ogłos, że wakanse te Litewskie rozdane kosztują więcy sto tysięcy czerwonych-złotych na rożne Osoby y wpieniądzach wypłaconych, y w Kleynotach podawanych, y w Dożywociach Dobr

podpisanych. Byli dotych Wakansow promowowani, Oginski do Wojewodz[twa] Brzestowski do Bulawy, a do Podkanclerstwa Koronnego Zamoyski Wojewoda Jnowroclawski Marszałek Trybunatu Lubelskiego. Jacy to są Ludzie wiesz sam dobrze Kochany Przyiacielu, y musisz przyznać, że Warci są tego y cicho nietak nadto przeciez dalibysię byli pociągnąć ile sic stantibg rebus od lat kil[ku] że wszystko się trzeba znać na znaczney rekompensie, Ażeto musi bydz praw[da] zkąd Konkludować można, kiedy jednemu z Panow od kilku lat kilka tysięcy Czerwonych-złotych za deklarowany Wakans a potym inszemu Konferowan[y] teraz oddano.

Przystępuję do Relacyi o Seymie, ale tylko Essentiona wyrażam.

Po zagajeniu na dniu pierwszym Sessyi w Izbie Poselskiey przez Marszałk[a] starey Laski dopominał się głosu ante Turnum Poniatowski Stolnik W. X. Litt. Poseł Podlaski, wczym prepediebat zaraz Xiąże Radziwiel Podkom[o]rzy Liteuski zabieraiąc głos oktory zosobna domagał się. Xiąże Lubom[irski] Strażnik W. K. Sandomierski Pociey Strażnik Litt., Wołkowski, y innych w[iele] Posłow, urgebat jednak przed wszystkiemi Xiąże Radziwiel Podki Liteuski, ktor[emu] Jego własni Przyiaciele y owszem do Niego należący niepozwalali głosu, ale to była rzecz Consulto namowiona, kiedy przewiedzieli, co miał wymowić Stolnik Litt., y inni toż popieraiąc ktorzy sobie głosy praecustodiebant dlatego niepozwalali na głos Xiążęciu Podkomo: Litt., ażeby, gdy im pozwolony niebędzie, już y drugim, to iest Stolnikowi Litt. y innym iedno znim rozumiejącym, y głosy zamawiającym pozwolone niebyły, a tak natym pierwsza zpełzła sessya.

Nazajutrz po zagajeniu, gdy znowu toż głosow było pretendowanie, kiedy Stoln[ik] Litt. pomiarkował, że mu niepozwolą długo mowić, y wszystkiego jak się nagotował wymowić lubo oznacznym spodziewanym y iuż przygotowanym na Jego mowę tumulcie były czynione Jemu, y innym ejusdem sensûs pr[ae]strogi y wiele ludzi dysponowanych iuż dotego znać było w Izbie Poselskiey odezwał się iednak smiało y to powiedział, że y głosu pretendowanego od[s]tępuje, y na wotowanie in ordine Elekcyi Marszałka przystąpić gotow aby tylko JmP Pan Bruchl Starosta Warszawski quâ Poseł tey Ziemi nieznaydował się między Posłami y do wotowania admissus niebył, jako extraneus æquitate z Nami zaszczycać się niemogący, zaco zaraz Podk[o]morzy Koronny Brat Jego Xiąże Strażnik y Pisarz Koronny, Pociey Strażnik Liteuski Xiąże Generał Czartoryiski Branicki Kasztelanic y innych bardzo w[ielu] Posłow odezwało się idąc in sensum Stolnika Litt. Wtym samym czasie kiedy wniosł to Stolnik Litt. z przygotowaney już wprzod umyslnie nato ku[...]

naybardziey

naybardziey ludźmi Xiążęcia Radziwiłła natenczas ieszcze Miecznika Litt powiększon porwał się ieden do Szabli, także y Poseł teyże Partyi y więcey zaraz dobyto Szabel, co wzajemnie y zdrugiey pro defensione stało się strony, więcey kilka dziesiąt Szabel dobytych przeciw sobie stanęło, przecież z Łaski Boskiey za wpadnieniem z laską Marszałka, y Generała Mokranowskiego a naybardziey podobno za zdaniem znaku od tych, od których była Subordynacya, pochowano Szable, co y zdrugiey strony uczyniono atak się uspokojeły rzeczy, y ten hałas przestał.

Ten przykład nigdy dotąd w Izbie Poselskiey nie praktykowany sprawił Summam Sensibilitatem w Posłach.

Nastąpiły zaraz interlocutorye głosy exagieruiąc tantum ausum et licentiam zelus był wielki o zgwałcenie bespieczeństwa Posłow były iednych zdania sądzić pod starą Laską, ieżeli się na Posła pokaże, drugich aby Marszałek poszedł ad Majestatem doniosł rzetelnie, nietylko, ale y zjakiey stało się okazyi, y ażeby Izbie Poselskiey provisa była Securitas Seymowania. Innych był Sensus, aby zaraz inquirere pryncypała, pierwszego się do Szabli porywającego, y blisko siedzący Posłowie niech by go wydali, wktorych wynaydowanych srodkach podał medium Piaskowski Poseł Wołynski, ażeby Stolnik Litt powtórzył głos, co mowił, a kto się pierwszy przeciwnie odezwie, ten musiał bydź Causa Causati, y sam się przez to wyda, ale krzyknięto zaraz niemasz zgody na powtorzenie głosu Stolnika Litt, ktory postaremu począł był znowu mowić żwawo wtey okoliczności, ale dla huku w Izbie skończyć mu niedali. Była y ta Propozycya, aby semotis arbitris Seymować. Ale ci ktorzy byli origo mali nato niepozwalali

Zabrał potym głos Marszałek, że adibit Majestatem, fideliter wszystko doniesie y solvował Sessyą, po ktorey innotuit zaraz, że Szymakowski Poseł Ciechanowski zaniosł w Grodzie Manifest, jakoż tego samego dnia po południu podpisał viderunt y sam tego momentu z Warszawy wyiechał, a nazajutrz Copia przez kogo inszego była ad Acta podana.

Dla trzeciey Sessyi daleko większa do Izby Poselskiey zebrała się kupa osobliwie z Ludzi Xiążęcia Miecznika natenczas Litt przy ktorey y pistolety ukryte znaydowały się, ale y drudzy niebyli bez ludzi gotowych do bronienia się, Tym czasem Krol JMć wołdwał do siebie Xiążęcia Prymasa, Hetmanow, Xiążęcia Woiewodę Ruskiego, y innych Panow radzących de medijs sedandi tumultus, ktorego się większego w Izbie spodziewano, a przytym obawiano. y Hetman W. K. pro majori Securitate praesidium w Zamku zwiększyć rozkazał, tandem zagajona Sessya, wyraził Marszałek, że fideliter doniosł

wszystko Krolowi JMci, y tak bardzo żałosny na tak wielki zły y niepraktykowany przykład. Z Arbitrow kto się winnym pokaże aby Sądzony był w Sądach Marszałkowskich, Poseł zaś chybaby in plena Activitate po obraniu Marszałka mogł odpowiadać. Uczynił zaraz Marszałek Relacyą, że już iest Manifest przeciwko Atr Seymowi, ktory maiąc u siebie per extradum, dał go Sekretarzowi do przeczytania y po przeczytaniu delegowawszy po iednemu ex Provincijs szukać y prosić o powrot Szymakowskiego Posła Ciechanowskiego Solwował Sessyą. Na czwartym dniu po zagaieniu uczynili delegati Relacyą y że go nie masz w Warszawie, ani iest nadzieia Jego powrotu niebawiąc przystąpił do pożegnania y Izbę pożegnał Marszałek.

Tego samego dnia uczyniony Manifest przez wielu Posłow Metryce Lith, a w kilka dni potym Remanifest drugich, jako obydwa są inferowane w Diaryuszu drukowanym. Masz tedy już WPan relacyą tuteyszych ciekawosci o zaczętym a oraz y o skonczonym Seymie, tudzież Manifest y Remanifest sobie Kommunikowany uyrażam to rzetelnie WmPanu że do Podpisania tego Manifestu, ani namowami, ani prośbami, ani odgrażaniem nikogo nie siłowano, ale gdy Stolnik Lith przeczytał in praesentia będących Posłow natenczas przy Xiążęciu Kanclerzu Lith Pieczętarzu ponieważ miał być jako y iest w Metryce Litewskiey zeznany y powiedział, że ieżeli WPanowie czuiecie krzywdę publiczną, y sprawiedliwe tego Manifestu napisanie uznawacie, czyia wola raczycie go podpisać, niebędzie woli Ja sam ex personali gotowem uczynić, wszyscy ochotnie zezwolili nato y prawdziwie znać było w Posłach Zelum libertatis, y narzekaiących na takie, jakowe się teraz bezprawia dzieią libenter, y ubiegaiąc się prawie podpisali, lub byli niektorzy, co się od podpisu cofnęli, choć wiele o tym samym rezonowali, y przyznawali sami szczerą prawdę y Sprawiedliwość, nawet potrzebę konieczną tego Manifestu, ale Kochany Przyiacielu temu się nie dziwuy, Swiat coraz bardziey zepsowany, iednych słabość umysłu, drugich boiazń innych y to naywięcey nadzieia promocyi, y faworow Dworskich uwodziła dla ktorych y Oyczyzna ginie, y my znią ludzie poczciwi.

Jak tedy innotuit drugiey Stronie o tym Manifeście, dopieroż udali się ad Consilia, co z tym robić? częste przez kilka dni po Klasztorach y Pałacach bywały Konferencye, namawiano Posłow, proszono, obligowano, Łaski Dworskie y Ministrowskie deklarowano, na ostatku szkodzeniem wszędzie od=grażano, jakoż niebyło to nadaremnie, bo więcey dziesiątkiem per omnia quaesita media przecież wynaleziono Posłow, ktorzy ten Remanifest

podpisali

podpisali. Itemu dziwować się nietrzeba, że Ich było więcey; kiedy WPan zważysz ludzi, ktorzy tę robotę czynili. Nayprzod była Konsyderacya mogącego wszystko kredytu Graffa Brucha. Był potym Marszałek Xiążę Biskup Krakowski, Podskarbi W. K. Biskup Kamieniecki, Xiążę Wojewoda Wileński Hetman P. K. y Litt: procz innych partykularnieyszych mających rożnie swoich Przyiacioł. Zamowili byli spatium w Grodzie do podania tego Manifestu trzeciego dnia po zerwanym Seymie, bo w Sobotę, ale że już ciężko było Ludzi pozbierać do podpisu osobliwie razem, trudno było ich pozgramadzać: aż po pałacach, po Stancyach Poselskich dniem y nocą ieżdżono, gdzie kogo złapać mogli, y dlatego aż dopiero wtydzień po skonczonym Seymie podali go Metryk. Koronney: Możesz mnie tu WPan Censurować, że nietylko mam pisać rzetelnie, kiedy obaczysz datę Remanifestu ~~4~~ ~~[illegible]~~ 8va 8bris napisaną y do Metryki tegoż dnia podaną, ale w samey rzeczy tak iest, że aż wtydzień podaney lubo pod wyszłą datą, y dlatego to przez trzech Posłow ad oblatum podany do Metryk. Koronney, że wszystkich sciągnąc razem niemogli ad personalem Comparitionem, jako się stało przy pierwszym Manifescie, że wszyscy osobiscie stanęli w dzien skonczonego Seymu, Coram Actis Metricis W. X. Litt. Miarkuiesz WPan że nie musiała we wszystkich bydz szczera ochota do podpisania Remanifestu, kiedy niechcieli się razem zebrać, y Coram Actis personaliter stanąć, jakoż prawdziwie, przez cały tydzień kłocono się z tym Remanifestem, niżeli go aktualnie podali do metryki Racz WPan obserwować podpisy tego Remanifestu, quanto disordine podpisali się Posłowie, jak wyżey są Podlasy nad Oswiecimskiego y Sandomierskiego Inflanty nad Wilenskiego, a daley innych tak wielu. Wiadomo jak idą Województwa, łatwo pomiarkować, ale y nayciekawsze tam są dwa podpisy Xiążęcia Radziwiłła Miecznika Litewskiego y Bochusza Wilenskiego Posła; ten podpisał się już Pisarzem Wilenskim, ktorego konferowanie wziął od Wojewody Wilenskiego. Jeżeli tedy już podpisał się Pisarzem Grodzkim Wilenskim, toć tego samego dnia Xiążę Miecznik y Poseł, niemogł się jako Miecznik y Poseł, bo już musiał bydz Wojewodą Wilenskim, kiedy zas Xiążę niebył jeszcze Wojewodą, toć Bochusz niemogł się podpisywać Pisarzem, co samo probat, że już po Dacie Remanifestu podpisywać się musiano, y nagle się wszystko działo, że nie każdemu potrzebna przyszła Konsyderacya. Jakto Pan Bog zawsze pomiesza ludzi, kiedy chce, żeby ich nierzetelnosc wyszła in publicum. Albo to y to niepiękna rzecz? Rożanscy Posłowie Zielinski, y Ciemniewski Czesnik Rożanski są podpisani na tym Remanifescie a sam Ciemniewski w Rożanie uczynił Manifest de nullitate obrania Posłow teyże Ziemi, ktory muszę wypisać, Actum in Curia

Rożanenę Feria 2 in vigilia Festi S. Bartholomaei 1762 videat hoc loco Manifestatio ex personali Comparitione Magnifici Joannis Ciemniewski Pincern. Terrae Rozanenę, atq Generosorum et Nobilium j: roznych tam kilkunastu Szlachty, dokładaiąc ię de nullitate, invaliditate Illustrium Magnificor Nuntior Electionis atq totius Actus Comitior Terrae Ejusdentis; jakże tedy mogł z Kollegą swoim zasiadac y podpisowac ten Remanifest, co ieszcze daley się dziele? w Originalnych Extractach Metrices, bom umyslnie tego patrzał, iest że tylko było Offerentes trzech, ktorzy Remanifest ten podali ad Acta. w kopiach zaś, ktore na Poczcię porozsełali, chcąc to niby Solidare Actum suum, że Comparentes personaliter w Metrice podpisani Posłowie in Actis sequenti ordine subscripserunt.. Jaka tedy iest difformitas y samych siebie tłumienie łatwo poznać; ieżeli więc to wszystko może mieć swoią acceptacyą y kredyt sam osądzisz. Manifestu pierwszego realitatem non explico bo jako Polak Prawa dobrze znaiący y wiedzący, co y iak się unas dzieie osądzisz, nietylko, wcytowanych w nim Konstytucyi, ale y zwiadomości inszych Praw, ktore consulto opuszczone, azeby non videat laedi Majestas, bo teraz mowić co przeciwko faworowi Dworskiemu, tłumaczą zaraz że to iest mowić przeciwko Krolowi, jako y wtey działo się okoliczności, że w nim niemasz nic Contra realitatem et Legem expressam napisanego

Na Remanifest iednak jako swemu poufałemu Przyiacielowi wyrazę niektore moie mysli, lubo spodziewam się, że sam mi jako Człowiek doskonały więcey swoich suppeditabis reflexyi. Cały ten Remanifest na czterach albo pięciu vel maxime consistit punktach, Aże przeciwko Prawu 1690 et 1736 o obieraniu Marszałka napisanemu dopominano się głosow, a dosyć było czasu oto co wypadło circa Turnum domowic się.

Mnie się widzi, że stało się to in tempore, bo lubo niemasz wyraźnego Prawa, żeby niegodziło się zaczętego przerywać Turnum, przecie zwyczay dawny, że juz zaczęty nie zwykł praepediri, chyba kiedy albo proces na ktorym Posłe zarzucany bywa, albo protestacya de nullitate Seymiku y otenczas takowi Posłowie, maiąc objectiones idą pod Laskę, a po Marszałku obranym Izba Poselska rezolwuie y sądzi, czy ten Contradicit ma bydz admissus ad Activitatem, albo nie?

Tu całe daleko inszy evenit Casus, bo choćby Starosta Warszawski ex Turno Ziemi swoiey poszedł był pod Laskę, a z takowey jaka wynikneła okoliczność, czyliżby mogła Izba Poselska rezolwowac ią, y decidowac, absolute nie.

Przyznanie Indygenatu, czyli uznanie Szlachcica Polskiego, alboż w iedney Izbie Poselskiey może nastąpić? respicit ta materia wszystkie trzy ordines. Należało tedy y słusznie przed wotowaniem na Elekcyą Marszałka uczynić tę praecustodycyą, y odwalić ten Kamień, ktoryby Turnum zawalił, y zatrudnił dalszą Marszałka Elekcyą.

2o Że cessyą Starostwa Warszawskiego uczynił Xiąże Woiewoda Ruski a iuramentu słuchał S. P. Woiewoda natenczas Mazowiecki, a potym Kasztelan Krakowski; ale y to niezdaie się mi bydź convincibile. Prawda że Senatorowie są obligowani do tego y przysięgaią. Quidquid nocivi scivero avertam przecież ten ich obowiązek naybardziey się wydaie, y wydawać powinien, in Publico consensu gdzie iest plena Authoritas mowienia, lubo y to mało pomaga, choć czasem mowią y przy Prawie obstaią; kiedy Major pars adulantium, czyli szukaiących faworow przemaga, et pluralitatem sprawuje, napatrzyliśmy się tego wszyscy po tyle razy.

Raczey to należało do Pieczętarzow nie pieczętować takowych Przywileiow y konsensow, ktore wyraznemu repugnant Prawu, ieżeli Partykularnym, choć znacznym osobom, krytykować y naganiać podpis Krolewski y pieczęć Koronną. Mogło bydź y to w Animadversyi, że przez tę dyssymulacyą, urośnie w tych Osobach większa miłość ku Oyczyznie naszey, y prawa w swoiey władze y walorze zachowane będą, ale kiedy tak wiele ich, a można mowić że ledwo niewszystkie coraz bardziey pessumdant, y iedno zdrugiego tym większe złe wynika, że iuż prawie in ultimo stanęło gradu, nie wspominaiąc złey od kilku lat wprowadzoney Monety y tak częstey w Redukcyach odmiany, ktora bardziey niżeli woyna, kray cały wyniszczyła, trudno się było naostatek nie oczucić, y do tey nie przyść rezolucyi, żebyśmy y dawnego zażyć axioma Errores non sunt allegandi, sed corrigendi.

3tio. Co do Dekretu Trybunalskiego in Anno 1749 następuiącego czyli nastąpionego, wiesz WMPan dobrze, że Trybunały ani Szlachtę robią, ani Indygenaty nadaią; Należy wprzod iść do Woiewodztwa, tam się wywieść documentis Autenticis, dopiero Sortiri judicatum. W tey Sprawie w Piotrkowie niebyła żadana imparitas Status Nobilioris Poloni, ani kto mogł się spodziewać, że kiedy pierwey był pretendowany Indygenat w Kurlandyi, aby tym sposobem można przyyść ad Praerogativas Status Nobilitatis Poloni, tam się iuż miano za rodowitego Szlachcica Polskiego y nato rezolwować się wywiedzenia procedencyi.

Pamiętamy jak się rzeczy działy wszystko incognito czynione było, nie każdemu wiadomo, nikt się też racyi nie miał do pilnować, y zapatrzyć albo Dokumenta, a jeżeli czyi szukano pomocy, to samo bydz powinno suspectum: bo Szlachcic rodowity Polski żadney potrzebować niepowinien, Urodzenie samo, dawność Imienia, Ustawiczność Possessyi, a naywięcey Dokumenta realitatem Jego wszystkiego probantia, c... rią go y pokazują Szlachcicem, a choćby kto y nim został w Trybunale, kiedy non processerant debite według Prawa formalittes, mało wa... zawsze taki Dekret. Jeżeliby znowu zaszła obiecta, de novo wszystko ... bić potrzeba, ut satisfiat Legi, a natenczas kto do tego należeć będzie doyrzy się podobno lepiey, y każdy wyexaminuie Dokumenta, y na nie o... powie, a dopiero rezolucya nastąpi, albo przyznania Szlachectwa Polsk... kiedy non vitiatae neq suspectae będą transactiones, albo ten in defectu lub variatione Ich w suum zostanie stanie.

Casus Tyraznieyszy nie iest on dopiero primo intuitu przychodzący. Wiadomo wszystkim partykularnie samemu WMPanu, który in omni curiosus iesteś, jako in Anno 1758 podał był Memoryał w tey samey okoliczności Hetman W. K. a już się to stało po Dekrecie Piotrkowskim. Tak godny Człowiek czyby to był zrobił bez fundamentu musiał mieć wprzód plenam wszystkiego notitiam, y z papierow y z dokumentow doskonale o tym bydz informowanym.

Pamiętasz WPan y Manifest Podchorskiego Posła Wołyńskiego in Anno 1758, lubo niewyrażając osob, ale do tego się to directe ściągało Imienia z kto... dwoch braci natenczas było Posłami, jeden z Rawskiego, drugi z Ziemi Wi... nskiey, bo z inszych ludzi niktby nie mogł bydz przypuszczony do funkcyi pr... rodowitey Szlachty Polskiey

4to Że w Izbie Poselskiey porwano się do szabel, iest to y w Manifescie, y c... temu było okazyą, każdy wie, o czym y ia wyżey wyraziłem,

5to Że ten tumult był powodem Szymakowskiemu do zepsucia Seymu, to iest kolor iedyny, miał on ważnieysze insze racye, które do tego przywiedli go, ale w tym sobie źle poradzili, że wiedząc już, co ma wybuchnąć, w Izbie Poselskiey na pierwszym zaraz dniu niedysponowali do zerwania Seymu bo gdyby się to było stało, ledwo by racya była do wymowienia tego co wy... mowiono, kiedy ani questya by już zachodziła o Elekcyi Marszałka Poselskiego.

Wyrażają y w tym Remanifescie, że większa już część Posłów była się rozjechała. To prawda, ale qua fronte mogli to napisać, że y od nieprzytomnych Posłów to czynią usprawiedliwienie, czyż im dali na to Komis albo Plenipotencyą Na ostatku coż oni zrobili takiego, żeby ich z czego justyfikować, jeżeli zaś czynią to ad apparentiam, większą niby circa Remanifestationem chcąc oświadczyć pluralitatem, to nie jest fundament, choćby się ich y więcey podpisano Rzecz sama mowi za siebie, ktora rzetelna y prawdziwa, gdyby ią jeden podpisał to zawsze swoią mieć będzie większą Konsyderacyą.

Nastąpił potym y Manifest od Starosty Warszawskiego uczyniony swoim y Oyca swego Imieniom, y ten z osobna posyłam WMPanu. Wszystko tedy do tego czasu co się działo doniosłszy WMPanu, Co daley dziać się będzie, nie omieszkam Kommunikować na dowod Stateczney Przyiaźni, ktorey się na zawsze oddaię.

P. S. Już na samym Listu tego expedyowaniu dowiedziałem się o wyszłym Konsensie ad cedendum Szymakowskiemu, ktory ten Seym zerwał in Personas Rzeczkowskich Małżonkow na Woytostwie Grzecie, w Mazowszu dany ten Konsens, 4ᵗᵃ 9na Octobris, a 7ma Seym pożegnany, owoż to nie tumult w Izbie Poselskiey, ale insze racye były motivo do zepsucia Seymu, lubo tym iednym Papierkiem, nie musiał się był Kontentować, a z tąd można poznać, kto był okazyą, że ten Seym zerwany.

MOWA

J. W. JMci Pana Rzewuskiego Woiewody Krakowskiego Hetmana Polnego Koronnego dziękuiąca za Woiewodztwo Krakowskie miana w Radzie Senatorskiey w Warszawie R. P. 1762 Dnia 25 Października

Tego, ktory serca Krolow, skłania do poddanych, a Monarchom z wysokości Tronu, prawa nam daiącym, w gminie ludow, upatrywać y wybierać każe, Osoby do Urzędow od siebie przeznaczonych naypierwey wielbić y chwalić mi należy, że w tłumie y nacisku do łaski Waszey Krolewskiey Mości, zasłużeńszych niżeli ia, tey Oyczyzny Synow, obrocił do mnie oczy y myśli naylepszego z panuiących że skazał na mnie palcem, do Augusta Polskiego, że mi przez ręce Waszey Krolewskiey Mości, przesłał y oddał wysoką dostoyność Woiewodztwa Krakowskiego, Potym: Oycu Oyczyzny, złączone z dozgonnym Obowiązkiem winienem Dzięki, że mię prowadziwszy przez stopnie w pokoiu y w Woynie znakomite, zbliżył do Tronu swego że mię w tak gornym szczęściu, posadziwszy na pierwszym, w tak obszernych Państwach, Woiewodztwem uczcić raczył.

Nieudolność moia y skąpy wymiar, darow od Nieba mi użyczonych niedostarczy nigdy, do porownania wysiłkow moich, z Dobrodzieystwy Pańskiemi, ale Bog y Krolowie Namiestnicy Jego ochotne y porywcze, choćby czasem bezskuteczne chęci, zadziela y czyny istotne przyimuią, a serca ofiarę, nad inne wszystkie przekładaią. Te serce gdy ia składam u nog W. K. Mci łączę z nim maiętności, zdrowie, Krew, y życie moie, ktore na pogotowiu mieć zawsze będę, do rozrządzenia y szafunku W. K. Mci na każde Jego skinienie, a teraz o upragnione pocałowanie wynoszącey mię ręki Pańskiey z uniżonością dopraszam się.

Kiedy nas z tych Nowosiedlin Krzesłowych przychodzi mi na Propozycye W. K. Mci dać y wyrazić błachą w prawdzie, ale wierną y szczyrą radę moię, błagam Naywyższego, aby mi podał takie myśli, iakie Oyczyźnie moiey nayprzydatnieysze a W. K. Mci Nayusłużnieysze być mogą.

Zapominamy się wszędzie, a pokoy y obfitość, pod dobrym Bogiem y Krolem choynie nam użyczona, do zbytkowania w swobodach nas przyprowadza, kiedy nie wdzięczni, łaskawym Niebios wyrokiom zaszczycaiącym nas y uchowuiącym od Oręża Nieprzyiacielskiego, sami na siebie Szabel dobywamy, a w pośrodek Obrad naszych, woyny, zadatki wyprowadzamy, Boię się bardzo czy się nie przesila Dobra dola Rzeczy pospolitey, y czy się nie dopełnia miara występkow naszych, nad ktorą Pan Bog nam, y każdemu Narodowi, więcey scierpieć y wytrzymać nie obiecuie. Na zabieżenie zaś podobnym w Izbie Poselskiey, nieprzystoynościom, y na obwarowanie surowym prawem, aby ten zły przykład w zwyczay y nałog nas nie wciągnął, Sądzę być potrzebne Seymu Extraordynaryinego złożenie ktorego czas y mieysce przezornemu zdaniu Pańskiemu polecam. Jest procz tego bardzo wiele walnych, y gwałtownych przyczyn Seymu potrzebuiących między ktoremi, nie poślednie ma mieysce rozdanie pieczęci, y sposob skutecznego Seymowania, dawnemi prawami osobliwie przez Konstytucyą R. P. 1659 wzmiankowany y obiecany. Nim zaś do Seymu przyidzie do praszam się u Waszey Krolewskiey Mości, aby ten, ktory pierwszy dobył oręża sprawca y wzbudziciel, tak srogiego w Izbie Poselskiey zgiełku, był od Ichmościow Panow

Marszałkow Oboyga Narodow z pilnością wyszukiwany a ieżeli się znaydzie z surowością karany.

Wiekopomną sławę, y wdzięczność Oyczyzny zjednali sobie Godni Oboyga Narodow Podskarbiowie że z ostatniego upadku dźwignęli Oyczyznę, przez chwalebną a zbawienną dla Rzeczypospolitey, złey Monety Redukcyą. Doprasszam się ieszcze u tych czułych, około Dobra Pospolitego Ministrow, aby ginącą ię y nakształt wody, ustawicznie przybywaiącą do Polski y Litwy złą Monetę albo wywoływali albo do istotney ceny zmnieyszali, gdyby zaś rady dać niemogli, zabiegom złych ludzi, podobną sobie monetę w te Państwa wprowadzaiących to w nieodbitey y nieuchronney potrzebie Rzeczypospolitey, ieżeli ią czas y okoliczności ukażą, tudzież dla zachowania Oyczyzny od ostatniey klęski zubożenia y zniszczenia, radziłbym ażeby Miasta Pruskie C. Prawami dawnemi a osobliwie zas prawem y Mocą Literarum Inkorporacyi Xięstwa Pruskiego R. P. 1454. Volumine primo Titulo literae Incorporationis Folio 172 w Konstytucyach znayduiącey się tudzież mocą Pactorum Conventorum bardzo wielu Krolow mianowicie Waszey Krolewskiey Mości ktore to Pacta Conventa W. K. Mći w Konstytucyi R. P. 1736. Volumine sexto Titulo Pacta Conventa Folio 621 pomienione Literas Incorporationis Xięstwa Pruskiego po kilka razy wspominaią y iako prawo cytuią:) pozwolenie bicia Monety maiące pod dozorem godnych Podskarbich Oboyga Narodow sprawiedliwą y by naymniey niezalterowaną bili Monetę.

Kończąc mowę moią, goriącemi modły błagam Naywyższego aby tak szczęśliwa pod Augustem Polskim Rzeczypospolitey pora nietylko się nigdy niezmnieyszała, ale nieprzestannie wzmagała, y wzrost brała do naywyższego pomyślności kresu, y doby aby Granice tey Oyczyzny, pokoiem obwarowane, Miasta Obfitością y dostatkami obdarzone. Wsie mnóstwem ludzi napełnione, role żyznością y urodzaiem od Nieba ubłogosławione były, aby sława Panowania W. K. Mći do nayodległeyszych Kraiow y wiekow zasięgła. Aby August Polski Długoletnością, pomyślnością, rządow doskonałością y powszechną cnych Narodow, miłością wszystkich Monarchow przewyższał.

MOWA

Jaśnie Oświeconego Xiążęcia Jmci Czartoryskiego Kanclerza W. W. X. Litewskiego na Senatus Consilium w Warszawie Dnia 25. 8bra 1762 Zaczętym D. 30 ejusdem miana.

Tak są zwykłe Nayiaśnieyszy Królu Panie nasz Miłościwy Tak są upowszechnione Panuiącey Osoby każdey chwalenia y uwielbiania, że się iuż bardziey wydawaią Zwyczaiowym tylko mowieniem, albo obłudnego podchlebstwa wynalazkiem, niżeli znakiem myśli y Sentymentow istnych. Zbioru Cnot y Przymiotow w osobistości W. K. Mości P. N. M. znayduiących się ten effekt iest naturalnym że czynom y Rządom twoim Nayiaśnieyszy Panie, iest więcey y bardziey dogadzaiąca chwalebność Krolowania, niżeli wielomowstwem Krolującego chwalenie Dowcip żaden wyskoncypować, ani wyexagierrować niemoże Krola y Pana w sobie Doskonalszego y Dobrotliwszego a przez to lud poddany władzy swoiey uszczęśliwić mogącego gdy iednak w tak długim przeciągu Panowania W. K. Mci. P. N. M. iuż niemal wszystkie gatunki Narodowi fatalności y dolegliwości ponaszała y ponasza Rzeczpospolita Nasza wtruxrzącey do zniszczenia swego będąca Sytuacyi przez niedochodzące continuè od lat 28 Seymy y przez to iakanarchii Zrzodłowe tego przyczyny okazyc y powody iedynie odwrocic y zniszczyć może Dirigens sua membra Caput Oycowska W. K. Mości P. N. M. Dobroć Mądrość y sprawiedliwość Jura Throni et Jura gentis Niech rownie y wzaiemnie Sacra sunto niech mądrze od Przodkow naszych ustanowione Forma et Norma Regiminis w całey y nienaruszoney będzie manutencyi mocy y powagą oraz y stawiącym Przykładem Krolującey Zwierzchności. Niech w Stanie każdym Osoba każda będzie pociągana do powinney Praw Obserwy. Niech Praw przestępstwa, obowiązkow zaniedbania nietylko podlegaią skutecznie przepisanym Dostatecznie Karom Sądowym, ale też Karze odrzutu, odwyzbycia od Dobrodziejstw panowania, Niech cnotliwości y sposobności, a przez one onych zasłużenia iedyną będą drogą do dostąpienia nadgrodowey. Niech Obywatelow w Panstwie Merencye Justitiae Distributivae W. K. Mości P. N. M. et plenitudini w tym Juris Regii zawsze remonstruią sprawiedliwie te Ministeria y Urzędy ktorym separatè incumbit. Ministeria zaś y Urzędy każde niech wypełniaią prawami sobie nadane y zalecone odbywania, bez przeszkod uzurpacyi y zawad od Osob żadnych Ani nawet od urzędow inne incumbencye maiących dopiroż od tych Osob, ktorych tak mocne Praw warunki excluduią od wszelakiego wdawania się w Interessa Oyczyzny Naszey y wniey działania. Przez te y takowe rownie ważne, y podobnie łatwe Krolewskiey Wielkomyślności swoiey y Dobrodziejstw uzupełnionych Przedsięwzięcia Sprawuiąc W. K. Mość Pan Nasz Miłościwy Rządowe y Porządkowe Narodow Polskich uszczęśliwienia restaurowane ustanowiesz oraz przez te Jednomyślności y Jednoczynności w Seymuiących całowładnie Stanach Rzeczypospolitey. Z tych Uwag wtych powodach aby sciant et penzent singuli w Narodowey totalności co tangit co afficit omnes aby zgromadzona po Woiewodztwach, Ziemiach Powiatach Nobilitas Jaśnie była uwiadomiana o zrodłowych y incydentalnych przyczynach fatalnego znowu Niedoyścia Seymu tegorocznego aby gruntownie

wniey

rozważać mogła Committenda exposit w Instrukcyach swoim Posłom na Seym który będzie następuiącym, sądzę moią powinnością tę radę y to Suplikowanie moie ażebyś W. K. Mość Pan Nasz Miłościwy wydać raczył podług Prawa y Dawnych Zwyczaiów Uniwersały Na Seymiki Relacyine.
Nie iest to, aniby może w kwestyi czy złożenie Seymu Extraordynaryinego iest potrzebne, kiedy iedynie w zgromadzeniu Trzech Seymuiących Stanów Może Rzecz pospolita uleczać choroby y dolegliwości swoie, reparować destrukcye, uradzać naglące potrzeby, ubezpieczać się we wszystkim. Iest rowno pewnym że złożenie tey natury Seymu iest zupełnie dependuiące od woli Juris Maiestatici zaporzedzoną Stanu radą. Same nazwisko Seymu takowego naucza, że tylko w extraordynaryinych Zachodach y potrzebach niedołożonych może być składanym, Są to walne y dociskaiące potrzeby Seymowy porady, aby cokolwiek tak ważliwie y tak szkodliwie z sluby Kardynałów Praw Oyczystych wyszło, do oney było przywroconym aby dawne Przodków Naszych rządanie w Konstytucyi radzone obmyślenia sposobów securius Concludendorum Consiliorum do skutku przychodzić mogło aby w tak wielkiey wagi y Konsekwencyi Interessie swoim, o Monecie o Mennicy radzić y ustanowiać mogła Rzecz pospolita. Więc w tych potrzebach widocznych za radą teraźnieyszą Senatu abyś W. K. Mość P. N. M. złożyć raczył bliski Seym Extraordynaryiny zamknięciem zawad dochodzenia Seymów tamuiących y Ja Suplikuię. Iezeli zaś będzie to w zdaniu y woli panuiącey aby Seymu Intymacya zostawała w odkładzie a mnie ieszcze y nowe Publicae necessitatis et utilitatis interim zachodziły potrzeby iest to mens et litera Legum że Prawu prcedere powinna Senatu rada, bez ktorey od wieków y bezprzestannie nawet przed wzrostem wolności Krolowie Nasi Rzeczy żadney przed się brać, rezolwować y działać nie powinni, y niemogą licite et legitime.
Już to nie dopiero było y iest wielce calamitosum że na Publicznych Kongressach Seymikowych y Trybunalskich działy się Tumulty, boie y zaboie, przy surowe temi Sądów Przykładnych rygorami niekarane, gdy ieszcze większona smiałością y dotychczas ani przy naycięższych w Oyczyznie rozruchach nie praktykowaną z okazyi wolnego głosu w Izbie Poselskiey Swiątnicy wolności całego narodu Stan Rycerski reprezentuiącey, abominande odważono się na dobycie Oręża a żeli coraz nesas niegdzie należycie ukaranym ex impunitate crescent licentia iżby ani Tron Krolewski, ani Senat, ani w tey Izbie złączone Seymuiące Przystany Rzeczy pos: niebyły by w ubespieczeniu z pewniorym. Więc iako to iest dobrotliwie od W. K. Mości zaleconym Ichmość P. P. Marszałkom wielkim Oboyga Narodów tak się spodziewam że ci Godni Ministrowie nieupuszczaiąc Indagacyi De Reatu et Causalione tego Kryminału, skarzą winnych Sądem swoim należytym.
Strukturę Izby dla Posłów Stanu Rycerskiego aby JMć Pan Podskarbi Wielki Koronny odmienić y ulepszyć kazał. że z tey to przyczyny nastąpił ~~ausus~~ broni do ~~bycia~~ cale w tym iest chwalebna rada Xiążęcia JMci Biskupa Krakowskiego.
Historyczne o Dzieiach w Oyczyznie Naszey pisma wyświadczaią że na Seymach prawem wolności y prawem dowodzenia przymawiano się ad Pacta Conventa, uskarżano się o złe radzenia Krolom, były obwinienia Prymasów, Ministrów y Hetmanów a przecież nie przychodziło dla tego do tumultowey exadencyi, Słyszane zaś na teraźnieyszey Radzie ganienia że Posłowie na Posła czynili w Izbie swoiey Uwagę, zato znaki do mniemania y postrzeżenia że z tey to przyczyny nastąpił

ausus

Broni dobycia in Sacrario Libertatis. Nayięźże woyny Postronne y Domowe nigdy tak wielkich szkod y strat Oyczyźnie naszey nie sprawowały iako w tych leciech zaypanie Zagranicznie bitą złą monetą niby Polską y coraz gorszey spodloną: Grzech in origine tak cięszki Criminis status, a żal się Boże tak długo od nas tranquille cierpiany, ktory miał na Szkodnictwa in ultra coraz gorsze, aby nie mogł byc kontynuowanym poradzić by temu nie co mogły Uniwersały W. K. Mości P. N. M. do wszystkich Starostow Grodowych osobliwie pogranicznych utriusq gentis zalecaiące Oyczysty Dozor, aby zła Moneta do Krajow naszych wchodzić a dobra wychodzić nie mogła, oraz aby w tym Rei byli rigorose karanemi dla Inwigilacyi w tym także oraz Skarbowym Dozorcom wielce iest potrzebne przez Ichmościow P. Hetmanow Wielkich dodawanie ile dostarczy kompet małey Woyskowey pomocy, a cokolwiek zas z tąd wynikac będzie konfiskacyi sprawiedliwych doskonała Rectitudo Ichmc PP. Podskarbich Wielkich, Koronnego y W. X. Litewskiego czyni pewność że to in rationibus kalkulacyi swoich zapisywać będą do Percept Skarbowych

Przed Inkorporacyą Prowincyi Pruskiey ad Compagem Krolestwa, przez one do tych czas miały y maią większe Przy Miasta Prawo Mennicze lubo rożnemi Statutami y Konstytucyami nieraz uroźnione w klauzulach y warunkach, ale takowe tych Miast Prawa iedynie im zdatne, y użyteczne byc mogły y są ad Internum onych Commerciorum usum, a naydaley w Pruskiey Prowincyi: Prawo bicia Monet zawsze iest wszędzie policzanym Inter Maiora Jura Regalia a tę Prerogatywę Przodkowie W. K. Mości ustąpili na zawsze Rzeczy pospolitey. Od Konstytucyi w R: 1685 o zawarciu Mennic, gdy Naszemi wiecznemi Prawami y Pactorum Conventorum warunkami iest to praecustodium aby otwarcie Mennic ani ex resoluto Rad Senatu ale tylko Seymową ustawą dziać się mogło pozwolenie teraz, aby te Miasta ad usum całey Rzeczy pospolitey bity Monetę, Było by to w brew wyraźnym prawom ktorych każde naruszenie iest w sobie niegodzące się, iest w przykładowych Konsekwencyach wielce niebezpieczne. Więc z nayglębszą pokorą a urzędowey Praw straży iak nayusilniey suplikuię, żeby Miastom Pruskim nie było to dozwolonym co vetitu Legum Panuiącey Zwierzchności W. K. Mości P. N. M. y Radzie Senatu iest illicitum. Powszechnym iest Senatu radzeniem, żeby W. K. Mość Pan N. M. Seym Extraordynaryiny złożyc raczył, to c y ta Materya tak ważna o monecie o Mennicy, będzie iednym z pryncypalnych Celow y potrzeb Seymowania.

Staro Polską cnotliwością, wiernością, y gorliwością Panu y Oyczyźnie dowodzący iakiego zostawionego w Dystynkcyach Rodu, iest Plemieniem Nieśmiertelney Sławy Jana Zamoyskiego rediviva Imago Imc Pan Woiewoda Inowrocławski, gdy dnia onegdayszego W. K. Mości P. N. M. y Teraźnieyszemu Senatu Zgromadzeniu doskonaley wyraził Remonstracye, zdania, y radzenia swoie, niżelibym ia też same powtarzał, więc tylko w cale y we wszystkim do tak godney tego Senatora Mowy Sentymenta moie konformuię y przytym że od lat 40 maiąc Honor byc w Senacie umieszczonym y iuż owego początkowego czasu żyiącym zostawiwszy tylko Jedynakiem, tak niegodzący się, tak szkodliwy, tak gorszący, Słuchaczow niewidziałem y niesłyszałem Praktyki, aby głos wolny Senatorski, iako tę razą był cenzurowanym a arbe był krytykowanym od posledniey mowiących był maligne tłomaczonym nawet z Imputacyą tego co nie było mowionym. Żałała to mocno y żałować musi

ze Throna Krolewskiego veranda Maiestas y powaga Senatu Zgromadzonego poniosła tę uraz że iuż zamiast Rad libro Arbitrio przyzwoitych ta Curia Patrum zaczęła się przemieniać w scenę ostro Krytykuiącey niby Patronizacyi ganiącey zdania y przystoyne expressye Senatora Cnot y Zasług własnych w Dystynkcyi będącego a od Dawno et consequenter znaiomych sławnych w Oyczyznie Przodkow swoich przykładowe nauki maiącego y do onych Konformuiącego się rownie memorande na czynione censury, y użyte do nich expressye byłyby łatwe odpowiedzi, lepsze y konwinkuiące, ale Ja bye nie powinienem y być niechcę w podobieństwie z takim Kaznodzieią, ktory popełnia grzech o ktory ex stallo Ambony należyte czynił remonstracye.

Nieznaią albo rozważać niechcą Pobożności Dobroć, et Magnanimitatis w Sentymentach W. K. Mosci P. N. M. ci, ktorzy udawaią y tłomaczą w oczernieniu przeciwieństwem woli W. K. Mosci uraz Maiestatu Jego, z Praw Oyczystych Cytacye, na ktorych się gruntuiące się Pana z Państwem związki y ktorych to Praw obserwowanych robora iedynie sprawować mogą wspolne y wzaiemne Krola y Ludu Jego Szczęśliwości y słodycze. Nieśmiertelney Sławy y Pamięci wielki Krol y Pan nasz Oćiec W. K. Mosci August wtory procz innych wielu przedtym y potym znakomitych dowodow łaskawego Panowania swego, nawet o Rewolucyiną Konfederacyą Tarnogrodzką uraz niemaiący, a mieć chcący, łaskawością Oycowską dobrotliwie pozwolił na potrzebne Expicy Traktatem Warszawskim w Końcu Roku 1716 ustanowionym a w Roku 1717 Seymową twierdzą urobowanym.

Tento tylko kaźdy z nas członkow y obywatelow Państwa wiernie życzliwie, y pożytecznie służy W. K. Mosci P. N. M. Mosci Panu swemu, ktory radzi y życzy Praw obserwy sprawować iedynie mogące spolne y wzaiemne szczęśliwienia w ziednoczonym nieoddzielnie zaślubieniu W. K. Mosci Pana Moiego Miłościwego z Rzeczą pospolitą.

Erogowanych expensow na Poselstwa Oryentalne przez JMci Pana Kasztelana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego ze Skarbu Koronnego należytą iest zapłatą

Przy wielu w Oyczyznie zasługach znakomitych, y wybrukowaniem Miasta tuteyszego gdy JMc Pan Marszałek Wielki Koronny znaczną publico uczynił pożyteczność, moie zato życząc podziękowanie, łączę oraz y moie prozby, aby Retenta Assygnacyi na Bruki y Kwartałowe in ultra ze Skarbu Koronnego Supplementa były na to naznaczone.

Niezmierną będzie stratą Publiczną, ieżeli Defluitacya do Gdańska stała by się niepodobną przez co raz więcey zapisanie piaskowe tego Mieysca gdzie się Wisła rozdziela y częscią wypływa wodnego Nogatem więc podług iuż o tym Resultatum Rady Senatu w R. 1740 essencyalnie iest potrzebnym, odnowic zalecanie JMci Panu Podskarbiemu W. Koronnemu, aby Expensem ze Skarba Rzeczy po. gruntowanie ureparował Tamy Montawskey: Byłoby sprawiedliwym, aby Miasto Gdańsk wielkie zyski z Wiślaney Defluitacyi maiące znacznie się przyłożyło do tego Expensu za rekwizycyą JMci Pana Podskarbiego W. Koronnego y przez Konwencyą z nim de modo et certitudine tak potrzebney robbty.

Tak wielkie y znakomite Zasługi u W. K. Mości P. N. M. y w Rzeczy pospolitey ś.p. JMci Pana Małachowskiego Kanclerza W. K. lubo wątpić nie powinienem że u Pana Sprawiedliwego są w pamięci y będą w nadgrodach, godnym iuż y przez siebie samych Synom Jego: oraz y znakomicie dystyngwuiącemu się Zięciowi JMci Panu Czackiemu Podczaszemu Koronnemu do próźb w tym omnium życzę pokornie y moich quam maximam.

JMci Xiędza Turskiego Officiała Warszawskiego Prezydenta Trybunału Piotrkowskiego, Także JMci Pana Siemieńskiego Referendarza Koronnego dawniey Laskę Seymową potym Skarbowego Trybunału Radomskiego, a teraz Dyrekcyą Trybunału Piotrkowskiego Zaszczyconego Sprawiedliwym W. K. Mości Pana N. M. względom polecam.

Miasta Kraków, Wilno Toruń y Kowno Dobroczynney W. K. Mości Pana N. M. iuste wzywaią protekcyi.

Aby Pan Mitzler pożytecznie Publico nowe Edycye iuż rzadkich Autorow Polskich Drukuiący iaki na to Suplement miał ze Skarbu Koronnego assygnowany a Xięża Piarowie Opolscy na funduiący się naukę Rzemieślników Nazywanych a tegoż Zakonu Xięża Collegium Wileńskiego ze Skarbu Litewskiego na Kontynuacyą Drukowania Corporis Diplomatici Suplikuię.

Rekomendowanych przez Xięcia JMci Prymasa Osob zasłużonych præ cunctis; y sam rekomenduię do Łaskawości et ad Justitiam Distributivam W. K. Mości P. N. M. Przepomnieć niemogę Prawnego Warunku Konstytucyą [illegible] żeby Skarby Koronny y Litewski niebyły wyprożniane assygnacyami illicite per Rezultata Senatus Consiliorum.

Są szczyre, są mocne, są bezprzestanne rządze y życzenia moie Żebyś Wasza Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy. Żył długoletnie, panował nam Łaskawie pożytecznie y szczęśliwie.

Mowa JW. Imci Pana Gostomskiego Pisarza Grodzkiego Poznańskiego na Seymiku
iewodztw Poznańskiego y Kaliskiego przed Seymowym w Srzodzie Roku 1762 mi
ktory Sieymik Opotym Czwartego Dnia zerwany.

Doswiadczamy z oczywistych skutkow ustawicznie Nayiasnieyszego Krola Imci
ie tylko okolicznosci potwaluią, mocne względem całego Państwa Iego starani
czego y teraz złozony ten Seymik przed Seymowy iest, istotnym potwierdzeni
Wielbic należy niepoiętą w Rządach Wszechmocnego Pana Zastępow Opa
trznosc, a Nayiasnieyszemu Panu Naszemu powinnismy nieustanney wdzięczno
sci czynic y wyznawac nayniższe dzięki.

Przypominaią Mnie się czytane w pewnym Autorze słowa: Bonus est Civi
qui cum Patria bene non possit facere, bene tamen Ei voluit dicere et opta
re. Niewyborem Słow ozdobnych, ale w istocie partykularne zdanie Moie
usiluię tu oswiadczyc, ani też co to iest w Instrukcyach na przeszłych Ro
ku 1746 y 1762 Seymikach ułozonych maiących bydz do teraznie
szey Instrukcyi wpisanych wyrażono, ni też co to iuz tu przede Mną Godni
y wieley Ludzie mowili, niechcę z prożnym nieoszacowanego Czasu zabraniem
powtarzac.

Nayprzod iako Alternata Prowincyi zachowuie się na Seymach, Trybunałach,
tak Marszałkostwa, Pieczętarstwa, Podskarbstwa, Buławy że są Ministeria obu
dwoch Prowincyi, więc przez istotę sprawiedliwosci, y przez słuszność porowna
nia obydwoch Prowincyi należałoby aby alternatą też Ministeria były rozdawa
ne, to iest raz Prowincyi Wielko Polskiey, a drugi raz Prowincyi Mało Polskie
Ziemianinowi. Jako Ministeria Belli podług Konstytucyi 1717 tylko na Sey
mie ad Vota Senatus y na instancyą Posłow, maiące bydz rozdawane ro
zniły Stany Rzeczypospolitey, Seymy trudziły, zrywały, y dla tego potym
chcąc miec skuteczne Seymowe obrady, przez Konstytucyą Roku 1736 ad
Jus Majestaticum, non obstante Constitutione 1717 przywrocone więc aby y
Pieczętarstwa podług Prawa na Seymie maiące byc rozdawane, podobnym
sposobem /: zważaiąc przeszłe, y unikaiąc następne przypadki :/ Seymow
nietrudniły, y nietamowały, niechby się starali Jchmc Panowie Posło
wie, aby Dystrybuta tychże Pieczętarstw była oddana ad Jus Majestati
cum, servata iako wyżey Provinciarum oraz Status Spiritualis et Secula
ris Alternata, wszak Nayiasnieyszemu Panu, wszelako zaraz po obranym
Marszałku na Seymie, bądz potym zaraz zerwanym, wolno podpisywac
Przywileie na też Pieczętarstwa: a uchoway Boże Smierci iesz cze żyiących
uz niemłodych, to za zrywaniem przez Konkurrentow do tych y innych
Wakansow Emulacyą, Seymow, żadnych obydwa Narody miec nie będą
Pieczętarstw, a wszak wielce ad Custodiam Legum potrzebnych.

Że zaś nikt nieiest obowiązany z uszczerbkiem swoiey własney fortuny, bądź
od Przodkow Swoich pochodzącey, bądz nabytey, publico służyc, zaczym
niech by były ad omnia Ministeria Pacis et Belli do Senatorskiey Go
dnosci, to iest, ad quodvis Ministerium y Senatorstwa, iedno Starosty

proporcyonalne, ab hinc raz na zawsze inkorporowane: nadktore aby zaden Se-
tor, Minister, niemogł więcey pozyskiwać, y debito Officij Sui kazdy satisf-
ciał, teraznieyszych zaś przy swoich zostawiwszy Possessyach.
A że (alternatą Duchowny JW. Jmć Xiądz Piecżentarz podług opisu Praw
bywa; więc do Piecżentarstwa Duchownego, przyłożyć iedno lub dwa Opa-
vigore accordati Patronatus Regij Chcie Biskupstwo gdyż kazdy JW Jmć
Biskup na swoie w Senacie Stallum cum Cura Pastorali, a iako
Piecżentarz takze osobne a tak zadne Stallum niebędzie prozne, S-
rostwa y Krolewszczyzny, iako się krwawych o koło Dobra Oyczyzny zas-
nadgrody, panisque bene merentium, takzeby benemerentibus, tegoż W-
iewodztwa właściwe Ziemianom były rozdawane, y aby od tąd Persun-
Communicativa, alioqu quovis Jure niebyły Faeminae Sexui minorennib-
bene mereri de Patria non valentibus, konferowane, albo raczey to Patrim-
nium Reipublicae pro communi Patriae defensione było dysponowane
na aukcyą Woyska dla obrony powszechney.
Do sposobow względem aukcyi Woyska, y postanowienia Podatkow stosu-
się do Instrukcyi Roku 1746. z tym tylko dołożeniem, aby ad propo-
tionem kazdego Woiewodztwa podatku, także w kazdym Woiewodztwie by-
immutabilis Woyska lokacya, aby żołd wszystek zkąd się wybiera tamz
consumatur, y niegodziło się z lokacyi ruszać Woyska, solo ca..e H-
stilitatis et pestilentiae excepto observataque rigorose Disciplina Mili-
tari per Constitutionem Anni 1717. descripta. Gdyby zaś Woiewodztw
Ruskie niechciały do lokwacyi podatku przystąpić tedy lepiey całe p-
datek Pogłowne znieść, a inny sposob porownywaiący płacy ustanowić.
Nad płacę ktora się dla aukcyonowanego Woyska postanowi zdało
się większą Summę ułożyć podatkow, a ta przewyższaiąca Summa n-
tylko aby była na mogącą się znaleść w płacy defekta, ale tez zeby presu-
wata była intacte w Skarbie konserwowana, a to in Casum Hostilitat-
przy oponowaniu ktorego Kraju repartycyi był z tegoż Skarbu żołd p-
cony, y niezawodna była zawsze woysku płaca, y na Artylerya dod-
Zydzi aby adaequatum cum auctione quantitatem na woysko impor-
towali, y Semel pro semper na wszystkie kachały ad Synagogi d-
pewne Summy przez dyspartymenta, unikaiąc z Ziemi, y pomiędzy Ni-
ustawicznych [illegible] iak widziemy w Trybunale Radomskim kłotni wżdy
bo znaczne Summy pod pretextem publicznego podatku, siebie samy-
depaktuiąc, wybieraią, a mało na Woysko płacą, niechby byli Locis am-
ti, bo teraz vagando variatur płaca, y aby dobrych Pieniędzy y innych
Towarow Koronnych podług dawnych Praw z Granic Polskich niewyprow-
dzali, a z tych Pieniędzy Zagranicznych, aby do Polski nie przywoże-
sub poenis per Leges sanctis rigorose exequendis
Względem dobrey Monety Złotey y Srebney z Kraju Polskiego za Gra-
nicę wywiezioney, a zarazem złey Cudzoziemskiey do Kraju Naszego, z-
nadgrodzoną szkodą y zubozeniem wprowadzoney myslać Haeret m-
et ratio. Szczęsliwy był Swiat cały gdy Monarchowie z samego Ar-

y Złota bez naymnieyszey Miedzi przysady bić kazali Monety z Skarbow Swoich w-
szych mynnicżne wszystkie zastępuiąc Expensa nie Sobie zyski ani pro signor
gio nieprzywłaszczaiąc Siebie y Poddanych Swoich przez to bogacili Handle
commercia były bez trudności łatwe, towary tayne wszelki był sposob do
ty fałszowania monety chciwym Mynnicarłom ktorych przy pozwoloney
potym będzie chociaz naymnieyszey ustrzec się niebyło podobno Jan Krol
Czeski pierwszy Skarby Krolewskie niedobrym szafunkiem utraciwszy na
poparcie potym woyny z namowy Florencza chciwego Mynnicarza z
przysady Miedzi kazał bić Sierządle niełego Monarchę, nie Państwo Je-
go ale Mynnicarza szczegulnie bogacące ten Jego pierwszy gorszący
przykład. Jnni potym wszyscy naśladowali (: pożal się Boze :) Monarcho-
wie z nieskończonym w handlach zamięszaniem y towarow zdrozeniem
nie dopiero od Wencesława Polskiego wraz y Czeskiego Krola (: iako nie-
ktorzy mniemaią :) ale cięzsze od czasow Mieczysława Starego, iako
swiadczy Kadłubek Biskup Krakowski, y Bolesława Smiałego, iako
wyraża Długosz y inne są na to dowody. Polska istotnie Srebrną potym
y Złotą zaczęła cała się Monetą ale w dalszym potym czasie zła za-
graniczną od pomienionego Jana Krola Czeskiego początek biorącą
Monetą, Polska także osobliwie za Zygmunta Pierwszego, Zygmunta Trze-
ciego Władysława Czwartego Jana Kazimierza była napełniona ale
środkami przy lepszey przecież cięzsze umysłow iedności się salwowa-
ła. Nad ktorą w ten czas nieszczęśliwością, oraz że za Jana Kazimie-
rza była napełniona ale środkami przy lepszey przecież cięzsze umysłow
iedności się salwowała. Nad ktorą w ten czas nieszczęśliwością oraz że
za Jana Kazimierza przy krwawey Woynie Szesciu mające Rzeczpospo-
lita nieprzyiaciol Polska Mynnica była Boratyniemu y Andrze-
jowi Tynfie z cięzkim Rzeczypospolitey uszkodzeniem puszczona, y
tam zła bita była z potrzeby tomtego czasu Moneta; zali się temi
słowy Kochowski Eo Anno in Polonia argenteam aetatem finitam:
aream cepisse dil. hoc sane tunc Malis Poloniae deerat, ut quod an-
dique Cohortium Hostes non rapuerat, jam sui Cives et adventiti-
us Eruscatores (: idest Boratini et Typhius :) in depauperationem mi-
serandi Regni verterent, Bo kto miał zapisany przed tym Tysiąc
Złotych Polskich, ten po tey złey wybitey Monecie y połowy nico
debrał, rownie Nam teraz przy tey arcy złey y daleko gorszey
zagraniczney do Polski wprowadzoney Monecie zaliby się należa
to jest zgodno Statystow zdanie, że Woyna wprawdzie Kray uboży,
nierownie iednak każdego dotyka za nastąpieniem pokoiu przy Dobrey
Monecie per Commercia cum Vicinis, może Kray choćiaż nierychło
florescere, ale Państwo, gdyby y woyną niedotknięte, w ktorym zła Mone-
ta

ła y poprawiona bydź niemogąca, cessante Commercio zawsze bydź musi
ubostwie, z ktorego chcąc przy szkaźnieyszey fatalności wychodzić należy
chwytać się Sposobow przez Przodkow naszych przy podobney wielokrotny
nalow czasi nieszczęśliwości załyższych w Prawach opisanych iako w ten czas
dowodnych. tak teraz mogących bydź skutecznych. Poniewaz zaś Rekwacya
Monety iuxta Pacta Ligamq Jmperij ac Vicinorum Principum durante
Vicinia Bello czynić z Sąsiedzkiemi Panstwami teraz prawie niepodobno, wię
z gotowym na przyszłym Seymie ułozeniem y należytym do Mennicy ustanow
niem oraz Zbiciem naszey Monety srebrney zatrzymać się az do czasu zagran
icznego pokoiu y przyszłych zagranicznych traktatow, bo gdyby teraz bić
w Mennicy Polskiey dobrą Monetę, toby ią przedtym za granicę wywo
zili czeliżą. to za nastąpieniem zagranicznego pokoiu mieć niebędzie
kurrencyi. Zdałoby Mnie się tym czasem tylko w Mennicy Rzeczypospol
tey dla domowey potrzeby y kurrencyi bić szelągi, groszowki, Dwuch
groszowki trzygroszowki z miedzi, albowiem się przecie utrzymaią y nietak
łatwo zwabią chciwych Lichwiarzow tę iednak miedzianą teraz a potym
srebrną Mennicę nieżyczyłbym nigdy puszczać Kontrahentom zawsze ia
uczą dawne przykłady, zysku niedościgłego, y nienasyconego szukaiący
Na Seymach Jmperij w Auszpurgu y Speirze Roku 1559 y 1570
zakazano wielkim Zwierzchnosciom Mennice w Arendy puszczać, n
trzeba podobnie zagranicznych szukać Kapitalistow, wzwyż wyrażen
Mennicarze czyli raczey Kontrahenci y przedtym inni przed Biciem M
nety niebyli Bogaczami, dopiero po wybiciu u Nas zarey wysokę Mo
dli przysadę Monety zostali zbogaceni Jak Sukcessorowie przeszłych
JWW. Podskarbiow oddadzą rachunek y Pieniądze, może z Nichby
Fundusz na Mennicę, ktora niechby była pod pilnym JW. Podskarbie
go Wielkiego Koronnego iako Supremi rei Monetariae Praefecti dozo
y ieżeli ieszcze zdać się będzie y przy Kommissarzach naznaczonych a
Mynnica niechby była nie na wielu mieyscach postanowiona un
kaiąc Expensu na Dozorcow y innych ważnych przyczyn. U Stary
Rzymian tylko y templo Junonis pod pilną strażą Trium Viro
rum. za Karola Wielkiego Cesarza, tylko w Jego Pałacu nawet w
Angielskim Krolestwie tylko w Mieyscu Londynie bito Pieniądze.
A iako w innych krajach drobney Cudzoziemskiey Monety nie
przypuszczaią, tak podobnie podług Praw Naszych Monety Zag
niczney drobney, osobliwie w Uniwersale JW. Podskarbiego W.K.
niezredukowaney do Polski niepuszczać oprocz Czerwonych Złotych
y Talerow Jmperyalnych, bo drobna zła Zagraniczna Moneta po
Cudzym Stęplem bita właściwego Pana niemaiąca nieomylnie za
Granicę będzie wywołana, lepiey tedy praevenire quam praeve
niri Redukcyą przez Jasnie Wielmożnego Podskarbiego Wielkiego
Koronnego uczynioną rigorose zachować, Granice Woyskiem osadzić, Por

podług Praw

skich często z Trybunału do Grodów lubo mniey słusznie odesłanych.
A że ex noviter repertis Documentis podług Konstytucyi Roku 1726. tylko raz prze
ciwko Dekretowi Trybunalskiemu czynić wolno per rationem Veri Legis, sapientiae
Liczba do czynienia o zniesienie Dekretów Trybunalskich niejest przeznaczona y tak
pokąd się y iak siła razy komu osobliwie mocnieyszemu podoba, czyni przeciwko
Dekretom; zaczym niechby się też tylko godziło każdey Stronie raz agere ex Vi
Legis contra Decreta Tribunalitia oraz Proceß w Zagranicznych Sprawach
in omnibus Majoris Minorisq Subselly Judicijs temere litigans victusq vincen
ti stringatur, ad refusionem Litis Expensarum Causatarum praecedente modera
mine comprobandarum circa Definitivam Sententiam praevia appellatione.
A że o Sukcessyach niemasz żadnego Prawa Koronnego y Trybunały przetoar
bitrarie y niejednostaynie takowe rozsądzaią Sprawy, więc albo podług Korre
ktury Pruskiey o Sukcessyach stanowioney Konstytucyą Roku 1598 approbo
waney niechby się Sprawy Koronne rozsądzały albo insze Prawo o tychże
Sukcessyach postanowić; tudzież de Exdotationibus et Periurijs Prawo
wielkie iest potrzebne, Prawa wszystkie aby miały suam indilatam cum ri
goribus ne pro Solito tantum Stylo per Leges servabantur Executionem.
Ostatecznie na cóż się przydadzą nasze mówienia Starania y Rady gdy
skutku dla ustawicznie zrywaiących się Seymików, Seymów, nie bywaią
y prawdzą się o Nas słowa. Cogitaverunt Consilia quae non potuerant
consumare. Niechciałbym pomyśleć dopieroż pomówić o pewnym spo
sobie się ratowania, ale mnie ubespiecza Instrukcya Roku 1744 w tym
tu Kole zgodnie ustanowiona obowiązująca na ten czas Jchmościów Panów
Posłów aby czasu uchoway Boże Seym na owczas dyzlimitowany, uprasza
li Nayiaśnieyszego Króla Jmci o Seym Extraordynaryiny, etiam sub Vinculo
Confederationis ad ratificationem ułożonego podatku, na aukcyą Woyska
korrektury Trybunału, a teraz poważam się przydać względem Monety
Kray cały ubożącey y Determinacya Czasu Exwinkulacyi teyże się
Konfederacyi, aby naznaczona była y aby Consilÿs non armis certetur. Ta
kowym: Ci sposobem in extremitatibus Nayiaśnieysi Królowie Michał y
August Wtóry siebie, Oyczyznę Prawa swobody wolności salwowali, bo
każdy przyznaie że Polska bez obrony, bez Pieniędzy bez Rady apertaque
ruinis. Co przez kilkadziesiąt Lat pracowitym Staraniem przysposo
biemy w nagłym y prędkim czasie bezbronni bezradni zawołnym ka
żdego Woyska zawsze wstępem; Tracimy y teraz Mars sonat vicinaque
ac nostra limina pulsat. Wszystkie Państwa coraz mocnieysze y sprzy
ustawicznych skutecznych consistunt Radach; Więc niechby in earto
medio Jchmość Panowie Posłowie cum Republica de efficaci modo con
cludendorum Consiliorum Konstytucyą Roku 1659 o sposobie konkludowa
nia Rad publicznych do Skutku przyprowadzaiąc. Niech przedwieczna
mądrość przez Inspiracyą Ducha Świętego ziednoczy umysły o koło Do
bra Oyczyzny do upadku nachylonej radzie maiące. Niech Wszechmo
cny Pan Panuiących Nayiaśnieyszego Pana Naszego umacniać raczy
w naypóźnieysze czasy aby pod Jego słodkim y łaskawym a prawdzi
wie Oycowskim Panowaniem Wolność y Rady nasze skuteczne, oraz
Kraje Polskie w potomne wieki mogły bydź zupełnie w swoiey całości
ubespieczone.

dawnych w takowey że zachodzącey okoliczności stanowionych osobliwie Roku 1620 nawszelkich reassumuiąc zawrzeć. Miasta naznaczyć składne, do ktorych Nasze zwozić Towary Zboża etc. po ktore tam zagraniczni z dobremi Pieniędzmi y nie z miarą ale do Miary nie z taxą ale do taxy Będą musieli dla Jch osobliwie teraz iak wiadomo potrzeby wyieżdżać, a tak dla tańszey u Nas przedaiących, niżeli kupuiących ceny Zboż towarow etc. będzie większa u Nas Ludzi mnogość, wszelkie powozy, Bryki, Ne mine excepto, aby mogły być rewidowane, y kary na przestępnych naznaczoney wykonane Commercia wszelkie, Kupcy y wszelkiey Kondycyi Ludzie aby byli ubespieczeni Legem Sumptuariam reassumuiąc y na wszystkie Stany stanowiąc, otwarcie y dobycie Gor Olkuskich do przyszłey aktualney Woyskowey zatrzymać, bo nikt życzye niemoże otwarcia Skarbow, niemaiąc na jego Obronę Woyska. Hiszpanow y inne Narody podobno nieco innego do Ameryki zwabiło tylko Złote Gory bez obrony y woyska będące. W innych okolicznościach stosuię się do Instrukcyi ostatniego przeszłego Seymiku. A iako podług słow Prawa Naszego Thronus Regius Justitia firmatur, tak do ugruntowania Sprawiedliwości zdało Mnie się żeby Elekcye Jchmość Panow Podkomorzow, Sędziow Ziemskich, Podsędkow, Pisarzow, oraz na Trybunał Koronny Deputatow unikaiąc kollizyi inter Concives, iawnie nietaiemnie nie od niektorych ale od wszystkich pluralitate Votorum, oraz co do Marszałkow, tychże Elekcyi odprawowane były, aby od wszystkich byli obierani ci od ktorych wszystkich maią być sądzeni, a to rezoluiąc Konstytucyi Roku 1717 Recess, w ktorym te Słowa, tudzież z precautio aby Ziemscy Urzędnicy cum praejudicio Nobilitatis et Officialium eo in absentia onych niebyli obierani,

Trybunał Radomski zniosszy Summę na tenże Trybunał corocznie z Skarbu wychodzić zwykłą in Expensas Trybunału Koronnego obrocić y niech będą Jchmość Deputaci od Woiewodztw y Ziem, Skrzynkę zaś zamknąć to iest aby żadne Grzywny pro parte Judicij niebyły przysądzone, tylko pro Parte Partis juxta exigentiam Demeritorum, aby zaś te same Sprawy ktore się potenczas w Trybunale Radomskim sądziły mogły w Trybunale Piotrkowskim lub translata sua jurisdictione do Radomia tam się rozsądzać czas Trybunałowi przedłużyć a potym do Lublina się przenieść

A że maiący kto Sprawę w Remissarum Regestrze przez cały często Trybunał musi wysiadać y pilnować się więc tenże Regestr Remissarum oraz wszystkie proste Regestra podeyście tylko na Aresztach y Expensy prawuiące zniesć, a szczegulnie ieden Regestr dla każdego Woiewodztwa Ziemi Sine Beneficio Aresti maiący się codziennie według swoiey Kadencyi sądzić postanowić Także Regestra Expulsionum, Arianorum Compositi Judicij et Mixti Fori, tylko niech będą sine Beneficio Arestu iak iest. Faktowy wszelkie znosząc konnexye każdy zaś Deputat aby swoią Sentencyę w Sentencyonarzu pluralitate Votorum dawno concludente podpisał aby iak Panu Bogu iest tak y wszystkim Ludziom była wiadoma. Wzorem w Grodach Sędzia w Regestrze a Pisarz w Dekretale notuią Dekreta nawet y w Sprawach Trybuna

Slachcic dobrze życzący Oyczyznie a nie konfederacyi perswaduiący
JOXciu Czartoryiskiemu kancl. W. X. Littgo y całemu Dworu d. 11 Junij 1763

Że Zelus ~~W.nie~~ nie iakis, ktory WXMość z całym Domem y adhaerentami iego do konfederacyi in declivio vitae wzbudził, gdybym go był widział na ow czas gdy Dom W. Xcey Mci, Osobom tym, ktore teraz ma w awersyi, byłby dobrze życzący, a nadewszystko, gdyby Oyczyzna nasza w tym Stanie, w ktorym konfederacye bywać zwykły zostawała, sądziłbym dzieło, y azard Domu WXcey Mci, za dzieło Swięte y chwalebne, lecz gdy Stan Oyczyzny naszey, od szczęśliwie zaczętego Panowania N. krola JMci P.N.M. w słodkiey zostaie spokoyności, coż za potrzeba, y czyli wolno że Dom WXcey Mci Stante vita JkMci przeciwney miłemu pokojowi chcesz burzą y nawałność widzieć, kochaną Oyczyznę, Domy y Fortuny nas Braci swoich, ktore w Pokoiu y miłey chwili rosną, mieć w ręku y cudzey kieszeni, a teraz Państwa w upałach woiennych nabrały lustru, ktore od prochow y Dymow, piękności y Ozdob swoich nie straciło y nieczerniało, ktore w swoich karbach y porze po grassowaniu Zołnierza zostali. Słyszeć się daie Domu WXMci oswiadczenie, że konfederacya będzie ale spokoyna, nikomu nie szkodząca, Czyliż się kto na takich upewnieniach fundować y wierzyć może (: alboż potrzeba do Ruyny y Obaliń wielkiego sporządzać ognia, nie dosyć że na iedney iskierce :) czyliż WXMość nie widział że z małego urażenia ciała do smiertelnych ran przychodzi, a ktoż Domowi WXMci obligowany będzie, chyba ten, ktory kształtem Cerulikow lecząc niby te rany a bardziey ie zadaiąc profitowac będzie. Słyszeć się daie Zelus Domu WXcyMci na ktorym się poznaie Oyczyzna cała, że iest ex passionibus ale privatis, że konfederacya będzie circa Majestatem et libertatem, wszakże gdy kto przy kim obstaie, trzeba aby był z iego wiadomością. Obligowałże JkMość Dom WXMci abys pro interesse Majestatu iego konfederował Oyczyznę, a iest że Interess iaki tego Naszego Pana iest okoliczność ? są słyszę inter Regem et Remplcam. Gdyby była Scyssia contra Regem, byłaby w prawdzie contra leges, bo Prawa przykazują securitatem et fidelitatem Regibus, konfederacya bywa dwoiakim Sposobem, raz iest fata krolow, iako czytamy naypierwszą po Smierci krola Ludwika przy Elekcyi Corki iego 1382 Vol. 1mo Fol. 5800. gdzie Wwa krakowskie Sandomskie Sieradz. Łęczyckie w Radomiu wzięli przymierze y związek, nikogo innego, tylko też Corkę iego, iako na ow czas Sukcessorkę Tronu utrzymać, tudziesz y inne konfederacye, post Fata krolow, iako to, Stefana, Zygmunta 3go Michała korybuta, post Fata ktorego 1624. niegdy Xże JMść Floryan Czartoryski, Arcybiskup Gnieznienski, y Prymas Oboyga Narodow, ex Senatus Consilio zkonwokował do Warszawy na konfederacyą y przymierze Unanimitatis do obrania Nowego Pana. Drugi raz stante vita krolow, iako czytamy 1454 Vol. 1mo Fol. 140. w korczynie uczyniona za Władysława krola Polskiego y Węgierskiego, ale contra contumaces et Haereticos, eorumq. Fautores A czyliż teraz z tych Materyi, ktora przychodzi wymaga konfederacyi. Jakimże Tytułem armuie się Dom WXcyMci in oppositionem Oyczyzny. Nie zapominam Ja tu Gatunku 3go konfederacyi, iaki się był trafił za S.P. krola Augusta IIgo to iest 1715 Tarnogrodzkiey koronney, tudziesz W. X. Littgo tak bezprawnych y niepożytecznych, ale też przypominam że konstytucya

Anni 1717. zaraz zagradzała drogę takiey konfederacyi w potomne czasy Vol. 6 Fol. 245 Dla czego wszystkie konfederacye Szlacheckie rozumieć należy prywatnie, a mianowicie Tarnogrodz: Małey Polski od dnia 26 Listopl: w Roku 17[..] wtoż y Wielkopolska w Srodzie d 27 kwietnia w Roku tymże. Tudziesz WX[..] w Wilnie d 23 Marca 1716. z Drugiey strony spisane y uformowane z inne[mi] Aktami, ktore potym nastąpiły ze wszystkim sprawy skutkiem, Powagą tera[ź]nieyszy Transakcyi, zaraz się na tych miast rozwięzuie, Wszyscy zaś ktor[zy] wte wyzey wspomnione konfederacye wchodzili, od powinności y przysięg swoich, wiecznemi czasy są uwolnieni, y powrot do tychże, albo nowych z iakiegokolwiek pretextu, albo Tytułu związkow zakazany, ktoż wie ie[ś]li Oyczyzna pełna żalu y sprawiedliwy zemsty Domowi WXMci do taki[ey] iakie dała konfederacyi grzechow, y Praw przestępstwa odpuszczenie, [...] czy nie byłażby przyczyna, do tey bezprawny konfederacyi ktorą Dom WXMci, zacząc umyslił, y ktora tylko ex suis Civibus złozona byc ma Sciaga kilkadziesiąt Tysięcy zagranicznego Zołnierza, ktory iak Oyczyznie naszy życzy z trudnoscią poznać, y przeniknąć można, y ktorego iako Wodę maiącą swoy Meat, y sam Dom WXMci na ten czas, gdy na walnie puydzie, ułamowac nie potrafi. Zważ że WXciа Mosc ieżeli ta akcya Domu WXcey Mci, nazwać się będzie mogła inaczey, iako crimen perduellionis, podług konstyt: 1588 Fol: 1208, ktora pisze o popełnionym występku, ktory by był własnie iako ten, contra Remplcam, a nie należy Domowi WXcyMci za doznawane łaski JkMci zażyć nad zdrowiem ieg[o] uzalenia niedosyćże JkMPNM: mieć kilkaletnego względem Dziedzicznego swego Panstwa za interessowania, po ktorym, co mu tylko wypoczą[ć] przychodzi, Dom WXcey Mci, Novas chce mu renovare Cicatrices, bo czyliż te wiadomości, a dopieroż nieszczęsliwe skutki Oycowskiego iego Serca ostrem nieprzeniknąc żalem, ieszcze od wiekow, dla tegoż zagranicznego Zołnierz[a] zapłakane Braci naszych nie oschły powieki, Dom WXcyMci, znowu go na Domy Fortuny zony y Dzieci nasze sprowadza, ktoż sądzić nie będzie, że Zelus WXcy Mci nie circa, ale contra MNem et Legem, a z przyczyn prywatnych, bo ambicyi y zazdrości pełnych, Inter aequales y diffidencyi z niemi taka iest z konfederowania się Domu WXcey Mci Materya, że po kilkuletnim własce JkMci Trwaniu (: co mu wolno było :) tandem teraz innym Osobom y Familiom distributivas swiadczy Gratias, co mowię wolno iest, a Dom WXcy nie co rozni się od dawnieyszych Faworow, teraz, za coż Domowi WXMcey nikt nie zazdrościł, za co nie emulował, za co konfederacyi przeciwko niemu nie czynił, I nie byłoż to iawnie y oczywiście, że kredyta u Dworu naszego pełnomocne w konsyderacyi, gdy się podobało były, gdy się nie podobało nie były, że honory expektatiwy od łaski powagi iego dependowały, a przecię iako to prywatna Materya, tak o nię nikt Oyczyzny do nieszczęscia nie przyprowadzał, A gdy Zelus WXMci nam Obywatelom Oyczyzny iest wiadomy, ktoż WXMcy assekurować będzie, a żeby kto nie znalazł się taki, ktory także drugiego Zagranicznego Zołnierza na sprzeciwieni[e] się Domowi WXMci sprowadzić rownie pozwolić nie będzie się resolwował,

ktoz iezeli nie Dom. WXMći, ze bije na Domy nasze, Substancye Zony y dzieci a może y Oyczyzna iuż nie będzie nasza, bo do tego konca przyidzie, winien mieć będzie tytuł Hostis non Civis Patriæ, mamy Prawa na krolow naszych de non præstanda Obedientia, gdyby krol przeciwko Prawom y Wolnosciom wykroczył, w tey Mierze konstytt 1609 Vol. 2do Fol. 1660 deklaracya Artykułu de non præstanda Obedientia pisze, że wolno Szlachcicowi każdemu, ieżeliby Gwałt taki ku naruszeniu całosci Rzeczpltey, Prymasowi, lub Senatorom, ad latus Regis rezyduiącym donieść, a tak lub Prymas lub tez Senator, ktory krola o excess przestrzec powinien, Gdyby się krol nie poprawił, tedy na Seymie o to mowić maią Posłowie krolowi, a ieżeliby y to krol odrzucił, po powtornym napomnieniu w przestępstwie y gwałcie wolności trwał, tedy Stanom wszystkim będącym na Seymie, upomnieć należy krola a gdybyy po tych trzech Stopniach krol uczynić nie chciał, y niepoprzestał czynić ubliżenia Wolności Rzeczyptey, dopiero Stany maią się w tym zachować wedle opisu, de non præstanda Obedientia, Continuatur Prawo temi słowy. Jeżeliby kto pominąwszy te Stopnie y Sollennitates tu wyrażone kupieniem ludzi Woiennych y Tumultarios pokoy pospolity prætextem tego, iako by się co przez nas całości Rzeczyptey y wolności szkodliwego działo wzruszał, ma być na Seym pozwany, a per Ordines Regni, in absentia nostri sądzony, Dla czego to Prawo te Stopnie wyznaczyło, in casu Broń Boże gwałtownego krola, żeby nie zaraz skwapliwie porywać się y robić w Oyczyznie zamieszania y niepokoy, Gdy tedy w takiey Materyi z wielką flegmą y rostropnością prawo postępować każe, A iakoż Dom WXMći smiałością ważyć się będzie, zbierania kup y ludzi swawolnych rekrutuiąc po całey Wielkiey y Małey Polszcze, y maiąc iuż ich na kilkanaście Tysięcy, ktorzy będą na Dobra krolewskie, Duchowne y Szlacheckie, iako buntownicy y swawolnicy napadać, Ale przeczytay WXMość tyle konstytt surowych o ludziach swawolnych napisanych, O osobliwie też samą 1609. Fol. 1664. ktora się tak zaczyna, Warowano to iest prawem pospolitym aby żaden, nie miał Woysk swawolnych zbierać y Chorągwie Apparaty Woiennemi podnosić, a kupami chodząc szkody czynić, co iż się przed temi czasy zagęściło, przeto zabiegaiąc, aby się Prawu zadosyć działo, y poddane nasze chcąc od takich gwałtow ochronić, mocą teraznieyszego Seymu, każdego takowego, tak w koronie iako y WXLitt ktoryby takie skupienia czynił, Woyska zbierał, a znim w Dobra nasze Duchowne y Swieckie, a pogotowiu Szlacheckie wiezdzał, szkody gwałty y krzywdy czynił, za Violatora y Furyatora pokoju powszechnego mieć chcemy y onego z Panstw naszych iako pro hoste Patriæ et perpetuo banitu deklaruiemy, Niemniey 1634 Vol. 5 Fol. 462. Zetaki każdy ipso facto ma byc infamis y każdemu wolno go zabić, y na dobra iego kaduk otrzymać, Przypominam WXMći Domu Sapiezynskiego dla wszystkich przez niego Insultow WXLittys Calamitates, ktory do tego był przyszedł nieszczęśliwego Ewentu, ze Motor discordiæ kazimierz Sapieha Wwda Wilins, y Hetman WXLitts za winy swoie prosił odpuszczenia, de Tenore tali: Wytrzymawszy zagraniczne

Czteroletne triste hospitium całe prawie lustrum inter Illes Domu naszego calamitates, y one z ręki P Boga naszego, ktory Solatia et maerores dividit, na Narod ludzki, wdzięcznie przyiąwszy, gdy rozumiemy, ześmy iuż dopełnili nie tylko Mensuram poenitentiæ, ale też czasu oddalenia się nas, tym sedan dis fluctibus WXLittys, iezeli ex nobis hac orta tempestas, iako to nam sua paritate niechętnie zarzucaią, Więc wszystkie te w umysłach naszych prze szedszy reflexye y nie mogąc iuż dalej tułać się po cudzych kątach, wraca my się cum cultu et innato amore ad Patrios Penates, wracamy się nie cum strepitu Armorum, ale bardziey cum teneritudine Animorum, y ztym Ma nifestem, że iakośmy zawsze Domowey y Braterskiey krwie rozlaniem brz dzili się, maiąc zawsze wspólnie z Wpanami na postronnych nieprzyia ciół, dla zaszczytu y Swobod iey zdrowie y Fortuny, tak ktokolwiek wspo mnionych WXLittys Autorem y nieszczęśliwey falsa iis diris devovendo Osobę iego Wpanow, convertimus Serca nasze, prosząc, abyście powrotu mego do WXLittys wiernego per omnia adversa Woyska mego, ktore in vim Se curitatis Osoby moiey, mniemane przyiąc raczyli, ktoż albowiem spodzie wał się, a żeby y my byli kilka wiekow przebywszy meritis Przodkow na szych, ku Oyczyznie y napełniwszy Historye pro Patria chwalebnemi czynami, na ostatek mieli przyiść ad tam indignem casum. Ia tedy nikomu nie będąc obligowany, tylko pierwszemu życia Dawcy Bogu, y Oyczyznie, wnosząc codziennie o pokoy do niego ręce, iakimkolwiek kształtem Dom WXMu wzniecić zamyśla ogien, perswadować umyśliłem niech pamięta, że Dulawy y Wołczyn od niego nie są wyięte, silney mo cy niepokoy Woienny, iest podobny do owego Nerona, ktory własną Matkę Aggripinę zabić umie, Życzę Domowi WXMu odrzucić za zdrość, ambycią, y wyniosłość, ktora do wszystkiego iest iedyną Materyą y ktora się mocno w Domu iego rospostarła, aby się Seneki nie speł niło zdanie, Sequitur Superbos Ultor a tergo Deus.

Szlachcic dobrze życzący Oyczyznie

List in vim Responsu

Od przyiaciela do Przyiaciela pisanego o Stanie teraznieyszym Rzeczy Pospolitey. o Trybunale Litewskim y w innych Materyach Anno 1763.

Oddalony od Warszawy po odiezdzie Krolewskim, ze nie zachowałem przyrzeczoney z WMPanem Korrespondencyi przepraszam. Teraz powrociwszy z Litwy na Dwa Listy WmPana z Lublina pisane (: ktore tu zastałem :) odpisuię y uprawdziwey rzetelnosci y rownych z WMPanem Sentymentach wyznaię ze nas blisko upadek a bron Boze zeby nieostatnia zguba wolnosci Czekała, nie tylko na wzor y przykład Rzpltey Rzymskiey ale y innych, w ktorych zbytki zagęszczone, nieszczerość, zwady, zawziętości, emulacye, niesprawiedliwość w Sądach, tumulty w Radach przyniosły to ze niemogąc ieden Drugiego Znieść y Cierpieć, nec Julius parem, nec Caesar Majorem mieć y widzieć Smutną y Okropną do Uwagi, wiekom potomnym podali Historyą a koniec Oyczyzny y Wolnosci upadek za zmianę w Tyrannią y swoię zgubę y smierć nieszczęśliwą odkryli y zostawieli.

Trzebaby się uczyć y przestrzegać temi przykładami naszym Familiantom y Patryotom tym naybardziey ktorzy przez swoie prywatne Interessa urazy y zawziętości przez zazdrość y Emulacye Seymy y rady publiczne mieszać, Seymiki Trybunały do swego upodobania tłumem Ludu Zbroynego zuchwale y nie według Opisu Prawa Stanowić Publiczną Sprawiedliwość na Handel prowadzić rownych sobie ponizać y podstępnie uciązać Postronnych Posyłkow y Woysk na zniszczenie Kraju y Ludu Pospolitego zazywać odwazaią się. y tak będzie z niemi, iako za Stefana y Zygmunta z Kmitami Zborowskiemi, za Jana Kazimierza, Michała y nizey z Radziejowskiemi Prazmowskiemi y innemi dobrze nam znajomemi Domami Familiami. Upadło Ich y zniszczało wiele y za naszego wieku kilka Familiy znacznych, podobno Status pełcata wyniosłość Duma y rownych wzgarda a swoiey Oyczyzny y Braciey Ziomkow nie miłość to Sprawiła. Azasz Bog Dobry da się wszystkim poznać postrzec y upamiętać porednać y wziąć się szczerze do ratunku świętey Oyczyzny oddaliwszy wszystkie prywaty y niechęci publiczne Dobro Ludu y narodow wszystkich Polskich pomyslność y swoię własną szczęśliwość spokoyność y bezpieczenstwo maiąc upamiętać y przed Oczyma y na to Chrześciański baczność y uwagę ze długo zyć niebędą. Sąd Boskiey Straszney y pewny y wieczność Czeka dobra dla dobrych, A zła dla złych nieomylna.

Dyaryusz Dzieiow Lubelskich przysłany odkrywa y podaie do Uwagi podłość, lekkość y subtelnie nadzwyczayną Wolnego Ludu y Osob w innych Stanach będących Braćia nasi nieuwazaią konsekwencyi przez Zemstę y Zazdrość czynią na złość ieden drugiem służą y zazywaią Sposobow podchlebnych y Ludziom uczciwym nieprzyzwoitych na podobanie się tym Familiom y Osobom ktore widzą oddalone od innych w niechęci y nienawiści będące. rozumieią ze Im przysługę czynią, gdy rownych Braci swoich widząc rozne Sentymenta od nich lub Inney stały Sądzą y mowią Partyi przychylnych. Czasem niereskwirowani nieproszeni nieobligowani przesladuią niesprawiedliwie obmawiaią, fałsze y zarzuty rozne Inwentuią podchlebnie donoszą et generis pessimi wypełniaią Officium Adulatorum. Nadgroda dla nich potym skutki wzgardy podchlebcow y nienawiści pewne, bo tego gatunku Ludzie niezarabiaią na dobrą sławę y kredyt. Przynoszą Często in publico krzywdę y tym Godnym y Zacnym Osobom y Familiom. Dla ktorych niewzywani do takich Dzieł y nie Sprawiedliwosci często illis inscijs et invitis pokazuią y pełnią ią z własney woli y lekkości swoiey.

Ja O Litewskim Trybunale co mam z pewnych wiadomosci donoszę. Ze tam taka regularność w Sądzeniu taka Sprawiedliwosci Administracya y Sądow Sprawowanie, iakie powinno bydz według Prawa. Ci chyba niekontenci ktorzy publiczney invident Sprawiedliwosci.

Decyzya Spraw. o ktorych mi WMM Pan donosisz w Trybunale Koronnym Lubelskim, te naywięcey do rozwazania podaię, iedną JmP. Karwickiego R.K. z JmP. Marszałkiem Nadwornym Koronnym, drugą JchPP. Zielonkow z JchPP. Pułaskiemi. Co do pierwszey ze Dekret między obiema Stronami Sądzącemi się przy

Kontrowersyach

Kontrowersyach y Dokumentach od Obydwu Stron reponowanych nastąpił. Niemasz
podziwienia choc z Przegraną J.P. Marszałka ile gdy Starania niebyło żadnego ze Stro
ny tegoz JMP. Marszałka iako WMPan piszesz. Ale co do Sprawy PP. Zielonkow
z PP. Sułkowskiemi przyznam się że tego pojąć niemogę iakim Sposobem wsprawie
uczynkowey, w Sprawie Kryminalney po zaszłych pierwszych Dekretach y proce
sie otrzymanym na Zielonkach. po Inkwizycyach z Obudwu Stron wyprowadzo
nych y Konfessatach per Incarceratos w Trybunale Deponowanych, po Dekre
cie evasionis injuncta Zielonczyny przez ktory pro Semirea uznana bez Czy
tania Inkwizycyi Konfessat. Bez Stawienia Inkarceratow in Absentia partis
Actoris et Incarceratorum z Samey tylko Inkwizycyi P. Zielonczyny Pozwaney
obwinioney de Acceleratione fatorum pierwszego Męża Sułkowskiego Stty Radz
niekiego, et de Crimine adulterij et aliorum excessuum Dekret libertatis meał stanąć
Sine evasione ktory nakazał był Dekret Krasnostawski lectis Inquisitionibus
utriusq Partis, a ieszcze z karą niezwyczayną y dziką, tak Aktora Sułkowskie
go Miecznikowicza Mielneckiego iako y Stryia Jego. JP. Sułkowskiego Stty
Wareckiego za to że maiąc w Opiece Sierotę Corkę Struteg Oyca od Żony da
ie przyzwoitą pomoc wtey Sprawie ktora wspiera się y objaśnia Manifesta
mi tegoz Sułkowskiego Stty Radenieckiego y po Smierci Zycia Jego Kryminal
nemi y innemi Dokumentami y dowodami ktorych nasłuchałem się podczas są
dzącey się tey Sprawy ieszcze w Roku 1758.

Natenczas były produkowane Dokumenta y prawa do Sttwa Radenieckiego uważałem wszy
stkie explikacye y dowodne zobu Stron probacye y zarzuty cale inaczey się pokazało
nie tak iako mi WMPan doniosłeś że teraz in Absentia P. Sułkowskiego Stty Wareckiego
udawał P. Zielonka, iakoby Jus Communicativum było otrzymane z Wiadomością
y za obligacyą P.P. JMP. Sułkowskiego Stty Radenieckiego y że po Smierci Jego Sułko
wska Zona teraznieysza Zielonczyna była podstępnie przyprowadzona do Tranza
kcyi y ustąpienia tego Starostwa y do rezygnacyi in Manus Regias, y że tego
nieczyniła y niepodpisywała czyli niewiedziała na co się podpisała, wielki fałsz
wtych udaniach y zarzutach od P. Zielonkow. Byłem pod ten czas wschowie pod
czas Senatus Consilium in Aō 1752 kiedy P.P. JMP. Chorążewski Podkomorzy
Przemyski Starający się o Kasztelanią przyiachawszy doniosł o Nagłey y nie
bezpieczney Chorobie Sułkowskiego Stty Radenieckiego. JP. Rossowskiemu Podskarbie
mu Nadw. Korony a JMP. Podskarbi przez przyiazn y Zyczliwość swoię doniosł
JMP. Sttroście Wareckiemu Zyczące azeby uczynił Staranie oto Starostwo, y napisa
wszy Przywiley na Siebie podał do Podpisu JP. Sułkowski Stta Warecki, wiedząc iż to Krolewz
zna Kupiona od Sułkowskiego Podczaszego Podlaskiego Pułkownika y Pisarza Woysk Koronn
Oyca chorującego y że na nie wniosł Zonie Sułkowski 27 m Złł. y ma dla siebie y Sukcessorow
tę Summę Dekretami przyznaną y assekurowaną y Kondacyą pewną tegoz Sułkowskiego
inonerowaną Spodziewaiące się że w Zpowtorną Zoną teraznieyszą Zielonczyną Syn
Jego Sułkowski może Potomstwem Płciey Męskiey Spodziewanym bearí niewiedząc że
między tym Małżenstwem ponastępowały kłotnie y zarzuty złego y nieprzystoynego
Zycia. y że tak mąż poczynił Manifestacye, iako y Zona w Konsistorzu Lwowskim
in Ordine Rozwodu. Ob amorem Domus et Nominis niepisze przywileju na Siebie
ale pisze swoią własną Ręką Przywileyi Juris Communicativi na Zonę, ale z Uczynio
nych Reflexyi od Przyiacioł z Oblenkiem bez Wyrażenia y Zapisania natenczas
Imienia Zielonczyny Stara się o podpis y Pieczęć otrzymuie swoią usilnością
y dobrych Przyiacioł pomocą utrumq ob Merita Sua. Oczym ani JP. Sułkowski Stta Ra
deniecki Mąż ani Zona Jego będąca wnienawiści et in tractu rozwodu niemyśli
ła, y niewiedziała gdy powrocił ze Wschowy y odbiera wiadomość zrazu ze Stta Ra
deniecki Sułkowski ozdrowiał.

Jedzie potym do Lwowa z JOPP. JP. Krakowskim y ztamtąd był dysponowany iechać do
Radenic atiści odbiera wiadomości, że taz Sułkowska teraznieysza Zielonczyna Męża
złe traktuie, że namowiwszy się zpewnym Swoim Przyiacielem w Nocy Męża le
dwie nie zabiła y niezadusiła z Dymze Swoim polubionym Przyiacielem Sienię
dze Mężowi Zabrawszy uiachała y że potym z Relencyjkowana z Mężem, innych do

Swoiy

Swoiey Przyiazni przybrała y w nieprzystoyne powchodziła Alucye y ze Manifestacye od Obowyązka w księgach Konsistorskich y Grodzkich ponastępowały. &c.

Tę wiadomosci ustrzymały JP. Stę Wareckiego y od bytnosci w Radenicach y od doniesienia Męzowi o exportowaniu Jus Communicativum y od Zapisania teyże żony in Spatio w Przywileju dla uwiadomienia Męza y Zezwolenia na Zapisania Zony relikto.

A w tym nagła y niespodziana nastąpiła Smierc Męza in Ao. 1755. o ktorey zaraz P. Sułaska przez umyslnego daie znac do Lublina JP. Stście Wareckiemu pisze List y wyraza w nim Zeby się nikomu innemu Stwo Radenickie dostało. tylko Jemu y Jus Communicativum z łaski Jego y starania nastąpiło na Jego Wolą oddaie. Zządza potey Wiadomosci poczty Stła Wareckie do Radenic wchodzi w Umowę y Tranzakcyą z JP. Sułaską bierze od niey List resignationis in Manus Regia y Zaraz bieży do Wschowy na Senatus Consilium y przy instancyi Ministrow y innych Ozob otrzymuie Przyświadczey, Powraca ze Wschowy zastanie List JP. Sułaskiey utwierdzaiącey uczynione z nim postanowienie, Trzeci potym List odbiera ktorym mu Winszuie łaski KJm. y otrzymanego Przywileju, a upraszia o Kontrakt na Roczną possessyą według umowy y Tranzakcyi w Radenicach uczynioney. Te listy własną Ręką Jey pisane. Wypełnia to JP. Stła Wareckie y kontrakt posyła y po wziętey Jntromissyi Radenice Roczną w Possessyą puszcza y ta iest istota y rzetelność Tranzakcyi y interessu co do Stwa Radenickiego mnie dobrze Wiadomego. Co potym PP. Zielonkowie za przewrocong radą porobili iakie Manifesta protestowali iakim Sposobem Stwo Zaiechali była oto pod ten ze sam czas Sprawa ale odesłana do Assessoryi ob Cognitione privilegiorum. Teraz iako WMŚan donosisz ze w tey Kategoryi Sądzone y niby za Jnwazye Circa Jntromissionem Offa uczynioną Skarano. To się Stało przeciwko Prawu y Dekretowi pierwszemu.

Tomi zas naydziwnieysza co WMŚan wyrazasz iakos się nasłuchał gadaiących y zle tłumaczących oddalenie się Stły Wareckiego od Familiy Rządząt Jch Mciow Czartoryiskich y iakoby miał bydz proditor Arcanorum Conciliorum y potyla Jch łaskach y Swiadczeniu Sobie niewdzięcznosc pokazuie y ze na Seymach będąc Postem Sprzeciwiał się Jch Proiektom y Jnteressow y teraz w Rady y Pisma przeciwne ma wchodzić.

Y Zato Malowani niektorzy Przyiaciele Familiy Jch XX. Czartoryiskich wynalazkiem niegodziwym roznych Zmyslonych relacyi y samym uczynkiem w przekładowaniu poczciwego Człowieka chcąc się podobac y przypodchlebic gadaią czego nie wiedzą Jnwentuią y Zmyslaią co im złosc y passya nie Chrzescianska inspiruie miłosc y prawda, ale ktyze samey Familiy ktora się zawsze rządziła Sprawiedliwemi Sentymentami a ktory prawda rzetelnosc y Sprawiedliwosc iest w Zachowaniu y powazaniu Ci złosliwi Ludzie y Podchlebcy muszą bydz w podeyrzeniu bydz w Nienawisci y w Zgardzie Za Czasem.

Bo Stła Wareckie od roku 1736. wezwany do Jnteressow XX. Czartoryiskich Wdow Ruskich ktorego naybardziey Cnota poczciwosc y wiara nieposzlakowana rekomendowała trwałe statecznie y mocnym przywiązaniem cnotliwie przez 18 Lat tey Familiy Jnteressa prywatne y publiczne traktował promowował y utrzymywał Seymom Seymikom Trybunałom Kommissyom przezornie y rozumnie assystował Funkcye Publiczne bez nagrody y naymnieyszy noty odprawował.

Starał się nayusilniey y nayusilniey azeby Sprawy Zachodzące Familiy XX. Jch Mciow z Jnnemi Familiami były ułatwione godzone y uspokoione, iakos tak wiele y wielkich Znaczney Jmportancyi Spraw ułatwił pogodził y pomyslnie pokonczył, są dowodem prosz innych Nowomieyska w sprawie Koreckiey Opolska w sprawie Sukcessorow Zartowskich, Lubelska z Kalinowszczyzną Lwowskie Piotrkowskie Warszawskie y inne liczne Tranzakcye porednanie y rekoncyliacya pierwszych Domow y Familiy przed Tranzakcyą względem Ordynacyi Ostrowskiey zaszłe.

Były Obligacye si iako Sam wiem: od niektorych Familyi y Ozob odciągano rozne ofiary czyniono znaczne y powabne prezenta dawano o promocyach upewniono, ale tym wszystkim wzgardzał nidał się poruszyc y zmazac pokazał co moze poczciwosc y cnota dotrzymał Stałecznie wiary y dotrzymuie do tych czas każdemu.

Wiadomo nayłepiey JOO XX Jchmm Wdom Ruskim, iak wiernie, iak poczciwie, iak Użyt
cznie z iakim przywiązaniem y usilnością, z iaką rezolucyą Azardami y Ostrożnoś
we Wszystkich Interesach postępował. Wie o tym Cała Polska y Ci Poczciwi y Godni Ludz
co z nim bywali w okazyach y Interesach niezmazany naymnieyszą Korrupcyą bo y
nikomu niedawał ani Sam kiedykolwiek brał y Akceptował choć się często same
cisnęły y podawały okazye.

Rozstał się gdy go własne naleganie Interessa y Fortuny Swoiey Dobr rozległych Sukcessyi
które mu z Żoną Swoią prawna windykacya, Rozstał się na ten czas gdy nayważ
nieysze Sprawy y Interessa Familii XX. Jchmm. były ukończone y pokończone. Roz
stał się co do prac fatyg y Personalnego Interessow Assystowaniu w zachowaniu i
dnak szczególney przychylności y Obowiązku wiernego y zadawnionego przywiązania
bez musu y obligacyi pochodzącey albo z pensyi zatrzymaney albo żadanych y pozwo
lonych: iako się praktykuie y czyni dla zasłużonych Dobr y possessyi dożywotnie.

Niemiał tego y niema ani się domagał takowych darow którem by wolności Sentymentow miał
zawsze kiedykolwiek podległą Ludzkiemu wdzięczności się uczynić, Ani tego Familia XX Jch
mm. przezornie y delikatnie u siebie rządząca się, kiedy potrzebował, Był Stą Wareckim
gdy wszedł w Interessa y Stą Wareckim z zachowaniem cnotliwey przystoyności y po
dawczości rozstał się.

Co do wydania Arcanow źle tłumaczy to Zoilus y krzywdę czyni Sameyże Familii, bo każdy
Czyny Jey były do Dobra Oyczyzny zmierzaiące zawsze iawnie całey Polszcze niepotrzebo
ły Sekretu, musiał to być iakis plotka miałki y lekki Człowiek co to gadał Peregrinus et
Patria Stolidus et ignarus Status Dni et Negotiorum.

Co do Seymu y Funkcyi Poselskich Stą Wareckiego Kollegowałem y Ja z nim razy kilka
dać mu mogę Swiadectwo bo się nasłuchał nieraz mowiącego w Izbie Poselskiey iakich
Sentymentow iakiey rostropności y rozsądku iakiey ozdoby Miłości y Żarliwości dla
Oyczyzny y Publicznych Interessow, to czynił to mowił co bonum et rectum
civem zdobi.

Pamiętna mi iest materya w Grodnie y potym Skarbowa pamiętna Ordynacyi Ostrogskiey
y wszystkie te y inne były przez niego traktowane mowiono y rozstrzygane z
wszelką rostropnością gorliwością y Moderacyą przykładną przy prawie y słuszności
bez urazy y insultu Personalnego na kogokolwiek.

Co do niewdzięczności et ad Contemptum Beneficiorum mylą się y zawodzą ci Podchlebcy
Znam Ja Charakter, znam Cnotliwość y Sumienność Stą Wareckiego Widziałem y
słyszałem w rożnych rozmowach z Wielkiemi y Godnemi Ludźmi Gdy przyszło
mowić o Familii postępkach y Akcyach zawsze przychylnie zawsze Dobrze Persona
nie tęż co do Osob XX Jchmm Wdow Ruskich y JO. S. P. JP. Poniatowskiego Kaszt
lana Krakowskiego w Cnotliwości Męstwie Ludzkości niewysławionego zawsze z ap
probacyą y wyznawaniem rzetelnym wysokich Cnot y rzetelności Wspaniałości y
Sprawiedliwości.

Jak Sobie umiał tenże Stą zarabiać na Łaski y przyiaźń na Honor y sławę wiadomo wsz
stkim, Ale to pewna że honor y dobrą reputacyą przekładał nad Wszystko Honestum
u niego zawsze a nie utile było we wszystkich Staraniach y akcyach. Dla tego nie po
mnożył Sobie Fortuny przez 18 Lat będącym Continuo Usu et Actu usług y Interess
Swoią fortunę zdrowie y Życie gotow był łożyć z przywiązania do tey Familii, Ja
kor tak czynił gdy primam Aetatis florem będąc y w Fortunie Swoiey niekaki Ubo
gim y potrzebnym y w Urzędzie Stwa a potym Pisarstwa Nadwornego Koronn
według dawnych Praw Przywileiow y Zwyczaiow praktykowanych Jako Krolewskiey
zaszczyconym Usibg et Negotiis Tey Familii do wyniszczenia Swego kalkulował
szczegulną nadzieią w przyszłym Czasie Swiadczenia y promocyi deklarowaney
kontentuiąc się.

Podobno. Ci tłumacze cudzych Akcyi falszywi delatorowie aliena inviti virtuti czynią
to przez złość y zazdrość albo z Interessu y passyi niepomiarkowaney chcąc gdy nie
maią Cnotliwego Sposobu tym się przypodobać y co zyskać albo ze Skarbu gotowizną
albo zwiosek darowizną lub Dożywociem czyli całą Dzierżawą. Ale gdy to takim
Sposobem zyskaią nie są wolni na Sumnieniu bo to co poczciwym zasłużony m przy
stoynie y Uczciwie sprawuiącym się za Podchlebstwo y Kłamstwo zabieraiąc y daiącego
podstępnie zwodzą y zasłużonych krzywdzą. A zatym do restytucyi nietylko wziętey rze
czy ale Honoru y Sławy Bliźniego skrzywdzoney y obelżoney pod obowiązkiem Sumnie
nia należy.

Mylą się zas wtym bardzo gdy rozumieją y udają zeby Ja Familia miała Dawnych swoich Przyjaciół, tak wzgardzac, znienawidziec y cieszyc się z Ich przesladowania lub tak zal to Czynic y za to namawiac y nasadzac dla Ich Umartwienia nieznając się na Maxymach y Sentymentach Wielkich Ludzi, ani na Ich umysle wspaniałym ani na delikatnosci y Sprawiedliwosci ktorą zachowywac zwykli a tatego Czynic zabrania.

Wiedzą bowiem ci wielcy Ludzie ze tego co bliźniemu krzywdę przynosi co nienawisc Zemstę pokazuie Czynic się niegodzi. Jest to podłego umysłu y lekkiego a niechrzescianskiego Serca y Sentymentu co się z tych Samych Podchlebcow udaie.

Zeby Wchodził wkazde pismo, y Rady teraz przeciwne y urazliwe dla Wareckiego nierozumiem y owszem znam y wiem iz w tak zamieszanym Stanie y przy niepewnosci Sentymentu umiał Kunktacyi y nie nieczynił do czegoby Sprawiedliwie niebył Interessowanym y do czegoby miłosci Oyczyzny y Dobra Publicznego albo Wolnosc Sentymentu przy prawdzie y rzetelnosci nieprowadziła nietak iednak lekko y nierozmyslnie iako ci nieprzyiaciele Labijs iniquis et Lingua dolosa gadaią. Zawstydzą się wczasie y od tych Samych ktorym Podchlebstwem y Kłamstwem bliźniego u dawaniem y ukrzywdzeniem chcą się podobac, przyidą do Wzgardy y nienawiści y kędą taey ktorzy Im dotego pomogą et in Intentu conbidebunt.

Boczyz to Chrzescianskie wyznac się z miłosci bliźniego ktorą Bog przykazał do ktorey wiara y ustawy Koscioła prowadzą potępiac Kłamliwie udawac przesladowac y obwiniac w rzeczach ktorych albo niewiedzą albo niemaią albo nierozumieią. Nie iest to rozumnego ani Chrzescianskiego Sentymentu tak sobie postępowac z bliźniemi. Ten co cierpi przesladowanie należy do tego wyroku y błogosławienstwa. Beati qui persecutionem patiunt. Przesladowca zas Maledictus Super Terram et apud Deum bo według pisma mentitur Occidit Animam Suam.

Starosta Warecki znany w całey Polszcze z Poczciwych Akcyi Swoich znany pod czas rewolucyi, gdy rozne Szarze pięknie y chwalebnie choc wmłodym wieku odprawował. Znany y w Sobokiu na Funkcyach Poselskich y Innych, Znany w Interesach prywatnych y wielu Tranzakcyach Publicznych do ktorych był zażywany zdobi go y to y zaszczyca iz w Interessa JJ. OO. Xiążąt Jchm Czartoryskich osobliwie obłożyskie wchodził, y przez lat 18. pracowicie, wiernie y przezornie Jeszcze utrzymywał u Familij tak przezorney, rozumney wcałey Europie znaney y estymowany był akredytowany: wprzeciągu Czasu tak długiego y mnostwie wielkich Spraw Interesow, Dziejow, y Czynow niepospolitych, ani ustał wpracach ani się w przywiązaniu przychylnosci y wiernosci kiedykolwiek odmienił y teraz iako dobry Patryota rownoboleie nad Teraznieyszym Rzpltey Stanem, szczerze Oyczyznę swoię kochaiącemi et Statum Jey maiącemi zażywa patientiam pro quiete y wtey Modestyi y Cierpliwosci do ktorey iest przyzwyczaiony, ma jactmentem Conscientiam recti ~~men~~ det Mendatia famd wzgardza obmowi zbiera Za Obmowcow Pana Boga prosi azeby Im dał Custodiam et Verecondiam oris, azeby Ich nawrocił, ut rectius agant, et innocentes non Laedant, Zyczy tak Słyszałem od Jego Przyiaciol.

Od WMPana Kontynuacyi dalszey korrespondencyi y kommunikacyi Scriendorum do praszam się, Ja wzaiemnie co będę miał od Litwy y ex Publicis kommunikowac Zechcę y iestem

WMMWMPana
Zyczliwym Bratem y powolnym sługą

Mowa JW. Andrzeja Zamoyskiego Woiewody Inowrocławskiego na Senatus Consilium w Warszawie A. 1766 de Ao miana.

Mam zwyczay N. Krolu P. N. Miły że na każdą zawołany Radę wprzod przeczytam sobie wykonaną Przysięgę Panu y Oyczyźnie żeby przez święcsza Imprezya podzielić mowię na samey było słuszności y Dalsza mową bez naymnieyszego na siebie względu szczegulnie do Dalszego publicznego Dobra chcący wyrazić winne Mtowi Pańskiemu Dzięki chcący wyrazić oraz y ostatnią Wolności zgubę. Musiałbym dla pochwał Twoich N. Krolu Dystyngwować zkąd nasze pochodzi nieszczęście a tym samym dosyć rozszerzone pomnożyłbym nieprzyiaźni. Przepuść tedy Panie N. z wrodzoney Dobroci że serce moie napełnione wdzięcznością ku Osobie Twoiey ale żalem przejęte nad niebespieczeństwem Wolnego głosu teraz milczeniem przytłumione widzisz. Orzeczona w Ustawach swoich Rzecz Pospolita toż samo Prawo u Siebie postanowiła ktore iest w Exekucyi we wszystkich Państwach: Żeby My w Cudzoziemskie i Cudzoziemcy w Nasze nie wchodzili Interessa. Jako My u Nich tak oni u Nas oddaleni od wszelkich Funkcyi y Honorow na tym fundamencie głos zabrany. Można być Rodnym, Zacnym y Dystyngwowanym wszędzie lubo nie Urodzonym w Polszcze tak dawne z Naszych Krajow Antecessorow wyiście może jakową wzbudzać powątpliwość czytotaż Sama iest Familia nie wchodzę czy ten zarzut iest sprawiedliwy lub nie uczyniony, bo temu nie iest mieysce trzeba było rownie z Przyiaciołami zabrać głosy z upraszaniem satisfakcyi. Ta Rzecz Pospolita ktorey iest w Aktu stanowić nowe Prawo. Mogłaby była takowe Trybunalski approbować Dekret. Podobnych zabroniwszy w Przyszłe Czasy dla odjęcia Stanowi Rycerskiemu bojaźni takowych więcey przykładow, a tak na zawsze umorzona kwestya.

Tu zaraz wszczęty tumult nigdy w Poselskiey Izbie nie praktykowanym przykładem w tak publicznym excessie, w tak wielkiey a tym samym w przygotowaney w wykonanym Liczbie, Łatwo wiedzieć wszystkich można, bo ten tylko nie wie co wiedzieć umyślnie nie chce, kazać było stanąć Wartom, kazać było rewidować Arbitrow tak zaraz Prawie każe byłoby się pokazało kto z iaką chodził przy boku bronią, co za Ludzie y ieżeli iuż nie notowani przedtym.

Są pozorne racye ktore jednych oskarżać. Drugich uwalniać od tego zdaią się występku że zaś pozorem samym, nikogo sądzić nie należy a tym bardziey prywatnie W. K. Mci P. N. Miły obwiniać czyli emundować kogo publiczny excess publiczney kary publicznego wyciąga dowodu. Jeżeli Rzecz Pospolita dla uczynioney zupełney sobie satisfakcyi inszego nie znaydzie sposobu. Będę upraszał w przyszłym Czasie z mieysca mego żebym był przypuszczony y z nas każdy publicznie do wykonania juramentu żem jako nie wiedział ani był okazyą do tego tumultu, żem jako ani rady, ani Ludzi z Strzelbą uzbroionych na ten excess nie dawał, że ani wiem kto iest początkiem. Jako zdraycę Oyczyzny wydać powinienem, żadney klemencyi zażywać nie należy N. Krolu gdzie iest popełnione Crimen Status, Crimen Laesae Majestatis, Crimen Status kiedy w Izbie Poselskiey nie głos wolny ale gwałtny Violencye. Decidować maią Crimen Laesae Mtis gdy na Posła w charakterze, będącym w Izbie Poselskiey pod bokiem Twoim N. Krolu w konspekcie Całey Rzeczy Pospolitey porwano się do szabel że z nas kto zginąć może w takowych tumultach, to iest mnieysza, idzie tutey o całość Oyczyzny y Osoby W. K. Mci Pa N. Mgo, w ktorego całości zawisła y całość nasza y całego Państwa. Ktoż teraz ręczyć może że ten co na własną porywa się Wolność na co więcey przypadkiem nie zażyie ręki. Kto teraz ręczyć może że ten co na Posłach łamie prawo, toż samo Prawo respektować będzie naywiększe nie ustrzegą Warty, gdy teraz wprowadzony zwyczay z uzbroionemi wstrzębę odprawiać Obrady Nasze. Co za bespieczeństwo Cudzoziemskim Posłom gdy My rownie Prawem Narodow zaszczyceni Sami od Siebie żadnego nie mamy, z tego co się pod Bokiem Twoim N. Krolu działo łatwo wnieść można, co się po Woiewodztwach y Trybunałach dziać może będą sayssye, będą zaboystwa, będą może y Partye, niech będzie ktora chce być strona mocnieysza lub słabsza kto ubespieczyć może że słabszy potrzebuiąc wsparcia a widząc W. K. M. P. N. Miły Dziedziczne Państwo w zamięszaniu, widząc własne Jego Woyska tak dalekie y rozerwane, kto mowię ubespieczyć może? że ostatnią przymuszony desperacyą cudzych nie będzie wzywać Bogow. Z mieysca mego upraszam o iak naypredsze Seymu Extraordinaryinego złożenie. Mam nieomylną nadzieję że Stan Rycerski pokaże że iest godzien tak godnego Dobrego y Łaskawego Pana że iest godzien y Wolności gdy w Obradach swoich na przyszłe

Czasy Oboyga opatrzy Bespieczeństwo. Iest czas potemu bo postronne Narody same z sobą zatrudnione. Otwarcie mennic w Pruskich Miastach y ułożenie ceny wewnętrznego monet waloru należy do trzech Stanow Rzeczy Pospolitey gdyby nawet Seym się teraz agitował, niewiem czyby mogła fundamentalna nastąpić Monet Ordinacya gdyby bydź musiała kockwacya monety naszey z Cudzoziemską. Ta iest we wszystkich prawie Krajach zfałszowana. Jako kurs Monety iest interes publiczny we wszystkich Krajow dla utrzymania kommercyow między sobą tak życzyłbym przytrzymać się z tą materyą do Generalnych Traktatow dla Samychże Jchmć P.P. Podskarbiow Oboyga Narodow zkąd widkie za czasem bydźby mogło niebespieczeństwo. Bo gdy oni z Urzędu swego całemu Państwu Evictionem cavent kto wie czyby mogła w tychże Miastach skutecznie dopilnować wewnętrznego monety waloru, czyby podobnego gdzie indziey nie zażyli sztuki? Za uczynioną redukcyą według wewnętrznego waloru zagraniczney monety teyże konfiskacyą po Granicach chodzącey lub wychodzącey z Kraju Dziękuję z mieysca mego Jchmćiom Panom Podskarbiom Oboyga Narodow. Bo gdy już powetować nie mogli w Istocie samey uczynioney szkody przynaymniey coraz większey zapobiegli.

Kiedy z Dobroci Twojey N.Y. Krolu pozwalasz bez Siebie u Naypierwszego Senatora odprawiać Konferencyą trzeba żeby przed Seymem zaczynać się mogły dla ułatwienia materyi trzeba żeby Punkta wszystkich Przodem kommunikowane były dla zupełnego roztrząśnienia, trzeba żeby z teyże Konferencyi Delegowani byli dla uczynienia relacyi W.K.M.P.N.Miw. dla odjęcia zupełnie diffidencyi tym sposobem Konferencye bydźby mogły. Rozumiem dla Dobra publicznego pożyteczne na tych Konferencyach możnaby z Przytomną Radą do Melioracyi Rządow Państwa Naszego wynaleść sposoby, y też same kommunikować Braci Naszym po Wojewodztwach przez Uniwersały przed Seymowe.

Dla uszczęśliwienia w każdey kondycyi w każdym Stanie człowieka z Opatrzności Naywyższego Boga z obopolney sobie pomocy ustanowione Świeckie y Duchowne Prawo jedne karząc przykładnie występki złym bydź nie dopuszcza. Drugie sądząc nawet myśli y Intencye Doskonałym czyni Prawo Duchowne w kryminalnych akcyach samo sobie nie mogąc uczynić sprawiedliwości. W Prawie Świeckim wszelką znayduje łatwość do ukarania Winowaycow swoich. wzajemnie kiedy Prawo Świeckie przez utrzymany Sekret Prawo łamiących ukarać nie może Prawo Duchowne w Sądzie swoim gdzie człowiek upokorzony przed Bogiem wyznając sam siebie z Intencyi y uczynku oskarża, zamiast łatwości w otrzymaniu przez mniey wiadomych w Konfessyonałach kary Prawo mowię Duchowne powinno swoy na przestępcow objaśnić y pociągnąć Rygor trwanie Seymu dla publicznego Dobra iest sprawiedliwe, dla prywatnego Interessu iest peccatum Status, rozdawanie, roznoszenie y przyjęcie korrupcyi w Trybunałach iest zawsze peccatum status, Idzie zatym albowiem restytucya, idzie zatym zguba Kraju, podaję Przeświętnemu Duchowieństwu do Uwagi: że te peccata Status zawieszone z wielu racyi do Samych tylko Biskupow rezolucyi czyby grzeszących nie umnieyszyli liczby, niechay o mnie nikt nie rozumie żebym dla Wakansow miał kochać Pana, żebym dla prywatnego miał publiczny sakryfikować kiedykolwiek Interess. proszę niech tylko każdy zważy że we wszystkich Państwach Wakansow dystrybuta nie iest prywatny, ale zawsze publiczny Interes. Coż mowić dopiero w Wolnym Narodzie, gdzie raz oddane już więcey odbierać nie wolno. Wakanse co sama tylko w sobie zawierają zasług nadgrodę, rożnie rożnym oddane dodają lub tracą poddanym serce do Pana y ochotę do dalszych Oyczyznie usług.

Wakanse co udzieloną sobie mają od Majestatu władzą, iako doskonałych, iako umoderowanych w passyach potrzebują Ludzie, gdy u nas prozbą a nie gwałtem, perswazyą a nie rozkazem wszystko wyrabiać wszystko utrzymywać należy.

Od trzech Stanow Rzeczy Pospolitey między N.M. Krm. a Stanem Rycerskim ustanowiony Senat przez ktorego pokorne a sprawiedliwe u Tronu remonstracye przez ktorego w Obradach Braci naszych doskonałe reflexye żeby Prawa w swoiey utrzymane były całości za coż nie mogłby ten Senat zmocniony Twoją N.Y. Krolu powaga

do jedności rozrożnione Braci Naszych przyprowadzić Serca łatwa zgoda gdy Strony zobaczą y Senat y Stan Rycerski w Dependencyi ale od Prawa przywiązany, Lecz tylko do Ciebie Ny Krolu. Inaczey niemasz się czego nic ma napierać bydź Senatorem lub Ministrem wszystkich Nas jeden nadgrobek czeka. Periit Te Consule Roma Ginie Oyczyzna nie tylko złą radą ale ginie y milczeniem nie było bespieczeństwa w gzbie Poselskiey dla Posłow bydź może że go niemasz w Senacie dla Senatia raz umierać trzeba a umierać z większym nie można honorem Jako przy dostoyeństwie Twoim Ny Krolu. Jako przy Prawie y Wolności;

DYARYUSZ SEYMU ORDYNARYINEGO

Sześcio Niedzielnego Anni 1762

Sessya Pierwsza d 4ta Octobris

W dzien Poniedziałkowy to iest 4ta 8bris w przypadłym ex mente prawa y Uniwersałow JkMci P. No Mwo Czasie JkMci w liczney ruszywszy się kalwakacie z Pałacu swego do kollegiaty S. Jana gdzie zwyczaynego słuchał Nabożeństwa. Wotylsy de Spiritu S. y kazania przez JMci Xiędza Piemienskiego kanonika Warszawskiego wybornemi Ułożonego Słowy zachęcaiąc ad Unionem Cordium. Po ktorym wysłuchanym Nabożenstwie dążąc do Senatorskiey Izby nieco się zatrzymał na wysłuchanie Przysięgi na Senatorską Godność JWo JMci Pana Bernarda Godzkiego Woiewodę Podolskiego, a potym przybywszy do Senatorskiey Izby zastał Przytomnych Senatorow JOXcia JMci Sołtyka krakowskiego Massalskiego Wileńskiego, Dembowskiego kujawskiego, Szeptyckiego Płockiego Wodzickiego Przemyskiego, Bajera Chełmienskiego, Załuskiego kijowskiego, krasinskiego kamienieckiego Ostrowskiego Inflantckiego, Wodzinskiego koadjutora Smolenskiego, Biskupow, JO: Jana Branickiego kasztelana krakowskiego Hetmana Wo kngo. Wacława Rzewuskiego Woiewodę krakowskiego Hetmana Polnego kngo JWo Jabłonowskiego Woiewodę Poznańskiego JWo kniazia Massalskiego kasztelana Wilenskiego Hetmana Wo Wo X: Littgo JWo Ogińskiego kasztelana Trockiego JWW: Tomasza Sołtyka Łęczyckiego, Andrzeja Zamoyskiego Inowrocławskiego Xcia JMci Augusta Alexandra Czartoryiskiego Ruskiego, Jozefa Ossolinskiego Wołynskiego Pietra Sapiehę Smolenskiego, Antoniego Lubomirskiego Lubelskiego, Alexandra Sapiehę Potockiego, Jozefa Podoskiego Płockiego, Michała Rudzinskiego Mazowieckiego, kazmierza Granowskiego Rawskiego, konstantego Plattera Mścisławskiego, Jana Jabłonowskiego Bracławskiego, Pawła Mostowskiego Pomorskiego Jana Hilzena Minskiego. Woiewodow. Ignacego Twardowskiego Poznanskiego, Jozefa Milzenskiego kaliskiego Rozba Zbijewskiego Gnieznienskiego, Jana Mączynskiego Sieradzkiego, Jozefa Walewskiego Łęczyckiego, Lanckoronskiego kijowskiego Andrzeja Moszczynskiego Inowrocławskiego, Adama Brzostowskiego Potockiego, Antoniego Mączynskiego Podlaskiego, Felicyana Trzcynskiego Rawskiego, Jozefa Hilzena Inflantckiego, Tadeusza Lipskiego Brzezinskiego Macieja Sołtyka Warszawskiego, Ignacego Cieszkowskiego Liwskiego kasztelanow. Franciszka Bielinskiego Wo kngo, Ignacego Oginskiego Litewskiego Wielkich Marszałkow, Xcia Czartoryiskiego kanclerza Wo Wo Littgo, Teodora Wessla Podskarbiego Wo kngo, Jerzego Mniszcha Marszałka Nadwornego kngo, y zasiadłszy na Tronie swym krolewskim JWo JMci Pana Adama Małachowskiego krayczego kngo Woiewodztwa Łęczyckiego Posła a stary Laski Marszałka do pocałowania Ręki przypuscił, po ktorey pocałowaniu tenże. JW Starey Laski Marszałek in Numeroso swych kollegow Cetu do Poselskiey wszedł Izby, y tam na żądania kilkunastu Posłow Woiewodztwa suis Ordinibus na swych Ulokowawszy Mieyscach do zagaienia Przystąpił Sessyi przypominaiąc nadeszłe Ratunku dla Oyczyzny dni zachęcaiąc do Przystąpienia

do iak nayprędszy Elekcyi Marszałka pragnąc, Czteroletnim czasu Przecią,
giem Noszoną Laskę Wybranego z wyboru zacnosci samey oddać y powierzyć
Sukcessorowi y wzadufaniu pożądaney Jednomyslności, Dał Głos in ordine
Wotowania Przeświętnemu Woiewdztwu Krakowskiemu.
Y wtym Momencie Xżę JMć Radziwiłł Podkomorzy WoX Littgo a Poseł kowinski
dopraszał się Głosu na co Xiążę JMść Radziwiłł Miecznik Litewski a Inflan
tski Poseł JMć Pan Wielohurski Sochaczewski JMć Sapiecha Wołynski Po"
słowie reposuerunt Turmatim iż niemasz zgody na żadne głosy aż po"
Elekcyi Marszałka JMćPan Rzewuski Pisarz Polny krny a Ziemi Lwowsk
Poseł intulit że lubo przed Elekcyą Marszałka żadne być in solido nie
mogą Seymowania Skutki, Szacowny iednak wolny Głos w zupełnym
zachowuiąc Lustrze raczey radził Dopraszać się JMćPana Kowinskiego
aby od swey głosu odstąpił Pretensyi, y wtym JMćPan Marszałek zabra"
wszy Głos wyraził że iako te Obrady na Istney zasadzone Wolności tak,
Gdy iuz Wolność swą ukazuie Moc w niedopuszczeniu Turni, Spodziewać
się można iż post lusus libertatis nastąpi Prawa Exekucya nakazuią
cego Ante Omnia przystępować do Elekcyi Marszałka. Lecz w tym Mo"
mencie Powtorzył swą Prozbę o Głos Xżę JMć Radziwiłł Poseł kowinski"
Xżę JMć Lubomirski Straznik W: koronn: a Sendomirski Poseł JMć Ponia
towski Stolnik WXLittgo a Podlaski Poseł JMćPan Odachowski Inflan"
tski Poseł pracaverunt sobie że do puki Xcia JMći kowinskiego Posła proz
ba swych nie wezmie skutkow ad Turnum nie przystąpią, wczym Jchmść
PP: Posłowie z mieysc się swoich ruszyli. Po kilkokwadransowy przechadzce
y rozmowach JMćPan Marszałek zaprosiwszy JchMćPP: Posłow na
swoie mieysca w zabranym Głosie wyliczał rozmayte Oyczyzny
potrzeby, ktore przynaglaią effectuationem prawa in Ordine Elekcyi
Marszałka, zagrzewał miłością Matki Oyczyzny do Jednomyslności
mieniąc własnie że zdawać by się mogło iakoby wysłani z Wyboru
Tysiącow ludzie na Budowanie przezacnych Dził, iedyną Turris Ba"
bel stawialiby Strukturę, y iakążkolwiek karmiony Nadzieią Dał Głos
in Ordine Preswiętnemu Woiewodztwu krakowskiemu. Lecz Xżę JMść Ra"
dziwił Podkomorzy Littski a kowinski Poseł swoię w dopraszaniu się
głosu znowił Illacyą na ktorą JMćPan Bohusz Wilenski, Wielohurski
Sochaczewski Posłowie reposuerunt iż przed Elekcyą Marszałka na żadne
nie pozwolą Głosy, y tak znowu z swoich ruszyli się mieysc JchMćPP:
Posłowie.
Nadzieią a toli lepszych skutkow JMćPan Marszałek zaprosiwszy JchMć
PP: Posłow na swe mieysca wznowił prozby swoie ad Unionem y wtey
Intencyi Dał Głos in Ordine Turni Preswy: Woiewu krakowskiemu.
ale Xżę JMć Radziwiłł Podkomorzy Littski a kowienski Poseł znowu
dopraszał się Głosu, ktoresz mu Negowali JMćPan Wielohurski Sochaczew"
ski JMćPan Rzewuski Chorąży Littski Slonimski Posłowie.
Xiąże JMć Czartoryiski Lwowski, JMćPan Skrzetuski Podolski JMćPan
kicki Podolski JMćPan kochanowski Sendomirski JMćPan Zebrowski,
Sendomirski JMćPan Szumlanski Halicki JMćPan Wielopolski Oswiecim
ski Posłowie. Dopominali się aby Convenire Xcia JMści Radziwiłła kowin
skiego Posła ut Resiliat od swoiey Pretensyi a Dopiero po uczynionym
zadosyć Hołdzie Wolności Przystąpiemy ad Turnum
Y tak w tey Dysceptacyi kilka trwało Momentow, ktore bardziey umysły
do zapalenia zagrzewały niżeli Skutkow Szczęsliwych Spodziewać się
dozwalały JMćPan kossowski Podskarbi Nadworny krny a Ziemi Wyso

grodzki Poset wyraził iako nauczony do Pracy Publiczny Dni y Momenta słodko przepędzał, y przepędzać pragnie na usłudze Zyski Oyczyznie ia kowe przynosić mogący, ale gdy rozroznione w tey Izbie Sentimenta w zys kach obfitować nie zdaią się, a bardziey rozroznione wznieciby mogło cza su wyciąganie dalszego Wotusze ze Mora Cuncta sanare może o Solwo wanie dopraszał się Sessyi.

Jakoż JMPan Marszałek wzniecaiąc do Stworcy Modły w Intencyi Po zyskania błogosławionych Skutkow, do kollegow prozbyś do iednomyslnego Rzeczypłey uszczęsliwienia, wnadziei pożądanych w Obradach zbiorow na Dzien Jutrzeyszy na Godzinę Osmą Solwował Sessyą.

5ta 8bris

Sessya Druga

W dzien ten iako w dzien Anniwersaryiny Elekcyi JkMci P:N: Młgo JchMć Senatorowie Cudzoziemscy y Ziemscy Posłowie do Pałacu JkMci zgro madziwszy się na Dzien ten Galowy to przez Audyencye Prywatnie mia ne to przechodzącemu NMu Panu do kaplicy chętnie składali Powinszo wanie iak naydłuższych życząc w Panowaniu dobroczynnym Dni y słodką Panską całowali rękę y odprowadziwszy NgoPana do kaplicy JchMM: PP Posłowie na Zamek pospieszyli, gdzie przybywszy JMPan Starey Laski Marszałek Sessyą zagaił w wyrazeniu iako Stan Ry cerski na pierwszą Rzeczypłey Głowę, gdy swe obroci oko z Panskiey Przykład wziąć może pieczołowitości, ktora ani na Nieskuteczność kilkunastu Seymow względu żadnego nie ma dla Publicznych zys kow szacownego dokłada Zdrowia w Obmyslaniu nam Dni do Skutecznych w Oyczyznie Ratunkow, mieniąc y owszem iż podoswiadczonych Wolnosci skut kach Wigorsam Istny ukaże się Oczekiwowanego Prawa o ktorey Otusze Dał Głos in Ordine wotowania ex Turno Przeswiętnemu Woiewodztwu krakowskiemu. Lecz w tym Momencie Osveta protulit Verba. XiążeJM Radziwiłł Podkomorzy Litski a Poseł kowinski dopraszaiąc się o Głos, ktoren gdy mu przez niektorych kolle gow znegowany był JMP Poniatowski Stnik WoXLitgo a Woiewodztwa Pod laskiego Ziemi Mielnicki Poseł odezwał się do JMP: Marszałka w te circiter Słowa:

Mości Panie Marszałku iako na dniu wczorayszym żądalismy wiedziec mysl odkrytą Xcia JM kowienskiego Posła o Głos się dopraszaiącego, tak gdy ony dowiedziec się nie możemy. Ja moię enucleo a mianowicie iż Ja upraszam o przystępowanie do wotow ex Turno, iedynie tę sobie czynię Prekustodycyą. Jako gdy przyść będzie miał Turnus na JMPana Graffa Brüchla onemuż głosu niedozwolił, ktorego Imię y Famlia w innych bydz może nayzacnieysza Panstwach, y ia ią w tym gatunku mocno czczę y szanuię. Jako zas Polskim kleynotem naszym zaszczycić się nie może tak aby to tu zasiadanie nie legitimowało zaszczytu Characteru Sla chectwa Polskiego attentis Plurimis Constitu[ti]onibus et praecipue Anni 1633 to sobie czynię w tey Mierze Ostrzezenie y daley tenże kontynuować żądał Dyskurs, ale gdy niesłychanym przykładem nie tylko w czasie terazniey szym ale y w naydawnieyszych tego się nie doczytuiąc Authora z Publi cznym zgorszeniem wiedziec nie można doskonale. Cujus instinctu facto lub Partu w tey niezgwałcony do tych czas Praw Swiątnicy Szabli dobyto ktore potym do własnego się Obronienia pomnożone zostały Tumult się wszczął y Pomieszanie tak daleće. Iż JchM Arbitri Confuse z JWWmi Posłami zostali, ktory Tumult kilka minut potrfawszy gdy za okrzy kiem JchMPanow Posłow na te Publiczne użalaiących się zgorszenie usmierzonym został.

JMć Pan Poniatowski Podkomorzy krny a Woiewodztwa Betskiego Poset w zabranym Głosie ten szacowany Izby tey Lustr y Powagę gdy iuż zgwałcony widział Opłakiwał krytyczny ten Rzeczypłtey Stan y dopraszał się aby gdy niedościgłemi Postępkami do tego przyyść mogła zuchwałość stopnia na zasiadaiących nieograniczoną Rzeczy Ptey władzą w tey Praw kuznicy Oręża dobywać, Posłów ten nieznośny kryminał nie uszedł kary y Owszem Instantanee naypierwsey dobywaiącego Szable dopraszał się o Sąd.

Co Powtorzyli JchMć PP. Rzewuski Lwowski, Piaskowski Wołynski Przebendowski krakowski Szumlanski Halicki, Branicki Betzski, Borkowski Podlaski, kochanowski Sendomirski y inni Turmatim Posłowie.

JMć Pan Poniatowski Stolnik Littski a Podlaski Poseł w niezkoionem nad tym gwałtem zostawał żalu o Podobnyż dopraszał się Sąd, y rezolwował się poty do niczego nie przystąpić aż poki Sąd nie nastąpi na dobywaiącego Szablę y eo Nomine dopraszał się JMć Pana Marszałka aby raczył ex Turno Woiewodztw JMć uprasząć Posłów, ieżeli ktory nie widział kto naypierwszy dobył.

Ktorą Prozbę ponowili JchMć Czartoryiski Przemyski Rzewuski Lwowski Wieniawski Przemyski, Żebrowski Sendomirski Hadziewicz Lubelski Hreptowicz Nowogrodzki Posłowie. JMć Pan Nakwaski Podkomorzy y Poseł Ziemi Wysogrodzki dopraszał się O Bespieczeństwo Izbie Poselskiey.

JMć Pan Mokranowski Stta Janowski a Woiewodztwa Podlaskiego Ziemi Bilski Poseł rownież na tym stawał aby Izba Poselska tylą Prawami Osoby Poselskie Jch maiętności Jch Familią maiąc Obronioną wswey własney Swiątnicy żadnemu nie podlegała Niebespieczenstwu. JMć P. Borch Podkomorzy y Poseł Xstwa Jnflantckiego niewidząc Zdolności swych Piersi z mieysca ruszywszy się swego radził aby tę Materyą zostawiwszy Vigili JMć PP. Marszałkow Oboyga Narodow Curae przystępować ad Turnum.

JMć Pan Sosnowski Pisarz Wo Xstwa Littgo a Woiewodztwa Bzeskiego Littgo Poseł w wybornym Słow Ułożeniu skażioną Izby dowodził powagę krytyczney Oyczyzny właśnie iak ku schyłkowi czyli zgubie dążącey wyrażał Stan, aże ten zuchwałości nad Metę wszelkiego zamyslenia stopień wyraźney ex Mente Praw wyznaczoney Judicij nie ma Formy, pod Starą zas laską Sąd żaden bye nie może przykładem właśnie Soknowych Ustaw, ktore iako Oycobostwa Grzechu nigdy się nie spodziewały, tak na onże wyraźney niewypisały kary. Więc in hoc Novo Casu Supplikował by JMć P. Marszałek Ederre raczył Majestatem y oraz de hoc Enormi Scandalosoque uwiadomiwszy crimine raczył uprasząć, ut ad inveniantur media perspiciendo Securitati Izby Poselskiey JMP Marszałek zadumiały nad niepraktykowanym zgrzeszeniem Publica querens Consilia w zabranym Głosie strasznosć nefandi criminis wyraził, cytuiąc Słowa statutu skazuiącego winnę na podnoszącego Rękę na Posła na czyniącego Tumult pod bytność Publicznych rad y Majestatu annuendo Votis uprasząl o Denuncyacyą JchMP kollegow, czy ktory extinctorem candelae niewidział y o wydanie onegoż.

JMć P. Karczewski Stta y Poseł Liwski wyraziwszy że poniewaz in tanto casu nie tylko skuteczność upadać się zdaie, Obrad, ale nawet vim patiuntur karki dopraszał się aby Semotis Arbitris konkludować Sesyą na co Uniwersalna prawie zaszła zgoda oprocz Xcia JMu Radziwiła Miecznika Wo X Littgo

a Inflantckiego Posła który wyrzekł że nie masz zgody na kontynuowanie Sessyi Semotis Arbitris.

JMćPan Borch Podkomorzy y Poseł Xtwa Inflantckiego wyraził iako, Ponieważ extinctor Candelae dotąd niewiadomy y może że in Charactere nostro zostaie mo że żechcce scelus z JchMćl Arbitrow zostaie et evenit certum też oraz nie masz Delatorem, Scrutinium zaś non nisi z Dwunastu być może wywodzone. Swiadkow Medianle corporali Juramento, iako in causa criminali, tak upraszał aby to w trzeyszy zostawić Sessyi.

JMćPan Poniatowski Stlik Littski a Podlaski Poseł idąc za szacownym zdaniem JMćP: Sosnowskiego Pisarza Litewskiego a Posła Brzeskiego upraszał, ut patefiat Majestati de tanto crimine, ale przez Delegacyą, nie zaś samego JMćPana Marszałka, ato aby Izba nasza suo non privetur Rectore.

Xiąże JMć Czartoryiski Przemyski Poseł refutuiąc zdanie JMćP Inflantckiego nie radził tak szkaradnemu występkowi, Dać czas odwłoki lub ucieczki extinctori Candelae.

Co ponowili JchMćPP Pociey Stolnik Litewski, Wołkowyski, Branicki Bełzki Posłowie, JMćP: Bohusz Wileński Poseł yzbliżey tam tey Strony iako podobno wszczął się Tumult tak onim Informacya ztamtych Ławek dana być może.

JMćPan Piaskowski Woyski Włodzimirski a Woiewodztwa Wołynskiego Poseł refutuiąc to zdanie, wyraził iż ponieważ ten Tumult wszczął się po głosie zabranym przez JMćPana Poniatowskiego Podlaskiego Posła więc ut patefiat komu się on nie podoba, a przez to Tumultu był okazyą upraszał o ponowienie tegoż Głosu którego y sam dla chałasu nie zupełnie słyszał.

Y wtym JMćPan Podlaski powtarzać zaczął swoy Głos, Praecustodiendo Głos JMćPana Graffa Brühla aby nie był circa Turnum ale wtym zaczynaniu Xiąże JMć Radziwił Podkomorzy Litewski a Poseł Kowiński JMćPan Brzostowski Stlnik Bystrzycki a Bracławski Poseł nie pozwolili, y opponowali się temu ponowieniu y kontynuiącemu swoy Głos JMćPanu Podlaskiemu Chałasem nie dozwolili explikować się, tę zaś JMćPana Podlaskiego Asercyą y pretensyą ponowili JchMćPP. Czartoryiski Rzewuski Ruscy Pociey Strażnik Litewski Wołkowyiski Skrzetuski Kicki Podolscy, Branicki Bełzki, Dernietowicz Rzeczycki Szumlański Halicki Posłowie.

Xiąże JMć Lubomirski Stlnik Krny a Sendomirski Poseł wyraził, Ponieważ widziemy iż po zabranym kollegę naszego głosie przeciw JMćPanu Graffowi Brühlowi ten się wszczął Tumult y Oręża dobyto, więc tenże JMćP: Graff Brühl Jako iest directe lub indirecte przyczyną tych nie praktykowanych Gwałtowności, więc na tegoż tu przytomnego, o Sąd się dopraszam.

Wtym oraz czasie JMćPan Szymakowski Stolnik y Poseł Ziemi Ciechanowski od kollegow mniey znany odezwał się Sisto Activitatem. Co ile wtak wielkim rostargnieniu, czyli przez Aktualnego Posła, czyli też Arbitra wniesiono by to, Jako nikt pewien nie był, tak to mniey zważane było.

JMćPan Wągrodzki Podkomorzyc y Poseł Ziemi Zakroczemski, wyraził że wtym Mnostwie tak Arbitrio iako y nas Posłow, gdy zupełnie doscignąc nie możemy extinctorem Candelae, a podobno gdzie Multi peccant, Ibi nemo punitur, przeto do dalszego upraszał przystąpić Seymowania. Na co wiele obruszyło się Posłow, przekładaiąc Honor do tąd nie skażany Powagę y dostoyność tey Izby, ktora przez odwłokę zapewne wskutku zasłużony kary swey nie doznałaby Satysfakcyi.

JMćPan Rzewuski Pisarz Polny Krny a Ziemi Lwowski Poseł o skuteczną radę w wydźwignieniu skażonego dostoienstwa Izby dopraszał się, tak wszażyciu powagi Majestatu Senatu, iako y w przezorny swey kooperacyi.

JMćP: Łętowski Podkomorzy y Poseł Krakowski dolenda opłakuiąc Oyczyzny fata, Upraszał JMćP: Marszałka aby wiernie fatalem na powagę Izby opowiedział Majestati Ictum w ktorey mierze o Solwowania dopraszał się Sessyi.

JMćP: Wawrzecki Stolnik Bracławski a Inflantcki Poseł o wniesienie swy Powagi od Majestatem dopraszał się JMćP: Marszałka.

JMćP. Horaim Podkomorzyc y Poseł Woiedztwa Wilenskiego super Enormi opła,, kuiąc attentato o nieodwłoczną do Majestatu Interpozycyą domagał się, Interim o Solwowanie Sessyi dopraszał się.

JMćP. Marszałek w zabranym Głosie anceps et Dubius nad Sposobem reparan,, di Izbie Honoris, szukał zdania Przeświętney Izby.

Xiążę JMć Radziwił Podkomorzy Litski a Poseł Kowinski wyraził iż ponie waż załamowana Activitas Izbie, więc in vanum wszelkie byłyby teraz Izby Conatus, Na co reposuit wiele JMćiów iż tantum crimen wszędzie powinno sumere vindictam.

JMćP. Piaskowski Poseł Wołynski wyraził, że na koniec cum extinctore Candela in foro quovis ad Mentem legum ktory kolwiek zzasiadaiących agere będzie mógł ale o dalsze ubespieczenie Izby naszy aby dopraszał się Majestatu JMćP. Marszałek, wtym ponawiamy prozby a teraz gdy zgo,, dy na głosy nie masz Obstante protestatione więc o Solwowanie dopra,, szał się Sessyi

Xiążę JMć Czartoryiski Przemyski Poseł wyraził że iako doznawaliśmy Skłonności JMćPana Marszałka ku żądzą naszym tak y w tey Mierze gdy nec datur Medium między niedozwoleniem głosow zabierania a Solwowaniem Sessyi, abyśmy się nie zdali byc vana Simulacra ile że iako Laska iest pierwsze Organum Voluntatis nostrae fidele, tak upra,, szamy aby sam przez siebie, ile rowno znami dotkliwość Honoru y pre rogatiwy Izby naszy czuiesz, innym nie dowierzaiąc Ustom wyrazic to Nayłaskawszemu raczył y donieść Majestatowi w ktorym zadufaniu o Solwowanie prosił Sessyi JMćP. Skrzetuski Poseł Podolski o dozwolenie zabrania głosu lub o Solwowanie Sessyi dopraszał się

JMćP. Marszałek upewniaiąc że ułozony na siebie smętny a niespodzia,, ny dla Nayłaskawszego Pana nowiny, Pełną posłuszenstwa powinnos cią wypełny Spodziewaiąc się w tey Mierze z Dokładu Panskiey pieczy,, reparacyą lub Satisfakcyą skazioney Powagi Izby Poselskiey przyniesc a teraz wzyczyniu trawienia Pożądanszey Harmonij y bespieczenstwa chwili y Momentow na dzien Jutrzeyszy Solwował Sessyą na godzinę 9tą

Sessya Trzecia w Strzodę to iest d. 6ta 8bris

JMćPan Marszałek pomieszane do tąd in Animositate swych kolle gow widząc umysły z wczorayszy przyłączoney Przerazone krytyczney Sceny w zabranym do zagaienia Sessyi Głosie powtorzył. Nayprzod swe zdanie nad ciężkością Attentati criminis na dniu wczoray szym Słowy Poety wyklinał.

Quis furor ô Cives! quae tanta licentia ferri

Tudziesz wyraził iako spełnił obowiązki włożonego na siebie komissu do niesienia Nayłaskawszemu Panu o tey Sprosney Akcyi Wolny Głos Szacowność Izby tey gwałcący Doniosł oraz JKMćiu PNM. Oy,, cowskie mocno przerażone było serce nad niepraktykowanym tym Grzechem y upewnił iż tenze Naydobrotliwszy Pan nie tylko srogość winy Uznaie y czuie ale nawet aby bez kary nieuszła JchMćPP. Marszałkom oboyga Narodow iak naysolenniey zaleci aby w tey mie,, rze iak naysurowsza była Indagacya y Naypierwszego wzniči ciela Szabel ieżeli Arbiter nie odwłoczna zasłużoney kary Satysfak cya ieżeli zas w Charakteryzowanym bydz się ukaże stanie iuż tu wywyższona Prawem Osoba iako według Opisu Praw do Sądu Izby należy, tak oddaię JKMćPNM. zdaniom y decyzyą tey Izby ktora y dla znakomitego ludzi wyboru wątpic nie każe że wielkosc Grzechu tego znakomitość Utraconego Izby Dostoienstwa y sza,,

cunku, Jako czuie tak wolec będzie w Utracie Kollegi Lustr dawny pozyskać, Te iednak wszystkie zbawienne ku z Reparowaniu Honoru Izby naszey mysli utrzymuię. Inna niemniey dotkliwa przyczyna to iest zatamowana Obrad naszych moznosć Manifestem Kollegi Naszego JMci P: Ciechanowskiego ktory gdy oddany do Laski ut patefiat całey Izbie za dozwoleniem WWMciow Panow y Braci czytany będzie Oco cała Izba dopraszała się Ytak czytany był ktorego Tenor Ten

Actum in Curia Regia Varsaviensi Feria tertia, Postridie festi S: Francisci Confessoris Anno Dni Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Secundo.

Ad Officium et Acta Praesens Castren Capitt Varsavien Pltèr veniens Illis Mcus Michael in Szymaki Szymakowski Dapifer Terrae Ciechanoviz et ex eadem terra ad Comitia Rni Generalia Varsaviae celebrata electus Nuntius, Manifestationem de Nullitate eorundem Comitior Polonico Idiomate Scriptam Tenoris sequentis. Do Urzędu y Akt Starościnskich Grodzkich Warszawskich Osobiście stanąwszy Michał na Szymakach Szymakowski Stolnik y Poseł Ziemi Ciechanowski na Teraznieyszy Seym Ordynaryiny Warszawski obrany. Wpatrzywszy się y zważaiąc że wtym wolnym Narodzie wypracowana krwią Predecessorow naszych wolność nie tylko gwałt cierpi, złamaniem Praw ale nawet sama nienawiść y prywatny Interess naylepsze dla Dobra Publicznego dzieła psuć usiłuie Seym teraznieyszy w swych początkach widocznym tego iest dowodem złamane Prawo, bo nie tylko na dniu wczorayszym Marszałek Izby naszey iako Prawo mieć chce y każe nieobrany ale samym szczegulnie zamieszaniem Drogi czas wycięczaiąc prozną czyni zabawę ani Głosy p Turnum dane do Obrania Marszałka ani Głosy w gwałtownych materyach dopominania się ratunku niedopuszczone smutne Sprawuie Widowisko, przenikaiąc tych Postępkow niedobra w dalszym Seymowaniu Konsequencyą czuiąc krzywdę Wolności y Prawom Rzeczypspłey przez znaydowanie się Woyska Moskiewskiego in Visceribus Regni, Jako wielu nieznośnego doswiadczaią naprzykrzenia maiąc niewypowiedziane krzywdy przez Ustawiczne wiolencye Zaboie y więzienia Braci naszych a w partykularności JMci Pana Bromirskiego Obywatela Woiewodz: Płockiego w Domu własnym wziętego y do kraju Moskiewskiego swieżo Doprowadzonego, ktorego przez Powagę Majestatu Pańskiego uwolnienia domowić się Żądałem. Na wszystkie w generalności nie słyszałem w Izbie naszy Polskiey inney Resolucyi. Jedynie tylko nie masz zgody a tym więcey na zgwałcenie tego Prawa Bespieczenstwo Posłow in hac Officina Libertatis iawnie wzruszone, kiedy oręż w Izbie Poselski iuż nie radzić ale bronić się rozkazuie, a iakże można libero Ore radzić Oyczyznie infestisq, consulere rebus! wzruszony p Publicznie przez niezachowanie Praw Oyczystych Partykularną w Osobach Braci naszych krzywdę zostawiwszy do Uważney Serc Braterskich Reflexyi Manifestuie się przed Bogiem y całą Oyczyzną że nie z żadnych Prywat lecz z prawdziwych obowiązkow ktorem winien Oyczyznie mowey chcąc ią nie naruszoną w Prawach y Prerogativach utrzymac sistendo Ulteriorem Seymowania Cursum tym moim oświadczam się Manifestem że na przedłużenie y wycienczynie czasu niepozwalam, ktory to Manifest ręką moią Podpisawszy dla wiadomości wszystkich do Xiąg tuteyszych Grodzkich Warszawskich Podaię. Michał na Szymakach Szymakowski Stolnik y Poseł Ziemi Ciechanowski manu ppa. Ad acta praesentia in parata Copia porrexit et manu sua Subscripsit.

Po ktorym przeczytaniu JMci P: Marszałek Daley w te Słowa mowił.

Idę Ja praktykowanym y przez Antecessorow tego tu Mieysca y mnie iuż troiakim Laski podnoszeniem zwyczaiem y niechcę miłych dla Obrad tracić chwili y momentow, niechcę Oyczyznie properare fata ale ieszcze iuż lubo pomnieysze maiąc nadziei powrotu pożądanszey Izbie naszey Możności Omni idąc Civilitate qua nemo peccat z Kollegą Naszym, ktorego

Bogdayby

Bogdayby Przykład naszey Skłonności Serce skruszył, Smiem do investigandas vias eyus upraszać

z Prowincyi Małopolskiey

JWo JMćPana Otwinoskiego Krakowskiego

z Wielkopolskiey

JMćPana Karczewskiego Ziemi Liwskiey

z Litewskiey

JMćPana Kropinskiego Brzescianskiego

których miłość pobudziwszy Oyczyzny Sedulas Curas może Skuteczność naszych Obrad przywrócić, w którey Ja Nadziei na dzień Jutrzeyszy Solwuię Sessyą na Godzinę 9tą

Sessya Czwarta w Czwartek

7ma 8bris

JMćPan Marszałek w zabranym Głosie Publicas expectationes wyraził, że wiadomości oczekiwaney od IchMciów uproszonych na Inwestygowanie JMćPana Ciechanowskiego y eo Intuitu JMćPan Otwinowski Starosta Szczerczowski a Woiewództwa Krakowskiego Poseł z Prowincyi Małopolskiey delegowany wyraził iako ex Stimulo tak miłości Oyczyzny iako y włożoney na się powinności wraz z kollegami ledwo się dowiedziawszy o Stancyi JMćP: Ciechanowskiego woneyże będąc od ludzi iego przytomnych te odebrał wiadomości, iż wybrawszy się na Sessyą tę na którey zatamował Głos wolny ten którego ani huk ani hałas, ani na koniec mnogość dobytych Szabel przytłomić nie mogła y niepowinna nec ad Proprios redyt Parietes

JMćP: Karczewski Starosta y Poseł Liwski również dokładną swą iako y jego kollega upewnił chęć w dochodzeniu skrytych ścieszek JMćP: Ciechanowskiego, którego Jawność popełnionego czując Grzechu odludkiem JMćP: Ciechanowskiego czynią. Upraszał oraz JMćP. Liwski aby ten pierwszy trefunek skazy z padłey na Xięstwo Mazowieckie z Przywary iednego Obywatela zacność wszystkich nie plamił Ziemian, lwszak iednaż Ziemia Buyne wydaie zboża y ciernie lub Pokrzywy wszak z iednegoż kwiatu pracowita Pszczoła słodki wyciąga Miód y Paiąk Szkodliwą Truciznę, Sam się na koniec Affektom całey Przeswietney Izby polecił

JMćPan Kropinski Poseł Brzescianski o Obrotach JMćPana Ciechanowskiego upewnił, że są niedościgłe które oraz upewniać każą iż po wziętym do Grzechu umysł nie tak prędkiey spodziewać się dozwala Skruchy y żalu iako Mortuis Corporibus nil restat tylko Sepultura tak y Cuncto Corpori Obrad Naszych umarłą Investito figurą tenże Oczekiwany koniec

JMćP. Poniatowski Stolnik Litewski a Ziemi Mielnicki Poseł to słysząc doprasał się P: Marszałka aby raczył żegnać Izbę Poselską, co potwierdziło bardzo wielu Posłów

Jakosz JMćP Marszałek annuendo Votis Izby Prawie całey w wybornych słowach Publiczne wzbudzał żale nad stratą pożądanego dla Obrad czasu całemu ukazował iawnie zgromadzeniu. Jako żywo dotykaią go te in prospera Oyczyzny fata, wyraził oraz JMćP Marszałek iako JMćPan Ciechanowski sam nad potrzebę zażywaiąc Wolności, Innym oneyże smakowania nie dozwolił. Pragnął może JMćP: Ciechanowski oddalić nas od miłych Nayiaśnieyszemu Panu usług, ale w tym iedyna chyba z życiem nas odstrychnąć może Godzina, Niech wszystkich nas tu zgromadzonych skądże y trudy publiczne w Celu maiący dobro o rozwozłe JMćP: Ciechanowskiego obyaią się Sumnienie, niech wszystkie poniesione expensa swoiey u niegoż szukaią restytucyi. Niech

ogolnie Rzeczypospolitey Potrzeby doyść Obciążone pogrzebiają Sumnienie
niech sam JMćPan Ciechanowski czuie ciężar swey swywoli, niech wyzna
po doswiadczonych zgryzotach że mocno zgrzeszył, Niech sam y iego Potom
stwo Mrokiem bezdenny Slepoty pokryte uznaię iak rzecz Szkodliwa Jasność
y widoczność Oyczystych ćmić y tłumić potrzeb. Wy zas tu przytomni JW:
kollegowie ktorzy miłoscią Oyczyzny pobudzeni tey się podięliście funkcyi
na własnych prawie ginącą Oyczyznie kamionach wynieść żądaliście
Przykładney do Usług Oyczyznie nie tracić chęci. Niech nieskuteczność
Obrad rodowitey waszey nie nadweręża do Usług Publicznych Ochoty. Po Po
leceniu na koniec siebie kollegow stałey Łasce y Przyiazni. kończąc swoy
Głos JW Marszałek do Matki Oyczyzny rzucił Apostrophe.

Et te charissima Mater nec deseram usque ad horam mortis

Manifest Urodzonych Postow z Woiewodztw Ziem y Powiatow
tak korony Polskiey iako WoXLitgo na Seym Tegoroczny Anni 1762di
zgromadzonych

August Trzeci krol Polski etc:

Oznaymuiemy tym Listem Extraktem naszym wszem wobec y każdemu
z osobna komu o tym wiedziec należy, iż stanąwszy Osobiscie przed Akta,,
mi Ninieyszemi Metryki kancellaryi Naszey wielkiey WXLitgo Urodze
ni Postowie z Woiewodztw Ziem y Powiatow korony Polskiey y WoXLitgo
na Seym teraznieyszy Obrani y zgromadzeni Manifest swoy rękami włas
nemi podpisany przed temiż Aktami zaniesli y oczywisto zeznali Teno,,
ris sequentis. Szczęście Urodzenia naszego w tym krolestwie Mieszkań
cami bydz nas zaszczyciło, gdzie Przodkow naszych odgłos daiący na
Swiat cały Męstwo nayprzyiemnieyszą naturze ludzkiey zyskał wolność,
a długim doswiadczeniem wydoskonalona tychże Przodkow przezorność w,,
przypisanych dobrego Rządu Sposobach miłe dla Wolności położywszy Gra,,
nice, takią y iey Uczestnikow ze wszech Miar wielorakiemi ubespieczyła
Prawami. Iż oprocz powiększenia Woyska y Otwarcia Mennicy, Do czego
Nowo żądane Prawo wszystkie dotykaiące kray nasz dolegliwości nietrudność
wymyślu Nowego Prawa nam zadaią, lecz to zachowanie dawnych zewsząd
nas ostrzegaią y w tym potrzebnym dla Oyczyzny naszey umysle my niżey
podpisani od Woiewodztw naszych na Seym teraznieyszy Walny War
szawski obrani Postowie Niosąc pełne użalenia Instrukcye o Wielo,,
rakie w wielkich Publicznych Materyach Prawom Ubliżenia chęci,,
y żądzy naszych było dać Ratunek Oyczyznie przez pokazanie upad,,
ku Praw kardynalnych y onych wmocy y ważności swoiey Postano-
wienie a nayprzod iako nam się wiadome Prawa pierwsze w Roku 1690.
a drugie ostatnie 1736 o Porządku Seymowania ustanowione, bez
wdawania się w żadne inne Materye do obierania Marszałka przy
stępowac Postom nakazuiące tak y to nie mogło bydz tayno Iż tylko
rodowitoscią Synow tey a nie inney Oyczyzny zaszczycona Slachta
Narodu treść składaiąca te w sobie zawieramy Prerogatywy, kto,,
re nam waleczni Przodkowie krwią odkupione w Dziedzictwie zosta,,
wili y ktore tylko wraz z życiem tracić powinnismy. Polska.
tylko Slachta tego szczegulnieyszego używamy Przywileju że
nam samym y Domostu naszemu Prawa przepisywac y wpo,,
rządku do stanowienia ich sposrod siebie Marszałka Seymowego
obierać możemy. Rownie rzecz widoma iako y wszystkim była y
iest iż zacna y godna w zagranicznych Panstwach JchMćPP Graf
fow Brühlow Familia do czasu Piotrkowskiego Dekretu w Roku"
1749. nastąpionego, żadny w tey krwią Przodkow naszych opłaconey Dzie
dzinie nieprzywłaszczała sobie cząstki ani używała pożytkow, ktore
Polskie Prawa za wypełnione Slachectwa Obowiązki to iest Obronę.

Wiary Krolow Praw y wolnosci za Azardy zycia y Fortun na tylu z nieprzyiaciołami woynach Pospolitych ruszeniach Okazywaniach Konfederacyach Elekcyach wykonane za czynione na Seymach Seymikach Magistraturach y wszelkich Iurisdykcyach Publiczne Narodowe Posługi samym tylko tey Rzeczypltey Synom iako Mieszkancom z Dziadow y Naddziadow swoich w nadgrodę wyznaczył, lecz skoro teraz JchMc PP Graffow Brühlow Dystyngwowana w swoich krajach Familia wbrew wszystkim wyraznym wtey mierze Prawom pozyskała Dekret przyznaiący prerogatywy właściwie Indygenie służący, wspomniec bez zalu nie mozna iak wielorakie Prawa z swoiey ruszone powagi, a naprzod przez takowy Otrzymania Indygenatu Sposob wyraznych dziewiąciu konstytucyi Annor 1601. 1607. 1641. 1662. 1673. 1676. 1669. 1674. 1699. uchylona waznosc, ktore tego y temi słowy nie przez Dekreta Trybunalskie koniecznie wyciągaią, aby Indygenaty na Seymach tym tylko za zgodę wszech Stanow dawane były, ktorzyby tak w Koronie iako y w W.X. Littskim na Seymiku z tym się przez Rekomendacye Krolow y Hetmanow odzywali, a przez Posłow Ziemskich mieli za sobą Instancye, y takowi Deductionem Nobilitatis Authenticis Documentis Principis sui Hæreditarij v Reipublicæ w ktorey się rodzili comprobare super Fidelitatem Stanom Rzeczypltey przysiądz y Wiary Katolicki bydz powinni. Potym przez otrzymanie Urzędu Artyleryi Krny na Osobę JchMc Pana Ministra Saskiego, Dwie o tym Urzędzie oddalone konstytucye Annor 1637. titulo Quarta et 1638. titulo Artylerya. ktore wyraznie niezagranicznego, lecz Polskiego Slachcica nad Krną Artyleryą miec chcą Przełozonym. Coz dopiero mowic złączywszy do Urzędu Artylleryi znayduiącego się w Osobie Oyca Urząd Czesnikostwa Krnego reprezentowany na Osobie Syna y tak liczne wteyze JchMc PP Graffow Brüchlow Familij zebrane, iako to Spiskie Warszawskie Lipnickie Bolimowskie Bidgoszkie Prassoczynskie Błonskie y inne Starostwa oraz obszernie zakupione Dziedzictwa, y Possessye Osmnaście razy powtorzone Prawo o swoie uciśnienie woła, Jaśnie to wyrażaiąc iz Cudzoziemcy zadnych Urzędow zadnych Starostw, zadnych Dziedzicznych lub zastawnych Possesyi miec u nas nie powinni, ani się w Rady y Dyspozycye Panstwa tego wdawac. Te tedy wszystkie ustawy w Osobie JchMc P. Ministra Saskiego y godney iego Familij wielokrotnym skazione przestępstwym żądały od nas ratunku, ktory łatwo offiarowała wspoł Braci naszych y nas samych Miłość niezukontentowaniem patrząca na to ze krwią Polską opłacone krolestwa tego w Urzędach Ozdoby y Possessye Cudzoziemskie nam zabieraią ręce. Radziła przezorna Boiazn iz gdy Day Boze po Naydłuzszym zawsze nam poządanym Nro Augusta 3cego P. No Mgo Panowaniu niewiadome nam Boskie Sądy mogą ieszcze y nie raz berło Polskie zagranicznemu powierzyc Xiązęciu a zatym y terazniey szy Przykład może utorowac drogę przyszłym Fawrytom aby pod zasłoną Panskiey Łaskawości nie wpierali się w Imię y Przywileie Naszego Slachectwa a Szerząc się między nami Verendum aby nas na koniec nie zaćmieli Oryginalnego Plemienia Starożytnych Polakow, y z tych słusznych konsyderacyi chcąc na terazniey szym Seymie wzwyz wyrazone Prawa do swoiego przywrocić wigoru a widząc w Polskiey Izbie przywłaszczaiącego sobie tytuł Posła JMc P. Graffa Fryderika Brüchla należało koniecznie co do samey tylko Elekcyi Marszałka w zadne inne nie wdawaiąc sie materye, upraszac aby był JMc Pan Graff Brüchl niechciał sobie usurpowac prawa do wotowania na Marszałka. Co na pierwszym dniu gdy przez wszystkie Sposoby zamawianiem innych, ktorych Prawo dopuścić nie mogło Głosow tey in

Ordine Elekcyi Marszałka uczynić nie pozwolono Remonstracyi, Skoro
się zniią na zajutrz nayprzód JMćP: Poniatowski Stolnik WXLittgo Po
set Woiewodztwa Podlaskiego, a przy nim Brat iego JMćP: Podkomorzy
koronny, Branicki kasztelanic Bracławski Poseł Woiewodztwa Bełzskie
go Lubomirski Strażnik kny Woiewodztwa Sendomirskiego Rzewuski
Pisarz Polny kny, Xiążę Czartoryiski Generał Podolski Woiewodztwa
Ruskiego Pociey Strażnik WoXLittgo Powiatu Wołkowyiskiego Sias„
kowski Poseł Wołynski y inni ktorych huk y Tłum przeciwny słyszeć nie
pozwolił, Postowie odezwali, nie tylko przez nas dotąd nie widziany ale
Bogdayby y przyszłym wiekom nieznany y niesłychany dobytych –„
Szabel ledwie uspokoiony zaczął się tumult, ktory zdania y Głosow w„
wolności, Poswięconą Izbę Poselską Swiętokradzką skaziwszy ręką y skład
publicznego bespieczenstwa zgwałciwszy a przy zwrastaiącey co raz li„
cencyi podobnego broń Boze przykładu, gdyby uyść miał bez kary w Se„
natorskiey Izbie etiam Sub prasentia Mtis pogrązkę zostawiwszy exe„
kucyi Prawa o Obieraniu Marszałka niedopuścił tak dalece że samą nad
nadszkaradnością występku zadumienie y Słuszna w szukaniu winnego
y kary na nim, Postow Gorliwość do Solwowania Sessyi wystarczyła
Gdy zaś trzeciego dnia Seymowania w Intencyi Obrania Marszałka
a potym poparcia kary za tak nazbyt smiałą Wolności urazę y w ktey
Obrad Swiątnicy, a wniey Charakteryzowanych Osob zgwałcone Bespie
czynstwo, zeslismy się do Poselskiey Izby aliści zamiast spodziewany
Modestyi y powinnego tey Izby uszanowania tłum ludzi w ręczne y
Ogniowe Oręże uzbroionych y ledwie wcisnąć się Postom pozwalaiących.
a zamiast ulgi zadaney ranie Wolności Głosu iednego Posła zastaliśmy na„
tych miast wszystkich nas y kollegow Naszych na teyże Głosow wolności zabi„
iaiącą Ranę. Manifest JMćPana Szymakowskiego Stolnika Ziemi Ciechano„
wski y zteyże Ziemi Posła wszystkim nam wiążący Usta o nieważność Sey„
mu uczyniony, przez ktory gdy nam o całość Praw Oyczystych w tey wyżey
wyrazoney y w wielu innych Materiach niezachowanych o Bespieczenstwo
Osob y Głosu wolnego mowić zabroniono, c/Nmu Majestatowi wyrazonych w In„
strukcyach Osob do Wakuiących Pieczęci Rekomendowania zkrzywdą całego
Narodu /: Gdyż te tylko ad Vota Senatu y za Rekomendacyą Postow według„
Praw na Seymie oddane bydz mogą :/ niedopuszczono, przeto mieysca nie ma„
iąc dla Skuteczney Oyczyzny usługi y wykonania włozoney na nas przez
Pozostałych w Domach Braci naszych Powinności chęc szczerą tu w Metryce
WoXLittgo oswiadczamy y o zniewagę wolnego Głosu Praw y Bespieczenstwa
naszego Naysolennieyszy zanosimy Manifest Datum w Warszawie Dnia„
7go Pazdziernika 1762 Ru. U tego Manifestu podpisy własnemi rękami Uro„
dzonych Postow Takowe Woyciech Męcinski Stta Wielonski Poseł Woiewodz
twa krakowskiego Ignacy Przebendowski Stta Mirachowski Poseł Wdztwa kra
kowskiego mpp Franciszek Dembinski Poseł Wtwa krakows: Franciszek Olwi
nowski Stta Szczerczowski Poseł Wtwa krakows: mpp Jozef Wielopolski Stta lanc
koronski Poseł Xięstwa Oswiecimskiego y Zatorskiego, Stanisław Lubomirski„
Strażnik Wkny Poseł Wdztwa Sendomirskiego Leo Korwin Kochanowski kasz„
telanic Radomski Poseł Wdztwa Sendomirskiego Woyciech Zebrowski Czesnik„
y Poseł Ziemi Stęzycki Wdztwa Sendomirskiego Franciszek Rzewuski Pi„
sarz Polny kny Poseł Ziemi Lwowski, Adam Xiążę Czartoryiski Generał
Ziem Podolskich Poseł Ziemi Przemyski Roch Jozef Wieniawski Czesnik
Ziemi y Poseł Przemyski Samuel Lewicki Podwoiewodzy Ziemi Przemyski,
Poseł Ziemi Sanocki. Rafał Skarbek Chorąży Kołomyiski Stta Sołotwin„
ski Ludwik Chełchowski Stolnik Powiatu Kowienskiego y Poseł Kilian„
Wisłocki Stolnik Trębowolski Poseł Ziemi Halicki, Ignacy Potocki Stta
Gliniański Poseł Ziemi Halicki Roman Szumlanski Chorążyc Ha„
licki Poseł Ziemi Halicki Antoni Dulski Poseł Halicki mpp Mikołay
Junosza Piaskowski Woyski Włodzimierski Poseł z Woiewodztwa Wołynskiego:

Woyciech Bozeniec Jełowicki Stta Nowosielski Poseł z Woiewodztwa Wołyńs: mpp Jozef Skrzetuski Stta Mogielnicki Poseł Woiewodztwa Podolskiego Ignacy Kicki Stta Okwinski Poseł Wtwa Podols: Tomasz Dłuski Łowczy Wtwa y Sędzia Grodu Lubelskiego Poseł z tegoż Wtwa mpp Kazimierz Poniatowski Podkomorzy kny Poseł Wtwa Bełzskiego Franciszek Branicki Kasztelanic Bracławski Poseł z Wtwa Bełzskiego Ludwik Pociey Strażnik WW X Littgo Poseł Wołkowyiski Ignacy Kaczanowski Pisarz Ziemski y Poseł Wtwa Witebskiego. Stanisław Ciołek Poniatowski Stolnik W X Littgo Poseł Wtwa Podlaskiego Ziemi Mielnicki. Andrzey Borkowski Podstarosta Grodzki y Poseł Ziemi Mielnicki Wtwa Podlaskiego Ignacy z Rogalin Iwanowski Stta Sądowy z Woiewo: Minskiego y Poseł, Antoni Swiętorzecki Podczasy Minski y Poseł, Ignacy Kazmierz Prusianowski Woyski y Poseł Powiatu Rzeczyckiego mpp Stanisław Odachowski Cywan matych Dyrwan Xtwa Żmudzkiego Stta Bołocki Poseł z Xstwa Inflantckiego, Arnolf Radziminski Starosćic Dymitrowski Poseł z Przeswiętnego Wtwa Czerniechowskiego Felician Jabłonowski S. W: Poseł z Wtwa Czerniechowskiego Franciszek Nakwaski Podkomorzy y Poseł Ziemi Wyszogrodzki mpp ktorych Manifest przed Aktami Metryki Kancellaryi naszey Wielkiey Wo X Littgo zaniesiony y oczywisto zeznany, Do tychże Akt przyiąć od słowa do słowa wpisać y znich p extractum Stronie potrzebuiącey Wo X Littgo wydać, Pozwolilismy, Pisan w Kancellaryi Naszey Wielkiey Wo X Littgo Dnia 7mego Października Roku Panskiego MDCCLXII Panowania XXX Roku.

Za Sprawą JO Xcia JMci Michała na Klewaniu Y Żukowie Czartoryiskiego Kanclerza Wo X Littgo Chomelskiego Jurborskiego Uswiadskiego Poduswiadskiego &c: Starosty.

Kopia Manifestu JJ W W Ichmciow PP: Posłow na Seym walny Warszawski Anno 1762 Zgromadzonych.

Augustus Tertius &a Significamus &c.

Powszechne nieszczęscie wielorakim uchybieniem Prawa w własney tego Swiątnicy rowno z Seymem zaczęte nie tylko nie zachowanym Seymowania Porządkiem wygnanym przez dobyte Oręża z mieysca Radom y skromności Poswięconego Bespieczenstwa, Na Ostatek zerwaniem Seymu dopełnione przystało wżałosnym utopić milczeniu y ten niesłychany zepsowanych obyczajow przykład a w nim wstyd wieku naszego przed przyszłemi Ale bydz mogło zakryć y utaić kiedy iednak Podany do Xiąg Metryki Wo X Littgo a 7ma Praesente Manifest te nam nadzieje y umysł milczenia odbiera. Więc my niżey podpisani z Woiewodztw y Ziem Posłowie (: Lubo wielka część kollegow naszych do Domow swoich roziechała się :) w tey ieszcze w iakiey się znayduiemy liczbie, takowe z siebie y nieprzytomnych teraznieyszym y potomnym czasom Podaiemy Usprawiedliwienie Protestuiąc się przed całą Oyczyzną naszą iż dobra iey iednym zawsze Celem Spraw y Mysli naszych było y będzie, Y zaszczytu Slachectwa Polskiego krwią y cnotą Przodkow naszych nabytego, Prawami Obwarowanego na ktorym wszystkie Wolności y swobody Nasze iak na węgielnym kamieniu wspieraią się nie tylko Strzedz bronić y nienaruszenie przyszłym wiekom zachować y podać chcemy y zawsze usiłować będziemy lecz ieszcze że tey dostoyności szczegulnie na obronę Praw y Dobra Powszechnego (: z ochotną Fortun y krwi naszey Offiarą :) a nie na uszczerbek

oney zazywać będziemy iż to dostoienstwo w nas nigdy urażaiącą Sprawie
dliwości ani dopełniaiącą szczegulnych niechęci y zemsty bronią nie będzie
tym umysłem y teraz wysłani od Braci naszych ziechaliśmy się na Seym wal„
ny według Prawa od naylepszego z krolow złożony, na ktorym gdy iawnie w przy„
czynach y zamierzonych skutkach odkryty się niechęci nieszczęsliwym dla
Oyczyzny doswiadczeniem zawsze Seymom y powszechnemu szczęściu szkodli„
we, chcielismy one Prawem Anni 1690 y ostatnim 1736. o porządku Seymo„
wania znieść y przekonać y tychże konstytucyi mocą na inne nie pozwa„
laiąc Głosy do obrania Marszałka przystąpić tudziesz wakuiących z pu„
bliczną krzywdą koronney y Litewskiey Pieczęci oddanie ułatwić, a iakiekol„
wiek Posłom zarzuty według tegoż Prawa circa Turnum do czynienia pozwo„
lone do swego czasu Sąd zas y uznanie onych do Rugow odłożyć, niepodoba„
ła się ta Prawa powolnosć y przyszłego Sądu na zarzuty pewna Sprawiedliwosć
ale raczey zdało się mimo Turnum JWPana Fryderyka z Ocieszyna Brü„
chla Czesnika Kgo Posła y Starosty Warszawskiego tylekroć przez siebie y
Braci swoich na Publiczney Poselstwa funkcyi będącego Starostwem Sądowym
przez cessyą od Xcia JWul Czartoryiskiego Woiewody Ruskiego uczynioną za
wykonaną przysięgą przed godney Pamięci JWyPanem Poniatowskim kasz„
telanym krakowskim na ow czas Wdą Mazowieckim od lat dwunastu te„
raz zas Urzędem Kgim ozdobionego Dekretem Trybunału Piotrkowskiego
Anni 1749. nie do Indygenatu przypuszczonego Lecz do dawnego Przodkow
swoich tey Oyczyzny Obywatelow Dziedzictwa y Sukcessyi przywroconego,
do ustąpienia z Izby Poselskiey we według prawa y czasu wyzywać, W mo„
mencie potym powstał wielki bardzo a Bogdayby nigdy niesłychany. Tu„
mult bo w okamgnieniu postrzeglismy przerażaiącym mysli nasze zadzi„
wieniem blask okropnych Szabel y szpad dobytych w takiey Liczbie y
Mnostwie że Izba Poselska do Chufcow woiennych niż do Obrad Seymo„
wych podobnieysza była, y w niey pod czas tego zgiełku Ogniste nawet
orężę u wielu postrzeżono. Straszny ten widok tym był dla nas niezno„
snieyszy że się w nim iawnie wydawała Majestatu y Tronu zuchwała„
bardzo Obraza Senatu y Bliskiey Izby iego zniewaga Charakterow Posel„
skich wzgarda, rozlania krwi Braterskiey niebespieczenstwo. y szkodliwe
a potomnym czasom zgorszenie Przynoszące krwawego Boju z pasrod Obrad
Seymowych wprowadzenie. Y też to tak straszne na wolny głos zamachy
powodem bydz mogły JMć Pu Szymakowskiemu Stolnikowi y Posłowi
Ziemi Ciechanowski do zaniesienia Manifestu o nieważnosć Seymu do„
mawialismy się wszyscy o Sąd karę na tak szkaradnego występku do„
bycia Szabel Authora, y Nayiaśnieyszy Pan zwykłym Cnot swoich po„
wodem Jako naypilniey IchMć PP. Oboyga Narodow Wielkim Marszał„
kiem zalecić to raczył y ufać należy że tego zgorszenia Czyncze Bog
wyiawi, Sąd ukarze, Lecz ktoż strapiony własnych Synow obelgą Oy„
czyznie łzy Prawom w ostatnim ich zchronieniu zwątlone siły przy„
wroci? kto w Chwalebnym Szczęsliwym Spokoynym Sprawiedliwym
Panowaniu tę uczynioną Plamę zmaże? Żeby iednak oto Sprawiedli„
wa wszystkich Przyszłych wiekow skarga nie na cały Narod padała
My Manifestuiemy się przed Niebem y Swiatem że nie tylko do liczby
winnych tego Tumultu nie należemy lecz że gotowiśmy o zaszczyty
Slachectwa Polskiego o ucalenie Praw y Wolności Narodu Naszego o bes„
pieczeństwo Swiątnicy tychże Praw zawsze Fortuny Zdrowia y życia
nasze łożyć że Praw naszych inaczey zażywać nie chcemy iak żeby
Salus Publica Suprema Lex sit y na to się rękami własnemi Podpi„
suiemy. Dan w Warszawie d. 8 Pazdziernika 1762 Roku. Subscrip„
tionum in eadem Manifestatione Manibus Proprijs expressarum Tenor
talis. Stanisław Łętowski Podkomorzy y Poseł krakowski, Fryderyk
Jozef Moszynski Sta Nowomieyski Poseł Woiewodztwa Sendomirskiego
Adam Mniszech Chorąży Nadworny Kny Poseł Woiewodztwa Ruskiego

z ziemi Lwowskiey. Jozef Rzewuski Stta Drohobyski Poseł Ziemi Halicki
Seweryn Dolinski Poseł Wtwa Podolskiego. Michał Wielohurski Kuchmistrz
Wo X Littgo Poseł Ziemi Sochaczewski Wtwa Rawskiego Stanisław Małachow„
ski Stta Wąwolnicki Poseł Xstwa Oswiecimskiego. Adam Łącki Pułkow„
nik Regimentu kngo Buławy Polny kny Poseł Wtwa Sendomirskiego
Stanisław Wybranowski Chorąży Wtwa Lubelskiego y Poseł, Jan Borch
Podkomorzy y Poseł Inflantcki Andrzey Oginski Stta Osmianski Po„
seł Inflantcki. Jozef Sapieha Poseł Wołynski. Antoni Tołoczko Poseł
Powiatu Wołkowyiskiego. Karol Xżę Radziwił Miecznik Wo X Littgo
Poseł Inflantcki z Prowincyi Litewski. Stanisław Ferdinand Rzewus„
ki Chorąży Wo X Littgo Poseł Powiatu Słonimskiego. Ignacy Bohusz
Miecznik Pisarz Grodzki y Poseł Wtwa Wilenskiego. Stanisław Kro„
pinski Pułkownik y Poseł Wtwa Brzeskiego. Jozef Leo Dornatowicz
Poseł Powiatu Rzeczyckiego. Jozef Radzicki Czesnik y Poseł Ziemi
Zakroczymski, Jozef Karczewski Poseł y Stta Ziemi Liwski. Andrzey
Zielinski Podczasy y Poseł Ziemi Rozanski. Jan Ciemniewski Czes„
nik y Poseł Ziemi Rozanski. Jan Rostowski Stta y Poseł Ziemi Wisly
Stanisław Opacki Chorąży y Poseł Ziemi Wisly Xstwa Mazowiec„
kiego Ludwik Mokranowski Strażnik Polny kny Poseł Ziemi War„
szawski, Fryderyk na Ocieszynie Brüchl Czesnik kny Poseł y Stta
Ziemi Warszawski, Teodor Szydłowski Chorąży Warszawski Poseł
Ziemi Nurski, Michał Kuszel Stolnik y Poseł Wtwa Podlaskiego. Krzysz„
tow Cieszkowski Stta Zbuczki Poseł Wtwa Mazowieckiego z Ziemi Ciwski,
Stanisław Xżę Radziwił Podkomorzy Wo X Littgo Poseł Powiatu Kowienskie„
go Stanisław Brzostowski Poseł Powiatu Bracławskiego. Michał Xżę Radzi„
wił Poseł Wtwa Nowogrodzkiego, Jan Ludwik z Brüchlow Platter Stta Su„
bocki Poseł Powiatu Wilkomirskiego. Michał Grzymała Ostrowski Podsę„
dek — Poseł Wtwa Łęczyckiego, Antoni Wągrodzki Podkomorzy y Poseł zie„
mi Zakroczemski. Jan Radwanski Chorąży Pancerny JWo JMciP: Hetma„
na Wo Ko Poseł Wtwa Wołynskiego. Jozef Potocki Stta Leżanski Poseł Wtwa
Ruskiego, Jozef Ossolinski Poseł Ziemi Nurski, Maciey Szymanowski Stta
Wyszogrodzki Poseł Wtwa Rawskiego z Ziemi Sochaczewski, Stanisław Dąb„
ski Poseł z Województwa Rawskiego a Ziemi Gostynskiey, Paweł na Borzym„
bski Chorąży y Poseł Ziemi Czerski, Konstanty Ludwik Zelinski Miecznik
Mozyrski Pisarz y Poseł Wilkomyrski, Mateusz Oginski Stta Mereцki Po„
seł Wtwa Witebskiego, Stefan Aksak Poseł z Wtwa Wołynskiego, Wiktoryn
Kuczeński Podstoli Ziemi Drohycki Poseł Wtwa Podlaskiego, Franciszek
Podoski Stta Rypinski Poseł Ziemi Ciechanowski, Franciszek Potocki
Stta Smotrycki Poseł Wtwa Wołynskiego, Stefan Bielikowicz Poseł y Pi„
sarz Grodzki Powiatu Bracławskiego. Quam ejusmodi Manifestationem
sicut praemissum porrectam Offerentes Manibus proprijs ad actus offeren„
tes subscripserunt, videlicet Michał Wielohurski Kuchmistrz Wo X Littgo
Poseł Ziemi Sochaczewski Wtwa Rawskiego, Stefan Aksak Poseł Wtwa Wołyn„
skiego mpp Ignacy Bohusz Miecznik Pisarz Grodzki y Poseł Województwa
Wilenskiego. Quam Suprascriptam Manifestationem.

Actum in Curia Regia Varsavien„
si Sabbatho post Festum Sanctae
Hedvigis Viduae Electae Dei, proximo
Anno Domini, Millesimo Septin„
gentesimo Sexagesimo Secundo.

Coram Subdelegato Illustri Mco Michaele a Suffczyn Suffczynski Castellano Cernensi, Quem infrascriptus JMcy Loci Pens in locum sui Capitaneatus impetravit. Ad Officium et acta Praesens Castrens Capitaneatia Varsaviensia Alter veniens Illustris Mcy Fridericus de Ocieszyno Brüchl Pincerna Rni Loci Praesentis Capitaneus suo et Illustris Mci Henrici de eadem Ocieszyno Brüchl Generalis Artilleriae Rni, Parentis sui ac totius Vetustae in Replica Domus suae Brüchlowianae Nomine, Co Sensibiliori dolore permotus quo à Personis infra indigitandis impeditus in et contra Illustrissimos et Illes pro Principalibus in Manifestatione infra specificanda expressos Sollenniter questus Manifestatusq est idq in eo. Quod cum Illustris Mcy Manifestans Illustrisq Parens simul atq Fratres ipsius Vestigijs satis tritis Antecessorum suorum innixi omni Studio de Republica bene meriti Intenderint, nihilq, quod non bonos Patriae Cives Probaret semel meditarentur, Quidam tamen Personarum contra quos praesens infertur Querella Animi Impetus sui Manifestantium conatibus adversus adeo efferbuit ut non modo se Manifestantem sub agitatione Immediatorum Rni Comitiorum in Conclavi Nuntiorum Acrioribus verbis perstrinxerunt, Ratione cujus in ibidem coram Illustri Stubae Nuntiorum Mareschalco Publice questus est verum in Protestatione sub data 7ma 8bris proxime praetenta Actis Metrices Mni D Litviae hic Varsaviae inserta Totius sui Manifestantis Domus adversus se se declaraverunt, Juraq sui Manifestantis indisputabilia infringere intenderunt, ne itaqs per dissimulationem sui Protestantium Legitima fore, Adveni animi sui Arbitrentur Studia sibiq Protestantibus licet levioribus in casibus Modesta Injuriarum tollerantia sit Opus Virtutis in circumstantia tamen Honoris sui praetio vitam superantis Vitio imputetur, Suppositaq ex vi reticentia Insensibilitatis ad ulteriores adversantis mentis Conatus Monstrare viam videatur; Hanc ad Acta Jelcus Manifestans suo et quorum Supra Nne Subveniendo Personae et Domus suae Honori providendoq Jurium suor. p partem Contrariam Sinistre Interpretatorum integritati infert Querimoniam. Salva toties quoties opus fuerit Praesen. Manifestationis pleno in robore Reservata Melioratione.

List JeMcy Pana Szymakowskiego Stolnika y Posła Ziemi Ciechanowski ktory Seym zerwał, do JWo JMcy Pana Franciszka Rypinskiego Sty z Domu Podolskiego Teyże Ziemi Posła Pisany.

Jaśnie Wielmożny Mcy Panie Starosto kollego y Dobrodzieÿ

Nie atramentem ale atramente nie wspaniałym ale płaczliwym Stylem ingemiscendo nad Publiczną niepomyslnoscią przychodzi mi uczynic adress tey litery moiey do JWWMcy Pana Dobr: że nas e loco Libertatis et securitatis ferreus rozpędził Stylus, Muszę na to nie mało bolec, Jako w wolnym Narodzie urodzony Slachcic, że nam Ginie Wolność Gwałt cierpi Prawo Pluralitas chcą konkludować. Warują dla Charakteryzowanych Osob konstytucye Drog nawet Bespieczenstwo, a tu go nie masz gdzie in suo esse iest bespiecznośc zatamowałem nadniu onegdayszym wtorkowym Activitatem, Jako maiący daną y nadaną Sobie władzą ex munere wspoł Funkcyi z JWWMcy Panem nie zracyi Przywiązania do ktorey z Emuluiących między sobą Familyi ani do Dworu bo doskonale wiadomo JWWMcu żem Slachcic Domator. Ale zapatrzywszy się Ah Day Boże na nigdy niewidziane Widowisko. Fervore Zelo et amore ductus, tknąłem Prawa y na nim stanąłem, życzę tak naylepiey Oyczyznie bo Prawdziwie Syn kochaiący a życzę żeby na całości y Prawach nieszwankowała. Życzę oraz Magnatibus zgody y Jedności aby odrzuciwszy Prywaty anteponere raczyli Publica a tak unitis Viribus Będąc Quis contra nos przy zgodzie że Concordia res parvae Crescunt crescemus y my we wszystkich Publicznych negocyacyi operacyach. Niechcę Vlli sensu dalej głębokich scrutari lub enucleare konsequencyi: ktore mam u siebie z Okurrencyi Teraznieyszy niepomyslne.(: Co Day Boże sit contrarie:) że mogłyby nam wyniknąć ani się wdaię w ten Materyą ledwie że iey Pomysleniem dotykam. Jako do kollegi do JWWMPa czynię to com powinien Interessowanie z Funkcyi moiey a tak niech będą provisa quaeq secura Oyczyznie niech będzie iedność y zgoda od niey się nie odpiszę. Teraz zas Solito Cultu bydz się zapisuię.

JWo WM WMcy Pana.

Respons JW. JMci Pana Franciszka Podoskiego Starosty Rypinskiego Posła Teyże Ziemi Ciechanowski.

Wielmożny Mci Panie Stolniku y Bracie

Już przestałem bydz y Bogdaybym nigdy nie był kollegą WWMci Pana gdy przez zerwanie Seymu tak Potrzebnego Oyczyznie Wsiu y Ziemi naszey wieczną Plamę Pierwszą, Mnie wstyd y konfuzyą wszędzie za niego a sobie złe Imię y niebłogosławienstwo Boskie przez publiczne mu od całey Rzeczypłtey złorzeczenia zostawiłes in Seram Posteritatem. Naczytałes się WMscPan w Tysiącznych Expressyach że Concordia Res parvæ crescunt y przez to Złoto, wolnośc chciałes utrzymac, ktorą raczey podałes in perditionem bo bez rady bez Sił bez Porządku zostaiącą y do Ostatniey zguby nachyloną tym więcey przez zniszczenie Rady Publiczney, ktora by mogła temu mederi Pogrążiłes in abyssum Malorum, Niemogę tu lepiey WWMciPanu wyrazic Sentymentow Całey Oyczyzny o tey iego akcyi iak przy pożegnaniu JchMciPana Marszałka Izby Naszey Publico Ore wymowione Encomia WWMciPu przytoczyc, Zes WPan mogł inszym sposobem ratowac Oyczyznę niepsuiąc tego coiey naypożyteczniejszego, że ten co rwie Seym iest gorszy niż Oyca y Matki Zaboyca bo ten tylko dwie Osoby a tam ten całą zabija Oyczyznę, że iest winien et in responsione przed P. Bogiem kosztow tak wielkich y Fatyg wszystkich zgromadzonych na Seym stanow Rzeczypłtey, Bogday zniszczał z całym Domem, Bogday iego Fortuna poszła w rozszarpanie, Bogday dni iego wiecznym nieszczęsliwości zaszły Mrokiem. Te to są Panegyriki ktore zrywaiącemu Seym dawał Nasz JchMcPan Marszałek przy pożegnaniu Izby a Ja z cięszkim musiałem ich słuchac wstydem za WMciPana, więcey się in hac Odiosa Materia nierozszerzaiąc Jestem.

WWMWMciPana.

Actum Petricoviæ in Judicijs Ordinarijs Generalibus Tribunalis Regni Feria Sexta post Dominicam Sexagesimæ Proxima Anno Dni Millesimo Septingentesimo Quadragesimo Nono.

Inter Gsum Joannem Gronowski Actrem et Cltum Personaliter Mcum Jacobum Dziatynski Capitaneum Naclen. Cltum et Actrem p Gsum Antonium Mrodziejowski Illustres Mcos Joannem Mauritium Supremum Stabuli Saxoniæ Præfectum Eqvitem Ordinis Teutonici Fridericum Wilhelmum Intimum Consiliarium Sæ Ræ Mtis Lipinens Piassocen Capitos Fratres inter se Germanos comites de Ocieszyno Brüchle Cltos et Actres indicentes per Gsum Laurentium Czarnecki Inscriptum Plenipotentem Illem Mcum Chrysostomum Krajewski Instigatorem Regni Cltum Personaliter. Judicium præsens Ordinarium Generale Tribunalis Regni Petricovien Controversijs Partium ad suum Judicium pro et contra Illatis exauditis et bene perpensis. Quoniam Illes et Mci Joannes et Mauritius Supremus Stabuli Saxoniæ Præfectus Ordinis Teutonici Eqves Henricus Lipinen Piassocen Capitaneus Sæ Ræ Mtis Primus Minister et Fridericus Wilhelmus Sæ Ræ Mtis Consiliarius de Ocieszyno Brüchlowie Fratres inter se Germani a Bona Wargowo ratione quorum Actio præsens Inter Mcum Jacobum in Dziatyn Dziatynski Capitum Naclens et Gsum Joannem Gronowski vertitur cum Jure Hæreditt post suos Antecessores ex Capitibus olim Mcor Joannis Brücht Succamerarij Posnans Mathiæ Nicolai Joannis Raphaelis Bartholomæi in Ocieszyno Sowinky et Wargowo Brüchlow tum Joannis Ernesti Comitis in Ocieszyno Brücht ejusqe Filij itidem Joannis cum Mca Sophia de Balice Bonarowna Illustris et Mci Joannis de Balice Bonar Primo Oswiecinens Deinde Chełmins Castellani Procuratt Mni Cracovien Scepusiens Rabsztynens Capnei ex Illustri Mca

Catharina de Tęczyn progenita Filia Matrimonialiter procreata, Protavi sui
et aliorum ex eadem Domo et Familia Procedentium Hæredum ut Successo-
res Concurrunt et pro Cassatione tam Contractus Resignatorij inter Mcum
Joannem Krajewski Pllatorem Ciechanowiens ut Plentem Illustris Mci Henrici
Comitis de Ocieszyno Brüchl Captei Lipiniens Unius ex Fratribus Modernis
Actt nomine ejusq ab una Mcum Jacobum in Działyn Działynski Capneum
Naclens Parte ab altera in Poman F. 6. Pridie Fti Exaltationis Stæ Crucis Aō pro-
xime præterito 1748. initi et Constituti Actis Crens Posnaniens. Roborati tum
Ipsiusmet resignationis Sortium Wargowa ex Antiquo Brüchlovianorum Coram Actis
Castrens Posnaniens. F. 6 pridie Fti Exaltationis Sæ Crucis Aō eodemq 1748 per
prædictum Mcum Krajewski Plentem in Rem et Personam pfati Mci Działynski
Captei Naclens Recognitæ agunt eoq Intuitu Mãonem coram Actis Crens Varsa-
viens Sabbatho post Festum Sanctorum Trium Regum Anno pfens per se factam
ad acta Judicij Trris Syradiens Triblis Rni F. 2. pt Dm Sexagesima pma Aō
pfens per Oblatam porrectt et Tnos p Cassandis Jidem Transactionibus editt
pfens in Judicio pducunt, Sistendoq Decisionem Actoratuum Gsis Granowski
et Działynski a Judm pfens Vicissem sibi Institutorum et Interveniens ex Vi In-
terceptionis Actoratus virtute Statuti Rni Disjudicationem Statuti Rni inter
se Causæ Legaliter Inferunt et exposcunt, Proinde Suspensa decisione Causæ et
Actoratuum eorundem Mci Działynski Capnei Naclens et Gsi Gronowski sibi In-
stitutorum Ante omnia Illibus Mcis Brüchlom Actoratum suum inducere et
de Legalitate Supraspecificatarum Transactionum Contractus et Resignationis
Bonorum Sortium Wargowa experiri Mandat. In Experimento Decidendo Cittes
et adcitaones ad Jdm pfens Tribunalitt Rni Petricoviens editt. Quandoquidem
Manifeste constat et ex Contractu memorato elicitur Illem Mcum Krajewski
ptunc Pllatorem Ciechanowiens ad pfens Instigatorem Rni non modo respectu Sor-
tis Bonorum Wargowa p IMcum Henricum Comitem de Ocieszyno Brüchl
Captm Lipiniens post suos Antecessores et eorum Bonorum Hæredes prætensæ
verum et Intuitu Sortis Illis Mci Joannis Mauritij Comitis de eadem Ociszy-
no Brüchl Supræmi Stabuli Ducatus Saxoniæ Præfecti Fratris Natu Ma-
joris Nullo Præcedente ab ipso Juridico Consensu et Plenipotentia erronee
transegisse et easdem Transactiones Intermisso Capite Mci Wilhelmi de eadem
Ocieszyno Brüchl Fratris tertij defectuose Constituisse et Inivisse Illes vero
et Mcos de Ocieszyno Brüchle modernos Actt easdem Transactiones non ap-
probasse nec acceptasse et Ratihabuisse sed tempestive per Manionem suam
Coram Actis Crens Varsaviens Sabbatho post Festum SS Trium Regum
Aō pfenti 1749. Offense factt et in acta Judicij Trris Syradiens Triblis Rni
ut supra excaratt et Ingrossatt Reclamasse et Revocasse p Cassationem
Dictarum Transactionum et Relevatione Sumæ p Prætio Constitutæ Contractuque
Memorato Resignatorio Comprehensæ Jure egisse Proinde attentis Præinsertis
rationibus et Tempestiva Illium Mcorum Comitum de Ociszyno Brüchlow Om-
nium Fratrum superius excarattm Resignationis et Contractus Reclamatione
et tam pro Cassatione earundem Transactionum quam levatione Summæ p prætio
Dictorum Bonorum levatt Juridica litis et processus Contestatione Legi et Justi-
tiæ insistendo Transactiones Memoratas videlicet Contractum et ejus Ro-
borationem, quo ad Punctum Resignaonis Sortium Wargowa tantum ac
Resignaonem Bonorum eorundem Sortium Wargowa p Insubsistibilibus et
Invalidis declarat nullamq vim et robur easdem Transactiones de Lege habere
Sentiat ac totaliter et de Integro Cassat et Annihilat. Quibus cessatis eosdem
Illes et Mcos Joannem Mauritium Supræmum Stabuli Ductus Saxiæ
Præfectum Henricum Capneum Nassocens et Lipiniens Sæ Ræ Mttis Pri-
mum Ministrum et Vilhelmum Sæ Ræ Mttis Consiliarium de Ocieszyno
Brüchle Fratres Germanos ad Jus infra in actoratu cum Gsō Gronow-
ski Resolvendum restituendos Censet Restituitque. Nihilominus hoc
Idem Jdm decernit Quatenus Illis Mcq Henricus Comes de Ocieszyno
Brüchl Capneus Lipiniens Sumam 20000 Florens Polons p prætio Bo-
norum Sortium pfatorum Wargova p Mcum Krajewski Constitutt et circa
Contractum Supra excaratt Resignatt pfenti Dtō Cassatt p prætio.

Bonor. Niechunio Compensatae M.co Działynski Capn.eo Naclens. coram Officio et Actis Crens. Posnaniens. ab Actu Ofens. Dti in 12. 7bris una cum Provisione ab Actu Contractus praett resignatt ad Inum Solutionis p me dium Computanda solvat et realiter enumeret et M.co Działynski Sumam eand. Levet de Levata quietet sub Paena Smis perpetua in Ibid. in casu Contraventionis sup. Pte contraveniente circa Raonem Publicanda Luita Paena Quatuordecem Marcar. Polons Pti per Ptem Compensanda Judicio vero suo p medium utramq sub Paena Bnis ex Rstro Panalium Publi, canda Solvenda. Resoluto itaq. et decisio Illium Mcor. Brüchlow ac M.ci Działynski Capn.ei Naclens Actoratu Jsdj. Illibus Mcis Brüchle ac è Converso Gso Gronowski Respectu Legalitatis et Competentiae Iurium ad Pma Wargowa p. easdj Partes praetensor. Actoratum suum Inducere et hoc in Negotio Partibus Causam prosequi Iubet. In Prosecutione vero ante omnia Illes et Mcos Brüchle de Competentia Actoratus sui docere censet, Et quoniam Illis Mci Brüchlowie Moderni Actt circa deductionem com petentia Actoratus tam Genealogiam Domus et Familiae suae rectam pcedentiam sui ex Stirpe et Capite Olt. J.Mci Joannis de Sowiny Brühl Succamerarij Posnaniens et aliorum ex Domo eadj: Antecessorum Bonor. Turow Sowiny Ocieszyno Wargowo, et aliorum Haeredum remonstran,, tem et elucidantem, quam Iura antiqua Documentaq authentica et" varias Transactiones Dispositiones Terres Resignaones Bonor. Inscrip tiones et Reformationes, variosq Officiosos et Iuridicos Actus ac Privile,, gia et diplomata Imor. Ducum Saxiae sup Bona Jisd diplomatibus Comprehensa Mcis Brüchlom Antecessoribus suis servientia et quidem Primo Anno 1444to. F. 3. pt Dm Reminiscere Rlm in Tnis Parti,, cularibus Posnaniens in Srem Celebratt Perillis Joannis Brüchl Haere,, dis in Turow Pcessum Iudiciarium sup Nli Przyban de Konary ex vi effidejussionis p Nobilibus Joanne Iurga et Andrea Fratribus ad Pdm illud citatis ratione Bonor. Konary in Evasione et Termino Astito Obtentt eodemq Anno et actu in eisd Iudicijs Posnaniens ex Pte Nlis Nicolai Brüchl Haeredis in Turow sup eadj Nli Przyban de Konary in causa eadj: Similem pcessum cum Evasione Contumaciali Anno 1449no Fa 3. pt Octavas Epiphaniae in Costen Actis Crens Posnaniens resignaonem Sortium Haereditt Villae Sowiny in districtu Costensi sitt p Nlem Joan,, nem Brüchl de Sowiny Nli Mathiae Pakosławski cum additione Centum et Triginta Marcar. eoq Ao et actu coram Jisd Actis resi, gnationem Nlis Mathiae Pakosławski Nli Joanni Dominico super Medietatem Villae Pakosław cum additione Centum et Triginta Mar carl eodj Ao et actu coram Jisdem Actis Posnaniens in Costen Refor," mationem Generosae Dnae Margarethae Brüchlowa Joannis Brüchl de Pakosław Consortis sup Sumam 180. Marcar. raone Dotis et do" talitij sup duabus Sortibus in Pakosław p. eund Joannem Brüchl de Pakosław Maritum factt et Inscriptt 1450 Fa 3a Ipso die Fti S. Michaelis Archangeli in Tnis Terrib Particularibus Posnaniens in Costen celebratis Cessionem Gsae Catharinae Olt Jaroslai Sowinski Consortis derelictae Viduae Nli Joanni de minori Kuczyna Brüchl de Dote et dotalitio Omnibusq Iuribus sup Bonis Sowiny habitis Ao 1484 Fa 3a ante Fm Pentecosten in Tnis Particularibus Pos,, naniens p Dnum Joannem Brüchl de Sowiny Succamerarium Jaro" slaum Dębowski Burgrabium Potentiarium de Dębowo Subjudicem" et Thomam Cieśle celebratt recognitionem Actus Granitialis ejusd. Nlis Joannis Brüchl de Sowiny Succamerarij Posnaniens Dislimitati onis et Sippationis Scopulorum Jnr Ba Haereditaria Kunowo Rdissimi Episcopi Posnaniens et Tworymiski Nlium Joannis et Sigismundi Fratru

Germanorum de Tworymiski ejusd Actus Grantis circa Partium Suscep„tionem et Consensum ut Robur perpetuæ Firmitatis Obtineat-Judicialem Approbationem et Adjudicationem 1508 Fa 2da Intra Octavas Corporis Xti Dni Posnaniæ Præsentibus Gsis et Nobilibus, Nicolao Kamblan Castellano Crivinens Joanne Spławski Judice Calissiens Joanne Rakowski Burgrabio Posnaniens et alijs resignationem Sortis in Villa et Hæreditate Ocieszyno in Districtu Posnaniens sitt per Nles Adamum et Elisabetham Olim Nlis Urielis Ocieski Filium et Filiam Fratrem et Sororem interse Germanos cum Asa Nlis Stephani Ocieski Patrui et aliorum Consanguineorum Nobilibus Joanni et Petro Fratribus Hæredibus de Ocieszyno 1513. Sabbatho Quatuor Temporum Sæ Crucis in Cro Posnaniens resignationis Sortis Villæ et Hæreditt Wargowa in districtu Posnaniens sitt per Nlem Joannem Wargowski Jisd Gsis Petro et Joanni Brüchlom de Ocieszyno Fratribus Germanis. Eod Ao Fa 5a Fti S. Dominici coram Jisd actis Inscriptionem effidejussorialem Nlium Thomæ Skrzetuski et Petri Skrzeczewski pro Nobili Andrea Wargowski Respectu resignationis Sortis Villæ Wargowo 1516 Ao Fa 3a post Conductus Paschæ in Kurnik regnaonem Sortis in Villa Wargowo in Dtu Posnaniens sitt per Nlem Joannem Wargowski Gsis Petro et Joanni Brüchlom Ocieskim Fratribus Germanis Deinde Ao 1569. Fa 2 pt Fm SSmæ Trinitatis Cracoviæ abrenuntiationem Nlis Sophiæ Consortis Nlis Raphaelis de Ocieszyno cum ejus Mariti Asa et Consensu in Rem Nobilis Martini de Sułkow Fratris sui Germani 1519. Fa 2a pt Fm S. Stanislai in Cro Posnaniens Inscriptionem Gsor Joannis Brüchl Ocieski et Petri Ocieski Fratrum Germanorum Hæredum in Ocieszyno Gso Raphaeli Ocieski Fratri suo Germano sup Sumam 116 Marcar Monetæ et Numeri Polons 1534 Sabbtho ante Dm Conductus Paschæ In Schemotuły Inscriptionem Resignatoriam Gsi Raphaelis Ocieski Sortium post Joannem Ocieski Brüchl Fratrem Germanum Devolutum et a Venerabili Stanislao Fratre suo donattm in Ocieszyno et Wargowo Sitt Nli Thomæ Kiszewski tum quoq Ao 1511. Fa 3a Paschæ in Cro Posnaniens Resignationem Nlis Bernardi Naydek Gso Nicolao Ocieski Costens Pyzdrens et Coninens Capneo Sup agros et Mansos certos dictos Pianowo et Schiba in Suburbio Cttis Costens Sitt. 1512. Fa 3a ante Fm Ntis BV Mariæ Regnaonem Villarum et Hæreditt Łodzia nec non Sadowie et utriusq Gorka Major et minor p Nblem Nicolaum Kluczewski Gso Nicolao Ocieski Costens Pyzdrens et Coninens Capneo 1528. Fa 4ta pt Fm SS. Innocentium in Cro Posnaniens Resignaonem Sortium in Villis et Hæreditatibus Łodzia Utraq Gorka-Majus et minus Sadowie Wargowo et Ocieszyno Gsis et Nobilibus ac Venerabili Raphaeli Petro et Stanislao Fratribus et Joanni ac Nicolao Filijs olim Nlis Mathiæ Ocieski Fratris eor Germani Eod anno et actu ibid Regnaonem ejusd Joannis Brüchl Ocieski Nli Mathiæ Filio suo sup Sortem Villæ Wargowo Aquali divisione cum Nli Petro Ocieski Fratre Germano sibi cessam. Eod Ao et Actu ibid Inscriptt Summa 400 Florens Polons p Nlem Joannem Brüchl Ocieski sup Sortibus Villar Łodzia et Gorka majus et minus qua ipsi Deone cum Nobilibus Petro Fratre et Joanne ac Nicolao Filijs olim Nlis Mathiæ Ocieski Nepotibus suis Germanis cesserunt, Eod Ao et Actu ibid Resignaonem Sortium Villæ Ocieszyno in Ducatu Posnaniens sittm quæ aquali divisione cum Nobilibus Petro Ocieski Fratre Joanne ac Nicolao Filijs Ott Mathiæ Ocieski Nepotibus suis Germanis cesserunt, per eunt Nlem Joannem Brüchl Gso Joanni Ocieski Notario Trn Cracoviensi Salva advitalitate pro se reservata, Eod Ao Fa 2a pt Dm Reminiscere in Trnis Particularibus Posnaniens Resignaonem Sortis in Villis et Hæreditatibus Łodzia Gorka Utraq et Sadowo in Costens et Posnaniens Dtib sitt et p Gsum Joannem Brüchl Ocieski Nlibus Petro et Nicolao Fratribus Germanis Filijs suis 1536. Fa 2 ante Fm Purificaonis in Cro Posnaniens Inscriptionem Obligatt p Gsum Petrum Ocieski Sortium Bonorum Ocieszyna et Wargowa Nli Załecki Gsa Jtamillæ Filiæ suæ marito in Suma 400 Florens Polons in Vi in Dotis eam Spectans. Eod Anno et actu ibid Reformationem p Nlem Załecki Nli Jtamillæ Ocieska Consorti suæ Recognitt Eod Ao Fa 5 pt Dm Cantate Ibid Regnaonem Mansor Quinq in Ocieszyno et Duorum in Wargowo p Gsum Petrum Ocieski Nli Kiszewski Genero suo Eod Ao et Actu Ibid regnaonem Sortis Prædij in Wargowo p

eundem Petrum

eundẽ Petrum Ocieski eisq. Nobilibus Kiszewskie eodẽ Aõ et Actu Ibidẽ Reformaõnem in Ocieszyno et Golembowo p eunde Gsum Ocieski Nli Trebnicka Consorti 1537. Sabtho ante Rogationum Posnaniæ Cessionem Iuris Reformatorij p Nlem Catharinam Ocieska Nlibq Załecka et Wieyska Filiabus suis et eodẽ Aõ Actu ibidẽ resignatt Sortis Bonor Golembowa p Nlem de Ocieskie Kiszewska Nlibus Wieyska et Załecka eodẽ Aõ et Actu ibidẽ resignattm Sortium Wargowa p Nles Wieyska et Załecka Nli Kiszewska Sorori tum quoq Iura et Inscriptiones Gsi Ioannis Ernesti Comitis de Ocieszyno Brüchl et Sophiæ de Balice Bonarowna Castellanidisa Oswiecinens Invicem Conjugum Videlicet Aõ 1539. Fa 5. pt Dm Conductus Paschæ in Cro Cracovins reformationem p Mcum Joannem Ernestum Comitem de Ocieszyn Brüchl sup Summam 2000 Florens Polons Mcæ de Balice Bonarowna Illustris Mci Ioannis de Balice Bonar Castellani Oswiecinens ex Illi Mcæ Catharina de Tęczyn consorte legitima procreatæ. Filiæ consorti suæ Primæ respectu dotis ipsam concernens et similem Dotalitij sup Medietate Bm suor Hæredittm Mobilium et immobilium etiam extra Rnum habitorum Eodẽ Aõ et actu coram eisdẽ Actis Crens Cracoviens p Suprafatam Mcam Dnam Sophiam de Balice Bonarowna Mci Ernesti Comitis Joannis Brüchl de Ocieszyno Consortem legitimam cum ejusdẽ Mariti sui Assa de Bonis Paternis et Maternis abrenunciationem. Insup Privilegia et Diplomata Illmor Ducum Saxiæ et Iura Pheudi sup Bona Ganglossomern Originaliter et Primitive Gso Ioanni Brüchl Deinde Joanni Ernesti et alijs Domus et Nnis ejusdẽ Posterisq Ipsorum cum Innovatione et approbatione Primitivi Pheudi Collata verum et rectam Procedentiam ex Domo eadẽ et ex capitibus Ott Joannis Mathiæ et Joannis Ernesti Comitis de Ocieszyno Brüchl Illmor et Mcor Brüchlow Modernor Actor demonstrantia et deducentia et quidem Primum in Aõ 1497 Fa 3a in Vigilia Fti Sti Thomæ Apli Ius Pheudi p Smum Ott Georgium Ducem Saxiæ Gso Ioanni Brüchl de Sowiny sup Bona Ganglossomern in Ducatu Veyzenfelscens Consistens Collatt Deinde 1524 Dresdæ Fa 5ta post Galli p hunc Smum Georgium Ducem Saxiæ in Rem Bartholomai Brüchl suprascripti Joannis Filij et Joannis Ernesti Brüchl Gsi Mathiæ Brüchl Filij approbatt 1549. Fa 5ta pt Fm SS. Petri et Pauli in Visemburg p Smum Augustum Principem Saxiæ p voto Gsor Joannis et Ernesti tum Joachimi et Joannis Bartholomai Filij approbattm simulq post Fata eorundẽ Mcor Brüchlow Successionem Possessionis Bm pro Re Sebastiani Nicolai Filij Cedendam Indigitans Aõ quoq 1571 d 27 9bris Dresdæ p Smum Augustum Saxiæ et Sacri Romani Imperij Principem Mareschalcum et Electorem Gsi Ioannis Brüchl præscri Gsi Joannis Ernesti Filij et Joachimo Joanni Christophoro Præfati Bartholomæi Filijs ratificatt. Iam vero 1587 d 5 Iunij Dresdæ pro re Gsor Henrici et Floriani Brüchlow Joachimi Filiorum ac Ioannis Christophori Brüchl Patrui Henrici et Floriani nec non Gsi Joannis Ernesti Filij sup hæcce Ba Innovatt Aõ 1592 d 8 7bris Dresdæ Iterum in Rem Gsor Joannis Christophori Joannis Leuchoni Vocitt et Henrici Brüchlom Conditum 1602 16 Iunij Ibidẽ Dresdæ p Smum Christianum Principem Saxiæ 2dum Ius Pheudi seorsive Gsis Joanni Christophoro Leocur Dictt et Henrico Brüchlom dispositt in Casum Fatorum Joannis Sebastiani Filio Nicolai Nepoti Serviens 1617 d 29 Novembr. Ibidẽ p Smum Principem Saxiæ Joannem Georgium Gso Joanni Leocur Henrico Joachimi Filio Joanni Henrico Ernesto Georgio Alberto Sigismundo Fratribus Germanis et respective Joannis Christophori Filijs applicatt et sub Aõ 1657 d 17 Xbris in Hali p Smum Augustum Principem Saxiæ Joannem Georgium Gso Joanni Leocur Henrico Joachimi Filio Joanni Henrico Ernesto Georgio Alberto Sigismundo Fratribus Germanis et respective Joannis Christophori Filijs pro Votoq Gsor Mauritij et Joannis Bernardi Fratrum Brüchlow nec non Ernesti Georgij Alberti Sigismundi a Christophoro Descens Corroboratt et 1672 d 11 Iulij Ibidẽ p eundẽ Smum Principem Mauritio Brüchl Ibidẽ Mauritij Filio et ejus Pri exhibitt ac per Adolphum ejusdẽ Ducatui 1684 d 28 8bris in Veyzenfelc eidẽ Mauritio agnitt. Itaq Aõ 1724 d 20 Februarij.

Itidq in Veyzenfelc p Slmum Augustum Regem Poloniæ in rem Joannis Mauritij Brüchl intimi Consiliarij in Approbationem Privilegij Celsissimi Christiani Ducis Saxiæ super hacce Bona Ordinatt ad Ultimum ab Aô 1747 d 13 Julij Dresdæ Privilegium sup bona dicta Illibus Mcis Henrico Comiti Brüchl Ministro Intimo Sâ Râe Mttis cum Recapitulatione Jurium Pheudi antecessore servire debere Declaratt insuper Jura et transactiones Slrum ex capite Urielis in Ocieszyno et Adami ejus Filij nec non Joannis Cancellarij Rni Succamerarij et Capnei Cracoviens Sandecens Olsztynens &c: tum Nicolai et Adami primo Sondiminens Deinde Cracoviens Capnei et Succamerarij Procedens ex eadq: Stirpe Linea Collaterali Descendens ac Att Domus Drüchlovianæ cognatt nempe in Annô 1558. Fâ 3 in Vigilia Fti Sti Thomæ in Crô Posnaniens Resignatt Sortium Bm Ocieczyna p. Nlem Catharinam de Ocieskie Wieyska seu Babieska Nobili Mathiæ Babieski Marito suo et eodq Actu Reformationis eidq Marito Donatt nec Actu eodq p Nobilem Matheum Wieyski seu Babieski Nobili Catharinæ Ocieska Consorti suæ Bonorum Babiewa et Panencewa Resignatt 1553. Fâ 4ta ante Fm Sctæ Catharinæ in Crô Cracoviens Mci Ocieski Cancellarij Rni Poloniæ Succamerarij et Burgrabij Cracoviens in Capitt Cracoviens p. Mcum Bonar Castellanum Chelmens Procuratt Magnum Cracoviens inauguratt Aô 1557. Fâ 6. post Fm S: Joannis in ibidq. ex Pte Rdi Nicolai Ocieski Cracoviens Canonici contra Nlem Nicolaum Gliwski p Solutione Sumæ Recognitt relationem 1560 Fâ 5 post Misericordiæ Ibidq in Crô Cracoviens. p Gsum Przyłęcki Gsi Adami Ocieski Succamerarij Sandominens Aulici Sâ Râ Mttis in Burgrabiatt Cracoviens Intromissionem 1563tio Autem Anno Fâ 6 ante Fm Scti Philippi Jacobi Apli in Crô Cracoviens Diei et Anni Mortis Mci Joannis Ocieski Cancellarij Rni et Succamerarij Cracoviens 1564 Fâ 4 post Fm Pentecosten Ibidq: positt Cittnis Contra Successores Mci Joannis Ocieski Cancellarij Rni videlicet Joannem et Joachimum ac Sophiam Ocieskie 1580 Fâ 4ta post Judica Ibidq Inter Gsos Joannem Joachimum Ocieski Joannis Cancellarij Rni divisionem 1598 Sabbatho post Fm SS Trium Regum Ibidq: Gsi Joachimi Ocieski et Miszowski Gsis Gostynskim in eliberando Sophiam de Ocieskie Tarnowska Castellanam Sandominens Sup inscriptionem Consensum 1599. Sabtho post Mathæi in Crô eodq Cracoviens Gsi Joachimi Ocieski Capnei Olsztynens p Emptionem Tutoreæ Gsô Joanni Fratri suo nec non Illibq Mcis Stanislao Comiti a Tarnow Sandominens. Sebastiano Lubomirsky Comiti a Tarnow Sandominens et in Wisnicz Biecens Castellano Gsæ Hedvigi Filiæ suæ eodq Aô et actu ibidq: p eundq Joachimum Ocieski eiq Joanni Ocieski Fratri suo Resignaonis Roboratt Aô vero 1603 Fâ 6 pt Dm Oculi Inter Gsam Hedvigem Mielęcka Capitaneam Sandominens et Joachimum Ocieski Capneum Olsztynens Intercise Roboratt ad Ultimum Actu eodq et anno ejusdq: Gsæ Mielęcka eidq: Gsi Joachimo Ocieski de Inscriptionibus Cessionem nec non Alios Actus Publicos et Officiosos Privilegiaq Slmorum Regum Poloniæ nonulla etiam Statutis Rni comprehensa et alias Probaônes Documenta Antecessores Modernorum Att ex Domo Brüchloviana et Bonarmiana Procedentia in se Complectentia et Utrarumq harum Familiarum in hoc Rnô Vetustissimarum Multis Honoribus Officijs et Dignitatibus Prisce et Clare fulgens remonstrant et præsenti in Judicio reposcunt Iisdemq repositis Juribus Documentis Transactionibus Inscriptionibus Officiosis et Authentius Privilegijsq et Diplomatibus sufficiens et plusquam Patetice probant, et deducunt Originaliter et primitive Ott Gsum Joannem Brüchl Nlem Polonum Antecessorem suum ex Domo et Familia Bruchloviana tempore desponsationis et Elocationis in Matrimonium Slmæ Barbaræ Slmi Casimiri Quarti Regis Poloniæ Filiæ Joannis Alberti Regis Poloniæ Sororis Georgio Duci Saxiæ in Anno 1436 Subsecutt ab eodq Slmo Duce Saxiæ et Succedaneis Diploma sup hocce Pheudum exportasse et Obtinuisse ac dein subsequentibus Anni Temporibus ab eodq: Slmo Duce Saxoniæ et Succedaneis Ducibus Saxoniæ Bartholomæo ejusdq Joannis et Joanni Ernesto ex Mathia itidq Filio procreatt Joannis Primo Feudum Obtinens ac Descendens ex eo Slribq usq ad Modernos Att Diplomatorum Approbationis et Innovationis Pheudi Sup Bona Recensita Ganglossomem non interrupta Annorum Serie a Prima ejus in Anno 1497. Institutione in hac Domo et Familia in huc usq permansisse et in hocce Pheudum et Bona eadq Pheudalia Illes Mcos Bruchle Modernos Att descensive Successisse et Illem Mcum Brüchl

Capitt Lipnens et Drassocens mediantibus Privilegijs Approbationis et Innovationis Pheudi in actuali Possessione Bonorum Pheudalium extasse suprascriptos quoq Joannem Ernestum Comitem de Ocieszyno Bruchl Bonorum tam in Regno quam extra Regnum consistens Hæredem Ott Mathiæ Filium et Joannis Brüchl Primi et Originalis Pheudi acquisitt Nepotis et Joannis de Ocieszyno Cancellarij Rni Succamerarij Cracoviens Sandecens Olsztynens Capnei ex Linea Collaterali Capiteq Urielis Fratrem Patruelem in Anno 1539. cum Mca Sophia de Balice Bonarowna Illis Mci Joannis de Balice Bonar Primo Osviecinens deinde Hetmens Castlni Magni Procuratoris Cracoviens Scepusiens Rabsztinens Capnei ex Illustri Mca Catharina de Tęczyn procreatt Filia Matrimonij Voto contraxisse ac in Vitæ Sociam desponsasse eidemq consorti Reformationem sup mediatate Bm suor Hæreditt Mobilium et Immobilium etiam extra Rnum habitorum Coram Actis Crens Cracoviens Fa 5 post Dm Conductus Paschæ in Anno 1539. in forma Statuti Inscripsisse et sub ead Reformationis Actu Mcam de Bonary Brüchlowa cum assa prærenati Mci Joannis Ernesti Comitis de Ocieszyno Brücht Mariti sui Abrenunciationem de Bonis Paternis et Maternis Recognovisse tamq eorund Bm extra Regnum qm intra Regnum Consistens Prædictum Joannem Ernestum Brüchl Hæredem et Proprietarium Dnum extitisse nonullaq in Regno Bona Disposuisse cum eads vero Mca Sophia de Bonary Consorte sua Joannem Filium Brüchl euns vero Joannem cum Felicitate de Brandenszteyn Joannem Mauritium et euns Joannem Mauritium cum Maria Ester itids Joannem Mauritium tum quoq Joannem Mauritium cum Catharina Maria Kurtszleben etiam Joannem Mauritium hunc denum Joannem Mauritium cum Sabina Vitzleben itids Joannem Mauritium euns vero Joannem Mauritium cum Mca Sophia Venderchayde Modernos Actt Joannem Mauritium Supremum Stabuli Ducatus Saxiæ Præfectum Fridericum Vilhelmum Sæ Ræ Mtis Consiliarium atq Henricum Capneum Lipinens et Drassocens Primum Sæ Ræ Mtis Ministrum Brüchlow procreasse eosds Illes Mcos Brüchle ex Capitibus Olim Joannis Succamerarij Posnaniens Joannis Mathiæ et Joannis Ernesti Brüchlow recta Linea descendisse veramq et realem suam Procedentiam Clare plene Sufficienter Probasse et evicisse Bona quoq in Juribus supra Connotatis comprahensa in Domum Brüchlovianam tam ex Iure Avito ex Avis Protavis in Actt Modernos descendens quam ex Iure quæsito ut ex Supra Connotatis Juribus et Documentis constat devoluisse et influxisse ad eadq Bona Illes Mcos Brüchle Competenter concurrere Probabiliter deduxisse, Proinde ysos Illibus Mcis Brüchlom Fratribus inter se Germanis uti Familiæ et Domus Brüchlovianæ Bonorumq Suprafatorum post suos Antecessores Mcos de Sowjni et Ocieszyno Brüchle directis et legitimis Successoribus Competentibus Actoribq adinventis in Causa Ptenti Gso Gronowski Respondere Mandat In respondendo resolvendo Suspensionem Superius factam atq Citationes et adcitationes, Partium tum Appellationem a Dto Judicij Posnaniens Interpositam decidendo Ulterioribus Partium Controversijs exauditis et intellectis Licet quidem Probat Præfatos Illes Mcos Brüchle Genealogiam Familiæ Domus suæ Brüchlovianæ et rectam procedentiam sui ex Stirpe Capite Ott Mci Joannis de Sowiny Brücht Succamerarij Posnaniens et aliorum ex Domo eads Antecessor Suor Sowiny Ocieszyny Wargowo et Actt Documentis Suprascriptis Authenticis et varijs, Dispositionibus Transactionibus Tribus Inscriptionibus Resignaonibus Bonorum et Reformationibus Varijsq Actibus Juridicis tum quoq Privilegijs Diplomatibq Smor Ducum Saxiæ Sup Bona Jisdem Diplomatibus Comprehensis Illibus Mcis Brüchlom Antecessoribus Modernor Actt et ipsismet Servientia deduxisse et Hæreditatem Bm Suprascriptorum Avitam probasse procedentiamq Familiæ suæ sat luculenter evicisse, cum tamen Judicio suo documentis p Gsum Gronowski Bm Wargowa præ Ptentaneum Hæredem Citt et Actt ad præsens suo in Judicio repositis evidenter constat Nlem Joannem Wargowski 6tam Sortem Villæ Hæreditatis Wargowa p Uno Manso Scultetiæ in Villa Hæreditt Ocieszyno

sitt cum additamento 140 Marcar Polon Gsis Petro et Joanni Fratribus Ger-
manis de Ocieszyno Bruchlow Sabbatho 4or temporum Sctæ Crucis actis Crens Pos-
nanien Ao Dni 1513. Recognitt et Ao eod in Festo S. Dominici coram actis Iisd per
Gsos Brücht et Petrum Ocieski a Gso Andrea Wargowski totam 6tam Sortem quesitt Ao
1528 Fa 4 post Fm SS Innocentium Martyrum Actis ijsd Castrens Posnaniens p No-
bilem Joannem Brücht Ocieski Sortes suas Hæreditt in Villis Łodzia Gorka Sadowo
Wargowo et Ocieszno Gsis ac Venerabili Raphaeli Petro et Stanislao Fratribus et Joan-
ni Nicolao Mathiæ Filijs Ocieskim nec non Anno 1531. Fa 3 pt Fm Sæ Dorotheæ
Actis ysd Nles Joannem et Nicolaum Ocieskie Fratres Germanos Olt Gsi Mathiæ
Ocieski Filios totam Sortem suam in Ocieszyno et Wargowo Nli Thomæ Kiszew-
ski modo perpetuo disposuisse atq Ao 1534 Sabtho ante Dm Conductus Paschæ
Actis ysd Posnaniens Gsum Raphaelem Ocieski Sortes in Ocieszyno et Wargowo
Nli Thomæ Kiszewski modo Perpetuo disposuisse Ao vero 1536. Gsum Petrum
Ocieski Mansos Quinq in Ocieszyno et duos in Wargowo pfato Nli Thomæ
Kiszewski Genero suo ibid resignasse et actu eod eand Sortem Pradij in Wargo-
wo Nli Adamo Nlis Thomæ Kiszewski Filio Nepoti vero suo itid Hæreditate
Donatam Inscripsisse et Anno 1557. Sabbatho ante Dm Rogationum coram
Iisd Actis Posnaniens Nlem Catharinam Nlis Wieyski et Hamillam Nlis
Petri Załęcki Sorores Germanas de Ocieszyno Sortes suas in Wargowo Nli
Barbaræ Ocieska Sorori suæ Nlis Thomæ Kiszewski consorti resignasse et mo-
do suprascro Hæreditt Dictorum Bonor Dispositt fuisse, Jam autem in Anno
1594 Fa 2 pt Fm Ssmi Corporis Xti in Bydgoszcz divisione inter Gsum Sta-
nislaum et Joannem Fratres Obiezierskie Intercedente ad Acta Crens Posna-
niens Fa 3a in Vigilia Fti Sæ Agnethis ad Acta Crens Posnaniens in Anno
1698 p Oblatam porrectt pfato Gso Joanni Obiezierski Bona præfata War-
gowo totalia cessisse p eund vo Gsum Joannem Obiezierski bona ead et Swir-
bowko Ao 1635 Fa 2 ante Fm Sctæ Margarethæ Coram Actis Crens Posnaniens
Gso Sebastiano Necz p Summa 20000 Florens Polons Resignata fuisse p Gsum
quoq Stanislaum Necz præfati Sebastiani Filium eorund Bonor Hæreditt p
Summa 45000 Florens Polons Submissione recognita Gso Gabrieli Skorzew-
ski Cessisse et Actis posuisse p eundem quoq Gsum Gabrielem Skorzewski Bona
præfata Wargowo et Swirbowko Ao 1698. Fa 3 post Fm Sancti Egidij abbatis
Actis quibus supra Posnaniens Gso Christophoro Gronowski Moderni Actt et Citt
Patruo dono perpetuo p Summa 55400 Florens Polons disposuisse et resignasse
et bona pfata p Omnes præscriptiones Terrestres longa Serie hactenus Moder-
num Hæredem Gsum Gronowski Pacifice possedisse. Quapropter præmissis documen-
tis Hæreditt Bm Wargowa legitime ad Gsum Gronowski deventis exponentibus
et deducentibus attentis non posse pfatos Illes Mcos Bruchle uti Actuum Antecessor
[illegible]rum evictores ad amissam eandem Hæreditatem Dictor Bonor recurrere
Sen[illegible]ando Meliorata Sententia officij Crens Posnaniens Fa 2 post Fm SSr Triu
Regum Promulgata adjudicare eorund Bm Mco Działynski Capneo Naclens
Hæreditt Iuris quæsitori eund Gsum Gronowski ex Suprascriptis Iuribus et
Transactionibus Circa Possessionem Hæreditt permanere Arbitratur, Nihilomi-
nus quandoquidem ex Dto eod Officij Crens Posnaniens contra pcrum Legis
constat Idem Officium Crens Posnaniens in cognitionem Causæ Iudicij Crens
minime Competens se se ingessisse Adcitationem Illis Mci Brücht p Gsum
Gronowski pTentaneum præclusisse neq motionem a Sententia ead admisisse
Officioq Burgrabiali p se pro Condescensione ad Bona Wargowo designatt
resolutionem Iurium præcomisisse Quo circa p præmissis Pœnas incurrisse
sententiat et easd p Offm Crens Posnaniens nunc disparens demeritas ad
Partem videlicet Mcum Capitaneum Naclens causæ et processu eiusd Actt
referri Arbitrando decernit Quatenus Idem Mcq Capneus respectu pmissoru
ac Intuitu non expectata ab Illustri Mco Brücht approbatione Transac-
tionum et resignationum Bonorum Wargova Instituti Gso Gronowski
Processus Marcas Mille Polons Parti in Octo ab Actu pSens Septimanis pmis
coram Officio et Acti Crens Posnaniens sub pœna Bnis circa Mansionem
faciendam Judicio suo Marcas 500. in instanti sub pœna Bnis ex Rstro
Pœnalium Publicanda Solvat et realiter enumeret Dti pSentis.

Vigore.

Votum JW^o JMci Pana Stanisława Burzyńskiego
Kasztelana Smolinskiego na Senatus Consilium
Dane 1762 Anno d 29° Pazdziernika

Niechciałem NN^y krolu P:c N: Mwy Przeciągiem Słow wyniszczać czasu, ani
przedłużeniem zdania mego przykryć WkMci PcN Milt ale trudno skrocić, kiedy
Ostateczność nieszczęsliwości wymaga Słowa. Słyszałem nie raz y na tym mieyscu
szczycących się pokoiem niech mi się godzi powiedzieć, że się Rzecz z Istotą niezga
dza owszem niewiem czy może w Nieszczęsliwszym być iak teraz iest Rzeczplta Sta-
nie bywały te czasy wktorych zewnętrzne Woien ugrzewały Upały, przecież wnę-
trzne na ten czas Ustawały Upały, Teraz to Oboie do Ostatecznego Narod nakła-
nia upadku. ktoż zewnętrzney nieczuie dolegliwości, chyba ten ktory Wchodow –
Przechodow y Wychodow Woyska Rossyiskiego nie doznał, z ostatnim osobliwie Uboż-
szey Slachty Braci y Rolnikow do zycia sposobow wyniszczeniem. Większa Częsc –
Narodu Wielkopolska Prowyncia Nasze Litewskie y Pruskie Xięstwa doznały ze
wnętrzney dość nieszczęsliwości, Wszystkie zaś tego Panstwa Prowincye dosiia-
czaią Srozszey bo wnętrzney, A ktoż tego poymować nie zdoła, do Iakiey nas
przyprowadzaią Ostateczności Zawzięte przeciwko sobie wnętrzne niezgody?
Funduszowe tey Wolney Rzeczypospolitey Prawa z gruntu wywrocone, wiara osta-
biona, gorliwość o Całość Praw y Dobra Pospolitego wygasła w Sądach niespra-
wiedliwość z Prywat korrupcyi, Faworow Nadziei Zyskow naostatek z boiazni wy-
pływaiąca cale zalała Panstwo ktoż temu winien? to pewnie na Stan Rycerski
zwalamy Mocno temu przeczę! My Starsi Bracia Osobliwie Roku Panskiego
bliżsi winnismy, Jest ta Urodzona każdemu z Natury Wada w sobie nie wbliz-
nim wszystko widzieć, Ale trzeba u siebie weyzrzeć y przyznać że wszystko zna-
szego wynika zrzodła, Upływamy Radami Żądz naszych w Woiewodztwa Ziemie
y Powiaty a tym samym gdy do nich o obmyslanie Rad odsyłamy nas Samych
lub tam nieprzytomnych znayduiemy, Waszey k Mci Panu Pobożnemu Pa-
nu Przykładnemu Panu ze wszech naylepszemu Sprawiedliwie w Terazniey-
szym czasie przyznam Christianissimo Catholicissimo Regi co się z Prawem
zgadza a co sprzeciwia Prawu rzetelnie tak iako Obowiązek Sumnienia a to
przysięgą scisnionego każe, Niedoniesiemy, Jeden drugiego, Powinności Prawem
podzielone y opisane sobie przywłaszczamy y dalsze nienależności czynie-
my, Jest tego Swiadkiem y dowodem taż Izba Senatu przytomnoscią WkMsc
PcN: Mgo Poswięcona, a w niey wszystkie oboyga Narodow Prowincyi Narodow
Poddanych WkMci zgromadzenie Azaż godziwa rzecz naganienie z Roz-
trząsaniem Wolnego w Senacie rozumienia Boskiemu WkMci y Stanow
Rzeczypospolitey Prawom uwłaczaiące Głos Senatorski w Sen. [illegible]
Głos Poselski w Poselski Izbach tylko prawami ubespieczony [illegible]emu
tylko Bogu do Roztrząśnienia y Sądzenia zostawiony, ciężko się przez
to Obraża y rani. Wiemy NN^y krolu a P: N: Mwy. Dobrze że się to dzieie
przeciwko Swiątobliwym Myslą WkMci zaiątrzone rozżarzać Zapa-
ły y Ogień Ogniem gasić Jest to Miłościwy Panie z zachowaniem po-
wagi z Uszanowaniem Majestatu WkMci wprywatnych ieżeli ia-
kie są Obrazach na tym rad a nie Sądow mieyscu Manifesta zana-
szać a zaż niemamy na Przyięcie takowych Skarg Trybunałow y in-
nych Sądow na Ostatek podany dla Ubespieczynia Majestatu WkMci
Senatu Izby Poselski Sposob y inne godne Uwagi zdania tak często y cięż-
ko niewinne przetrząsane. Wszakże życzemy wszyscy WkMci P:cN: Mwemu
Jako naydłuższego życia y zdrowia y z tym się iako naygłośniey Oswiad-
czamy a przecież na Strzodki do tego konca sarkamy, ktoż tu życzliw-
szy WkMci czy ten ktory Słowami życzy zdrowia y życia, czyli ten ktory
ostateczną życzliwości Probom Własnego Azardem Sumnienia nad kto-
re nic szacowniejszego nic dowodnieyszego bydz nie może przewidzia-
nym zabiega niebespieczenstwom y Sposoby do zabieżenia podaie, roz-
sądz Sprawiedliwy oraz Łaskawy k: P: N: Mwy. a Ja na pytanie wpro-
pozycyach od Tronu WkMci podanych doniesione z powinnym od-
powiadam Uszanowaniem

Seym nadzwyczayny nietylko dwu Niedzielny, ale Przykładem przeszłych
mianowicie Rō 1677. za Nayiaśnieyszego Jana czasow Sześć niedziel,
ny, Używam Słow Prawa Exorbitantiarū tak dla teraznieyszych gwałtow,,
nych Potrzeb Jako też dla uleczenia Ran Prawom Rzeczypłtey zadanych
rozumiałbym byc potrzebny. Ale trwozy mnie nadaremnosc expensow
Stanow Rzeczypłtey y teraz przechodem Woysk Rossyiskich nadniszczoney,
ktorych gdy bym był przez zdanie moie przyczyną, niemogłbym niebyc
grzechu, ale do Nadgrody z wszech miar niepodobnego Uczestnikiem Na
coż się przydadzą Srzodki, kiedy ich koniec z doswiadczenia skutku
nie bierze. Zawodne do budowania Przygotowanie kiedy Mieysce Gruntu
nie daie błądzi ten wczesnie podrożny, ktory tam gdzie przed się wziął,,
drogę doiechać niemoże. Wszak że nie chcę bydz wtym zdania mego upo,,
rze, aby Seym extraordynaryiny y złożony bydz y doyść nie miał owszem
Namiestniczey Wszechmocnego Boga władzy W. K. Mci P. N. Mgo przyznaię
że to oboie łatwo stać się może tylko N. K. P. N. Mciy a powszechny na
szego Narodu Oycze racz rozdwoione ziednoczyć, roziątrzone Synow
Oyczyzny Ukoie Serca przykładem Nayiaśnieyszych Przodkow swoich
a mianowicie N. Augusta Wtorego Oyca W. K. Mci z nieśmiertelną Pamię
cią y wszystkich Stanow Rzeczypospolitey pamiętną Wdzięcznoscią
niepoiedną krotnie Miłoscią dobra Pospolitego Oswiadczonym.

Wyciągnione na bez przykładne w Izbie Poselskiey do Oręża porwane
się ręce bliskim Majestatowi W. K. Mci P. N. Mgo y przytomnemu Sena,,
towi Niebespieczenstwem Grożące trzeba żeby utratą Rąk skarane,,
były wszakże gdy ieszcze nie iest dowodna o początku tey niegodzi
wości wiadomosc a zatym gdy karane na ten czas bydz nie mogą aby
przynaymniey pod boiaźnią następuiącey kary zostawały, zdaie mi
się Ichm PP. Marszałkom wielkim Oboyga Narodow zalecić a żeby
Ichm PP. Instygatorow Sądow swoich a nie Prowyncionalnych /: kto,,
rzy do Sądow Marszałkowskich z opisu Prawa nie należą :/ Usilnym
o Początkowych Osobach Obowiązali dowiedzeniem się rozpostrze,,
niem Izby Poselski y oddział JchM PP. Posłow od JchM PP. Arbitrow
zdaie się y mnie Sposobem do zabieżenia podobnych tey, ktora się
teraz pierwsza /: z podziwieniem nad taką zuchwałoscią :/ przydarzyła
niegodziwosci y wtym nie rozszerzaiąc się lecz do wynaydzionego przez
Xcia JMci Biskupa krakowskiego Sposobu przichylaiąc się, Upraszam
y Ja W. K. Mci P. N. Mgo o zalecenie JchM P. Podskarbiemu W. K. Mu
a żeby ten zabieżenia przyszłemu /: Uchoway Boże złemu :/ Sposob do
[illegible]ne[illegible]u przyprowadził.

Wypływaiąca w ustawicznym zewsząd Pomnożeniu do Polski y Litwy Moneta
wyniszcza kray przyczynia się do tego, Popędliwa bez wczesnego Ostrzeżenia nie
daiąc czasu do Obrotu y Poratowania się, Redukcya ktorey tak w gwałtowney
Potrzebie skutecznie przez radę zabieżec nie możemy, gdyż Przeszkodą są Prawa
od Roku 1633 w ktorym N. Kży Zygmunt trzeci własnosci Monety y zniey pożyt,,
ku swego Stanom Rzeczypłtey ustąpił, a tak tąż własnoscią sobie ustąpioną też
wszystkie Trzy Stany Rzeczypłtey zawsze żądały, Mennice Otwierały y zawie,,
rały y cokolwiek do odmiany Porządku znieszenia się z postronnemi Sąsia,,
dami Xiążętami y Pruskiemi Miastami Należało to wszystko Seymami y kom
missyami z Seymow z Naznaczeniem ze wszystkich Trzech Stanow Oboyga Naro
dow kommissarzow kończyło się. Nieprzeczę Ja temu że Miasta Pruskie wprzod
przystępuiąc do Panstw koronnych, a potym w Roku 1527. od N. Kgo Zygmunta Pier
wszego y Następuiących Monarchow, Naostatek y od całey Rzeczypospolitey przyzna
ne sobie miały y maią Prawo bicia Monety. Ale temu przeczę żeby Umowione bicia
Monety miało byc oprocz Stanow Rzeczypospolitey z Rady Senatu, a nim się tego do
czytał, a żeby kiedy przez Radę Senatu mogli się naznaczać Senatorowie y Arbitri
ze Trzech Narodow w Jakiekolwiek Rzeczypłtey potrzebie. Prawda że potrzeba Prawo
łamie a zatym łączyłbym zdanie moie do Wielkich Zdań przedemną danych gdy
bym widział bespieczenstwo.

Wszystkie Miasta Pruskie graniczą z Potencyami Woiuiącemi, a zatym chociażby
naylepszą wydały Monetę czy nie byłabyż od Wszystkich postronnych y naszych
Psuta. JchM PP. Podskarbich dozor niedostarczy dodanie Woyska na Strzeżenie
Granic szczupłego nie wiem do pilnowania Falszerzow czy wystarczy Rozumiał
bym przeto przy Dozorze JchM PP. Podskarbich zalecić nayskuteczniey Pilnemu
JchM PP. Starostow wszystkich a Mianowicie Pogranicznych Staraniu.

Tym czasem ażeby w przyszły czas Iakowa do zregulowania y zasiągnienia Monety czyli swoiey robienia znaydować się mogła gotowość Śmiem y ia upraszać WkMci PaNa Mgo o zlecenie IchMćPP. Podskarbim Obojga Narodow, ażeby Miasta Pruskie obwiesciwszy o Mieyscu y czasie uwiadomiwszy y znim pewność dobrey Wnętrzną ważność nie zawodnie Maiącey Monety, umowiwszy wprzod WkMci PaNa Mgo a potym wszystkim Woiewodztwom, Powiatom y Ziemiom do wiadomości przez Uniwersały swoie podali albo do Uwiadomienia przez Uniwersały WkMci PN. Mtwo na przyszły Seym zostawili. Tym sposobem uwiadomione Stany Rzeczypłey poznawszy Dobra swoie przez Seym potwierdzić łatwo pozwolą.

To co wierność z Życzliwego Sumienność z wiernego ku Majestatowi WkMci PaNa Mgo poddanego wyciąga, przez zdanie moie przetożywszy zapomnianą Naszą Litewską Prowincyą, wielkie krzywdy przez przechód Woysk Rossyiskich do tych czas cierpiąca przypominam WkMci PaNa Mtwo pokornie, Imieniem teyże Prowincyi supplikuiąc o wyjednanie u Dworu Rossyiskiego kommissyi względem szkod y krzywd przez toż woysko Prowincyi Naszey poczynionych.

MOWA

Jaśnie Oświeconego Xiążęcia JMci Czartoryiskiego Kanclerza Wo WoX. Litgo na Senatus Consilium w Warszawie d. 25 8bra 1762 zaczętym d. 30 ejusdem Miana.

Tak są zwykle NyMu PaN. Mwy tak są upowszechnione panuiącey Osoby każdy chwalenia y wielbienia, że iuz bardziey wydawaią zwyczaiowym tylko mowieniem albo obłudnego pochlebstwa wynalazkiem, niżeli znakiem mysli y Sentymentow Istnych. Zbioru cnot y Przymysłow w Osobitości WkMci PN. Mgo znayduiących się ten effekt iest naturalnym, że chęciom y żądzą twoim NyPanie iest więcey y bardziey dogadzaiącą Chwalebność krolowania, niżeli wielomowstwem, kroluiącego chwalenie dowcip żaden wykoncypować ani wyexagerować nie może krola y Pana, w sobie naydoskonalszego y dobrotliwszego a przez to nad Poddany, władzy swoiey szczęśliwić mogącego, a gdy iednak w tak długim przeciągu Panowania WkMci PNgo Mgo iusz niemal wszystkie gatunku Narodowych fatalności y Dolegliwości ponaszała y ponasza Rzeczpospolita nasza wtrwożący doniszczenia swego będąca. Syn... przez niedochodzące continue od lat 26. Seymy, y przez to iak Monarchy zrzodliwe tego przyczyny Okazye y Powody Jedynie odwrocić y znieść może Dirigens sua Membra Caput Oycowska WkMci PNo Mgo Dobroć Mądrość y Sprawiedliwość: Jura Throni et Jura Gentis niech rownie y wzaiemnie Sacra sunto; Niech mądrze od Przodkow Naszych ustanowiona Forma et Norma regiminis w scisłey y nienaruszoney będzie Manutencyi Mocą y Powagą oraz y Słałsiącym Przykładem kroluiącey Zwierzchności, Niech wstanie każdym Osoba każda będzie pociągana do Powinney Praw Obserwy, Niech Praw przestępstwa Obowiązkow zaniedbania nie tylko podlegaią skutecznie przepisanym Dostatecznie karom Sądowym ale też karze odrzutu od względow od Dobrodzieystw Panowania: Niech Cnotliwości y Sposobności a przez one y w onych zasłużenia Jedyną będą drogą do Adipiscencyi nagrodowy, Niech Obywatelow w Państwie Merencye Iustitiae Distributivae WkMci PN. M. et plenitudini w tym Juris Regij zawsze remonstruią Sprawiedliwie te Ministeria y Urzędy ktorym to repartite incumbit Ministeria zaś y Urzędy każde niech wypełniaią Prawami sobie nadane y zalecone, odbywania bez przeszkod usurpacyi y zawad od Osob żadnych ani nawet od Urzędow inne Inkumbencye maiących dopieroż od tych Osob, ktorych tak mocne Praw warunki exkluduią od wszelakiego wdawania się w Interessa Oyczyzny naszey y w niey Dziełania. Przez te y takowe rownie ważne y podobnie łatwe

krolewskiey wielkomyslnosci swoiey y Dobrodzieystw y wzupełnionych przed=
sięwzięcia sprawuiąc WKMcí: rządowe y porządkowe narodow Polskich uszczęśli=
wienia restaurowane ułatwisz oraz y przez to Jednomyslności Jednoczynność
w Seymuiących cało władnie Stanach Rzeczypospolitey.
Złych Uwag wtych Powodach aby sciant et pensent Singuli w Narodowey totalności
co tangit co afficit omnes, aby zgromadzona po Woiewodztwach Ziemiach y Powia=
tach Nobilitas Jasnie była uwiadomioną o Zrzodliwych y Incydentalnych przy=
czynach fatalnego znowu niedoyścia Seymu tegorocznego aby gruntowniey roz=
ważać mogła ex post committenda w Instrukcyach swoim Posłom na Seym który
będzie następuiącym sądzę moią powinnością tę radę y to Supplikowanie może
zebys WKMć PN Mmy wydać raczył podług prawa y dawnych zwyczaiow Uni=
wersały na Seymiki Relacyine.
Nie iest to ani byc może w questyi czy złożenie Seymu extraordynaryinego
iest potrzebne kiedy iedynie y zgromadzenia trzech Seymuiących Stanow
może Rzeczpospolita uleczac choroby y dolegliwosci swoie reparować Destruk=
cye, uradzać naglące potrzeby ubespieczać się w wszystkim. Jest rownie pew=
nym że złożenie tey Natury Seymu iest zupełnie dependuiące od Woli Juris
Majestatici za poprzedzoną Senatu Radę. Same nazwisko Seymu tako=
wego naucza że tylko w Extraordynaryinych zachodach y Potrzebach nie=
odkładnych może byc składanym; Są to walne y dociskaiące potrzeby Sey=
mowy porady, aby cokolwiek tak uciąźliwego y tak szkodnie z kluby kar=
dynalnych praw Oyczystych wyszło do oney było przywroconym aby da=
wne przodkow Naszych w konstytucyi żądanie, radzone Obmyslenia spo=
sobow securius Concludendorum Consiliorum do Skutku przychodzić mo=
gło aby wtak wielkiey Wagi y konsequencyi Interessie swoim o Monecie
ó Mennicy radzić y ustanawiać mogła Rzeczpta Więc w tych potrzebach
widocznych za radą Teraznieyszą Senatu abyś Wasza Krolewska Mość
Pan Nasz Miłosciwy złożyć raczył bliski Seym Extraordynaryiny zum=
knięciem zawad dochodzenia Seymow tamuiących y Ja Supplikuię. Jezeli
zas będzie to wżdaniu y woli panuiącey aby Seymu Intymacya zosta=
wała wodkładzie, a inne ieszcze y Nowe publicæ Utilitatis et necessitatis
Interim zachodziły potrzeby, Jest to mens y littera legum, że znowu prece=
dere powinna Senatu Rada bez ktorey od wiekow y bez przestannie nawet
przed Wzrostem Wolności krolowie Naśi rzeczy żadney przed się brać rezol=
wować y działać nie powinni y nie mogą licitè et legitime.
Już to [illegible] dopiero było y iest wielce Calamitosum że na publicznych kon=
[illegible]ch Seymikowych y Trybunalskich działy się Tumulty boie y zaboie
przyzwoitemi Sądow przykładnych rygorami nie ukarane gdy ieszcze uwię=
kszoną Smiałością do tych czas ani przy naycięższych w Oyczyznie roz=
ruchach niepraktykowaną z Okazyi Wolnego Głosu w Izbie Poselskiey
Swiątnicy Wolności Całego Narodu Stan Rycerskiey reprezentuiącey
Abominande odważono się na dobycie Oręża. Jezeli eousq Nefas nie bę=
dzie należycie ukaranym ex Impunitate crescente Licentia, iuzby ani
Tron krolewskiey ani Senat ani wtey Izbie złączone Seymuiące trzy
Stany Rzeczyptey nie byłyby wubespieczeniu zpewnionym, Więc iako
to iest dobrotliwie od WKMci zaleconym JchMciom PP. Marszałkom
Wielkim oboyga Narodow, tak się spodziewam że ći Godni Ministrowie
nieopuszczaiąc Indagacyi de Reatu et Causatione tego kryminału ska=
rzą winnych Sądem swoim należytym, Strukturę Izby dla Posłow Stanu
Rycyrskiego aby JchMPan Podskarbi Wkny odmienić y ulepszyć kazał,
cale wtym iest chwalebna rada Xiążęcia JchMci Biskupa krakowskie
Historyczne o Dziejach w Oyczyznie naszey Pisma wyswiadczaią że na
Seymach prawem Wolności y Prawem dozwolenia przymawiano się ad Pacta
Conventa, uskarzano się ozłe radzenia krolom, były Obwinienia Prymasow
y Ministrow y Hetmanow a przecież nieprzychodziło dla tego do Tumultowy
excedencyi Słyszane zas na Teraznieyszy Radzie ganienia, że Posłowie
na Posła czynili w Izbie swoiey Macyą Są to znaki do mniemania y postrze=
zenia że złey to przyczyny nastąpił ausus broni dobycia in Sacrario Libertatis.

Naycięższe Woyny Postronne y Domowe nigdy tak wielkich Szkod y strat Oyczyznie nie sprawowały iako w tych Leciech zasypanie zagraniczne. Bitą złą monetą niby Polską, y co raz gorzey spodloną, Grzech in origine tak ciężki Criminis Status, a żal się Boże tak długo od nas tranquille cierpiany, ktory miał naslednictwa in Ultra coraz gorsze aby nie mogł byc kontynuowanym, poradzic by mogły temu nie co Uniwersały W. K. Mci P. N. Mgo do wszystkich Starostw Grodowych osobliwie Pogranicznych utriusq. gentis zalecaiące onym, dozor aby zła Moneta do krajow naszych wchodzić a dobra wychodzic nie mogła, oraz aby w tym Rei byli rigorose karanemi dla Inwigilacyi w tym także Oraz Skarbowym Dozorcom wielce iest potrzebne przez Ichm. Mc. PP. Hetmanow Wielkich dodawanie Ile dostarczy komput Mały Woyskowey pomocy a Cokolwiek zaś ztąd wynikać będzie konfiskacyi Sprawiedliwych Doskonała rectitudo Ichm. M. PP. Podskarbich wielkich koronnego y W. X. Littgo czyni pewność że to in rationibus kalkulacyi swoich zapisywac będą do Percept Skarbowych.

Przed Inkorporacyą Prowincyi Pruskiey ad Compagem krolestwa przez onę y do tych czas miały y maią większe trzy Miasta Prawo Menniczne lubo roznemi Statutami y konstytucyami nie raz uroznione w klauzulach y Warunkach ale takowe tych Miast Prawa Jedynie im zdatne y użyteczne być mogły y są ad internum onych Comerciorum Usum ad naydaley w Pruski Prowincyi: Prawo bicia Monet zawsze iest wszędzie policzanym inter Majora Jura regalia a tę prerogatywę Przodkowie W. K. Mci Ustąpili nazawsze Rzeczy Pltey. Od konstytucyi w Roku 1685 o zawarciu Mennic gdy następuiącemi Prawami y Pactorum Conventorum Warunkami Jest to præcustoditum aby Otwarcie Miennic ani ex Resultato rad Senatu ale tylko Seymową Ustawą dziać się mogło, pozwolenie teraz aby te Miasta ad Usum Całey Rzeczypltey biely Monetę byłoby to wbrew wyraznym Prawom ktorych każde naruszenie iest w sobie niegodzące się iest w przykładowych konsequencyach wielce niebespieczne, Więc z naygłębszą pokorą a z Urzędowey Praw straży iak naysolenniey Supplikuię; żeby Miastom Pruskim nie było to dozwolanym Co Vetitu Legum Tanuiącey zwierzchności W. K. Mci P. N. Mgo y Radzie Senatu, iest Illicitum. Powszechnym iest Senatu Radzeniem żebys W. K. Mc. P. N. Mwy Seym Extraordynaryiny złożyć raczył, toć y ta Materya tak walna o Monecie o Mennicy będzie iednym z Pryncypalnych Celow y pot[...]wy Rey mowania Staro Polską Cnotliwoscią wiernoscią y Gorliwoscią Panu y Oyczyznie dowodzący takiego Ustawionego w Dystynkcyach Rodu iest Plemieniem Nieśmiertelny Sławy Jana Zamoyskiego Rediviva Imago Ichm. P. Woiewoda Inowrocławski gdy Dnia onegdayszego W. K. Mci P. N. Mmu y teraznieyszemu Senatu zgromadzeniu doskonaley wyraził remonstracye Zdania y radzenia Swoie, niżelibym Ja też samę powtarzał więc tylko wcale y we wszystkim do tak godney tego Senatora mowy Sentymenta moie konformuię y Przyłączam. Od lat 40 maiąc honor byc w Senacie umieszczonym y iuż owego początkowego Czasu żyiącym zostawszy tylko iedynakiem tak niegodzącey się tak szkodliwey tak Gorszącey Słuchaczow niewidziałem y niesłyszałem Praktyki aby Głos Wolny Senatorski iako tą razą był censurowany Acerbe był krytykowanym od Posledniey mowiących był Maligne tłomaczonym nawet z Imputacyą tego co nie było mowionym: Żałuię to mocno y żałować musi, że Thronu krolewskiego Verenda Majestas y Powaga Senatu zgromadzonego poniosła tę urazę że iusz zamiast Rad Libero Arbitrio przyzwoitych ta Curia Patrum zaczęła się przemieniać w Scenę Ostro krytykuiącey niby Patronizacyi ganiącey Zdania y przystoyne Expressye, Senatora z Cnot y zasług Własnych w Dystynkcyi będącego, a od dawno y Consequenter znaiomych Sławnych w Oyczyznie Przodkow swoich przykładowe Nauki maiącego y do onych konformuiącego się rownie Memorande. Naczynione Censury y użyte do nich expressye.

bytyby łatwe Odpowiedzi lepsze y konwinkuiące, ale ia byc niepowinnenem
y byc niechcę w podobieństwie ztakim kaznodzieją który popełnia Grzech, o kto-
ry ex Stallo Ambony należyte czynił remonstracye.
Nieznaią albo rozważać niechcą Pobożnosc Dobroc et Magnanimitates w Sen-
tymentach Wk Mci P N Mgo, Ci ktorzy udawaią y Tłomaczą w Oczernieniu po-
dobienstwem Woli Wk Mci y urażą Majestatu iego Praw Oyczystych. Cytacye
na ktorych są Gruntuiące się Pana z Panem związki, y ktorych to Praw
Obserwowanych robora Iedynie sprawować mogą spolne y wzaiemne krola
y ludu iego Szczęśliwości y słodyczy. Niesmiertelny Sławy y Pamięci Wk:
krol y Pan nasz Ociec Wk Mci August Wtory procz innych wielu przedtym
y potym znakomitych dowodow Mądrego y Łaskawego Panowania swego
nawet o Rewolucyi na konfederacyą Tarnogrodzką wraz niemaiący ani
miec chcący Łaskawością Oycowską dobrotliwie zezwolił na potrzebne Opi-
sy Traktatem Warszawskim w koncu Roku 1716 ustanowionym a w Roku
1617 Seymową twierdzą Uroborowanym. Ten to tylko każdy znas Członkow
y Obywatelow Panstwa wiernie y zyczliwie y pożytecznie służy Wk Mci
Panu Swemu, ktory radzi y zyczy Praw Obserwy Sprawowac Iedynie mogą-
ce Spolne y wzaiemne Szczęsliwienia z Iednoczynnym nieoddzielnie za-
slubieniu Wk Mci P N Mgo z Rzeczą pospolitą.
Erogowanych Expensow na Poslannictwa Orientalne przez IMci Pana kasztel-
lana krakowskiego Hetmana Wo kngo ze Skarbu koronnego należyta
iest zapłatą.
Przy wielu w Oyczyznie zasługach znakomitych y wybrukowaniem Miasta
tuteyszego gdy IMci Pan Marszałek Wkny znaczną publico uczynił pozy-
tecznosc, moie za to łącząc podziękowanie, łączę oraz y moie prozby aby
Retenta Assygnacyi na Bruki y kwartałowe in Ultra ze Skarbu ko-
ronnego Supplementa były na to naznaczone.
Niezmierną będzie Stratą Publiczną defluitacya do Gdańska stała
by się nie podobna przez co raz więcey zasypanie Piaskowe tego Miey-
sca, gdzie się Wisła rozdziela, y częscią wypływa wodnogę Noga tem więc
podług iuz w tym resultatum, Rady Senatu w Rku: 1748. essencyalnie
iest potrzebnym odnowic zalecenie IMci P: Podskarbiemu Wu knemu aby
expensem Rzeczyptey gruntownie ureparował tamę Montawską. Bytoby
Sprawiedliwem aby Miasto Gdansk wielkie Zyski z wystany defluitacyi
maiące znacznie się przyłożyło, do tego Expensu za requizycyą IMci
P: Podskarbiego Wo knego y przez konwencyą znim de Modo et Certitu-
dine tak potrzebny roboty. Tak wielkie y znakomite zasługi u Wk Mci
Pana Naszego Mgo y w Rzeczypospolitey S:P: IMci P: Małachowskiego kan-
clerza Wo knego, lubo wątpic nie powinnienem że u Pana Sprawiedliwego
są w pamięci y będą w nadgrodach. Godnym iuz y przez siebie samych
Synom iego oraz y znakomicie dystyngwuiącemu się Zięciowi IMci Panu
Czackiemu Podczaszemu kmu do prozb w tym omnium łączę pokornie
y moich quam maximum
IMci Xiędza Turskiego Officyała Warszawskiego Prezydenta Trybunału
Piotrkows tudziez IMci Pana Siemienskiego referendarza knego dawniey Łaską
Seymową potym Skarbowego Trybunału Radomskiego, a teraz Dyrekcyą Try-
bunału Piotrkows zaszczyconego Sprawiedliwym Wk Mci P N Mgo względem po-
lecam. Miasta krakow Wilno Toruń y kowno Dobroczynney Wk Mci
P N Mgo iuste wzywaią Protekcyi.
Aby Pan Mitzler pożyteczne Publico Nowe Edycye iuż rzadkich Authorow Pol-
skich Drukuiący iaki na to Supplement miał, ze Skarbu knego assygno-
wany, a Xięża Piarowie Opolscy na funduiącą się Naukę rzemieslnikow
Nacyonalnych a tegoż Zakonu Xięża Collegium Wilenskiego ze Skarbu Li-
tewskiego za kontynuacyą Drukowania Corporis Diplomatici Supplikuię.
Rekomendowanych przez Xcia IMci Prymasa Osob zasłużonych prece Iuncta
y Ia rekomenduię do Łaskawości et ad Iustitiam Distributivam Wk Mci P:
N Mgo przepomniec nie mogę prawnego Warunku konstytucyą 1717. żeby
Skarbowy Supplement Skarb kny y Litewski nie były wyprozniane Assy-
gnacyami Illicite p resultata Senatus Consilior. Są szczere są mocne
są bezprzestanne żądze y zyczynia moie zebys Wk Mci P N Mgo żył długo
letnie panował nam łaskawie, pozytecznie y Szczęsliwie.

Uwaga na Mody Zarażaiące Duchownych.

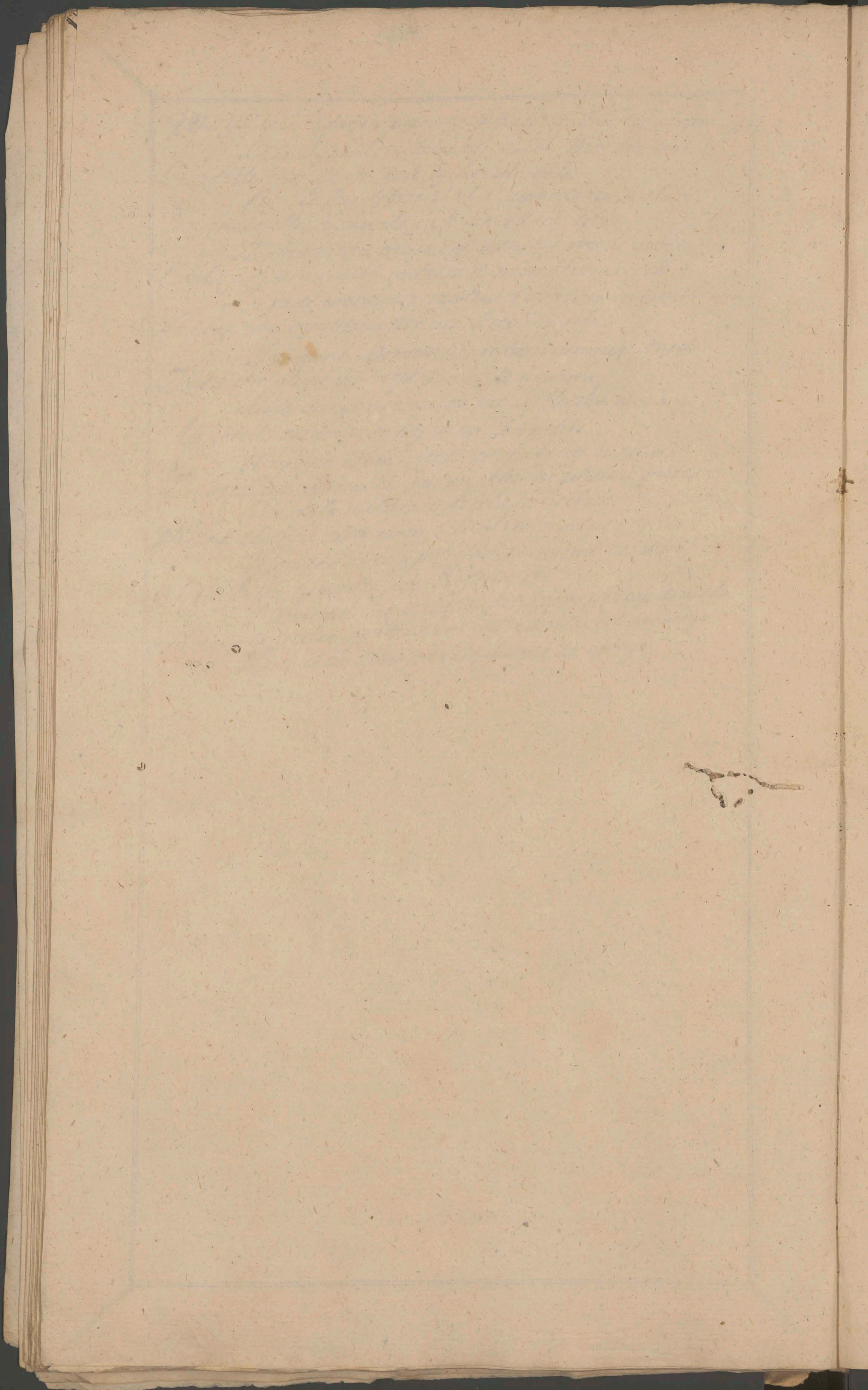
Swieccy Ludzie ztąd wiele miewamy nagany.
Iż w ubierze y szatach szukamy odmiany.
Iuż na takie zarzuty łatwo się złożemy.
Gdy rowno z Duchownemi odmiany czyniemy.
Cożywo się do Płaszczow iakitaki bierze.
Ten nawet co nie dawno był w kusym ubierze.
Teraz Mieyskie swym płaszczem ulice zamiata.
Tą pokorą powagi szukaiąc u Swiata.
Od początku zabrane w Zakonie zwyczaie,
Iż złemi być rozumie iawnie się wydaie.
Co były Dawnych Oycow Chwalebne ustawy.
Iak się komu podoba bierze do poprawy.
Tenże Zakon co zdawna krodkie płaszcze nosił.
Teraz długich zażywa a krodkie poznosił.
W płaszczach długich powagę iedni zakładaią.
Inni czapek z Bobrami zażywać przestaią.
Przebywszy wiek nie mały w odmiennym odzieniu
Iak ieden Zakon chodzą choć w roznym Imieniu.
I dotego choć Starszych Młodzi oszukali;
Gdy Im za długie płaszcze swe misiurki dali.
Ztąd ta filadelfia? z Temi Zakonami.
Ktore się między sobą rozniły szatami;
Teraz iuż nie rozeznać gdy się znijdą z Sobą:
Iak kiedyby z iednego Zakonu Osoba:
Ieden z drugim rozmawiał ten czyli kneblisi
Znayduią się pod szyią: czy krodkie płaszczyki:
Bardzo pilnie uważa: owo iż rowna szata,
Iż takaż kuczma widzi Wita jako Brata.
Iak iedneyże Reguły Oba się witaią:
A przez rozmysły w szatach sami się zdradzaią.
Spytaycie się kto Oycice? ktore lata macie,
Po płaszczach się y kuczmach nigdy nie poznacie.
Patrzcie iak to zdradliwe wasze przemienienie,
Sami się podaiecie w sromotne szydzenie.
Gorszemy się ztąd Swieccy gdy się odmieniaią.
Mody w sukniach y czapkach Duchowni szukaią.
Co przeciw zimnu głowy Bobrem pokrywali.
Aby do prac publicznych zdrowie zachowali.
Teraz pewnie za piecem myślą przezimować,
Letnie osmyki biorą aby mniey pracować.
Chociaż w Zimie to Woysko w Polu dostawało,
Za piec w letnich osmykach będzie się chowało.
A gdy ieszcze od zimna nastąpi głuchota.
Do słuchania Spowiedzi zaydzie nie ochota.
Chwalebnych czapki Mężow uczciwie zrobione,
W Zimie wewnątrz y w Lecie futrem obłożone.
Taka kuczma na nocleg może być wygodna
Do głowy uczciwego pokrycia nie zgodna.
Lepiejby kapelusze podszyć baranami,
I zimie głowy pokryć takiemi grzybami.
Aby się tym sposobem kosztu umnieyszyło.
Choćby się uczciwości krzywdę uczyniło.
Rozumiem Zakonnikom Ubostwo dogrzewa
Zrzucaiąc Bobry futro lekkie ich odziewa.
Włoskiey sztuki doiazać w Polszcze zamyślaią;
W zimnych Krajach stroy Włoskiey sobie obieraią;

Chwalebne iest ubostwo y Włochow nie ganie
Iż rowna wszędy Zima bładzącego zdanie.
Futra w Zimie czy w Lecie nie trzeba Włochowi,
Nie zwyczayna bez futra Zima Polakowi.
Niedostatek przycisła aby Kuczmy brali,
Ktorzy przedtym uczciwie głowy pokrywali.
Wszak nie dawno liczyli prawie miliony
Nie staje ich na czaplę dla głowy ochrony.
Nie miał ktoś oczym myslic na to rozum sadził
By Polskich Jezuitow głowy w Kuczmy w sadził.
Dziwuyże się tu Swieckim ktorych rozna moda,
W ubierze u Duchownych gdy taka niezgoda.
Zakonnicy dla Swieckich przykładem bywali,
Swieckim się podobnemi w swych odmianach stali.
Wszyscy mowią o tobie o Swiecie odmienny.
Zadają ci iż z Ciebie niestatek codzienny.
O dla ciebie nagany takie wynayduią.
Ktorzy w szatach w ubierze sami nie statkuią.
Darmo za niestateczne mają Białogłowy.
Gdy się y Mądrych Ludzi odmieniaią głowy.
Juzteż teraz y Bobry u wszystkich stanieią.
Gdy o nich Mądre głowy mało rozumieią.
Top się Bobrze w głębokich nurtach bystrey wody.
Kiedy u Mądrych Ludzi juz wychodzisz z mody.

Odpis z przydaniem Elogium Autorowi Wierszow Trybunał Szkaluiących.

Szkaluiesz Trybunał bierzesz honor sławę
Iwysilasz swoy koncept na głupią zabawę.
Czy niewiesz że rachunek dać ztąd trzeba Bogu.
Że to czynisz na wzgardę lub złego nałogu.
Czy nie wiesz pewnie o tym że zabrniesz w Intrigi.
Dosłuzysz się za prace słuszney z Pieklem ligi.
Znam y widzę kto pisał że to pusta głowa,
Bo z pustek tylko wrobel wyleci lub sowa.
Wino zaś tu uwazam twey głowie nie szkodzi.
Tylko pewnie gorzałka głupi koncept rodzi.
Wystrzegay się piiaństwa nie raz w czasow długich
Bo cię to głupim czyni ty chcesz znowu drugich.
Szarpałes mocno honor Prezydenta Cnego.
Nie wiesz osle co kiedy w Swiecie iest dobrego.
Że zaś Krzyz opisałes teraz tego załuy,
Za pokutę pod same Jego krzyże całuy.
Wtrącasz Krzyz razem z Laską a w tak szpetne żarty.
Wspomnisz Smarkaczu że nos będziesz miał utarty.

Wszystkich zdania przewracasz iesteś Ich Censorem
Nie słyszałem żeby był osieł Direktorem.
Osądzili iak się im tak tylko zdawało.
Czy źle czy dobrze złądci awantarza mało.
Przyznaię Rusi chwałę iak się zdaie tobie,
Z obowiązku przysięgi wszyscy rowni sobie.
Czaplę z odnową łatać radzisz z posmiewiskiem,
Za radę weźmiesz rządzik z szerokim naprysłkiem.
Lekkość twa wyuzdana twe iuż kręci myśli,
Szacnych Domow honor bezrozumnie kryśli.
Złądci ten głupi koncept iakaż to nowina.
Alboż swego nie wolno pic kieliszka wina.
Ale kiedy zazdrościsz tey wina kropelki
Wypiiże coim ciecze, ze spodniey butelki.
Że szczodrze karmisz kpami, ktoż się zdziwic może.
Co ci dała natura udzielasz nieboże.
Wszak złotnik złoto waży a Malarz maluie.
Kiep zaś z swey professyi to kpami częstuie,
Nie Poeta ty widzę ale Proformista
Z konceptu cię każdy sądzi kpem porazy trzysta.
Nie sądz mnie grubianem wszak nic iest nowego.
Kpow ci za kpow oddaię kwita za owego.

157

Instrukcya Jasnie WW. JchMciom Panom Stanisławowi Kossowskiemu Staroście Sieradz. Hiacentowi Nałęczowi z Małachowic Małachowskiemu Alexandrowi Mączynskiemu Chorążemu Sieradz. Janowi Kobierzyckiemu Podstolemu Sieradz. e medio nostri zgodnemi głosami na Seym następuiący Warszawski Convocationis z Wdwa naszego Sieradz. obranym y uproszonym Posłom Dan w Szadku d. 6 Miesiąca Lutego 1764.

Należą naprzod nieskonczone Wszechmocnemu dzięki, że Swięta ~~teey~~ y dzielna opatrzność nie tylko pod Oycowskiemi krolow zostaiącą Oyczyznę naszę rządami wmiłych nas y zazdrosnych dziwnie utrzymywać raczy swobodach, ale nawet po wypełnionych swych powołaniach do wieczności w rokach na Osobie naylepszego z krolow Nayiasnieyszego niewysławiony pamięci naszego niegdyś krola a Oyca Augusta IIIgo wtym naszym, bez krolewca pożądanego w swobodach dozwala nam zażywać pokoiu.

1mo Winna wdzięczność iezeli od całey należy Oyczyzny JOXcu Władysławowi Łubinskiemu Prymasowi y pierwszemu Xiążęciu korony Polskiey y WXL. tym bardziey od Woiewodztwa naszego Sieradz. gdy z zaszczytym Ziemiaństwa naszego Prymacyalney godnosci piastuiąc dostoienstwa, czułą swą przezornoscią, y zabiegłem rozrządzaniem wszelkiemi mocnemi usiłure sposobami, aby miły pokoy swobody nasze, pożądana inter Magnates et concives iednosc y Miłość wiekowały a Prawa uchylone w dawne przybrane zostały Lustry.

2do Jako Wiara Swięta nasza Rzymska katolicka iest, twierdzą wszystkich naszych ustaw, iako JchMosc PP. Posłowie starać się będą, aby takiego nic ustanowionego nie było coby się one umnieyszać zdało y Dyssidenci tylko ad Normam dawnieyszych konfederacyi przy swoich zostawali prawach.

3tio Na fundowanie nowych Zborow Jch Mosc PP. Posłowie pozwalać ullo modo nie maią wedle dawnych Praw eo in Passu stanowionych.

4to Instabunt JchM PP. Posłowie quam enixissime aby dawne Prawa reassumuiąc onymże surowszy przypisać rigor, aby Dyssidenci nie tylko naywyższych Magistraturach Starostwach, Urzędach y krolewszczyznach, ale nawet y na Pocztach y komorach Rzeczypltey y krolewskich się nie znaydowali sub libera cuivis Possessionato Nobili cum eodem Dissidente Actione w Grodzie lub Ziemstwie y pœna abjudicationis tam że irremissibiliter decernenda super eodem dissidente zdołożeniem winy trzech tysięcy Grzywien tak na Pieczętarza pieczętuiącego przywiley, iako y Podskarbiego konferuiącego Dissidentowi komorę lub oney Administracyą.

5to Starać się będą JchM PP. Posłowie o ponowienie Prawa dawnego Rex Catolicus esto, y toż prawo rozszerzą do Nayiasnieyszego Da Bog panować maiącego Małżonki.

6to Jako następuiący convocationis Statuum Regni et MD. Lithvaniæ Seym tesczce widzialnym przyszłego da Bog nam Pana przezierać niemoże okiem tak JchM PP. Posłowie wtey mierze ante omnia proponować maią spisanie futuro regnanti Articulorum Pactorum conventorum nie radząc przysiąg takowych na następuiącym Seymie, ktorych łamania y przestępstwa nie omylną naywyższego sciągaią na kray cały zemstę, y gniew, wopisaniu zas Formy przyszłey da Bog Elekcyi starać się będą, aby prawa dawne o Elekcyach krolow y Jus nominandi et coronandi Regis, Prymasom nadane nie mniey sława y Honor Narodu naszego in Venis cnych iescze trwaiąca Polakow, tudziesz wolna każdemu Szlachcicowi krolow a Panow swych obierania moc y władza w pierwszych zostawały względach.

7mo Załosnym widziemy okiem iako w Rzeczypltey naszy częste się dzieią bez prawia y gwałty Więc Ichm Panowie Posłowie inibunt cum Statibus Regni o wymysleniu sposobow skutecznych aby rada w kraiu y sprawiedliwość zawsze żyła.

8vo Znieznosnym zgorszeniem obcym Narodom niepraktykowany dawnieyszemi czasami na ostatnim w Warszawie Seymie przykład dobycia Szabel in Officina cudendarum Legum iako iest przeciwny samemu prawu Natury naszey instinktowy, tak tez sprzeciwia się wyraznym prawom, ut pote 1347. 1507. 1598 et 1601. Więc Ichm Panowie Posłowie dopominać się będą obostrzenia prawem, aby takowy Poseł lub Arbiter dobywaiący Szabli non obstante lege imunitatis Nuncij imo hoc in puncto restrictus był ex re delicti do Grodu lub Sądow Marszałkowskich pozwany a dowiedziony Excess ma być karany incapacitate possidendi bona quævis lub Honores a deducenti to ma cedere.

9no Aby Maiestatow naszych władza y szafunek Synom Rzeczypltey naszey uciązliwa być nie mogła, Ichm Panowie Posłowie obstawać będą ofwarowanem prawa aby nikt tego wnośić nieśmiał aby proles Regia mogła dostępować distrybuty ullo titulo Panis bene merentium.

10mo Aukcya Woyska tak dawno pożądana aby nastąpić mogła zaleca przeswietne Woiewodztwo nasze Ichm Panom Posłom zwynalezieniem srodkow bespiecznych a Stanowi Szlacheckiemu na ktorym trwa nasza Oyczyzna mniey ucięzliwych dołozeniem oraz aby wtym Woysku Szlachta Polska pierwszy prym miała służący, oraz woienni tego samego pilnuiąc chleba innych nie napierali się Magistratur, W Miesięcach zas Zołnierskich zadney nie cierpieli propedycyi sub nullitate privilegiorum imo pœna na pieczętarza pieczętuiącego. Quinqve millium Marcarum parti per Judicium terrestre adjudicanda. Zołnierz oraz gdzie żołd wybiera aby go tamże konsumował sub nullitate Ordinansow oprocz podczas aktualnie wydaney woyny.

11mo Immunitas Dobr Ziemskich iako tyla warowana Prawami aby zadny nie cierpiała w kołach Stanowiskach czyli przechodach quovis titulo krzywdy Instabunt Ichm Panowie Posłowie zrozszerzeniem Prawa Anni 1717. y daniem mocy in hoc casu Ziemstwom kassowania Ordynansow takowych y ukarania Wieżą y pięciu tysięcy Grzywien.

12mo Woiewodztwa Ruskie Wołynskie Podolskie Kijowskie y cała żgoła Ukraina, ziemia mowić można w swoich zyznościach Mlekiem y miodem płynąca aby rowno cięzaru podatkowania znami doznawały domowią się Ichm Panowie Posłowie wszak że ten cięzar tylko na lat siedm wzięty na siebie Onus Woiewodztwa nasze.

13tio Naśmiewaią się Obce Narody liczność widząc Xiąg wypisanych praw naszych, ktore lubo wyższe zniknione być się zdaią, poznieyszemi że iednak wyraznego in præmissis Prawa naszego nie masz determinuiącego y częstokroć Sędziom daią pochop do siągania wyższego prawa poznieysza decizya, więc eo in passu o wyrazenie dopomnieć się maią Ichm Panowie Posłowie wypisanie aby iuż zadney wątpliwości niepodlegało y Sędziowie in Rotha sua maiące dołozone ut sequuntur dictamen conscientiæ nieważyli się transgredi litteram legis na ktorego Exekucya tesseram suæ imolant conscientiæ.

14to Prawa o Sukcessiach y Posagach iako nie mamy wyraznie opisanego zwyrazeniem in qvo gradu oraz currere ma transformacya substancia więc y wtym Ichm Panowie Posłowie cum statibus inibunt media ad Salvandam Justitiam

15. Cudzoziemcy choćby w Obcych naydystyngwowanszemi zaszczeceni Szlachectwa kraiach kleynotami gdy iednak ad Normam konstytucy 1633 y innych nie wywiodą się, iako są incapaces tak żadne onych ze suffragari niemogą otrzymowane Magistratury

16. Prawo Pruskie nazwane Jus correctum Prussiæ iako za konsensem Rzeczypltey spisane aby ac tandem per Delegatos a statibus ztrutinowane było y otrzymało, seu decisionem instabunt Ichm PP. Postowie

17. Że zas Woiewodztwa Pruskie mimo Pacta submissionis Terrarum Prussiæ Nayiasnieyszemu niegdys Kazimierzowi Jagiellonczykowi in Anno 1454 unikaiąc ciężkiey od Mistrza krzyżackiego y iego komendatoryuszowi cierpionych gwałtow y oppressyi, Nam się ipsi subiecerunt, a teraz incertis suis Laudis normam et lucram submittentium przechodzić usituią, Jura toti dare Regno wniezliczonym wyborze Postow, Izbę tę kuźnicę Praw naszych mnostwem a czasem Akatolikow tłumiąc, Więc Ich Mośc Panowie Postowie wspomnieć maią prawo 1641 Titulo /: Ordynacia Powiatu Bytowskiego :/ nakazuiące aby tylko z każdego Powiatu po dwoch na Seym było Postow

18vo Nalegać oraz maią ci IchM. Panowie Postowie aby ac tandem rozroznione samych ze Ziemian Pruskich mysli miały definicionem iustam czy się maią Indigenæ mienić scić ci ktorzy Possesye swoie z Oycow maią lub ktorzy dziedzictwa swe maią, lub na koniec iakowym Sposobem tę Indigenatow ma być nabycie czyli z lewkiem krwi sciągać się ma y na Potomstwo.

19 Zabiegaiąc Cnerwacyi prawuiących się ouciekłych zbiegłych poddanych maią instare IchM. Panowie Postowie o uformowanie Prawa z przykładow Litewskich aby Proces był in foro perpetrati delicti mianowicie ucieczki chłopa z Dobr termin zas z Aresztem bydz ma położony w dobrach gdzie go zastanie, lecz do Grodu tego ktorego Jurisdictioni subiacent dobra z ktorych poddanym iest, aby zas kapcye nie były obviando tema termin podobny. Juz Niedwuniedzielnego ale Osmiu Niedzielnego czasu expirium mieć ma y chłopa dowiedzionego przysądzonego z sexab actu restytucya bydz ma lub pœna duorum Millium Marcarum Parti ab Judicio per medium.

Jako przeciwko wszelkiemu rozsądkowi myslić się komu zdało, możnieyszych od nas zaczypiać nam słabszym Sąsiadow iednak cum vires deserit adsit Consilium, Więc IchM. Panowie Postowie domawiać się nie zaniedbaią, aby nie tylko ukrzywdzeni tak w koronie iako y w WXLitt. od przechodow Woysk zagranicznych, mieli in suis desiderys nieodwłoczną Satisfakcyą, lecz oraz aby przyrzeczenie Surowszych nastąpiło Ordinansow.

Sprawy o wystawienie nowych Zborow contra Sancita legum in executivo legis Subsellio w Trybunałach aby decisiowane były nie wywodząc ad tres Ordines na Seym tych Spraw ktora iuz zakazuiąca się otrzymały decyzyą.

Żydzi Narod ten od czasu pochanbienia swego po wszystkich ogolnie kraiach wysmiewisku poddany ze zniesnoszną naszą chanbą częstokroć Wioski arenduią, lub wonych się rządzą, komissiami zleconemi, Więc należeć będzie IchM. Panom Postom instare, aby mocą prawa nie tylko Żyd to osiągaiący Carceribus ale y Pan. to dozwalaiący, pœna duorum Millium Marcarum in Officio aut Judicio Terrestri parte deducenti irremissibiliter ad Judicanda był karany.

1mo

Dziesięciny nawet et justissima Przodkow naszych mens oddania Bogu
Stworcy y iego kosciołom dziesiątą część zbioru ze per Summum abusum
nierychłego y nierządnego wytykania ieszcze przodkom naszym in
Anno 1635 nieznosną stała się Extorsyą. Więc JchM. Panowie Posłowie
Obliguiemy iak naymocniey o naleganie exekucyi rzeczonego Prawa
tak co do odpowiadania in foro sæculari designato iako tez ad
manutentionem kompozyt ustanowionych tudziesz aby Illustrissimi
loci Ordinaryi wysadzili Delegatos ex Capitulis y do układania po Dia-
cezyach kompozyt słusznych gdzie deficiunt.

Zazdrosnym szczeci się sposobem cny nasz Narod Polski ze kazdy
z nas tey kochany Oyczyzny Synow nie tylko mozniey szemu rowna
się lecz oraz ze ma Prawo zaszczytu osiągania Tronu Polskiego

Te y inne pochlebne nam Polakom dozwolone przydatnosci przymusza-
ią nas do strzezenia iak nayusilnieyszego aby nie kazić zadnym nie
mogło Sposobem zaszczytu tey Narodowey naszey chluby, aze Xięgi
Ortus nostri często powierzone są in manus dignissimi lubo Charactere
rozmaitey atoley kondycyi Plebanow y Wikariuszow, ktorzy negligentia
lub malevolentia mogą nam na Honorze szkodzić, Więc JchM. Panowie
Posłowie obstawać będą, aby nie tylko Illustrissimi loci Ordynaryi
dawnieysze Xięgi rozkazali ad Acta propryi districtus per Oblatam
podać, lecz oraz aby corocznie to Xiądz z kazdey Plebanii wykonywał
sub pœna Mille Marcarum Super eodem in Officio Castrensi absque
apellatione parti decernenda deducenti

Urząd Jasnie Wielmoznych Podskarbich iako tylokrotnemi opisany
iest prawami mianowicie in liquidatione iako in Mensa Regiæ y
administracyi krolewszczyzn tudziesz w nietrzymaniu na komo-
rach Cudzoziemcow Chocby y katolikow, Zydow tak JchM. Panowie Posło-
wie ponowią te Rzeczypltey mysl y zdania.

A iako te rachunki coram Statibus Regni wypełniaią się tak nalezec
będzie Prawo Anni 1613. o Poborach Stanowienie rozszerzyć y na
skarbie tyczące się Osoby, aby do poki kwitu od Skarbu nie zyska in
Officina condendarum Legum znaydować się nie mogł.

Ze mysl Rzeczypltey w wyznaczonych z krolewszczyzn kwartach nie
iest in reali sui satisfactione Więc JchM. Panowie Posłowie instabunt
ut satisfiant oney nie dozwalaiąc excepcyi nayinterazniey szym Sta-
rostwom na Rusi, ktore ani kozakow chorodowych ani kwarty na Woysko
nie daią.

Qvadruplo aby od nowych Possessorow pro presse ad normam legum na
fundusz Artyleryi nie inne potrzeby obracane były instabunt JchM.
Panowie Posłowie

Lubo Przodkowie nasi wyraznie mysleli aby in hac æquali Republica
kazdy rownym zaszczycony tytułem zagranicznych nie żądał, pono-
wią iednak pamięć Prawa Anni 1655 in hoc passu Sanciti JchM.
Panowie Posłowie.

Zeby ta szacowna rownosc nie podpadała niebespieczenstwa Oppressyi
od maiętnieyszych ponowić nalezy prawa tylokrotne mianowicie
1736 aby nikt dwoch Iuridyk qvovis titulo Grodowych trzymać
sub amissione nie wazył się, ani więcey nad dwa Starostwa pro
wentowe wiednych zostawać nie mogły ręku, wczym JchM. Panowie
~~Posłowie~~ Pieczętarze pieczętuiący przywileie y contra Sancita hujus
legis inculpati maią subiacere pœnæ 3000 Marcarum.

Prawa Starodawne aby na Zamki y Starostwa pograniczne Iura niewychodziły Communicativa tudziesz Ostatnie Anni 1736. aby Białogłowa nad dwa Iura Communicativa zyskiwać nie mogła, aby in plena były exekucione instabunt oto Ich M. Panowie Postowie

Lubo wosierociałym Panstwa naszego teraznieyszym Stanie wnadzię nasze fundują się że Tron nasz Wakujący rodowitością zaszczycony będzie iednak maią Instare Ich M. Panowie Postowie aby cudzoziemcy nie tylko w dostoienstwach ale insynuacyach do podawania Papierow do podpisu krolewskiego ullo titulo admissibiles nie byli ale ad mentem konstytucyi 1669. Papiery przez rece pieczętarzow szły a Statibus wodpowiedzi byli za wychodzące contra mentem Legum przywileie.

Jako Dobra Szlacheckie Ziemskie są podporą iedyną podatkow y sił Rzeczypltey tak Ich M. Panowie Postowie obstawać będą aby Prawa 1655 et 1673. in sui stent execuhione, y Duchowni ullo titulo dobr nabywać nie mogli

Prawo dawne Statutowe obowięzujące Opatow aby młodz edukowali y poselstwa odbywali gdy nie ma swey exekucyi domowią się Ich Mcl Panowie Postowie aby lub Poselstwa odbywali lub contribuant sumis certis na onych wysyłanie Osobliwie te ktore nie poszły per comendam in Anno 1736 y hærent ieszcze in manibus mortuis

Prawo 1613 służące Woiewodztwu naszemu względem formy Seymikowania aby ponowione zostało, starac się będą Ich M. Panowie Postowie zzałożeniem aby układaiąc porządek kazdy wotuiący własną czyli trzymaną, wypisał ręką Imię przezwisko y naymnieysze choc by swą wtym Woiewodztwie y wktorey Wsi Possesyą.

Rzeki Warta y Pilica iako na Instancyą dawniey wniesioną ad Status Regni Woiewodztwa naszego obwarowane są wswych wolnych defluitacyach tak ponowić to Prawo.

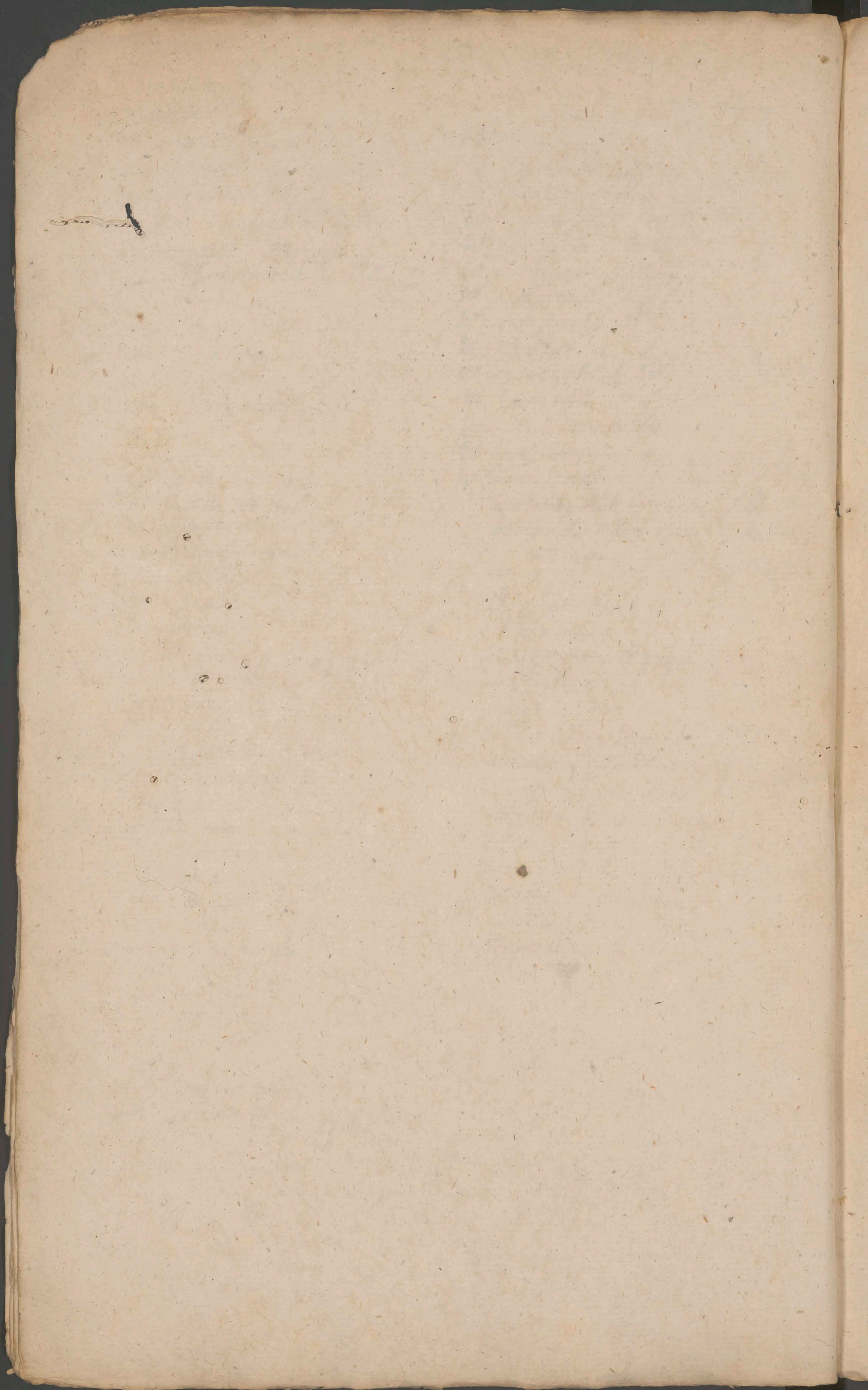
JW Sędziowie kapturowi Woiewodztwa Sieradzkiego.

Z Powiatow Sieradzkiego y Szadkowskiego

JW Mączynski kasztelan
JW Woyciech Walewski Podsędek
JW Jan Gołębowski P:Z:S:
JW Paweł Załuskowski S G S:
JW Radoszewski Starosta
W Paweł Tymieniecki P G S:
W Idzi Słucki
W kiedrowski
W Adam Chmielowski
W Stawiski
W Paweł Czartkowski
kosososki
Milewski
Maciey krobanowski
Jan Gołębowski k:G:S:
Błoszynski
Franciszek Ostrokonski
Niniewski
Pruszkowski
Przysiecki
Maciey Wężyk
konstanty Wężyk
Grabinski
Starzynski
kanty Gołębowski k G S:
Stanisław Tymieniecki
Psarski
Morawski
kociołkowski
Zabłocki
karczewski
Jan Szulmierski
Melchior krobanowski
Sorecki
Wstowski
Stanisław Ordęga
Jakub Łubinski
Jan Cielecki
Woyciech Porczynski
Tomasz Domaniewski. 40.

Z Powiatu Piotrkowskiego y Radomskiego

JW Garczynski k R
JW Zaremba S Z S:
JW Bystrzanowski Ł P:
W Tymowski W S:
W Radlicki W S:
W Swięcicki M S:
W Starczewski P G P:
W Siemienski B P:
W kobielski k G S:
W Tymowski C W
W Zaremba k S:
W Jakub kempisty
W kaczkowski
W Gomolinski
Walenty kobierzycki S B
Woyciech kobierzycki P k:
Mostowski
Russyan
Jan Trepka
Marzkowski
kazimierz Wężyk
Jurzynski
Adam Tomicki
Władysław Wężyk S G O.
Maciey Czaykowski
Ludwik Politalski
Marcin krobanowski
Adam Trepka
Franciszek Janikowski
Walewski Majorowicz
Jakub Jaczanowski
Rzepecki. 32

Mowa JW. JMci Pana Kanclerza Koron. w Prześwietnym Trybunale circa agitationem Sprawy miana

Przy tych wszystkich gorzkościach ktoremi mnie strona przeciwna strona cieszy się pracowitym wynalazkiem sposobow do martwienia mnie, mam tę z Prowidencyi Boskiey konsolacyą że przychodzę pod sąd tak godnych Osob, ktorych żadne naypowabnieysze obłudy nie odciągną od drogi sprawiedliwości.

Zwyczayna mi iest stawać w tym naywyższym Sądzie quâ szlachcicowi, ale od początku Trybunału nikomu podobno y na myśl nie przyszło pozywać do Trybunału Pieczętarza a tym bardziey ex re judicata.

Wszystkie Sądy ultimæ instantiæ Vicariam Regis repraesentant Majestatem, w Sądach Zadwornych JKMci P. N. M. ipsa repraesentatur Majestas, Dekreta Sądow Ultimæ Instantiæ zaczynaią się Judicium Tribunalis Regni Lublinens. Petricovien. Radomiense, Judicium Marschalcale, Judicium Ducale w Sądach Hetmańskich, w Sądach zaś Zadwornych JKM P. N. M. Augustus Tertius Dei Gratia etc. Significamus praesentibus etc. A zatym pozywaiąc mnie JMci Pan Kosecki ex re judicata pozywa tacite pro personis do Trybunału Koronnego Nayiaśnieyszego Pana.

Jestrzeć podziwienia godna że JMci Pan Marszałek Nadworny Koronny Plenipotentowi swemu dać tyle protekcyi, że zapomina o powadze Pańskiey, a lubo w Manifeście swoim Warszawskim kolotyzuie Sądy Zadworne JKMci P. N. M. Sądami Kanclerskiemi, jednakże konstytucye wszystkie, ktore dowiy żaden przewrocić nie może Sądami Zadwornemi JKMci nie Kanclerskiemi nazywaią.

Wynaleziony koncept appellacyi od Sądow Zadwornych JKMci P. N. M. na Sądy Relacyine contra sonantiam Verborum Legis, Dekretu Seymowych y samych że Relacyinych y wszystkie mortyfikuiące mnie sposoby, gdyby miały pro obiecto przez żądanie mi zgryzot skrocić życie moie, moia tylko partykularna krzywda mnieby tylko szkodziło, ale kiedy teraz attakuią oczywiście prerogatywy dane od Rzeczypospolitey Pieczętarzom, iest to zamach, aby ciż Pieczętarze nosili tylko Pieczęcie od Państwa a nie byli in Statu bydź Stroźami Praw Oyczystych.

Jeżeli się dopraszam ofiar na JMci Pana Koseckiego nie dla zemsty bo ta daleka odemnie, ale pod słodkim panowaniem JKMci P. N. M. doznaiemy dobroci serca Pańskiego za coż temeritas iednych ma miężczyć drugich, za co ma kto mieć smakowitość opprimere rownego sobie. Za co Oyczyzna nie podoba się prywatnym osobom w tym oberzyu Praw iakie ja chcą mieć konstytucye.

JW. Mci Panie Marszałku Nadw. Koron. dałeś dowody przywiązania swego do Krola y Pana Naszego, dałeś dowody że kochasz Oyczyznę dałem y ia wzaiemnie, lepieyże było te dni godziny konsekrować rowno ze mną na wynalezienie sposobow do wydźwignienia Krola y Oyczyzny z tych koniunktur krytycznych, niżeli z sobą szkola obrać ten czas dla wynalezienia sposobow przeciwko mnie do zadawania mi coraz mocnieyszey mortyfikacyi.

W sprawie WMci Pana z JMcią Panem Karwickim oddałem Privilegium bydź repombile na Dobra Roleitno, alem to nie czynił z przywiązania do JMci Pana Karwickiego bo z przyiaźni WMci Pana mogę sobie obiecywać iakie korzyści, ale nie czytam się na ostatku w ktorym to Kraju? w ktorym Narodzie? znayduie się aby Justitiam sitiens mogł sędziemu etc. od ktorego w sprawie czeka decyzyi odbierać Libertatem sentiendi.

Daliście JWW Sędziowie dowody w Sądach Waszych doskonałości, daliście proby Cnotliwych Sentymentow Waszych, biorę stąd ufności że w teraźnieyszey Sprawie zwykłym sprawiedliwości biegiem, pokażecie pięknych Myśli Waszych wspaniałości, ktore y potomne wieki depredykować nie przestaną.

Kopia Listu Xiążęcia JMci Prymasa do JW. Pana Kanclerza W. K. z Warszawy 12 Julii A. 1759 pisanego.

Zawołany tu z Łowicza przybyłem ad Regiam, y zaraz bez praesentia prywatną pod wieczor u Nayiaśnieyszego Pana miałem audyencyą na ktorey prawdziwie żal serce moie przeniknął, z tych słow, ktore mi Nayiaśnieyszy Pan powiedział, że tu iest bez Rady bez Ministrow, y Senatorow Rezydentow. Czyli podobna rzecz praktykowana była w Dzieiach Krolow Polskich a osobliwie w tey Rzeczypospoltey wolney, gdzie prawa Strożow przy Krolach mieć powinny, na te słowa zadziwiony powiedziałem że rzecz iest niezwyczayna y Prawu przeciwna, alem dodał że na zawołanie wszyscy przyiechać do Krolowi posłuszni. Przeto z Woli całe Krolewskiey donoszę o tym JWW. Pana oraz upraszam z obowiązku mego abyś raczył Nayiaśnieyszego Pana ukontentować y przybyć tu iak naypilniey ad curandam Salutem publicam. wkroczenie Woysk cudzoziemskich w granice Wielkopolskie deklaracye na kształt Uniwersał od tych Woysk wydane do Woiewodztw w tych wznoszenie Papyi do zagmatwania wierney ku Krolowi zawsze Wolności, Usmierzenie Miecza przeciw Oboiętney Oyczyznie, powab czyli zwabienia Rycerstwa Woysk Rzeczypsptey do oderwania się do Boiu zagranicznego y nadzieie Rekompens, tudzież rozgardaszenia Osob godnych stanow Rzeczypsptey y nakazane im lepsze posłuszeństwo, są to rzetelne przyczyny przyspieszenia Rad około salwowania bezpieczeństwa granic y spokoyności Rzeczypsptey, nie wspominam wielu inny okoliczności Cyrkumstancyi ktore wymagaią z nas skutecznych rad y wszystkiego w nich upatrzenia Seymow nie mamy Rzeczypsptey przynaymniey całości Oyczyzny tey ktora nam się podała pod straż. Nayiaśnieyszy Pan, iako Oyciec tuy

tey Oyczyzny Sam Nas animuie do Zgody do iednosci, do Konfidencyi. Z Ust Własnych Krolewskich to wyrażam y zwierza
tego będę przed Stanami Rzeczypospolitey Zgromadzoney. Upraszam, obowiązuię y obliguię przez miłość Boską y miłość
Oyczyzny racz JWWPan prywatne iakie mogą być nienawiści polozyć potrzebie ratunku publicznego, a tu przybyć ad
tus Regium, bo moment ieden zgubić Nas może, Wiem dowodnie że JWWPan Kochasz Krola, kochasz Oyczyznę
przeto dufam że stawisz się y otym upewniłem Nayiaśnieyszego Pana, teraz tylko przybyłem incognito od
ię na kilka dni pro Festo Augusti przybędę na pierwszą audiencyą publiczną będę miał honor pow
JWWPana y z kim Sentymenta moie Szczyre, tylko prawdziwe y stateczne.

Kopia Responsu JWPana Kanclerza WK na List JOXcia JMci Prymasa z Lublina d. 18 Julii 1759

Z głębokim respektem odbieram List WXMści Dobrodzieja 12 Julii datowany w ktorym mi wyrażasz zadumien
wielkie że ad Latus Nayiaśnieyszego Pana w tak krytycznych Konjunkturach blisko się nie znayduię. Wiadomo
XMCi Quanta passus od JmPana Marszałka Nadw. Koronnego, żem Dekret ferowal non ad Gustum Jego. Przyzna
to WXMci, że JMści Pan Marszałek Nadw. Koronny nie ma Jus do Dobr Kobutna, ktore res agitabat a zatym
ia Sentencya nie mogła bydź Partialis. Zakłada z Rozkazu JMści Marszałka JMci Pan Kospecki p
ciwko Dekretowi Appellacyę, Ja Vigore Dekretow Seymowych y Relacyinych tuendo powagę nie mo
Sądow ale Krolewskich pro Inconnotabili appellatione uznałem, y przeciwko JMści Panu Kospeckiemu
stawiłem drogę ad agendum na potym. Idzie ad Acta Grodu Warszawskiego JMci Pan Marszałek
Nadw. Koronny. Zapisuie videndo Manifestu Wielce ciezka Lezya Honoru mego uczyniona. Czynię się pr
ciwko temu publiczny Remanifest, ale cum omni modestia, y niedaie pozwu pro Circumscriptione
wyieżdzam pro curanda Salute do Dobr moich spokoyności wiekszey iesz się nadzieia. Wiadomo
ktorym iako krotko Życie mi obiecywano, ledwo co zacząłem brać Lekarstwa, w początku Kuracyi daie
Pozew JMści Kospecki una cum Duobus Delatoribus do Trybunału pro Luendis poenis ex re judi
w Sądach Zadwornych JKMci; Monstrum a condita Republica niewidome. Uważ WXMość iezeli ta
postępki przeciwko mnie mogły pomodz Zdrowiu memu, daley potym odbieram wiadomość z Lublina że
Pan Podstoli Litew. przyiechał koniecznie staraiąc się o wpis przeciwko mnie z Regestru Directi mandat
biorąc wszystkie Fawory Dworskie Zasiadaiącym Sędziom byle by się sprawa przeciwko Mnie wtym
Regestrze pomieściła, y to drugi krok bardzo pomocny do melioracyi zdrowia, Odpowiadać Kanclerz
WK z Regestru Spraw Kryminalnych, Jako prędko do iakiezkolwiek przybędę at, lubo nieskonczyłem
Kuracyi moiey musiałem do Lublina zbliżyć zawołany przez Pozew mi dany wyżey wspomniony, g
nad spodziewanie moie zastaię Przyiacioł JMści Pana Marszałka Nadw. Koronn. przeciwko Mnie zgrom
dzonych szafuiących Łaski JKMści tym, ktorzy by się deklarowali przeciwko mnie. Zastaię Listy WX
prawda że dyskretne, przecież mnie przeciwne. Przyieżdza na ostatek JMść Pan Marszałek Nadw. Koron
za Punkt honoru sobie biorąc postępki JMci Pana Kospeckiego z Lezyą Honoru mego uczynione
trzymywać. Pytam się teraz WXMci iako że wtych Konjunkturach krytycznych maią się znaydować ad Latus
iaśnieyszego Pana JMść Pan Marszałek Nadw. Koronny, JOXiąże JMci Biskup Krakowski, JMci Panowie Kijowski, Bełzki
bełski, Wojewodowie, Wiślicki, Lubelski Kasztelanowie y inni kiedy się zgromadzili do Lublina, iako gdyby de
Lute publica chodziło zniszczyć mnie na Honorze y deptać Juryzdykcyą Sądow Krolewskich. Jakże Ja ma
bydź ad Latus Nayiaś. Pana kiedy tu się muszę ogarniać w Lublinie w tak ciężkiey Honoru mego Lezyi, Jak
taka padnie Sentencya ex decisione Sądu upadnę do Nog Pańskich pro Festo Augusti. ale wczesnie oznaymię że
iak się ulteriorem prosecutionem będę musiał znowu wyieżdżać z Warszawy albo przez Nasadzenie kogo n
Mnie znowu wracać do Lublina nazad. Wypisałem tedy Historyą iako mi zabroniona usługa Nayiaśnieysze
mu Panu. Potrzebaż by z WXMości Światłości moiey że krotko prawdę wypisuię. Masz WXMci Sumnienie
Sentymenta Zbawienne, ale masz ~~[illegible]~~ topveli fatum mowienia prawdy rownym sobie, a tak niewinnie przez
rabiasz sobie in Publico na Imię Partyalnego. Bądź WXMść Przyiacielem tych ktorych iesteś, ale dla tych
mych Dobra, ktorych kochasz prawdę mow. Kończę ten List z mieszanym ze Łzami Atramentem y ie
z nayniższym Respektem.

[signature]

Extasis Curiosa inter Aquam et Vinum seu inter Thætin et Lyæum ob præeminentiam.

Extasis Annonima.

Factum est Convivium liberale multum.
Epulis ac poculis splendide excultum.
Huic posthac genio satis est indultum.
Relinqverunt socij, me vino sepultum
Tunc raptus in Spiritu non in carne gravi
Jamq. fere tertium cælum penetravi
Et factus exanimis et totus expavi
Dum hæc mirabilia oculis spectavi
In suo Tribunali, sedet Judex Deus
Tunc incepit Spiritus trepidare meus.
Et en coram Judice Tethis et Lyæus.
Litigant ad invicem ut actor et Reus

Thætis.

Juste Judex Lyæus mecum æmulatur.
Mihi tamen merito major honor datur.
Nam Machina mundi dum fabricabatur.
Jam super me Spiritus tuus ferebatur. = Genesis 1 v. 2.

Lyæus

Qvid te qvæso juvat talia proferre.
Mos est prius vilia Chara post offerre.
Sic et Deus voluit te prius profferre
Ut me post te biberent nunc incolæ terræ.

Aqva.

Christus ipse Dominus me honorificavit
Tunc qvando de puteo potum postulavit =Joann: 4. v 7.
Et dum de Torrente attestante David
Bibit et propterea caput exaltavit. = = Psalm: 109 v 7.

Vinum.

Cur me Deus purum neq tecum mixtum
Condidit, nec voluit me tibi commixtum.
Ergo qvi post biberit vinum aqva mixtum.
Est adversus Dominum et adversus Christum.

Aqva.

Hortatur Apostoli Pauli Disciplina.
Evitare serio vitra Lyæina. = = = = Ephes: 5 v 18
Qvia virtus tollitur ubi regnant vina
Hinc multi à Semita deviant Divina.

Vinum.

Illa allegata Pauli Disciplina.
Nulla tenus vetant nobis bona vina.
Cum Thetis sit stomacho sæpius ruina.
Lyæus Antidotum est ac medicina.

Aqva

Desererunt Naman omnes spes humanæ
4 Reg: 5. v 10 = Nec proderant ullæ medicinæ sanæ
Huic Ælizeus consulit nec vane
Ut se lavet septies nudus in Jordane

Vinum

Cæsus a latronibus Jerosolimitta
Visus a Præsbitero visus a Levita
Huic haud indubiè defecisset vita
Luc: 10 v 34. . . Ni fuissent vulnera vino illinita.

Aqva

Numer: 6 v 3 Me retenta respuunt Nazareni vina
Scientes quod in me sit vitæ medicina
Quod ex Evangelica patet Disciplina
Joan: 5 v 4. Cum sanasset Angelus ægros in piscina

Vinum

Sed quando potaris quid tunc boni præstas
Ventrem reddis turgidum stomachum infestas
Unde super alias David res honestas
Psal: 68 v 16 = Orat ne se mergeret aqvarum potestas

Aqva

Genes: 9 v 21 = Noë Justus per te dormit denudatus
v 25 = Unde maledicitur Chan illius Natus
Gene: 19 v 33 = Et Loth per te labitur servus Deo gratus
Cum suis Filiabus vino æbriatus

Vinum

Certe contemptibilis et certe ægena
Est illa quæ sumitur sine vino cœna
Sed tunc sunt vini potis omnia amœna
Cum vino cellaria sunt eorum plena

Aqva

Tu Lyæe es rabidus ex natura rei
Ego sum opposita tuæ rabiei
Nam scriptura teste Tethis non Lyæi
Psalm: 45 v 5 Impetus lætificat civitatem Dei

Vinum

Potus tuus pestifer est ac venenatus
4 Reg: 2 v 21 = Hinc ab Ælizeo sale emendatus
Joan: 2 v 9. Et in me consulto fuisti mutatus
Cum Jesus ad nuptias fuerat vocatus

Aqva

Ratio confunditur oculi cæcantur
His qui tuis poculis nimis oblectantur
Tu blande ingrederis primo recreantur
Prov: 23 v 32. Sed tanqvam à colubro demum trucidantur

Vinum

In plateas funderis tanqvam qvid profanum
Ego ut qvid nobile condor in arcanum
Te potat in fluvijs pecus rusticanum
Sed meus lætificat potus cor humanum = = = Psal: 103 v 15.

Aqva

Certe salutiferum fructum se colenti
Adfert terra proxima anno decurrenti
Datq3 fructus uberes anno tunc currenti
Si secundet pluvia semina serenti

Vinum.

Cibus qvamvis sapidus et qvantumvis charus
Absq3 me si sumitur videtur amarus
Tuo gaudet poculo pauper et avarus
Sed ego inebrians calix sum præclarus = = = Psal: 22 v 5.

Aqva

Sacramenta Fidei ego inchoavi
Qvando Dei Filium in Jordane lavi = = = Mar: 1 v 9.
Et figuras veteris legis consumavi
Dum de ejus latere dextero manavi = = = = Joan: 19 v 34.

Vinum

Et si primam gratiam per te habet reus
Sed et per me homines multos salvat Deus
Nec est comparabilis Thetis et Lyæus
De qvo dixit Christus, hic est Sangvis meus = = Mar: 14 v 24

Aqva

Ego Sapientiæ sum aßimilata
Cujus potu guttura qvæ erunt potata
Corda simul horum erunt irrigata
Nec sitient amplius in terra beata

Vinum

Sponsus Salomonicus bene te instruxit
Qvid ego Lyæus sum qvando Sponsam duxit
Nam hanc in vinariam cellam introduxit = = Can: 2 v 4
Cujus ex uberibus lac et vinum suxit

Aqva

Dextro templi latere meus est egreßus
Nam per me lavantur criminum deceßus
Et originali labe si qvis preßus
Huic sum salubre lavacrum conceßus

Vinum.

Qvamvis per te Gratia recens natis datur
Sed et relabentibus donum hoc negatur
Hinc vis mea potior ab inde probatur
Qvod me sumens qvoties toties sanatur

Aqva

In Egreßu Israël plebis numerosæ
De Ægypti finibus deducente Moyse
Segregavit Dominus me miraculose
Ut cantent hi canticum Deo Gloriosè

Vinum

Qualia non cantica poti a Lyæo
Canunt dum tantisper sunt tincti ab eo
Et qui multum bibunt de hoc potu meo
Hi decantant Gloriam in Excelsis Deo.

Fundamentum Extasis

Omnibus his Iudex debite pensatis
Vini rationibus atq approbatis
Clamant omnes cælites vocibus elatis
Pax in terra populis bonæ voluntatis

Hoc clamore excitus non parvum Solamen
Hausi et inaudiens Iudicis dictamen
Quod vinum præstantius aqua sit liquamen
Applausi cum cæteris et cantavi Amen

Applausus

Fertur in Convivijs Vinus vina vinum
Masculinum displicet, placet Fæmininum
In Neutro genere vinum est Divinum
Vinum facit quemlibet optime Latinum

Kopia Listu od JOX. Biskupa krakowskiego do JOXcia Prym
z kielc d. 7. Januarij 1764 166

W Gazecie durkowany Warszawskiey z przeszły Poczty d. 31 Decemb. sub Nro 105 Wydurkowano, iakobys WXcia M. według zwyczaiu pod czas Interregnum miał moc konferendi Plebanie kanonie y Prelatury in Ecclesijs Collegiatis Juris Patronatus Regij, po wszystkich Diacesiach. iako znam doskonałość WX. Mci y surową Praw Obserwancyą tak nie inaczey sądzę że nimo wolą y wiadomość WX. Mci wydurkowano ten Artykuł, ktory gdy nieochybnie obruszy wszystkich JchM. Xiezy Biskupow Kolegow moich. ia kowy skutek iuż we mnie uczynił tak upraszam aby WXcia Mość obvian, do tey inconveniencyi kazał to zganić Drukarni yrevokować tę Gazetę Przepraszam WXcia Mość iż ex Zelo pro Juribus meis et Collegij Episcoporum obligowany byłem WXcia Mość inkomodować w tey Materyi w dalszey okoliczności pragnąc dawać rzetelne dowody iako iestem z winnym Uszanowaniem

Respons JOXcia Prymasa. z Warszawy d. 14 Januarij 1764.

Durkarnia w Gazecie Warszawski sub Nro 105 rzecz prawdziwa, do prerogatiw Prymasowskich według zwyczaiu przywiązana wspomniała. iako WXcia Mość z Metryki koronny informować się kazać możesz, coby zas przez to za krzywda była. JchM. Xiezy Biskupom. y samemu WXcy Mci nie poymuię, kiedy zapewne pretendować nie będziecie beneficia Juris Patronatus Regij sub tempus Interregni, disponować chyba żeby JchM. Xięża Biskupi po swoich Diacesiach po sobie mieli podobne prerogatiwy y zwyczaie iako maią Prymasowie w całym krolestwie, do tego obchodzić było nie powinno JchMość Xiezy Biskupow obligować owszem miało że Prymas Confrater ich Ordine pierwszy a z Osoby nie wieczny Sukcessorow godności zaszczytow przestrzega y one pomnaża. tudziesz że kościoły sine Rectoribus et personis Servitio ipsarum adultis ad fata Regia zostawać długo nie będą.

Respons JOXcia JMci Biskupa krakowskiego z kielc d. 17. Januarij 1764.

W Liście WXcy Mci d. 14. currens wyczytuię iż Gazetę Warszawską Durkowana nie tylko nie naganiasz lecz utrzymuiesz Prawo zwyczaiowe niby służące Prymasom do praesentowania pod Interregna na beneficia Juris Patronatus Regij po wszystkich Diacesiach wczym pro Informatione odsyłasz WXcia M. do Metriki koronny oraz daiesz casuales żeby to JchM. Xiezy Biskupow powinno kontentować, iako nie maiących Prawa ad conferenda haecce beneficia Juris Patronatus Regij że iedem ex Collegio eorum Ordine pierwszy Confrater onez confert że kościoły sine Rectoribus et personis servitio ipsarum adultis ad fata Regia zostawać długo nie będą.

Z ktorey okoliczności trudno Jurisdictionem meam y Confratrow moich iako Biskup avestendo mala et nociva Juri Maiestatico derogantia. iako przysięgły Senator sądzę za obowiązek znieść się z WXcia Mcia z obszernieyszą Explikacyą tego Interesu protestuię się zas przed Bogiem że non animo przyganiania WXcy Mci y zmnieyszenia prerogatiw tak distingwowanych y tylo Prawami obwarowanych Prymasowskich a szczegulnie z przyczyn wyżey y niżey wyrazonych z przewidzenia Monstrosarum sequellarum żebyś duchem Prawdy WXcy Mci mogł reflektować super intentis

Metryka koronna nie wiem wczymby mie miała informować gdy ta in Interregno in Passivitate zostaie wtakich okolicznościach. a chociażby się trafił iaki ktaty in Arte podobnego prezentowania to takowy iako abusus tolli nie imitari powinien. Ukontentowanie JchM. Xiezy Biskupow było by to istotne wten czas gdyby Absq; laesione Juris Maiestatici

sami mogli wswoich Diœcesiach de omnibus Beneficys providere iako w początkach bywało, a nie ieden zeby w wszystkich Diœcesiach prezentował, bo coż za korzyść że się kto inny rządzi w Diœcesyi obcey.

Kościoły sine Rectoribus nie mogą zostawać kiedy każdy Biskup wswoiey Diœcesyi ad tempus præsentationis futuri regnantis choc Interstitio providere moze Ecclesiarum Rectorem per comendam, Monstrosæ zas sequellæ było by to daiesz Wasza Xcią Mość Sub rati habitione futuri Deo dante Regis iak mnie uczy niedawno wyszła z kancellaryi iego Præsenta ad Ecclesiam Parochialem Olasiensem in Comitatu Supasiensi, ktorą znosisz WXcia Mość primario præsent wyszła od S. P. Naszego krola JM Augusta 3V favore Xiędza Prokopowicza quo Jure et Authoritate poiąć nie mogę, Secundario daiesz Jus incertum kiedy condicionatum sub rati habitione futuri regnantis JM Xiędzu de Bochusz Siostrzencowi

Ante omnia kładą pro regula indubitabili in Jure Ecclesiastico ze Institucio powinna być koniecznie Conformis præsentationi, Więc vigore præsent od WXcy Mći sub rati habitione danych musi koniecznie nastąpić Institucya sub rati habitione, bo zadną miarą inna nastąpić nie może gdyby tedy klerik takową præzentą od WXcy Mći zaszczycony Institucyą takową wziął, pytam się czyli się będzie mogł święcić na takowe Beneficium tanquam pro titulo Canonico nayprzod ze zaden Biskup takowey Institucyi pro titulo Canonico przyznać nie może, chyba temu Jus Canonicum evertendo a iezeli casu quo takowy Institutus oswięcony będzie gdy potym co być może przyszły krol nie zechce rati habere præsenty iego ale da innemu ktory koniecznie musiał być instituowany Więc ow klerik święcony zostanie absq titulo Canonico suspensus y Ordinatowi iego dostanie się iaka pœnalitas iako Wiadomo WXcy Mći ze absq indubitabili titulo święcić

Similiter gdy za takową præsentą sub rati habitione Xiądz dimisso priori beneficio przyidzie na to na ktore WXcią Mość prezentuiesz gdy pierwsze inny, drugie trzecie y tak in infinitum inny weźmie a przyszły krol iego prezenty rati habere nie zechce, więc zostanie absq beneficio vagus per consequens Suspensus, a ztamtym zamieszanie to by się każdy do swego chciał wrocić

A gdy ktory maiący iedno beneficium drugie za prezentą WXcy Mći weźmie y na obydwa w Rzymie retencyą otrzyma bo inaczey non faceret fructus suos, a krol potym kogo innego prezentować będzie, Zważ wasza Xcią Mość co tu się urodzi swego Prawa broniącym y Rzymem pewnie prerogativa manus Papæ utrzymuiący

Deniq prosze zważyć quod est maximum ze præsent WXcy Mći Invaliditas nawet Sacramentorum pullulat wiadomo ze Curatus per Institutionem odbiera Jurisdictionem ordinariam ad assistendum Matrimonys ad absolvendos a peccatis Parafianos do czego approbacyi de Jure nie powinien otrzymać, taki tedy Pleban sub rati habitione institutus pytam się, czy valide assistet Matrimonys czy Valide Absolvet nec non, Wszakze on nie iest aktualnym Plebanem bo może removeri non secuta rati habitione.

Præmissis będąc u siebie plus quam convictus oswiadczam się præsentibus WXcy Mći ze gdyby od niego ad Similem Colationem sto prezent wyszło za zadną ani u mnie ani w moim konsystarzu Institucya nie nastąpi a przeto zważyć możem iz co czynię to czynię nie dla mego partykularnego Interessu lecz pro tuitione Jurium nostrorum et Juris Maiestatici y dla uniknienia wszelkich Inkonwenienciy

Mowa JMCi Pana Floryana Junoszy Drewnowskiego, Kommissyi Skarbowey Mecenasa Imieniem Palestry na pożegnanie przy kończącey się Sądowey kadencyi Kommissyi Skarbowey Dnia 18 w Warszawie miana Roku 1766.

Między wielą szacownych darow liczbą, ktore naypierwsze i naywspanialsze zdobią cnoty, osobliwsze pochwał wymierzaią mieysce, względne publicznego oświadczenia ściągaią szacunki; między mowię y tyle takich cnot osobliwszych zadaniem naypierwsze do pochwał zaliczaią mieysce dobrze rozrządzona, y między iey przodnyczących rownie podzielona sprawiedliwości. Ta albowiem nietylko że porządne stoią y utrzymuią się Swiata obszernego Monarchie, ale też bez rownego oney wymiaru z niezachowania sprawiedliwości z gruntu na wszytkim niszczeć y zapadać muszą. Poznały to Stany Rzeczy Pospolitey po zeyściu godney pamięci Nayiaśnieyszego Augusta III Krola Polskiego, że y nasz Narod przez wypadła z klaby sprawiedliwości nieiako do upadku nakłaniać się zaczął. Dlaczego za wzor y przykład innym Sądowym Iurisdycticom Sąd Iasnie Oświecony z Osob nietylko Imionami Dostoienstwami zaszczyconych, ale też zasługami w Oyczyznie sławnych y znakomitych ustanowiły, z ktorego naysprawiedliwszych wyrokow aby inne wyższe y niższe wszelkiego rodzaiu Sądy y Iurysdykcye wymiar ogłaszać sprawiedliwości brały, mieć chciały i Seymem zgromadzeni w Stanow w bezkroleniu postanowiły a oraz tę wolą y uchwałę swoią nieiako do potwierdzenia Monarsze Stan trzeci okazuiącemu podały. Te tak zbawienne dzieło Seymem wzięło na Tronie Koronny Nayiaśnieyszego Pana zupełnie iuż w trzech Stanach obiaśnione, powiększone, a w swoich Dostoieństwach y powagach ozdoby J: O: Sądowi dodaiących dostatecznie ugruntowane zostało. Niech Stawa Nayiaśnieyszego Pana dziś nam słodko y szczęśliwie panuiącego, nietylko Swiat Polski ale wszystkie Europeyskie, y inne wiadomością ogłosu dotykaiąc Mocarstwa napełniaiąca, wiekopomnie żyie, niech dni życia nay lepszego z Krolow dłużey nad dni życia wszystkich poddanych iego przedłużone będą za to: iż on od wstąpienia swego na Tronie Polskim, po między innemi wielkiemi dziełami w tym naywięcey nieskąpi czynności y bez odpoczynku starania aby Kraiowi sprawiedliwość przywrocona była. Iakoż te tak zbawienne przezorne, i nayte przez Nayiaśnieyszego Pana myśli oraz Stanow usiłowani nie są bezskuteczne albowiem cokolwiek sobie w dalszym czasie w Sądzie J: O: za dobro obiecywali w myśli to wszytko y dokładnieysza nad spodziewanie usiłowania przez was J: O: Sędziowie iż skutku y istocie wykonane zostało. Wy bowiem przykładną waszą sprawiedliwością zarosłych dawny niesprawiedliwych dalszy pewni bład a oraz złe skutki z niesprawiedliwości wynikaiące. Wy J: O: Sędziowie ukarawszy złych, ożywiliście w dobrych nadzieię iż cnota nagrodą uwieńczona będzie. Wy J: O: Sędziowie przykładnym dozorem Skarb Nayiaśnieyszey Rzeczypospolitey pomnożyliście, a przeto Sławę z dobrych rządow Narodowi zjednaliście. Wy J: O: Sędziowie ubezpieczyli z zysku handlowego żyiących wdzięczności zrobiliście. Wy dobrych chwałą y nagrodą, złych hańbą y karą, w obeyściowany zachowuiąc wymiar sprawiedliwości, tych Stałemi owych zhańbionemi ostrzegliście: wy innym Subselliom iak sprawiedliwość zachowana być powinna pokazaliście. Wy prawo przez was samych zdziałane, mocą ktorego w tym mieyscu zasiadacie na włos go nieodstępuiąc zachowaliście, a przeto Stanie Narodowi, radość Krolującemu Panu, wiarę Stanom poprzysiężoną Rzeczypospolitey nieskazitelnie dotrzymaliście, tak daleće iż o was rzec się może Vos Dii estis et Subdelegati ipsius altissimi. Bo między wielą przyczynami dla ktorych Rplta Rzymska upadła twierdzą pisarze, iż naypierwszym celem upadnienia było nierozchowanie sprawiedliwości do czego tęższe zdanie swoie Ovidyusz Filozof Rzymski w onym czasie żyiący, tak wyśpiewane sprawiedliwości być powiada, iż się od Rzymian aż na niebo wyniosła, y dalej utrzymuiąc w tey mierze zwierzenie swoie a zawodząc się o znakach niebieskich y im pewne ustanawiaiąc przybytki między lwem y panną umieszcza na Niebie Panne nazwaną Sprawiedliwością. Zal mi J: O: Sądzie z iedney strony czasow tego Filozofa iż w wielu tego do tego przyszło zepsucia przyrodzenie ludzkie że sprawiedliwości przyczyny sobie mieysce między żyiącemi aż na gorne wyniosła się mieszkanie

Winszmy zaś wiekowi w ktorym dziś żyiemy iż ta sama sprawiedliwość pozrzuwszy
pod panowaniem teraz nam panuiącego Pana na niskie ziemi doliny, co w ten czas na dzie
ziemi, to teraz na dobre steskniwszy sobie obrane mieysce, samych swiat w Sądzie J: O:
widząc szafunek, do towarzystwa onych się przeniosła y w Sądzie J: O: osiadła, a co większa
sprowadziwszy z sobą tych z ktoremi na dobre osiadła Sąsiadow, z niemi się w Sądzie
J: O: zamieszkała. Wszakże dosyć mi będzie dowodu wspieraiącego zdanie moie, gdy
przytomnych przyskam świadectwa, iż prace y fatygi wasze dwuletnim ciągiem przeciąz
giem mnostwo okolicznosci ograniczaiącym lub prawie żyta odtywaliście, natar
czywe ustawanie na Skarb Nayiaśnieyszey Rzeczypospolitey odpieraliście, a onego
straż y całość bezpieczną niesolwindę zdrowiu własnemu utrzymywaliście. Z dru
giey strony nadgrody zasłużonym z szafunku wam powierzonego niewspołuiąc, ście
monety przeczenie maiąc wzgledy na uszczęśliwienie kraiu ogłosiliście, błąkaiącą
się do tych czas w kraiu złą i zagraniczną monetę, z iey wewnętrznym walorem poroz
umawiście, a w tym wszystkim wagę należytego wam urzędu dopełniaiąc cokol
wiek miłość kraiu y Oyczyzny kazała, prawo kazało y zlecało, wszędzie wagą
y uwagą dopełniliście. Co gdy Swiat Polski wam J: O: Sędziowie przyzna y
przyznawać, ktoż więc ze mną trzymać niebędzie, że nie iwi podług zdania
owego Filozofa na niebie, ale tu w Sądzie J: O: między lwem dla dawnien y pastwa
chu z tych, a wagą dla wymiaru rownego utrzymania powagi tego Trybunału
osadzona Sprawiedliwość. Vestro assidebat Tribunali inopitis oculis lustrans
omnia. Nie iestem ia Sądzie J: O: na końcu w tym stanie, ani mam tyle
sposobności y wymowy, abym Sądu J: O: w tey zasiadaiących prawa nieurzędni
cnoty ogłosić, pochwały zebrać, zdania wychwalić potrafił, ile gdy znam to
doskonale że te Vos nec fama satis nec dicere sufficat ullum, dla czego
milczeniem resztę pokrywam, widząc dostatecznie że gdybym wszystkie siły mał
kiego zebrał zdania, a w nim naywyborniejszych do pochwał dobierał słow
porzucibym tego wyrazić niepotrafił ile w kraiu chwały, ile w stanach nadgrody
ile u naylepszego Pana J: Sprawiedliwie panuiącego J: łaskawego wzgledu z sza
funku w tym mieyscu Sprawiedliwości zasłużyliście. Będą wymowem Pan Nay
iaśnieyszy dostoinstwami, Rzeczpospolita nadgrodami, nietylko zaszczycać y
nadgradzać tak wspaniałym duchem prace, ale też wyroki wasze nawet sa
me przechodzące stanie tu się na piśmie zostawiwszy, wiekopomnie w nadgrodę trudow
waszych sławnemi, przeczernemi, y sprawiedliwemi ogłaszać was Sędziami
żyć będziecie w zdaniach waszych nieśmiertelnie, a następcy wasi w odległych
czasach brać od was iako od pierwiastkowych Sędziow a oraz prawodawcow prawidła
będą, iak się w tey Jurysdykcyi sprawować maią, oraz w tym szukać zdań wa
szych, w czym wy niezmykaiąc własną doskonałością dosłużyć utrafić ostar
nowili. Mnie zaś ktoremu od Prześwietney mieysca tego Palestry, w ktorey zatrzymy
do pożegnania obowiązek iak dosyć przybywa zaszczytu, tak niemały żalu iż tak
zasłużonych w Oyczyznie, tak sławnych w wyrokach żegnać powaziam się Sędziow
do ktorych pożegnania prawna kadencya drugiego kończąca się roku, wyciąga
zniżeniem karkow naszych pod nogi wasze, żegnam z powinnym wielkich śmiercią
y uszanowania wyznaniem, a żegnam tych Sędziow ktorych tym zawsze witać niech
żegnać, przez wzgląd ich stawy, cnot, y Sentymentow wolał, żegnam was imieniem
tych ktory wyrokow waszych prawdziwie sprawiedliwych wierni powiadacze
będą, imieniem tych ktory przywcześnie wam pełnili Sądowe posłuszeństwa, imieniem
tych ktory z prawa obowiązku, więcey wam przyczyniali prac y trudow
imieniem tych ktory wam popraw... długi wiernością, z tą samą y teraz
stawaiąc na pożegnanie szczere w ofierze niesiemy serca wiernego przy
wiązania naszego do was JJ: OO: Sędziowie wewnętrzne świadki ktore tym
Sędziami znaią y dochodzą. Ta dotkliwość nasza samym tchnącą czucia
z szczerego wydzaca się do tak Sprawiedliwych Sędziow przywiązania
na pożegnanie wasze J: O: Sędziowie od Palestry oświadczona, wymaga oraz
powinne przeproszenia, za niedostateczne czynności, iesli ktore iako w ludziach
trafić się mogły, te przez wielkość zdań waszych darować a życzliwą wam
Palestrę w tablicach pamięci, i życzliwych względach zachować będziecie
raczyli.

Copia

Instrukcya, ktore Materye maią bydz traktowane na Seymikach Przedkonwokacyinych

1mo

Warunek Wolney Elekcyi, ktora aby szczęśliwe miała powodzenie, iako nayusilniey zabieżeć należy wszelkiemu rozrywaniu się Stanow Przeswietł, y owszem dla utrzymania powszechney Zgody y iedności należałoby promowować, aby się do tego też Stany naysolennieyszą przysięgą obowiązali.

2do

A ktoby miał w Scissyi y rozdzieleniu się nominować krola, ten aby za iawnego Nieprzyiaciela Oyczyzny był deklarowany podług mocy y rygoru Praw w tey Materyi ustanowionych.

3tio

Na Elekcyą, żeby każdy z porporcyonalną liczbą ludzi przyiezdzał, nie prowadząc, tylko wszczegulności tych, bez ktorych obeyśc się iemu w postudze nie można, dopieroż ad Campum Electoralem do Szopy z niewielką Assystencyą, y to w skromnośći ludzi swych utrzymuiąc stawił się nie maiąc więcey Dworu od pierwszego Człeka aż do ostatniego nad 8vob Nro.

4to

Ponowienie Traktatow z Sąsiedzkiemi Potencyami, odnowienie konferencyi z Jch Ministrami relative iednak do upodobania całey Rzpltey.

5to

Utrzymanie bespieczeństwa wewnętrznego y zewnętrznego według Prawa Elekcyi JWW. Wodzom oboyga Narodow, aby Granice były opatrzone, y kupy swawolne gromione, łapane, Co y że Starostom Grodowym podług Prawa na to baczność y staranie mieć należy, tedy y oni też swawolne ludzie podobnie gromić są obowiązani, Włoczęgow ex Plebe na gardło karać, a Szlachtę osiadłą /: ieżeliby się na swawolne udali :/ złapawszy do Sądu kapturowego dla kary przyzwoitey oddać, Ieżeliby zas kto ważył się Ludzi werbować, Chorągwie podnosić, bez pozwolenia Rzeczypltey takiego każdego y werbowanych, aby JWW Wodzowie oboyga Narodow łapali, znosili y podług rigoru Prawa zniemi sobie postępowali.

6to

Jezeliby się miały iakie pokazać naiazdy, tedy y tych Naiezni kow y ich wspolnikow Starostowie Grodowi z assystencyą Woyska łapać, y do Sądow kapturowych dla odniesienia tamże kary oddać powinni.

7mo

Czas Elekcyi aby był naznaczony y bespieczenstwo wszelkie in Campo Electorali było obmyslone.

8vo

Dyssidenci Prawem opisani aby w rigorze Jego zatrzymani byli

9no

Po kilku Podskarbich WW koronnych nie odebrane rachunki y zaległe u Jch Sukcessorow do Skarbu Rzeczypltey winne Sumy na następuiącym Seymie konwokacyinym nale załoby zakonczyć, y pomienione Sumy odebrać

10mo

Miasto krakow iako Mieysce koronacyi Monarchow naszych aby præsidio publico dostatecznie było wzmocnione.

11mo

Dla pewnieyszego zas utrzymania bespieczenstwa wewnętrzne go ostrzegam Przeswietne Woiewodztwa doskonale aby każdy w Obrębie Prawa swego sprawował funkcyą, ieden drugiego zwierzchnosci nienaruszaiąc ale każdy w dziataniu wła sney powinnosci pilnował, osoblíwie zas JWW. Podskarbiowie WW. oboyga Narodow publiczne Rzeczypltey dochody y Dobra Stołowe J. k. Mci mocą Praw swym Ministeriom służących dostatecznie administrowali, wczym gdyby mieli iaką przeszkodę, aby JWW Wodzowie oboyga Nar dow zbroyną przy Prawie dali onym assystencyą

12mo

Na przyszłą da Bog Elekcyą namowią się Przeswietne Woiewod twa, czyli Viritim, lub też nieporuszaiąc Braci z Domow przez Posłow, powiększywszy Onych liczbę podług własnego upodobania, na ten raz ziechać się maią

13tio

Też Przeswiętne Woiewodztwa przerazone przykładami iakie nadwątliły, y osłabiły ku dalszemu upadkowi wnayistot nieyszych częsciach dobro pospolite maią się nad tym

9mo Aby nikogo nie exkludowac iako iest naypierwszy y naymo cnieyszy fundament naszy Wolności, wybrac sobie takiego Pana, ktory nam się zpomiędzy wszystkich kandydatow zdawać będzie naylepszy y naypozyteczniejszy dla dobra pospolitego tak na tę da Bog przyszłą Elekcyą zadny granicy nie zakładamy woli y wolnosci naszy, przez Exkluzyą kandydatow, z ktorych zostawu iemy sobie zupełną moc obrania y wybrania na Tron tego ktory nam się będzie podobał, y ktorego uznamy byc godnym rządzenia tym Wolnym Narodym.

8do Pluralitas Votorum Zrywanie Seymikow y Seymow nie tylko krzywdę czyni cały Oyczyznie wpowszechności ale tez y wielu Obywatelom w szczegulności, ktory zaiste dla iedney często przekupiony Osoby cierpiec muszą uszczerbek na Honorze y Fortunie a co większa nazywaią się Panami, Zanić maią rowne y nay chudszego Szlachcica urodzenie nic o przyiazn Stanu Rycyrskiego niedbaią dufaiąc iednemu, z nich nayczęści Jurgeltnikowi swemu. ze im potrafi Seymik y Seym zerwać, Jediny sposob uczynić się y krolowi y wszystkim Panom potrzebnemi wprowadzać Pluralitatem Votorum do wszystkich Obrad a na ow czas głos nayubozszego Szlachcica będzie tey mocy y wagi co nay większego Pana, a przez to powrocięmy się wszyscy do istotney rownosci ktory teraz tylko Imię znamy.

3 Praw Pruskich zachowanie. Uskarza się Prowincya Pruska o zgwałcenie Praw y Przywileiow swoich, przez moc y siłę, iako to iest dotkliwo całemu ciału gdy ieden członek raniony tak tez nalezy się abyśmy mocno oto domowili się zeby wcałości Prawa tey Prowincyi zachowane były.

4 Poprawa Sprawiedliwości z ~~po~~ przysięgą Deputatow na Seymikach Jak poprawić Sądy Ziemskie y Trybunalskie aby Jchm Posłowie na przyszłym Seymie umowili się oto, Aże naywiększe złąd zamieszanie Trybunałow ze często choc dobrze obranych dla prywatnych racyi nie dopuszczaią do przysięgi, azatym aby wprzyszłym czasie Deputaci zaraz na Seymikach przysięgali, tak iednak to opisać nalezy aby zadne podeyrzenie wtey okolicznosci nastąpić nie mogło.

5 Amnestia niepotrzebna Często ex Odio privato pod czas konfederacyi Dobra Szlacheckie do Ostatniey przychodzą ruiny ato potym Amnestia pokrywa. A za tym iako to iest dać przyczynę złemu pozwolić Amestyi takowey dopuszczać nie będziemy.

6 Osobliwsze Subselium na Ministrow Senatorow Deputatow Urzędnikow y tych co korumpuią Sądy y Sędziow, gdzie cnota nadgrody występek przyzwoity kary nie ma tam się nic dobrego spodziewać nie podobno, tak się do tąd u nas działo kiedy widziemy wielu godnych Ludzi w ostatniey potrzebie a Dzieci mniey zasłuzonych w bogactwach az do zbytku. zgwałcenie Praw pogardzenie poprzysięgłego Bogu krolom y Oyczyznie obowiązku

Były często przyczyną promocye do zysku aby każdy od tąd był pilnieyszy swoiey powinności naznaczyc na to sąd naywyższy ktoryby miał moc karać przestępuiących Prawo y Przysięgę Senatorow Ministrow Urzędnikow Iurisdikcye maiących tudziesz Deputatow a Osobliwie o korrupcye, ktorych Corrumpenti wolno będzie donieść bez naymnieyszy kary

7mo. Krolewszczyzny ad Officia przyłączyc Zamykaiąc drogę nie zasłużonym dobrania Chleba krolewskiego połączyc Starostwa cum Ministerijs tak naprzykład aby Marszałek wielki koronny miał 150000 Tynf. Intraty y Regiment ieden pieszy drugi konny dla utrzymania bespieczenstwa w Warszawie, ktora się co dzien bardziey rozszerza. kanclerze po 150000 Tynf. inny Ministrowie po 100000 Tynf. Woiewodowie y kasztelanowie co między niemi siedzą także po Sto Tysięcy Tynf. kasztelanowie mnieysi po 30000 Tynf. Urzędnicy krny cum Iurisdictione tak tak kasztelanowie większi, a co bez Iurisdykcyi po 20000 Tynf. Podkomorzowie y Sędziowie Ziemscy po 15000 Tynf. Pisarze toż samo Podsędkowie po 10000 Tynf. z tąd wyniknie że nikt dwuch Starostw nie będzie mogł trzymać Iura Comunicativa zgasną, Item Urzędnicy Ziemscy takoweż będą miec mogli Solaria sicut Chorąży 9000 Tynf. Stolnik 8000 Tynf. Podczaszy 7000 Tynf. Podstoli 6000 Tynf. Czesnik 5000 Tynf. Łowczy 4000 Tynf. Woyski 3000 Miecznik 2000 Skarbnik 1000 Tynf. Starosta Grodowy każdy 20000. Tynf. Sędzia Grodzki 9000 Tynf. Pisarz Grodzki tyleż Podwoiewodzy tyleż. Ale żeby iuż żadnych innych accidensow nie brał tudziesz aby taxa liquorum na Seymiku Gospodarskim. stanowiona była, innych zas towarow a Osobliwie Cudzoziemskich. aby wcale zadney taxy nie było, gdyż ią inne wszystkie kraie za niepodobną uznały. Garniec korzec, Łokieć aby ieden był po całey Polszcze y Litwie.

8vo. Prowadzenie Woysk Cudzoziemskich Reassumuiąc wszystkie dawnieysze Prawa y kary w nich naznaczone. Postanawiamy aby się nikt nie ważył wołać a dopieroz wprowadzać Woysk Cudzoziemskich w granice nasze przydaiąc do dawnieyszych win y kar w prawie opisanych. konfiskacyą dobr wszystkich Dziedzicznych krolewskich y Duchownych tudziesz aby się takowy w panstwach tey Rzeczypltey nie znaydował pod wolnym onegoz łapaniem y na gardle sądzeniem.

9no. Przy Poczcie aby się JcM Pan Mokranowski utrzymał Wiadomo każdemu z iakim przestępstwem prawa y narzekaniem Stanu Rycerskiego Poczta krna y Litewska była w ręku nie Indygeny y Dyssydenta, ta gdy za przezorną JOX. JcM Prymasa oddana w ręce urodzeniem, Wiarą y cnotami Szlachcica. Nie słusznieyszey iak żeby ad Vitae tempora został przy niey JcM Mokranowski a post sera zas iego fata aby także Szlachcicowi Indigenie y katolikowi oddana bywała

10mo. Na Artylerią y ~~Mon~~ Amunicyą aby Skarb krny previa revisione et Calculatione suppeditet. Ostatni Inwentarz Artyleryi

iest ieszcze Nieboszczyka S.P. Konckiego po nim było kilku Generałow ktorzy wszyscy [: wyiąwszy teraźnieyszego :] brali pieniądze ze Skarbu Rzeczypltey uczynic należy Indagacyą co zato sprawieli y gdzie te pieniądze obrocili, a w Litwie aby przesli Generałowie lub ich Sukcessorowie uczynili kalkulacyą z Intrat Artyleryi Litewski a potakrey rewizyi kalkulacyi aby Skarb koronny zaległych u Sukcessorow przeszłych Podskarbich Summ na Artylerią y Amunicyą wyliczył naznaczoną na Seymie Convocationis kwotę, domowic się oto JJMM PP Posłowie maią

11 Aby Woiewodztwa Viritim na Elekcyą Modo Militari stanęły Stosuiąc się do dawnych Praw a Osobliwie do konstitut 1621. uchwalony Aby Woiewodztwa Ziemie y Powiaty Stawały Viritim znależytym Woiennym rynsztunkiem na Przyszłą da Bog Elekcyą dla czego obowiezuiemy Jasnie WW Woiewodow aby każdy przed tąz Elekcyą wswoim Woiewodztwie prawem nakazany popis uczynił

12 Liberum Religionis Exercitium Ziedney Strony nie ludnosc zdrugi Situacya kraiu naszego ktory zzadnym prawie katolickiem Panstwem nie graniczy wyciąga tego azebyśmy pozwolili mieć Oratoria private y wnich libertatem odprawowania Naboženstwa tudziesz kierchowy porzomne dla pogrzebienia ciał zmartych dla Samych tylko kupcow Rzemieslnikow, Mieszczan y kmieci alias Sołtysow zostawuiąc in Suo esse prawa dawnieysze wtym Panstwie co do Osob Szlacheckich

13 Limita Seymu Convocationis Lubo się tu podało wiele materyi potrzebnych do Uszczesliwienia Oyczyzny naszey a przeto y nas samych ze iednak nowe Okolicznosci, nowe mogą urodzic materye ktore nie podobna będzie ułożyć na Seymie Convocationis bez doniesienia tego przody Woiewodztwom Ziemiom y Powiatom wtakowych okolicznosciach wezmą się JJMM PP Posłowie ad referendum, y domowią się o limitę Seymu Convocationis az po Seymikach Relationis

14 Lex Sumptuaria Jako Luxus nie tylko iest przyczyną straty Dobr Maiętnosci y Fortuny ale też czestokroć Honoru cnoty y poczciwosci tak przywiodszy do Skutku dawnieysze prawa Legem Sumptuariam opisać ie, należy się, yteraz każdego Stanu y kondicyi Ludziom opisać y okryslic Regułę przyzwoitosci utrzymania każdemu respektive Stanu swego co tym bardziey w kraju naszym potrzeba uczynic gdy złyy przykład y niepomiarkowanych Figur y okazałosci codziennie bierzemi z kraiow Orientalnych chcąc to wszyscy czynic iako in equalitate Urodzeni czego tam kilka tylko Osobom nie zakazano.

15 Ex Officia aby były zniesione

16 Cudzoziemcy aby nie byli in Officiis ktore się Szlachcie należą

17 Z Seymu Convocationis aby postow wysłac tam gdzie potrzeba będzie

18 O Sposobie pomnozenia sił naszych wątpic nie trzeba ze iest snadny gdyz te trzy Genera podatkowania przedsiebie wezmiemy podatek Ultimæ Consumentiæ pod ktory podpada Czopowe y Szelężne Łanowe to iest od Włoki Chełminski Złoty ieden.

y Cło Generalne po Dwa od Sta od Towarow Zagranicznych
lub za Granicę idących a po iednemu od Sta od tego co się w kraiu
przedaie ten podatek maią wszyscy Duchowni y Swieccy płacić
począwszy od krola aż do ostatniego kmiecia Partykularne
zas Cła Miesta komory y Przykomorki aby były zniesione y
nikt nie wybierał onych pod Stratą Dobr ieżeli Possessionatus
~~ato~~ a ieżeli nie pod karą Gardłową

19 Iedyny Sposob Otworzenia Gor Olkuskich y bicia monety

Od Roku 1632 iak Zygmunt 3. ustąpił Rzeczypltey Mennic
y Gor Olkuskich radzi byśmy wiedzieli co Rzeczpospolita z tego
profitowała, ma krol Dobra Stołowe alias Oekonomie prawem
sobie naznaczone, y dotąd przy krolach zostaiące, w tych iest
kilka tysięcy Szlachty ktorym krol swego własnego Chleba
użyczał y użycza,
Należą do Maiestatu Zaliny z tych cała Polska Sol bierze Suchedniow
Odebraliśmy krolom Mineralia y Mennice Dalismy przez to
zubożeli a Samiśmy przez to żadnego nie mamy pożytku ani miło
patrzyć na dawnych Monarchow naszych Monety, ktorych żadna
Cudzoziemska w walorze y dobroci nie celuie, ale dotąd trwało
dokąd y Gory Olkuskie y Mennice w ich ręku były iaka zaś
roznica w Iana Kazimierza Iana 3go Monecie od dawnych
bez proby kazdy oczywiście pozna z kąd pretia rerum podniosły
się z tąd płaca Zołnierzom nie wystarcza a iak wcale przestali
krolowie bić Monety kazdy widzi y czuie iaką Monetą
zapaskudzony cały nasz kray, Nie widać tedy innego sposobu
dla przyprowadzenia do pory Mennic tylko ie na powrot
krolom oddać, załozywszy kondicyą aby na przykład w Rok
Monety srebrney za trzy Milliony złotych dla potrzeby kra
iu wybić kazali a Miedziany za pięć kroc sto tysięcy złotych
ktorą Miedzianą Monetę po dwudziestu leciech aby wcale
więcey nie bili srebrną zaś aby zawsze kontynuowano Co się
tycze złotey tey liczbę w ręku krola zostawić, Wagę zaś
y dobroć istotną do proporcyi kremnickiego lub Hollen
derskiego złota opisać

zastanowić, pomyśleć o Srzodkach y sposobach przez iakie
możnaby całość Praw powszechnych ochronić y wzmocnić
ich nie zawodną exekucyą, tudziesz te sposoby JWW Posłom
swoim na przyszły Seym konkokacyiny do Instrukcyi podać
lub też mocy tylko do wspólnego namowienia się pod czas
Seymu na ten koniec dostateczney udzielić

14.to

Handlow bespieczenstwo, aby w swym kursie pod czas tego Interregnum utrzymane było, y dochody publiczne ztąd nie szwankowały, mianowicie w teraznieyszych okolicznościach iakie przymnożyły Skarbom Oboyga Narodow expensy obmyślą dostatecznie Przeswietne Woiewodztwa

15.to

Do tego należy y bespieczenstwo Poczt generalnych w tym krolestwie y Jego Prowincyach, aby Pocztmistrzowie w obmowie Praw Oyczystych byli ustanowieni, a przez to y Rzeczplta y kupcy od zawodow ucaleni

16.to

Przypomnieć sobie ma Przeswietne Rycerstwo złe skutki obowiązkow pod przysięgą względem przyszłego krola po przeszłym Interregnum doswiadczone y rozmaite kary Boże na cały kray sprowadzone. Niech się raczey w tym punkcie zda na Wolą Bozą, y Jego Swiętą Opatrzność naktaniaiąc iedynie myśli y Serca na Osobę takiego krola iakiego im Bog dla pomnożenia chwały swoiey Rzeczyplitey uszczęśliwienia za Pana y Oyca Oyczyzny wyrokiem skrytych przewiadomości swoich przeyrzał y przeznaczył.

Na własne JOXcia JMci
Prymasa rozkazanie
Jan Słonimski M.k: Interregni Sekretarz

Z kancellaryi JOXcia JMci Prymasa do Ziemi Wielunskiey Roku 1763 d. 12 Miesiąca Listopada dana.

Actum in Castro Vielunensi Feria Secunda post Dominicam Ramis Pal
marum Quadragesimalem, proxima An
no Domini Millesimo Septingentesimo
Trigesimo Tertio.

Ad Officium Actaq praesentia Castrensia Capitanealia Vielunensia
personaliter veniens Gnosus Petrus Nowicki Dnï Illustris et Magnifici Ca
roli Comitis in Załuski Załuski Praefecti Culinae Magni Ducatus Li
thvaniae Mareschalci Confederationis Terrae Vieluniensis et Districtus Ostrzeszovien
Introcontentam Manibus Ejusd. Illtris et Magnifici Caroli in Załuski Załuski Ma
reschalci Confederationis Ejusd atq Illustrium Magnificorum Senatorum, Dignita
riorum et Nobilitatis Terrae Vieluniensis Ejusq et Districtus Ostrzeszovien Sub Scri
ptam tenoris Talis. My Rady Dygnitarze Urzędnicy y całe Rycerstwo
Ziemie Wieluńskiey Zjechawszy się za Uniwersałem, Jaśnie Oświeconego
Xcia JMci Theodora Potockiego Arcybiskupa Gnieźnieńskiego Prymasa
Korony Polskiey Sub Tristi po Świętey Pamięci Nayiaśnieyszego Krola
JMci Augusta wtorym Interregnum In locum Consiliorum Solitum do Wie
lunia Zabiegaiąc wszelkim w Rzeczypospolitey Szkodliwym Inkonwenien
cyom, a naybardziey Życząc sobie Ziemia nasza Wieluńska y Powiat Ostrze
szowski Jednostayne z całą Rzecząplitą Rozumieć y utrzymać zdanie, że gdy
na Teraźnieyszym Seymiku Ante Comitialnym circa Electionem JchMciów
Panow Posłow na Seym Convocationis niepochamowane wszczynały się
Kontrowersye dla czego wtakim razie całemu między sobą niepotrze
bnemu Zamieszaniu dla tym prędszego publicznych Seymików tera
źnieyszego Materyi po Obranym unanimi Sensu Dyrektorze Koła na
szego Wielmożnym JMci Panie Michale z Mięliszą Mięlinskim Po
bczym Ziemi y Sędzim Grodzkim Wieluńskim po ułożoney JchMciów
Panow Posłow na Tenże Seym Convocationis Instrukcyi, po Umowionych
Pacis Interna bezpieczeństwach, po Skonkludowaney WychMciów Pa
now Sędziów Kapturowych obradzie iuż Prawie in praegnanti utrzyma
nia Dobra Pospolitego necessitate musieliśmy in virtute Legum dopozwo
loney Prawem udać się Konfederacyi gdzie pomienione in Nne DEI Omni
potentis Invocatoq Spiritu Sancto Kontynuiąc za Pomienionym JO. Xcia
JMci Prymasa Koroney Polskiey obrady nasze z Kościoła Farnego do Ko
ścioła OO. Scholarum Piarum wszyscy przyszedszy Reassumowaliśmy
ażeby wtakim Czasie bez Marszałka Konfederacyi obyść się niemożna
Ile gdy et Lex Jubet non disputat. Dla tego Naypierwey wszyscy
Zgodnie na Tenże Funkcyą, znaiąc nietylko w Ziemi naszey, ale y

wcałey

w całey Koronie Polskiey y w Wielkim Xięstwie Litewskim niepoprachowane
Cnoty probatasq tot vicibq virtutes Jasnie Wielmożnego JMci Pana Karola
na Załuskach Załuskiego Kuchmistrza Wielkiego Xięstwa Litewskiego
Marszałkowską upraszeliśmy iednostaynemi Głosami y Obraliśmy
Ana ostatek iako Ziemi Naszey y z Powiatem Ostrzeszowskim
przy wierze Swiętey Katolickiey Rzymskiey Wolnosciach Prawach
z Całą Rzecząpltą Jedność pragnąc rozumieiący aż do szczęśliwie da Bo
Seymu przyszłego Coronationis w niwczym sieię od stąpi obligowaliśmy
Spondendo insuper pomienionemu JWJmciPanu Marszałkowi Na
szemu że y my wszyscy niżey podpisani wzaiemnie go Nieod
stąpiemy, ale owszem wszystkie Zdania Nasze in Ordine Legum
wiary Swiętey Wolnosci y Praw Koronnych Stosujące się in toto Z
Rzeczypltą Zachowamy. Ad Consilia zaś quaevis ineunda Temuż
Wielmożnemu JMci Panu Marszałkowi Naszemu e Medio Na
Wielmożnych JchMciow Panow Michała Mielinskiego Łowcze
y Sędziego Grodzkiego, Jana Jdziego Wżyka Pisarza Ziemskie
go, Andrzeia Kromno Pietrowskiego Miecznika, Antoniego Sła
wentę Stawskiego Skarbnika, Michała na Niedzielsku Mada
linskiego Podwoiewodzego, Franciszka Xawerego z Bar Barskie
go Pisarza Grodzkiego Wieluńskich, Michała z Skorzewa Skor
zewskiego, Antoniego Wżyka, Jana Słubowskiego, Pawła z Ka
liszkowicz Załuskowskiego za Konsyliarzow obranych przydali
my, ktorzy to JchMci Panowie Konsyliarze wszystkie vulnera
Rzeczypltey Zabiegaiąc wszelkim Szkodliwym Rzeczypltey tey
przeciwnym Praktykom, Maturitate quoq̃ Sua Salubriq̃ Consi
lio Znosząc się z Jasnie Wielmożnym JMcią Panem Marszałkiem
Konfederacyi Naszey aby moderenti obligujemy. Jako zaś Sub tali
Jnterregni Czasu należy Zachować internam Securitatem, dlatego p
chylaiąc się ad Mentem Constitutionum, Naypierw WJchMciow
Panow Sędziow Kapturowych, Jako to WJMciow Panow Francisz
Siemianowskiego Kasztelana, Jana z Kurozwęk Męcinskiego Sta
rostę, Stanisława Fundament Karsnickiego Chorążego, Jerzego Fu
dament Karsnickiego Stolnika, Zygmunta Fundament Karsni
ckiego Podczaszego, Michała z Mielicza Mielinskiego Łowczego
Ziemi y Sędziego Grodzkiego Andrzeia Kromno Pietrowskiego
Miecznika, Konstantego Fundament Karsnickiego Woyskiego
Ostrzeszowskiego, Antoniego Sławentę Stawskiego Skarbni
Franciszka Xawerego z Bar Barskiego Pisarza Grodzkiego, Mi
chała na Niedzielsku Madalinskiego Podwoiewodzego, Urzędni
kow Ziemi Wieluńskiey, Pawła Skorzewskiego Podczaszego D
brzynskiego, Antoniego Wierusza Niemojowskiego Podczaszego
Zytomierskiego Bogusława Kozuchowskiego Czesnikowica
Ziemi.

Ziemi Wieluńskiey Andrzeja Niemojowskiego Komornika Grani
cznego Woiewodztwa Sieradzkiego, Michała z Korzewa Skorzewskiego
Jana Stokowskiego, Pawła Załuskowskiego Adama z Mirowa y
Myszkowicz Myszkowskiego, Woyciecha z Psar Psarskiego Pod
czaszego Nowogrodzkiego, Pawła y Karola Karsnickich, Stani
sława Nieszkowskiego, Stanisława Ostrowskiego Jana z Mirowa
y Myszkowie Myszkowskiego, Stanisława Mianowskiego, Anto
niego Stokowskiego Burgrabiego Grodzkiego Wieluńskiego, Piotra
Bronikowskiego Jana Skorzewskiego z Ziemi y do Ziemi Wie
luńskiey ex Possesione Districtus proprij, do Powiatu zas y z Po
wiatu Ostrzeszowskiego, Jaśnie Wielmożnych Ichm Mciów Panow
Woyciecha z Kurozwęk Męcinskiego Starostę Ostrzeszowskiego
Jana Jdzkiego z Ozin Węzyka Pisarza Ziemskiego Wieluńskiego Wła
dysława Krąkowskiego Woyskiego Wieluńskiego, Stanisława Go
sławskiego Cześnika Kaliskiego Jana Świerskiego Komornika Gra
nicznego Wieluńskiego Franciszka y Andrzeia Nadalinskich
Woyciecha Gostawskiego, Jakuba Chrzanowskiego Pisarza Grodzkie
go Ostrzeszowskiego, Jana Trepkę, Józefa Szembeka Łowczyca Łę
czyckiego Ludwika Węzyka Kasztelanica Wieluńskiego, Dobro
gosta Kupniewskiego, Antoniego Lempickiego Marcina Mieleckiego
Antoniego Węzyka, Lesniowskiego Burgrabiego Grodzkiego Ostrze
szowskiego, Jana Doruchowskiego, Szczepana Wolickiego, Zielonac
kiego, Stanisława Orzelskiego, Jakuba Bratkowskiego Wacława
Skrzynskiego Regenta Ostrzeszowskiego Grodzkiego, ex Possesione
proprij Districtus za Zgodą wszystkich Ichm Mciów Jeszcze pod
Dyrekcyą WJmci Pana Mięlinskiego Łowczego y Sędziego Grodz
kiego Wieluńskiego Marszałka Kapturowego obranych, post Cis
sam Jurisdictionem Tegoz potwierdzilismy ktorzy to Ichm Mci
Panowie Posłowie in Virtute Legum in Proprijs Districtibus Ziecha
wszy się na Mieysce Sądom Zwyczayne na Dzien Poniedziałkowy bli
sko przyszły po Niedzieli Przewodni w Roku teraznieyszym Ty
siącznym Siedemsetnym Trzydziestym Trzecim przypadaiący Ju
ramentum Rotha in Statuto Rni descripta przed Pierwszym Urzę
dnikiem, a Pierwszy Urzędnik przed wszystkiemi Sędziami in
facie Nobilitatis wykonać będą powinni, a potym e medio Sui obra
wszy Sobie Marszałka Sądy Swoie iako prawo mieć chce absentia
non Nullorum non obstante dum modo Sex adsint iuxta Conditas
Leges odprawowac będą nie Sobie nad Prawo Opisane niepozwalaiąc
Dla wszelkiego zas bezpieczenstwa obliguiemy praesenti Confederatione
JW. Ichm Mciów Panow Starostów Pogranicznych aby w Zamkach z
Wielmoznemi Ich Panami Woyskiemi Rezydowali albo in locum
provisa Omni Securitate et Sufficientia WJm Panow Podstarosciów
osadzeli

Nadzieli ktorym to JchMciom in Assistentiam Majoris Pogody et Securitatis praesenti Confoederatione ze Wszystkich Dobr JKrolli tak Starostw Dzierzaw iako y Wszelkich in Genere et Specie Partykularzow ktore tylko w Ziemi Wielunskiey y Powiecie Ostrzeszowskim znaydowac się mogą. Wyprawę Pachotkow to iest z każdych pięciu Lanow jednego Pachotka z Koniem y Wszelkim Moderunkiem y Armaturą et Provisione Victualium uchwalelismy obligując wszystkich in genere et Specie WW JchMciow Panow Possessorow pomienionych Dobr JKMści aby pomienionych Pachotkow ab Actu praesenti in Duabus Septimanis każdy ad Proprium Districtum Sub poenis de Expeditione Bellica Sancitus et per Judicium Capturale, ad Instantiam JW JchMciow Panow Starostow Super parte contraveniente irrogandis stawali y ad Dispositionem JW JchMciow Panow Starostow oddawali warując y to praesenti Confoederatione. Że iezeliby iaka pregnans necessitas JW JMci Panu Marszałkowi naszemu, albo uchoway Panie Boże iakie niebezpieczenstwo iako tez etiam każdemu ex Civibus nris Superveniret nieszczęscie tedy in tali Casu JW JchMci Panowie Starostowie albo Jch Substituti ad Primam Requisitionem każdego Auxiliari będą powinni, A iako Miasteczko Bolesławiec na Samym Pograniczu Zostaiące Seorsivo indiget praesidio dla bezpieczenstwa kiedy Circum Rezydujących WJchMciow Conciviu naszych, tedy Subveniendo takowey potrzebie zlecamy JW JMci Panu Marszałkowi Konfederacyi naszey, iako tez JW JchMciom naszym Panom Starostom aby pisali do JW JMci Pana Woiewody Łeczyckiego Starosty Bolesławskiego, aby pomienione Miasteczko y Zamek tamże będący aby ze Trzydziestu Ludzi Sposobnych ad Custodiam bezpieczenstwa wszelkiego osadzieł, Jako tez promittimus Zemuz to JW JMci Panu Marszałkowi Konfederacyi naszey aby napisał do JW JMci Pana Woiewody Mazowieckiego Regimentarza Woysk Koronnych Upraszaiąc aby z tegoz Miasteczka ile pogranicznego naszonym retro powrocie się dać Ordynans Chorągwiom maiąc zwłaszcza Zgląd na wielkie niebezpieczenstwo Dalszey Granicy Umowiwszy y Zakonczywszy Jnterna Securitatis Jnteressa ad Publica przystąpiellmy Negotia. A iako in Simili wszystkie Puncta do Jnstrukcyi JW JMciom Panom Posłom na Seym Convocationis, na pomienionym Seymiku pod Laską y Dyrekcyą iuz toties wspomnionego WJMci Pana Mielinskiego ułozylismy tak że wszystkie przez tegoz WJMci Pana Mielinskiego Marszałka Seymikowego ad Ratificandum JW JMci Panu Marszałkowi Konfederacyi naszey podane vi toto Assecuruiemy et praesenti Confoederatione approbuiemy, a naostatek do Elekcyi JW JchMciow Panow Posłow przystąpiwszy wszyscy Zgodnie Sub vinculo Confoederationis praesentis na Seym przyszły ante Comicialni Convocationis na Funkcyą Poselską JW JchMciow

Panow

Panow Jana z Kurozwęk Męcinskiego Starosty Wielunskiego, y Ignacego z Kręska Kręskiego Starosty Stawiszynskiego obralismy obliguiąc pomienionych JW Ich Mciow Panow Posłow naszych Amore Patriae et Zelo Boni publici aby wszystkie Puncta w Instrukcyi ułozone in toto observent. Et omni Sollicitudine et Cura znosząc się we wszystkim z JW Ich Mciami Panami Posłami wszystkich Woiewodztw Ziem y Powiatow utrzymac raczyli y dla większego wtym ugruntowania aby Instantaneum Juramentum in Facie Totius Nobilitatis wykonali postanowielismy Oraz do Załowczye Przysięgi WW Ich Mciow Panow Pomienionych Konsyliarzow aby przed JW Jmcią Panem Marszałkiem Konfederacyi Juramentum Explicant obowiązalismy. Ad extremum pomieniony JW Jmć Pan Marszałek Konfederacyi naszey Jaky tu in Facie Totius Nobilitatis observata Debita Juramentorum Solennitate wykonał przysięgę w Teraznieyszą Konfederacyą inferowac ad Perpetuam Rei Memoriam umowielismy. In hunc qui sequitur Modum. Ja Karol Przysięgam Panu Bogu w Troycy Swiętey Jedynemu iako Officium moie Marszałkowskie z Woli wszystkich Ich Mciow Jasnie Wielmoznych Wielmoznych Dygnitarzow Urzędnikow y Całego Rycerstwa Ziemi Wielunskiey y Powiatu Ostrzeszowskiego na mnie włozone fideliter we wszystkim administrowac będę. Prawa wszystkie y Zwyczaie Oyczyzny naszey pro posse manu tenebo, w Korrespondencyie zadnę zniknim wchodzic nie będę. Ale tylko Samo Dobro Pospolite y bezpieczenstwo całey Ziemi upatrowac będę, Materyi Zadnych Sam przez siebie non Concludam, ale cum toto Concilio z Przydanemi Sobie Ich Mciami Konsiliarzami z Donisieniem wszystkim Braci Ziemi Tey y Powiatu Ostrzeszowskiego nieodstępię ani tey Zniey absentowac będę az do Czasu da Bog Szczęsliwy Nowego Pana Koronacyi y do Gruntownego Rzeczypltey uspokoienia tę Konfederacyą Teraznieyszą do całey Reguluięc Się Rzeczypltey znią wespoł Onę Jednocząc y we wszystkim do powszechney regulując się Zgody y assensum wczym wszystkim dopomagay mi Boze y niewinna Męka Syna Twego. Po ktorym to Juramencie przez Jmci Pana Marszałka Konfederackiego Rotha superius descripta publice wykonanym My iako wyzey Rady Dygnitarze Urzędnicy y całe Rycerstwo Ziemi Wielunskiey y Powiatu Ostrzeszowskiego in toto iako wyzey opisano iest Omnino ab Inoicem Strzymac sobie Obliguiemy się et verbo Nobili ac Fide et honore przyrzekamy y dla lepszey wagi y pewnosci wszyscy z Konfederowani tęz Samę Konfederacyą Rękami Własnemi podpisuiemy Działo się w Wieluniu w Kosciele OO. Pijarow Dnia Dwudziestego Miesiąca Marca Roku Panskiego Tysiącznego Siedemsetnego Trzydziestego Trzeciego.

Karol Załuski Kuchmistrz WXL. Marszałek Koła Rycerskiego Ziemi Wieluńskiey y Powiatu Ostrzeszowskiego z Konfederowanych Salvis Juribus Romanae Ecclesiae. Franciszek Siemianowski Kasztelan Ziemie Wieluńskiey Salvis Juribus Romanae Ecclesiae. Jan z Kurozwęk Męcinski Starosta Wieluńskiey y Poseł tey Ziemi na Seym Convocationis Salvis Juribus Romanae Ecclesiae. Woyciech Męciński Starosta Ostrzeszowski Salvis Juribus Romanae Ecclesiae. Stanisław Karśnicki CZ. WXL. Jerzy Fundament Karśnicki Stolnik Ziemie Wieluńskiey Salvis Juribus Romanae Ecclesiae. Zygmunt Fundament Karśnicki Podczaszy Z.W. Władysław Kręłowski Woyski Z.W. Jan Jędrz. Węzyk Pisarz Ziemski Wieluńskiey Andrzy Kromno Piętrowski Miecznik Z.W. Salvis Juribus Dissidentium Konstanty Fundament Karśnicki Woyski Powiatu Ostrz. Salvis Juribus Romanae Ecclesiae Antoni Stawęnta Stawski Skarbnik Ziemie Wieluńskiey Salvis Juribus Romanae Ecclesiae Franciszek z Psar Psarski Pisarz Grodzki Wieluńskiey Salvis y omnia Juribus Romanae Ecclesiae. Michał na Niedzielsku Madaliński Podwoiewodzy Ziemie Wieluńskiey Salvis Juribus Romanae Ecclesiae Paweł z Kaliszkowic Załuskowski S.J.R.E. Jan Siewierski Komornik Graniczney Ziemie Wieluńskiey Paweł z Korzewa Skorzewski Podczaszy Dobrzyn. S.J.R.E. Michał Dobrogost Skorzewski S.J.R.E. Ignacy z Kręska Kręskі iako Poseł na Konwokacyą Woyciech Męciński S.J.R.E. Jakub z Zarnowa Chrząnowski Pisarz Grodzki Ostrzeszows. Paweł Karśnicki Adam Myszkowski Michał Skorzewski S.J.R.E. Andrzy Skorzewski Drogosław Antoni Karśnicki Karol Fundament Karśnicki Wacław Skrzynski Regent Grodzki Ostrzesz. Dobrogost Rupniewski Antoni Węzyk Ignacy Skorzewski Drogosław Antoni Zempilki Stanisław z Dzieszek Ostrowski Jan Kebanda Drepka S.J. Dissidentium Ignacy z Zielęcina Zielonacki Andrzy Madaliński Franciszek Madaliński Jan Doruchowski Ludwik Węzyk Kasztelanic Wieluńskiey Stefan z Komorza Wolicki S.J.R.E. Jozef Węzyk Michał z Wyszczyna Lutowski Piotr Drzeński Ignacy Madaliński Stanisław Dąbrowski Jan Mierzynski Antoni Śleszynski Piotr Bronikowski Salvis Juribus Dissidentium Miłosłay Janiszewski Woyciech Jezierski Kazimierz Drogosław Skorzewski Stanisław Otelski Jan Miłosłay z Zolcu Stokowski S.J.R.E. Antoni Baltazar Stokowski. Joannes Bronikowski Salvis Juribus Dissidentium Antoni z Woli Błotowy Wolski Andrzy Kebanda Drepka Salvis Juribus Dissidentium Maryan z Mięcina Miękcki Salvis Juribus Dissidentium Stanisław Węgierski Jan Skrzynski Jerzy Zagliuz Salvis Juribus Dissidentium Stanisław Mieszkowski S.J. Dissidentium Jozef

Garnysz

Garnysz, Woyciech Gostawski, Stanisław Gostawski Christophorus Lisnicki Salvis Juribus Dissidentium Christophorus Skalanda Trepka S.J. Dissidentium Kazmierz Gostawski Maciej Wierusz Bielski Salvis Juribus Dissidentium Alexander Skrzynski Stephan Skrzynski Jozef Lesniowski Burgrabia Grodzki Ostrzeszow Jozef Ludwik Duszynski Komissarz Grodz Wielun Wacław Woynowski Salvis Juribus Dissidentium Jan Antoni z Stolca Stolcowski Stanisław Zmianowa Mianowski Jan Wychowski Jozef Sokolnicki Stefan z Mianowa Mianowski Chrisostomus Morawski Jan Drzeuchowski Andrzey Wiewiorowski Franciszek Gorecki Chryzostom Zablocki Paweł Karczewski Antoni Grabinski Antoni Wyrzykowski Hieronim z Wiesiołowa Wiesiołowski Woyciech z Bieniądzic Bieniecki Mikołay z Wybranowa Chlebowski Jan Raczynski Jan Wyrzykowski Cujus Confederationis Originale circa Acta praesentia reliquit

Kopia

Oblata Confoederationis Terrae Vielunensis et Districtus Ostrzeszoviensis

In

Castro Vielunensi

A. D.

1. 7. 3. 3.

